

BOGDAN Burileanu

A TREIA DIMENSIUNE

roman

Prietenilor mei

Liliana, Elizabeth și Pierre, vrednici pionieri ai
Estului sălbatic...

I

Avionul părea încremenit în aer. Acolo, la aproape unsprezece mii de metri altitudine, deplasarea nu se simțea deloc. Îți trebuiau secunde bune ca să percepi modificarea unui reper exterior, fixat în prealabil. Și totuși, se mișcă... Instalat lejer în fotoliu, Martin Eissler nu se mai satură să tot privească afară, pe hubloul din stânga lui. La obișnuita operațiune de check-in, solicitase în mod expres partea respectivă, calculând astfel încât soarele să nu-i bată în geam și să-l oblige la coborâtul jaluzelei. Dimpotrivă, razele venite pieziș, dinspre dreapta, modelează frumos formele pe care se aștern, dându-le contur și consistență. Cu câteva minute mai înainte, vocea bine jucată a stewardesei îl trezise din toropeala căreia i se abandona întotdeauna la drumurile lungi. „Vă informăm că am pătruns deja în spațiul aerian al României”. Același anunț standard declanșa asupra lui, de fiecare dată, o relaxare asociată subconștient cu emoția unui parașutist ce se aruncă în gol, excitat de atracția gravitațională și scăpat de constrângerea condiționărilor împrejmuitoare: aer, pereți, identitate, obligații. O stare de disponibilitate afectivă și descătușare, ca atunci când reintri într-un mediu căruia i-ai dus dorul. Nu izbutise să o explice nici unuia dintre prietenii săi, oricât a încercat să fie de convingător. Îi lipseau cuvintele capabile să exprime amestecul de încântare și provocare, excitabilitate și duioșie ce-l cuprindea în vârtejul vibrațiilor sale de îndată ce începea să simtă primele gâdilături ale atracției românești. Îi căzuse cu tronc (după o sintagmă de-a locului, cum nu se poate mai potrivită) acest univers bizar, cu contrastele sale puternice și cu situații cel mai adesea imprevizibile în formă, dar congruente în fond. La fel de

imprevizibil evoluaseră, de peste zece ani, și trăirile sale afective. Ajunsesse – nici el nu știe cum – nu doar să-l intereseze și să-l uimească ceea ce se petrecea în jurul lui, ci să înțeleagă și chiar să se implice în ceea ce părea a fi, nu de puține ori, rodul unei ficțiuni scăpate de sub controlul însuși al ficționarului. El, elvețianul get-beget, strâmbând din nas și ținându-se departe de fojgăiala orientală, ca și de obișnuita dezordine latină, găsisese tocmai aici – în inima Balcanului – atâtea locuri, oameni și situații de care să se simtă apropiat. De ce oare? Alex pune asta pe seama unei vieți anterioare, petrecută fericit aici. Ariana îi sugerase odată, într-una din minunatele ei scrisori, că ar fi vrăjit. Și că, din două una: ori îi va trece repede, ori va rămâne pe vecie așa. Nu are niciun rost, spunea ea, strădania să conștientizezi ceea ce ține doar de sfera inefabilă a unor porniri sufletești; a unor impulsuri care există pentru că... există. Martin avea, la vremea aceea, spre treizeci de ani. A sperat că experiența și înțelepciunea care vin și se sedimentează odată cu trecerea timpului, l-ar putea lumina și în sensul respectiv. „Și jeunesse savait!... Și vieillesse pouvait...” avertizează al naibii de dureros un proverb franțuzesc. Provoacă, râcăie, exasperează. Acum, în pragul vârstei de patruzeci de ani, aflat cam la jumătatea drumului, vede că nu izbutise deloc să se dumirească. Nu știa încă sau nu mai putea, deja? De ce, și după dispariția Arianei, rămânea irezistibil atras de această lume, ce refuză cu o grațioasă îndârjire, să se lase definită și, cu atât mai puțin, influențată sau controlată, mereu gata să-l ia prin surprindere, să-l șocheze în bine sau în rău? Venise de zeci de ori, bătuse țara în lung și-n lat, ajungând astfel să o descopere în tot ce avea ea sublim, dar și ridicol sau respingător. Uite că vraja se menținuse. Și îl ținuse, dându-i puterea să treacă peste momente și situații de tot felul. Operase o sumedenie de bolnavi, se implicase în acțiuni umanitare, căutând cu înverșunare – dar și cu o perversă încântare – nu numai să priceapă, dar să și rezolve. Atât cât stătea în puterea lui...

...Privit de sus, pământul ăsta care i se lipise de

suflet pare perfect. Eterna și fascinantă Românie! Această sintagmă atât de fericit compusă îi invadase creierul și îi ocupase definitiv inima. Reprezintă titlul unui album primit cadou, într-una din precedentele sale călătorii, și care conține câteva sute de fotografii superbe: peisagii, portrete, clădiri, monumente – unul mai impresionant ca altul. Și atât de autentice, deloc căutate sau prelucrate... o colecție naturală de frumos și bine, de profunzime, simplitate și armonie desăvârșită.

Mai aruncă o privire în afară. Parcă și lumina ce pătrunde acum prin ferestrele avionului poartă în ea ceva hieratic. Categorie, continuă să plutească prin aceeași stare de beatitudine care îl învăluie la fiecare revenire. Și asta în pofida tuturor schimbărilor intervenite, între timp, în viața lui... Își lipește fruntea de geamul răcoros al hubloului, băgând de seamă că până și sâcâitoarea durere de cap, cu care se alesese încă de dimineață din cauza întârzierii taxiului comandat, a dispărut ca prin farmec. În jurul lui, atmosferă aseptică, compusă din plastic strălucitor, gesturi mecanice și odorizante tip. O amorteală neglijentă și imprecisă îi marchează pe ceilalți pasageri, majoritatea elvețieni de-ai lui, ori francezi din Jura și Haute Svoye, cărora le este mai la îndemână aeroportul din Geneva decât cel din Paris. Fiecare își omoară plictiseala în felul său – unii somează, alții răsfoiesc revistele ilustrate, fumează, ronțăie ori pălăvrăgesc. Pe rândul de scaune opus lui, un copilăș, care și-a împodobit creștetul cu un coif strălucitor, confecționat din punga de hârtie destinată celor ce suferă de rău de aer, își agasează bunicul, tot încercând să smulgă de la el încuviințarea de a porni la luptă, cavaleriește, așa cum trebuie să fi văzut el prin vreun desen animat. Își agită, plin de vitejie, o invizibilă spadă (lance sau mitralieră... cine poate ști?) îndreptată împotriva celor pe care este sigur că i-ar fi descoperit acolo, jos, prin codri și grote: „Barbarii! Barbarii, Tonton... tu nu-i vezi? Uite cum ne atacă și sunt gata să ne doboare cu antiaeriana lor împuțită!” Urmează o salvă de onomatopee nimicitoare, pornite din gura

puștiului, și care trebuie să fi spulberat, fără putință de tăgadă, orice veleitate de rezistență, oricât de eroică, din partea dușmanului. Primește drept premiu pentru victoria lui o altă pungă – strălucitoare, foșnitoare și, mai cu seamă, doldora cu bomboane de ciocolată, ce se răstoarnă din ea ca niște nestemate. Cei din preajmă, care au urmărit amuzați episodul, îl aplaudă generos pe gălăgiosul și triumfătorul erou. Până și doamna care stă alături, pe fotoliul dinspre interval, schițează un zâmbet îngăduitor, de sub care arată mai puțin crispată și severă, cum se grăbise să o categorisească Martin după cele câteva cuvinte de complezență schimbate în hălămoștea îmbarcării. Ce mai... efectul îmblânzitor s-a produs. Cât despre el, o gădilătură imprecisă, dar cu atât mai plăcută, îl străbate pe sub piele. Nu mai are stare, îi vine să se smulgă de sub strânsoarea centurii și din imobilitatea nefirească a cabinei. Științific vorbind, adică obiectiv, această excitabilitate pozitivă poate fi pusă pe seama endorfinelor care trebuie să-i fi inundat dintr-odată sângele. Desigur, nu poate neglija nici dimensiunea subiectivă. Cel puțin să fie conștient de ea. I s-a mai întâmplat să încerce asemenea trăiri afective, dar parcă niciodată atât de acut și de intens ca de această dată.

Nona, prietena lui cea atât de pasionată și, ca atare, predispusă la interpretări oculte, ar lua-o ca pe un semn, o premoniție. „Te trage ața”, o expresie cum nu se poate mai potrivită pentru asemenea porniri... I-ar plăcea, cum să nu, să știe că exact așa și este. Îi vine greu să creadă și, totuși... nu se știe niciodată. Mai ales în România, unde orice devine, oricând, posibil. Nici măcar nu merită osteneala să prevezi, să-ți dai silința de a preîntâmpina o întâmplare, o situație: vei fi, cu siguranță, depășit de ea. S-a deprins, ajungând chiar să-i facă plăcere să se lase angrenat în acest soi de hazard, cu mult mai dens, mai substanțial și mai palpitant decât senzațiile tari provocate de tensiunea unor pariuri ocazionale, a jocurilor de noroc practicate pe la cazinou. Ce-i drept, riscurile se dovedesc rareori tot atât de mari, de importante. Orice se poate

îndulci, aranja, dacă nu chiar rezolva prin metoda compromisului mai mut sau mai puțin onest. „Suntem aici la porțile Orientului, unde totul se ia în ușor”. Cine a spus asta? Nu-și mai amintește. Dar a avut dreptate. Românii aceștia au nu doar talentul, dar și vocația de a se „descurca” – asta însemnând o respingere deliberată a constrângerilor, a limitelor impuse de orice normă. Și care sunt, mai întotdeauna, depășite pe cont propriu; fie prin eludare, fie prin desconsiderare. Dispar ca și cum n-ar fi existat. Imaginația și îndrăzneala puse la bătaie în astfel de scopuri se dovedesc a fi nu doar îmbelșugate, ci de-a dreptul inepuizabile. Păcat că sunt folosite mai mult în sens evaziv, distructiv, în loc să întemeieze soluții pozitive. La început, când a venit în contact cu acest obicei (un veritabil fenomen, întrucât caracterizează aproape toată societatea, cu adânci tradiții în istorie), Martin s-a speriat. Dar, odată depășită prima impresie, acomodând și adaptând principiile la realitățile locului, totul a devenit suportabil; pe alocuri chiar acceptabil. Făcând abstracție de unele aspecte etice, totul putea fi privit ca un spectacol în care suspansul și ingeniozitatea creează tensiunea. Pe alocuri chiar distractiv, cu condiția de a nu fi implicat direct. Când, totuși, nu poți evita acest lucru, trebuie să te situezi cât mai la periferie, ca să dispari la timp; sau măcar să nu fii remarcat ori atins. Un alt sfat desprins din inepuizabila și valoroasa colecție a Nonei a fost acela de a evita să se complice în relații prea apropiate de nivelul oficial cu persoane imprecis definite din punct de vedere social, ea incluzând aici studiile, averea, profesia și moralitatea. Cam multe... „Aici, miniștrii și grăjdarii găsesc mai degrabă numitorul comun, nu în asta constă problema. Poziția de mijloc poate fi fatală prin vulnerabilitatea pe care o prezintă în raport cu extremele!”. Atât cât îl ținuseră puterile, încercase să se conformeze acestui comandament excesiv de pretențios și greu de aplicat. Asta în primul rând ca o dovadă a încrederii pe care o manifestă în „Frumoasa Anticăreasă”, cum îi place lui să o alinte. La cei șaiszeci și... treaba ei de

ani, această femeie adorabilă, ce refuză fără efort să-și arate vârsta, a rămas româncă, deși trăiește de o jumătate de viață în Elveția. El unul se simte extraordinar în compania ei. A cunoscut-o accidental, tot cu ocazia unui zbor către București. S-a nimerit să primească locurile unul lângă altul. Mai mult nici nu-ți trebuie, după ce ai ajuns lângă Nona. Apoi l-a ghidat, din proprie inițiativă, prin acest spațiu atrăgător ca o capcană. Exuberantă și dezinvoltă, emanând și risipind o energie debordantă, colecționara de antichități face din nonconformismul său un element de atracție și de succes. O îndrăgise la prima vedere, chiar dacă se simțise oarecum copleșit de sporovăiala precipitată și discontinuă, aparent dezordonată, ca și mimica ei, altfel cuceritoare prin farmecul evident, dar și profunzimea nebănuită pentru cine nu apucă să o cunoască destul de bine. El trecuse, nu e în stare nici azi să-și explice cum, peste reținerile sale obișnuite când vine în contact cu persoanele deschise, hipercomunicative.

Uite că nu a fost cazul cu Nona. De ce oare? Nici acum, după opt ani și jumătate de prietenie strânsă, nu poate preciza ce anume l-a făcut să depășească atât de ușor pragul incomunicabilității lui structurale. A unei timidități excesive, poate speciale, dar cu atât mai reale. Încărcătura sentimentală afectează întotdeauna percepția, cu precădere la oamenii slabi, cu instinct ludic dezvoltat sau, dimpotrivă, cu o pronunțată, dar bine mascată labilitate emoțională - diagnosticul preferat al colegului său Vian, un fel de axiomă prin care doctorul de suflete își definește cazurile mai complicate. Deși percepe nuanța elegant incriminatorie, Martin își asumă verdictul, chit că acesta fusese formulat la o simplă șuetă, ba încă sub forma unei păreri de ordin general. Câtă dreptate are în privința lui psihoterapeutul se verifică încă odată acum, când - pe măsură ce monitorul de cabină, atârnat oblic chiar în față deasupra lui, marchează kilometrii lăsați în urmă - regretă tot intens îndepărtarea de Nona, reținută la Geneva grație obligațiilor sale bunești. Având-o alături, s-ar simți nu

atât de expus surprizelor ce-l așteaptă la tot pasul, dar pe care, paradoxal, le savurează, într-un mod aproape pervers. Așa stând lucrurile, nu-i rămâne decât să trăiască, pe cont propriu, revenirea în acest univers care îi place din ce în ce mai mult, în pofida atâtor nepotriviri structurale cu felul său de-a fi. Să se datoreze oare, acest imbold, banalei reguli potrivit căreia contrariile se atrag? Sau numai nădejdi minime, tainice, dar irepresibile că poate, totuși, va izbuti odată – fie și din întâmplare – să afle ce s-a întâmplat cu Ariana? Trebuie să recunoască (și o face, de altfel, cu deplină franchețe) că aceasta este, de aproape zece ani, miza fundamentală a fiecăreia dintre revenirile sale. A oricărei curiozități, disponibilități sau inițiative; a tuturor eforturilor, contactelor personale și instituționale pe care le-a stabilit. Pentru asta s-a străduit să-și facă, dacă nu chiar prieteni, măcar relații de încredere, oameni pe a căror sinceritate și corectitudine contează. Condiție esențială când e vorba să întemeieze, să realizeze ori să obțină împreună ceva. Consultându-și încă o dată agenda celor patru zile pe care le va petrece aici, încearcă o senzație difuză, incertă, de neîmplinire. Afacerile îl vor reține doar în Capitală, cu toate că ar fi dorit mult să dea o raită pe la Sighișoara și Târgu-Mureș – orașe de care îl leagă amintiri tulburătoare, dureroase. Ca de fiecare dată, încearcă să se lase pătruns de credința că, ajutându-i pe alții, îi va veni și lui, odată și odată, rândul să fie ajutat. De întâmplare, de vreun prieten, de soartă... nu contează. Pastorul Heinrich, de la biserica cea nouă din Weisenstein, nu pierde niciodată prilejul să atragă atenția că, prin noțiunea de coincidență – atunci când aceasta apare și se manifestă – ar trebui să înțelegem doar anonimatul sub care se ascunde Dumnezeu. Ortodocșii de pe aici sunt sceptici față de aproape orice, mai puțin de milă, de bunăvoința Celui de Sus când e vorba să le împlinească rugămintele. În definitiv, de ce nu s-ar lăsa și el pătruns de această convingere? Mai ales că acum, după atâta vreme, dorința lui nu mai conține nimic nelegitim sau păcătos, ci numai nevoia obsedantă de a ști adevărul, de a afla ce

anume (și, eventual, de ce...) s-a petrecut după. Alex, unul dintre prietenii căruia a avut curajul să-i relateze totul, cerându-i și părerea asupra întregii povești, l-a sfătuit demult să renunțe. Adică nu chiar, ci să lase lucrurile la voia întâmplării. Dacă e să se rezolve, vreodată, ceva, atunci se va petrece de la sine. Dacă nu... nu. Așa e pe aici, pe la noi, a încercat jurnalistul să-l dezamorseze. Asta după ce, solicitat de Martin să-l ajute în găsirea vreunui indiciu, ceva, eșuase în cercetările sale, obligat să admită neputința și brambureala unui întreg sistem public, începând cu serviciile polițienești de evidență a populației și până la arhivele alandala ale unor așezăminte universitare. Proverbul indigen ce desemnează o asemenea tentativă drept căutarea acului în carul cu fân exprima perfect situația dată, chiar dacă această comparație îi oferea, din păcate, dimensiunea reală a șanselor pe care ar mai fi putut conta în demersul său. Această remarcă realistă fusese catalogată de același ineptizabil Alex ca dovadă a contaminării sale cu scepticismul specific locului. „Vezi, ai ajuns deja să gândești românește”, îl tachinase jurnalistul. După care se grăbise să-i mai servească, într-un redresarea moralului, o altă pildă extrasă din folclor: „La barza chioară îi face Dumnezeu cuib”. Altfel spus, aceeași speranță buimacă în „ce-o fi... o fi. Dacă o fi să fie... va fi. Iar dacă nu - nu. Nu pierde din vedere că România, și nicidecum America, este țara tuturor posibilităților” adăugase, mai curând ironic decât consolator, prietenul său.

Stewardesa micuță și durdulie, ca un titirez, apare pe intervalul dintre rânduri, opintindu-se caraghios, pentru tocurile mult prea înalte pentru statura ei, să împingă un cărucior plin cu mărfuri vandabile în sistemul duty free. Altă dată mai cumpăra și el câte un parfumel, un after-shave sau vreo sticlă de băutură, completând astfel portofoliul de cadouri și atenții, absolut necesar într-o lume în care darul reprezintă nu doar calea, ci chiar condiția reușitei. Acum nu-i trebuie nimic, îl așteaptă alt gen de contacte. Examinează, în schimb (ca de obicei) fata,

căutând să surprindă, eventual, o cât de neînsemnată asemănare cu Ariana. Imposibil. Oricât ar scormoni el, bruneta agilă în mișcări, sigură pe ea ca un automat perfect programat, cu un zâmbet afișat profesionist, nu corespunde deloc așteptărilor. Urmărindu-i frenezia, în care tupeul răzbate de sub stratul de politețe, Martin își împiedică ochii mai întâi în salba de inele care-i ornează excesiv degetele scurte, cu unghii lăcuite într-un vinețiu aiuritor. Aur mult, expus ostentativ, ca într-un galantar; indiciu ce s-ar dori convingător în privința eleganței, rafinamentului, dar mai ales a bogăției aducătoare de prestigiu social aici, în anticamera Levantului. Pentru orice elvețian, conștient de faptul că bunăstarea se dobândește, dar nu se exhibă niciodată, acest obicei propriu unei lumi sărace și dornice de parvenire, poate părea ridicol. El, însă, este mai tolerant; admite, chiar dacă nu agreează, aceste defulări ale unor complexe nevindecate, de pe vremea când sărăcia impusă ca politică de stat și deziderat național purta numele de „sobrietate”. Avusese prilejul să descopere multe dintre frustrările acestor oameni încă de la prima lui călătorie văzând cum, dintr-o banală ciocolată Nestlee, se păstra după consum ambalajul. Și când o sticlă de Pepsi Cola demonstra, pentru cel care o expunea după golire, dovada prestigiului său social; căci un astfel de produs se putea procura aproape întotdeauna pe sub mână, la suprapreț - asta dacă nu aveai privilegiul unei aprovizionări preferențiale, rezervată cadrelor de nădejde pe care se bizaia regimul politic. Rămăseseră, iată, reflexele (sau sechelele) unei penibile meschinării, greu de vindecat și la cei care, azi, izbutiseră să-și schimbe radical condiția economică. Dacă și unul ca Șerban Dragu, președintele fundației cu care colaborează atât de bine în ultima vreme, își expune pixurile și creioanele de pe birou într-o fostă cutie de Tuborg din aluminiu...

O hurducătură zdravănă violentează, dintr-odată, confortul aseptice al cabinei. Sticlele de Cinzano, Martini și Ballentine's, de pe căruciorul stewardesei, încep să zângăne oarecum muzical, sub trepidațiile scurte și

energice, care se succed într-un ritm tot mai susținut. Probabil spre a-și face curaj, cineva din spate anunță cu voce de chefliu că „a-nceput sârba”, acel dans popular pe care și Martin a avut posibilitatea să-l cunoască într-un sat îndepărtat, undeva pe lângă Dunăre. Dar aici, deasupra munților Retezat, smuciturile nu sunt deloc plăcute. Curenții de aer străbătuți cu motoarele huruind, ambalate la maximum, își fac de cap, cum le vine. La următorul șoc, o negresă de pe rândul opus de scaune începe să urle isteric. Imediat, impulsul este preluat de un copil mic, ce gângurise drăgălaș, până atunci, în brațele maică-sii. Până și puștiul cel viteaz, victorios în lupta cu barbarii lui, și-a scos acum coiful de pe cap, l-a desfăcut și îl ține aproape de gură, pregătit să-i redea rostul inițial. Martin nu mai așteaptă anunțul oficial, de care echipajul pare să fi uitat, și își încheie conștiincios centura de siguranță. Vecina sa încearcă același lucru, dar mâinile îi tremură și nu nimerește dispozitivul de cuplare a celor două barete de pânză, de care se agață speranța că va scăpa cu bine. Păstrează pe față un rictus, care s-ar vrea zâmbet, dar impresia lăsată e mai curând jalnică. După ce a pus mâna și i-a rezolvat centura, Martin încearcă să o încurajeze cu un banal „e-n ordine”. Dar nici tonul lui, nici ce se petrece în aceste momente nu este suficient de convingător în sensul respectiv. Doamna mai găsește, totuși, prin străfundurile sale răscolite, reziduurile acide ale unei ironii – în replică la cele câteva cuvinte politicoase, pe care apucaseră să le schimbe la îmbarcare.

— Tot atât de încântătoare vi se mai pare, și acum, România?

— Chiar mai mult, doamnă. Știți, de când eram mic mă dau în vânt după Montagnes Russes. Și apoi ați auzit ce ne-au comunicat la îmbarcare: acest avion l-a transportat chiar pe Suveranul Pontif. Așa încât...

Femeia uscată, platinată, cu fața strălucind sub stratul gros de cremă, investit cu misiunea dificilă de a-i ține cât mai la respect vârsta, ce se apropie bine de cincizeci de ani, nu mai are puterea să asimileze astfel de

îmbărbătări. Respirația i-a devenit sacadată iar rigiditatea mișcărilor, plus lividitatea accentuată, îi trădează problemele neuro-vegetative pe care Martin le intuise dinainte. Spre mirarea lui, cucoana mai găsește, totuși, resurse de tăfnă.

— Eu... eu sunt de religie protestantă. Așa că povestea cu Papa nu înseamnă pentru mine o garanție, ci doar o reclamă nelalocul ei. Nu că țin cu tot dinadinsul să vă temperez efluviile de simpatie, dar să știți... românii ăștia sunt, toți, foarte lăudăroși.

Martin nu mai apucă să-i împărtășească faptul că și el este tot protestant. Brusc, avionul se cambrează, încercând să recupereze cu disperare înălțimea pierdută din cauza turbulențelor. Motoarele gem, urlă. Victorie sau disperare? Instantaneu, un huruit sinistru, neobișnuit, se revarsă din spate, însoțit de niște pași apăsăți și repezi care, parcă, ar încerca să fugă. Încotro? În pofida stării de încordare, pasagerii se întorc, pe cât posibil, căutând să se dumirească de unde vine și în ce constă neobișnuitul pericol. O izbitură puternică marchează, după câteva secunde dilatate, climaxul întregii tărășenii: căruciorul cu mărfuri a luat-o la vale, antrenat pe planul prea înclinat și, cu stewardesa atârnată de el, încercând cu disperare să-l oprească, s-a izbit de primul obstacol întâlnit. Zgomotul de cioburi amestecate cu obiecte metalice și restul accesoriilor încheie, apoteotic, momentul sui generis, descărcând aproape instantaneu tensiunea care îi contopise pe pasageri.

Parcă declarându-se mulțumit de finalul zornăitor și de cioburile care, conform superstiției locale, ar aduce întotdeauna noroc, avionul și-a calmat evoluția sincopată. Își lasă botul în jos și pierde rapid, dar controlat, din înălțime, cufundându-se vitejește în niște nori vălătuciți și negri, ce aleargă bezmetic în jurul lui. Monitorul marchează, imperturbabil, pierderea vertiginoasă, metru după metru, a altitudinii. Difuzorul vestește, calm, apropiata aterizare, dar vecina lui Martin refuză, cu o scorțoasă demnitate, bomboanele pe care i le oferă o a

doua însoțitoare de bord. Apoi, cu o mișcare ce nu admite împotrivire, își smulge de pe burtă catarama ce o ținea legată în scaun, se ridică și se îndreaptă, sprijinindu-se de spătarele fotoliilor, către partea din fund a avionului. Planul înclinat, acum, invers, nu doar că nu o ajută, așa cum se întâmplase cu căruciorul, dar o și obligă să depună un efort suplimentar spre a ajunge acolo unde, nu încape nicio îndoială, o împinge nevoia. După câteva minute va reveni cu mai mult curaj... dar și cu mai mulți nervi.

— Poftim... Acum v-ați lămurit cu cine avem de-a face?

Să-i răspundă? El nici nu știe la ce se referă, dar bănuiește că distinsei și cartonatei doamne i s-a întâmplat ceva și mai neplăcut decât urcușul pe care a fost nevoită să-l străbată, spre a ajunge acolo unde dorea. Fie nu curge apa, fie s-au terminat (ori au fost furate) hârtia și săpunul lichid. Trebuie să o asculte, politețea și solidaritatea națională îl obligă, deși consideră exagerat și nedrept tonul ei, încercând să-l tragă la răspundere tocmai pe el, care nu are altă vină decât aceea că i s-a nimerit vecin, într-o călătorie altminteri agreabilă, dacă facem abstracție de niște banale incidente atmosferice.

— Doar v-am avertizat de la bun început, continuă doamna, atât de nervoasă încât amestecă germana cu franceza. Niște nesimțiți... fără excepție. Sălbatici... necivilizați... Barbari! Are dreptate copilul acesta. Dumneavoastră ce vă pasă? Sunteți bărbat, dar încercați să intrați în pielea unei femei în spatele căreia niște derbedei comentează când o văd mergând la toaletă. Pentru ca, la întoarcere, să-mi facă semne triviale și... și... să îndrăznească să mă ciupească! Ei... ce spuneți de asta?

Ce să spună? Înțelege cel mult că doamna (parcă Sachs, dacă a reținut bine) nu a prea călătorit în Europa de Est după căderea - sau, în fine, ridicarea - Cortinei de Fier, ca să vadă și, eventual, să înțeleagă acest mediu atât de neoccidental și de neconformist. Plin de vitalitate, dar - acum - și de o îndrăzneală fără limite, în care libertatea de manifestare (recent și neașteptat dobândită) le oferă unor

oameni nepregătiți pentru așa ceva prilejul să mai exagereze, să mai și greșescă, sau chiar să-și dea, nu de puține ori, în petic. E regretabil și neplăcut, desigur. Nu pentru a intra în contact cu asemenea manifestări ai venit aici, dar trebuie să fii pregătit să faci față micilor incidente de acest gen. Civilizația nu apare în mod spontan, elementele se adună greu, peste tot în lumea asta. Nici elvețienii, probabil, nu erau atât de politicoși, de serioși și de riguroși în urmă cu șapte sute de ani, când au început să-și întemeieze confederația. Un decalaj - mare și, poate, obiectiv, atâta tot. Puțină înțelegere, ceva mai multă răbdare... Trebuie să fim încrezători. Istoria nu se face bătând din palme. Suntem datori, la rândul nostru, cu toleranță, cu generozitate și cu susținere, dacă vrem să-i aducem lângă noi. Cu ce altceva se poate astupa prăpastia actuală?

Ferestrele avionului s-au învinețit. Nu chiar ca lacul de pe unghiile stewardesei dar... la București este vreme închisă. Plouă mărunț și bate vântul în rafale, după cum susține anunțul meteorologic servit pe cale acustică. Numai ochii exoftalmici ai doamnei Sachs, purtând semnele inconfundabile ale bolii numite Basedoff, aruncă fulgere de mânie. Zguduitura finală, produsă la contactul cu pista cenușie și udă din beton neasfaltat, pune parcă punct final oricărei comunicări dintre ei. La debarcare, un „bună ziua” scuiat cu gura strânsă, după care se îndreaptă cu același pas nemțesc, apăsător, către ieșirea de lângă cabina piloților. Nu-i deloc exclus să păstreze și pentru ei câteva reproșuri. Ca să nu fie martor, Martin Eissler alege direcția opusă, convins că - orice argument i-ar fi oferit compatriotei sale - aceasta va rămâne neclintită în eroarea de a respinge otova și, a priori, orice argument binevoitor. „Atunci ce-o mai fi căutând aici?” se întreabă el intrigat.

Își recuperează sacul de mână din sertarul aflat sub tavanul avionului. Mai aruncă o privire către scaunele răvășite, cu spătarele înclinate, cu brațele ridicate și husele strâmbate, apoi către podeaua de pe care mocheta

s-a strâns, formând câteva cute transversale, ca niște gâlme. În fine, o pornește spre ușă, străbătând fără grabă porțiunea pe care o apucaseră, ceva mai devreme, și căruciorul cu lucruri ieftine și doamna cea basedoviană. Nu-i trebuie prea mult spirit de observație sau cine știe ce perspicacitate spre a-i recunoaște imediat pe cei care o supăraseră. Legați încă de scaune - unii cu centura, dar vreo câțiva cu cătușe - cam zece, poate chiar doisprezece bărbați tineri îl examinează fără reținere, cu un soi de curiozitate lacomă. Privirile crâncene, tăioase ca niște lame de cuțit, ori disprețuitor-șmecherești, se lipesc de el, lansate dintre bubele sau cicatricile care le ornează tuturor capetele tunse chilug. Spre deosebire de Martin, nu încapă îndoială că niciunul dintre acești pasageri nu se bucură că a ajuns la destinație. Martin îi cunoaște, a mai avut asemenea companioni de zbor, venind spre București. Sunt expulzații - unora le-au expirat vizele de ședere, alții au pătruns fraudulos în spațiul sacru al lumii libere, majoritatea, cu fel de fel de infracțiuni la activ. „Olimpicii” sau „Șobolanii”, cum sunt numiți în jargonul aspru și disprețuitor al poliției de frontieră de pe aeroporturile occidentale, sunt totuși o realitate. Neplăcută, incomodă, deranjantă (în multe cazuri, chiar periculoasă). Dar, oricum i-ai spune și orice i-ai face, treci greu peste marele dezavantaj că nu poate fi prevenită, ameliorată sau eradicată, ci doar reprimată. Însuși faptul că sunt expediați înapoi, în aceleași condiții care i-au format și i-au determinat să năvălească spre Vest (majoritatea de mai multe ori) arată cât contează pentru ei restricțiile oficiale privind acordarea vizelor de intrare. Cum îi spunea Marc, un amic polițist în structurile pregătite special pentru a ține sub control acest segment extrem de sensibil, iată genul de pacoste de care, orice ai face, n-ai cum scăpa. Dați afară pe ușă, reintră pe fereastră, pe coș, prin găurile de la prize sau crăpăturile din pereți, pe oriunde... Se descurcă, numai ei știu cum, trec... dacă văd că le merge, sfidează până la capăt și legile, și obiceiurile societății în care au pătruns. Unii sunt disperați, alții curioși sau

lacomi, dar aproape toți - experimentați. Îi unește un adevăr trist, jenant, intratabil: nu fug în niciun caz de binele de acasă. Spre deosebire de mulți dintre compatrioții săi, doctorul Eissler este de părere că acest tratament, bazat pe interdicție, brutalitate și represiune, nu reușește decât să-i

11 motiveze și să le stimuleze eforturile de a-și demonstra puterea, ingeniozitatea... Într-un cuvânt: superioritatea nocivă, malignă, asupra unui sistem care îi respinge constant, dar inutil. Ce să le faci? Cum să-i gonești cu dispreț și, adesea, cu forța, nu doar spre a scăpa pentru moment de ei, ci și spre a-i convinge că nu sunt doriți, nici măcar temuți... ci doar disprețuiți? Rezultatul este că și ei îți întorc aversiunea, mai înrâncenată, mai subtilă și, de aceea, mai greu de contracara. Se simt persecutați și desconsiderați pe nedrept. Frustrarea lor este adâncă și nevindecabilă generând - pe fondul unei imoralități extrem de ingenioase - resursele și mijloacele care asigură perseverența și succesul. De câte ori a avut ocazia, Martin a susținut că numai cu încredere, respect și înțelegere pot fi aduși (și nu trimiși) acești oameni la ei acasă, pe calea cea bună. Această convingere umanistă, rezonabilă (chiar dacă dificil de concretizat) l-a făcut pe el, doctorul chirurg Martin Eissler, să se dedice cu aceeași înverșunare acțiunilor de întrajutorare. Și, indiferent la ceea ce i-ar obiecta unul sau altul dintre cunoscuții săi, nu are de ce să-i pară rău pentru asta.

Cu aceste gânduri se oprește chiar în mijlocul grupului de expulzați. Nu vede niciun motiv să se teamă de reacțiile lor. S-a făcut aproape un fel de liniște, una spartă doar de câte vreo interjecție sau poantă pe care, el unul, are avantajul de a nu o pricepe. Oameni necăjiți, dispuși să braveze în nenorocirea lor. Își scoate portofelul, alegând din el o bancnotă de cincizeci de franci. După o scurtă ezitare, în timpul căreia a transformat suma în lei, se hotărăște să o dubleze. Măcar să înțeleagă fiecare dintre nefericiții lui tovarăși de drum ceva din partea ce-i revine

din darul primit. Văzându-l cu banii în mână, excitația „olimpicilor” se apropie de paroxism. Parcă sunt niște lupi flămânzi, așteptând în cușca de la Zoo să vadă cui îi va fi aruncată halca de carne crudă din mâna îngrijitorului. Dintre tăvi, tacâmuri și ambalaje de unică folosință, stewardesa cea mignonă asistă la scenă, amuzată dar și incitată de așteptarea punctului culminant. Îi aruncă un zâmbet complice, în spatele căruia Martin nu este în stare să deslușească dacă gândul ce-l animă este unul de încurajare, admirație sau numai de invidie. Dacă i-ar încredința ei suma donată, rugând-o să îndeplinească oficiile de împărțire în rândul beneficiarilor? Varianta îl tentează, dar nu mai are timp să o ducă la bun sfârșit. Din spate, unul dintre „olimpici” s-a ridicat fulgerător de la locul lui, atât cât îi permite cătușa fixată pe mâna stângă. Cu un „danke” triumfător, șuierat printre dinți, îi smulge, expert, banii pe care imediat, îi ridică deasupra capului, așa cum fac sportivii când câștigă un trofeu prețios. Strigătele celorlalți membri ai grupului, izbucnite aproape instantaneu, amplifică și sporesc confuzia. Nu știi dacă este o reacție de triumf, de gratitudine sau de mânie. Dar asta are, deja, mai puțină importanță pentru el, gestul și intenția contează. Înainte de a fi prins, ca la rugby, în mijlocul grămezii, izbutește să se strecoare către ieșire, redresându-se de pe urma piedicii puse din spate, unde hărmălaia a dobândit, deja, accente extrem de tari. Mai apucă să audă vocea ascuțită a stewardesei, amestecată cu celelalte glasuri, înainte de a începe să coboare, cu pas elastic, treptele scării mobile care îl ajută să ajungă cu picioarele pe pământ românesc.

4 II

Optzeci și șapte... Optzeci și opt... Optzeci și nouă... Greu! Este epuizat. Ba nu... Nu există așa ceva! Trebuie să ajungă la nouăzeci. Nouăzeci este limita pe care și-a impus să o atingă azi. Pragul psihologic trebuie trecut, dacă vrei să-l depășești mâine, conform planului pe care nu alții, ci tu singur ți l-ai propus. Mai trage o dată, concentrându-se la maximum. Nu merge. Mușchii, încheieturile, creierul.

Toate la un loc refuză să-l mai asculte și să-i execute comenzile. Ei, drăcia dracului, tocmai acum să rămână blocat? Până în acest moment, dominase fiarele din spatele său, în primul rând datorită voinței de a le domina. Ce s-a întâmplat acum, de a devenit dintr-odată prizonierul... mai rău, supusul lor? Transpirația mustește din el, prelingându-i-se pe frunte, pe fălci, pe gât. Ochii i s-au împăienjenit, brațele îi tremură. Încearcă să-și observe trăsăturile în oglinda imensă, încastrată în peretele din fața lui. Nu distinge însă altceva, decât o masă solidă, dar sleită pe dinăuntru. Acela nu este el. Nu poate și nu vrea să fie el, Șerban Dragu, prăbușit pe parchetul strălucitor al sălii de efort fizic pe care și-a dorit-o, și-a proiectat-o, și-a construit-o numai prin forțele și prin voința lui.

Asta era, voința! Aici a greșit, în momentul când și-a stabilit numărul de nouăzeci de tracțiuni la arcurile pentru fitness. Cum de și-a încălcat tocmai principiul de bază al oricărui deziderat... scop... țel pe care și-l propune? „Trebuie întotdeauna să-ți fixezi un reper superior celui pe care încerci, în realitate, să-l atingi”, i-a explicat el Magdalenei, cu aproape zece ani în urmă, secretul reușitelor lui din viață; de fapt, al oricărei reușite. „Vrei să petreci două săptămâni de vacanță la mare, în Bulgaria?” (Asta era pe timpul regimului trecut, când Nisipurile de Aur sau Sociul sovietic însemnau pentru oricare cetățean de rând maximum de izbândă în plan turistic). „Atunci, îți propui să ajungi pe Coasta de Azur sau chiar în Florida. Vrei mașină? Ți dorești obligatoriu elicopter!...” Ea îl privea neîncrezătoare, ușor timorată dar și fascinată, străduindu-se să-l creadă. Acum nu mai încapă nicio îndoială, realitatea se impune de la sine: au, împreună, și bani, și putere, și prestigiu. Sunt cineva. Aici ca aici... pe mocofanii mioritici nu-i greu să-i lași cu gura căscată, înjurându-te în secret, dar pizmuindu-te și temându-se de tine. El, însă, nu s-a mulțumit să rămână un businessman provincial, de „largă recunoaștere” națională. A țintit mai sus, mai departe. Și a câștigat. Nu este chiar director general la IBM, la Boeing sau Toshiba, dar desfășoară o

mulțime de afaceri foarte profitabile cu parteneri bine situați din China și Canada, din Rusia, Elveția sau Australia. Numai el știe cum a făcut să reușească. Și va rămâne secretul său, orice s-ar întâmpla. Nimeni nu trebuie să afle. Nu că s-ar teme, ori s-ar jena. Pur și simplu, nu este cazul. În definitiv, nu a inovat nimic, doar a ținut drumul. Americanii, ca să ne proptim în exemplul cel mai notoriu, cum au colonizat Vestul?... Cum au luat în stăpânire New Mexico și Texasul? Pardon?!... Uite-i că acum, când au ajuns marele boss al lumii, nu-i mai întreabă și nu-i mai judecă nimeni pentru felul cum au procedat la început. Scopul nu numai că scuză mijloacele dar, cel mai adesea, le și impune, spunea colegul Rusu, ori de câte ori avea de rezolvat o situație mai împuțită.

Acum gata cu amintirile, cu exemplele, cu reveriile și cu alte prostii din astea. A ajuns, care va să zică, la optzeci și nouă... Trebuie să-și fixeze suta, dacă vrea să se autodepășească. Încă o tură, începând cu optzeci și cinci. Ba nu, de la optzeci și trei, de la Andropov, că el a cârmisit-o la vale, spre drăguțul de capitalism. Gorbaciov n-a făcut decât să continue, mai prost și mai ezitant, ceea ce-i ordonase și începuse Al Bătrân... Dumnezeu și tovarășul Lenin să-l ierte. Așadar – optzeci și trei... optzeci și patru... optzeci și cinci... să trăiești, Mișă! Uite cum merge... oho! Hai, cu putere și curaj: optzeci și șase... optzeci și șapte... Magda intră în încăpere cu pardesiul descheiat. Vine sau pleacă? Treaba ei, destul că-l întrerupe din treabă. Ufff...

— Te pup, dragule. Vai... în ce hal arăți! Parcă ai tras la galere.

— Nu parcă. Chiar am tras. Tu n-ai ochi să vezi?

Stă acolo, pe podele, lac de transpirație. Respiră des și sacadat. Firesc, după un asemenea travaliu.

— Gâfâi cam tare, ce-i cu tine?

Se dă mare... Doctorița din ea, chiar dacă nu a apucat niciodată să pună mâna cum trebuie pe vreun bolnav. Poate că de aceea îi apucă, cu un gest aproape profesionist, încheietura. Bâjbâie stângaci, dar până la urmă nimerește. Cât timp îi numără pulsul, bărbatul are

oazia să o examineze pe îndelete de jos în sus - premieră absolută pentru amândoi, deși sunt căsătoriți de atâta amar de vreme. Glezna subțire, frumos modelată și ațâțătoare, iese din pantoful scump, cumpărat de el de la Londra. Dăduse, fără să clipească, două sute șaptezeci de dolari, preț de duty free, că deja intrase în aeroport, așteptând îmbarcarea. Mai sus, lucrurile nu stau la fel de perfect. Pulpa piciorului este cam prea umflată, mai ales în părți, dar nevastă-sa ascunde cu măiestrie acest defect, purtând aproape permanent ciorapi elastici, tip Lycra, pe care îi aruncă de îndată ce simte că s-au lărgit și nu mai strâng cum trebuie. Dacă vrei să o enervezi pe Măgduța, cum îl amuză pe el să-i spună, știind că nu-i convine apelativul, n-ai decât să-i zgândări acest complex. „Ce bună ai fi tu de fotbalistă!...” este gluma care o va scoate oricând din sărite. Funcționează eficient, ca o găleată cu apă rece turnată brusc peste capul unui leșinat.

— Nouăzeci și șase, nouăzeci și șapte, nouăzeci și opt... Nu, nu-i atât de mare cum credeam. Doar cam tahicardic, vine verdictul plin de emfază. Și respirația asta dispneică... Ori te-ai lenevit, ori ai început să îmbătrânești.

Palma ei fină, expresivă, trece repede și, pasămite, încurajator prin părul lui sârmos și deja înspicat cu destule fire argintii. Nimic tandru în acest gest. Un simplu automatism, și acela superficial, grăbit oarecare. Nu este o noutate, dar nicio plăcere felul ei scârbos, chiar agasat cu care îl tratează de la o vreme. Se dă mare, purtându-se cu el superior, cu o falsă condescendență. Știe el prea bine de ce... Parcă ar avea de-a face nu cu soțul ei legitim, ci cu un amărât oarecare, căzut la picioarele ei, bun doar de compătimit și de mângâiat în treacăt. Dar nu este el omul - și nici nu are de ce - să înghită una ca asta. Mâna lui își continuă explorarea începută în joacă, depășind genunchiul și urcând în continuare.

— Auu! Ce naiba faci acolo? Termină!...

Nici nu se gândește. Degetele puternice strâng imperceptibil, dar ferm, carnea luată în stăpânire. Smucitura nervoasă este inutilă, iar încercarea ei de a-și

elibera piciorul - tardivă. Nu poate scăpa, trebuie să-i intre-n cap chestia asta. Și să rămână acolo. N-are decât să scheaune cât poștește. E mai excitant. Mâna puternică a ajuns pe coapse, dar nu se oprește nici acolo. Ascensiunea se insinuează lent, previzibil, amenințător. Pe nesimțite, bărbatul a încolăcit-o cu celălalt braț și începe să se înalțe lent, anulându-i centimetru cu centimetru ascendentul pe verticală. Nu e deloc obosit. Și cu atât mai puțin îmbătrânit, cum l-a jignit ea. O să se convingă singură cum stau lucrurile. Așa, ca să nu-și facă iluzii. Sau, mai știi... griji, scrupule, motivații. Capul lui puternic, de boxer, cu maxilarele proeminente strânse, pulsând spasmodic, își continuă avansul. A depășit abdomenul plat, bine și riguros păzit să nu se bombeze ori să se fleșcăiască. Trece și de sâni, trăgând pe nări parfumul scump, franțuzesc, marca Guerlain. Și pe acesta tot lui i-l datorează, dar deocamdată are altceva să-i reamintească. Știe că nu-i place să facă sex dimineața, după ce și-a pus la punct machiajul, coafura și vestimentația, îndelung și complicat. Tocmai de aceea... Urcă, urcă. S-a zgâriat puțin pe nas în broșa cu briliante, nu contează. Odată ajunși față-n față, citește în ochii ei spaima amestecată cu uimire, poate și cu ceva repulsie...

— Șerban, te rog insistent să te potolești! Nu mai ești un adolescent, ce Dumnezeu?!

Amestecul dintre mirosul de transpirație și cel de after-shave bun, pe care îl emană bărbatul în călduri îi provoacă greață. Poate să închidă ochii, nu și căile respiratorii pe unde pătrund asemenea miresme. Se zbate furioasă, animată de propria-i neputință.

Foarte bine, așa-i trebuie, putoarea. Defulările care combină un adolescent cu Bunul Dumnezeu sunt nu numai comice, ci și păcătoase. Îi confirmă lui ceea ce aflase deja, dar nu-i încă momentul să i-o arunce acum în față. Toate la timpul lor. Mai întâi să priceapă - adică să-și aducă aminte și să bage la cap, o dată pentru totdeauna, cine comandă și cine conduce în raporturile dintre ei doi. Fusta de stofă gris pâraie scurt și ireversibil.

— Ai înnebunit, omule?... Lasă-mă, n-am chef! Nu te

vreau!!

Știe că nu vrea. Știe și de ce. Asta îl întărește și mai mult. Raportul de înălțime s-a restabilit. Doar este cu un cap deasupra ei. Continuă, fără o vorbă. Nu e necesar. Și nici nu merită. O apucă de bărbie, dar nevastă-sa își smucește, încăpățânată, capul. Uite-o că mai are putere să facă pe nebuna... să-i opună rezistență... să-l respingă. Așa? Foarte bine, atunci. Modifică doar sensul atacului, schimbându-i neașteptat direcția. Dacă nu-i place în felul acesta, atunci... O

străfulgerare ascuțită i s-a înfipt în degetul mijlociu. L-a mușcat târfa. Își dezlipește mâna, numai pentru o fracțiune de secundă. Suficientă pentru avântul necesar. Lovitura vine brutală și, în cele din urmă, convingătoare. Tipătul ei scurt, isteric, îl excită erotic abia acum. Se năpustește nu ca să o mai pocnească o dată, ci să o cuprindă în brațe, dar este întâmpinat la fel de fioros. Nicio vorbă – numai icnete, zgârieturi sălbătice și priviri nimicitoare, amestecând în ele furie, silă, dispreț. Ei, și? Întăritat, Șerban îi răsucesce, scurt, mâna la spate, făcând-o să se frângă de durere. Nu are încotro, se curbează silnic peste bicicleta ergonomică, mușcând cu furie ghidonul. Astfel imobilizată, bărbatul o pătrunde brusc, adânc și rău. În vârful catargului, ca un stindard întors pe dos, toată umilința lui se înalță și se manifestă spasmodic.

Gata... Apoi, primul gest pe care îl face este să-și controleze rapid ceasul de aur de la încheietura mâinii. Bineînțeles că e în întârziere, dacă s-a complicat cu chestii stupide, neprevăzute.

— Ești groaznic!... Remarca standard a neveste-sii, combinație incertă de reproș și compliment, aruncată acum peste umăr, cam cu jumătate de gură, în timp ce se îndreaptă șontăcând spre cabina de duș. Nu-l deranjează, este un clișeu pe care el îl percepe la adevărata-i dimensiune, simțindu-se chiar măgulit. Conține, poate inconștient, dar tot atât de real, admirație și neputință, teamă și respect, adică recunoașterea faptului că a avut

totuși dreptate, chiar dacă ei nu-i convine acest lucru. Înseamnă că i-a prins bine și preambulul, și urmarea, uite-o ce repede s-a dat pe brazdă. Șerban nu are timp și nici chef să facă ordine prin cameră – treabă de servitoare. Pentru el, importantă rămâne pe ziua de azi doar întâlnirea de la firmă, cu beleaua aia de reporteriță. Se cunosc prea bine, nu-și face niciun fel de iluzii asupra a ceea ce e-n stare parașuta. Va trebui să o dezamorseze într-un fel, nu care cumva să-i facă pocinogul tocmai acum, când vine elvețianul aici, și să publice, nemernica, povestea cu Mercedes-urile. Asta e, sigur că le-a băgat în țară pe numele fundației, orice om de afaceri cu simțul realității procedează așa. Doar nu era să plătească atâta amar de taxe vamale, câteva zeci de mii de dolari cu totul... ar ieși la sapă de lemn. Mai ales că, pentru el, n-a păstrat decât un singur automobil. Restul le-a dat cui trebuie: unor persoane publice importante, demnitari, mă rog... tipi care trebuia și au de ce să-i fie obligați. Se cheamă fundația „Inimi în suferință”? Se. Păi, cine nu suferă azi cu inima? Cel puțin senatorul Mărculescu, ăla e bolnav pe bune. La cât se tot agită și se consumă, de frică să nu-și piardă imunitatea și să ajungă pe mâna judecătorilor, stă cu inima-n pioane. Oricând poate să-i plesnească. Și atunci, care-i problema, mă rog? Corespunde? Ba bine că nu...

Magda a ieșit de la duș, înfoclită în halatul lui de baie. Nu suportă să-i poarte nimeni lucrurile, dar acum, că s-a întâmplat toată tărașenia în pripă... chiar aici, la subsol... Femeia se mișcă cu o dezinvoltură acră prin spațiul larg, culegându-și desuurile de pe unde fuseseră aruncate. Continuă să-l sfideze, să nu-l bage în seamă, de parcă el nici n-ar exista. Când a terminat să-și adune toate boarfele, se oprește în fața oglinzii, examinându-se atent, vizibil teatral, provocator.

— Uite ce mi-ai făcut... Ți place? Nu suport sălbăticia, credeam că știi asta.

— Știu eu și mai multe, aici nu-i vorba de memorie.

— Adică?!... Nu înțeleg. Și, în fond, nici nu mă interesează ce vrei să spui.

Nici nu e nevoie. Destul că a tresărit și i s-a schimbat vocea, trecând într-o prudentă defensivă și devenind mai puțin sigură de ea. Bărbatul știe că a lovit precis. Scurt, amenințător. Deocamdată, e suficient. Schimbă vorba, trecând la afaceri.

— Ai grijă cum te descurci în audiența aia. Ne trebuie, cu orice preț, și licența de export, și scutirea de TVA. Sau măcar reeșalonarea.

Cu orice preț? Satisfacția se oprește aici, nu e momentul să insiste și să complice lucrurile. Se mulțumește să ia notă cu satisfacție de nuanța strecurată. Oare de când o fi devenit bărbatu-său atât de imprudent – dacă nu în afaceri, măcar în exprimare? Tocmai el, pentru care orice element are o valoare strict determinată, să-i acorde ei libertatea de a stabili, la fața locului, recompensa ce trebuie achitată? Sigur, exportul cu pricina le este foarte necesar; în caz contrar, pierde momentul favorabil, piața pe care abia au pătruns și, mai ales, partenerul arab pe care s-au zbatut din greu să pună mâna. Cât despre reeșalonarea maldărului de bănet strâns din TVA... e o metodă curentă, chiar dacă scumpă, dar merită. Termenul acordat de ministeriabil printr-o simplă semnătură, raportat la indicele constant al inflației echivalează cu o scutire. Mai cu seamă acum, când vânzările de aparatură medicală pe piața internă sunt în declin, tot alcoolul asigură profitul, oricât ar fi circuitul lui de complicat și de nesigur. De aceea bănuiește că se și agită Șerban să pună pe picioare societatea aia de asigurări, care să funcționeze în paralel, poate complementar... are el socotelile lui. La astfel de chestii, trebuie să recunoască, nu-l întrece nimeni. Deși, din puținele amănunte la care a reușit ea să ajungă, s-ar zice că merge destul de greu. Poate că așa se explică și surescitarea lui din ultimul timp, căci este excesiv de suspicios și mereu agasat. A început – contrar felului cunoscut de a fi – să-i sară țandăra din orice fleac. Încearcă el să se abțină, dar pufnește și trânteste tot timpul. Nu i-o fi mergând cum ar vrea nici amorul cu pațachina aia de secretară, naiba știe. Într-un fel, tot răul e

spre bine, o lasă-n pace, să-și vadă de ale ei. Nu o mai inoportunează... Mă rog, ceea ce s-a petrecut acum câteva minute a fost așa, ca un accident. În felul acesta, se păstrează curată - așa cum simte imboldul de a ajunge în brațele lui Silviu. Pe de altă parte, însă, este de-a dreptul înjositor pentru ea să fie tratată ca o subalternă oarecare, căreia i se transmit ordine și... atât. A avertizat-o că o va pune în temă cu detaliile când și cât va fi nevoie. Dar această concesie, aruncată ca un zgârci cedat cățelului ca să tacă, o făcuse doar la insistențele ei, după ce lipsise o noapte întreagă de acasă, fără ca măcar să o anunțe. „Am fost cu neamțul la curve, e bine?” - răbufnise el a doua zi, la reproșul perfect îndreptățit că putea măcar să o anunțe, nu neapărat unde e și ce face, doar că e încurcat cu treburile și că nu apare. Ca de obicei, contrase cu duritatea lui arogantă și insinuantă: îi purta atâta de grijă... Nu cumva și-a ratat propriul și discretul ei program, care îl exclude cu desăvârșire pe el, încă soț legitim? Iar grosolănia despre curve era inutilă, te duci, dar niciodată nu anunți și nici nu recunoști. A înghițit-o și a tăcut, preferând după câteva zile să-l roage, cum știe ea mai frumos, să nu o mai pună în situația de a se simți desconsiderată, ca o entitate neglijabilă. Era tot ce o durea mai tare, preferând reproșurile, certurile, chiar scurtele lui momente de violență. Acestea din urmă treceau repede, dar lăseau în urmă indiciul că ea încă îl mai interesează... îl deranjează, în fine, că există. Niciodată Magda nu se împăcase cu ipostaza de obiect. A fi considerată un simplu element de serie (fie el și decorativ) găsea că e de neconceput pentru una ca ea, înzestrată din naștere cu o individualitate atât de puternică. Ca și senzația de a fi considerată doar o investiție. Sigur că, într-un mediu concurențial cum este cel al afacerilor, dacă vrei să fii cineva, ți se impune un anumit randament. Asupra acestui aspect nu avea dubii și accepta să fie apreciată prin prisma performanțelor obținute. Or, majoritatea neamurilor proaste, printre care era nevoită să se învârtă, tocmai asta urmăreau și apreciau în primul rând. Cei mai mulți dintre

bărbați încercau, ce-i drept, să strecoare în comportamentul lor câte o nuanță

(mai întotdeauna stridentă) de admirație față de felul cum arată soția lui „domnu’ Șerban”. La ultimul party dat de Timofte, un parvenit care făcuse avere din exportul de cherestea brută, vreo câțiva parteneri de-ai soțului ei se întrecuseră în complimente băloase, necioplite, chiar dacă erau împănate cu termeni banali, roștiți în aceeași engleză precară, folosită în tranzacțiile lor comerciale. Nu avea niciun dubiu că toate aceste rahaturi nu reprezintă decât un fel de acoutaj, cu care sperau să-și achite o parte din favorurile lui Șerban. Prin grădina largă, ornată cu lampioane chinezești suspendate deasupra piscinei și plină de pitici din ipsos vopsit, răspândiți țopârlănește prin unghere, unul dintre acești negustori se încumetase chiar la unele gesturi deochete. O înghesuisese, ca la o chermезă de mahala, între un arbust și gardul din beton acoperit cu iederă, făcându-i mai întâi apăsări triviale, după care a trecut la atacul propriu-zis, încercând să-și vâre etichetele butucănoase în adâncitura promițătoare a decolteului. Dincolo de faptul că mitocanul era nu doar antipatic, ci ridicol și respingător, pricepuse imediat că o considera un fel de investiție utilă și plăcută în același timp, din perspectiva – prea puțin probabilă – a unei asocieri cu firma lor. Tipul fiind patronul unei policlinici, nădăjduia să obțină un leasing avantajos – asta însemnând cât mai apropiat de pomană – pentru un ecograf, două scaune stomatologice și o masă ginecologică. Așa încât, îi atribuisese ei o valoare comercială pe măsură. Mersi, dar aprecierea nu o flata deloc.

— Eu vin târziu. Diseară... la noapte... habar n-am cât ține. Mă văd cu ăla și nu-i dau drumul până nu batem palma. Ai înțeles, da?

Același ton sec, informativ și atât. Își dă seama că, dincolo de succesul cu orice preț al audienței, nu mai vrea nimic de la ea. Perfect. Fiind vorba de afacerile curente, a fost tentată să-l pună în temă asupra deplasării de la Brașov, unde va pleca mâine cu Roverul. Renunță însă,

intuind că nu e prudent din partea ei să-i ofere prilejul de a se interesa, eventual, de amănunte: cât stai, unde, cu cine te vezi? Puțin probabil, nu însă cu totul imposibil. Mai știi ce-l apucă așa, din senin, doar ca să facă pe șeful? Atât s-a gândit la drumul ăsta și la ce va face acolo, încât nu are nicio noimă să se expună unor eventuale perturbări care-l pot da peste cap sau chiar anula călătoria dacă, Doamne ferește...

— E ceva... Vorbim pe mobil. Hai, salut!

Maximum de concizie și minimum de interes. Pe deasupra, și foarte comod – nu pretinde vreun răspuns. Urmărește în oglindă silueta masivă, dar încă destul de suplă, a soțului ei, cum părăsește sala de sport și, mai nou, de sex. Rămasă singură, începe să examineze ravagiile suferite de vestimentația ei aleasă și aranjată cu atâta grijă. Bluza mototolită în ultimul hal, fusta făcută praf. Nici măcar nu s-a rupt de-a lungul cusăturii, ci e sfâșiată de-a curmezișul. Păcat de material. Și de faptul că îi plăcea... lui.

III

„Mă descurc”. Un enunț. Mai mult decât o acțiune – o mentalitate. Soluția ultimă (cea de sus, ori de jos – depinde unghiul din care o privești) la care recurge, îndeobște, tot românul. Colacul lui de salvare. Scăparea.

A deslușit cu multă greutate nu atât termenul, cât realitatea conținută în el. Oricât s-au căznit unii sau alții să i-l traducă și

M

să i-l explice. Franceza, limbă de sorginte latină și, drept urmare, apropiată de română, ar fi trebuit să ușureze tentativa. Dar atât demeler, cât și debrouiller nu reușesc să echivaleze mare lucru, să acopere sensurile multiple, îmbârligate, înrădăcinate în acest tranzitiv „a te descurca”. Primul cuvânt se referă, în fond, la ieșirea dintr-un amestec; o îngrămădeală, o situație confuză. Te retragi, gata, ai terminat cu ea. Nici al doilea nu e în stare să acopere înțelesul dat aici „descurcatului”, căci se referă la rezolvarea situației prin desfacerea și ordonarea ei. Cât

despre sensurile figurate, lucrurile stau și mai prost, pare că nimeni nu încearcă pe aici, în inima hipertrofiată și bolnavă a Balcanului, să elucideze, să finalizeze ceva. Să clarifice, să pună la punct o problemă, o situație, o confuzie. Asta ar însemna rigoare. Ceea ce, dacă nu lipsește cu desăvârșire, este foarte greu de găsit prin partea locului. Unii nicio înțeleg. Alții, chiar dacă izbutesc să treacă de acest prag, o resping cu un sentiment echivoc: dispreț, oroare și plictiseală. Ceva între „cum adică, doar atât?!” și mai agresivul „lasă-mă, dom'le, cu prostii din astea...” Pentru a obține mai mult (mai trainic, mai bun, mai serios), ești obligat să depui un efort suplimentar și să renunți la plăcerea statului degeaba. Mai grav - să te conformezi unor cerințe, unor reguli sau parametri. De ce atâta bătaie de cap când, conform altui stereotip larg răspândit, „merge și așa...”? Din cele constatate de Martin în peregrinările sale, prea mulți dintre locuitorii acestui spațiu preferă mica lor libertate (relativă, parțială, imperfectă) în locul marilor realizări, sau, oricum, unor realități stabile, cărora trebuie să li te supui. Iată de ce expresia germană Ein Mann, ein Worth nu prinde. De cuvinte, acești urmași ai Romei (cum le place să se recomande fălos) n-au dus niciodată lipsă. Nona mai încearcă, uneori, să-l inițieze, traducându-i termenii sau expresiile colorate, subtile, echivoce. Cu toată bunăvoința și reala ei competență, se vede obligată aproape întotdeauna - după ce caută degeaba fel de fel de parafraze - să-și recunoască eșecul. Maximum de reușită, în aceste jocuri serioase, este să te... descurci. Au răs amândoi, cu poftă, când au eșuat în această concluzie. Mai curând lui Alex îi datorează el, până la urmă, apropierea de esență, dar și de nuanțele fenomenului - căci asta reprezintă „descurcatul” pentru ei. O formulă de existență prin care individul preferă să iasă, într-un fel, din situația încâlcită, contradictorie, care este „încurcătura”. Să scape puțin, pentru moment adică - nu de ea, ci din ea. De sub presiunea (nu și de consecințele) ei. Să o expedieze, lăsând-o aproape intactă. Nu are răbdarea, curajul,

obișnuința - de fapt, nu simte nevoia - să o descâlcească, să o rânduiască. Îi este suficientă nu rezolvarea, ci doar un răgaz obținut, într-un fel sau altul. Fără prea mare importanță cum.

Cu vreo doi ani în urmă, doctorul Eissler se afla într-una din vizitele sale la Urzica Mică, un sat oltenesc de pe malul Dunării, cu care comuna lor este înfrățită. Noaptea, unui țăran îi luase foc, nu se știe din ce motiv, casa. În loc să se ostenească spre a stinge incendiul izbucnit - cu toate eforturile și riscurile pe care le presupune un asemenea demers în rezolvarea pe fond a problemei - omul se mulțumise să înșface repede ceea ce i se păruse lui mai de preț, și să iasă repede afară. Dacă săreau vecinii, soseau pompierii sau - pur și simplu - focul obosea și se stingea de la sine... cu atât mai bine. Dacă nu... înseamnă că așa a fost să fie. Soarta. Dumnezeu. Oricum, cineva de deasupra, cu care nu te pui. Prin acest mod de gândire - un reflex păgubos, dar protegitor prin aceea că deculpabilizează - întotdeauna altcineva este de vină. Mai mare, mai rău, mai puternic. El, săracul, a făcut cât a putut. A fugit afară, luând cu sine carnetul de CEC, actul de proprietate a pământului și livretul militar. Și niște bani. Care va să zică, s-a descurcat cumva. Este mulțumit cu ceea ce apreciază a fi jumătatea plină a paharului, conform unei filosofii de viață după care „oricând se poate și mai rău de-atât”. Inițial, la primele sale călătorii prin superba Românie, Martin crezuse că ar fi vorba doar de un fatalism conjunctural, legat de specificul dur al vremurilor. Regimul comunist era atât de rigid, de insensibil la impulsurile și la dinamica realității, încât se considera a priori sortită eșecului orice încercare de a-l determina să reacționeze în conformitate cu nevoile oamenilor, cu legile economice sau biologice. Un pictor bătrân, pe care el îl operase, împreună cu echipa de chirurghi de la Târgu-Mureș, găsea într-o asemenea atitudine quasi-generală semnul unui realism incontestabil, care ar fi guvernat înțelepciunea populară, pe care el o echivala cu cea națională. Elvețianul stătuse mult de vorbă cu el, încercând să-i explice nonsensul unei

atari pasivități, despre care apucase să priceapă că rezultă dintr-un amestec de scepticism și resemnare. Un comportament identic cu ceea ce un gânditor german denumea „pasivitatea soldatului rus”, care refuză să mai mășăluiască prin viscol pentru a ajunge, eventual, la liman, preferând să se culce în zăpadă și să adoarmă acolo, chiar dacă e conștient că nu se va mai trezi niciodată. Această abdicare grăbită care se declanșa în urma certitudinii că, oricum, va ieși rău, deci nu merită osteneala, venea dintr-un fond îngrozitor de pesimist, confundat cu luciditatea și premoniția de tip superior. Ca atitudine de viață, ea este diametral opusă concepției împărtășite de catolici și protestanți, potrivit căreia individul este dator să încerce totul până la capăt – și abia după aceea să invoce voința lui Dumnezeu. „Uite, dacă eu nu te mai operam pe dumneata, considerând că ai trăit destul, că șansele de reușită sunt destul de mici, sau că efortul și cheltuielile – ambele substanțiale – ar fi mai îndreptățite la un bolnav cu douăzeci de ani mai tânăr, acum ai fi fost mort. Dar așa, pentru că am îndrăznit, trăiești”. Omul zâmbise amar, își ceruse anticipat iertare dacă vorbele pe care se pregătea să le rostească îl vor supăra, și îl adusesese la punctul terminus al demonstrației sale: „Știți ce ați reușit dumneavoastră cu mine, până la urmă, domnule doctor? Să mă descurcați. Serios, nu râdeți, și nici nu o luați ca pe o lipsă de recunoștință. De ce spun asta? Pentru că eu, sănătos nu voi mai fi, oricum, câtă vreme mai am de trăit. O să mă târâi de acolo până dincolo, povară pe capul nevastei și al copiilor. De pictat nu voi mai putea picta, căci mi-ați interzis să fac cel mai mic efort, care ar compromite munca dumneavoastră. Or, în fața șevaletului, ca și a lui Dumnezeu, se stă numai în picioare. De fumat – e interzis. Băutura, femeia... la fel. Așa că, scuzați-mă încă odată, dar ce rămâne viu din mine înseamnă numai consum, chinuială, griji... Esența problemei nu s-a rezolvat, doar i s-a amânat scadența. Este, sau nu, așa?”. Asemenea alternativă de tip binar (așa ori așa, totul sau nimic) nu se prea potrivea – după cum

constatase mai târziu - cu felul de a fi al românilor: relativ, imprecis, prudent, oscilant în mai multe direcții.

„Știm că nu putem obține tot ce ne-am dori, și nici ce credem, mulți dintre noi, că ni s-ar cuveni, încercase Alex, prietenul lor, să-i configureze ceva din specificul național. Senzația de persecuție nedreaptă din partea istoriei, a naturii, a străinilor ori a Divinității însăși este foarte răspândită pe aceste meleaguri. Și atunci, dintr-un realism păgubos... parțial - dacă-i putem zice astfel - oricum vecin cu fatalismul și rudă apropiată cu neputința, ne resemnăm, ne plângem de milă, ne mulțumim cu puținul necesar supraviețuirii. Așa întâmplă nu de cincizeci de ani, cât a durat comunismul, ci de secole întregi, în care noi n-am prea îndrăznit, iar istoria n-a prea vrut, nici ea, să fie din cale-afară de darnică cu noi”. Sigur, jurnalistul discerne mai bine decât el specificul național. Trăiește aici de-o viață, în care și-a consumat toate iluziile, câte va fi avut un hiperlucid colțos ca el. Acum consideră că nimic nu-l mai poate lua prin surprindere, când e vorba de rău. Cam exagerat, nu? Pe elvețian îl uimește cât de inconfortabil (în primul rând pentru el, dar și pentru cititorii săi!) poate gândi acest om, încă tânăr, la cei numai vreo patruzeci de ani ai săi. Rubrica lui din ziar se intitulează „Fără anestezie”, ideile îi sunt țepoase, iar scrisul - direct fără menajamente, dar și fără speranță. Martin o vizitează uneori special pe Nona, la Chambesy, când ea îl anunță că Alex „iar a făcut-o lată”, adică a publicat vreun articol controversat, pe care încearcă să i-l traducă. Ea îl admiră și se amuză, dar doctorului nu-i prea place acest gen de jurnalism, pe care îl consideră excesiv de subiectiv și, mai ales, deprimant. „Nu neapărat - se apără autorul. Funcționează, mai curând, ca un fel de vaccin: imunizează împotriva iluziilor, dezvăluie ticăloșiile ascunse și acționează asupra lor, în măsura posibilului, asemeni unor anticorpi”. Cât despre anestezie, reflectează medicul, de ce să n-o faci, dacă e necesară și dacă poți, prin ea, să reduci suferința? Chirurgical din el nu se împacă defel cu o asemenea concepție, dar jurnalistul a recunoscut că nici

nu-i pretinde așa ceva. Chiar susținută de asemenea contraste, prietenia lor s-a legat neașteptat de solid. Martin observă cu infinit mai multă îngăduință această lume românească. Prin geamul vitrinei - adaugă amicul său. Posibil... Se simte atras de ea și dorește să o clarifice. „Și eu am început tot așa. De abia când am înțeles-o bine, atunci m-am apucat să scriu despre ea”. Puținii ani care-i despart ca vârstă le ușurează în mod fericit comunicarea, în pofida deosebirilor structurale dintre ei. Se anulează, astfel, complexe declarate ale românului față de ascendentul de informație și de viziune proprii elvețianului. „Ascultă-mă pe mine, că-s mai bătrân și mai hârșăit ca tine” - laitmotivul menit să tranșeze orice diferend pe teme locale, l-a pus întotdeauna în dificultate pe musafir. Îi scăpa sensul cuvântului „hârșăit” și a fost nevoie tot de măiestria lingvistică a Nonei spre a-l face să priceapă la ce se referă el - un surplus de experiență care a tocit așteptările... impresiile inițiale... iluziile. Așa, ca un bisturiu uzat, care nu mai taie bine? „Atunci îl schimb. Iau altul și gata” - soluție perfect logică, aplicabilă în chirurgie și în Elveția, dar improprie pentru gazetărie și pentru România.

Acum, se descurcase și el. Fusese obligat. Era, dacă nu mare lucru, măcar un mic început. Surpriza de a nu fi așteptat de Dragu la aeroport, așa cum conveniseră, nu l-a afectat din cale-afară. Cine știe ce-o fi intervenit... probabil în ultimul moment, de nu mai apucase să-l prevină? De altfel, nici nu ar fi fost posibil. Telefoanele mobile trebuie închise pe toată durata zborului, căci funcționarea lor periclitizează comunicațiile radio ale navei. Martin se conformează acestei cerințe, chiar dacă alți pasageri nu prea țin cont de interdicție. Unii se încuie în WC-ul avionului, sporovăind de acolo, nestingheriți și inconștienți. Ce-i drept, nu a întâlnit astfel de excepții decât în cursele către și de la București. Ba... dacă-și aduce bine aminte, prima dată când l-a surprins acest lucru zbura spre Cairo. Aeronava se zbuciuma cumplit, prinsă într-o turbulență tropicală, și a fost mai întâi

intrigat, apoi amuzat de scena la care asista. Un arab mai vârstnic, cu siguranță fundamentalist, după barbă și turban, care se rugase la decolare cu gesturi patetice, spectaculoase, îngenuncheat pe covorașul așternut fără probleme în partea din spate a cabinei, părea că și-a reluat ceremonialul. Doar că o făcea ținând telefonul la ureche și vorbind tare, precipitat, pe limba lui, de parcă s-ar fi târguit cu Allah s-o lase mai moale... Să facă ceva și să liniștească lucrurile acolo sus, în cer.

El, însă, își păstrează aparatul închis până la oprirea completă a motoarelor, așa cum prevăd regulile internaționale. Dacă l-o fi sunat, cumva, președintele fundației nici n-ar fi avut cum să dea de el. Mai mult ca sigur că o făcuse, doar ajunsese să îl cunoască destul de bine. Era un tip foarte civilizat.

Conveniseră asupra acestei deplasări. Mai mult chiar, Dragu insistase să nu își stabilească alte obiective sau întâlniri. Căci, îl avertizase el, aveau de discutat pe îndelete un posibil proiect comun, deosebit de vast și de ambițios. Dacă, într-un asemenea context, n-a apărut la ieșirea din aerogară, categoric nu putea fi vina lui. Dezorientarea străinului fusese prompt și corect citită de către taximetriștii care asediază aeroportul. S-au năpustit asupra sa, ca o haită de câini vagabonzi și flămânzi, asaltându-l și oferindu-și serviciile. O făceau zgomotos, insistent, chiar agresiv. Despre politețe sau solicitudine... nici măcar nu putea fi vorba. Amuzat de ipostaza inedită, elvețianul încercase senzația că el este la dispoziția lor și nu invers. Un sfrijit mai iute de mână, costumat într-o bluză de trening portocaliu cu albastru și niște pantaloni de stofă verzi, îi înșfăcase valizele și dădea să le înfunde cu grăbire în portbagajul dubios al unei rable de mașină care nu inspira prea multă încredere. Altul i-a sărit, pasămite, în ajutor clientului. A țipat la colegul său, dar numai când și-a înfipt efectiv mâinile în gâtul lui l-a convins să lase prada jos. Doar că se nimeriseră într-o baltă. În fine... Auzind cât l-ar fi costat acceptarea ofertei „mult mai rezonabile”, și-a dat seama că această formă de jaf la

drumul mare nu prea are lecuire la București. Nici în Grecia taximetriștii nu luau atât de scump pe o cursă. Echivalentul în lei a o sută cincizeci de dolari era o enormitate. Nu că s-ar fi zgârcit, cum îl acuza deseori, la Geneva, Amélie, dar din principiu nu agreează risipa, ca dărnicie fără rost. Aici, salariul mediu este de optzeci - o sută de dolari, iar aceste pușlamale au pretenția să câștige aproape dublu în maximum o jumătate de oră. Scandalos! mai bine oferă banii ăștia unui azil de bătrâni sau altor nefericiți... nu unora ca ăștia.

Neșansa de a nu avea asupra lui bani românești fusese

21 compensată de întâmplare. Stewardesa care asistasese la episodul cadoului făcut de el condamnaților la expulzare era așteptată de un domn aflat într-un Peugeot - model mai vechi, dar încă de încredere. În drum spre el, femeia a observat încurcătura lui, cum era disputat cu atâta ardoare de acei indivizi violenți. Cu solitudinea specifică meseriei, s-a oferit să îl transporte până în oraș. Acum, pe drumul aglomerat, îi relatează cum s-a terminat totul. Din tonul ei afectat, Martin înclină să creadă că femeia nu a fost de acord cu generozitatea lui. Pesemne că nu i-o înțelege, dar e foarte bucuroasă că incidentul îi oferă ocazia să o declare.

— Păcat de gest, dar... dumneavoastră nu-i cunoașteți pe de-alde ăștia. Pușcăriași, indivizi violenți și lacomi, care nu se mai satură cu ce le-a mai rămas de furat în România... E prea săracă țara pentru ei.

Poate că exagerează. Implicată în toată afacerea, o fi invidioasă că nu s-a ales ea cu acel bacșiș consistent. Măcar un comision, acolo... Că țara e săracă, aude întruna lamentările pe tema asta. S-a săturat de ele, și nici nu e tocmai convins că văicărelile și-ar avea destulă acoperire în realitatea socială. E de ajuns să ia aminte la înghesuiala traficului prin care tocmai se strecoară, spre a estima că numărul de autovehicule aflate în circulație s-a triplat. Magazinele sunt, și ele, pline de mărfuri scumpe. Toți se plâng de prețurile mari dar, pentru cine ține cont de

realitățile economiei de piață, asta nu înseamnă decât că există și o putere de cumpărare pe măsură. De altfel, lumea de pe stradă arată uimitor de bine îmbrăcată, în comparație cu aspectul mohorât, cenușiu, sărăcăcios, la fel de izbitor atunci, prin '88—89... dar și cu ceea ce a remarcat în restul Europei. Localurile sunt mai tot timpul pline de clienți, case noi la tot pasul... Nici revărsarea de reclame mari, stridente, de care sunt suprasaturate marginile șoselei nu indică, la urma urmei, un semn al austerității. Toate fac publicitate unor mărci prestigioase de țigări și băuturi tari: Assos și Rothmans alternează cu Cinzano și Martel. Care sunt la fel de frecvente ca și cele trei rețele de telefonie celulară intrate pe piața românească, domeniu de mare boom, căci se vorbește în draci și se plătește pe măsură. Apoi, nici nu apuci să te lași atras de deliciile ascunse în pachetele pe care scrie Kent sau Marlboro, că-ți și face ademenitor cu ochiul o vampă autohtonă, aproape dezbrăcată, îmbiindu-te să ciocnești cu ea un strop de votcă Stolychnaia.

Profită de întreruperea scurtă, intervenită în relatarea colorată și pătimașă a stewardesei (care îl inițiază și pe șofer în ceea ce s-a întâmplat la bordul cursei din care descinsese), și își fixează ochii pe geam. Becurile iluminatului public s-au aprins (ori au rămas aprinse), deși e abia trecut de miezul zilei. Cine risipește, înseamnă că are de unde. Neschimbate se prezintă numai blocurile cenușii, urâte și neterminate de când le știe, care străjuiesc jalnic drumul. S-a răsturnat o lume, au apărut atâtea idei, inițiative, instituții, dar cazematele astea găurite agonizează în continuare, luându-te în primire de cum ai pășit pe acest pământ. Emblemă sau blestem, nu mai are nicio importanță. Destul că tot ele îți urează acel straniu „bun sosit”. Orice ai face și în orice direcție ai privi, n-ai cum scăpa de priveliștea deprimantă a siluetelor hâde. S-au împotmolit urât și definitiv într-un peisaj straniu, amalgamat, absurd ca o babă diformă, știrbă, plină de bube, dar și de podoabe ieftine, strălucitoare, abundente. Construcțiile mai mici și mai noi, suple, viu

colorate, alternează inconsecvent cu structurile mătahăloase din beton armat. Nu au răsărit acolo ca buruienile, ci au fost sădite la comandă, în cadrul unor proiecte de distrugere, prin urbanizarea forțată a satelor. Se implicase și el, la vremea aceea, în proiectul internațional denumit „Operation Villages Roumains”, de salvare a civilizației rurale. A avut și câteva mici satisfacții, grație unor mici succese repurtate. Nu s-a implicat mult, doar cât a fost posibil. Dar acum îl doare sufletul văzând cum, de atâta amar de vreme, nu s-a găsit nimeni, în ditai capitala, care să termine, într-un fel sau altul, cu aceste orori rămase ca vestigii. Este de notorietate că proiectanții ghetourilor comuniste le ridicaseră aici, ca pe niște sate ale lui Potemkin, și acelea cam avortate – fațade butaforice, care să înșele de la distanță trecătorii, ascunzând interioare fără sistem de încălzire și niciun pic de confort urban, dar lipsite până și de cele mai elementare utilități rurale. Văzuse așa ceva, ca într-un precar eșantion, și pe la Urzica Mare; s-a îngrozit când i s-a confirmat că, în ele, ar fi urmat să fie înghesuiți, cu forța, oameni. În sfârșit... ce s-a întâmplat – s-a întâmplat. A trecut. Au scăpat de amenințare. Era obligatoriu să facă ceva cu ele – ori să le modifice, ori să le dărâme. De fiecare dată când se întoarce aici, constată că monstruozițiile se tot împuținează, se deteriorează, dar nu dispar. Au dispărut doar țiglele sau tabla de pe acoperișuri, ferestrele și ușile, smulse cu tot cu cercevele. Se spune că le-au furat unii și alții, să facă focul cu ele, peste iarnă. Din ce a rămas încă pe loc, frapează doar producția de găuri – diforme, mari, negre.

— Să fi văzut ce s-au luat la bătaie după ce ați coborât!... ăla care înșfăcase banii are deja, după cum se lăuda în gura mare, o condamnare de cincisprezece ani pentru crimă. A scos, numai el știe de unde... că nici controalele dumneavoastră nu l-au depistat... un cuțit și striga că, pentru el, nici nu mai contează să omoare pe încă cineva. Ce să vă spun? Păcat de bunele intenții, de gest... și de bani, până la urmă. I-oți fi muncit din greu,

doar nu cresc nici acolo, de unde veniți, în copac, pe marginea străzii.

Lui Martin, îi pare rău de incidentul acesta, provocat, culmea, cu cele mai bune intenții. Încă o dată, se vede silit să-i dea dreptate jurnalistului. Într-un fel, ar trebui să se jeneze de naivitatea lui nevindecabilă, cel puțin până în acel moment... Dar continuă să-i fie dragi oamenii aceștia, așa cum sunt ei.

Nona se arată, și ea, convinsă că a rămas prins în vraja Arianei. Posibil... Când ești îndrăgostit de cineva, toți ai lui îți par buni și frumoși. Investești în ei tot potențialul de încredere și generozitate. În românește, conducătorul mașinii îi spune ceva femeii de lângă el, care îl aprobă pe loc. Apoi se străduiește (și ea!) să-i traducă un proverb, ceva de genul „unde dai, și unde crapă”. Dar elvețianul nu e în stare să înțeleagă nici semnificația, nici poanta. Și-l notează, însă, conștiincios în agendă, spre hazul celor doi din față. Când pătrund în orașul propriu-zis, domnul se interesează unde ar dori el să coboare. Adaugă ceva despre cât de scumpe sunt hotelurile, în raport cu nivelul condițiilor oferite. Apoi, după ce se sfătuiește pripit cu stewardesa, îi propune de-a dreptul să iasă mai ieftin, acceptând să fie găzduit într-o locuință particulară. Se va simți, cu siguranță, mult mai bine. Sub toate aspectele: confort, liniște, chiar și căldură sufletească, dacă dorește. Garantează el pentru asta... și râde forțat, sugestiv, în timp ce femeia de lângă el se îmbujorează. De rușine sau de plăcere... cine știe?

Refuzul său are darul să-i dezumfle. Prompt și vizibil. Oricât de politicoasă le-a declinat oferta și oricât de rezonabil se dovedește argumentul lui. Va locui, de această dată, în vila Nonei. Tocmai spre a nu cheltui inutil, nici din buzunarul propriu, nici din cel al fundației care l-a invitat.

— Noi v-am făcut propunerea cu cele mai dezinteresate intenții. Să nu vă mai temeți, cum fac toți străinii, de calitățile noastre multiseculare, se chinuie necunoscutul de la volan să-și justifice inițiativa eșuată. N-ar vrea ca el să-și închipuie cine știe ce...

— Românii sunt un popor harnic și ospitalier. Să nu vă îndoiiți niciodată de asta! - îi spune, la coborâre, stewardesa, după ce companionul ei îi ceruse numai cincizeci de dolari pentru serviciul făcut. Nu e prea mult. Nici puțin. Dar nici taximetriștii genevezi nu sunt niște îngeri.

IV

Nu s-a obișnuit, nici acum, cu mașina cea nouă. Trebuie să fie foarte atentă la ambreiaj, căci micuțul și regretatul ei Volkswagen era mai simplu: fără performanțe, fără pretenții și fără schimbător de viteze. După atâția zeci de mii de kilometri înghițiți la volan, Nonei îi vine destul de greu să dobândească reflexul unor noi manevre. Și totuși, trebuie să se conformeze evoluției: de jos în sus, de la mai simplu și mai ușor la mai complicat, mai greu, mai bun. Asta e... n-are încotro. Ea, care este din fire o nonconformistă! Senzația aceasta de silnicie i se păruse insuportabilă la început, când se stabilise aici, cu aproape treizeci de ani în urmă. Fugise de acolo, din țara ei, pentru un singur motiv - nu era liberă. Constrângerile regimului politic se suprapuneau nefericit peste cutumele morale. Dincolo de toate interdicțiile sau comandamentele politice, ideologice, administrative, o contraria și o agasa în plus presiunea de a lua în seamă și respecta acele vechi, depășite (iar uneori de-a dreptul absurde) tradiții - în fond niște superstiții plasate într-o formulă imprecisă, numită „obiceiul pământului”. Aia nu-i bine, cealaltă nu-i frumos, nu se cade... Ba că te râde lumea, te judecă, te marginalizează, ba că „dacă te-ar vedea bunică-tău, s-ar răsuci în mormânt de ciudă”, sau „taci, că te aude cineva și dai de dracul”, amenințare tot mai frecventă și mai reală, pe măsură ce democrația populară își instruisese paznicii să fie vigilenți, necruțători cu oricine își permitea să iasă, cât de puțin, din rând. Când străbătea Bucureștiul, călare pe motocicletă ei germană, o fată dezinvoltă, cu părul lung și ondulat fâlfâind în urmă precum coada unei comete, lumea întorcea capul după ea. Mirarea ca mirarea, dar

dezaprobarea fățișă pe care o simțea revărsându-se asupra sa din partea unei străzi majoritar ostile îi provocau întotdeauna un sentiment de revoltă nestăpânită. Șoferii o claxonau agresiv, atunci când se strecura, șerpuind, printre mașinile lor blocate în ambuteiaje. Unii se simțeau datori cetățenește să scoată capul pe geam și să-i strige, cel mai adesea, cuvinte urâte... nici nu vrea să și le mai aducă aminte. Se voiau ironice, dar erau în primul rând jignitoare. „Duduiță, nu vă este urât, singurică-singurică pe ditai daravela?“, sau trivialități precum „Alo, fetița, ce mai gălăgie porți între picioare! Nu te-a crăcănat destul?“. Lipsa de noimă a unor asemenea intervenții o afecta mai mult decât forma lor. Nu-i deranja cu nimic. Din contră, mai descongiona cât de cât traficul încâlcit și dezordonat, total nepotrivit unor artere stradale croite în alt secol, pentru birjă și velociped. Dacă ar fi condus și ea vreo mașină mare și greoaie, celebrele Pobede sau Moskwitch-uri sovietice, care invadaseră, pe atunci, drumurile întregii Europe de Est, le-ar fi făcut viața de pe carosabil și mai amară bășcălioșilor, neciopliților și înapoițaților șoferi. Așa, o motocicletă suplă și puternică, cum avea ea, nu făcea decât să simplifice lucrurile. Ce era rău, urât sau incorect în asta? Manevra mai ușor, scăpând din învâlmășeală. Ei... tocmai asta îi deranja: de ce să reușești numai tu? Cum adică... noi suntem mai proști, iar dumneata...? Stai cuminte aici, în cârd, suferă, enervează-te cot la cot cu tot poporul, transpiră inutil, înghite gazele de eșapament și praful străzii... Spiritul de turmă funcționa, în viziunea nemiloasă și exactă a doctorului Vian, unificator, agresiv și intolerant la orice abatere. De aceeași apreciere cârcotașă se bucura Nona și când își permitea să danseze, la câte o serată studențească, charlestone, să râdă în gura mare când alții pufneau discret (adică prudent) pe la colțuri sau când arbora o vestimentație mai fistichie. Decizia ei de a emigra legal și nu de a fugi, fusese privită negativ de marea majoritate a colegilor de facultate. Cum adică, tu te duci la bine, în altă parte, iar noi rămânem aici, să o ducem prost în

continuare? S-a convocat urgent o ședință studențească la care colectivul încercase zadarnic să o aducă pe calea cea bună, adică să o convingă nu atât de superioritatea sistemului politic și social românesc, cât mai ales de nocivitatea celui occidental. Spre stupefarea ei, până și unele cunoștințe mai apropiate îi dezaprobau (sincer! – aici era nenorocirea) hotărârea de a pleca. „Diagnosticul național – spunea tot doctorul Vian – cuprinde trei capete, ca la balaurul din poveste: depresie, fatalism, toleranță excesivă la ticăloșie”. O formă păguboasă de colectivism ocazional, de solidaritate întoarsă cu capul în jos, greșit înțeleasă și aplicată, funcționa inertial, independent de comandamentele politice și chiar de prostiile cu pretenții ideologice: „Ori toți să muriți, ori toți să scăpăm”, iată deviza românească, înveșnicită prin opera unui scriitor de geniu, și el auto-exilat, la bătrânețe, când a înțeles că nonconformismul său, manifestat prin umor și spirit critic, era privit chiorâș, supus acuzației grave de lipsă de patriotism. Acum, la vizitele acasă ale Nonei, aceiași oameni o priveau admirativ și, totuși, pizmaș. Detecta în atitudinea lor față de ea aceeași neîncredere dezaprobatoare, căreia îi cădea victimă oricine refuza alinierea, înregimentarea. Altminteri, fiecare încerca aceeași descurcăreală mărunță, pe cont propriu (individualismul se manifestă întotdeauna numai la bine!), eludând normele, încălcând sau ocolind legile cam de orice fel. Cu savoare și jenă, ca pe o obligație de care nu se simt în stare, dar nici nu doresc să scape.

Stabilită la Geneva, nu a avut nevoie de mult timp spre a înțelege că libertatea după care tânjise și în căutarea căreia venise acolo obliga pe toată lumea... în primul rând să-și limiteze propria libertate. A te conforma nu era însă același lucru cu conformismul! Dacă vrei să te integrezi într-un sistem superior, complex și echilibrat, trebuie să îți asumi și să faci față unor rigori bine și în mod justificat stabilite. La București, doar natura acestora era diferită. Și, desigur, atitudinea aproape generală față de ele. O confuzie atotcuprinzătoare, statornică și fudulă,

amesteca binele cu răul, curatul cu murdarul, albul cu negrul, sub deviza „Câte puțin din toate”. Spre deosebire de Elveția, unde reperatele sunt limpezi și motivate de sistemul de valori care le-a generat. A trebuit să-și schimbe automobilul fără schimbător de viteze, un model mai vechi, întrucât performanțele sale în trafic erau inferioare. Se săturase să tot circule pe banda din dreapta a autostrăzilor, să fie înghesuită de toată lumea acolo, lângă bordură, ca un hocheist blocat la mantinelă. Claudette, nepoțica cea mică, se înciuda cel mai tare văzând cum le-o luau ceilalți înainte. „Gran Ma, de ce ne întrece toată lumea? Ce, noi suntem mai proști?!” o interoga, printre lacrimi, când vedea câte un Opel sau o Lancia venind lansate și depășindu-i fără probleme. Îi explicase că nu ea, ci numai automobilul lor era de vină. Perspicacitatea fetei de nici cinci ani dădea, și la un asemenea argument, replica firească: „Și atunci, de ce nu-ți cumperi și tu un automobil din acesta, mai bun? Doar nu suntem săraci!...” Din cauza asta, copilul ajunsese să fie chiar complexat. Dacă i-ai fi spus că se conduce mai ușor o mașină mai simplă, dar mai proastă... că se obișnuise cu ea și că îi vine greu să renunțe acum, după atâția ani, la comoditatea care înlocuia performanța, copilul n-ar fi fost în stare să priceapă. Așa că se văzuse realmente obligată să se conformeze. De aceea plecase din țara ei, acolo unde orice complicație se rezolva potrivit dictonului „merge și așa”. Sigur că mergea, dar prost.

Acum, BMW-ul cel nou trece ca vântul prin fața primăriei din Pregny, absorbind sub roți asfaltul impecabil al drumului

25 spre Palais des Nations. Lasă în stânga zidul masiv, impenetrabil al domeniului Rothschild, apropiindu-se în viteză de „Pășunile Raiului”, cum denumește prietenul lor Alex minunăția de parc ce coboară domol spre lacul Lemman înconjurând, ca pe o mică, dar prețioasă bijuterie, faimosul Chateau des Panthes. De câte ori găsește răgaz, Nona intră și se delectează câteva minute pe pajiștile sale, gândindu-se amuzată la sejurul impus

Joséphinei de către Napoleon, pe când acesta o repudiasse. Cât de nefericită va fi fost Împărăteasa, lovită adânc în orgoliile, în vanitatea, în ambițiile sale!... Iar asta tocmai la vârsta critică a menopauzei, cu umorile, cu obsesiile și frustrările cele mai chinuitoare pentru o cochetă care începe să decadă. Cum trebuie să fi suferit, biata Joséphine! Și ce năduf o fi pus ea în blestemele hărăzite celui care a ridicat-o atât de sus, pentru a o prăbuși apoi, gonind-o brutal din vârful și din inima Imperiului. A eșuat pe acest tărâm de vis (incomparabil cu ceea ce avea să fie insula Sf. Elena pentru el, câțiva ani mai încolo), dar pe care ea, deprimată și frustrată, a detestat-o îngrozitor...

De câte ori trece prin fața parcului, Nona își amintește de pățania lui Martin, când cu trăsnetul acela teribil, de acum câțiva ani. Lovit în plin, un uriaș arbore de Sequoia, care domina maiestuos locul din mijlocul parcului, fusese pulverizat într-o clipită. Stârnise senzație nu atât fenomenul în sine - neobișnuit, dar totuși natural - cât mai ales faptul că o bucată din trunchiul său masiv fusese aruncată la câteva sute de metri distanță, aterizând tocmai în curtea Misiunii permanente a SUA de pe lângă Națiunile Unite. Fără să-i dea umorul afară din casă, elvețienii au râs pe seama faptului că, sătul de monotonia serioasă din țara lor, bietul copac ar fi profitat de ocazie să revină, astfel, în patria lui de origine, de unde fusese deșezădăcinat. Mă rog... o întâmplare. Dar că altă bucată a copacului aterizase în mijlocul drumului, chiar pe capota unei mașini aflate în mers... Iar acea mașină se nimerise să fie taman a prietenului său, cu el la volan, în plină cursă către Chambesy... asta se înscria perfect, crede ea și acum, în genul de întâmplări rarissime, de coincidențe bizare care i se întâmplă, nu se știe cum, numai doctorului Eissler. Are el un talent, o vocație sau o atracție pentru ciudățeniile de o asemenea factură, aflate la limita dintre realitate și ficțiune. Alex i-a și mărturisit la un moment dat că, dacă el ar auzi din altă parte de asemenea pățanii, le-ar suspecta negreșit de exagerare sau chiar de neadevăr. Ei bine, exact în asemenea coincidențe se nimereste, printr-o

fatală și constantă predilecție, bietul Martin. După aceea, când a ajuns la ea acasă, cu ditai Lincoln-ul său destul de șifonat și cu parbrizul făcut zob, Nona s-a alarmat, socotind că a fost victima unei coliziuni. Prin rafalele violente ale ploii, auzise teribila detunătură, dar nu și-a pus problema nici unde lovise aceasta, nici care ar putea fi consecințele ei. Precum eroul literar zămislit chiar de țara ei, faimosul Stan Pățitul, cine altul decât seninul, naivul și ultraprevizibilul Martin putea să cadă victimă unui asemenea coup de foudre? Iar pățania respectivă n-a fost decât un episod (ce-i drept, revelator, emblematic, semnificativ – cum vrei să-l numești) dintr-un serial. Ce să mai spui despre tortura constantă, zilnică, de a trece – nu o dată, ci de două ori – prin fața Palatului Ariana, pe care Nona tocmai îl lasă în urmă acum. Chinul doctorului se datorează, dincolo de toate conexiunile și coincidențele, mutării lui în apartamentul Améliei, guraliva și insistenta creolă care nu-l slăbea din chingi, zicând întotdeauna ca el, dar făcând și obținând, cu răbdare și noroc, tot ceea ce dorea ea. Combinația lor pseudomatrimonială, încropită cu chiu cu vai, acum câteva luni, se sprijinea pe două nefericiri puse cap la cap. Nona nu se îndoiește de asta, prea a văzut multe la viața ei. Dar, pe când dulceaga, abila și insistenta Amélie apucase să-și vadă bărbatul plecând cu alta, după ce-i declarase cu o sinceritate nonșalantă că s-a plictisit de ea, cronic-amărâtul de Martin continuă să trăiască în plin mister. Poate unul oarecare, pentru cine nu l-a simțit pe pielea lui, dar traumatizant până la nevindecabil în situația lui. Ironia sortii continuă să-l țină strâns în colimatorul ei. Nu-i dă drumul... și pace. Așa încât, volens-nolens, gândul doctorului zbura instantaneu de la monumentul baroc, abundent ornamentat, impozant și – poate – cam rece, la acea focoașă româncă de care continua să fie, dacă nu îndrăgostit, sigur și ireversibil obsedat. Ariana, dispărută la fel de neînțeles cum și apăruse în existența lui, copleșindu-l și subjugându-l fără leac, a rămas femeia vieții sale. Așa, ca în romanele sau în romanțele dulcege. Ori, mai nou, în vestitele și atât de

popularele telenovele. Intrigată de suita confuzelor întâmplări – căci așa par după felul cum i le relatase el – prietena a încercat să priceapă resorturile respectivei obsesii. Zadarnic. Indiferent de explicații, de context sau de unele detalii provocatoare pentru speculații, se dovedea inaptă să intre în rezonanță cu toată povestea. Bun – admitea că prietenul ei s-ar fi îndrăgostit mortal de o frumoasă necunoscută, întâlnită întâmplător (pretinde el – ea nu e deloc convinsă de acest amănunt esențial al întregii povești) pe un timp rece, hain, într-un autobuz fantomatic, rătăcit pe o șosea pustie din România. Ceea ce ar fi urmat, conform relatării lui, e plauzibil doar până la un punct. La a treia sau a patra întâlnire, Miliția, care îi urmărise până în camera de hotel unde cei doi își căutau refugiul amoros, ar fi dat năvală peste ei, scoțându-i de acolo aproape în pielea goală, dar cu cătușe la mâini – și o astfel de scenă se înscria în regulile murdare ale jocului, la vremea respectivă. Pretext ideal pentru a-l umili și a-l scârbi pe el, cetățean străin devenit incomod și nedorit pentru regim. Expulzarea brutală și declararea lui drept *persona non grata* „rezolvaseră”, pentru autoritățile comuniste, problema doctorului elvețian Martin Eissler, cel care a refuzat să se lase folosit de regim în scopuri propagandistice, dar care se interesa insistent, în schimb, de nenorocirea satelor românești demolate, ori pe care le aștepta aceeași soartă. Faptul că frumoasa Ariana a dispărut apoi fără urmă, după ce îl inflamase cu niște scrisori pe care Nona le considera și azi, citindu-le pe îndelete (la rugămintea lui!), ceva între rafinament literar, naivitate exaltată și perfidie bine adusă din condei, nu a făcut decât să-i întărească părerea că muierușca ce se dădea studentă la medicină fusese în mod deliberat folosită de către temuta și atotputernica Securitate. Altfel, de ce nu mai dăduse niciun semn de viață după 1990, când așa ceva era la îndemâna oricărui cetățean cinstit? Mai mult decât atât, încercările insistente ale lui Martin de a-i da de urmă s-au soldat, toate, cu un inexplicabil eșec. Nona nu s-a mirat, deși căutase să-l ajute prin cunoștințele

ei. Acel set de fotografii, cu adevărat superbe, pe care i le făcuse în timpul scurtei lor relații, înfățișau o femeie voluntară, unsă cu toate alifile. Examinându-le cu atenție, în încercarea de a-i face o schiță de psihologie aplicată, remarcase de la bun început privirea parșivă. Încântată, dacă nu chiar ahtiată să se afle în ipostaza de vedetă, singură în bătaia obiectivului, numita Ariana transmitea privitorului o senzație de falsă neajutorare, cerând compasiune și provocând impulsul de ocrotire. Categorie, cu asta îl potcovise pe credulul Martin. Degeaba s-a canonit Nona mai apoi, când supozițiile ei începeau să fie confirmate, să-l atenționeze pe incurabilul și disperatul îndrăgostit asupra opiniei (poate ușor exagerate, totuși imposibil de neglijat) potrivit căreia majoritatea femeilor cu ochii de culoare deschisă - verzi, cenușii sau albaștri - ar fi viclene, nesincere, prefăcute. El - nu și nu... El nutrește convingerea intimă că nu-i deloc așa. Cum să-i bagi în cap că încărcătura afectiv-emoțională a percepțiilor sale, iar ulterior chiar a judecăților de valoare, este minată din start, grație excesului de subiectivism? Și că o premisă eronată conduce pe un drum greșit, la o concluzie falsă?... N-avea încotro, trebuia să-l ia ca atare: prizonierul unei năluci. Ba, încă, unul care refuza cu obstinație să se elibereze de sub efectul ei. Nona nu putea nega farmecul persoanei din fotografie. Pomeți ușor proeminenți, nasul drept, fin, cu nări fremătânde, gura categoric senzuală, buzele întredeschise după o rețetă studiată, atât cât să incite, eventual să promită. Incontestabil, curviștina avea acel „vino peste mine”... sau „du-te-ncolo, vino-ncoace, lasă-mă și nu-mi da pace”, calități care alcătuiesc dimensiunea sexy și au darul să-i scoată din minți pe bărbații care le cad victime. Cine știe pe unde o fi ajuns acum... cu ce anume s-o fi ocupând? Asupra acestui aspect, sexagenara care a văzut atâtea la viața ei nu-și face prea multe iluzii. O asemenea marfă circulă, se învâрте, produce și aduce. Din câte îi dau de înțeles portretele puse la dispoziție pentru studiu (poze de îndrăgostit, se simte de la prima privire), acea Ariana e perfect conștientă de câte

parale face. Povestea cu presupusa arestare poate s-o accepte numai un fraier ca Martin, căruia nu i-a mai rămas decât impulsul de a o martiriza. În acest fel, sentimentele lui sunt atestate, iar durerea pe care o încearcă – oarecum motivată și mereu întreținută. De mirare rămâne doar faptul că nici concubinajul tocmit cu Amélie, cea care l-a adus din Solothurn aici, nici eșecurile repetate cu care se soldează, de atâta amar de timp, speranțele și încercările lui de a-i da de urmă frumoasei dispărute, nu i-au adus descurajarea, plictiseala, resemnarea.

Absorbită de gânduri, nici nu a remarcat că a ajuns, deja, în zona ultra-aglomerată a cartierului șervette. Claxonul isteric al unui Citroën cu număr de Franța o trezește brusc la realitate. Din față tocmai se apropie un autocar înalt, după care șirul de vehicule continuă neîntrerupt, lucios, multicolor. Din locul unde se află, este exclus să mai vireze la stânga, înspre Strumpf. Păcat. Întotdeauna este o delectare să-și parcheze mașina și apoi să străbată la pas complexul de locuințe atât de original, atipic nu doar pentru Geneva, cu clădiri desenate parcă de niște copii și construite din bucăți de turtă dulce, ciocolată și deșeuri. Un ansamblu cu adevărat fără pereche, sfidând și înveselind prin aspectul său geometria severă, strictă a arhitecturii de factură germanică, trimitând cu gândul către însorita Barcelonă, spre lumea formelor lui Gaudi.

Aici, într-o metropolă ce nu duce lipsă nici de latinitate, nici de cosmopolitism, traficul intens și disciplinat de Europă Centrală o împinge tot înainte, la vale, către dindosurile gării Cornavin. Prinsă ca într-un clește, în mijlocul șuvoiului din metal, sticlă și cauciuc, depășește și ultima intersecție care i-ar fi permis să o ia la dreapta, către Grand Sacconax, de unde avea programat să ridice niște stampe japoneze. Colac peste pupăză, telefonul din poșetă a început să se agite sonor, dar nu are unde opri ca să răspundă. Ce bun era Volkswagen-ul în astfel de situații! Îți creștea o mână în plus... Privirea aruncată pe ecranul de afișaj nu aduce nicio clarificare asupra identității apelantului, cu excepția faptului că sună

de pe un post fix. Treaba lui, n-are ce-i face... Stop! Semaforul, sărit sprinten pe roșu, o prăvălește cu disperare peste frână. Curată minune, a scăpat și de tamponarea din spate și de „ciocnirea civilizațiilor”, vorba lui Huntington. Se alege doar cu protestele isterice ale asiaticului de la volan, care gesticulează dezlănțuit, beștelind-o de zor, pe limba lui. Ce-ar fi vrut, să treacă falnic, fără păs? Dacă tot i s-a ivit răgazul necesar, Nona îl urmărește în oglindă. Amuzamentul inițial lasă rapid locul iritării. Nu doar împotriva apucatului de la volan, cât a fenomenului pe care el îl reprezintă. S-a umplut Elveția de azilanți temperamentali, autointitulați „Tigrii Tamili”. Că vine, la început, unul singur, persecutat politic și hăituit, săracul, acolo, la el acasă... e normal, desigur. Ca și reunificarea de mai apoi a familiei. Oamenii suntem. Doar că băieții ăștia, proveniți din îndepărtata Sri Lanka sunt comuniști. Convinși, fanatici. Idealul lor, pe care au jurat să-l înfăptuiască, este revoluția mondială, așa cum au predicat-o Marx, Troțki, Che Guevara. Absurdul constă în aceea că au fugit de acolo, de la ei, dar nu s-au dus nici în Cuba lui Castro, nici în Coreea lui Kim. Adică la tovarășii lor de idealuri... să vadă la fața locului, pe pielea lor, cum este când le iese pasiența și ajung la putere. Dânșii aleg lumea liberă, pe care o detestă, o urăsc chiar... și pe care ar dori-o comunizată. Cum să ceri azil politic într-o asemenea societate, pe care o visezi destabilizată, distrusă și adusă la condiția mizeră de care tu însuți te ții departe?! Marxismul pretinde că orice ideal trece mai întâi prin stomac – ăsta da, paradox. Dar Nona nu-i înțelege pe elvețienii care acceptă asemenea bazaconii, de pe urma căreia se alege... cu ce? Murdărie, gălăgie, necivilizație importată vrac, prin voința poporului. Și asta într-o țară unde orice măsură de interes public se adoptă sau se respinge prin referendum!

În fine, a scăpat din intersecție. Telefonul a prins din nou glas. Să-l ridice, totuși, cineva care insistă atâta înseamnă că are un motiv serios, o fi ceva urgent. Îl duce la ureche și, din cauza asta, e cât pe ce să calce un drogat

care se bălăngăne în voia lui, pe mijlocul lui rue des Grottes.

— Aloo! Săru' mâna, doamna Nona... suntem noi, cei de la Urzica Mică! Alo, ne auzirăți, da?

Sigur că i-a auzit. I-a și recunoscut numaidecât. Vocea lui Postolea, primarul satului oltenesc înfrățit cu Chambesy-ul, sparge literalmente micuțul Nokia. Semnalul neobișnuit de puternic amplifică nu doar pluralul de maiestate, folosit întotdeauna de el, dar și o găfâială puternică, susținută, anunțându-i ori efortul trecut, ori surescitarea prezentă, în curs de încântare. Veselia lui, care nu-l părăsește nici atunci când se jeluiește, ori își înjură cu năduf subordonații și alegătorii de-a valma, soarta sau condițiile meteo, adversarii politici care nu-i dau niciodată pace, dar cărora le vine el de hac... această exaltare dinamică, nemotivat de optimistă se manifestă întotdeauna zgomotos și persistent. Nona simte un fel de obligație în a se arăta la fel de entuziastă, deși a prins-o cum nu se poate mai prost. Asta e... omul nu are cum să ghicească unde o găsește și cât o deranjează apelul său. Trebuia să nu cedeze curiozității și să lase telefonul la locul lui. Bine spune un slogan nemțesc, folosit în campania purtată împotriva folosirii excesive a acestui gen de comunicare - „Numai servitorii pot fi chemați oricând!”

— Doamnă, uite de ce vă sunarăm. Ăăă... sunteți bine, sănătoasă, da? Nu vă doare, nu vă ustură, nu vă mănâncă pe nicăieri, cum se zice pe aici, pe la noi, da?... Ha-ha-ha!!... Făcui și eu un spirit de glumă, sper că nu vă supărarăți pentru atâta lucru...

— Cum o să mă supăr pe dumneata, domnu' Postolea? Oricum, n-ar ajuta la nimic. Spune mai repede care-i problema, de ce m-ai sunat? Hai, că te costă scump, nu vreau să-ți fac pagubă.

— Ședeți liniștită, domniță, că nu-s prost să păgubesc eu. Vorbesc din birou, suportă bugetul aprobat... n-avem noi probleme din astea.

Cum or să aibă? Tot ce e comun se risipește într-o veselie. Știe asta... inclusiv faptul că asemenea apucături

nu se vindecă. De câte ori le-au explicat și ea, și ceilalți colegi din comitetul de înfrățire, că trebuie să fie mai chibzuiți, mai strângători, dacă vor să dea înainte cât de cât? Inutil. Același „zic ca ei, dar fac ca mine” – o deviză nemuritoare, plină de certitudini paranoide, care îi călăuzește nu numai pe urzicenii mari, ci și pe cei mici. Și asta nu de ieri, de azi, ci de vreo câteva secole. Ei și celorlalți frați elvețieni nu le rămâne decât înțelepciunea de a înțelege că nu pot fi schimbați de la un transport cu ajutoare la altul. Și să rămână, dacă se poate, senină în fața implacabilului.

— Deci, doamna Nona, uite cum e treaba: vă găsirăm aici, prin zona noastră, niște tingiri grozave de aramă... Aur curat pentru negustoria aia a dumneavoastră. La noi le dau țiganii ieftin, că-s săraci, numai vreo două de parai pe bucată. Alo!... M-auzirăți, da?

Cum să nu-l audă? Vasele metalice, din cupru, au într-adevăr mare succes la clienții magazinului de antichități și decorațiuni interioare al Nonei, în fața căruia tocmai a ajuns. De fiecare dată când găsește exemplare frumoase, dar mai ales vechi, le cumpără fără prea multă tocmeală. Postolea i-a vândut altă dată câteva bucăți și e foarte mândru de când a aflat că una se află în cabinetul ambasadorului României la Berna, alta acasă la colegul său, Burgmeisterul Genevei... și tot așa. De aceea, fiecare ofertă e din ce în ce mai scumpă, deși mijlocitorul (cum se pretinde, cu modestie, a fi... știe el de ce) afirmă că ar fi „cum nu există mai convenabile”. Și, firește, autentice, vechi de peste un secol. Prin intermediul jurnalistului neanesteziat Alex, Nona a aflat cum stau în realitate lucrurile. Țiganii le manufacturează din cuprul obținut pe cont propriu. Adică se cațără noaptea pe stâlpii de cale ferată, de unde taie și apoi fură cablurile folosite la transmisiuni. Materia primă astfel obținută se topește și se prelucrează... fiind apoi lăsată câteva săptămâni afară, la aer, pentru oxidarea naturală care-i conferă patina mincinoasă. Asta îi saltă în plus prețul de vânzare, dar ea nu protestează, deși știe totul... Inclusiv că ar fi inutil să o

facă. La două mii de kilometri distanță, „prietenul și furnizorul” ei Postolea pufăie și mai abitor, în așteptarea răspunsului. Să afle cât îi iese la toată afacerea.

— Bine, domnul Marinică... Să fie așa cum zici dumneata, da? Familiarul diminutiv îi spulberă olteanului orice urmă de emoție. Izbucnește într-un râs nestăvilit, care o face pe Nona să îndepărteze telefonul de la urechea agresată.

— Doamnă, știam eu... le spusei și la nătăfleții ăștia ai mei. Să n-am parte dacă nu le-am spus că dumneavoastră, doamnă, sunteți o... lady, o madamă ce nu se pomenește. Acușica, că ne cunoaștem de mult, să vă mai zic o chestie... una tare, de să vă meargă la inimă...

Urmează văicăreala, nu-i loc nici de surpriză, nici de suspans. Cu siguranță, iar s-a întâmplat ceva rău la ei, la Urzica... vreun incendiu, vreun cutremur, ceva inundații. Orice, numai să implice niscai ajutoare. Cât mai multe și, evident, mai grabnice. Pentru a fi mai convingător, Postolea a lăsat deoparte hăhăiala, trecând la un ton serios, adică ceva între milog și conspirativ.

— Doamnă, uitați care-i durerea. Că la de-alde noi, să nu vă mai împui eu capul, știți dumneavoastră mai bine: fără durere și fără necaz, viața nu-i destul de viață. Pe scurt, numai ce dădu o molimă prin pășaret, de le-au murit de-a valma la oameni aproape toate găinile. Și rațele, și găștele... prăpăd. Vă rog să mă credeți ce vă spun eu acum. Să-mi sară ochii dacă mint sau dacă exagerez cu ceva. Zău, ce interes aș avea?

Tot ținând telefonul între umăr și ureche, Nona a reușit să descuie ușa magazinului și să pătrundă înăuntru, după decuplarea atentă, meticuloasă, a sistemelor de alarmă. O învăluie dintr-odată, plăcut, mirosul aspru, indescritibil și inegalabil, de vechi. Din perete, unde sunt expuse, două icoane ortodoxe, pictate pe sticlă la Mănăstirea Sâmbăta, din Făgărașul ei natal, sporesc și amplifică parfumul unor vremuri și al unor meleaguri îndepărtate. Se instalează într-un balansoar din lemn de tec, cu tapiseria din pai de orez, admirând mașina de scris

marca Schlesinger, cu carul înalt, enorm și sârme de oțel ca niște picioare uriașe de păianjen, care acționează literele de la capătul tastelor rotunde, negre, inscripționate cu auriu. Obiect extraordinar, fabricat la Dresda, în 1869, pe vremea cancelarului Bismark și a Kaiserului Wilhelm. A achiziționat-o, pe mai nimic, tot de la Urzica Mică, întrebându-se cum o fi ajuns acolo. „Au adus-o nemții din statul major al lui Mackensen, în 1916, când au ocupat Oltenia, și pe noi odată cu ea” - o lămurise, prompt și amabil, directorul școlii din sat care preda, din întâmplare, chiar istoria. Doi ani mai târziu, când s-a anunțat capitularea, germanii s-au retras binișor, ca să nu se predea românilor, lăsând obiectul pe loc. Ca și portretul lui Frantz Josef, împăratul austriac, descoperit, recondiționat cu dichis și salvat dintr-un teanc de hârtoage aproape putrezite, cât pe-aici să fie distruse când a fost evacuată casa în care ei, elvețienii înfrățiți, urmau să amenajeze noul dispensar sătesc. Acum, ultimul reprezentant de vază al Habsburgilor este instalat lângă o pendulă veche, săsească, descoperită la Codlea, lângă Brașov. Dintre favoriții albi și stufoși, împăratul o fixează sever și muștrător cum se lasă amețită de trăsnaile unuia ca Postolea.

— Ușurel, lasă-mă să mă dumiresc și eu. Vă trebuie, după o asemenea pagubă, incubatoare și material biologic. Să vedem cum le expediem, nu va fi deloc simplu. Dar chestia cu asigurarea n-am priceput-o. Bani pentru așa ceva... Ce să mai asigurați acum, dacă v-au murit toate orătăniile? Înțelegeam s-o fi făcut înainte, cum v-am recomandat de atâtea ori...

Deloc inhibată, vocea primarului urzicean capătă instantaneu accente patetice. Cum, ce să asigure?! Ceea ce vor scoate din ajutoarele promise deja. Se milogește agasant și, de aceea, foarte convingător... de la un punct, te dai bătut și spui că ai înțeles, chiar dacă ești departe de așa ceva.

— Încercăm să aplicăm cu succes în practică tot ce ne-ați învățat dumneavoastră. Acu' că pățirăm pocinogul,

ne veni mintea la cap... Văzurăm că avurăți dreptate cu prostia asta... cu asiguratul. Noi... deh - o țineam cum am apucat de pe timpul acela cu „banii la CEC și viața la ADAS”, când nu-ți mai dădea nimeni nimic, oricât ai fi plătit înainte. Te dregeai cu indicațiile, în loc de despăgubiri, vai de necazurile noastre. Da’ acum, tocmai pică în sat un agent. Cică deschide o casă din asta, de asigurări, chiar româno-elvețiană! Pe bune... Ce ziceți de afacere, nu-i așa că ne puse Dumnezeu mâna-n cap cu pleasca asta? Să mai spună careva de pe acolo că nu evoluăm. Uite c-am pornit-o, ce mai...?

Anticăreasa nu mai poate urmări pălăvrăgeala vicioasă a interlocutorului. În magazin au intrat doi turiști, după toate aparențele americani. E de datoria ei să le iasă în întâmpinare discret, dar amabil, și să le acorde atenția cuvenită. Îi promite, în grabă, olteanului sprijinul cerut, fără să-i poată preciza când anume îl vor primi. Cât despre tingirile de aramă servite la apetitiv... ce succes ar mai fi avut ele acum, la clienții care nu mai prindesc să-și manifeste curiozitatea. Înainte de a-și lua rămas bun de la vajnicul solicitant, îi sugerează acestuia să se descurce - adică să le trimită cumva până la București. De acolo, îl va însărcina pe Martin cu restul...

V

Trei apeluri. Abia după ultimul dintre ele, se aude bâzâitul discret, urmat de insesizabilul declic care deblochează încuietoarea controlată prin interfon. Într-un târziu, Netuța

31 coborâse precipitat cele câteva trepte exterioare, ieșind să-l întâmpine. Silueta încă rezonabilă, „în curs de inevitabilă îngrășare” cum ar spune, sarcastic, jurnalistul. Părul lung și negru nu acceptă defel bruma de rânduială pe care ea este dispusă, totuși, să i-o impună. Orice ar face, tot ciufulită arată. Acum și-a tras pe chip un fel de grimasă cu pretenții de zâmbet, ceva între ospitalitate și stinghereală. Luată pe nepusă masă nu are cum să fie, căci Nona o avertizase despre sosirea lui, trasându-i îndatoriri precise asupra primirii. Și atunci?! Femeia tânără, poate

chiar atrăgătoare pentru anumite gusturi, lasă impresia că a fost surprinsă într-o ipostază neconvenabilă. Concluzie ce se desprinde din toate reacțiile ei - de la lipăitul zgomotos al papucilor de plastic până la felul ezitant și stângaci în care i-a întins musafirului, ca o doamnă, mâna. Neașteptat de îngrijită dar, și așa, prea roșie și butucănoasă de la natură. Înșfacă energic geamantanul cel mare al lui Martin, nelăsându-i timp să protesteze față de această inițiativă pe care, oricum ai privi-o, afectează statutul lui de gentilom. Nu-i rămâne decât să o urmeze în interiorul cochetei vile, acolo unde îi face întotdeauna o enormă plăcere să intre, să stea, să admire, să se desfăteze... Spații largi, delimitate de liniile imprevizibile, dar de o armonie deplină, a planurilor. Mobilier puțin, dar de cel mai desăvârșit bun gust. Aici vocația prietenei lui s-a îmbinat perfect cu profesia. Rezultatul - un habitat ce respiră distincție și sobrietate, eleganță, simplitate și rafinement, clasic și modern în același timp. Fiecare element din decorul funcțional degajă o impresie puternică, părand că se integrează unui univers muzeal, asta fără a pierde nimic din ineditul fermecător al Nonei. Întotdeauna când este găzduit aici, Martin încearcă o senzație aparte, nemaîntâlnită nicăieri până acum. Se simte... așa, aproape ca un personaj a cărui identitate se configurează din spațiul înconjurător. Ce mai încolo și-ncoace, îi place enorm această locuință în care pătrunde, ca de fiecare dată, plin de aceeași delectare. Acum, însă, este condus direct la etaj, ocolind superbul living, populat de o adunătură foarte animată. Prin cristalul givrat al ușilor întredeschise de la glasvand, apucă să zărească doar câteva repere ale unei scene de grup desprinsă, ai putea zice, dintr-o vitrină în care a fost expus un tablou de Goya. Masa florentină, rotundă, din lemn de nuc, o piesă rară, este plină cu chestii comestibile, trântite în neorânduială pe suprafața ei - centrul unui univers gregar, dinamic și expansiv. Hălci de friptură, parțial atacate, zac pe niște bucăți unsuroase de ziar, folosite mai întâi ca ambalaj, apoi ca față de masă. Mai au de străbătut, până la epuizarea

tuturor funcțiilor cu care au fost investite, stadiul de servetele și, probabil, de hârtie igienică. Un borcan în zeama căruia înoată câteva murături apetisante tronează, falnic, lângă o damigeană pântecoasă, protejată arhaic, țărănește, de împletitura din răchită. Dopul acesteia, improvizat dintr-un cocean retezat de porumb, a căzut în legea lui jos, pe parchetul lustruit. O femeie masivă și încă tânără, având capul înfășurat ca într-un pansament de o basma, se dă de ceasul morții să facă dispărute toate aceste relicve alimentare, deloc asortate cu stilul casei. Dar mișcările sale dezarticulate nu fac decât să intensifice impresia de brambureală buimacă. La aceasta contribuie și țâncul de doi-trei ani care urlă din răspuțuri, concurând cu un deplorabil succes radiocasetofonul uitat în funcțiune, ce izbește de pereți și de geamuri acordurile săltărețe ale unei melodii lăutărești. Damful stătut, de ceapă amestecată cu tutun, pește sărat și vin prost a invadat nu numai parterul cotropit de petrecăreți. Încercând să se îndepărteze, dar afundându-se tot mai adânc în penibilele miresme, papucii Netuței întâmpină, iarăși, dificultăți la trepte, acum, în sens invers. Cocârjată sub greutatea geamantanului Samsonite, nu se dă bătută. Privește mereu peste umăr, spre a se convinge că domnul o urmează.

32 îndepărtându-se de spațiul prohibit. S-a edificat: Netuța are propriii săi musafiri. Asta n-ar fi deloc grav, nici măcar deranjant, căci stăpâna casei nu i-a interzis așa ceva. Singura limită impusă - aceea de a-i primi doar în camerele de la demisol, acolo unde locuiește ea, în calitate de menajeră, de intendent, de paznic și recepționar. Că a încălcat respectiva condiție, este evident. Cum de s-a încumetat să o facă tocmai acum, cu riscul de a fi surprinsă și dată în vileag? Martin e tentat să pună îndrăzneala pe seama nepăsării, a unei anumite forme de inconștientă exprimată, cel mai adesea, prin formula „și ce dacă?”. Renunță însă, imediat, la supoziție. Îl contrazice chiar spaima tinerei femei, prinsă „cu mâța-n sac”. Devine stacojie în clipa când jos, în capul scării, se ivește un individ cu o înfățișare pitorească: nebărbierit, lăbărțat, cu

cămașa ieșită din pantaloni și descheiată la vreo câțiva nasturi. Culoarea roșu cianotică a feței înzestrată cu mai multe rânduri de guși pare să se fi transmis instantaneu Netuței, atunci când se aude strigată. Îi strigă, tare și bâlbâit, ceva neinteligibil pentru Martin și nesatisfăcător pentru solicitantul care, morfolind în continuare, nu se lasă până nu primește răspunsul dorit. Cu o supremă efortare, femeia biruie ultimele trepte, preocupată doar de grija de a-l atrage pe elvețian cât mai departe de cumetria ce nu se terminase încă jos, în spațiul zadarnic prohibit. Ori Nona a încurcat cursele aviatice, ori a avertizat-o deliberat că Martin sosește cu avionul de seară, spre a verifica astfel cum își respectă îndatoririle când e de capul ei. Mai degrabă, crede medicul sosit de pe drum, ar fi vorba despre cea de-a doua variantă. Legitimă și justificată, după cum s-a convins. Tânăra menajeră stă acum în fața lui, cu ochii pironiți asupra mâinilor ei care, eliberate de povară, se frământă nervos una pe alta. Respirația sacadată poate proveni de la efort, dar și de la emoția, chiar rușinea că a fost găsită în neregulă. Noroc cu zgomotele de jos care, fără să țină seama nici de restricțiile, nici de necesitățile penibilului moment, fac imposibilă orice comunicare. Martin îi mulțumește, oricum, pentru ajutorul nesolicitat, iar femeia o zbughește fără alte comentarii, scuze sau explicații, să pună ordine în aripa autohtonă a musafirlăcului.

Întâmplător, elvețianul cunoaște și locurile de unde provine, și povestea de viață a Netuței. Fată săracă de la țară, a absolvit cum-necum bruma de școală obligatorie. Fără zestre, fără studii și – până la un punct, fără noroc – se anunța sortită să încremenească la coada vacii. Acolo, într-o zonă submontană unde pământul nu oferea decât iarbă și cartofi, Antoaneta Ghioaldă nu era decât unul dintre cei opt copii săraci ai unei familii oarecare. Când apucau să-și mai tragă sufletul din buclucurile existenței cotidiene, se minunau de norocul Floricăi, o verișoară ajunsă baby-sitter la o familie din Fribourg. Florica se nimerise să-i cadă cu tronc lui Henry, un contabil

altminteri cumsecade, prieten de-al Nonei, rătăcit și el cu unul dintre convoaiele de ajutor umanitar ce luaseră cu asalt misterioasa și fermecătoarea Românie, cum era percepută de către occident atunci, la începutul anilor '90. Când a obosit să tot străbată șoselele Europei, acesta și-a adus amanta acasă, soluție foarte convenabilă din toate punctele de vedere. Asta până ce nevastă-sa i-a surprins, întâmplător sau nu, asupra faptului. După scandalul de rigoare, contabilul a fost nevoit să aleagă între cele două femei. Era numai falocrat, nu și nebun. Așa încât opțiunea impusă a excelat prin banalitate. Expulzată din casă, Florica a trebuit să părăsească destul de repede și Elveția. Iar odată cu asta traiul bun la care nu visase neam de neamul ei. Revenirea acasă, în mizeria de care scăpase pentru o scurtă și confortabilă perioadă, a fost dureroasă. În cei vreo trei ani de amor, se alesese cu stăpânirea aproximativă a limbii franceze, lucru notabil dar cam inutil acolo, în fundul acela de lume, cu niște mici economii în valută și cu câteva lucrșoare

33 personale. Dar, mai ales, se învățase cu binefacerile confortului - aspect aproape inexistent în satul ei de baștină, acolo unde closetul continua să fie săpat afară, în fundul curții, încălzirea în anotimpurile reci se făcea cu lemne în sobă, iar drumul până la cel mai apropiat oraș reprezenta o veritabilă aventură, străbătut pe jos, cu bicicleta sau cu vreo rară „ocazie”, în lipsa autobuzului public, acum desființat. Asta pentru că oamenii, plini de nevoi, nu-și mai permiteau să plătească nici biletele de călătorie, preferând să iasă mai ieftin înghesuind câțiva bănuți în buzunarul șoferilor. Readaptarea la asemenea condiții s-a dovedit dificilă, dar... fără alternativă. Asta era situația. În locul oricărei alte inițiative, îi trimitea Nonei scrisori desperate prin care, desigur, solicita sprijin. În măsura posibilului, i se mai oferea câte ceva. Însuși Martin a fost folosit odată ca mesager. Tot avea drum prin zona respectivă, la bolnavii lui din Târgu-Mureș... ce mai conta un ocol de vreo optzeci-nouăzeci de kilometri? Mai în glumă, mai în serios, neobosita lui prietenă l-a avertizat

asupra farmecelor de care dispunea (și putea uza!) nefericita Florica. În definitiv, o eventuală combinație pasageră i-ar mai fi domolit, eventual, „obsesia Ariana”... dar nu a fost să fie. Doctorul s-a îndrăgostit, cum îi era felul, de sat, de oamenii simpli, de peisajul și de tradițiile locale. A făcut zeci de fotografii acolo, la Izvorul Mureșului, pe care le păstra într-un clasor foarte drag sufletului său. Cât despre „Fleure” – cum se recomanda, mai nou, să fie strigată – aceasta ori că nu a încercat, ori nu a avut succes, încredere sau... pur și simplu chef să-și mai încerce o dată farmecele. I-a transmis, însă, Nonei ideea trăsniță de a fi angajată, tot ca baby-sitter, la nepoții ei. Năstrușnica doamnă făcuse haz pe seama și mai năstrușnicei idei, dar nici nu a vrut să audă de așa ceva. În primul rând, pentru că întreținea aceleași relații prietenești cu infidelul Henry și cu nevasta acestuia, care veneau des în casă. Ce-ar fi zis – în special

Margarette – să dea peste ea acolo? Apoi, Florica / Fleure nu se mai bucura de cea mai bună reputație. După câte se întâmplaseră... Nu că ar fi fost o irezistibilă ispită pentru Étienne, ginerele Nonei – om serios, imposibil de bănuț ca fiind vulnerabil la asemenea tentații – dar nu lași copiii în seama unei persoane neserioase. Astfel încât lamentările au continuat, tot mai patetice, implicând toată familia. Prea era lovită de nevoi și lipsită de mijloace pentru o existență decentă. În felul acesta s-a ajuns la Netuța. Nona tocmai își recuperase splendida casă, redevenită proprietatea ei după lunga paranteză a naționalizării comuniste. Această vilă, construită la începutul secolului chiar de un arhitect elvețian (care, însă, a murit înainte de a o vedea terminată) îi fusese confiscată brutal, ca preț neoficial pentru acordarea vizei de emigrare. Acum, când a reintrat în posesia ei, punând-o la punct și făcând din ea una din cele mai luxoase reședințe din câte văzuse Martin în România, avea nevoie de o persoană de încredere, care să i-o gospodărească și să i-o administreze în lipsă. Angajarea de probă a confirmat așteptările, și în bine, și în rău. Netuța, ambițioasă și gata

să facă orice spre a se debarasa de sărăcia și de lipsa de perspectivă ce o striveau acolo, în satul ei, se trezise dintr-odată cu profesie, cu angajament și cu locuință în buricul Capitalei. Și ce locuință! Chiar că îi pusese Dumnezeu mâna în cap, deși ea nu lăsa impresia că ar fi conștientă de acest lucru. Considera că, din moment ce a prins o asemenea șansă, aceasta i s-ar și cuveni. Nona i-a făcut carte de muncă, plătind la stat impozitele pretinse și cota de asigurări sociale. Adică dublul sumei, și așa, neobișnuit de consistente, reprezentând salariul propriu-zis. A dat-o la școala de șoferi și, după obținerea permisului, i-a adus chiar o mașinuță de la Geneva. Să aibă cu ce se mișca mai ușor prin oraș. Și asta i s-a părut Netuței ceva absolut firesc. Ba chiar, după prima cursă, nu se sfiise să etaleze, cu un aer de vizibilă și - pentru ea - justificată nemulțumire, defectele automobilului cumpărat, totuși, la mâna a doua. Nona a recepționat cu umor aceste strâmbături din nas. Nu s-a supărat nici atunci când a prins-o că îi poartă lucrurile, era vorba, pentru început, doar de o banală umbrelă. Se căznise să o învețe ce înseamnă curățenia și pedanteria în întreținerea unei case, cum se servește la masă în mod civilizat... Deși tânără, fata s-a dovedit - dacă nu refractară - atunci cu siguranță neîndemânatică. Mai bine spus, deloc doritoare să-și îndeplinească așa cum trebuie obligațiile de subretă. În pofida atenționărilor repetate, îți aduce și acum paharul fără farfuriuță sub el, sticlele în mână, nu pe tavă, iar cuburile de zahăr sau tacâmurile le scoate, ingenuă, direct din buzunar. Nu poate, oare, sau mai degrabă nu vrea să execute niște obligații pe care a ajuns să le considere sub nivelul statutului său? Culmea e că, fără metodă, dar cu o ambiție care nu-i lipsește deloc, a învățat și ea să o rupă pe franțuzește. Vorbește prost, desigur, dar mult și tare, nelăsând niciodată senzația că s-ar rușina, cumva, de erorile făcute. Maximum de competență l-a atins recent, când a absolvit (tot pe banii Nonei, bineînțeles!) un curs de inițiere în tehnica mânăuirii computerului. Acum ține socotelile legate de regia și de aprovizionarea casei pe un

program special. Se joacă dezinvolt pe calculator, pierzând ore în șir până îi iese celebra pasiență a lui Napoleon și – bomboana pe colivă – le trimite celor rămași acasă, la țară, mesaje pe e-mail-ul cu care Henry, cel aflat la capătul baftei sale, a fericit primăria din sat. La un asemenea standard, dar și la cele câteva antecedente cu valoare de avertisment, cum să te mai miri că a ajuns să se considere aproape stăpână și să-și mai aducă și rudele acolo unde nu se cade să o facă?

Martin se vede extras din aceste considerații de soneria muzicală a telefonului său. Sigur că da, nu avea cum să se înșele. Glasul puternic, bine timbrat, răsună plăcut.

— Bine ați venit, domnule doctor. Îmi cer mii de scuze pentru absența impardonabilă, dar din nenorocire mi s-a întâmplat un incident neprevăzut.

Vorbele lui Șerban Dragu curg fluent, monoton. A remarcat, destul de repede după ce l-a cunoscut, că omul acesta vorbește într-un fel aparte: fără punct sau virgulă, mirări sau exclamări. Stăpânește bine franceza, pronunțând cuvintele într-un ritm al lui. Rar, dar corect. Dincolo de asta, nu te lasă să-ți dai seama când se bucură sau îi este indiferent subiectul abordat, dacă este enervat, grăbit sau agasat. Mereu atent la cele aflate din partea interlocutorului, Dragu îi oferă acestuia sentimentul unei totale disponibilități, perfect stăpânită sub aspect emoțional. Lasă impresia că nu are niciodată prieteni sau adversari, ci doar relații. Inițial, Martin îl privise dacă nu cu suspiciune, cel puțin cu rezerve. Îi impunea respect siguranța de sine a acestui om de afaceri, apreciindu-i pozitiv manierele, din care decurge aspectul general agreabil. Fundația pe care o înființase, „Inimi în suferință”, avea o deschidere neobișnuit de largă, fiind angajată în acțiuni umanitare diverse. Abia după ce elvețianul apucase să participe la vreo două-trei dintre acestea, în special legate de importul unor medicamente costisitoare, destinate bolnavilor cardiovascular, Dragu a adus vorba, în trecere, despre firma lui care face afaceri cam în același

domeniu. O spusese degajat, fără rețineri în fața unor inevitabilele conexiuni ori interpretări. Martin s-a mirat, chiar dacă nu a lăsat să transpară această reacție. La el acasă, o asemenea interferență, poate chiar o asemenea suprapunere de activități, ar fi creat o impresie defavorabilă. Aici însă, pesemne că așa trebuie lucrat, sunt prea multe de făcut și prea puțini oameni pricepuți. Alex îl sfătuisese să fie prudent și să nu se lase atras în cine știe ce combinații suspecte. Doctorul a ținut seamă de sfat, dar partenerul a reușit, cu timpul, să-i spulbere circumspecția. Prea se dovedea civilizat și corect, moderat dar

35 precis în exprimarea punctelor de vedere, în felul cum își prezenta intențiile și realizările. Aceste repere îl făcuseră pe elvețian să nu fie nici deranjat, nici îngrijorat de încălcarea protocolului de primire. Iată că presupunerile sale se dovediseră corecte, omul suferise un accident rutier tocmai când se îndrepta spre aeroport. Se întâmplă, bine că scăpase teafăr și că se puteau întâlni în condiții normale.

— Mi-am imaginat că a intervenit ceva neașteptat. Nu vă faceți probleme, înțeleg perfect astfel de situații.

— Mulțumesc, vă sunt recunoscător. Și dator în același timp. Eu mă aflu la poliția rutieră, nu s-au terminat încă toate formalitățile. Dumneavoastră unde ați ajuns? Vă întreb doar ca să știu ce șanse am să vă recuperez.

Este impresionat de grija sobră, decentă pe care i-o poartă omul de afaceri. Desigur, nici prin cap nu-i trece să pună la îndoială cele invocate pentru disfuncționalitatea intervenită. Ar dovedi lipsă de respect, dacă nu mai mult. Iar președintele fundației nu merită, după modul corect în care s-a purtat până acum cu el, un asemenea afront.

În realitate, singurul element neprevăzut pe agenda foarte strictă a lui Dragu a fost întâlnirea matinală cu nevastă-sa. Și, în fine... felul cum a decurs ea. Dar programul său de activități nu s-a decalat, din această cauză, decât cu vreo douăzeci de minute. Jurnalista cu care avea întâlnire a întârziat și ea – el pusese în calcul posibilitatea. De aceea nu i se prea întâmplă să fie luat

prin surprindere. Și nici să rateze ceea ce își propune să obțină. Meticulozitatea lui ieșită din comun, ca și un spirit de anticipație îndelung exersat îl pun la adăpost de eventualele neprevăzute. Întotdeauna are una sau mai multe variante de rezervă. Fiecare construită solid, după informații riguros selectate și verificate. Despre fata care îi comunicase, insolent, că dorește să-l ia la întrebări cu privire la cele optsprezece limuzine Mercedes pe care le-a introdus în țară sub acoperirea fundației, știa că este o poamă unsă cu toate alifiile. Nimfomană și gerontofilă declarată, gravita întotdeauna în jurul câte unui personaj important. Sub acoperirea profesiei de jurnalistă, era discret manevrată de anumite cercuri pentru atingerea unor obiective conjuncturale: un șantaj, o seducție, o compromitere de anvergură... Dragu observase că, întotdeauna, aparițiile ei în calea, în afacerile sau în anturajul unui bărbat se terminau prost pentru acesta...

Îi venise și lui rândul să fie „lucrat” de profesioniștii umbrelor? se interesase la cine trebuie, primind cele mai serioase asigurări că nici vorbă de așa ceva. Atunci, de unde și până unde îi tăiasse calea mironosița minionă, care apăruse la firmă îmbrăcată într-o rochiță măsurând, de la tivul poalelor până în decolteu, doar câteva laturi de palmă? Nu i-a trebuit mult să-și dea seama ce vânt o adusese la el, care mai avea destul până la atingerea baremului gerontofil al zburdalnicei Virginica. Era vorba doar despre un târg banal, pe care-l propun mai toate ziarele oamenilor cu succes în afaceri: îmi dai o reclamă scumpă ca să tac din gură. Adică să nu dezvălui public ilegalitatea, neregula, minciuna cu care te-am prins. Ăstora de la „Seara” nu le fusese greu să intre pe firul afacerii cu Mercedesurile. Era atât de subțire și de străvezie, încât l-a uimit doar faptul că a durat atât și că nu le-o luaseră alții înainte. Nu era grav, căci Șerban avea aranjate acoperirile necesare spre a rezista la presiune. Dar măgarii își aleseseră bine momentul, trebuia să le recunoască această calitate. Nu-i trebuia tocmai acum, când atragerea lui Eissler într-o combinație mult mai

bănoasă era prioritatea de căpătâi, să-l deranjeze o fițuică de scandal. Elvețianul e sensibil și prudent, îl citise în amănunțime, pe toate fețele; știa cu ochii închiși ce trebuie să încurajeze și ce să evite la el. Și așa, se perpelise destul până a avut confirmarea că bunele lui relații (și... restul!) s-au finalizat cu expedierea într-o documentare-trăsnet, tocmai în Cecenia, a acriturii de Alex Pușoiu. Până la urmă el, Șerban Dragu, se văzuse obligat să bage mâna în buzunar și să scoată două mii de dolari, suma pretinsă de discretul intermediar pentru a sponsoriza călătoria jurnalistului. Altminteri, absolut necesară, căci prezența lui în București, dar mai ales influența lui asupra lui Eissler ar fi fost un potențial dizolvant al întregii afaceri pe care o pusese la cale. Și nu era păcat să pierzi un aranjament de o asemenea anvergură și prestigiu, pe care îl visezi, lucrând la el de ani de zile?

Va recurge la „lovitura de grație”. La arma lui secretă. Ar fi păcat, ținând cont de amploarea și de subtilitatea combinației, de conexiunile sale în timp, să nu ajungă să-și joace propria capodoperă. Numai când se gândește la această perspectivă, cade anticipat într-un exercițiu de auto-admirație. Întotdeauna i-a plăcut spectacolul, de fapt, regia acestuia. Intențiile camuflate, concretizate surprinzător, subtilitățile cu bătaie lungă, coincidențele abil orchestrate sau valorificate, lăsându-le fraierilor senzația de autentic sunt mostre de virtuozitate profesională care îi onorează palmaresul și care au contribuit decisiv la succesele sale. Această operațiune, pe care a pus-o la punct cu migală, cu răbdare și ingeniozitate, va reprezenta performanța lui supremă. Nu are cum s-o rateze, prea s-au adunat elementele de susținere, unul câte unul, ca într-un scenariu solid construit. Sau, dacă vrei, ca într-o pasiență complicată, în care cărțile se orânduiesc întâmplător numai până la un punct. Mai departe, doar mânuitorul talentat poate înțelege logica jocului, poate gusta plăcerea previziunilor riscante și a deschiderilor jinduie, dar nesigure până în ultima clipă.

VI

Soneria telefonului a surprins-o în cel mai delicat moment al întrevederii. După o așteptare fadă, de peste douăzeci de minute, fusese până la urmă poftită să intre la adjunctul de ministru. Acesta, subliniase Șerban, ținea în mâinile lui mii de miliarde; la atât se ridicau, în fiecare an, scutirile de taxe, licențele de export și restul manevrelor financiare oneroase, de pe urma cărora se îmbogățiseră mai toți oamenii de afaceri prosperi. Anticamera făcută o enervase suficient. Tactica obișnuită, și bărbatu-său o folosea cu sollicitanții care trebuiau puși cu botul pe labe încă înainte să deschidă gura ca să ceară ceva. La puterea lui, pentru Șerban ar fi fost floare la ureche să evite detestabilul procedeu, mai ales că mitocanul de adjunct era vestit pentru sensibilitățile sale în materie de femei. Se întrebuse, încă de când îi fusese transmisă sarcina, cum de a ales bărbatul ei, orgolios și vanitos cât cuprinde, tocmai această variantă. Voia să o pună la încercare, să o jignească indirect, ori să-i sublinieze, fără menajamente, la ce nivel a ajuns să se reducă relația dintre ei? Prestări servicii. Adevăratul sens al violului la care fusese supusă în acea dimineață l-a decodificat de abia în momentul când, anunțată de secretară că este așteptată de domnul ministru, făcuse acel gest stereotip, propriu oricărei femei cochete, care se asigură o dată în plus că arată bine. O scurtă privire aruncată în oglindă i-a confirmat că rămăsese o prezență invidiată pentru aspectul ei fermecător. Modul insinuant în care a dezbrăcat-o din priviri șefa de cabinet (o furnică neagră din cap până în picioare, cu ochelari și multe bijuterii aurite) a dat-o de gol că gândea la fel de murdar ca și soțul ei. Elegantă, parfumată, sigură pe ea – nu încăpea nicio îndoială că va obține favorurile cerute birocratului mai mare peste abuzurile cu acte-n regulă. Asta trebuie să fi provocat și reacția lui Șerban când a văzut-o intrând în sala de forță de acasă, pregătită să se achite (până la un punct, desigur!) de misiunea pe care chiar el i-o încredințase. Se năpustise asupra ei nu din afecțiune și nici măcar sub

presiunea unei pofte nestăpânite - el, care este capabil să se controleze la perfecție în orice situație. Excluzând eventualitatea, foarte puțin probabilă, a unei simple toane, mai intra în calcul și o răbufnire de orgoliu, exprimată prin îndârjirea violentă de care îl știa capabil în momentele lui de mânie, declanșate de impresia că ar fi înjosit. Pătrunzând pe ușa masivă a cabinetului ministerial, încă rememorează debutul scenei matinale, de un prost gust desăvârșit. Șerban trebuie să-i fi privit jacheta taiorului gris-fere, cu umeri largi și cambrată ademenitor pe talie, cu acea surpriză tâmpă pe care o detectează acum și în ochii apoși, bovini, ai demnitarului. Îi simte fixați cu o nerușinată insistență chiar deasupra năsturelui de sus, locul unde îndrăzneala decolteului încetează brusc, tocmai când linia apetisantă a sânilor începe să promită. La următorii trei pași făcuți de virtuala victimă, liftul a coborât, deja, vertiginos până la tăietura laterală a fustei - cea care permite accesul (și acela, numai cunoscătorilor!) spre strălucirea fulgurantă, incompletă și, de aceea, cu atât mai tentantă, a coapsei. După care se va prăbuși, literalmente, pe arcuirea gleznei, expusă cu dezinvoltura celei care se știe imbatabilă la capitolul respectiv, altfel suficient de îndepărtat ca să poată fi la nevoie apărat, negociat, promis. Asemeni multora de teapa lui, individul masiv și incomplet spilkuit, răsturnat în spatele biroului cu care se confundă, o măsoară aproape negustorește. Nu-i este greu să ghicească, chiar tulburat în calculele sale întotdeauna exacte, aroma de păcat încins pe care femeia o degajă spontan, oricât de înțepată s-ar ține. Un imbold asemănător să-l fi cuprins și pe soțul ei ceva mai devreme? Până la un punct, poate. Dar asupra lui va fi acționat - e sigură de asta - nu admirația, nici atracția și, cu atât mai puțin, pofta. Ci numai socoteala rapidă pe care și-o făcuse, mai mult ca sigur, în doar câteva secunde. Ceva de genul „eu te folosesc la porcăria asta rentabilă și știu prea bine ce o să faci. Dar, fiindcă văd că te-ai pregătit cum se cuvine pentru curvășărie, stai să-ți fac eu ceva despre care sunt sigur că n-o să-ți mai placă. Nu că mi-ar păsa, dar e

obligatoriu să ții minte că, orice s-ar întâmpla, voi păstra dreptul primului ocupant. Adică al stăpânului". Tușind gros, tabagic, iertătorul de taxe se scoală și îi iese, onctuos, în întâmpinare. Știe, desigur, de ce a venit. Doar masculul legitim este cel ce a perfectat tranzacția. Probabil, pe un ton amical, insinuant, complice, ambalând totul într-o glumă vulgară și cu două înțelesuri tot ceea ce unul spera, iar celălalt oferea. Sau, mă rog... nu refuza. Dacă ar fi încheiat afacerea în direct, și nu prin intermediul telefonului, puteau bea și birjărescul aldămaș. „Se face, domnu' șef. Cine crezi că poate rămâne insensibil la ce-i cere o doamnă așa de frumoasă? He, he, he... n-om fi tocmai noi ăia...” Un zâmbet asimetric, care s-ar vrea tandru și, în același timp, complice, a pornit către urechea lui stângă, împingând mecanic, ca într-un grotesc desen animat, țigara din colțul gurii. Îi sărută mâna și i-o reține semnificativ – un fel de „nu ai scăpare, fetițo!”, mut dar cu atât mai amenințător. Apoi, cu o labă jilavă pusă pe spate și alunecând de la nivelul umerilor, peste omoplați, tot mai jos către talie, o conduce direct spre canapeaua stil Louis XV, tapisată cu mătase turcoaz. Odată ajunși la destinație, bărbatul slinos, mirosind puternic a tutun, deodorant și transpirație, îi aruncă peste umăr secretarei, care a urmărit totul din prag, un „Vikișor, să nu mă mai deranjeze nimeni până nu termin cu doamna”. Să termine... ce? Pe ea... în ea... pe lângă ea?! Ferească Dumnezeu! Oricâte zerouri ar avea în coadă blestematele de aprobări sau scutiri care, trecute peste buzele, peste sânii, fesele și – ce oroare! – prin vaginul ei, ar urma să primească semnătura, ștampila și numărul de înregistrare care să le confere dorita legalitate, simte că e peste puterile ei să le „rezolve” cu unul ca ăsta. Care deja și-a lărgit cu un gest necioplit nodul cravatei, gâfâind ca un hipopotam în călduri, în timp ce-i bălmăjește ceva stupid despre situația grea a firmelor cu datorii la stat. Nu faptul în sine o deranjează. La urma urmei, n-ar fi prima oară când s-ar culca cu un alt bărbat. Numai să fie bărbat, nu... cimpanzeu, rinocer, mamut! Are de ales între a-l pocni, a-l ține la distanță cu vorba ori cu

măinile sau a-i promite, ipocrit, că e gata să se culce cu el, desigur, doar că... în alt moment și în altă ambianță. Orice, numai să scape teafără de aici. De la al doilea viol în decurs de numai o oră și jumătate.

Exact în această situație-limită a intervenit telefonul mobil. Norocul ei a fost că uitase să-l închidă, așa cum procedează orice persoană civilizată atunci când trebuie să acorde atenția și considerația cuvenite partenerului de dialog. Căci, uneori, e deranjant și de-a dreptul nepoliticos țârâitul micuțului aparat, atunci când intervine brusc în mijlocul unei alte comunicări, despre care se presupune că ar fi importantă. Acum, însă, lucrurile stau cu totul altfel. Apelul salvator a scos-o dintr-o ipostază, altfel, fără ieșire. Mai departe, depinde de ea să transforme convorbirea într-un element de descurajare, nu de amânare, ci de anulare a intimității grețoase care o murdărea. Din graba de a nu pierde apelul care ar putea înceta în orice clipă, nu mai citește numărul afișat pe ecran. Fie cine-o fi, nu mai contează... Dar saltul în sens invers, de la ridicol la sublim, se produce atunci când recunoaște în ureche vocea caldă, ușor ezitantă a lui.

— Alo... sunt eu, Silviu. Poți vorbi sau...?

— Sigur, iubitule! Chiar acum eram cu gândul la tine, știi? Pe onoarea mea... Ca întotdeauna când mă aflu într-o stare neplăcută, nesuferită, ți-am mai spus că mă agăț de o imagine... de o senzație... de o persoană care să-mi facă bine.

Plusează ostentativ, peste orice limită. Silviu trebuie să fie uluit - de ton, dar mai ales de conținut. Niciodată, până acum, nu i-a vorbit atât de deschis, de provocator. Cochetează, glumește sau...?

— Dar ce faci? Vreau să zic... s-a întâmplat ceva rău? Ai probleme cu...?

— Niciun fel de probleme, cu nimeni. Mi-e dor... foarte dor de tine. Restul nu-s decât nimicuri, prostii, obligații pe care sunt nevoită să le suport... cu o scârbă desăvârșită.

Mărturisirea a izbucnit violent, ca o durere ascuțită,

pe care te străduiești cu disperare să o ții în frâu. Spontaneitatea reacției este, însă, mai puternică. Spaima copleșește tandrețea, alterând-o.

— Serios? Nu știu de ce, dar... cum să-ți spun? Ghicesc ceva neobișnuit, forțat, în glasul tău.

Ușorul graseiaj al bărbatului o face, ca de fiecare dată, să se înfioare. Ca și cum acele cuvinte, ce rolează „r”-urile, ar gâdila-o, tandru și excitant, peste pielea moale a gâtului. De aceea a închis ochii, afundându-se într-un extaz izolator, binefăcător. Nici urmă, într-o asemenea stare confortabilă, de umilința la care a supus-o, deliberat, soțul ei. De greața pe care i-a provocat-o, deja, funcționarul corupt și destrăbălat. Prin intermediul minunăției tehnice pe care o ține strâns lipită de ea, a ajuns deja alături de bărbatul zvelt și sensibil, delicat și inteligent... într-un cuvânt: fermecător – de care „elle est tombée amoureuse” așa cum n-a mai fost de când...

Dintr-odată, simte arsura unui deget care s-a infiltrat, asemenea unui călător clandestin, în șlițul fustei. Prin locul astfel penetrat, se strecoară degrabă și restul mâinii mari, noduroase, începând să avanseze spre zona pubisului. Oripilată, femeia se smucește scurt. Concomitent, s-a prăbușit și din reveria sentimentală; ochii deschiși, măriți de scârbă, mătură fața cărnoasă, gălbejit-pământie a demnitarului care se tot apropie de ea, sufocând-o cu răsuflarea lui grosieră, accelerată, respingătoare. Pe dibuite, încearcă să se retragă din calea lui, căutând un inexistent refugiu. Dar speteaza canapelei și brațul care o mărginește pe latura mică sunt de netrecut. Țintuită peste ele, mai distinge doar glasul adolescentin al iubitului.

— Știi, Magdalena... am găsit o formulă ca să sosesc mai repede. Desigur, dacă tu îți menții proiectul de a veni în Ardeal mâine.

O veste atât de bună nu putea să o găsească într-o ipostază mai mizerabilă decât cea căreia este nevoită să-i facă față. Excitat, pesemne, de natura indubitabilă a convorbirii la care asistă fără rușine, ministeriabilul își continuă aproape nestingherit explorările libidinoase.

Singura ei mână liberă nu prididește să se opună ofensivei lansate. Degetele boante s-au strecurat, între timp, acolo unde și-au propus, viermuind insuportabil în zona clitoridiană. Concomitent, cealaltă labă i s-a înfipt într-un sân, după ce a deschiat printr-o singură mișcare energică, nasturele păzitor. Aproape învinsă, Magdalena scoate un fel de scâncet, oripilată și neputincioasă. Dar agresorul, tot mai excitat de imposibilitatea ei de a se apăra, insistă fără nicio reținere. Gâfâie și pute. Ca un sconcs, îi fulgeră ei prin minte, fără să mai poată suporta răsuflarea grețoasă care se apropie de obraji ei.

— Alo! Magdalena dragă, tu mă mai auzi?... Am nimerit prost... să te sun mai târziu?

— Nuuu!!

Strigătul deznădăjduit a explodat, stingându-se apoi într-un schelălăit tot mai stins. Dacă Silviu închide, o lasă singură. Adică la cheremul nesimțitului care o taxează după cum are chef, fără să-i pese de nimic. Acum îi susură trivialități libidinoase, de mahala, în urechea rămasă liberă. Limba lui băloasă dă să se strecoare...

— Au!!

L-a plesnit scurt, dar eficace. Profită imediat de perplexitatea zănatecului agresor spre a se smuci și a se smulge din locul asediului. Mai apucă să-și recupereze poșeta, aflată pe măsuta din lemn de tei, sub al cărui cristal plin cu urme și pete de grăsime se lăfăie o puzderie de cărți poștale ilustrate, expediate de prin toate colțurile lumii... Se îndreaptă hotărâtă spre ușă, fără a mai arunca nicio privire în urmă. Realizează cât de răvășită trebuie să arate ținuta ei, dar nu o mai interesează. Important rămâne, acum, doar Silviu, care, de la peste cinci sute de kilometri distanță, nu pricepe nimic din ceea ce ajunge până la el.

— Alo!... Ce-i cu tine? Ce faci... Ce se întâmplă acolo unde ești?

— Nimic important, dragul meu. Se cățărare pe mine o omidă groasă, păroasă, scârboasă. Acum gata, am scăpat de ea... S-a rezolvat totul.

Zâmbetul toxic al furnicii negre i s-a lipit de spate, în timp ce părăsește anticamera unde tronează secretara domnului ministru. Știe ea cum stau lucrurile când ușa capitonată se închide, însoțită de consemnul „Să nu fiu deranjat până nu termin”. Dracul să-l ia! Scăpată cu fața destul de curată din penibila îngheșuală, acum nu o mai interesează nimic altceva în afara iubitului.

VII

— Mergem...? Femeia îl cerne printre gene, absorbindu-l în ochii ei mari, negri. O adevărată măiestrie a machiajului, amestec savant de fard și rimel, plus căutătura atent studiată, le pune în valoare potențialul atractiv. Chiar dacă acum a aflat că este vorba despre o deghizare, un truc publicitar, trebuie să accepte, în sinea lui, că o prinde teribil fularul alb, din mătase naturală, trecut pe sub bărbie și legat la ceafă. Așa, da. Nu bagă mâna în foc că ar fi recunoscut-o imediat, dar orișicât... Alături, Șerban Dragu așteaptă imperturbabil. N-ai zice că tocmai el este, în realitate, cel mai interesat de răspunsul pe care Martin se tot codește să îl dea.

— Nu... nu știu ce să spun. E greu de acceptat așa, la minut, o asemenea ofertă. Îmi trebuie timp să mai gândesc.

Impresia că se află prins la mijloc, între protocol, provocare și tentație nu este deloc comodă. Ar dori să se sustragă decent, fără a perturba atmosfera care își menține aparența cordială. Și fără a-și jignii cu ceva partenerii. Tensionat între tendințele respective, doctorul Eissler încearcă să-și regăsească sângele rece. Să nu cedeze iritării, plictiselii, dezamăgirii, dar nici acestor provocări care, odată depistate, i-au lăsat un gust cam sălcui. Amânarea pe care o invocă nu este un moft. Îi este necesară pentru a pune, pe cât posibil, unul lângă altul elementele întregii povești... istorii... afaceri. Deocamdată nu știe cum anume ar trebui să o considere. Ceea ce crezuse, la început, că ar fi o relație comună, s-a configurat până la urmă în ceva destul de complicat, chiar dubios. Merită să meargă mai departe? Rămâne de văzut, de

analizat... Mâine, pe lumină. Mai odihnit, mai rațional, mai detașat. Acum este prea bulversat. La această oră târzie din noapte nu se simte capabil să descopere eventualele conexiuni sau intenții, să evalueze riscurile. Pe neașteptate, relația cu Șerban Dragu tinde să-l atragă spre o zonă plină de neprevăzut, la care nu s-a gândit deloc și spre care nu se încumetă. Toată seara petrecută împreună l-a făcut să oscileze între stări contradictorii: încântare și reținere, încredere și suspiciune, relaxare și crispă, curaj și prudență. Alternanța lor rapidă i-a creat actuala senzație de disconfort psihic. Detectate și puse cap la cap, prea multe potriveli se coagulează într-un puzzle cam prea strident, de un gust îndoielnic și cu anumite tendințe care, până una, alta, îi scapă.

Se lăsase dus de nas până când a înțeles aranjamentul discret și subtil dintre cei doi, menit să-l plaseze pe un culoar emoțional alunecos. Ambianța pitorească a localului în care amfitrionul său reținuse masa venea în întâmpinarea disponibilităților sale afective. Ceva de specific, asta însemnând tavan din bârne și blănuri așternute peste pardoseala din gresie brută, nelustruită, cu vase din pământ ars pe mese și chelneri costumați în haiduci, coborâți direct din Evul Mediu autohton. De altfel, localul se și numea „Sălașul lui Dracula”, cultivând prin toate mijloacele de recuzită spiritul crud, sângeros, primitiv al eroului care a contribuit decisiv la afirmarea unei controversate glorii naționale în lume. La început, doctorul s-a simțit chiar bine. Gazda lui aflase, probabil, cât de mult îl atrage folclorul indigen și a intenționat să-i facă pe plac... Nu era prima oară când se purta astfel. Încă de când se cunoscuseră, Dragu îi oferise, plin de curtoazie, acel cadou excepțional: Eterna și fascinantă Românie. Admirator pasionat și consecvent, Martin se bucurase enorm. Cunoaște acum, aproape pe dinafară, conținutul zonei

41 etnografice de unde provine fiecare fotografie a albumului. Îl răsfoiește cu plăcere, chiar cu o anume nostalgie - atunci când îl apucă dorul de Ariana.

Vagabondează cu privirea și, mai departe, cu închipuirea, printre imaginile care înfățișează Sighișoara ori Valea Mureșului, dar și plaiurile montane, colțurile exotice ale Deltei Dunării sau mănăstirile bucovinene - locuri descoperite de unul singur, din nefericire, numai după ce o pierduse pe ea. În compensație, a ajuns să recurgă la un truc copilăresc, mixând pe computer fotografiile pe care i le făcuse. O introducea astfel în fiecare ambianță, loc sau peisaj care îl încântau acolo, printre filele lucioase. Iluzie facilă și precară, de pe urma căreia sfârșea și mai dureros.

— Ea este Manuela.

Prin această formulă abilă își prezentase Dragu însoțitoarea cu care venise punctual să-l preia, așa cum conveniseră. Are o nevastă bine, chiar decorativă, a gândit elvețianul în scurtul răstimp pe care partenerul i-l lăsase, parcă într-adins, spre a-și face o primă impresie asupra ei. Figura i se părea vag familiară. O mai întâlnise vreodată? Puțin probabil. Oricum, nu-și amintește mai mult. Și totuși, acea căutătură parșivă, care s-ar fi vrut timidă și pură, nu-i era cu totul străină. Cu cine semăna... ori o confunda el?

— Asistenta mea, a continuat bărbatul, menținând același ton egal cu sine, ca o carapace de broască țestoasă.

Martin nu dăduse atenție faptului că femeia s-a instalat, în mașină, alături de el. Întâmplarea (sau organizarea) se păstrase și atunci când s-au așezat la masă. Chestie de protocol. În definitiv, era un bărbat încă tânăr, singur, liber. Vinul bun își făcuse repede efectul, alungând oboseala acumulată peste zi - călătoria și celelalte. Conversația celor doi, ușoară și agreabilă, completa atmosfera destinsă. S-a vorbit despre câteva din cazurile operate de el în ultimul timp. Unora dintre pacienții aflați sub povara unor constrângeri bănești, Dragu le obținuse, prin fundația sa, medicamentele costisitoare, absolut necesare pentru a se vindeca. Fapt pentru care doctorul îl stima, simțindu-se profund recunoscător. Încă o dată, omul se dovedea de ispravă, serios și dezinteresat.

Abia pe la a treia specialitate culinară a remarcat

Martin că, fără a-și fi exprimat în prealabil vreo opțiune, chelnerii-haiduci aduceau pe masă tot ce-i plăcea lui mai mult în bucătăria românească: piftie de cocoș, tochitură cu mămliguță, sarmale – specialități cu denumiri exotice, pe care le învățase greu, pronunțându-le stâlcit și caraghios. Nu ajunsese la un asemenea grad de apropiere cu președintele „Inimilor...” încât să-i fi împărtășit astfel de amănunte. Și atunci?!... Ori întâmplarea, ori gusturile lui în materie sufereau de o banalitate desăvârșită, echivalentă cu lista ordinară de bucate a oricărui restaurant. Până și lăutarii, când s-au apropiat de masa lor, au venit cu un cântec al Mariei Tănase care lui îi presăra de fiecare dată sare pe rana numită Ariana: „Cine iubește și lasă... Dumnezeu să-i dea pedeapsă”.

Parcă spre a-i respecta predispoziția liricoidă indusă, amfitrionul s-a ridicat și a ieșit, făcând doar un semn discret că va reveni. Asistentei („Elle est Manuelle” – și-a adus subit aminte de prezentarea care, în franceză, nu era deloc corectă, dar suna într-un fel anume, făcând o subtilă aluzie la Emmanuelle, faimosul personaj al unei serii de filme erotice extrem de provocatoare) îi revenea misiunea de a-l întreține pentru cât avea să lipsească șeful. La început, a știut să tacă, fapt pentru care Martin i-a fost recunoscător, asta până când muzicanții și-au încheiat prestația. După retragerea lor, în liniștea instaurată, femeia s-a foit oarecum încurcată, căutând un subiect comun de conversație. Mai întâi a așteptat și a acceptat ca pe ceva firesc amabilitatea lui de a-i aprinde țigara extrasă cu gesturi leneșe, pisicești, din pachetul aflat la îndemână. Apoi, (E) Manuelle l-a întrebat, absolut aiuritor, dacă a fost vreodată și prin Sighișoara – orașul în care, a ținut să adauge imediat, venind în întâmpinarea uluielii lui, se născuse și își făcuse școala. Reacția elvețianului nu s-a lăsat așteptată. Plăcut surprins de ceea ce a crezut a fi o coincidență, s-a destins, s-a încălzit și a plonjat într-o evocare ușor exaltată a burgului de care-l legau amintiri atât de speciale. I-a precizat, mândru de cunoștințele sale, câte trepte numără podul de lemn acoperit, care urcă spre

cetate, intervalul de timp la care bate orologiul din turnul catedralei și chiar numărul de pași pe care-l ai de făcut dacă vrei să parcurgi pe jos distanța dintre gară și străvechea clădire a primăriei. Vibra, în toată dezlănțuirea lui, o fervoare aparte, declanșată de un tainic suport afectiv. Efectul acestuia îl adusese în ipostaza inedită - lăsa impresia unui localnic, bucuros că și-a întâlnit o nesperată cunoștință, în compania căreia re trăia plăcerea de a scoate la iveală mici frânturi ale unor experiențe trecute. S-a oprit într-un târziu, când a observat că este ascultat politicos, dar fără nicio urmă de participare, de rezonanță.

— Eu sunt plecată de acolo de peste zece ani, s-a simțit femeia obligată să-i mărturisească.

— Zece ani! Interesant... Cam pe atunci am trăit și eu o aventură... pot s-o caracterizez drept bizară. Dar de sub efectele căreia nu am scăpat nici acum.

Nu insistase. Nu era treaba ei - problemă de tact, rezolvată impecabil. A făcut un semn discret, aproape masculin, către chelner. Acesta s-a apropiat și a umplut cu vin cele două ulcele din lut. Tot la inițiativa ei, au ciocnit. Au băut. Peste marginea rășfrântă a vasului - aceeași privire înțepătoare, sfredelitoare, venind către el dintr-o zonă incertă a memoriei, amplificându-i deruta și făcându-l - nici nu știa de ce - să se simtă vulnerabil.

— De obicei, amintirile acestea, atât de bine păstrate, se fixează într-un moment strict determinat. O emoție puternică... o nenorocire... ceva ce, orice ai face, nu poți uita niciodată. Sper că a fost de bine.

Iată că nu era, așa cum crezuse inițial, un simplu obiect de decor, adus de șeful ei doar ca să înfrumusețeze spațiul și să anime atmosfera. Intuiția și finețea raționamentului, aplicate nu la un caz particular, ci asupra unei probleme general valabile i-o arătau, acum, într-o lumină nouă. Doctorul nu trebuia nici măcar să încuviințeze, ca să-i confirme deducția. Suficient că nu a negat - lucru mare pentru un elvețian care, în mod curent, nu se prea bucură atunci când altcineva pătrunde în

intimitatea sa. Revenirea la masă a amfitrionului pusese capăt frânturii de apropiere a cărei prelungire ar fi riscat să evolueze imprevizibil. Dar și incitant.

Omul de afaceri se arăta acum ceva mai îngândurat. Primise vreo veste neplăcută sau oboseala începea să-și pună amprenta și asupra lui?

— Vă place asistenta mea, sper. Nu, nu-i nevoie să-mi confirmați - s-a precipitat el să spulbere uşoara încurcătură a musafirului. Dacă nu aş fi fost sigur de asta, nici nu aş fi adus-o cu mine.

A zâmbit abia schiţat, de parcă ar fi vrut să sublinieze că fata a venit cu el, dar stătea lângă oaspete. Pe degetele păroase, cu unghii ovale, atent îngrijite, strălucea o verighetă masivă, din aur și platină. Eissler ştia că partenerul său este însurat și se mirase cum de nu a venit însoţit de nevastă. Aşa se obișnuiește, chiar și la întâlniri destinate preponderent afacerilor. Singura condiție este ca acestea să aibă loc în afara orelor de lucru și au drept scop - declarat sau nu - glisarea relației strict oficiale către o formă ceva mai personalizată, mai familiară. Avertismentul său, potrivit căruia dorea să discute împreună o problemă deosebită, nu doar că ar fi permis, ci chiar ar fi încurajat o asemenea deschidere. Pe de altă parte, când e vorba despre business, asistenta devine indispensabilă. Iar să le fi

43 adus pe amândouă... atunci ar fi putut apărea complicații de interpretare.

— Aveți, într-adevăr, o colaboratoare drăguță. Complimentul era aproape sincer, așa că trebuia continuat. Am găsit, deja, unele afinități.

— Serious? Mă bucur foarte mult. Asta înseamnă că aveți un teren comun, pe care se poate ridica ceva... nu-i așa?

Ca la un semnal - pe care însă Martin nu-l sesizase - atmosfera din salon s-a schimbat cu repeziciune. Lăutarii și-au abandonat instrumentele, dispărând în altă încăpere. Abia atunci a băgat el de seamă că masa lor era singura ocupată din tot localul. Chelnerii haiduci, bine instruiți, au

debarasat repede. Locul vaselor și al ulcelelor din ceramică a fost luat de cupele din cristal, și de coniac franțuzesc. Arahidele și alte fructe tropicale, plus nelipsitele țigări de foi completau recuzita consumabilă, menite să modifice nu doar decorul, ci și sfera de inserție a problemelor abordate. Ajunseseră în punctul de unde discuția își schimba cursul, angajându-se în direcția principală. Elvețianul era pregătit, chiar curios. Flerul său, cu care se împăuna ori de câte ori se întâmpla să fie confirmat de realitate, îl avertizase că era de așteptat să urmeze ceva absolut interesant. Înainte de a-și debita expunerea de motive, Dragu și-a scos de pe încheietura mâinii ceasul-brățară, așezându-l tacticos pe fața de masă. Când a început să vorbească, își căuta cu grijă cuvintele, încercând să nu piardă niciun amănunt din ideile pe care dorea să le transmită. Se referea la o inițiativă de interes public, foarte necesară României – de care știa, desigur, cât de atașat este dr. Eissler. O țară bogată, dar cu oameni săraci, a subliniat el, care trebuie încă ajutați. S-a oprit și l-a privit întrebător pe elvețian, așteptând să i se confirme dacă acesta mai este dispus să asculte. Era, de ce să nu fie? Pe măsură ce venea în contact cu noi aspecte ale realității, își dădea și mai bine seama câtă răbdare și perseverență îți trebuie ca să reformezi însăși felul de a gândi al acestor oameni – admirabili, în fond, dar nefast marcați de derută.

— Exact aici doream să ajung. Vedeți, așadar, consecințele dezastruoase pe care asemenea trăsături le au asupra încercării de emancipare... asupra civilizației. Practic, se intră într-un cerc vicios: nu te dezvolți din cauza veșnicei neîncrederi, care te demobilizează. Pe de altă parte, atâta timp cât nu reușești să te sustragi acestui fatalism care, din păcate, predispune și îndeamnă la acceptarea necondiționată a tuturor relelor, rămâi necivilizat.

Avea perfectă dreptate. După multe nelămuriri, elvețianul descoperise, până la urmă, în ce consta păcatul fundamental al oamenilor simpli, săraci și modești – prea

mulți și prea neajutorați. O neîncredere funciară nu doar în reușită, ci chiar în rostul oricărei încercări mai pretențioase de a întreprinde ceva, lucru care minează din start inițiativele și proiectele serioase. La început, crezuse că totul decurge dintr-o înțelepciune superioară. A unui soi de realism intuitiv, semnalizându-le oamenilor cât de înguste sunt limitele între care le este permis să spere, să aștepte o îmbunătățire de orice natură. „Sunteți mult prea pesimiști cu toții”, le reproșase el chiar și bolnavilor din clinica de chirurgie cardiovasculară, care se declarau pregătiți să moară în urma operației, nicidecum să trăiască și să o ducă mai bine. Dar, odată cu liberalizarea dezlănțuită după schimbarea regimului politic, nu întâlnise prea mulți care erau gata să creadă în șansa lor. Să îndrăznească. Și să acționeze în consecință. Urmărind acum spusele lui Dragu, era de acord cu substanța demonstrației sale, admirându-i felul succint, precis și direct - aproape brutal - în care se referea la niște aspecte cel mai adesea confuze și controversate.

Regăsea în spusele gazdei sale unele concluzii la care ajunsese și el. Asta se întâmpla cu câțiva ani înainte, atunci când Nona (cine altcineva și-ar fi pierdut vremea cu unul ca el?) îi tradusese cu dificultate, dar și cu succes, balada populară numită „Miorița”, un fel de constituție inefabilă, metafizică, a sufletului românesc. O pseudofabulă fantastică, unică în literatură, în care oaia îl avertizează pe păstorul ei asupra amenințării venite din partea celor mai apropiați prieteni ai săi, și ei tot păstori, care puseseră la cale să-l omoare mișelește, din lăcomie sau numai din invidie. (Aceasta din urmă a fost nuanța de interpretare introdusă, ulterior, de către Alex: „C-așa-i românul nostru: unde-i unul, nu-i putere. Unde-s doi, se ceartă. Iar când apare și-al treilea, certăreții se unesc împotriva lui, să-i dea la cap și să scape de el”). Dimensiunea fabuloasă a comunicării directe, verbale, dintre om și animal i s-a părut un joc. O convenție naivă, cam forțată, cel puțin pentru gustul său. Adică pentru modul lui de gândire eminentemente pozitiv, rațional, tinzând

cu predilecție către structurile logice, verificabile. A acceptat-o, însă, dacă voia să decripteze semnificația mitului. Iar aceasta revela același fatalism incorigibil, concretizat printr-o totală inerție, pasivitate, poate chiar indolență. Concret, omul avertizat nu face decât să ia act de amenințare. Nu că s-ar mira că animalul îi vorbește, nici nu-l întreabă de unde a aflat despre complotul respectiv. Sau că ar avea dubii ori s-ar revolta împotriva celor prevestite. Dimpotrivă, manifestă o deplină încredere în informațiile primite. Nu se îndoiește, dar nici nu se teme. Și, cu atât mai puțin, nu ia vreo măsură care să evite pericolul iminent, ori măcar să-l diminueze, să-i atenueze consecințele, să-și încerce o ultimă șansă, oricât de fragilă ar fi ea. Această capitulare în fața sortii i-a dat de gândit lui Martin. Iar explicația filosofică potrivit căreia atitudinea eroului ar reprezenta o formă superioară de înțelegere a vieții, a destinului implacabil căruia, orice ai face, îi ești supus la modul absolut, nu se asortează deloc cu viziunea lui asupra existenței terestre, definită fundamental prin cuget și faptă.

Liana, prietena Nonei, îi propusese o altă interpretare a lipsei de reacție a ciobanului: „Într-o lume viciată, imorală, în care proporția de 2/1 înclină ab initio balanța succesului de partea celor răi, a ticăloșilor, orice opoziție a minoritarului este sortită eșecului. Înțelepciunea viitoarei victime constă, susține aceeași Liana, într-o superioară evaluare a șanselor. Ea pornește de la premisa conform căreia niciunul dintre cei doi agresori nu este reformabil moral. Așadar, raportul de forțe nu poate fi schimbat. Ucigașii - cu sau fără simbrerie, comision, dividende - vor avea câștig de cauză. Calitatea este sacrificată pe criterii cantitative”. Și dacă o atare teorie ar fi eronată? - se întrebase, mai târziu, de unul singur doctorul...

Șerban Dragu nu și-a precupețit admirația față de cunoștințele străinului (el le-a numit, impropriu, „informații”), elogiindu-i percepția exactă asupra specificului național.

— Jos pălăria! Se vede cât de mult iubiți acest popor. Apoi, întorcându-se către secretară: Ți-ai fi imaginat o asemenea disponibilitate, Manuela?

Devenea evident că, răspunzând unei asemenea „pase”, femeia interpreta un rol mai consistent decât cel pe care i l-ar fi conferit funcția ei. Implicată subtil în conversație, îi erau delegate inițiative ce depășesc, îndeobște, un asemenea statut profesional. Deloc sfioasă, nu s-a grăbit totuși cu răspunsul. Era, în ezitarea ei atent elaborată, o artă a evaluării, tipic feminină. Se simțea investită, în acea clipă, cu funcția de judecător. Și era conștientă de importanța verdictului. Înainte de a se pronunța, l-a măsurat, încă o dată, pe bărbatul de lângă ea.

— Vă veți mira dacă voi spune că... da? Să nu mă întrebați de ce, asta n-aș putea să precizez. Să-i zicem doar intuiție... fler... eventual o comunicare mai specială.

Și-a ridicat abia sesizabil cupa, cu același gest discret pe care îl mai oficiase o dată, în cele câteva minute de tete-a - fete.

Elvețianul e conștient că trebuie să se smulgă de sub haloul insidios al momentului. Și femeia asta, care i se tot îndeasă în suflet, venind cu certitudine de altundeva... Oricât s-ar zdrobi, nu e-n stare să precizeze dacă e numai o impresie sau chiar i-a mai întâlnit vreodată figura. Nu, hotărât lucru, s-a lăsat atras, nepermis de ușor, pe un teren vâscos. Riscul de a aluneca în ridicol îl dezmeticește brusc, așa cum li se întâmplă boxerilor aflați la un pas de knock out atunci când încasează un pumn care din fatal devine salvator.

Partenerul continuă să îi vorbească, derulându-și metodic și amplu expunerea, pe care a reluat-o din punctul în care se lăsase întrerupt.

— Tocmai acest sentiment al zădărniciiei face ravagii aici, la noi. Omul gândește în termeni practici, adică prudenți, pe termen scurt și pornind de la premise catastrofice. Dar nu oamenii, ci, în primul rând, locurile și istoria lor poartă vina pentru acest mod de a privi viitorul,

fie și cel mai apropiat cu putință. Românii noștri au fost condamnați să se nască, să trăiască și să moară aici, la răscrucea marilor drumuri ale migrației medievale, iar apoi a marilor imperii. Pământuri bune, fertile, generoase. Dar și expuse, permanent, năvălirilor de pradă. Au venit mai întâi goții, vizigoții, gepizii, avarii și roxolani. Treceau, făceau praf tot ceea ce întâlneau în cale: culturi, drumuri, așezări. Plecau mai departe. Ca să scape cu viață, ai noștri – oameni pașnici și înțelepți, deloc belicoși – fugeau. Se ascundeau în pădure, așteptând să treacă urgia. Apoi se întorceau, chinându-se să repare ceea ce fusese distrus. Ori că n-aveau prea mult timp la dispoziție (căci apăreau alții, cu aceleași năravuri), ori apreciau corect, că se vor afla, și data viitoare, la discreția următorilor năvălitori, se mulțumeau să dreagă... să cârpească. Mai ieftin și mai ușor.

Asta ne-a fost soarta. Căci după roxolani au trecut hunii. Apoi tătarii. După ei, turcii. Românul a știut dintotdeauna că lui nu-i este hărăzită nici liniște, nici tihnă, nici continuitate. Nu atât norocul ne-a lipsit (așa ceva s-a găsit mereu, chiar dacă la limita inferioară), cât siguranța zilei de mâine. Mereu trebuia să fii pregătit pentru ce e mai rău, să părăsești și să fugi, nu să edifice, să consolidezi și să dezvolți. După migratori, a venit vremea marilor împărății: turcii, austriecii, rușii. Erai obligat să te pui bine cu fiecare, dar acest lucru devenea imposibil câtă vreme se războiau ei între ei. Atunci treceau nu pe la tine, ci peste tine. De fiecare dată, iar se alegea praful... Nu aveai cum să te împotrivești, să lupți, să negociezi, erau prea mulți. Resemnarea și comentariul luau locul confruntării. Abilitatea negocierii era mai prețioasă decât curajul împotrivirii. Dilema se punea, în esență, la modul următor: nu să câștigi cât mai mult, ci să pierzi cât mai puțin. Supraviețuirea lua locul victoriei, uneori și al demnității. Poate că demonstrația mea e cam greoaie, sigur complicată și greu de înțeles. Dar este necesară pentru ca dumneavoastră, un străin crescut și obișnuit cu spiritul Europei centrale și apusene, să vă dați seama de

unde provine și cât de adânc înrădăcinat este acest scepticism păgubos, care ne împiedică să evoluăm normal. Mă rog, în ritmul adecvat și pe acele coordonate economice și sociale care pentru germani sau francezi, olandezi sau spanioli nu mai reprezintă de mult ceva nou. Ei... uite că aici e mai altfel.

Elvețianul știa asta. Deruta lui fusese înlocuită de compasiune. Din 1990, o căutase pe Ariana și descoperise poporul român. Acțiunile umanitare în care se implicase îi relevaseră, rând pe rând, aspecte definitorii pentru el. Unele dramatice, altele bizare sau de-a dreptul absurde. Dăduse peste entuziasmul însoțit de neputință, peste ambițiile dizolvate prea curând în inerție, delăsare și renunțare. Cei cu care stătea de vorbă erau, de cele mai multe ori, comunicativi, dar suspicioși. Îmbinau prudența – mereu la pândă, sub o falsă umilință – cu orgolii și încăpățănări perdante. Puteau să te primească și să te accepte imediat, pentru ca – foarte curând după aceea – să se simtă jigniți dacă îți exprimai dezacordul cel mai nevinovat în legătură cu cine știe ce obicei sau părere de-a lor. Eissler fusese frapat, apoi mâhnit când a văzut confuzia generală, neputința – nu de a începe, ci mai ales de a finaliza un proiect. Mereu se găseau motive pentru amânare. Îndoielile se dovedeau prioritare, inhibând și ducând la renunțare, la abandonarea efortului. Dacă nu se prefigura un element potrivit, atunci era invocată perspectiva, oricât de improbabilă sau de îndepărtată, a unei conjuncturi nefavorabile. Dragu avea dreptate, răul nici nu trebuia să fie prezent, doar avut în vedere. Amenința și dizolva totul. Nesiguranța însemna, pentru acești oameni, o stare obișnuită, confortabilă ca un leagăn în care te bâțai toată ziua, pasămite spre a te decide în ce parte să te îndrepti. Gândirea negativă, punând cu predilecție răul înainte, paraliza și dizolva stăruința continuării, reducând inițiativele și investițiile la dimensiunea minoră a unor improvizatii. Riscul era supradimensionat și opus, ca argument decisiv, evitării sau delăsării. Starea generală era aceea de timorare – răul

trebuia să apară, negreșit, de pe undeva. Așa gândea majoritatea populației - cerând, așteptând și mulțumindu-se cu nimica toată, respectiv, cu ceea ce dădea statul. Curajul și încrederea de a întreprinde ceva erau, îndeobște, răsplătite prin succes. Atâta doar că se dovedeau, de cele mai multe ori, condiționate și susținute de incorectitudine și necinste. Șmecheria - o combinație de abilitate, istețime, fățărnice și imoralitate - polua totul. Prea puțini români se lansau în inițiative lucrative, iar aceștia se simțeau îndreptățiți să încalce legile. De unde și concluzia, foarte larg răspândită și prea de multe ori confirmată de fapte, că afacerile și etica s-ar exclude reciproc. Efortul, competența și onestitatea pluteau în desconsiderare, dovedindu-se cel mai adesea perdante. De succes se dovedeau poltroneria și înșelătoria, contrabanda, demagogia și evaziunea.

— Ei bine, proiectul despre care v-am anunțat își propune să atace tocmai această dimensiune nevralgică. Cea care inhibă și demobilizează curajul de a iniția, de a porni... de a declanșa orice acțiune constructivă mai serioasă. Urmăresc de mai multă vreme, nu e niciun secret, implicarea dumneavoastră în realitățile de la noi. Știu câtă disponibilitate ați probat în atingerea obiectivelor cuprinse în Operațiunea „Satele Românești...”

Doctorul era impresionat. Nu atât de complimentele primite (doar linguseala face parte din regulile de bază ale oricărui protocol oriental), cât de modul documentat în care omul de afaceri își prezenta oferta. Se dovedea uimitor de informat asupra lui, dar uite că nu utiliza acest avantaj pentru treburi meschine, preferând să-l aducă în discuție doar ca premisă de extindere a unor activități constructive. O dată în plus, românul îl punea în fața unei surprize - până acum, deloc neplăcută.

— Pe scurt, v-aș invita să devenim asociați la înființarea unei mari companii de asigurări.

— Pardon?!...

Impresia de a nu fi auzit bine. Ori de a nu fi înțeles, probabil, sensul exact. Ce legătură aveau cele discutate

până atunci cu perspectiva unor afaceri cu asigurări?

— M-am pregătit mult pentru un asemenea proiect. Este nu doar necesar, ci și fezabil. Am toate datele, știu ce trebuie făcut... dar nu m-aș încumeta să demarez decât împreună cu dumneavoastră.

Aaa... nu. De ce numai cu el? Nu era de meserie. Nu se ocupase vreodată, nici măcar tangențial, cu asemenea probleme. Atunci?!... Ca și cum i-ar fi citit gândurile, asistenta a intervenit din nou, după o lungă perioadă în care dispăruse din conversație.

— Vedeți... în asemenea decizii majore contează enorm încrederea pe care ți-o dă partenerul.

— Se poate... Da, cum să nu?... Ca idee - o găsesc, fără îndoială, interesantă. Doar că, pe lângă încredere, ai nevoie de capital, de competență și de ceva experiență. Or, eu nu corespund nici uneia dintre cerințele respective.

Nu se vedea capabil să intre în așa ceva. Și nici nu înțelegea ce ar putea face unul ca el. Problema încrederii... o figură de stil. Chiar pusă în gura apetisantei asistente, evident instruită asupra a ceea avea de spus, o asemenea aiureală nu valora mare lucru pentru unul ca Dragu - fire practică, având picioarele bine înfipite în pământ. Până și fundația „Inimi în suferință” era suspect de compatibilă (dacă nu chiar complementară) cu firma sa lucrativă, al cărei obiect de activitate era comerțul cu aparatură medicală. Să admitem... Dar o companie privată de asigurări?

— De ce nu? Tonul senin și afabil, folosit de interlocutor, are darul să păstreze conversația între limitele încă neangajante ale unei tatonări preliminare. Destul. Doctorului i se toarnă din nou coniac în pahar. Chelnerii s-au făcut nevăzuți, dar Dragu nu se arată deranjat de o asemenea neglijență, și nici de obligația de a le prelua sarcinile.

— Dar ați fost de acord, domnule doctor, cu ideea de a face ceva pentru diminuarea, pentru contracararea acestui spirit de precauție păguboasă al românilor. Singur ați recunoscut că nimic nu se mișcă aici din frica de a nu

ieși prost. Ori...

Din nou Manuela – insistentă, instruită, insinuantă. Perfectă – dacă privești lucrurile dintr-un anumit unghi. Din celălalt, însă... Nu mai încape nicio îndoială asupra înțelegerii prealabile dintre cei doi. Bănuiala se confirmă de îndată ce bărbatul a preluat ideea, insinuând cu abilitate că, refuzând implicarea, Eissler însuși ar dovedi că gândește laș, ezitant... adică românește.

— Nu... nu-i exclus să aveți dreptate. Repet, inițiativa mi se pare bună, curajoasă, necesară. Dar, ca să și reușească, trebuie profesioniști. Eu nu sunt așa ceva.

— N-are importanță. Ne ocupăm noi, aici, de tot. Participarea dumneavoastră se limitează la...

Capital, desigur.

— Doar o cotă parte. Nu mai mult decât doriți și puteți investi. Bani am destui, obțin și niște credite pe termen lung... nu asta-i problema.

Nu asta. Dar care? Ceva mai subtil, poate mai obscur. Și care, tocmai de aceea, nu este convenabil de precizat în această etapă. A fost aleasă metoda învăluirii discrete. A contururilor neclare, deliberat vagi. A sugestiei și... cine mai știe a cărui mijloc neconvențional?

— Dacă aveți răbdare să ascultați până la capăt, veți vedea că totul este perfect. Mai ales pentru dumneavoastră nu există nici cel mai mic risc.

A venit rândul asistentei să se ridice discret de la locul ei, șerpuind către ieșire. Oare fac cu rândul? Ce manevre îi mai pregătesc? Șeful continuă să-și susțină pledoaria, înlăturând sau depășind degajat orice nedumerire, obiecție, reținere. Nimic nu rezistă avântului său bine temperat. Nici măcar ipoteza eșecului, oricând posibil și obligatoriu de luat în calcul când pornești o afacere bazată pe venituri și cheltuieli.

— Asta mă privește numai pe mine. Poftim... mă oblig prin clauza de asociere nici să nu vă fac părtaş la așa ceva. Ce vreți mai mult?

Prea multe facilități și avantaje. De ce această asimetrie în viitoarele raporturi de colaborare? Experiența

l-a învățat că nimeni, niciun partener normal și onest, nu-ți oferă, de florile mărlui, asemenea concesii. Decât dacă și le compensează din altă parte. Se decide să lase deoparte menajamentele.

— Ce nu înțeleg eu este insistența dumneavoastră de a mă avea, necondiționat, într-o activitate în care nu pot face nimic util. Sau, mă rog, în care să fiu de neînlocuit.

— Ba puteți, cum să nu? Încă n-am terminat de expus tot proiectul. Dumneavoastră, stimată domnule doctor, intrați în această inițiativă cu numele. Și cu renumele câștigat, după câte ați făcut pentru o mulțime din oamenii acestei țări. Când spui Martin Eissler spui vieți salvate, spui donații și ajutoare, dispensare sătești, școli și multe altele. Sunteți o garanție morală... dar nu numai. Credeți că asta nu e destul?

Ce să zică? Palmaresul său este impresionant când îl auzi. Lui nu i-a trecut prin cap până acum să facă așa socoteala. Mda... niște lucruri se leagă și dau o imagine, totuși, reală.

Parfumul amețitor al Manuelei îl învăluie din nou, venind de foarte aproape, din spate. Purtătoarea s-a aplecat asupra lui atingându-l ușor, dar incitant, cu umărul. Cu mișcări grațioase, feline, îi pune în față un dosar, îndemnându-l să-l examineze. Pedant prezentat grafic, planul întregii afaceri: structură, desfășurare, venituri și cheltuieli estimate, extinderea progresivă pe piață... până și grila de personal. Pe pagina de gardă, șase litere mari, albe, pe fond purpuriu alcătuiesc numele viitoarei companii: E-L-V-I-R-A. Numai „R”-ul iese din contextul celorlalte, supradimensionat abia sesizabil și conturat cu o grafică foarte asemănătoare, dar nu identică. De la România?... Abia după ce închisese dosarul a sesizat asemănările multiple cu ELVIA, celebra firmă din țara lui. Cum de nu s-a prins de la început? Manipularea abilă, produsă prin mijloace subliminale, încearcă să acrediteze dacă nu suprapunerea, cel puțin apropierea. Un truc abil, întărit și confirmat prin această dorință de a obține ca asociat un elvețian veritabil.

— ELVIRA? Cred că asemănarea... Cum să spun eu?

— O coincidență. Elvira este un nume românesc destul de frecvent. Așa o chema și pe bunica mea. Dragu nu se arată deranjat de reticențele elvețianului, părând pregătit să le spulbere prin precizări simple, logice, inatacabile.

— Deci... proiectul la contractul de asociere. Nimic nu este bătut în cuie, orice se poate negocia. E bine să-l studiați pe îndelete, sunt sigur că vă va convinge și va spulbera toate reticențele înainte de a-l semna. Să zicem, mâine seară. Sau poimâine, dacă vă convine așa?

— Până atunci se mai pot întâmpla destule...

Vocea catifelată, voit seducătoare și plină de inflexiuni promițătoare a asistentei. Nu s-a clintit de acolo, nemișcată ca o santinelă sânguincioasă la post. Întorcându-și capul spre ea, elvețianul descoperă schimbarea la față: cu părul strâns sub un fular de mătase, înfășurat după canoanele portului popular, femeia i se pare acum și mai cunoscută. Ei, poftim – încă o obsesie pe capul lui. Și surprizele nu s-au epuizat. Inițiativa finală îi revine, în întregime, cu acordul șefului ei, care a făcut pasul înapoi, cedându-i locul la rampă.

— Știu că mai aveți unul, rostește scoțând la iveală, de sub dosarul ELVIRA – ei, un exemplar nou-nouț din Eterna și fascinanta Românie. Pe acesta vi-l ofer eu, în mod special...

Mâna splendidă, atent îngrijită și pusă în valoare, se pornește să răsfoiască pentru el paginile lucioase, superb colorate. Impresia că nu este o operațiune gratuită, derulată la întâmplare, se modifică rapid în certitudine. Manuela se îndreaptă spre ceva anume. Ia stai...!

Aparent dezinteresat, șeful dă senzația că a ieșit din joc, mulțumindu-se cu o funcție pasivă, de modest figurant. Așteaptă, probabil, momentul prielnic să se retragă, spre a nu tulbura ceea ce se anunță tot mai clar ca o intimitate dorită de amândoi – de el și de asistenta lui. Care și-a încetinit ritmul în care întoarce paginile. Își interpretează excelent rolul încredințat, ar fi nedrept să-i conteste ceva

talentul. Elvețianul nu are, în niciun caz, o asemenea intenție. Se mulțumește să observe, amuzat, dar și puțin incitat, până unde vor merge manevrele fetei. Căci, este sigur, acestea duc spre o țintă precisă.

— Pe mine vă rog să mă scuzați numai câteva secunde... Dragu s-a decis să facă ultimul pas, altfel previzibil. S-a ridicat de la locul lui.

Au ajuns unde trebuiau să ajungă. Palma ei senzuală s-a oprit deasupra unei imagini pe care o mângâie tandru, aproape pervers. Abia când are certitudinea că a rămas singură cu Martin, începe lent mișcarea de dezvăluire... de revelație. Ca sub efectul unei scamatorii îndemânatică, din eterna și fascinantă Românie, elvețianului îi surâde șăgalnic... aceeași Manuela! Poză tip. Zâmbet ca la fotograf. Machiaj profesionist. Decor adecvat. Vestimentația nu putea rămâne mai prejos. Într-un cuvânt: o țărancă – îți vine să crezi? – veritabilă, cu fotă și ilic, broboadă și opinci. Străinul deslușește abia acum rostul schimbării de costumație de acum câteva minute. O stratagemă oarecum ingenioasă. O surpriză, desigur. Dar, pentru el, una mai curând neplăcută.

— Aflasem de la Șeful cât sunteți de îndrăgostit de poze. Acum, că știți de unde să mă luați... putem să ne cunoaștem mai bine.

Replică forțată, ieftină, la limita stupidității. Are darul mai mult de a împrăștia, decât de a amplifica efectele impresiei pe care scontaseră cei doi organizatori. Pentru elvețian, surpriza a produs un efect mai curând penibil. Prea se atașase de conținutul acestui album, pe care îl aprecia tocmai pentru frumusețea și autenticitatea lui. Dar fotomodelul nu se simte deloc descurajat. Din poziția în care se plasase, se apleacă ușor înainte, așternând cu litere înflorite, pe poză, ceva personal – ceva între dedicație și autograf. Sânul ei bine conturat se sprijină fără niciun echivoc pe umărul doctorului. După ce termină de scris, îl privește cu subînțeleș.

— Mergem...?

VIII

Stă în fața dulapului. Transpiră. Nu de căldură - de nervi. Îi este imposibil să se stăpânească. Ori să se concentreze asupra boarfelor pe care și-a propus să le ia în bagaj. Merçi, Șerban. Ca de obicei. Convorbirea din această seară îi oferise prilejul să guste iarăși deliciile comportamentului său din ce în ce mai greu de înțeles, dar și de suportat. Succesul în afaceri l-a mutilat. A devenit, pe nesimțite, rigid și agresiv, arogant, autoritar, cinic. Convorbirea telefonică a fost o mostră în acest sens. Dracul a pus-o să răspundă? Doar știa că este căutată ca să dea raportul și ca să primească, apoi, alte ordine.

Este pe punctul de a exploda. Senzația de vitalitate devastatoare care o bântuie este de nedomolit. Ca și cum ar avea acolo, în piept, o doză de carbid aflat în clocot. Doar că toate căile de eliberare a energiei negative care se acumulează galopant sunt complet blocate. Calmantele înghițite nu au niciun efect. Ori au - dar unul invers. Furibundă, izbește cu piciorul o cutie cu pantofi, care se rostogolesc primppejur. Apoi, dezlănțuită, apucă geamantanul încăpător, pregătit pentru călătoria de mâine dimineață. S-a lovit la gleznă, dar durerea pe care o resimte este una binefăcătoare. Așa! Smulge un snop de bulendre - primul care îi vine la îndemână - și le aruncă înăuntru. Mai departe? Aaa... da! Face stânga-mprejur, trece val-vârtej, lăsând ușile vraște și se năpustește pe scara interioară, coborând la parter, în bucătăria elegantă („ca un platou de filmare de la Hollywood”, cum a caracterizat-o Adina, fosta ei colegă de cămin), acum invadată de un fum înțepător, înecăcios. Miroase puternic a crom încins. Vasul în care își pusese la fiert apă pentru masca de față sfârâie. E gol. Îl aruncă de pe plită, cu un gest la fel de violent. Se repede apoi asupra frigiderului mare, cu trei niveluri. Atacul furibund devastează compartimentul plin cu alimente preparate și semipreparate, pe care le rânduise grijuliu, să aibă bărbatu-său ce mânca în lipsa ei. Acum, toate trec într-un sac de nailon, scos din debara. La gunoi cu ele! N-are decât să meargă la restaurant, să-i gătească curva aia de

secretară, adorata lui ciorbă de burtă, să mestece gumă, ori să rabde de foame, că tot s-a făcut cât un porc. Treaba lui. Pe ea n-o mai interesează absolut deloc acest mitocan fudul și necioplit, care a ajuns într-un asemenea hal de nesimțire încât o trimite la „produs”. Adică să se prostitueze cu câte un boșorog galonat, libidinos și corupt – afacere de pe urma căreia se întorc înapoi taxele vamale plătite la intrarea în țară a celor șaisprezece containere de aparatură radiologică. Adăugând și licența de export pentru alcool (chipurile, sanitar!), serviciile sale ar fi fost plătite excelent: vreo douăzeci de mii de dolari. Nu-i o bagatelă. Dar nici ea o cocotă de serviciu, pusă în funcțiune sexuală de către propriul ei soț, când are dumnealui interese murdare. Este doctoriță, arată foarte bine, vorbește la perfecție trei limbi străine. Toată lumea o admiră și o respectă, apreciindu-i calitățile și recunoscându-i meritele reale în succesul firmei. Sigur că, fără relațiile și banii lui, treaba nu ar fi pornit atât de bine. Dar și fără priceperea, flerul și tactul ei, nu ar fi ajuns niciodată la o asemenea dezvoltare în teritoriu, acoperind practic toate centrele medicale importante.

Oricât ar scotoci prin memorie, nu-și amintește despre nicio vorbă de apreciere, de recunoaștere a contribuției ei personale din partea Marelui Șef. Distant, de multe ori chiar scârbos, îl interesează numai cum i-au fost îndeplinite sarcinile. Nu este vorba nici măcar de un raport, ca de la șef la subaltern, ci de un interogatoriu. N-ar scăpa – să-l pici cu ceară – vreo laudă, un elogiu sau o încurajare. Ia notă, iar apoi ordonă ce consideră el că trebuie făcut în continuare. De ce, cum? Asta îl privește numai pe dumnealui. La început, ea încercase să stabilească termenii unei colaborări, să poarte un dialog asupra problemelor respective. Eșuase. Oriunde și în orice moment ar fi avut loc, discuția devia, se dezintegra. Schimba vorba. Găsea, de fiecare dată, un motiv sau altceva de făcut. În mașină, se arăta concentrat asupra drumului. La vreo distracție – nu avea rost să se indispună. Acasă, seara, era obosit și plictisit. Televizorul, vreo gazetă

răsfoită tocmai atunci. Nici în pat nu a avut succes, deși încercase să-l provoace înainte de... „Acum facem altceva, mai important și mai plăcut”. După – se întorcea pe partea cealaltă și adormea. Odată, la insistențele ei, i-a retezat-o fără menajamente: „Să știi că numai profesionizdele discută afaceri în așternut, căutând să te tragă de limbă”. În pofida acestui dezinteres aparent, știa tot. A fost foarte mirată, la un moment dat, când el îi reproșase, colțos și agasat, că a acceptat să stea de vorbă, câteva minute, cu o clientă foarte drăguță care o căutase să-i explice de ce a întârziat plata facturilor. De unde aflase amănuntul acela mărunț? Ulterior, a avut ocazia să se convingă de cât de vigilent și de bine informat este soțul și șeful ei. Intervenea când și unde te-ai fi așteptat mai puțin. Mirarea ei s-a transformat în iritare, ba chiar într-un soi de neliniște căci, în pofida tentativelor ei de a afla sursa, Șerban i-o reteza morocănos, ca de obicei. „Știu și gata. Restul nu contează”.

Cum să nu fie la curent cu apucăturile secretarului de stat de la finanțe? Numai ea, ca o proastă, își imaginase – când a acceptat să intre la el – că se va rezuma totul la un zâmbet, o aluzie, un flirt. În cel mai rău caz – o mână trecută peste spate, la plecare, și evocarea aluzivă a unei viitoare întâlniri. Scăpată de sub insuportabilul asalt, se pregătise toată ziua pentru scena explicativă cu bărbatu-său. Construisese diverse variante: să-l provoace, declarându-i că ar fi obținut totul numai după ce se

51 culcase pe loc cu scârbosul pretendent. Era curioasă să-i vadă mutra, cu acea expresie suficientă, doldora de certitudini, la aflarea unei asemenea vești șocante, aruncată drept în față, ca pe o găleată cu lături. S-a văzut nevoită să renunțe, nu era o actriță destul de bună ca să joace cu succes o asemenea scenă. Spre deosebire de el, era incapabilă să disimuleze. Îi trebuia altceva. Încă mai plănuia o modalitate de relatare, când s-a trezit cu apelul lui telefonic. Scurt, i-a comunicat că s-a întrerupt dintr-un protocol prelungit cu neamțul. După care, fără introducere sau altă nuanță de trecere: „Cum a

fost cu omul nostru, dimineată?". Și, fiindcă ei i se înțepenise un nod în gât, a cerut esențialul: „S-a rezolvat, da?". Mereu formula impersonală, care o excludea cu totul pe ea, indiferent de aportul real. Uite că nu se rezolvase nimic. I-a trântit-o sec, fără explicații suplimentare. Așa cum procedează și el. „Dar de ce... nu l-ai găsit acolo?". Unica eventualitate de insucces. Altfel, totul era aranjat, nu încăpeau aspecte imprevizibile sau neconvenabile. Doar se ocupase personal! N-a mai răbdât, izbucnind violent, cu vocea sincopată de respirația convulsivă, întretăiată. Își simțea pomeții încinși, iar vârfurile urechilor incandescente. Măinile, în schimb, i se răciseră, inima îi bătea nebunește. „L-am găsit... cum să nu-l găsesc?! Nu-i spuseseși tu că mă duc? Chiar mă aștepta". A făcut o pauză. Dibuia ceva să se așeze. Picioarele n-o mai țineau. Camera spațioasă, elegantă, confortabilă, se învârtea vertiginos cu ea, ca într-o instalație de bâlci. „Atunci?... spune mai repede, te rog, mă grăbesc. Ți-am spus că am ieșit din protocol și nu-mi pot prelungi absența". Aha, era nerăbdător domnul. Prea bine. Va fi concisă, la obiect. Să-i satisfacă și graba, și curiozitatea. „Mă aștepta. Gata descheiat la prohab și cu bale la gură. Într-o mână își ținea pula, în cealaltă aprobarea... gata semnată, ștampilată, cu număr de înregistrare... cu tot. Îți place? Ei, uite că mie nu mi-a plăcut. De aia nu s-a rezolvat". Liniște. L-a lovit în moalele capului? „Exagerezi ca de obicei". Calm, dar tăios. Disprețuitor. Deranjat. Deloc impresionat de porcăria care, chiar șarjată, reda cum nu se poate mai bine esența întregii afaceri. Mai degrabă nemulțumit de ratarea combinației, așa cum o pusese el la cale – să iasă cu plus la inventar. „Te-ai speriat tu, ca bleaga, când l-ai văzut că vine peste tine. Dacă aveai răbdare, ai fi constatat că-i impotent sută la sută. Nu-ți făcea nimic, m-am asigurat eu înainte de asta". Rămăsese fără replică. El a închis.

Revine sus, în dormitorul ei. Din nou, față în față cu șifonierul. Acum, că s-a mai calmat, poate judeca lucrurile la rece. Scoate din geamantan hainele îngrămădite și începe să le reășeze, una câte una, fiecare pe umerașul ei.

În definitiv, ăsta e Șerban. S-a schimbat într-atât, ori a fost de la început așa, fără ca ea să fi observat? Ba nu... acum n-o mai interesează persoana lui. Slavă Domnului, sunt lucruri mai importante pentru ea, pe lumea asta. Mâine dimineață se va urca la volan și va evada, refugiindu-se acolo unde o trage inima. Turneul de o săptămână din Ardeal era programat din timp. Are de semnat o mulțime de contracte, de verificat cele două sucursale de la Brașov și Sibiu. Maică-sa, bătrână și ațoasă, înrăită de viață, de singurătate, se va înfuria când o să audă că nu rămâne deloc acasă. Așa ar fi fost normal, dar nu se poate. Are și ea dreptul la puțină fericire pe lumea asta. Când a sunat-o Silviu, anunțând-o că a obținut cele câteva zile de concediu și că se pot întâlni mai devreme, nu i-a venit să creadă.

Prima întâlnire cu el avusese loc cu aproape un an în urmă, la Cluj. Se deplasase acolo, într-una din obișnuitele ei voiajuri de afaceri. Reprezentanța locală ARESS, firmă al cărei director executiv era ea, se zbătea în dificultăți financiare. Contracte puține și pe sume mici, cu parteneri insolvabili de pe urma unor lipsuri îmbelșugate. Leasingul rămăsese cam singura modalitate de plată a aparatului și a instrumentarului livrat. Dar

52 și aici apăreau restanțe repetate. Analizând de la distanță, din biroul lui de la București, situația de pe hârtie, Șerban pronunțase cel mai simplu verdict: executarea datornicilor și recuperarea urgentă a mărfii neachitate. Soluția părea rațională și îndreptățită. Ca de obicei, și-a expediat nevasta să o pună în practică. Îi stabilise un termen foarte strâns, neadmițând niciun fel de derogare sau amânare. Ajunsă la fața locului, se găsisese în situația de a privi lucrurile cu alți ochi. Nu neapărat mai blânzi, ci mai clarvăzători. A dat chiar peste câțiva dintre foștii colegi de facultate, surprinși să o redescopere în asemenea ipostază. Om de afaceri, comerciant de instrumente și de aparatură... La orice s-ar fi așteptat de la una ca ea, numai la asemenea preocupări nu. Și-o aminteau pasionată după petreceri și dans, excursii și alte plăceri. Ce se întâmplase între timp? Unde a dispărut

dintr-odată, în ultimul an? Ce s-a petrecut, de atunci, cu ea și cum de evoluase într-o asemenea direcție? Nu s-a pierdut în explicații – unele penibile, altele doar inutile. Ea – grăbită să-și termine treaba pentru care venise. Iar ei, care lucrau chiar pe acele aparate – jenați și temători că le vor pierde. Nici asta nu însemna o rezolvare: le lua înapoi și... ce făcea cu ele? Trebuia să închirieze spații pentru depozitarea lor, care – și-a dat seama imediat – nu aduceau banii așteptați, ci doar cheltuieli suplimentare. Plus oroarea de a fi, tocmai ea, brutalul și odiosul executor al unor bolnavi amărâți, cu nimic vinovați pentru sărăcia cronică în care se zbătea sistemul de sănătate publică. Iar asta sub privirile și în detrimentul unor medici cu care împărțise, o vreme, binele și răul. Nu-i rămânea decât să găsească soluții pozitive, ceea ce a însemnat o mulțime de tatonări, contacte, discuții și analize de perspectivă. Așa a nimerit la un centru de recuperare și socializare a copiilor străzii – unul dintre rarele domenii în care „producția” se dovedea excedentară. Instituția o impresionase atât ca principiu de organizare, cât și din punctul de vedere al rezultatelor obținute. Grație susținerii financiare din partea unei fundații austriece de caritate, în colaborare cu o biserică din oraș, se reușise construirea și dotarea unei clădiri elegante și funcționale. Aici, micii vagabonzi, depistați și seduși de către asistenții sociali, veneau în fiecare dimineață spre a-și petrece ziua. Erau triați, spălați și hrăniți. Urmau activitățile școlare curente, joaca și deprinderea unor îndeletniciri practice. După masa de seară, erau lăsați să aleagă: rămân și peste noapte, ori se întorc acolo de unde veniseră. „Unde... în canale, printre gunoaie, sub cerul liber?!” exclamase ea când i-a fost explicat ciudatul experiment. Exact. Se evita, astfel, orice senzație de constrângere, de limitare a libertății anarhice cu care se deprinseseră acești nenorociți și la care le era peste puteri să renunțe dintr-odată. Cei care se întorceau a doua zi o făceau din proprie voință, erau liberi să opteze și nu supuși unei obligații. În timp, i s-a povestit de către personalul de specialitate, unii se plectiseau și abandonau.

Ceilalți - inferiori numeric, dar superiori calitativ - erau apoi îndrumați către centre de plasament, li se găseau locuințe sociale sau familii adoptive. Pe Magdalena Dragu a înduișat-o așezământul și răbdarea oamenilor dedicați unor asemenea activități. S-a gândit, jenată, că celebra lor fundație, ale cărei merite le afișau cu orice ocazie, amplificându-le mediatic, se bucura de o publicitate net superioară, dar nemeritată prin comparație cu ceea ce se petrecea, fără vâlvă, aici. A atins-o, neplăcut, sentimentul culpabilității, când a semnat contractul de vânzare a unui întreg cabinet stomatologic, plus instrumentarul curent (seringi, abeslang-uri, instalații de sterilizare), introducând nelipsitele sancțiuni financiare și celelalte clauze de reziliere. Pentru prima oară, i-a lipsit satisfacția încercată ori de câte ori încheia un contract profitabil. Directoarea era internată în spital, spre a fi alături de unul dintre copii, care urma să suporte o intervenție

53 chirurgicală traumatizantă. În absența ei, Silviu a fost cel desemnat să se ocupe de tranzacție și de restul aspectelor organizatorice. L-a simpatizat pe tânărul zvelt, extrem de politicos, ușor timid în relațiile cu alții, dar serios și eficient atunci când își făcea meseria. Era asistent social, o profesie despre care ea auzise în treacăt, fără să o fi interesat vreodată ceva despre conținutul ei. Când el i-a sintetizat, cu precizie și cu modestie, în ce consta munca pe care o îndeplinea, a fost impresionată. Nu-i trecuse vreodată prin minte că poți avea o satisfacție, o împlinire, îngrijindu-te de mizeria și de nevoile altora. Băiatul acesta, care terminase facultatea de teologie și studia acum, la nivel universitar, psihopedagogia, i-a relatat, senin și lucid, ce faci și ce simți ajutându-i pe cei năpăstuiți de soartă, incapabili sau nedoritori să depășească handicapurile cu care destinul i-a încercat. Magdalena l-a ascultat, la început din politețe, apoi tot mai jenată de neputința sa de a înțelege finalitatea unor strădanii eminamente altruiste. Firea ei pragmatică, realistă, pe alocuri chiar egoistă, respingea structural ceea ce considera a fi gratuit, fără limită, inutil. Ea vedea lucrurile altfel: de pe urma unui

demers, obligatoriu, urmează să obții un câștig. Să vezi că se întâmplă ceva, că lucrurile evoluează, se îmbunătățesc în vreun fel. Or, asistența socială însemna, după spusele acestui copilandru cu exprimare de om bătrân, o luptă continuă, de cele mai multe ori deșartă, cu mizeria umană. Ascultându-l, doctorița care nu consultase niciodată un bolnav, își ținea privirea în jos. Așa i-a zărit mâinile puternice, suple, expresive. Semănau cu cele ale lui Aimé, omul care o copleșise - ani în urmă - cu generozitatea și cu devotamentul lui, pe care le considera, atunci, inegalabile. A fost de-ajuns această primă comparație. Restul a venit de la sine, într-o înlănțuire tulburătoare. Și-a prelungit cu încă o zi șederea în oraș, invitându-l să se întâlnească, să mai stea de vorbă. Mai târziu, și-a dat seama că se îndrăgostise de

Silviu și că, în persoana acestuia, se topise - într-un mod inexplicabil - celălalt. Parcă era o reîncarnare. O ediție revăzută și actualizată a străinului care își lăsase o amprentă majoră, indestructibilă, pe viața ei.

„Ar trebui să fiu oarecum geloasă... Îmi atragi atenția că nu ai foarte mult timp pentru mine, fiindcă trebuie să te întâlnești negreșit cu altcineva. Indiferent cine...”. Se aflau în Grădina Botanică a orașului, plimbându-se sub pretextul discuției. Sau invers... nici ea nu se putea pronunța exact. El alesese locul. Pretențiile Magdalenei: să fie izolat, liniștit, frumos, curat. Pentru prima oară după mulți ani, refuza înghesuiala, agitația trepidantă a centrului, dar și aerul lustruit al vreunui local, oricât de cochet sau de intim, unde să simtă căutătura insolentă a vreunui chelner care le știe pe toate. Aici erau pierduți, singuri printre arbuști exotici și aranjamente florale neasemuit de frumoase. Ora foarte matinală îi apăra, încă, de ceilalți vizitatori. Alegerea lui se dovedea un refugiu ideal. Ploaia din timpul nopții curățase totul. Acum, un soare blajin, de primăvară timpurie, chema către el ochii, sufletul și aburul proaspăt. Nu fusese niciodată o iubitoare de natură, preferând orașul, cu confortul și facilitățile lui. De cele mai multe ori, o străbătuse cu mașina, grăbită, nerăbdătoare

să ajungă la destinație. Acum era pentru prima dată în viață când se simțea bine într-un asemenea spațiu. Băiatul care o adusese aici nu se arăta nici visător, nici măcar încurcat. Obligația lui era să fie politicoș - și atât. El îi atrăsese atenția că timpul alocat acestei plimbări era limitat. Peste două ore, trebuia să fie în oraș, la treabă. Avea programată următoarea întâlnire, cu un potențial „client”, descoperit cu câteva săptămâni în urmă, în gară. De atunci stăteau de vorbă, îi oferea câte ceva de mâncare; ba, într-o zi - povestea, încântat de ideea lui - îl dusesese chiar la un cinematograf unde rula un program de desene animate. Se apropia de pragul dincolo de care i-ar fi câștigat micului vagabond încrederea. Abia după ce va fi fost sigur de asta, urma să-l invite, cu toate menajamentele și precauțiile posibile, la centrul social. Să vadă dacă o să-i placă. Unii veneau, înfulecau repede ceva și dispăreau definitiv, întorcându-se în mediul sordid al străzii. De aceea era necesară, i-a accentuat el, acționarea acelor resorturi sufletești care să permită comunicarea, câștigarea încrederii. Fără așa ceva, ar fi fost exclusă orice colaborare. Iar acesta era numai începutul. Și sfârșitul?... Întrebarea ei putea fi considerată nepoliticoasă. O formulă eficientă de a sări peste amănunte, epuizând subiectul. A înțeles asta prea târziu, după reacția lui, vădit încurcată, și i-a părut rău. Atunci l-a luat de mână - un semn de încredere și de apropiere. Sfârșitul putea fi fericit, în sensul unei socializări relativ izbutite. Însă niciodată certă, definitivă. Vagabondajul e ca o boală, adesea incurabilă, a recunoscut el, cu o voce răbdătoare, dar marcată de tristețe. Oricând - ca și în cazul toxicomanilor - există posibilitatea recidivei. Marele pariu constă în a te ocupa de o categorie distinctă de copii: nu orfanii, ci fugiții. Între unii și alții diferența este majoră, semnificativă. Pentru cei dintâi a decis soarta. Ceilalți și-au ales singuri, cel mai adesea de bunăvoie, condiția. Sunt elementele cele mai dificile, încăpățânate și imprevizibile în reacții. Nouăzeci și nouă la sută dintre ei visează, vor și acționează pentru a avansa în deplorabila lor ierarhie - pe care o respectă,

râvnindu-i forța. De acolo își extrag idealurile de viață, ajungând infractori înrăiți, recidiviști, irecuperabili. Spărgători, criminali, violatori - clienții obișnuiți ai penitenciarelor. Recunoscând această perspectivă, Silviu era abătut, dar nu descurajat. „Cooperativa Munca în zadar, așa s-ar putea numi activitatea asta a ta. Ești un mic Sisif, care și-a ales să lucreze nu cu bolovanul, ci cu omul”. Nu a contrazis-o. Dar, în tăcerea lui, vibra nu resemnarea, ci doar un soi de îndârjire menită să anihileze luciditatea. Conștientă de riscul indelicateței, insistase. La început provocator, apoi tot mai câștigată de propria-i idee. „Nu ți-ai dori și tu o ocupație mai pozitivă... cu finalități sigure, palpabile? Cu reușite?” Admirația ei pălea sub presiunea compătimirii. Se hotărâse deja să-i ofere un post la reprezentanța lor. „Ah, nu. În niciun caz! Ar însemna să fug, să dezertez de la rostul meu. Pentru așa ceva m-am pregătit, îmi place și cred realmente în ceea ce fac. Am toate premisele ca să reușesc... atât cât se poate reuși”. Magdalena s-a simțit mică. Fără voia lui, băiatul acesta mult mai tânăr o umilea. Și ea absolvise o facultate, depusese jurământul lui Hypocrat, angajându-se să le fie de folos oamenilor, să-i ajute și să le vindece suferințele. Apoi se măritase, acum făcea comerț. Tot spre binele bolnavilor, dar... mai altfel. Într-un fel, nu ea era vinovată. Așa se potriviseră lucrurile. Dacă rămânea cu Aimé, ar fi lucrat împreună. Își programase o specializare în anestezie-reanimare, ajungea altceva. N-a fost să fie, cum zicea bunică-sa ori de câte ori ceva ieșea prost sau nu ieșea de loc. Ca și cu ea...

L-a dus cu mașina până la locul de întâlnire cu micul vagabond, cucerirea lui, pe care se temea să nu o rateze. De aceea, a rugat-o frumos să nu se supere pe el, dar... să-l lase undeva, prin apropiere. Nu era bine să coboare dintr-o limuzină, putea primejdui fragilitatea relației încropite. Inițial contrariată, până la urmă i-a dat dreptate. La despărțire, l-a sărutat firesc, ca pe un bun și vechi prieten. Tot drumul, până la București, s-a gândit numai la el. „Numai” e un fel de a spune căci, în realitate, tipul cu păr

șaten deschis spre blond, cu umerii largi, cu vorba simplă și directă, sigur pe misiunea lui de viață și devotat celor pe care alesese să-i ajute în recompunea, segment cu segment, pe celălalt – omul care, la începutul tinereții ei, îi marcase destinul. Aimé, cum îl numise ea, o părăsise. Dur, nemeritat și inexplicabil. Adolescentul acesta îmbătrânit, care îi ieșise în cale întâmplător, dăduse

55 timpul nu înapoi, ci de-a dreptul peste cap. Nu atât imaginea, cât seriozitatea lui simplă, autentică o captivase pur și simplu. Zilele care au urmat revenirii acasă, la afacerile de rutină, nu au făcut decât să amplifice și să aprofundeze această revelație. Distanța și memoria conlucraseră, purtând-o înspre o imagine suprapusă, ideală. Fără să urmărească asta (în niciun caz la modul conștient), profilul tânărului asistent social i se substituise celui alt, amestecându-se și completându-se reciproc. Obsesia, stranie dar de neevitat, nu-i dădea pace, urmărind-o permanent, în public și în intimitate. Oricât ar fi vrut să scape, îi era imposibil să se sustragă de sub mirajul ei. Care se dovedea mai puternic decât propria-i voință, decât obligațiile sau scrupulele de ordin moral. Sub un pretext imprudent de fragil în raport cu severitatea și cu suspiciunile lui Șerban, după o săptămână era înapoi, la Cluj. Acum, ca de fiecare dată când se întâlnește clandestin cu Silviu, îi vine mult mai ușor să mascheze relația adulterină, decât să se decidă asupra toaletelor pe care trebuie să și le pună în valiză. Din nou între ușile șifonierului, se mută de pe un picior pe altul. O mâncărime nervoasă îi monopolizează toată puterea de concentrare. Așa se întâmplă când se enervează foarte tare. Iar conversația cu bărbatu-său a pus capac unei zile infecte, începută cu un viol legitim și terminată printr-o umilință abjectă, perversă, insuportabilă. N-a mai apucat să-l înștiințeze despre plecarea de mâine. De altfel, nici nu e sigură că l-ar interesa prea mult. O să-i lase un bilet cu datele oficiale ale deplasării. Totul e să nu care cumva să dea, iarăși, ochii cu el, înainte... Cine știe ce idee stupidă i-ar mai putea veni?

IX

Singur. Cu riscul impoliteței, refuzase oferta de a fi însoțit până acasă. N-au reușit să-l convingă nici pedanteria galantă a lui Râpă, nici disponibilitatea evidentă a secretarei sale. Ca întotdeauna în momentele de restriște, când este afectat sau nu reușește să înțeleagă ceva, preferă mersul pe jos, în solitudine. Ceea ce, trebuie să recunoască, i se întâmplă foarte rar la el în țară. Aici însă, a trecut peste toate avertismentele, probabil reale, chiar dacă întrucâtva exagerate, ale partenerului său de afaceri, care i-a vorbit despre riscul de a fi atacat pe stradă de hoți sau de câinii vagabonzi ce împânzesc Bucureștiul. „Fie ce-o fi...” - altă deviză comportamentală de largă circulație prin aceste locuri. Sub protecția ei, simte nevoia să se elibereze de sub tensiunea ultimelor ore. Mai bine așa. Prietenii săi, care i-ar fi fost de mare ajutor, se află la mii de kilometri distanță. Și câtă nevoie ar fi avut acum de optimismul tonic, simplificator al Nonei, ori de sarcasmul lucid, fără menajamente, al jurnalistului!... Vântul tăios al nopții de toamnă îi ține piept, îngreunându-i înaintarea. O rafală puternică răstoarnă un tomberon plin cu gunoi de pe marginea trotuarului, declanșând scheunatul alarmat al unei pisici vagabonde. Câinii anunțați se manifestă doar prin lătrături dispersate, dar sincrone. Din spate, farurile galbene, de ceață, ale unui automobil îl ajung în viteză. Pentru câteva secunde, umbra lui se amestecă în vârtejul de hârtii și frunze. Apoi dispare, ca și cum n-ar fi fost. Până la primul felinar, rămâne doar cu vălmășagul de impresii, de amintiri și nelămuriri, ba chiar cu unele temeri, pe care le considerase depășite demult. Uite că nu-i deloc așa. Din nou incertitudini și aparențe, vorbe frumoase, ireproșabile pe alocuri, ascunzând capcane și năucindu-l pe Martin sub presiunea lor confuză, indefinit amenințătoare. Orice ar face, îi este imposibil să pună ordine în ele, să le confere coerența și limpezimea necesară unei evaluări corecte, precise, așa cum consideră a fi obligatoriu, dacă nu vrei să lași lucrurile la voia întâmplării - să te domine și să te

determine. Iar el nu acceptă niciodată așa ceva. Mereu se repetă același mecanism. Simplu în esență, poate chiar banal, dar asta numai până la un punct... să-i spunem fatidic. Dacă stă să analizeze retrospectiv întâmplările trăite de el în România, descoperă cum acestea urmează, de fiecare dată, o dinamică fracturată. Totul începe clar, ordonat, agreabil. Pentru ca, brusc, să intervină ceva care te întoarce pe dos. Situațiile în care se lăsase antrenat aveau, fiecare, câte o motivație. Până nu era sigur de ea, se păstra într-o prudentă expectativă. Nu și-a pus, însă, niciodată problema dacă resortul declanșator era aleatoriu sau, dimpotrivă, special orânduit spre a-l atrage, a-l integra și folosi pe el. Într-un cuvânt - a-l manipula. Nici la primele vizite, când ponderea unui asemenea substrat ar fi fost mai plauzibilă, nu dăduse curs unor astfel de bănuieli. Deși fusese pus în gardă, preferase să le minimalizeze ori să nu le pună la inimă, cum se spune - atât de frumos - pe aici. Venise oare, abia acum, scadența adevărului? Sau numai el, străinul naiv și superficial, trecuse neatent pe lângă atâtea alte momente? Grea întrebare. Cine nu se simte dezorientat, când se vede nevoit să-și reconsidere dubitativ un segment atât de cuprinzător și de important din viață? Ca la un cutremur, toate reperele se clatină. Amintirile devin ghimpi, iar impresiile - unele atât de minunate - ajung să fie atinse și alterate de suflul suspiciunilor, al ezitărilor și al reconsiderărilor. Poate nemeritate, dar de neocolit. Printr-o asemenea prismă, cât mai valorează în realitate experiența lui românească pe care a parcurs-o, mai bine de un deceniu, ca pe ceva splendid, revelator, încântător?

...Prima dată venise aici într-un voiaj - s-ar putea spune - mai mult exotic. Recidiva se datora, mai curând, spiritului său combativ, întotdeauna răzvrătit atunci când întâlnea opreliști nelalocul lor. Așa a fost să fie: vacanță sau hazard? Posibil și una, și alta. La vremea aceea, în 1988, intra fără să bănuiască într-o aventură care continuă, după toate câte s-au întâmplat, să-l țină strâns în ancorele ei. Dar și să-l fiarbă, să-l nedumerească, pe alocuri, să-l

însăpăimânte. Fusese, oare, pusă sub semnul binecuvântării – cum crezuse la început – sau a unui blestem – cum este tentat să-l evalueze acum? În orice caz, a doua călătorie în România s-a dovedit a fi crucială. Colaborarea lui cu clinica de chirurgie cardiovasculară din Târgu-Mureș depășea, astfel, caracterul prospectiv – singurul pentru care elvețianul fusese pregătit atunci când prietenul său Barnard îi sugerase să facă o vizită de documentare. Profesioniști excepționali, oameni de ispravă și enorm de multă suferință – cam asta cuprindea, în esență, recomandarea sud-africanului. S-a dus, luând în bagaj multă curiozitate, dar și destulă circumspecție. La aceasta din urmă a renunțat repede, înlocuind-o cu încrederea și compasiunea. Dar, mai ales, cu o enormă disponibilitate de a ajuta, de a fi folositor și a face bine celor ce aveau nevoie de priceperea lui. Se trăgea dintr-o familie onorabilă, cu tradiție și prestigiu în domeniul respectiv. Bunicul său dinspre tată se oferise voluntar în rândul trupelor franceze, lucrând ca sanitar pe front, în războiul din 1914 – 1918. Toate femeile dinspre partea mamei fusese implicată, generații de-a rândul, în organizații caritabile, muncind cu seriozitate și consecvență unde era mai greu. Așa și el – a văzut, s-a convins, a revenit. Îl câștigaseră bolnavii care își purtau în tăcere suferința, așteptându-și sfârșitul ca pe o izbăvire, îndurând, cu resemnarea lor înțeleaptă, tot ce le fusese hărăzit să suporte. „Dă-mi, Doamne, curajul să mă lupt cu ceea ce se poate schimba. Dă-mi forța să mă împac cu ceea ce nu se poate. Și mai dă-mi înțelepciunea să le deosebesc”, spune o rugăciune. Pe de o parte, intra în contact cu durerea și cu lipsa de speranță a pacienților. Pe de alta, îl impresionaseră îndrăzneala și inventivitatea cu care chirurgii români se vedeau obligați să înlocuiască, prin improvizații uimitoare, marile lipsuri cu care se confruntau. În atari condiții, se reconsiderase pe el, cu prudența și pedanteria lui profesională duse până la limita dincolo de care omul devine incomod, dacă nu chiar nesuferit de-a binelea pentru ceilalți. Cum de s-a întâmplat minunea? Probabil –

Încearcă să-și explice acum, privind retroactiv - l-au convins decența și demnitatea cu care bieții oameni învățaseră să își poarte necazurile. Dar și justetea soluției „merge și așa”, când alternativa lipsește cu desăvârșire. În primele zile, îi venise greu să accepte ceea ce descoperise, uluit: că aparatura era nu numai depășită ci, pe alocuri, chiar periculoasă; că reactivii elementari nu se găseau în clinică, deoarece se aduceau din import, ceea ce presupunea devize, iar alocarea banilor era prohibită prin decrete de stat! Când a înțeles că, pentru acești nefericiți, răul nu avea nicio limită, s-a simțit rușinat fie și numai pentru faptul că se îndoise de acest lucru. Dar, mai ales, dator. Când a revenit, a adus cu sine tot ce a putut căra. Pentru asta, renunțase la confortul avionului, înhămându-se la un drum greu, epuizant, care a durat trei zile. Atâta făcuse pe șoselele europene, într-un noiembrie de iarnă grăbită și aspră, microbuzul pe care alesese să-l conducă cu mâna lui. De ce? Întrucât câștiga astfel și spațiul, atât de prețios, al însoțitorului. Acolo înghesuise încă vreo câteva baxuri de anestezice, primite în drum de la directorul clinicii din Linz, sensibilizat și el de relatările lui Martin. La frontiera românească, autoritățile îl priviseră cu suspiciune. Polițiștii echipați în vameși desfăcuseră fiecare cutie, pipăind și mirosind cu gesturi ostentative toate ambalajele. Examinarea minuțioasă a conținutului durase câteva ore bune - adică rele - pe parcursul cărora cerberii nu se sfiau să-i arate, fără menajamente, părerea lor îngrozitor de sinceră despre efortul lui: ceva între îndoială și dispreț. Și-a dat seama foarte curând, deși nu cunoștea deloc limba, că matahalele care îi scotoceau înversunat prin mașină îl considerau dacă nu periculos, atunci nebun sau prost. În comentariile lor putea desluși cuvinte cum ar fi „contrabandist”, „marijuana”, „heroină”, însoțite reflex de încruntături piezișe, deloc binevoitoare. Nu va uita cât va trăi cum a trebuit să semneze o mulțime de declarații și să facă față unor interogatorii succesive. Refuzau să accepte că tot ceea ce oferea el clinicii universitare era gratuit. Că imensul volum de materiale (din care nu

lipseau seringile de unică folosință, vata și pansamentele sterile - articole dispărute aproape complet din inventarul medical al colegilor săi) reprezenta doar un firesc ajutor umanitar. O donație - adică ceva neprofitabil în plan bănesc. L-au întrebat cu brutalitate despre țigări Kent, ciocolată sau cafea. Își cereau partea lor. Până la urmă, se văzuseră nevoiți să-l lase să-și continue drumul. Dar, s-a lămurit repede, nu singur. În spatele lui, la nici două sute de metri, se postase o mașină de urmărire. Cei doi ocupanți ai acesteia nu făceau niciun secret din natura misiunii lor. La cele trei sau patru controale polițienești de pe șosea (cam prea dese spre a le pune pe seama întâmplării), nedorii lui însoțitori îl depășeau și opreau imediat, așteptând cu ostentativă nesimțire să-și reia deplasarea. Țsta nu mai era filaj, ci o intimidare grosolană, al cărei scop l-a înțeles, cu greu, mult timp după aceea. În fine... fusese avertizat, știa la ce să se aștepte. Drept pentru care acceptase totul cu nepăsare și umor. Așa funcționa, pe atunci, regula jocului. Trebuia nu respectată, ci suportată. Ceva mai târziu, i se aburise întrucâtva și imaginea atât de luminoasă în care îi plasase pe medicii din clinică. Nu micile animozități, detectabile oriunde pe lumea asta, îi modificaseră optica inițială. Fusese înclinat să le pună pe seama greutăților cotidiene. A stării de permanent neajuns, de penurie cronică, multilateral dezvoltată, care-i împingea să-și împartă, la modul meschin, săli de operație și analgezice, valve, by-pass-uri sau anticoagulante, până la banalul catgut. Avea să observe, însă, că și bolnavii puteau fi disputați în același mod, după niște criterii care lui, ca străin, realmente îi scăpau. Ceea ce nu era în măsură să le facă mai agreabile. Altele erau, însă, rosturile sale în clinică.

A doua zi după descărcarea și sortarea ajutoarelor, intrase deja în câteva operații complicate, la care colegii nu se încumetaseră în absența lui. Faptul îl măgulea, dar îl și obliga enorm. Nu era infailibil. Un eșec înregistrat (oricând posibil) ar fi dus la năruirea încrederii tuturor, colegi și pacienți deopotrivă. Pentru cei din urmă, apariția

lui în clinica de chirurgie cardiovasculară însemna nu doar un eveniment. Majoritatea erau tentați să o echivaleze cu un miracol. Odată programați spre a fi operați de el, unii – puțini, ce-i drept – erau convinși că vor scăpa nu numai cu viață, dar și cu toate betșugurile vindecate. Martin era cel mai în măsură să aprecieze cât de exagerate erau asemenea speranțe. Dar asta nu-i diminuă cu nimic responsabilitățile. Din contră – a fi privit ca o ultimă, dar certă salvare înseamnă, pentru orice profesionist responsabil, o încărcătură nedorită, o tensiune suplimentară. Presiunea enormă, cu care nu mai fusese confruntat – la asemenea proporții – niciodată în carieră, îl stresa îngrozitor. De aceea, s-a gândit că ar fi mai bine pentru toată lumea ca, în cele două zile de weekend, să nu calce prin spital. O opțiune anevoioasă, dar într-un totu justificată, din toate punctele de vedere. Primise o invitație din partea doctorului Cățineanu – un bun profesionist, tânăr și ambițios, care se lipise de el din capul locului, avid să învețe, dornic să se afirme. Acceptând-o, i s-a părut că se poate de normală și de binevenită posibilitatea de a pătrunde în intimitatea unei familii autohtone. La sfârșitul experienței, n-ar fi putut spune că s-a simțit prost acasă la colegul său, dar nici așa cum și-a imaginat și a dorit el. Sperase să înțeleagă, cu această ocazie, cum arată viața autentică, neprelucrată propagandistic, a acestor oameni pe care începuse să-i simpatizeze. A fi poftit de către cineva la el acasă înseamnă, pentru orice elvețian, un privilegiu rar. Intrau aici și încrederea, și considerația, și disponibilitatea unei comunicări deosebite, superioară convențiilor sociale obișnuite. La ei, trebuiau să treacă ani până când un străin să se încumete să te introducă în universul lui personal, să-ți prezinte familia, să-ți arate locuința și să te considere de-al casei. Adică demn de a-i trece pragul și de a fi primit, servit, acceptat. Iată motivele pentru care fusese destul de surprins când colegul, bătându-l americaneste pe spate, nu l-a întrebat dacă este de acord cu invitația, ci i-a comunicat brusc, fără altă introducere, că îl va avea ca oaspete a doua zi! Mulțumirea

sa inițială față de perspectiva anunțată se transformase, însă, într-o mică dezamăgire. De unde se aștepta ca omul să răspundă curiozităților sale, s-a trezit că este luat în primire pentru a i se exhiba bunăstarea și confortul casnic, mult deasupra nivelului comun, așa cum apucase el să-l observe la modul general. Încăperi pretențioase, abundant mobilate, dotate, decorate. Lucruri valoroase, scumpe, indiferent că era vorba de tablouri, covoare, obiecte electrocasnice. Biblioteca era plină de romane polițiste, bibelouri de gust îndoielnic și, vedete considerate la mare preț, câteva reviste „Playboy”. În loc să afle cum putea fi îmbunătățită hrana celor internați în spital sau care este puterea de cumpărare a unei familii de salariați modești, doctorului Eissler i se împărtășise secretul achiziționării video-recorderului, a faianței din baie ori a tapetului de mătase din salon. Mobila din sufragerie, recent cumpărată dintr-un lot destinat exportului, gema sub avalanșa porțelanurilor de Sèvres, a paharelor din sticlă de Murano și a tacâmurilor din argint – acestea mânuite cu ostentație în cadrul unui dejun copios, la care soția colegului îndeplinise numai roluri gospodărești, decorative și de serviciu. Conversația, din care el nădăjduia să afle ceea ce-l preocupa în mod deosebit, a derapat într-o lungă și plicticoasă critică asupra relațiilor de serviciu ale amfitrionului. Bârfe de neînțeles pentru el, resentimente afișate impudic – toate menite să-l convingă pe invitat de marile nedreptăți care se abăteau, suspect de insistent, numai și numai pe capul doctorului Cățineanu. În loc să înțeleagă cum de rezistă românii atâtor vicisitudini de ordin moral, economic, social, ce fel de soluții ar putea suplini sau măcar atenua gravele privațiuni ale nenorociților din secție, cum fac față familiile acestora sau cum se întrevăd speranțele mai apropiate sau mai îndepărtate ale unui întreg popor, musafirul se trezise bombardat cu meschinării mărunte care, efectiv, nu-l interesau. Ori de câte ori căutase să mute conversația în direcția preocupărilor sale, gazda se dovedise de-a dreptul nedelicată. Umplerea paharului, în pofida protestelor sale,

sau prezentarea ostentativă, epatantă, a unor achiziții recente sfârșiseră prin a-l indispuce. Nu i-a fost ușor să scape dintr-o asemenea corvoadă. Tentativele sale repetate de a se retrage erau blocate, într-un mod foarte energic, fără antidot, prin insistențele zgomotoase ale colegului. Acesta s-a îndurat și i-a permis să plece numai după lăsarea întunericului și doar cu condiția de a fi condus la hotel cu automobilul cel nou, un Opel ultimul tip, pe care el nu și l-ar fi permis în Elveția, chiar după atâția ani de practică la nivel înalt. Pe drum, a fost pus într-o ultimă, dar penibilă ipostază: refuzul de a prelungi așa-zisa petrecere într-o companie galantă „first class internațional”, așa cum își califica chirurgul oferta, referindu-se la două dintre studentele sale, aflate în practică pe secție și care abia așteptau să mai învețe ceva meserie... Îi vorbise atât de insistent și „decolat” despre farmecele Magdei și ale colegei sale de cămin, Martha („una româncă, alta unguroaică... pe alese” îi făcuse gazda cu ochiul) încât l-a cuprins o jenă acută. Până și refuzul lui, delicat dar ireversibil, fusese tratat la fel de nedelicat de către tânărul cadru universitar, care se lăuda fără rețineri cu calitatea „mărfii” sale. Un fel de „fraier ești, domnule, nici nu știi ce pierzi”...

La sfârșitul episodului, a rămas cu un gust nici măcar amar. Sălciu, asta ar fi nuanța cea mai potrivită. Imediat după izbăvitoarea despărțire - o strângere de mână convențională, dublată de aceeași scatoalcă pe umăr, dar și de un semn complice cu ochiul (un fel de „ai dumneata o bucătică mai bună, te înțeleg...”)- era deja hotărât să plece cât mai repede acasă, la Solothurn, și să nu mai revină niciodată în această lume lunecoasă, cu granițe vagi, incerte, între tot ceea ce înseamnă obligație, regulă, principiu și bunul plac. Atunci - ca și acum, de altfel - strada, întunericul și solitudinea au alcătuit cele trei elemente ale unui proces de destindere și de liniștire, de limpezire a impresiilor confuze și de reducere a acestora la adevăratele lor dimensiuni. Nu, nu avea rost să se lase descurajat, copleșit. Tocmai el, care își declara dezacordul

principal față de orice deformare prin generalizare? Cum să ajungi la o concluzie, evident defavorabilă, de pe urma unei singure experiențe ratate? Riscă să cadă în eroarea de a judeca lumea asta – și așa, suficient de controversată – în funcție de câteva incidente izolate, rezultate de pe urma unor experiențe strict individuale. Din pragul hotelului, a făcut „stânga-mprejur”, spre stuporea portarului care îi deschisese deja ușa, zâmbindu-i profesional. L-a lăsat acolo și s-a cufundat în albul imaculat al peisajului hibernal. Orașul era pustiu, părăsit la cheremul unei ninsori bogate, calme, purificatoare, căzând pieziș și fluent. A traversat centrul întunecos, numărând distanțe de o sută cincizeci de pași între un felinar și altul. Se făcea economie. Vitrinele, expunând o goliciune neagră, se ascundeau pudic în dosul florilor de gheață încrustate pe sticlă. Marginile trotuarelor erau ornate cu niște mogâldețe informe – automobilele puse la hibernare stăteau cumiți, îmbrobodite în huse și apăsate de aceeași zăpadă uniformizatoare. Încă nu se declarase oficial interdicția de a nu inoportuna drumurile publice cu circulația pe cont propriu, dar acesta era obiceiul fiecărei ierni, nimeni nu se îndoia că decretul va fi anunțat. Prompti, oamenii îndeplineau poruncile înainte ca acestea să le fie transmise. Devansaseră ordinul, îndeplinindu-i aberantele prevederi, dar sfidându-l moral – credea vizitatorul – printr-o opțiune premergătoare, liberă de constrângerile impuse de către stat. Un fel de „interziceți degeaba, tovarăși, v-am lăsat fără obiectul muncii!”. Când și când, câte un trecător grăbit, înaintând cu dificultate prin nămeți, îl privea ca pe o arătare rătăcită. Și, într-adevăr, Martin ieșea imediat în evidență. Nu se strecura, nu privea încruntat și nu umbla zgribulit, ca toți ceilalți. Era ușor de reperat, de recunoscut... și restul. O dubă a Miliției, prelingându-se lent prin mijlocul pustiu al străzii, spârgea noaptea cu sirena, la fel de inutilă ca și lumina intermitentă, tăioasă, a girofarului. De ce le pusese în funcțiune când nu exista nimeni și nimic capabil să incomodeze leneșa patrulare? Scârbit, elvețianul a făcut la

dreapta, după primul colț. Străduța în pantă era și mai întunecoasă, dar măcar adăpostită. Fațadele unor clădiri vechi, baroce, altă dată frumoase și somptuoase, purtau pe ele, ca niște răni, semnele degradării cronice: hălci de tencuială căzută, burlane sparte, înlocuite acum, spectaculos, cu țurțuri lungi și lucioși. Când a trecut pe lângă zidul masiv, ca de cetate, al unei biserici reformate, a tresărit, plăcut impresionat. Uite că, totuși... Revelația a continuat și s-a amplificat - porțile erau deschise. Înăuntru, un slujitor al lăcașului, îngrijindu-se să așeze în ordine cărțile de rugăciune pentru slujba duminicală. Omul a stat cu el de vorbă în limba germană, respectuos și cumpătat, evitând cu grijă aspectele ce puteau fi considerate delicate. I-a precizat că majoritatea enoriașilor aparțineau minorității maghiare, că exista - în contradicție cu afirmațiile oficiale, propagând ateismul - o puternică atracție către religie, iar prezența tot mai consistentă a tineretului la serviciul liturgic vestea, pentru el, că „va fi, cu siguranță, și mai bine”. Formulare deosebit de ponderată, dar subtilă și sugestivă, pe care elvețianul a apreciat-o cum se cuvenea la vremea aceea. Interesul odată stârnit, iar simpatia față de oamenii acestor locuri recâștigată, a doua zi dimineața a intrat și într-una din cele două catedrale ortodoxe ce străjuiau, ca niște borne, artera centrală a orașului. Era pentru prima oară în viața lui când lua contact cu un astfel de ceremonial. Desigur, era cu totul altceva. Mai fastuos dar și - pentru el - mai greu de asimilat. L-a uimit nu atât ritualul complicat, emfaza de sorginte bizantină, ci canonul care impune credincioșilor să stea tot timpul în picioare. De ce atâta oboseală în fond gratuită și care, după părerea lui, deturnează sensul serviciului religios din plan spiritual într-unul primordial fizic? Privind cu atenție în jur, a observat cum unii participanți îngenuncheau din proprie inițiativă, rămânând în poziția respectivă timp îndelungat. În biserică era frig. Credincioșii păreau că se încălzesc la flacăra lumânărilor aprinse, pe care le țineau în mâinile crispate, tremurânde. Cu tot respectul față de această

religie și, de aici, cu dorința lui de a duce până la capăt experiența, nu fusese în stare să reziste mai mult de vreo oră și ceva. Picioarele îi înghețaseră, îl durea spatele. Se simțea deja țeapăn, gata să se prăbușească. Și se uita, vinovat, la oamenii răbdători, mutându-se de pe un picior pe altul. Pentru specialistul din el, nu era o problemă să evalueze efortul mare și inutil la care era supus fiecare corp, obligat să-și mențină atâta timp, nemișcat, poziția verticală. Circulația sângelui se făcea, astfel, cu dificultate, solicitând un efort suplimentar din partea cordului și diminuând irigarea corespunzătoare a creierului. Cum de nu-și dădeau seama acești prelați, măcar în lumina unor concluzii venite din partea medicilor, de scăderea puterii de concentrare pe care o provoacă sarcina unei atari poziții de reculegere? Mirosul de tămâie și lumina difuză, pâlpâitoare, răspândită din sutele de lumânări, confereau tabloului o nuanță de supranatural, de fabulos magic. Martin ar mai fi prelungit experiența inedită, dar simțea că nu mai rezistă. O urticarie nervoasă pusese stăpânire pe el și îi era rușine să se scarpine în văzul lumii. A preferat să iasă. Aerul rece și cei câțiva pași făcuți prin zăpadă l-au remontat cu repeziciune. Pentru o clipă, îl bătuse gândul să dea, totuși, o raită prin spital. Și-a reprimat pornirea nu din comoditate, ci în numele rațiunii care stătea la baza deciziei inițiale: nu avea voie, în niciun caz, să manifeste slăbiciuni, cedând imboldurilor afective stimulate de singurătate și depărtare. Iar apoi, nu era bine ca oamenii aceia să devină dependenți de prezența lui zilnică printre ei. Ce vor face când va pleca? Nu, nu... era categoric contraindicat. Exonerat de orice îndatorire, putea să facă ce vrea el. Să profite de neobișnuita libertate, lăsându-se la voia întâmplării. Sub efectul primului impuls – ceva ce nu-și prea putea permite la el acasă – a ales direcția opusă.

Astfel a dat de Ariana. Era chiar acolo, în spatele lui, care, printr-o simplă răsucire, devenise față. Alunecase și căzuse jos, de unde făcea eforturi caraghioase să revină la verticală. Cel dintâi element remarcat de elvețian au fost ochelarii. Îi alunecaseră pe figura jovială, amestecându-se

illogic cu un breton rebel și cu franjurile fularului tricotat, pornit și el razna. Apoi gesturile sprintene, dar comice prin fragmentarea lor dezordonată. A ajutat-o să se ridice, schimbând apoi amabilitățile obișnuite în astfel de circumstanțe. Franceza era limba în care lui Martin i se garantase că se va putea înțelege cu orice român școlit. Când a descoperit că are de-a face cu un străin, ea s-a interesat imediat din ce țară vine. „Sunteți bancher?”, l-a interogat apoi, cu o jucăușă speranță, răzbătând de sub tonul glumeț. „Numai hamal, dar nu mă jenez”, i-a replicat el, în timp ce-i apuca voinicește sacul de voiaj scăpat din mână și prăvălit în zăpadă. Ocazie cu care i se rupsesse o toartă, așa că s-au văzut forțați să-l care împreună. Pe poteca îngustă și denivelată – tăiată prin nămeți de pașii trecătorilor – înaintau cu greu. Același aer mohorât și înghețat stăpânea străzile, acum mai animate. Vocea ei melodioasă părea că se izbește de peretele impenetrabil al tăcerii generale, de unde ricoșa, amplificată și purificată. Martin o urmărea anevoie. Nu avea cum să o privească. În urma ei, atârnat de breteaua ruptă a bagajului avariat, încerca să recompună restul elementelor fizionomice în jurul imaginii inițiale, a ochelarilor răvășiți, bretonului vraște, căciuliței șui. Imposibil de reconstituit ceva. Trebuia să se mulțumească cu întregul, văzut din spate. Nimic nu-l împiedica să admire culorile unei vestimentații sport, a căror asortare de bun gust ieșea în evidență: nuanțe de alb, gris și bleumarin-negru. Mai mult ca să zică ceva, a îndrăznit un compliment stângaci, așa cum i-a venit acesta, dintr-odată: „Sunteți îmbrăcată în culorile peisajului”. Reacția s-a dovedit la fel de nebănuită – fata și-a rotit ochii spre a se convinge dacă nu mințea. „Aveți spirit de observație”, i-a întors ea elogiul. „Iar peisajul este superb”, a plusat el fără voie, doar din obligația de a răspunde ceva, dar nu de a mulțumi, ca prostul, cum se obișnuiește în lipsă de ceva mai acătării. Mai târziu, Ariana i-a mărturisit că nimeni nu mai remarcase, până la el, obsesia ei de a-și asorta, îndrăzneț și rafinat, vestimentația. Pe stradă, cine să se uite la ea? Trecătorii

înfofoliți umblau

62 anevoie, cea mai mare grijă a fiecăruia fiind aceea de a-și păstra echilibrul. Toți își sprijineau privirile pe alunecuşul de pe jos. Cine avea vreo sacoșă în mână, o păzea ca pe ochii din cap, căci conținutul ei reprezenta o avere, indiferent că se compunea dintr-o pâine, vreo sticlă de lapte, câteva mere sau suluri de hârtie igienică. Le obținuseră cu emoții, îndurând umilința statului la coadă și suspansul generat de îngrozitoarea dilemă: mai rămâne marfă până îmi vine și mie rândul sau se termină cu câteva persoane înaintea mea? Nu-i preocupa decât să ajungă teferi acasă, cu bunurile dobândite.

Mai mult ca sigur că, fără Ariana, plimbarea din acea duminică printr-un Târgu-Mureș troienit și înghețat ar fi fost deprimantă. Așa, însă, s-a prefăcut într-o aventură. La început minoră, apoi agreabilă, incitantă și așa mai departe. Pentru Martin, detaliile s-au păstrat clare și intacte. Minus unul – cel mai important – care l-a determinat să o însoțească dincolo de ceea ce ar fi trebuit să fie punctul terminus: autogara. Nu-și amintește deloc ce anume l-a îndemnat să continue să se țină după ea, cu toate că misiunea lui de bagajist înceta. Știe doar că, ajunși la ghișeu, a reținut destinația pentru care își cumpărase ea bilet. Apoi a cerut și el unul, silabisind greu și strâmb, cu poticneli caraghioase în accentele și diftongii impronunțabili: Și – îi – șo – a – ra. Așa s-au urcat, împreună, în autobuzul păraginit. Ce-o fi gândit ea, constatând că merg amândoi în aceeași direcție? Pentru moment, nu a acordat prea multă atenție, crezând că era vorba doar despre o coincidență. Nu arăta a fi genul care se ocupă cu „acostarea” femeilor în locuri publice. Și, încă, în ce fel de circumstanțe!...

Pe drum, s-au întreținut amical, despre tot soiul de nimicuri. Zgomotul asurzitor al motorului făcea comunicarea sonoră aproape neinteligibilă. Nici restul simțurilor nu erau menajate de hârbul mișcător, hurducăturile violente și mirosul sufocant al gazelor de eșapament punându-i la grea încercare pe rarii călători.

Într-o conversație inevitabil complezentă, i-a împărtășit câteva date asupra propriei persoane. Așa a aflat elvețianul că discută cu o viitoare colegă, care mai avea numai vreo doi ani până la absolvirea studiilor universitare. „Și jeune et déjà médecine?”. Galanteria o măgulise, împingând comunicarea pe un palier mai familiar. Nu s-a lăsat mai prejos, expediindu-i ceea ce, la tenis, ar fi fost un retur pe măsură: „Și jeune et déjà célèbre?”. De unde aflase despre persoana lui mai multe decât se aventurase el să-i deconspire? Pentru prima oară în scurta lor relație, străinul a îndrăznit să o privească drept în față. Încerca să priceapă dacă era vorba despre un simplu joc de cuvinte, o simetrie gratuită sau... mai mult decât atât. În acele clipe, ea conducea jocul. Și era foarte mândră de ascendentul deținut. De sub buzele frumoase, deschise într-un surâs ce putea fi ușor citit ca provocator, strălucea o dantură superbă. Martin nu se considera celebru. De unde o asemenea apreciere, lansată direct, fără șovăială? îl confunda, oare, cu altcineva? „Deloc”, a sosit cu fermitate, dar și cu o sesizabilă doză de cochetărie, replica. Iar momentul de suspans consumat parcă ar fi fost pus la cale cu o rafinată știință a înscenării. Sau, oricum, scos în evidență prin subtilitatea curtenitoare și incitantă. O frână bruscă, la care șoferul recursese spre a cruța viața unui cârd de găște care tocmai traversau, calme, șoseaua, a întrerupt conversația, prelungind tensiunea dezvăluirii. Pentru unul ca el, perspectiva ca cineva, un trecător oarecare, să-l cunoască, însemna o senzație de disconfort psihic. Neîncrederea instalată rapid îi pusese un nod zdravăn în gât. Și-a amintit că fusese avertizat, încă de când s-a hotărât să se aventureze prima dată în acest colț de Europă, că se expune unor surprize, nu întotdeauna plăcute. Putea fi urmărit, șicanat, provocat. Așa de repede?! „V-am zărit alaltăieri în blocul operator de la CCV, s-a grăbit fata să-i spulbere nelămurirea. Stăteți de vorbă cu doctorul Cățineanu.

63 care ne este asistent”. Precizarea, simplă și credibilă, l-a împurpurat în obraji. Honni soit qui mal y

pense. Excesul de suspiciune strâmbă nu doar relațiile cele mai inocente, dar afectează grav și percepția celui ce se lasă prins în chingile neîncrederii. S-a simțit prost; tocmai el, prin excelență un rațional pragmatic, să cadă în această capcană ieftină? Intervenția lămuritoare a fetei l-a relaxat. „Înseamnă că suntem colegi”. Eliberat din strânsoarea propriilor aiureli, a conștientizat dintr-odată cât de frumoasă era partenera de dialog, că îi place mult și că, între ei, se încropise deja o mică relație de complicitate. Conexiunea se dovedea foarte la îndemână, cum de nu-i trecuse prin cap? Unde mai pui că, datorită ei, devenea abordabil un subiect comun – amicul la care fusese invitat în ajun. Ariana declarase că îl prețuiește mult: „Tânăr, priceput, ambițios... Un tip de mare forță, născut să comande, să conducă, să aibă succes”. Străinul nu-i împărtășea entuziasmul, dar se abținuse să o contrazică. Fata a așteptat replica de confirmare, a văzut că aceasta nu vine și s-a simțit obligată să-și întărească spusele: „Este profesorul care sare peste orice obstacol, învinge orice împotrivire. Nimic nu-i stă în cale când își pune ceva în cap”. Admirație juvenilă, cu exagerările specifice. Prin forța împrejurărilor, eșecurile terapeutice – chiar dacă mai puține decât la alții – nu puteau lipsi cu desăvârșire. Să fie, oare, îndrăgostită de el? Încercând să priceapă substratul exact al acestei disponibilități, Martin oscila între dezamăgire și invidie. Cum e posibil ca o tânără atât de reușită – frumoasă, distinsă, pedantă, indiscutabil pretențioasă – să fie cucerită numai cu șmecheria și tupeul unui asemenea individ? Nu era exclus ca, în fața studenților, el să afișeze cu totul alte porniri, alte preocupări – poate și o altfel de morală. Genul predispus la duplicitate, nărvit de ambiții ascunse pudic sub ambalajul onorabil al principiilor. Ca și cum i-ar fi ghicit frământările, Ariana se grăbise să-l asigure că era una dintre puținele studente care „nu picaseră pe spate” în fața lui Cățineanu. După care, însoțindu-i ușurarea, adăugase cu tâlc: „Pe mine mă atrag oamenii mai sensibili, mai complicați sufletește... Cei cu care mă aflu pe aceeași lungime de

undă. Altfel, cum să comunicî?”. Kilometrii se împuținau unul câte unul. La fel și pasagerii fantomaticului autobuz. Sporovăiala în franțuzește alunecase spre diferite aspecte ale vieții ei studentești. Familia o avea la Brașov, oraș aflat la două sute de kilometri distanță. De aceea locuia la cămin, împărțind camera cu alte trei colege. Condiții – în cel mai fericit caz – austere. Așa încât, era nevoită să recurgă frecvent la ajutoarele primite de acasă. O dată veneau părinții, apoi se trambala ea. Ducea haine, rufe și vase goale. Aducea alte haine, alte rufe (mai curate!) aceleași vase – mai pline... Ca acum. Călătorie lungă și complicată: două ore pe șosea, una în așteptarea legăturii feroviare, plus încă una și trei sferturi până la destinație. „După cinci ani de navetă, cunosc pe dinafară fiecare curbă, copac sau stâlp de pe acest drum lung și urât”. Accentuase ultimul cuvânt cu o nuanță de excedare, chiar de exasperare. Nu a contrazis-o. Deși, atât cât văzuse prin geamurile murdare ale mașinii, priveliștea nu era deloc de lepădat. Dunga neagră, lucioasă a șoselei tăia sate frumoase, purtând nume cu rezonanță exotică precum Chendu, Țigmandru... apoi Nadeș și Hetiur. Plină de solitudine, vecina de scaun îi repeta pronunția corectă, amplificând cu grație și farmec muzicalitatea cuvintelor. Dar rămânea insensibilă la farmecul straniu al peisajului. Totul părea amorțit. Chiciura care sufoca pomi și case, garduri, cabluri și stâlpi de înaltă tensiune topise contrastele. Relieful divers se aplatizase, omogenizându-se. Elvețianul, obișnuit cu strălucirea maiestuoasă a zonelor alpine, savura această natură aproape congelată, încremenită în nuanțe pastelate de gris pal și alb murdar. Doar cerul apăsător, negru-vînat, amplifica impresia bizară de lume avariată, cu centrul de greutate răsturnat într-un mod nefiresc. Excluzând persoana șoferului, rămăseseră singuri în rabla care continua să gonească, asemenea unei năluci mecanice. Când au apărut, în zare, turnurile medievale ale Sighișoarei, pe Martin l-a trecut un fior. Cum ajunsese acolo? Ce urma să facă mai departe, în acest univers străin, rece, devenit parcă dintr-odată

impenetrabil și chiar ostil? La periferia orașului, zăpada începuse să se înnegrească. Gazele de eşapament, smogul, șoseaua. Cărduri de ciori zgomotoase, agresive, suplineau oamenii în continuare absenți. Îl deprima gândul că, în curând, avea să rămână numai cu ele, nevoit să refacă în sens invers un drum care, deja, începuse să se urâtească progresiv. Avea dreptate fata asta, de care aștepta să se despartă în câteva minute, luându-și un rămas care numai bun nu putea fi. Se simțea atârânănd, ca o scamă, de ea. S-a bucurat tainic, când au coborât împreună, că nu l-a întrebat nici unde merge, nici ce are de gând să facă mai departe. Au pornit, unul lângă altul, îndepărtându-se de gară. Și dacă, totuși...? – se întreabă el acum, după trecerea a zece ani în care a văzut multe, dar a înțeles prea puțin în comparație cu cât ar fi fost nevoie.

Spre exemplu, duduia asta, asistenta lui Dragu. Aruncată pe masă sau în luptă – depinde de proporțiile conferite partidei, deocamdată indecis încheiate – de către patronul ei. Procedeu clasic, nu asta era problema, ci ipostazele spectaculoase, neobișnuit de tari în care era pusă să evolueze. Ba secretară sânguincioasă, ba damă de companie versată, ba țărăncă de ocazie. Care din toate să fi fost ea, cea veritabilă? Ultima versiune cădea de la sine. Singură își deconspirase travestiul, cu o impudoare și o încântare de sine, oscilând între naivitate și nerușinare. Ce îl frapase pe el era nu atât nonșalanța – plină de disponibilități dintre cele mai neonorabile – cât fondul inautentic, oricând șanjabil. Preluarea și mimarea oricărei identități releva o labilitate aptă să afecteze, în egală măsură, mentalitățile, convingerile, atitudinile și comportamentele. Evoluția acestor măști – până la un punct, destul de abil compuse – se dovedea capabilă să dezorienteze și să descurajeze pe oricine se arăta interesat de fațada lor, una atrăgătoare, dacă o examinezi de la distanță, dar esențialmente alterată, contrafăcută. Pe cine să mai crezi? În cine să te mai bazezi? Ce să admiri în voie, fără teama de a fi luat de caraghios și înșelat la modul zglobiu, strălucitor, cu zâmbetul pe buze? Nu, nu... poate

îndelung căutat, mizându-se pe efectul de surpriză asupra sa, trucul acestei dezvăluiri stupide nu își atinsese ținta. Dimpotrivă, lecția primită în această seară avusese asupra lui un efect complet diferit: l-a pus în gardă că, sub orice aparență, se poate ascunde oricând opusul ei.

X

De câte ori se află la strâmtoare și trebuie să găsească de una singură o soluție, Nona se refugiază la Hermance. Pentru toată lumea, este doar o localitate; micuță, cochetă, fermecătoare chiar, cu amestecul ei de vechime medievală, ajustată și completată armonios prin binefacerile civilizației moderne. Străduțele înguste și numai aparent întortocheate își au logica lor. Toate converg către lacul Lemman. Parcurgându-le în pas lejer, se simte cuprinsă treptat de o stare benefică, reunind liniștea și încrederea, rigoarea și curajul, știința de a decide și

65 forța de a acționa. Toate se revarsă, parcă, asupra ei atunci când se lasă absorbită de efluviile misterioase ale locului. Ziua splendidă de toamnă, anotimpul ei preferat, desăvârșește frumusețea ce o înconjoară, invadându-i trupul și instaurându-se asupra ființei sale. Amestecul de verde, din ce în ce mai șters, cu galben spre ruginiu este mângâiat de vânticelul zglobiu ce se rostogolește dinspre Alpi. Bine că adaptarea la obiceiurile elvețiene nu a inclus și acel faimos „rău de Bâză”, pe care îl reclamă, cu năduf, majoritatea cunoscuților săi. Poate și de aceea, Hermance-ul este azi atât de pustiu. Mai mult decât perfect pentru nevoia ei de a-și plimba în liniște... neliniștile. Paradoxul nu o deranjează, ci o definește. Aceasta îi este firea. Dă repede în clocot, ori de câte ori se ivește o problemă nu atât neașteptată, cât, mai ales, greu de explicat. Așa se întâmplase cu două ore în urmă când, trezindu-se din somnul ei scurt, dar reconfortant, a găsit în fax mesajul lui Martin: „Nona, Nona... de ce m-ai părăsit?”. Atât și nimic mai mult. Fusese transmis la ora trei și jumătate, de la locuința ei din București. Dincolo de parafraza patetică, cu evidente conotații biblice, ceva neobișnuit se întâmplase. Doctorul nu era un glumeț sprinten, care să se țină de

șarade în puterea nopții. Și nici - din câte îl cunoștea ea - un insomniac agitat și panicard. Cele cinci cuvinte exprimau, indubitabil, o acută nevoie de comunicare. Pățise ceva ieșit din comun. Să o fi găsit cumva pe Ariana? Aiurea! Atunci n-ar mai avut nevoie de compania ei. Strigătul ar fi fost unul de triumf, nu de deznădejde. Iar parabola - adecvată, substanțial optimistă, ceva de genul E pur si muove. Pe când această lamentare de sorginte chistică exprima nevoia de ajutor moral. Ar fi dorit să se afle alături de el, probabil cu un sfat, cu o explicație sau o încurajare. Mai mult ca sigur, reflecta Nona citind pentru a zecea oară bucata de hârtie lucioasă, bietul Martin era la o ananghie. Suficient de serioasă spre a declanșa un astfel de apel noctambul. Și totuși, nu atât de gravă ca să uzeze de serviciile telefonului, la acea oră înaintată. Un fel foarte sugestiv de a-i semnaliza că e singur, în dificultate și că nu se poate descurca fără intervenția ei. L-a sunat imediat, trezindu-l din somn. Așa a aflat, dintr-o relatare confuză, abracadabrantă, despre vulturile unei nopți realmente furtunoase, pusă la cale de acel om de afaceri pe care ea îl considerase, de la bun început, cam dubios. Se abținuse de la a-și exprima respectivul punct de vedere. Îi lipseau argumentele. Nu te pronunți asupra cuiva sprijinindu-te numai pe inspirație... hai, pe intuiție. În general, evita să-l contrarieze sau să-l descurajeze pe Martin, chiar atunci când, credea ea, ar fi avut motive să îl avertizeze asupra vreunui aspect ce ținea de societatea românească. Se abținuse de fiecare dată, pornind de la premisa de bun simț că ea ar putea fi cea care se înșală. Sigur că, atunci când era solicitată să-și exprime părerea, nu se ferea să o facă. Dar, în cazul acesta, nu fusese. De aceea ajunsese, în zori de zi, să-l audă pe prietenul ei sfâșiat între repulsie, îndoieli și grija de a nu fi suspicios sau nedrept fără motiv. Și, mai ales, de a nu jigni nemeritat printr-o atitudine tranșantă, temere specifică omului bine crescut, căruia nu-i vine să creadă atunci când ajunge să fie ținta unui astfel de atac. Pentru că, din puținele precizări limpezi, rezulta chiar așa ceva. Pornind de la ele, Nona nu se îndoia asupra

înscenării menite să-l sensibilizeze, ca să se lase atras cu ochii închiși într-o combinație pe care, în mod normal, avea toate motivele să o refuze. Să se țină departe de ea. Povestea cu secretara coborâtă direct dintr-un univers folcloric și fotografic – oricum, grosolan contrafăcut – spre a-i cădea în brațe străinului naiv („Pică pară mălăiață în gura lui Nătăfleață” – asta da codificare populară!) șoca prin grosolănie și prost gust. Pentru ea, era o provocare neîndemânatică, cam de aceeași factură cu aceea căreia îi căzuse victimă și ambasadorul Passacaglia. Urmărea o captatio benevolentiae, căutând să exploateze tocmai acele sentimente nobile, admirative, pe care doctorul le nutrea pentru România. Să-l înșele. Să-l ducă de nas. Încotro? Spre o afacere care, dacă ar fi fost curată, nu ar fi necesitat o asemenea recuzită. Imediat a făcut legătura între firma pe care plănuiește s-o pună pe roate acel Dragu și încântarea lui Postolea, primarul guraliv. Ieri, acesta îi anunțase o noutate suspect de asemănătoare. Greu de crezut că ar fi vorba despre ceva foarte diferit. Deci, o altă cale de sensibilizare a celui considerat bleg și aruncat într-o horă cu prea multe necunoscute și nedefinite. Totul aseasonat cu mâncare, băutură, lăutari, femei... și, desigur, cu declarații aduse din condei despre cele mai bune intenții, șanse certe de reușită, obligații morale și asigurări contractuale, ce mai... ghiveciul clasic al locului. Cine s-ar fi așteptat ca, după atâta amar de experiență pe care Eissler o căpătase cu vârf și-ndesat, de când tot avea de-a face cu țara ei de baștină, să mai răsară surprize de un asemenea calibru? De mirare era nu atât maniera în care se pregătise atragerea lui Martin, cât datele pe care se sprijinea acest scenariu. Ceea ce probează o cunoaștere perfectă a „obiectivului”. Când îi pui în farfurie numai mâncărurile care îi plac, îl amețești cu muzica și ambianța despre care știi sigur că îl vor înmuia, înseamnă că ești perfect edificat asupra particularităților lui, unele ținând chiar de intimitate, că te-ai interesat de multă vreme, te-ai informat și te-ai pregătit în consecință, cu maximă minuțiozitate, spre a nu rata succesul. Aici, în minusculul

Hermance, nu are nici cea mai mică îndoială cu privire la caracterul deliberat al operațiunii de seducție căreia tânărul ei prieten era sortit să-i cadă victimă. Nici alegerea momentului în care urma să se producă acțiunea de seducție nu a fost lăsată, probabil, la voia întâmplării. Ea – blocată la Geneva. Alex – trimis în misiune, la dracu-n praznic. Stranie, dar extrem de favorabilă coincidență!

Singur și ușor manipulabil, doctorului urma să i se smulgă consimțământul de a intra cu numele, cu banii și cu prestigiul într-o afacere ale cărei contururi se păstrează obscure. Oricum, asemănarea dintre ELVIA și ELVIRA ține de o scamatorie deloc nevinovată. Genul acesta de șmecherie balcanică, prin care ceva mai prost se ascunde, hoțește, după altceva mai bun, a oripilat-o dintotdeauna. Au conaționalii ei acest obicei, exprimat prin zicala despre „ia cioara vopsită și zici că-i papagal” (sau, pentru variație, „afară-i vopsit gardul, înăuntru-i leopardul”), de care nici nu pot, dar nici nu vor să se debaraseze. Încetul cu încetul, pe măsură ce coboară panta lină, apropiindu-se de micul debarcader privat de pe malul lacului, prinde tot mai mult contur presupunerea că, în toată mânia tocmită de Dragu la București, lui Martin îi revine funcția de... gard. Paravanul. Ambalajul strălucitor care să atragă încrederea. Asta sare în ochi după insistența cu care urmărește să-i forțeze mâna. Are, deci, nevoie de prestigiul lui pentru fațadă. Și... mai departe? Nu prea există un răspuns satisfăcător. Năucit, prietenul a întrebat-o ce să facă. Nimic. Să refuze. Nu poate? Să tragă de timp. Să se eschiveze în vreun fel. Pisălogul partener avea să revină în fiecare zi, să pluseze, chiar să forțeze nota. Să-l evite. Să plece undeva. Atunci și-a amintit Nona de Postolea și de tingirile lui țigănești. Putea fi un pretext, ba, încă, unul nesperat de plauzibil. I-a recomandat prietenului ei să fugă, să dispară pentru cele două-trei zile pe care le mai avea de petrecut acolo, până la data pentru care își rezervase la avion biletul de întoarcere acasă. Unde? Păi, la Urzica Mică... Doar știe pe dinafară și drumul, și oamenii. Lui i-a aparținut atunci, la începutul lui 1990,

ideea de a înfrăți comuna lor cu un sat românesc. Nona fusese doar cea care a ales. Întâmplător și nu prea. Ținea minte pe unde este mizeria mai multă și nevoia mai mare. Așa că, din lista aflată la dispoziția doritorilor, alcătuită de către activiștii de la „Operation Villages Roumaines”, se oprise asupra Urzicii. Îi plăcuse numele. Martin a alergat pentru înființarea comitetului de inițiativă, ei revenindu-i sarcina de a lua legătura cu oficialitățile locale. Primul contact fusese de pomină, obținut prin intermediul unui telefon vechi, care făcuse războiul, funcționând și acum prin învârtirea unei manivele și hârâind cumplit. Convorbirea - o pufnește și acum râsul, amintindu-și-o - a fost primul pas al unui lung calvar. Răgușise de atâta țipăt, doar - doar se va face auzită, darămite și înțeleasă... Nimerise peste omul de serviciu al primăriei. Era - din câte și-a dat ea seama într-un târziu - cam surd, cam beat și absolut neștiutor despre ce se petrecea în jurul său. De primar dăduse abia după trei zile. Vorbea, desigur, de pe același aparat nenorocit, pe care ea l-a cumpărat ulterior pentru magazinul de antichități. Primul cetățean al comunei nu era nici surd, nici beat... Doar că nu pricepea neam ce vor elvețienii (pe care îi confunda cu suedezii - mă rog...) de la el. Cu chiu, cu vai, l-a lămurit că intenționează să-i ajute. Ah, da? Bine. Să le trimită o cerere scrisă pe care dumnealor, urzicenii, o vor discuta democratic. Și, dacă vor fi de acord, or să mai vadă după aceea ce și cum. Tot suspansul cu aprobarea de a fi ajutați mai durase câteva luni bune, spre stupoarea ofertanților care, între timp, adunaseră cam două camioane cu bunuri și nu mai știau ce să facă cu ele. În fine, răspunsul a fost pozitiv, semnat și ștampilat de către noul primar, ales tot democratic. Puteau răsufla ușurați. Imediat, delegația locuitorilor din Chambesy se avântase în expediție. Camioanele de mare tonaj și cu remorcă au fost trimise înainte, iar Nona, Martin și încă patru inimoși care alcătuiau delegația au luat avionul. Mai exact spus, avioanele. De la Geneva la Zürich, apoi transbordare cu sufletul la gură pentru cursa de București, care decola

tocmai din celălalt terminal. Alergaseră ca nebunii prin aeroportul aglomerat, purtând în brațe, în spate sau agățate pe umeri alte pachete și cutii cu ceea ce mai aveau de dus: faxuri, telefoane moderne, computere, copiatoare, medicamente. Li se atrăsese atenția să nu le încarce în mașini, căci existau mari șanse de a nu mai ajunge până la destinație: din Ungaria încolo, hoții la drumul mare se bucurau de toată libertatea, exersându-și spiritul de inițiativă și restul avantajelor apărute după înlăturarea regimurilor comuniste.

Când s-au dat jos din avion, la București, și-au zis că greu trecuse. Eroare. Microbuzul închiriat să-i ducă mai departe, un Mercedes destul de uzat, prin podelele căruia se vedea asfaltul plin de gropi și de praf, i-a mai hurducat alte șase ore, la capătul cărora Urzica era încă departe. S-au oprit, forțați de întuneric, de oboseală și de o defecțiune la motor. Ajunseseră la Craiova, supranumită fudul „Cetatea Banilor”. Fără rezervare prealabilă la unicul hotel din oraș, i-a întâmpinat surpriza să constate că nu exista nicio cameră liberă. Istovită după noianul de peripeții, Nona – singura băștinașă din grupul înfrățirii – n-a uitat că, în țara ei natală, orice situație se „aranjează” cu un mic bacșiș alături. Pusese la bătaie moneda forte prin acele locuri – un pachet de cafea însoțit îndeaproape de un cartuș cu țigări Kent, ambele pregătite din timp pentru o „descurcăreală” rapidă. Dar... nimic. A plusat corespunzător, adăugând și o sticlă de whisky. Tot nimic. Nici măcar bancnota de 100 dolari, așezată precum frișca pe tort, nu alungase clătinătura perpetuă din cap a recepționarului. Era sincer necăjit, rupându-i-se inima pentru faptul că realitatea însăși îl obliga să persiste în acel refuz impotent. În cursul după-amiezii, un grup de chinezi dinamici, gălăgioși și zgârciți invadase totul, până la ultima cameră și la ultimul pat existent. Picotind istoviți, dar demni, în spatele său, cetățenii veniți numai de aici, din Țara Cantoanelor, trebuiau să se închine în fața marelui zid chinezesc care, migrând spre apus, suplinea desueta Cortină de Fier. N-aveau încotro, trebuiau să se

resemneze. Popor harnic și ospitalier, cum te avertiza orice reclamă turistică descinsă cu mândrie din clișeele propagandei naționaliste, oltenii le dădură voie cu dragă inimă să aștepte acolo sosirea zorilor, așezați pe banchetele din hol. Dimineța, le-au oferit chiar și câte o ceașcă de cafea caldă. Jenată, obosită și umilită, Nona a mai avut puterea să observe – nu să și reclame – că era vorba despre o poșircă ordinară, fără niciun fel de legătură cu punga de Jacobs uitată până la urmă în mâna recepționarului.

La capătul acestei călătorii de coșmar, au ajuns istoviți, dar mândri de sacrificiul lor. Satul – răsfirat ca o tocană de mazăre pe o farfurie prea întinsă – părea mort. Adică pustiu. Din viteza destul de modestă a vehiculului, oaspeții s-au minunat văzând atâta pământ arabil care, după cum i-a informat tot ea, producea singur. Adică fără pârdaľnicul pat de bălegar, pe care agricultorii din țara lor se chinuiau, înainte de fiecare bob semănat, să-l aștearnă peste colinele lor pietroase, spre a le face să rodească ceva. Martin, mai familiarizat cu obiceiurile locului, le-a explicat, însuflețit și plin de compasiune, de ce erau oamenii aceștia atât de săraci, dar n-a știut niciunul dintre ei să găsească o explicație faptului că și Primăria, și biserica și unicul magazin al satului stăteau încuiate cu lacățul, deși dimineța era pe sfârșite. Enigma n-a durat, totuși, prea mult. Vestea că veniră unii cu niște mașini pline de lucruri a circulat cu iuțeaľă, pe căi întortocheate. După câteva minute, au și început să se adune în centru – unde musafirii se opriseră descumpăniți – figuri ciudate și temătoare. Se opreau prudent, la câțiva metri distanță, și aruncau priviri iscoditoare spre grupul de nou veniți. Nona citea în ele o amestecătură de teamă, neîncredere și jinduiaľă, una mai irepresibilă ca alta. În special copiii arătau slabi și hămesiți. Vestimentația și starea lor igienică, destul de precare, producea milă, dar și silă. Adulții se grupaseră lângă ușa cârciumii, comentând între ei, cu voce joasă, conspirativă, neașteptatul dar incitantul spectacol. Toți afixau, decomplexați, aspectul jalnic al

năpăstuiților fără speranță, dar - în mod paradoxal - mândri de mizeria lor care, pentru ei, reprezenta normalitatea. Bârfeau cu spor caravana staționată, fără a-și pune problema că vreunul dintre membrii acesteia ar putea să le cunoască limba și să înțeleagă ce spun. Aprecierile nu erau tocmai admirative, oscilând între o invidie agresivă și nădejdea unei jinduite chiverniseli personale. Câteva minute, Nona vorbise în mod deliberat numai cu prietenii ei, pe care i-a asigurat că trebuie să apară, dintr-un moment într-altul, careva dintre fruntașii satului. Între timp, câțiva dintre puradei au prins curaj și s-au apropiat, milogindu-se după ceva „ciungă”, adică guma de mestecat. Văzând că-i rost de căpătat, au prins glas și adulții. Primul a cerșit, din gesturi, o țigară. Al doilea a înșfăcat, voinicește, tot pachetul, și s-a retras la umbra unei tufe de măracini uscați ca să numere câte bucăți mai avea înăuntru. Următorii, cu ochii scurgându-li-se către cele două TIR-uri zdravăn zăvorâte, au cerut direct bani. Mai sfioase, câteva femei se țineau de-o parte, dincolo de șanț, cu spatele lipit de un gard din șipci rare și strâmbe. Își ascundeau gurile cu palma atunci când vorbeau, dar mai ales când le venea să râdă. Descumpănită și incapabilă să preia inițiativa, Nona se întreba cum să deschidă discuția ca să le explice acestor neștiutori cine sunt, de unde vin și în ce scop. Mai mult ca sigur, autoritățile nu găsiseră de cuviință să-i anunțe. Păstrasera noutatea doar pentru ele, din motive ușor de înțeles, nu și de scuzat. Dar cum de nu le ieșiseră în cale - dacă nu din politețe, măcar din spirit practic? Ceva trebuie să se fi întâmplat, de au ratat ei prilejul să se înfrupte cu prioritate din bunurile aduse... Primul care și-a făcut apariția a fost - cum era și normal - șeful de post. Bătrân și gras, alerga din răspuțeri, zorit la datorie. Lăsa impresia că pășește - adică țopăie - pe loc. Și totuși, se mișca. De sub chipiul lăsat cam spre ceafă i se prelingeau dăre abundente de nădușeală. Ajuns, în cele din urmă, în fața lor, părea gata să-și dea sufletul. Dar nu - a salutat regulamentar, băl măjind o recomandare neinteligibilă, ceva care se termina în „... oi” și le-a cerut,

pe un ton artăgos-suspicios, actele la control. Auzind-o pe Nona că-i răspunde în românește, aducându-i la cunoștință cine sunt ei și cu ce ocazie au apărut acolo, înțepeneala i s-a accentuat. Aha, străini... capitaliști, care va să zică. Mde... Pentru el, patriotismul se manifesta prin îndeplinirea misiunii. Le răsfoia pașapoartele, cu o severitate încruntată, așa cum îl învățaseră pe el, o viață întreagă, reglementările restrictive. Orice străin trebuia privit ca un potențial agent, dacă nu chiar terorist, infiltrat pe teritoriul patriei întru destabilizarea acesteia. Încurajați de prezența lui, sătenii se buluciseră peste ei, înconjurându-i strâns. Degeaba îi tot ruga ea să le lase puțin spațiu. Spectacolul li se oferea din cale-afară de atrăgător, iar prezența marțială a polițaiului îndemna, se vede treaba, la unire-n cuget și-n simțiri. Penibila situație s-a mai diluat odată cu sosirea, într-un suflet, a lui Postolea. Energic și guraliv, a spart rapid încercuirea, ordonându-i șefului de post să o lase dracului de anchetă, nu era cazul... Cum acesta, bătos, a încercat să invoce un articol care-i îndreptăța demersurile vigilente-patriotice, s-a ales repede cu un brânci, însoțit - spre deliciul sătenilor - de cuvenita înjurătură: „Mai du-te, bă Mitrică, în legea mea. Ia, mai bine, fă ordine și disciplină acilișă, printre pomanagiii ăștia, că prea se buluciră ca muștele la căcat”. Galant, i-a luat pe elvețieni sub oblăduirea sa, dar numai după ce a strâns mâna, tovărășește, fiecăruia în parte. Apoi, dându-se de ceasul morții să descuie ușa păraginită a primăriei, s-a mirat că au apărut așa degrabă. El reținuse că vin mai încolo, spre toamnă... când se face vinul. Cât despre telegrama pe care Nona, cu mâna ei, o expediasse - tocmai spre a spulbera orice confuzie cu privire la data sosirii - desigur că nu se primise. De aceea, nici Postolea nu găsisese potrivit să-și anunțe consătenii de vizita așteptată.

Au zăbovit, la acea primă și deloc glorioasă deplasare, trei zile. Deși găzduiți pe la intelectualii satului (directorul școlii, șefa de la poștă, doctorul), suportaseră cu eroism vitregia condițiilor de confort. Cel mai greu de

depășit a fost șocul igienico-sanitar. Muște și țânțari pe sus, melci, șobolani și alte târâtoare, mai mult sau mai puțin domestice, te încurcau la tot pasul, oriunde te duceai. Când au ajuns la locul din fundul curții, folosit pentru necesitățile fiziologice, au avut nevoie de mult curaj, lipsa alternativei s-a dovedit decisivă pentru a-i determina să-i treacă, totuși, așa-zisul prag. Din tot grupul de voluntari, numai Martin mai luase contact cu asemenea realități; el bătuse o parte din lumea a treia și la debutul carierei sale, când lucrase în „Medicins sans frontieres”. Era călit. Cât despre Nona, nu putea uita ce apucase să vadă pe la țară, în urmă cu mai bine de treizeci de ani. Sperase, însă, în niște minime salturi – care apăruseră, desigur, doar că nu ajunseseră până aici. Singurul inapt să priceapă situația – și să o ia ca atare – fusese profesorul Gacon, specialist în istoria civilizațiilor. Poate fiindcă era avizat, refuza să accepte și să scuze evidențele, mirându-se în gura mare că nu vedea pe nimeni la muncile câmpului, că găinile înnoptau prin pomi, că locuințele erau insalubre, iar alimentația cotidiană sub orice critică. Dunărea, unul dintre cele mai mari fluvii ale continentului, curgea liniștită, la nici doi kilometri de sat. Cum e posibil azi, la sfârșitul secolului al XX-lea, să întâlnești comunități rurale care nu folosesc acest curs de apă decât pentru scăldatul vitelor? Oamenii aceștia aveau, totuși, televizoare și ziare, lumină electrică și vehicule cu motor. Atunci cum de lăsaseră pe ultimul plan spălatul, îngrijirea sănătății și – mai ales – munca?! Mizând pe puterea exemplului (și, eventual, pe rușinea localnicilor) elvețienii au pus mâna și au îndepărtat maldărele de gunoaie care acopereau maidanul cu pretenții de scuar public, din dreptul stației de autobuz. Au măturat curtea școlii și au reparat clanțele strâmbe, balamalele smulse și băncile rupte de prin clase. Se simțeau ca actorii unei trupe de teatru medieval. Spectacolul prestației lor se desfășura în fața unor spectatori ocazionali. Grupați pe lângă cârciumă sau în poarta bisericii, dumnealor se holbau cu aceeași trainică neîncredere la munca zăpăciților de străini, minunându-se

nu atât de sporul lor, ci de ce i-o fi apucat să se agite atâta. Căci, erau siguri localnicii, „geaba treaba”. Știau ei prea bine, nu ca proștii ăștia... În câteva zile – hai, săptămâni – toate cele scoase acum la lumină aveau să arate la fel de jalnic. De aceea preferau să stea deoparte – de ce să se mai ostenească în efortări caraghioase și inutile? Așa cum elvețienii îi priveau ca pe niște curiozități exotice, în indolența lor ancestrală, la fel se uitau și ei la pârdaľnicii de musafiri: „Iaca și la ăștia cum se spetesc pe nimic!...” – în nimicul acesta fiind incluse și caracterul non-profit al muncii prestate, și zădărnicia efortului depus. Cel mai grav, în toată trășenia, este că aveau dreptate. Când au revenit în sat, la trei-patru luni distanță, cu următoarea tranșă de ajutoare, cu proiectele de viitor și planurile de finanțare, totul arăta de parcă nici n-ar fi trecut pe acolo. Norocul Nonei, dacă se poate numi astfel, a fost că numai ea și Martin rămăseseră din vechea componență a delegației. Impresionați de cele povestite, de fotografiile făcute cu acel prilej dar, mai ales, curioși și entuziaști, alți concetățeni de-ai lor înfruntaseră vicisitudinile următoarei expediții către năpăstuita Urzica Mică...

Când își amintește de episod, pe anticăreasă o apucă și acum amețeaľa. Să pornești, în toiul iernii, cu mașina printr-o Europă aľlată sub gheață și zăpadă, nu era neapărat un act de curaj, ci, mai curând, de nebunie. Până la urmă, chirurgul își impusese în fața celorlalți participanți opțiunea. Cu flerul ei imbatabil, Nona a bănuir că, pentru el, formula aceasta riscantă și obositoare însemna în primul rând un joc de-a întâmplarea. O provocare. Încerca să forțeze mâna sorții, refăcând identic traseul urmat atunci când, la capătul acestuia, o cunoscuse pe Ariana. Mai târziu, împrietenindu-se suficient de serios pentru ca indiscreția ei să nu-l supere, l-a abordat deschis asupra motivului care îl împinsese să aleagă varianta cu pricina. N-a vrut să recunoască nimic, dar nici nu a negat. No comment. În fine... asta era cea mai neînsemnată dintre obligațiile cărora au fost nevoiți să li se supună. Ca un făcut, vremea se înrăutățea progresiv, pe măsură ce

convoiul lor avansa către sud-est. Îndată ce au depășit frontiera austriacă, au simțit pe pielea și pe amortizoarele lor că ieșiseră din Europa. Șoselele ungurești erau înguste și denivelate. Viscolul mătura pusta, îngreunând înaintarea. Avansau cu douăzeci și cinci - treizeci de kilometri pe oră, dar nimeni dintre cei care se oferiseră voluntari nu a criticat soluția aleasă, nu s-a plâns de precaritatea condițiilor. În pofida stresului, au găsit resurse să se și amuze atunci când lucrătorii unui echipaj de dezăpezire rămas fără combustibil le-au cerut ajutorul. Nu benzină, ci - dacă se putea - ceva alcool tare, ca să reziste cu voioșie până la sosirea cisternei de aprovizionare. La vamă, funcționarii maghiari echipați în uniforme militare au cercetat meticulos toată încărcătura, interesându-se pofticioși asupra destinației finale. Luându-se după mulțimea obiectelor și după natura practică a acestora, erau siguri că toată cursa viza vreun bazar turcesc. Când li s-a replicat că este vorba numai despre un sat românesc, mai că nu s-au înfuriat. Așa au priceput elvețienii cât de actuală și de intensă era dușmănia dintre cele două nații. Ungurii le-au propus imediat să cumpere ei toată încărcătura. Ofereau un preț bun... îi scuteau și de oboseală și de riscuri. Refuzul elvețienilor i-a supărat, mai rău - i-a jignit. Înainte de a ridica bariera, s-au simțit datori să-i avertizeze asupra pericolelor care îi pândeau dincolo, la netrebnicii de valahi. „N-aveți nici

71 o șansă, vă spunem noi, care-i știm de sute de ani”, le-a aruncat un mustăcios roșu în obraji și destul de turbure în priviri. Convingerea lui, pe care le-a împărtășit-o gratis, a fost că - în maximum cincizeci de kilometri - îi vor omorî românii și-i vor îngropa sub zăpadă, ca să le fure lucrurile. Absolut simetric, la întoarcerea spre casă, mânuitorul de la o pompă de benzină românească i-a avertizat în aceeași termenii asupra a ceea ce aveau să pătească, negreșit, pe drumurile ungurești. Bineînțeles că niciuna dintre viziunile apocaliptice nu s-a confirmat, neplăcerile limitându-se la frigul pătrunzător, la dificultățile de aprovizionare și asaltul la care erau supuși,

oriunde ar fi oprit, din partea cerșetorilor profesioniști - deosebit de insistenți și de agresivi în tentativele lor de a-i convinge cât sunt de nenorociți și câtă nevoie au de ajutor. Diferențele în raport cu cele suferite în Ungaria erau mici, dar demne de reținut. Libera inițiativă prost înțeleasă (și aflată într-un stadiu primitiv), dar și haosul social instaurat prin dispariția structurilor represive ale statului, deschiseseră calea spre o îmbogățire rapidă, fără muncă. Parazăpezile - acele grilaje din lemn, un fel de stavile, de garduri mobile instalate pe marginea șoselelor, spre a împiedica troienirea lor - dispăruseră, fiind însușite de localnici pentru a le arde în sobe. Tot pentru foc - le-a relatat fără complexe un autostopist pe care îl ascultaseră cu gura căscată cale de aproape două sute de kilometri - erau furate de țigani și băncile din parcuri și crucile de lemn din cimitire. Hoții, din ce în ce mai mulți, mai îndrăzneți și mai sălbatici, scoteau capacele de fontă ale canalelor și le vindeau la fier vechi, luând pe ele nimica toată - cât să le ajungă de-o băătură oarecare. Acum au priceput elvețienii ce era cu acele alcătuiți din crengi firave, bucăți de țevă sau chiar câte o coadă de mătură, răsărind direct din caldarâm - improvizații îndeplinind funcția de avertizare pentru șoferi, pentru ca să ocolească gropile și să nu provoace accidente. Jaful național se extindea cu viteza cu care, prin alte părți ale lumii, câștigau teren noi mijloace de comunicare, vreo inovație tehnică ori vreun curent de opinie mai avansat. Pe aici, omogenizarea funcționa, dar în rău. Lăsând la o parte tensiunile interetnice care continuau să-i opună în plan mintal și declarativ, românii și țiganii se întreceau în a perfecționa noi și ingenioase metode de furat. Era suficient să urmărești cele mai banale știri, pe oricare dintre canalele media, ca să te crucești de îndrăzneala, lăcomia și inconștiența manifestărilor de acest gen. Noapte de noapte, bande organizate găureau conductele prin care circula petrolul, tăiau cabluri sau smulgeau bucăți de șină și traverse de la calea ferată. Pădurile erau și ele devastate de grupuri agresive, imposibil de contracarat. Iazuri

bogate erau secate barbar, prin distrugerea stăvilarelor. Autorii acestor intervenții rapide, violente, culegeau apoi peștii din noroiul rămas pe fund, îl încărcau în căruțe și îl vindeau sub preț, la primul colț de stradă. De prin unitățile militare se vindea armament sau explozibil, din laboratoare - substanțe radioactive, iar din fabricile statului - totul. „Dar unde este și cum reacționează autoritatea publică?” întrebuse, consternat, profesorul Duclos, care venea pentru prima oară pe aici. Autostopistul - un fost student care abandonase facultatea în favoarea unor expediente lucrative, spunea el, mai de viitor - i-a explicat că poliția, complexată, intimidată și compromisă de comportamentul cadrelor sale din perioada regimului autoritar, se declara timorată și nu îndrăznea să intervină pentru curmarea acestui fenomen de „masă”. Se aștepta, cu răbdare, să treacă de la sine, atunci când nu va mai fi nimic de prădat. Același tânăr guraliv și bine informat le-a mai povestit cum salariații de la fabrica de pantofi unde muncea tatăl său au declarat grevă, în semn de protest pentru că nu mai puteau fura din încălțăminte produsă în timpul orelor de serviciu. Conducerea firmei concediasse paznicii complici, angajând în locul lor bodyguarzi mult mai bine plătiți, deci mai greu de corupt. Democrația era încă departe. Clasa muncitoare se simțea atrasă, mai curând, de „democrație” - un hibrid imposibil, în care oamenii să muncească tot ca în socialism, dar să câștige la standarde capitaliste! Nici țărani nu manifestau cine știe ce onestitate sau spirit gospodăresc, preferând văicăreala în locul muncii serioase. Regretau, sincer și deloc deghizat, desființarea colhozurilor, de unde se năvăliseră să fure în liniște și în mod egal. Acum erau proprietari, dar nu aveau unelte, astfel încât se limitau la producția de subzistență. Elvețienii s-au convins foarte curând că drumetul lor nu exagerase prea mult în descrierile sale. Ajunși într-un târziu la destinație, avuseseră surpriza să fie așteptați, de această dată, încă de la marginea satului, și întâmpinați cu un entuziasm gălăgios. Copiii cu niște doage de butoaie

legate cu sfori de încălțări se agățaseră de microbuze, simulând un fel de schi primitiv. Chiotele lor scoteau oamenii de prin curți și provocau lătrăturile bezmetice ale câinilor, cântecele cocoșilor și mugetul vitelor. În locul florilor pe care ar fi dorit, poate, să le arunce în calea fraților lor elvețieni, unii săteni azvârleau în convoi cu bulgări de zăpadă. Aflat la post, în fața unui chioșc improvizat - o cutie ceva mai mare, confecționată din tablă - vajnicul polițai i-a recunoscut de la distanță salutându-i militărește, cu o mână la chipiu și cu alta sprijinindu-se să nu cadă. După ce microbuzele l-au lăsat în urmă, și-a smuls repede pistolul de la brâu trăgând, într-o direcție destul de aproximativă, câteva gloanțe de bun venit. La primărie, Postolea îi aștepta în prag, îmbrăcat în costum național - cu cioareci albi, strânși pe picior și băgați în cizmele cu carâmbul înalt, cămeșoi brodat, brâu lat și bundiță peste care își atârnase cocarda tricoloră. Când au coborât din mașini, amortiți, rebegiți, dar foarte mulțumiți de isprava lor, oaspeții au fost luați la pupat și obligați, unul după altul, să tragă câte o dușcă din sticla de țuică pe care primarul o agita frenetic, a bun venit. Pe Nona, oarecum obișnuită cu asemenea manifestări expansive, nu a atins-o foarte tare toată dezlănțuirea de sentimente și de recuzită. Dar ceilalți - inclusiv Martin - erau uluiți. Când au mai dat cu ochii și de corul copiilor de la grădiniță, care a început să le cânte colindele unui Crăciun mult rămas în urmă, musafirii s-au înduioșat până la lacrimi. Toată scena adunase în ea un amestec de grandios și grotesc, cu țăranii alergând în dezordine pe uliță, fiecare disperat că ar ajunge prea târziu la mult așteptata împărțeală a bunurilor aduse. Primii sosiți - mai iuți de picior și mai răi de gură - declanșaseră deja asaltul asupra prețioasei încărcături. Numai răcnetele primarului, completate cu înjurături și amenințări le-au mai domolit avântul. Altfel, anotimpul alb convenea satului, cel puțin la nivelul înfățișării exterioare. Omătul gros acoperise totul, inclusiv murdăria. Gardurile urâte, înnegrite de putreziciune, se decupau expresive pe fondul alb, amintind pe undeva de unele peisaje ale lui

Breugel. Mirosea bine, a foc de lemne, ceea ce le-a plăcut musafirilor, asta numai până când au avut inspirația să se intereseze despre modul de procurare a lemnului și de prețul plătit... În deruta instalată, Postolea s-a văzut nevoit să admită că, mulțumită lui Dumnezeu, „se descurcă fiecare cum poate”. „Nu a înghețat nimeni în satul acesta”, a declarat el hotărât, chiar triumfător. Ea a tradus în franțuzește, bucuroasă că nu trebuie nici să improvizeze, nici să mintă. Iar elvețienii au răsuflat ușurați, făcându-și cu ochiul în amintirea autostopistului care, dacă ar fi fost de față, și-ar fi văzut confirmate relatările.

După epuizarea efuziunilor de bun venit - își amintește Nona acum, cu aceeași irepresibilă jenă - s-a purces la „afaceri”. Un inventar la sânge al darurilor primite, ocazie cu care ea și Martin au avut privilegiul să observe că dispăruse din încăperile primăriei tot ce căraseră ei la vizita precedentă. Faxul, calculatorul, frigiderul, televizorul color sau filtrul de cafea... până și cana electrică pentru încălzit apa, care avea inscripționată pe ea stema cantonului lor - nimic nu rezistase în funcție, cele câteva luni de când fuseseră dăruite frățește comunei. Era limpede - o asemenea formă de întrajutorare se dovedea contra-productivă. Venirile și revenirile lor, oricât de frecvente și de generoase ar fi fost în ce privește aportul de bunuri, nu soluționau nimic pe fond. N-au dormit toată noaptea dinaintea plecării spre țara lor, preferând să utilizeze timpul în scopuri practice. Împreună cu toate notabilitățile satului - pe care au insistat să le reunească într-o ședință - stabiliseră în detaliu modalitățile concrete prin care îi vor ajuta pe viitor. Dispensarul comunal, deteriorat și impropriu pentru orice activitate medicală, adăpostit într-o casă veche, aproape dărâmată, urma să fie modernizat și adus la standardele occidentale. După ce va fi gata, se va investi în clădirea și în dotările școlii. Profesorul Duclos o cercetase minuțios, la lumina unui felinar cu petrol, căci curentul electric nu mai funcționa aici de câțiva ani. Dăduse cu nasul prin (pretențios spus) grupurile sanitare din fundul curții și

propusese, imediat, ridicarea unei anexe moderne, în care să fie instalate WC-uri, chiuvete, dușuri. Numai Nona a sesizat, în acel moment, reținerile urzicenilor față de proiectul cu pricina. O pusese pe seama neîncrederii, a acelui scepticism care bântuie în legea lui prin aceste locuri. Nu îndrăznea nici măcar să se gândească la altceva, și anume, la regretul lor că ditai investiția urmează să fie risipită într-un bun public... adică al nimănui. S-au mai înșeninat doar când onorabilul Eberhardt le-a lansat oficial invitația de a se deplasa cu toții în Elveția, pentru zece zile, spre a vedea la fața locului cum arată o comună bine gospodărită, unde există bani, oameni destoinici și dorința de a trăi bine. Perspectiva a fost primită cu entuziasm. A doua zi, satul reintrase în toropeala lui hibernală. Urmele trecerii lor prin comună erau pregnante: antena parabolică, pentru recepționarea programelor TV prin satelit, trona deja, instalată pe acoperișul casei în care locuia directorul școlii. Pe ulița mare, vântul spulbera în neștire tot felul de ambalaje aruncate după consumarea ciocolatelor și a bomboanelor elvețiene. În fine, aproape de ieșirea pe sub „arcul de triumf” rablagit, depășiseră un bărbat solid, neras, cu capul băgat într-o căciulă rusească, cu clapele căzute fluturânde, iar picioarele în niște enorme cizme de gumă. Omul trăgea după el, opintindu-se, un cărucior artizanal improvizat din câteva scânduri cu doi rulmenți sub ele. Deasupra priponise, numai el știa cum, un porc enorm și - pesemne - bolnav, căci uriașa-i căpățână atârna inertă pe jos, lăsând dâră prin zăpada amestecată cu noroi, în timp ce guița nefirec, sfâșietor. Ca tabloul să fie complet, individul se și gătise după gustul lui: peste pufoaica proletară, din doc albastru, își legase în jurul gâtului, pe post de fular, un șal de mătase superb, decorat cu un sofisticat model persan. Întâmplarea a făcut să fie chiar cel pe care Martin îl cumpărase, îl pregătise, îl împachetase... Asta pentru că - a recunoscut cu un zâmbet amar, când s-a hotărât să renunțe la el, dăruindu-l în folosul vreunei fete sau femei din Urzica Mică - nu mai apucase să i-l ofere Arianei. Amuzată, prietena lui a folosit

prilejul nefericit pentru a-l învăța pilda străveche potrivit căreia „niciodată nu-i pentru cine se pregătește, ci pentru cine se nimerește”. Dacă mai avea umor, doctorul putea să ia aminte, fie și din goana mașinii, la înțelepciunea emanată de proverbele românești.

Revigorată, calmă, chiar bine dispusă de acum, Nona parcurge drumul în sens invers, spre parcare unde și-a părăsit mașina. Hermace-ul e ceva mai animat, semn că s-a făcut destul de târziu. Casele din piatră, joase dar solide, sprijinite de contra-forturi, te salută vesele, de sub copertinele viu colorate sau de după obloanele larg deschise în lături, invitând înăuntru soarele cald și calm. Acoperișuri din țiglă roșie, tăiate în linii frânte, porți masive, ermetice, apărând ferm intimitatea locatarilor. Oprită într-o mică piațetă de formă rectangulară, matinala vizitatoare își clătește mâinile și obrajii sub jetul de apă rece care țâșnește din fântâna publică simplă, geometrică, alcătuită din două blocuri de granit neșlefuit. Jardinierele din care se revarsă o puzderie de flori viu colorate, galbene și roșii, se decupează pe marginile ei, atrăgând asupra lor un fluture alb și vioi, indiciu de toamnă lungă și frumoasă. Trece apoi pe lângă un mic palat, ale cărui trepte tocite îi trădează venerabila vârstă. Din zidul cenușiu ies la iveală crengile răsucite aproape nefiresc ale unui arbust cu frunze mov, iar din garajul cu acces telecomandat, tânăra stăpână tocmai își scoate Toyota, în timp ce un copilaș blond și năzdrăvan, echipat cu role și cască de plastic pe cap, o ghidează cu crosa, asemenea unui liliputan – dar foarte serios – agent de circulație pregătit pentru carnaval. Noroc că nu se desparte niciodată, în plimbările sale, de aparatul foto, în mânuirea căruia Nona demonstrează un talent care îi ține la respect și pe cei mai pretențioși profesioniști. Îl scoate repede și, pentru a nu știrbi deloc farmecul inegalabil al instantaneului, nu mai stă să-și aleagă unghiul ori să-și compună cadrul. Declicul hoțesc, dar eficient și nevinovat, o face să se considere – ca de fiecare dată când procedează astfel – un paparazzo nevindecabil.

Fără să vrea, gândul o îmbrâncește înapoi, la Urzica Mică, unde realizase peste o sută de clișee, e drept, într-un nimic asemănătoare cu cel „furat” aici. Dacă tot a rămas primarul-intermediar Postolea pe stand by, cu tingirile pregătite spre vânzare... Da, da, lucrurile se cam leagă. Pentru Martin, debusolat, săcâit și vulnerabil, nu există motiv mai plauzibil pentru a scăpa din cleștele presiunilor la care îl supune, negreșit, omul de afaceri pus pe românizat ELVIA. Pretextul unui voiaj până acolo poate funcționa credibil și salvator. Nu strică, oricum, să-i „calci” pe nepusă masă, spre a constata cum merge înfrățirea, în umbra meselor de protocol și a declarațiilor formale.

Telecomanda de descuiat mașina face nazuri, dar smulge până la urmă declic-ul dorit. Un ultim avertisment pe care i-l adresează, înainte de a o lăsa pe dinafară, în drum. O mai pățise și aseară, când poarta casei s-a încăpățânat să rămână ferecată, de neclintit. Nu mai ține, prima oprire va fi la Placette, pentru cumpărarea noilor baterii. Ajunsă în dreptul săgeții de apă ce se înfige în cerul Genevei, planurile îi sunt deplin cristalizate. Dubiile și ezităările au dispărut, premisele încep să prindă contur favorabil. Nu mai are decât să-și sune prietenul, la București, și să-l convingă de avantajele pe care i le creează sugestia ei. Mai departe...

XI

Ispita de a șofa un Grand Cherokee o stăpânise din ziua în care a împlinit cincisprezece ani. Atunci, printre cadourile primite (un material de bluză, o pereche de pantofi cu toc înalt, un stilou chinezesc... parcă și nelipsitele dulciuri) se strecurase și o revistă americană. Nici nu mai știe bine cine i-o adusese, probabil vreuna din mătușile bătrâne și amărâte, care cumpărau florile din piață fără ambalaj, doar ca să le mai rămână până la pensia următoare bani și pentru vreun

75 medicament. Revista era veche, de peste doi ani. Asta se vedea și fără să citești data apariției – paginile cu colțuri îndoite, coperta uzată și cotorul rufos spuneau totul, inclusiv despre prezumtivul traseu străbătut în acest

interval. Uitată sau abandonată deliberat pe vreo banchetă de metrou din Los Angeles, Chicago sau New York, dacă nu chiar aruncată în vreo pubelă special destinată deșeurilor din hârtie. Asta fusese, pesemne, soarta ei: să ajungă tocmai în Europa, România, Brașov, cartierul Tractorul... și așa mai departe, oferită ca dar de mare preț unei adolescente ce se visa emancipată, bogată și celebră. Dar care trăia, deocamdată, împreună cu părinții și bunica, într-un apartament strâmt, îmbrăcându-se - nu o dată - cu vreun pulover, o fustă sau vreo pereche de pantaloni tricotați în casă, pe andrele, pentru simplul motiv că... așa era mai ieftin. Se ducea la școală, traversând zilnic o jumătate de oraș cu troleibuzul întotdeauna aglomerat, abia târâindu-se între stații, scârțâind din toate încheieturile. Ei bine, tipăritura respectivă era plină cu poze; multe și strălucitoare, care mai de care mai atrăgătoare, incitante, provocatoare. Oricum, fascinante. Sărbătorita se bucurase enorm când a deschis și a început să răsfoiască acel univers de vis, plonjând cu entuziasm juvenil în mirajul de forme și culori. Cel mai mult o copleșise imaginea unei mașini de teren. Era înaltă, puternică și strălucitoare, culoarea verde-sidef. De la volan îi zâmbea triumfător o față cu puțin peste vârsta ei. Pe bancheta din dreapta, largă și tapisată într-o piele roșu-acaju de-ți lua realmente ochii, stătea trântit ghiozdanul de școală, din el se răsfirau caietele și celelalte rechizite, toate într-o abundență și o diversitate năucitoare pentru orice licean, oriunde ar fi trăit el, darămite într-o țară săracă și necăjită, unde penuria și uniforma reprezentau principiile de bază ale unei societăți deformate, bolnave. I-a rămas nu numai sufletul, dar și toate celelalte simțiri la acea imagine publicitară. A fost, ar putea spune, macazul cel mare al vieții ei, care i-a schimbat covârșitor viziunea asupra viitorului personal. Iluzie sau aiureală - nu conta. Era conștientă că șansele de a se identifica vreodată cu acea imagine erau - dacă nu chiar nule, oricum infime. Dar insista nebunește în pornirea de nedomolit, orientată spre acea țintă. Era ca și cum, văzând imaginea unui cosmonaut

american de la NASA, și-a fi propus cu o îndârjire de neclintit să ajungă, într-o zi, să conducă și ea o navetă spațială. Prin acest exemplu, stupid de simplu, se chinuise taică-său să o readucă, după câtva timp, cu picioarele pe pământ. Zadarnic. Într-un acces de avânt puștesc și prostesc, își decupase de pe o poză de-a ei numai capul, pe care l-a lipit peste cel al manechinului de la volan. Efectul obținut era grosolan, frizând ridicolul. Ei și...? Idealul ei de viață se fixase în acel Jeep Grand Cherokee, verde metalizat cu tapiserie roșie. Nu le spusese diriginta că asta și este condiția unui ideal adevărat? Să aspiți toată viața către el, dar să nu-l atingeți niciodată.

Uite că ea îl atinsese. Singura neîmplinire, în alegerea lui, a fost culoarea. Pur și simplu, se purta altceva. A trebuit să cedeze și să se resemneze. Șerban a râs, disprețuitor, de ceea ce numise „țacăneala ei infantilă”. Apoi a ales acest exemplar oliv – metalizat, cu cinci viteze și tracțiune pe toate cele patru roți, decapotabil și cu roata de rezervă atârnată la spate, în exterior. I-l făcuse cadou de un Moș Nicolae, punându-i în papuci cheile și telecomanda.

Acum stă la volan, ținând pedala apăsată constant pentru o viteză de o sută patruzeci de kilometri la oră, și se îndreaptă spre locul de întâlnire cu amantul ei. Dacă ar ști bărbatu-său ce caută ea, neapărat, zilele acestea în Ardeal... Aprinzându-și o țigară Dunhill, se întreabă – mai curând amuzată decât stingherită – dacă și cât de mare îi este păcatul în curs de săvârșire. Ajunge să și-l imagineze pe Șerban așezat țeapăn, ca un agent de circulație, pe scaunul din dreapta ei, privind-o cu un ochi veșnic critic cum șofează. El, care consideră nedemn, pentru statutul social la care a ajuns, să mai pună mâna pe volan... Asta e treaba servitorului. Iar nevastă-sa, într-o asemenea postură, are dreptul să se bucure de toată lipsa lui de considerație. Întâi, pentru că se coboară atâta; el îi propusese angajarea unui șofer profesionist. N-a acceptat... Uite-o cât de rigidă stă: „Parcă ți-a împrumutat cineva mașina să faci, și tu, o tură de încercare cu ea și te

temi să nu i-o strici". Capul ținut, după gusturile lui, prea în față, va izbi parbrizul cu nasul la prima frână mai bruscă. Degeaba îi explicase, încă de la prima lui intervenție pe tema asta, că este un reflex instalat de pe urma miopiei. El are întotdeauna remedii simple, pe care, însă, ea nu e în stare să le ducă niciodată la îndeplinire. „Și ce-i cu asta? De aia faci gimnastica de întreținere. Nu numai ca să nu-ți crească fundul...". Compensator, gândul ei glisează spre delicatețea structurală, neostentativă, din atitudinile lui Silviu. Remarcile, intervențiile lui vin întotdeauna ca niște accesorii complementare. Sunt precise, dar timide, fragile. La primele lor întâlniri, când el îndrăznește să-i laude ori să-i admire pieptănătura, vreo toaletă sau bijuterie, îi mulțumea, mișcată de gentilețea lui. „Nu-i cazul, i-a răspuns el simplu. Eu nu fac niciodată complimente, pentru că nu pot să mint. Fac doar constatări – greșite sau nu". Descoperise destul de curând la el această modestie de excelentă calitate. Și, pe deasupra, absolut veritabilă. Nu jucată, așa cum procedează snobii și ipocriții. Sub acest aspect, soțul ei nici nu intră în discuție. Este direct și brutal, fără nimic din ceea ce s-ar putea numi tact, delicatețe sau curtoazie. Prefera luciditatea – așa cum o concepea el – asumată și transmisă, după o formulă cu care se mândrea, în minimum de timp, dar cu maximum de profit. Ce-i drept, efectul era garantat. În bine sau în rău, asta nu avea nicio importanță pentru el.

Firma luminoasă a unei benzinării Shell o face să încetinească. Nu-i trebuie carburant, a avut grijă să-și facă plinul încă de ieri după-amiaza. De îndată ce Silviu i-a comunicat că a aranjat să ajungă mai repede, a trecut la pregătiri frenetice. Alimentarea mașinii intra în categoria de gesturi nu chiar rituale, dar simbolice, capabile să-i inducă un freamăt interior, o stare de bine nu doar virtual, ci foarte aproape de atins. O excitau gesturile cu care benzinarul desfăcea bușonul rezervorului și introducea furtunul înăuntru, jetul neîntrerupt... Apoi alegerea veșmintelor și a lenjeriei intime pe care avea să le poarte în apropierea lui, operațiune întotdeauna dificilă, dar

ducând-o cu încă un pas spre omul de care era îndrăgostită acum. Aseară, operațiunea de derulase mai greu ca niciodată, din cauza crizei de nervi care pusese capac la ziua infernală. Reacția cinică a soțului, după ce îi reproșase stratagema josnică pusă la cale pe seama ei pentru obținerea unor câștiguri financiare, i-a sporit indignarea. Dar i-a oferit – după ce a mestecat îndelung în creier toată porcăria – și acel argument menit să-i justifice, dacă nu chiar să-i scuze ceea ce, altfel, ar fi fost taxat drept păcat. „Să nu tânjești după femeia altuia”, suna a cincea poruncă biblică. De aceea, ea îi ascunsese lui Silviu, la primele lor întâlniri, faptul că este măritată. Flerul o avertiza că acest teolog prin vocație, un puritan cum rar se mai întâlnește în aceste vremuri, va fi incomodat, dacă nu chiar blocat pe toate planurile, când va afla că iubind-o și culcându-se cu ea, săvârșește păcatul de adulter, condamnat cu asprime de Sfânta Scriptură. Într-adevăr, când împrejurările au silit-o să-l pună în temă cu detaliile vieții ei personale (doar cu unele, căci nu a riscat șocul unei mărturisiri complete, vecină cu spovedania) reacția lui a fost într-un tot pe măsura temerilor ei. După ce a depășit faza de uimire vinovată, Silviu venise cu ideea divorțului. A exprimat-o stângaci, bâlbâindu-se încurcat. Și-a dat, însă, repede seama că a deveni o femeie liberă nu reprezintă o soluție pentru ea. Drept pentru care a întors-o la fel de pripit, doar că și mai caraghios. Alegându-și cu emoție vorbele, pe care le însăila una după alta, de parcă ar fi rânduie niște grenade cu focosul gata scos, începuse să încropească ceremonios un fel de cerere în căsătorie. Din toată gângăveala, ea nu pricepuse mare lucru. Apoi, când și-a dat seama ce îndrugă el acolo, se blocase. Nu de uimire, cât de o imensă jenă. Atât de penibilă era toată scena, oricum ai fi luat-o, încât depășea orice limită de suportabilitate. Se aflau amândoi într-un pat larg, trăgându-și sufletul după ce făcuseră dragoste – domeniu în care experiența ei net superioară mai trebuia să aștepte satisfacția deplină. Silviu nu era un partener pe măsura dorințelor și a felului în care pretindea ea să facă sex.

Pudoarea lui desuetă, ca și acea hipersensibilitate care o încântau în orice altă ipostază, îl făceau întotdeauna să ezite și să se ascundă rușinat sub cele mai naive pretexte. Întotdeauna temător să nu fie auziți, scăpa – tocmai când ea se simțea mai bine și își dădea drumul – câte un sâsâit inoportun, care îți tăia tot cheful, iritând-o și sfârșind prin a o inhiba. „Nu mai face așa! Parcă ai fi un gânsac speriat și furios” i-a spus în cele din urmă. Îl jignise, a înțeles asta în clipa următoare și i-a părut rău. Tot astfel, refuza să accepte o altă fobie de-a lui – lumina. Prima oară când îl văzuse că se întrerupe ca să facă întuneric, n-a spus nimic. Când, însă, a constatat că era vorba despre un obicei respectat cu scrupulozitate în pudibonderia lui incorrigibilă, îndrăznise să-l atenționeze, iar apoi să-l convingă de inutilitatea gestului. „Nu vrei să mă privești? Ți-e silă de mine?”, l-a întrebat, fals mirată. Știa că nu putea fi asta motivul, dar pusese deliberat, în interogația ei, nuanța autocritică. O stratagemă necesară spre a-l atrage într-o discuție deschisă asupra delicatului subiect. „Nu... lasă. E mai bine așa”. Parcă era o fată mare, venită de la țară și speriată de perspectiva dezvirginării nelegitime, în mediul satanic al orașului. Special folosisese o comparație atât de plastică și, la urma urmei, destul de amuzantă. Pe urmă îi păruse iarăși rău, dar era prea târziu pentru regrete. A surprins, cu acea ocazie, complexele rurale ale tânărului (și foarte vigurosului) ei amant. Explicau multe, dar – așa cum s-a convins ulterior – erau greu de suportat. Când a cerut-o de nevastă acolo, în camera de hotel, se înfuriase. Instantaneu, și-a dat seama cât l-ar fi rănit reacția ei – la fel de nepotrivită ca și a lui. Dar, Doamne iartă-mă... cum altfel să reacționezi la o asemenea scenă? Cu Silviu pornit dintr-odată, după ce și-a potrivit cuvintele solemne, să adopte o poziție adecvată momentului. O umflă râsul și acum, când se dă jos din jeep și se îndreaptă spre magazinul plin cu de toate. Parcă îl vede pe iubitul ei dând să se ridice în picioare, dar realizând cu o fracțiune de secundă după începerea gestului că era gol pușcă, într-un pat răvășit alături de cea care ar fi trebuit să devină, în

intenția lui, viitoarea mireasă. Cât l-o fi dat peste cap revelația, cât propria sa nuditate... Ascensiunea către o poziție decentă, ceremonioasă, se tăiase la jumătate, precum maioneza. A rămas în genunchi, din nou pornit să-și rostească cererea în căsătorie, dar și-a dat imediat seama și, trăgând o pernă, încercase să o pună în față, precum Adam frunza de viță...

În magazin este aer condiționat, lume puțină și un miros agreabil, de detergenți parfumați. Să tot târguiești, într-o asemenea ambianță... Extrage din raftul îndesat cu dulciuri două pachete de ciocolată elvețiană, cele mai mari pe care le-a găsit. Se dă în vânt după ea și suferă întotdeauna când impulsul desfătării îi este afectat de către cifrele nemiloase ale cântarului, umflându-se înnebunitor pe blestematul de cadran ce ține socoteala kilogramelor. Mai pune în coș și o sticlă de cognac Martel, marca ei preferată. Cadouri mărunte pentru băiatul iubit – bărbat nu-i prea vine să-l numească. Și obiceiul de a-i cumpăra haine îi sporește sentimentul eroto-matern. Îi place să-l vadă îmbrăcat modern, atrăgător, elegant. Adică scump. De data asta i-a pregătit un sacou homespun, pe care îl ochise cu câteva zile în urmă la Stefanel, achitându-l și rugând să-i fie păstrat. Nu avea rost să se mai încurce ducându-l până acasă... Se potrivește de minune cu pantalonii de casha pe care i-i oferise data trecută. Și cu ceasul Swatch, această adevărată bijuterie pe care i-o prinsese pe încheietura mâinii, după ce a remarcat cu oroare tinicheaua aproape ruginită, care încă mai ticăia obosit, sub numele rusesc de Poljot. „Uite, să-ți măsoare cu precizie clipele pe care le petreci cu mine”, adăugase o garnitură circumstanțială, menită să-i înșele complexe pe care i le cunoștea îngrozitor de bine. Spre mirarea ei, Silviu se bucurase ca un copil, întorcând orologiul pe toate părțile, admirându-i încântat designul elegant și peformantele tehnice asupra cărora se arăta bine documentat: „Swatch – Official Timekeeper of the Olympic Games” recitase el prestigiosul slogan cu care brand-ul elvețian se afirmase drept partener al Comitetului Olimpic

International. Care - nu-și putuse reprimă Mangdalena gândul reflex - se afla tot în Elveția, la Lausanne, la doi pași de Solothurn-ul lui Aimé... Piuitul care marchează acțiunea telecomenzii asupra încuietorilor de la mașină sună aproape identic cu reacția lui Silviu, atunci când i-a oferit prima cămașă. Ce-i drept, completase pachetul și cu un rând de lenjerie de cea mai bună calitate. Nu-i trecuse prin cap că l-ar putea umili, dar efectul acesta fusese. I-a părut, încă o dată, rău. Nu face nimic, „așa s-a călit oțelul”, cum suna titlul unui roman sovietic mobilizator, pe care taică-său o obligase să-l citească pe când era în clasa a doua primară. Adora sensibilitatea și bogăția sufletească a iubitului ei, dar își dădea prea bine seama ce handicap reprezintă asemenea date comportamentale în lumea de azi. Într-un fel, ar fi păcat să se schimbe, să devină mai aspru, să coboare cu picioarele pe pământ, cum se zice. Dar nici așa nu e normal - cu capul în nori. Dacă s-a încumetat să-l dea pe brazdă, o face numai spre binele lui. Sigur, ar trebui să-i fie - și chiar îi este - teamă că, dacă strădaniile ei pedagogice vor fi încununuate de succes, ar putea să nu fie foarte fericită iubind un altfel de bărbat. Dacă îl va mai iubi... Pentru că nu-i cazul să se îmbete cu apă rece: ceea ce a atras-o din capul locului la el fusese tocmai acea minimă, chiar minusculă asemănare cu Aimé. Impresie care, între timp, se diluase considerabil. La fel de delicat și prevenitor, dar fragil și ezitant în reacții, fără a lăsa niciun moment senzația că ar putea contraria, deranja sau răni pe cineva. Este meritul ei de a fi intuit, de la prima întâlnire, aceste calități ce aveau să fie confirmate pe parcursul relației lor. Îndrăgostită, traversa acea perioadă fastă, dar irațională, de exaltare, când găsești fermecător orice dat al persoanei iubite. Atunci de ce dorința, strecurată tot mai insidios, de a-l schimba?... Ploaia izbucnită din senin o face să nu mai vadă bine drumul dinaintea ei. Acționează butonul ștergătorului care începe să măture, ritmic și amplu, toată lățimea parbrizului. Revine, după fiecare tură, la locul lui, lăsând în urmă geamul curat. Așa funcționează un mecanism

tehnic perfect. Dar omul? Cine îți garantează că, după executarea cursei pe care i-ai impus-o, se întoarce în același loc din care a plecat... și că se va comporta la fel?

Parcursul de viață al soțului său oferă reflecției destule argumente spre a pune sub semnul întrebării un astfel de demers. Șerban nu mai este, de mult, bărbatul puternic - dar atent, energic - dar prevenitor, afectuos - dar riguros și eficient. Așa cum i se păruse atunci când l-a întâlnit, „într-unul din cele mai negre momente ale vieții mele” - cum suna, recent, replica stupidă a unei reclame comerciale dedicate înălbitorului de rufe Ace. Era cu aproape zece ani mai tânără. Oh, Doamne... Tocmai ieșise din sediul decanatului. Purta cu ea, ca pe o povară insuportabilă, vestea primită: o dăduseră afară. Exmatriculată. Nu mai era primită nicăieri. Încotro să se îndrepte? Încremenise, năucă și resemnată, pe marginea aleii. Se făcuse loc în jurul ei sau era numai o falsă senzație? Posibil, deși... Fapt e că nu schimbaseră un singur cuvânt cu nimeni dintre cei ce mișunau pe acolo - studenți, asistenți. Situația ei (arestată pentru cercetări) era cunoscută în facultate. Nu doar zvonurile, care ajung întotdeauna primele, ci și prelucrarea cazului într-o ședință de an îi asiguraseră cumplita notorietate. Era mai prudent să fie evitată. Adică neobservată. Singurul care a văzut-o fusese el. S-a apropiat politicos și a întrebat-o cum i-ar putea fi de ajutor. De unde știa că este în nevoie?! „Se vedea pe tine. Erai singură și gata să te prăbușești”, sunase explicația scurtă, oarecum jenată, de mai târziu, când a venit vorba despre întâlnirea lor. Se grăbise să-i relateze, în linii foarte vagi, situația ei. Nu ca formă de victimizare, ci pentru a-l preveni cu cine are de-a face și la ce se expune. Nu l-a speriat. Fără întrebări, fără comentarii - de parcă n-ar fi auzit teribila realitate: că fusese anchetată de Securitate, sub acuzația de încălcare a prevederilor legale privind relațiile cu străinii. Ceea ce a fost evident pentru ea, a mirat-o și i-a conferit încredere în acest om fusese nu doar lipsa lui de interes pentru episodul respectiv, dar și de teamă pentru eventualele

consecințe. Nu era recomandabil (delicat spus) să te încurci cu asemenea persoane... Șerban nu s-a arătat deloc curios de amănuntele, de substratul sau nuanțele episodului incriminat, dovedind o discreție și o noblețe rar întâlnite. Nu-l interesa deloc trecutul, așa cum a mărturisit, morocănos și parcă jenat, la câteva săptămâni după aceea, când ei tot nu-i venea să creadă de câtă noblețe era în stare. Important rămâne prezentul, a schimbat el vorba. Și, eventual, viitorul, dacă e să fie. Se ocupase de ea, pas cu pas. Fără ostentație, poate mai rigid și mai noduros în comportament, dar grijuliu și foarte realist în soluțiile alese. Avea, îi declarase el, multe relații; cel mai prețios capital – aceasta fusese replica lui când l-a întrebat cum de rezolva atât de prompt cele mai insolubile probleme. A locui în apartamentul lui nu i s-a părut nici exagerat, nici condamnat. Acceptase ca pe ceva firesc – de altfel, nici nu prea avea de ales. La cămin nu o mai primea nimeni, acasă, la Brașov... încă nu îndrăznea să se ducă. Despre moartea lui taică-său aflase abia la ieșirea din arest. Infarctul major care îl dăduse gata nu putea fi străin de enervările, de spaimile și de rușinea pe care le avusese de suportat pe parcursul anchetei. Era așteptată, mai mult ca sigur, spre a i se imputa totul, cu vârf și-ndesat, așa cum numai maică-sa era în stare să o facă. În mod straniu, nu s-a simțit responsabilă – și, cu atât mai puțin vinovată – de sfârșitul lui. Atât îi fusese dat să trăiască. Ea una nu făcuse, în fond, nimic rău. Așa căzuseră sortii. Este, oare, un păcat să te îndrăgostești de un bărbat, să visezi să trăiești bine, curat, legiuit împreună cu el? Avea și ea dreptul la un grăunte de fericire... atâta tot. I-a mărturisit și lui Șerban o parte din aceste frământări, evitând cu abilitate latura sentimentală și referirile concrete, căci – din toată afacerea – îi înfățișase ceva încâlcit, cu doi prieteni, soț și soție... El îi dăduse dreptate. A admirat, ușurată, felul lui sobru, direct, rezolut, de a privi și evalua astfel de chestiuni. Fără sentimentalism, raționând binar – așa sau așa. Cum avea să remarce mai încolo, rareori lua în calcul o a treia

variantă. Mai întâi, l-a privit ca pe o a doua şansă, oferită de viață, compensație la tot ceea ce pierduse și pătimise. Destul că se arăta un tip așezat, de nădejde – chiar dacă un pic cam prea închis în el. Important era că ținea la ea. Pe măsură ce se obișnuia cu el, a început să-i admire, pe tăcute, anumite trăsături. Nu a ajuns, însă, niciodată, să-l iubească. Se simțea ocrotită, dar, totodată, se și temea – un amestec de atracție și respingere. Tenacitatea lui o impresionase. Mai ales pe plan sexual, unde lipsa ei de experiență, traumele și fantezmele coagulate în urma celor întâmplate însemnau tot atâtea obstacole într-o nouă relație de cuplu. Acolo, în pat, Șerban devenea alt om: dezlănțuit, inventiv, pasional... chiar dacă aici intrau o oarecare violență, o înverșunare pe care nu o întâlnise decât la el. Amintindu-și de trăirile acelea, le vede acum ca niște halucinații – deloc neplăcute, doar dispărute. Câtă deosebire între vremurile acelea, când făceau dragoste dezlănțuiți, descoperindu-se unul pe altul și împreunarea brutală pe care fusese silită să o suporte în dimineața precedentă!... Contrastul puternic măsura, de fapt, distanța care ajunsese să-i separe. Dacă nu chiar să-i opună...

Cât să fi durat, oare, această stare de bine, de confort și de încredere? Câteva luni, nu mai mult. Perioadă tulbure și agitată, pe parcursul căreia nu înceta să-l admire, să se mire, dar și să-i fie frică de omul pe care hazardul i-l scosese în cale. Deși nu-i făcuse vreo declarație explicită, ce altceva în afara iubirii l-ar fi putut determina să-i caute și să-i descopere dorințele, slăbiciunile cele mai ascunse? Le ieșea în întâmpinare delicat, dar cu o precizie uluitoare. Mașina automată de spălat vasele era o raritate absolută în România acelor timpuri. Pentru ea, obiectul devenise o marotă de gospodină – reflex meschin al zilelor de vacanță școlară când scârboasa operație, executată manual, intra în obligațiile ei casnice. Descoperind-o în bucătăria lui, a rămas interzisă. Nici nu văzuse, până atunci, cum arată și cum lucrează un asemenea aparat. Iar visul de a deține și

folosi așa ceva prinsese glas, o singură dată, într-una din scrisorile către Aimé... Sau sumedenia de fotografii pe care i le făcea, în toate pozițiile și ipostazele imaginabile – cum altfel să fi aflat cât de mult îi place ei să pozeze? L-a întrebat, cucerită de felul cum coincidența apropia cele două jumătăți ale aceluiasi imbold. Justificarea pe care i-o oferise, după o scurtă poticneală, suna dezamăgitor de prozaic: „Hai să-i zicem... nimereală. Poate fi și asta o formă de comunicare, nu?”. Desigur. Celelalte fotografii – pe care i le făcuse Aimé – zăceau ascunse în sufletul ei, printre secretele intangibile, la care nimeni nu avea permisiunea să pătrundă. Fizic, rămăseseră la Securitate, confiscate în timpul percheziției domiciliare. Dar ea le cunoștea pe dinafară, răsfoindu-le mintal, unul câte unul, atunci când evada, refugiindu-se printre amintiri. De câteva ori încercase, chiar, să reconstituie unele dintre ele, sugerându-i lui Șerban să aleagă unghiul sau ipostaza dorite de ea. Procedul, poate cam pervers, o incita. Iar reacțiile lui – parțial agasate, dar acceptând cu o indefinibilă doză de complicitate jocul, izbuteau să-i amplifice pornirile respective și satisfacția obținută de pe urma lor. Cât despre el, era evidentă neplăcerea cu care se conforma unor asemenea cerințe. Și totuși, le dădea curs. Căzută pe neașteptate, propunerea de a-i poza goală o șocase. A crezut că glumește sau că o pune la încercare, dar felul în care începuse să o și despoaie din priviri a excitat-o brusc. În spațiul îngust al dormitorului, simțeau fiecare tensiunea aparte care se acumula. La fiecare accesoriu aruncat de pe ea, cu gesturi lente, lascive, deliberat nerușinate, Șerban reacționa prin câteva declicuri care o pătrundeau până în cele mai intime cotloane ale trupului. O fixa ca un violator versat, ținându-și încă în frâu lăcomia sexuală și savurând dimensiunea ticăloșiei pe care o pregătește. Obiectivul cu zoom al aparatului Nikon se exhiba falic, în timp ce o urmărea, împingând spre incandescență senzația acumulată și relevându-i dimensiunea nerușinării asumate. Tot mai înfierbântat, bărbatul nu pierdea niciun detaliu. Dansa în

jurul ei, dilatând sau apropiind distanța în funcție de cum și cât dorea să acapareze din ea și să fixeze pe peliculă. Ulterior, i-a arătat aceste poze Leliei, fără a-i deconspira cine era autorul. În niciun caz nu ar fi dus-o gândul la Șerban, devenit între timp un serios om de afaceri - 81 acru, sever și distant. După ce le-a examinat o seară întreagă, cât au stat de povești, revenind din timp în timp la câte una din ele și scotocind parcă în căutarea a ceva inefabil, pictorița cea vicioasă s-a pronunțat: „Nu mă interesează cine te-a făcut aici... Nici nu cred că are vreo importanță numele sau restul... Singura chestie esențială - află de la mine acum, că mi-s curvă bătrână și unsă cu toate alifiile - e că tipul te iubea extraordinar”. De unde sesizase, oare, așa ceva? „Nu-i vorba de meserie și nici de fler, fetițo. Și, câteodată, nu fac două parale. Aici, în porcăriile astea superbe, bântuie... colcăie ceva aproape insesizabil pe o imagine plană - indiferent că-i ecran, afiș, tablou sau ce pizda mă-sii vrei tu. Altceva... Ține de a treia dimensiune. Asta nu apare decât în cazuri rare; și ea face întotdeauna diferența...”

Să fi jucat Șerban? Și încă atât de convingător?! Nu-i vine a crede. El, care disprețuiește orice formă de disimulare... Firea lui, în care ambiția și orgoliul dau un amestec exploziv, refuză efortul, dar și umilința prefăcătoriei. Era prea vanitos și prea direct, comod, chiar brutal, ca să accepte subterfugiile pe care le implică tactul, diplomația sau orice altă atitudine curtenitoare. Le detesta, recunoștea asta fără ocolișuri. Nu din considerente morale. Doar pentru că nu avea nevoie de asemenea „fițe”, fiindu-i suficiente mijloacele de forță. Și într-adevăr, nu izbutise niciodată să-l prindă cu vreo minciună, oricât s-a străduit ea. Traiul lor de început, un concubinaj clasic, debutase ca o improvizație oarecare. Nu asta o incomoda. Se dezmeticise greu, prea târziu ca să-și mai facă probleme de ordin moral sau sentimental. Dacă întâmplarea rânduise totul astfel, ce să mai critici sau să comentezi? „Așa a fost să fie”, a conchis el. Tocmai trecea pe acolo, prin fața Facultății de Medicină. A văzut-o și pe

ea - copleșită, dezorientată - i-a văzut și pe ceilalți, care nu voiau să o vadă. „O pradă ușor de sedus și de adus acasă”... îl persiflase Magdalena, câteva săptămâni mai târziu, când venise din nou vorba despre întâlnirea lor. „Exact, foarte ușor. Cum s-a și dovedit, până la urmă”, i-a întors-o Șerban, combinând la perfecție duritatea firescului cu subtilitatea imprecisă a glumei. Apoi o luase pe sus, strângând-o în brațele lui puternice și purtând-o până în dormitor. Acolo unde toate deveneau altfel... Fusesse mai întâi colocatară, apoi amantă și, în cele din urmă, soția lui. Cele trei etape decurseseră lin. Se lăsase în voia celor hotărâte de bărbat, fără să întrebe, să fie contrariată ori îngrijorată de consecințe. Destul că se simțea în siguranță, împreună cu el. Ce altceva ar mai fi putut pretinde, după toate câte trecuseră peste ea? Se învățase să fie cuminte, la locul ei. Nu l-a iscodit unde lucrează și în ce constă exact munca lui. Și el se dovedise discret în ce o privea. A asigurat-o că, din punctul lui de vedere, nu avea nicio importanță episodul pentru care fusese cercetată și exmatriculată. „Răbdare și încredere” era deviza lui, pe care i-a propus-o, adăugând că relația lor începe de la zero. Menajul din micuțul apartament de două camere de acolo, din blocul cu patru scări, patru etaje și optzeci de familii, nu excela în farmec. Compensa însă prin tihnă. Îl aștepta să vină de la slujbă, cufundându-se în activitățile gospodărești, deprinse din mers și din plictiseală. Evita să iasă de una singură din casă. Orașul mic ar fi obligat-o să se intersecteze, vrând nevrând, cu lume cunoscută. Unii ar fi ocolit-o, de bună seamă, făcându-se că nu o văd, alternativa era, în cel mai fericit caz, să o chestioneze și să o compătimească. Întrebări de genul „Ce ți-a trebuit?” sau, și mai incomod, „Iar acum ce faci... cum te descurci?” ar fi pândit-o după fiecare colț. Rarele noutăți publice i le servea Șerban, când ajungea acasă, gata selectate și amendate prin comentariul lui precis, aspru, demolator. Trecuseră așa câteva luni. Prin vara lui '89, a avertizat-o (cam într-o doară - de aceea nici nu-l luase prea în serios) să pună din nou mâna pe

82 carte, căci se prefigurau unele șanse de a fi reprimată în facultate. Așa se și întâmplase – și asta doar printr-o banală cerere scrisă. Nu prin analizarea și reconsiderarea dosarului, nici prin interogatorii suplimentare, pentru care ea nutrea cuvenita groază, nici măcar un angajament solemn că nu avea să mai repete greșelile pentru care fusese anchetată și sancționată. Reintrarea atât de lină în normalitate i se părea de neînțeles, contrariind-o mai mult și mai intens decât reversul suferit când cu arestarea și celelalte. Oare ce se întâmplase? Totul ieșea din logica strâmbă, dar totuși coerentă, previzibilă, a sistemului. Cine o va urmări și va raporta, de acum încolo, despre mișcările, vorbele și gândurile sale? „Eu”, i-a tăiat-o Șerban, în răspăr. „Ce, nu mă crezi în stare?”, supralicitase apoi, ca reacție la neîncrederea ei agasată. Discutau lucruri serioase, nu era vreme de bătut câmpii. Râsul forțat, ca la o glumă scremută, închisese atunci subiectul, fără a-i epuiza însă zonele obscure care-i dădeau dureri de cap. O stresa teribil perspectiva reîntâlnirii cu vechii colegi și profesori. Nu acționa rușinea, ci vanitatea, scârba nevindecabilă pe care o resimțea față de lașitatea lor. Își cunoștea bine firea nestăpânită, voluntară, aptă să declanșeze reacții și chiar confruntări extrem de neplăcute. Pe acest fond a căzut vestea adusă de Șerban – că se mută cu serviciul la București. I-a comunicat-o scurt și sec, de parcă ar fi fost vorba de schimbarea unei cravate. Magdalena a încremenit. Se și vedea singură, părăsită la cheremul unei lumi ostile și agresive, care abia aștepta să o ia în primire și să o toace pe toate părțile. Emoțiile – descărcate năvalnic, odată cu adrenalina – au durat numai câteva zeci de secunde. Atât cât i-a trebuit lui să mestece tacticos și să înghită îmbucătura – sufleu de conopidă, preparat de ea pentru cină, conform celor însușite din studiul cărții de bucate. După aceea, preocupat numai de ceea ce-i rămăsese în farfurie, pe care o ștergea cu o bucată de pâine, a adăugat restul: că o va transfera și pe ea în Capitală. „E mai bine din toate punctele de vedere”, a

închis el definitiv discuția, convins că oferise astfel un răspuns complet eventualelor ei întrebări. Abia atunci s-a dezmeticit, dar a luat-o cu ameteală înțelegând dimensiunea majoră a schimbării ce se prefigura. Pentru o clipă, s-a temut că este tot o glumă, ca și cealaltă, destul de recentă, pe care tot el i-o trântise, despre supraveghere și raportările informative. S-a așezat jos, trăgându-și cu zgomot taburetul de bucătărie și fixându-i chipul încruntat, concentrat exclusiv pe fâșăitul sifonului din care se încăpățâna să stoarcă ultimii stropi. Mulțumit de izbândă, i-a aruncat repede, înainte de a da paharul peste cap: „Va trebui să facem repede actele”. Mai târziu, în pat, a priceput despre ce acte vorbise – cele de căsătorie...

La București devenise din nou studentă. Și, pentru prima oară în viața ei – doamnă. Numele de Dragu i se păruse ca oricare altul, nu o deranja. Abia mai încolo, când și-a confecționat primele cărți de vizită, a sesizat sonoritatea lui, nu tocmai asortată cu vreunul din prenumele ei. Oricum le-ar fi aranjat, dădea prost. Efectul era strident, caraghios. De fapt, realizează în acest moment, chinuind schimbătorul de viteze spre disperarea ambreiajului, asta apăruse atunci când relația ei directă cu Șerban suferise primele deteriorări. Schimbarea de mediu, de societate și de preocupări nu avea cum să nu îi influențeze. Pe amândoi. Se răsturnase o lume, un sistem – se năștea altul, cu valorile, cu criteriile și cu obiectivele sale. La început, totul era nou, dinamic, spectaculos. Preocupat și prea ocupat, el continua – dacă nu să o răsfete – să fie totuși gentil. Politețea, devenită ulterior răceală și chiar asprime, au intervenit pe nesimțite. Dar s-au instalat temeinic, ireversibil. Afacerile solide, dar discrete, în care el s-a lansat cu aplomb, l-au acaparat cu totul. Dacă o întrebi, nici acum nu are habar cu ce capital pornise soțul ei și cum de i-au mers atât de

83 înfloritor treburile. În derularea lor vertiginoasă, evenimentele îi acaparaseră viitoarei doctorițe atenția, energia... totul. Se lăsa antrenată, laolaltă cu noii săi colegi, în avalanșa de proteste și de manifestații stradale,

agitându-se și consumându-se în lupta lor zgomotoasă contra comunismului. Fusese deținută politic, persecutată. Pentru cei cărora li se alăturase, era o vedetă – ipostază spre care, nu-i este rușine să recunoască, a râvnit întotdeauna. Șerban, prins cu ale lui, o lăsase în pace cu prostiile ei, cum le caracterizase o singură dată, în trecere. Trecutul ei recent, de victimă a aberantelor persecuții politice, se răsfrângea și asupra lui, conferindu-i o anumită onorabilitate – doar avusese curajul să sfideze puterea. Din dragoste! Și-a deschis prima firmă, importante erau comenzile, asocierile, piața. „Ce Securitate? Ce comunism? ...” a mârâit el, agasat, la insistențele ei de a-l lămuri. I-o retezase fără menajamente. „Nu contează trecutul. Gata, dă-l dracului! Viitorul e important”. Iar acesta însemna câștigarea banilor și a puterii pe care o conferă aceștia, nu un idealism fluturat printre principii și poezie. Absolvirea și licența de medic obținută l-au lăsat rece. Din partea lui, nu avea decât să se dedice operei nobile de tămăduire a suferințelor celor mulți. „Dar ia seama la ce-ți spun acum: averea se face din negoț, nu din dărnicie”. Lovise direct, precis, în punctul ei cel mai vulnerabil – obsesia confortului, a luxului și a mondenității strălucitoare. În plus, titlul de director general, care i-ar fi revenit dacă accepta să se ocupe de afacerile cu echipament medical, îi măgulea și originea modestă, și complexe refulate. Azi nu regretă direcția aleasă. Dimpotrivă, este chiar mândră de ea, căci corespunde întru totul celor jinduite, pe care le pretinde și le obține acum de la viață. Lui Șerban nu are de ce să-i fie recunoscătoare. Iar datoare – nici atât. I-a plătit, corect și eficient, tot binele făcut. Este o soție aspectuoasă, rasată și curtată. Lumea îl invidiază pentru asta, ceea ce îi satisface deplin vanitatea-i nemărginită. A dus întotdeauna lucrurile cu bine la capăt și – exceptând incidentul greșos de ieri, care i-a depășit puterea de seducție – face față cu brio sarcinilor ce-i revin. De altfel, casa pe care au reușit să și-o construiască în timp record nu ar fi existat fără contribuția ei. Proiectul, execuția, decorațiunile și mobilierul – toate poartă nu doar amprenta gusturilor și a

exigențelor sale, dar sunt efectiv rodul implicării ei minuțioase, competente, eficiente.

Primul amant și l-a luat destul de târziu, ținând cont de degradarea relațiilor de cuplu cu soțul său. Pentru o femeie ca ea - tânără, senzuală, pragmatică - era nu doar firesc, ci aproape obligatoriu să procedeze așa. Desigur, îndată ce legăturile cu exteriorul deveniseră accesibile, a sperat și a încercat să dea de urma lui Aimé - singurul bărbat pentru care ar divorța, oricând, cu ochii închiși. Toate eforturile de a-l găsi pe elvețian s-au soldat, însă, cu tot atâtea eșecuri. Numărul de telefon știut pe dinafară nu este (adică nu mai este) alocat - o anunța robotul centralei. Nici tentativele epistolare nu s-au bucurat de mai multă șansă. Scrisorile s-au întors, cumiști și necitite, purtând pe plic mențiunea că, la adresa respectivă - Langfeldstrasse 22, 4258 Zuchwil, Solothurn, Schweiz - nu locuiește nimeni care să poarte numele destinatarului. Probabil că, între timp, Aimé al ei se mutase. Plecase, fugise, dispăruse. Cine știe ce oraș, țară sau chiar continent l-or fi atras pe călătorul frenetic, mereu gata să descopere, să cerceteze, să înțeleagă noutățile întâlnite în cale? Realismul ei, perfecționat între timp grație experiențelor trăite, s-a dovedit esențial în asumarea demnă a eșecului. Orgoliul i-a dat forța să refuze varianta de a-i contacta pe cei din clinica de la Târgu-Mureș, care lucraseră cu el și i-ar fi putut cunoaște noile coordonate. Era singurul loc în care n-ar mai fi acceptat, pentru nimic în lume, să se întoarcă. Prea trecuse, acolo, prin toate stările limită: extaz, teroare, înjosire. Și niciunul dintre „halatele albe” nu o compătimise, nu o ajutase, nu o încurajase. Se dovediseră doar lași, egoiști, meschini. Într-un plan eminamente imaginar, se vedea revenind în oraș numai în ipostaza unei Claire Zachanassian, bătrâna doamnă a lui Dürrenmatt, ca să le plătească, cu vârf și ndesat, toată urâciunea de care se bucurase din partea lor.

Voiajurile pe care i le oferise Șerban cu diverse ocazii ocoliseră, ca un făcut, tocmai Elveția. Au fost împreună în Spania și Italia, în Irlanda, Suedia, Olanda, Egipt... ba nu,

piramidele și Valea Nilului le făcuse singură. Adică... în fine... cu „Olandezul Zburător”. Dar de fiecare dată când, sub o formă sau alta, îi sugerase o scurtă vacanță în Țara Cantoanelor, Șerban strâmbase din nas, găsind-o plictisitoare și excesiv de scumpă. El călătorise de câteva ori, cu afaceri, la Geneva și Lugano, și o asigura că nu merită să-ți îngropi acolo atâtea zile și atâția bani. Insistențele nevastă-sii, oricât de abil mascate, îl deranjau vizibil. Răspunsurile sarcastice, insinuante și necioplite i-au confirmat persistența unei inexplicabile ranchiune. S-a decis să renunțe la orice fel de pretenție pe această temă, după o ieșire oribilă, neobișnuit de agresivă, a lui Șerban. Se aflau la schi, într-o localitate alpină din Tirol. Totul fusese impecabil. După o zi superbă, încheiată cu o cină intimă într-un local cochec, scandalul a izbucnit violent tocmai când s-ar fi așteptat mai puțin. Soțul ei intrase sub duș, unde se bălăcea îndelung, revigorator, conform tabietului. Văzând-o că intră să-și ia halatul, a chemat-o lângă el, începând să se hârjonească acolo, sub apă, ca doi adolescenți. Simțindu-l încins și gata să-i satisfacă orice capriciu, ea a plusat pe neașteptate. Miza – ca de obicei în asemenea situații sensibile – pe graba lui de a ajunge acolo unde dorea. Scop pentru care era dispus, câteodată, să cedeze câte un fleac, la schimb. Atunci găsisese ea prilejul, stând cu spatele și frecându-se parșiv de el, să aducă iarăși vorba despre pârdașnica de Elveție. Se afla la numai doi pași, un viraj mai larg pe pârtie și te trezeai, în doar câteva secunde, dincolo. Mai în glumă, mai în serios, s-a alintat mărturisindu-i că era cât pe-aici să greșească drumul... Se redresase în ultima clipă, s-a fandosit ea, imitându-i chiar acolo, sub jetul fierbinte, cristiana prin care evitase riscantul derapaj și pierderea direcției. „Dar dacă mâine nu-mi mai iese... orice e posibil... și mă opresc tocmai la Davos?...” aruncase provocator peste umăr, cu acea modulare a vocii ce nu dădea niciodată greș când avea de gând să-l întărească. De data asta, reacția lui a fost pe cât de fulgerătoare, pe atât de neașteptată. Mai întâi l-a simțit, apoi l-a și văzut cum se montează. I-a dat drumul din brațe,

chiar a îmbrâncit-o în spațiul îngust al cabinei cu pereții transparenți și plină de aburi. Apoi s-a pornit să urle la ea, într-o dezlănțuire temperamentală absolut necontrolată, de care nu-l crezuse niciodată în stare. Smulsese cordonul dușului și, după comutarea pe rece, o ținuse cu jetul puternic, devastator, plesnind-o sălbatic peste tot corpul. Amesteca, de-a valma, torente de injurii și reproșuri, insinuări triviale și invective dure. Ghemuită într-un colț, biciuită de apa ca gheața, ce se revărsa asupra ei, apucase totuși să mai deslușească în potopul verbal o viitură turbată, de ură amestecată cu dispreț. Ce-l apucase? De unde și de când dura acumularea aceea de umori, răbufnind acum cu atâta intensitate? Ceea ce o uluise cel mai mult în monologul lui au fost aluziile incredibil de precise la ceea ce o obseda pe ea. Insinuări deloc subtile și îndemnuri grosolane, chiar triviale îi cereau socoteală pentru dorințele neexprimate, păstrate cu desăvârșită prudență. Trimiterile la vreun elvețian bogat, la care visează, pesemne, de ani de zile și în fața căruia ar fi căzut „ca vaca, cu cracii-n sus”, o șocaseră. De unde?... Nu comisese niciodată vreo imprudență sau cea mai mică indiscreție despre Aimé, nici măcar preotului, la spovedanie, nu-i destăinuise episodul, căci nu-l

85 considera păcat. Atunci cum de adunase bărbatu-său atâtea elemente incriminatorii pe care să i le azvârle în față brusc, după o conviețuire aproape imaculată?

Trecuseră, de atunci, mai mult de trei ani. Niciunul dintre ei nu mai revenise asupra episodului. Și niciuna dintre incertitudinile ei nu-și aflase vreun răspuns. Când l-a întâlnit pe Silviu și s-a îndrăgostit de el, și-a luat cele mai precaute măsuri ca să protejeze relația de orice indiscreție sau imixtiune. Întâlnirile lor amoroase își găseau adăpost în locurile cele mai sigure, împrumutând pe alocuri un aer de ridicolă conspirativitate. Cunoscându-și bine soțul și evaluând cu realism deteriorarea legăturilor conjugale, n-ar fi trebuit să fie atât de prudentă. Și nici să se teamă. Fiecare își avea propria viață personală. Găsea de prost gust să încerce edificări (inutile) asupra amantelor lui, dar

nu se îndoia de existența lor. Pe de altă parte, afacerile susținute îl absorbiseră efectiv. Se vedeau rar, târziu și puțin. Se și dezobișnuiseră unul de altul. De aceea a luat-o pe nepusă masă atacul sexual săvârșit în dimineața precedentă. Ora improprie și maniera în care se petrecuse nici nu mai contau acum, pe lângă faptul în sine. Brrr!... La sfârșitul lui, se spălase îndelung, cu silă și înverșunare. Încerca să înlăture orice urmă pe care ar fi putut-o păstra corpul ei. Se simțea mânjită. De când trăia cu Silviu, nu se mai culcase niciodată cu bărbatu-său. Acum, apropiindu-se de fiecare kilometru de celălalt, nu izbutea să se scuture de senzația că îl înșelase.

XII

— Åsta sunt eu: un filosof de închiriat.

Omul din stânga lui ține volanul, cu două degete petrecute așa, într-o doară, pe circumferință. Parcă i-ar face o favoare, un fel de „hai... treacă de la mine”. Altfel, reflexe sigure și prompte, de vechi meseriaș. „Plus conversația!” a glumit el, ca răspuns la complimentul nerostit al clientului. „Studiile superioare nu le mai bag în calcul pentru că, oricum, n-au nicio relevanță”, accentuase apoi cu un sarcasm dezinvolt.

Domnul Paul este o descoperire proaspătă, întâmplătoare, dar de mare efect, apreciază străinul, sedus de farmecul originalului său șofer de ocazie. Figură mai curând comună de cvadragenar obosit, cu fălcile căzute și, deasupra lor, o chelie shakespeariană. Ca să ajungă pe mâna lui, a trebuit să îmbine și să combine, ca de fiecare dată în pățaniile sale, câteva elemente parcă anume aranjate de cineva – mereu acel cineva – invizibil și inevitabil. Mai întâi, starea neplăcută care l-a invadat după încheierea așa-zisei întâlniri de afaceri din seara precedentă. Nu se îndoia că inițiatorul va reveni cu insistențele de rigoare. La care nu era deloc încântat să se expună. Dar niciun motiv de refuz net nu exista. Se eschivase stângaci, cerând timp de gândire. Adică lăsând deschisă ușa pentru încă o repriză. Altceva mai acătării nu

găsise, pentru moment, sub avalanșa aiuritoare a tuturor celor întâmplate. Fusese greșeala lui. Cu atât mai supărătoare cu cât venea după un lanț de erori, de gafe și confuzii în care se bălăcise, neajutorat, timp de câteva ore. Când și-a perceput propria imagine, era prea târziu să mai repare ceva din ea. Dragu îl domina copios, paralizându-i mișcărilor. Vedea, înțelegea, dar se dovedea incapabil să reacționeze așa cum trebuie. Veșnica și păguboasa lui politețe. Prea multe scrupule strică... Nu-i mai rămânea decât să se eschiveze elegant, inventând ceva credibil: priorități neprevăzute, încurcături. Soluția Nonei, care l-a îmbrâncit spre Urzica Mică, se potrivea perfect. Marele ei merit: era plauzibilă. Dar, totodată, suficient de minoră, „cusută cu ață albă”, spre a sublinia dimensiunea opțiunii, edificatoare pentru pretendentul prea insistent. Pisălog de-a binelea, chiar nedelicat, în ciuda aparențelor abil meșteșugite, ireproșabile ca formă: „Înțeleg... sigur că da, îl liniștise acesta, când l-a anunțat că va fi nevoit să lipsească două zile din Capitală. Dacă e ceva ivit pe neașteptate, bănuiesc că aveți nevoie de ajutor. Vă rog să-mi spuneți fără nicio rețineră cu ce v-aș putea fi de folos”. Solicitudine irefutabilă. Impecabilă, ca o tunsoare proaspăt desăvârșită de mâna frizerului: vopsită, ondulată, tratată din belșug cu briantină. Și de care, când se încheiază, nu mai poți scăpa așa de ușor. În loc să se îmbufneze, Dragu se arătase deconcertant de binevoitor, gata să-i pună la dispoziție o mașină solidă, dar confortabilă, adecvată drumurilor în care gropile luaseră definitiv locul oricăror iluzii. Oferta se completa cu șoferul de rigoare („Cel mai bun din câți există! E omul meu de încredere...”) și cu orice altceva ar mai fi avut nevoie distinsul oaspete, ca să se simtă bine și să nu-i lipsească nimic. Elvețianului i se confirma astfel temerea că nu-i era dat să se debaraseze elegant de el și de ELVIRA lui. Doar că, avizat fiind, beneficia de o marjă de manevră. Refuzul lui nu se arătase cu nimic mai prejos – mulțumiri, dar problema era deja rezolvată, chiar angajată. De unde...?! Tocmai la capitolul acesta rămăsese descoperit. Nu putea recurge la niciunul

dintre cunoscuții săi, fără a abuza... sau fără a-și crea obligații nedorite. Nici soluția unei deplasări obișnuite, cu trenul, nu corespundea intervalului de timp pe care îl avea la dispoziție. Satul, aflat la capătul unei linii secundare, se bucura de doar o cursă pe zi. Asta după ce schimbai în două locuri, operațiune care însuma, numai stând în așteptare, vreo patru ceasuri. Exclus. Netuța, consultantul lui pe această problemă, nu avea în general idei, darămite una salvatoare. Automobilul cu care umbla prezenta o mare calitate - numărul de înmatriculare elvețian, pe care posesoarea nu se grăbea deloc să-l înlocuiască. Hiba, mult mai importantă în contextul dat, consta în riscurile folosirii sale la drum lung, în afara localităților. O defecțiune cronică la sistemul de aprindere te imobiliza când ți-era lumea mai dragă. Subreta nu se sinchisea prea tare, căci apela mereu la bunăvoința nemărginită a concetățenilor ei, solicitați să o împingă atunci când nu mai putea să se miște. „Eu mă descurc fără probleme, de acolo până dincolo. Dumneavoastră, însă... vă trebuie altceva”. Varianta închirierii s-a desprins de la sine. Firma profilată pe asemenea servicii se găsea, întâmplător, la doar câteva străzi distanță. Ceea ce-i prilejuise o plimbare agreabilă, reconfortantă pe toate planurile, contribuind la estomparea - și chiar la reconsiderarea - unor impresii nefavorabile, sedimentate de pe urma nopții trecute. În lumina răcoroasă a dimineții, vag irizate într-un halou de ceață și fum provenit din arderea grămezilor de frunze moarte, începea să vadă totul cu alți ochi. Contribuiau la noua stare de spirit și încurajările din depărtare ale prietenei, și peisajul citadin deosebit de atractiv, pe care își permitea să-l guste pe îndelete. Se simțea năpădit de farmecul discret al cartierului burghez, cu vilele sale ca niște curtezane opulente, construite din risipa și eleganța anilor nebuni dintre cele două războaie. Case superbe, deschise aproape impudic către exterior grație grădinilor și teraselor un pic cam prea ornamentate, după gustul său. Familiarizat cu nota dominantă a caselor elvețiene (sobre, aparent monotone, ascunse cel mai adesea în spatele

porților solide, al fațadelor plate, masive, impenetrabile sau măcar al obloanelor ermetice) cele pe lângă care pășea acum îi stârneau deopotrivă interesul și admirația. Volumele geometrice savant alcătuite din linii îndrăznețe, planuri neregulate și adaosuri decorative epatante te trimiteau cu gândul spre fantezia arhitecților care le proiectaseră - încurajată, chiar hrănită de spiritul frivol al locurilor, dar și susținută de existența spațiului excedentar, de care puteai abuza după pofta inimii și avântul imaginației. Colțuri neașteptate se tăiau brusc, exhibând indiscret în spatele lor incinte nebănuite. Mulți stâlpi de susținere - încrustați cu o revărsare de motive geometrice sau florale, amestecând baroc-ul târziu cu rococo-ul dulceag, într-un hibrid care atingea, pe alocuri, kitsch-ul - sprijineau arcade largi, compuse în formă de treflă. Ancadramentele ferestrelor arătau, cel mai adesea, ca niște rame de tablouri, chiar de oglinzi, iar balcoanele și lucarnele de deasupra lor, izbucnind din pantele acoperișurilor mansardate, completau impresia unei acumulări fără sfârșit, care putea primi oricât de multe și orice fel de adaosuri. Se citea, în fiecare părticică a acestor alcătuiți, plăcerea pe care o nutreau posesorii lor în a-și etala, fălos, tot ceea ce ei sunt convinși că îi reprezintă. Puteai să nu-i fi văzut nici unuia dintre ei chipul, manierele sau restul apucăturilor; fațada se dovedea elocventă. Definitorie.

De unul singur și nu foarte grăbit, se delecta examinând - ca într-o expoziție sui generis - fiecare imobil în parte. Un felinar continuând să ardă în timpul zilei, o grădină atent îngrijită sau niște așternuturi trântite, la aerisit, peste pervazul ferestrei reprezentau amănunte după care puteai încerca să ghicești ce hram poartă, în mare, proprietarul. Sau, mă rog, stăpânul actual... Martin aflate, din relatările patetice ale Nonei, ce a însemnat jumătatea comunistă de secol pentru oamenii pe care i-a prins aici. Evacuările forțate urmate, de cele mai multe ori, de arestări curățaseră locul, terorizându-i pe cei rămași - și aceștia, nu pentru mult timp. Noaptea apărea în fața

câte unei porți, tăcută și macabră, duba poliției secrete. A doua zi, dis-de-diminează, venea vreun camion să încarce tot ceea ce scăpase neridicat, nesechestrat și neconfiscat. Spaima, suferința și umilința – diabolică triadă a terorii, cum o numea Nona. Nici familia ei nu se bucurase de un alt tratament. Avea treisprezece – paisprezece ani când au fost, pur și simplu, aruncați în stradă. În locul lor, în proprietățile lor intraseră doi subofițeri brutali, insolenți și hrăpăreți, avangarda noii clase aduse la putere de regimul democrației populare. Zidurile refuză și acum să împărtășească celui neavizat măcar o parte din dramele teribile consumate în interiorul lor, cărora le fuseseră martore. Chiar nevindecate, rănilor se cicatrizară anevoie; și de nevoie. Mulți muriseră, prin închisori sau lagăre de muncă silnică. Alții își pierduseră mințile. Unii, mai norocoși, izbutiseră să fugă. Să emigreze. Mai bine spus, să se refugieze. Unde vedeau cu ochii, unde puteau și erau primiți. Opulența actuală, luxul strident și agresiv păreau menite nu atât să înlocuiască, să recupereze, cât să acopere și să treacă sub uitare o parte din nenorocirile îndurate de vechii locatari. Plante ambientale luxuriante, piscine, limuzine exorbitant de scumpe și sisteme sofisticate de protecție clipeau și bip-ăiau acum la tot pasul. Terasă placate cu marmură, gazon englezesc, bodyguarzi bățoși și sfidători, de parcă ei ar fi fost titularii, nu slugile. Doctorul aflase că, în majoritatea cazurilor, actualii deținători erau cei – sau urmașii celor – care au alungat, au furat, au expropriat. Prea puține victime supraviețuiseră. Iar, dintre acestea, și mai puțini au avut norocul să-și recapete proprietățile. „Asta-i viața, domnul meu: morții cu morții – viii cu viii. Învingătorii se întâlnesc în finală”, îi spulberase orice dilemă Tudor Vasiliu, un scriitor cinic și rubicond. Chiar așa – aici, unde Parisul se intersectează cu Quito și Londra (nume purtate de străzile respective), un bărbat vârstnic, cu aspect militar, stropește trotuarul mânuind energic și dezordonat un furtun ca de pompier. Elvețianul s-a oprit locului, așteptând ca individul să ia act de prezența lui pietonală și

să-i permită să treacă uscat. Dar omul nu dă semne că ar avea vreo intenție de a domoli – sau măcar a orienta în altă direcție – șuvoiul pe care îl manevrează. Îi aruncă o căutătură incoloră, inodoră și insipidă, continuând să-și vadă de treabă. După vestimentație, ai zice că o fi vreun servitor, cel mult portarul imobilului. Este echipat cu un fel de halat, din postav kaki, fără mâneci și lung până spre glezne. Pe cap, o pălărie, iar în picioare – niște pantofi tip Adidas, cu șireturile răsfirate. O apariție (sau o arătare) descinsă direct din ficțiune. Un jeep Suzuki, lăbărțat și greoi, purcede a ieși din curtea imensă, brăzdată de iarbă și beton. Omul își continuă joaca tembelă, aruncând pe capotă și parbriz un jet consistent, însoțit de un râs glumeț, tremurat, pițigăiat. Cu siguranță, femeia de la volan îl va pune la punct, obligându-l să-și respecte îndeletnicirea și să o practice serios. Eroare! Coboară sprintenă și încep o conversație familiară, animată și amuzată. Sub presiunea apei, alarma sonoră s-a pornit să urle isteric, iar ștergătoarele să se bătăie ritmic. Copilul de șapte-opt ani, apărut val-vârtej de pe terasă, trăgând rafale lungi cu mitraliera de jucărie, întregește tabloul celor trei generații ale unei familii pe care fericirea pare să o dea, efectiv, afară din casă.

„Asta-i palatul meu, Herr Doktor. Îl puteți admira, în toată splendoarea lui, pe dinafară și pe dinăuntru. Numai dacă sunteți curios și... pe riscul dumneavoastră. Eu, unul, m-am imunizat”. Prin această formulă ironic-protocolară îl invitase domnul Paul să-i viziteze habitatul. Și-a cerut scuze, dar era obligat să treacă pe acasă înainte de a porni la drum. Luase leafa, eveniment așteptat de familie cu o flămândă nerăbdare.

Ar fi fost nedelicat să-i refuze oferta. L-a urmat în blocul inform și hâd, dintr-un fel de cartier periferic. Putea rămâne în interiorul limuzinei confortabile, cu geamuri heliomat și aer condiționat, care l-ar fi izolat de ambientul sordid, alcătuit din copii mulți și prost îmbrăcați, alergând bezmetic după o minge de plajă, cu buline, câini vagabonzi, scotocind resemnați prin bidoanele cu gunoaie

menajere, automobile vechi, unele ruginite și dezafectate, fără parbrizuri sau faruri, unele chiar și fără roți... „Tot ce vă rog este să vă țineți de nas, de la ușa comună până la apartamentul în care vom intra. Între aceste două repere nu vă pot proteja decât simbolic – deci inefficient”. Șoferul vorbea o germană fluentă, aleasă. Știa, la fel de bine, și franțuzește, dar îi ceruse permisiunea să comunice într-o limbă mai... precisă, mai ordonată, după cum se pronunțase acest intelectual bizar, de o originalitate „silită”, cum singur o definise încă de când s-a recomandat.

— Cum adică, filosof...? Nedumerirea oaspetelui era strict tehnică. În chiar secunda când i-a scăpat, conștientizase involuntarul ei potențial jignitor. Prea târziu ca să mai dea înapoi. Odată comisă, gafa putea fi, în cel mai bun caz, aseasonată cu ceva care să o facă, eventual, mai lesne de înghițit. Așa că se agață sprinten de un reper onorant.

— Sunteți așa... un fel de Jean Jacques Rousseau, ilustrul meu concitadin genevez...

Paul, cel deja închiriat, nu se formalizează. Și nici nu speculează prestigiul oferit de celălalt elvețian, cu elegantă dărnicie, spre a drege busuiocul. Toată atitudinea lui degajă o asumare senină a condiției sale sociale. Nu fusese crescut, până de curând, sub aberanta deviză ideologică potrivit căreia libertatea nu ar fi altceva decât necesitatea înțeleasă?

— O... ho... ho! Țineți cu tot dinadinsul să mă flatați? Nu vă faceți probleme, nedumerirea e firească. Gafele probează, în primul rând, buna-credință a celui care le comite. Omul părea să aibă un fel de farmec frust. Incisiv doar până la limita bunei cuviințe, stabilise din primele momente o comunicare spontană cu el. Depășea astfel o stânjenitoare reacție, pe care Martin o întâlneau la majoritatea interlocutorilor autohtoni – aceea de a se plasa fie deasupra, fie (de cele mai multe ori) sub nivelul convorbitorului occidental.

— Iertată să-mi fie părerea, continuă Paul Vărzaru, la

fel de sigur pe volan, ca și pe conversația începută, dar ilustrul dumneavoastră concitadin își permitea luxul să scrie una, dar să trăiască alta. Moralistul Jean Jacques obișnuia, dacă bine îmi aduc eu aminte, să-i învețe pe alții cum să-și educe copiii, în timp ce își trimitea propriile-i odrasle – altminteri, cam nelegitime, concepute cu menajera – la orfelinat. În grija societății, care va să zică. Adică a acelei entități fundamental viciate care ne corupe, dacă e să-i luăm în serios preceptele...

— Mă rog... nimeni nu e perfect pe lumea asta. Elvețianul se foise, încurcat. Spre rușinea lui, nu cunoștea nimic despre viața privată a marelui gânditor iluminist. Și chiar dacă ar fi fost informat, era de datoria lui să apere reputația publică a compatriotului său. Ah, acești balcanici veșnic cârtitori, scormonind cu înverșunare, dar și cu aplicație, ca să dibuie cel mai mic motiv de contestare a unei personalități!... De unde, oare, această vocație a demitizării cu orice preț, prin care țineau să diminueze întotdeauna, dacă nu chiar să anuleze orice valoare atestată, prin găsirea și evidențierea aspectelor ei mai puțin reușite?

— Nu vă faceți probleme, Herr Doktor. Nu sunt un român atât de bun încât să demolez la iuțeală idolii altora, încercând să demonstrez că suntem cu toții la fel de mici, de păcătoși și de nemernici. Nici nu mă las atras de tentația perversă – și nedreaptă, în fond – de a compara păcatele de alcov ale lui Rousseau cu cele... altfel teribil de asemănătoare, săvârșite de către tata Marx. Aș deveni astfel un moralist clasic, scârbos și antipatic.

— Ce poate fi atât de scârbos la un moralist?

— Mai nimic. În afară de tezele sale, care sunt valabile pentru toată lumea... Exceptând, invariabil, propria-i persoană.

Lejeritatea jongleriei cu ideile trăsnite, dar demne de interes îl surprind și îl amuză pe elvețianul mult mai conformist din fire. Se adaptase, într-o oarecare măsură, la originalitățile de gândire și chiar de exprimare ale prietenului său Alex cel ajuns, de pe urma lor, tocmai în

exploziva și primejdioasa Cecenie. Doar că jurnalistul este mai încrâncenat, mai participativ și suferă în mod evident de pe urma constatărilor și a părerilor sale. Ceea ce, în cazul acestui șofer cugetător, nu prea iese în evidență.

— Și totuși, ce anume v-a determinat să preferați volanul în locul conceptelor... în locul marilor idei?

— Sărăcia, domnule. Nevoia. Poate și luciditatea. Eu mi-am luat licența în filosofie cu o dizertație despre dialectica hegeliană. Eram un pârdalnic de idealist, rupt de realitate, de context, de conjunctură... de tot ce vreți. Unul dintre zăpăciții care cred, cum bine spune vestita noastră înțelepciune strămoșească, cum că tot ce zboară se mănâncă. Sau ține de foame. Ei bine, tocmai această dimensiune concretă, animalică, primitivă... Hrana plus celula de bază a societății - adică familia - m-au făcut să eșuez, jalnic și fără scăpare, în vulgara teză materialistă care susține că orice ideal trece mai întâi prin burtă. Așa e, trebuie să recunosc. Cu un mic și - cred eu - deloc neînsemnat adaos: burta asta e, înainte de orice, a copiilor mei. Știa colegul Kant, dragul de el, de ce își începea ziua de lucru cu o strașnică repriză de masturbare: ca să poată apoi gândi curat, în liniște, netulburat de hormoni și fără urmări. Mie nu mi-a dat mâna. Așa am ajuns cu ea pe volan, cum remarcați domnia voastră pe bună și tristă dreptate.

În pofida detașării pe care se străduia să o acrediteze, atitudinea intelectualului convertit la șoferia profesionistă se apropia mai mult de a unui bufon. Rostea lucruri grave în fond, alegând - pentru a le transmite și a le face mai suportabile - calea unui discurs aproape glumeț, îmbinare de luciditate și umor, de haz și necaz.

— Dar, ca să înțelegeți traiectoria mea neobișnuită, dumneavoastră nu vă trebuie parabole și figuri de stil. Vă interesează mecanismul acestei schimbări neobișnuite de condiție socială. De rang, de preocupări, de tot... Dacă greșesc, vă rog să mă întrerupeți ori să mă corectați. Nu mă supăr. M-am învățat să suport orice.

Nu simțea deloc nevoia să-l oprească. Bărbatul se

dovedea, cu fiecare vorbă ce-i ieșea din gură, tot mai agreabil și interesant. Chiar simpatic prin felul simplu, deschis în care exprima unele idei deloc confortabile în primul rând pentru propria-i persoană. Ascultătorul devenea, în felul acesta, o cutie de rezonanță. Cum era să-l deranjeze o asemenea postură onorantă? Dă din cap încurajator și stimulatîv pentru partenerul de dialog.

— Pe scurt - căci suntem doar la începutul relației noastre - nu e cazul să devin văicăros și pisălog, îngropându-vă sub torente de lamentări - aproape douăzeci de ani am predat istoria filosofiei la un liceu. Încă am scăpat cu obrazul curat, căci majoritatea colegilor mei era nevoită să predice socialismul științific, economia politico-ideologică sau educația cetățenească. Asta era, în vremurile acelea, un fel de propagandă grosieră și inutilă, cu care erau intoxicați adolescenții ca să le intre-n sânge, pasămite, regulile comuniste ale traiului în cea mai bună dintre societăți. Un maldăr infinit de ineptii... nu e cazul să insistăm asupra lor, dacă tot s-a întâmplat să-și dea obștescul sfârșit. În fine... M-am însurat cu o colegă care absolvise conservatorul de muzică, dar avea dosar prost - taică-său fusese magistrat, apoi deținut politic. În consecință, a aterizat la aceeași școală, ca profesoară de muzică și, pentru completarea normei didactice, de desen. Dansul și bunele maniere nu se obișnuiau pe vremea aceea... Ne-am întâlnit în prima zi de cursuri. Nu vă închipuiți, însă, că asta s-ar fi întâmplat prin sala de festivități sau, eventual, la bibliotecă. Nici măcar în cancelaria unde urma să ne petrecem, în comun, recreațiile. Încă nu ajunseserăm până acolo. Ne aflam pe o tarla plină cu porumb - câteva zeci de hectare ce trebuiau culese de elevi, studenți și militari. Agricultură socialistă se făcea prin muncă forțată și cu mână de lucru gratuită... cu poporul și pentru popor, cum ne tot îmboldea o lozincă mobilizatoare. Așa încât, recunosc cinstit, pe noi ne-a unit munca. Ne-a făcut să ne cunoaștem și să ne susținem reciproc. După cum pretindea doctrina oficială. Era romantic: în noroi până la glezne, asiguram pâinea țării.

Bunăstarea materială (prin cocenii culeși efectiv) și spirituală a tuturor: dădeam tonul la cântecele patriotice, care slăveau PC-ul - Partidul și Conducătorul care ne trimiseseră acolo. Altfel, eram niște diletanți, necalificați. Porumbul acela ajunsese să fie un fel de „Violon d'Ingres”. Vă plictisesc cumva cu amănunte prea pitorești... poate neinteligibile pentru unul ca dumneavoastră, venit „de dincolo”, dintr-o lume normală?

— Poftim?! Ah, nu... în niciun caz. Vă rog să continuați. Aveți un har al povestirii cum n-am mai întâlnit până acum.

— Mulțumesc pentru compliment. Clișeul cu susținerea în muncă și în viață a funcționat, așadar, din prima zi: ea „opera” partea inferioară a plantei, căci este cam minionă. Nu ajungea mai sus. Ca să nu se piardă nimic din munca țaranului care stătea pe margine și ne privea critic, eu mă ocupam, conștiincios, de „nivelul superior”. Dar, fiindcă rareori întâlneai minunea coexistenței a doi știuleți pe același vrej, ca să nu mă simt parazit, tot mie îmi revenea și sarcina de mare răspundere

91 a transportului. Înșfăcam în spinare, voinicește, coșul de nuiiele, când acesta se umplea, și-l căram cu dăruire și devotament până la capătul tarlalei. Acolo unde directorul școlii - profesor de matematică, la bază - ținea socoteala strictă. Buuun. Ne-am cunoscut... Norma am depășit-o, ajungând mai pe urmă să ne și iubim. Restul s-a petrecut banal, neinteresant. Copii, rate, greutăți - supraviețuire fără glorie. Rușinoasă, poate, dar cât de cât sănătoasă. La Revoluție... sau, mă rog, ce-o fi fost în realitate circul acela din '89 pe care l-ați văzut și dumneavoastră la televizor, când a căzut Ceaușescu, eu aveam treizeci și opt de ani. M-am dumirit destul de repede și de clar ce avea să urmeze. Spectacolul fusese magnific, dar și prețul biletului - pe care urma să-l plătim la ieșirea din sală - pe măsură. Și a fost. Nu era loc pentru filosofie. Se purta politica, în care am refuzat să mă amestec. Mirosea urât, încă de pe atunci. Senzație confirmată din plin, ulterior. Am vândut mașina - o rablă

cu motorul în doi timpi, made in RDG - și, împreună cu un coleg, am riscat o mică afacere editorială. La atât mă pricepeam: idei, cărți... N-a mers. Ori că am fost noi proști... sau, poate, incomod de deștepți, dar nesincronizați la mecanismul care se năștea și care, în concluzie, ne-a respins... Fapt e că am dat faliment. La vremea aceea, aveau succes gazetele, nu cărțile. Ce mai... am pierdut totul. Asociatul meu, bietul de el, a fost lovit și mai rău decât mine. Făcuse un împrumut la bancă și, pentru a-l restitui, s-a văzut nevoit să-și vândă apartamentul de trei camere, aflat într-un bloc la fel de păduchios ca și acesta al meu. Acum locuiesc, cinci oameni, în două camere: el cu nevasta și copilul, plus socrii care i-au primit la ei, ca să nu rămână în stradă. Vedeți, dar, că există și nenorociri mai mari decât aceea de a te reprofila pe conducerea auto. În definitiv... ce? Pot să mă plâng că n-aș duce-o bine? Că n-am progresat în capitalism? Păi, când mi-am luat eu permisul de conducere, prin 1977, eram înscris pe lista de așteptare la Trabant. Trei ani și ceva am avut răbdare până să-mi vină rândul, după ce depusesem banii, o sumă în jurul a vreo cincisprezece salarii profesionale. Acum - poftim: m-am boierit în Volvo. Țsta da, progres! Pofțiți pe aici...

Ușa pe care au pătruns era ținută de perete cu un pietroi mare și greu. Rostul lui acolo este să se opună cu succes și să țină la respect automatul montat sus, care ar fi făcut-o să se închidă de fiecare dată când ar fi fost închisă. Văzând stupefacția musafirului, gazda a explicat scurt:

— Pentru ventilație naturală. Singurul remediu la alternativa asfixierii colective.

Avea dreptate, scara blocului putea cumplit a gunoi menajer alterat. În plus - igrasia cronică a pereților, plus izul înțepător al unor chimicale. „Otravă contra șobolanilor, Herr Doktor! Le dăunează grav la siluetă. Posibil și pe la colesterol... dar atât”. Un ascensor strâmt, căptușit cu tablă nevopsită, peste care se prelingea, venind din tavan, o lumină verde ca de laborator foto i-a dus, scârțâind sinistru din toate încheieturile, până la

penultimul etaj. Coridorul lung și întunecat, fără nicio fereastră, număra mai multe uși, făcute dintr-un soi de placaj căcăniu. Martin se mai aventurase și cu alte ocazii, în asemenea incinte lumpen proletare. Dar niciodată nu i se întâmplase să-l apese atât de acut grozăvia unui asemenea mediu. Paul Vărzaru avusese dreptate. Așa-zisul său apartament, în care locuia împreună cu soția și cei doi copii, era mic, dar curat și aranjat – deși ieftin – totuși cu gust. Pe musafir l-a impresionat biblioteca, ocupând un întreg perete și plină cu cărți, câteva mii de volume. Pe o măsuță ieșind dintr-un corp al acesteia, își făcea lecțiile Matilda, elevă de liceu. Văzând că taică-său nu este singur, s-a grăbit să-și adune caietele, pe care le-a ascuns într-un ghiozdan destul de uzat, dar curat. Odată pliată suprafața orizontală, încăperea de maximum douăzeci de metri pătrați care mai găzduia televizorul, o canapea extensibilă și două fotolii mari, demodate, devenea oarecum locuibilă. Asta însemnând că nu te mai lovești de mobile dacă îți vine să te ridici de la locul tău. Amabilă, adolescenta i-a servit cu o pară și cu un pahar de apă minerală, întreținându-se cu el atât cât să destrame impresia deranjului. Palidă și deloc jovială, dar serioasă și binevoitoare, afișa involuntar o maturitate precoce și vorbea o franceză fluentă, de o muzicalitate aparte. Dintr-o cameră apropiată răzbăteau acordurile unui exercițiu de pian. Cineva cânta o sonatină de Mozart, iar Matilda i-a explicat că este vorba despre fratele ei, elev în clasa a cincea la școala de muzică. „Dumnezeule, unde și cum o mai fi încăput și pianul într-o asemenea înghesuială?”, se întreba elvețianul, câteva minute mai târziu, pe când coborau scările. Liftul se blocase undeva, între etaje. Dinăuntru lui sumbru răzbăteau niște zgomote înfundate – cineva rămăsese prizonier acolo, zbatându-se să iasă și cerând ajutor din afară. „Nu vă întreb cum v-au plăcut vastele noastre saloane. Ar fi păcat ca politețea dumneavoastră exemplară să fie obligată să sufoce onestitatea”. Onestului nu-i venea să creadă că, în urma circumstanțelor care l-au determinat să închirieze automobilul, avusese norocul să dea peste un

asemenea companion. Ascultându-l, se simțea prost... revoltat și descurajat în același timp. Cum este posibil, se răsucea în gând, ca un astfel de intelectual să fie condamnat la o subzistență atât de jalnică și lipsită de orice perspectivă? A rostit, însă, cu totul altceva.

— Nu ne grăbim deloc. Las la aprecierea dumneavoastră itinerariul. V-aș fi recunoscător dacă ați accepta și rolul de ghid în această călătorie. Poate mai mult - de inițiator, de tălmăcitor în privința oamenilor, a mentalităților și obiceiurilor pe care - recunosc - le iubesc, deși nu le pot întotdeauna înțelege.

Îi făcuse această mărturisire nu doar pentru a depăși bariera inerentă dintre client și prestatorul obișnuit de servicii. După primele impresii, intuia în neobișnuitul său angajat un personaj deosebit. Cum nu mai întâlnise până acum, în niciuna dintre aventurile sale prin acest colț de lume.

XIII

— Nieee... boală!

Reteveiul a zburat din mâna lui Marinică Postolea, vâjâind ca o grenadă defensivă în direcția invadatorului. Invadatorul este porcul. Dracul știe cine o fi ăl de lăasă deschisă porțița de la curtea de din dos. Atât i-a trebuit dihaniei... Dădu cu râtul și - poftim: te treziși cu ea peste tine, chiar în fruntea casei. Acum, nu că ar fi ajuns dom Marinică așa de firoscos, vezi Doamne, că nu mai rabdă rămătorul prin preajma persoanei sale primărite. Nu-i de asta, ci doar de stratul cu flori. Dobitocul - tot dobitoc. Taman colea își găsi să se-nfunde, guițând satisfăcut.

— Băăă!... Care păcatele sunteți p-acolo-șa?

Nimic. Din casă continuă să dea pe-afară doar tornada de decibeli. Foarte bine, de-aia și dădu un purcoi de parale pe combina muzicală marca Panasonic, cu care se fălește. Să cânte, ce altă treabă are? Dar asta nu înseamnă că poate să facă și restul trebilor. Iar el, capul familiei și al satului, nuse-ncurca

93 cu ditai măgăoaia doar ca să le țină de urât la trântorițele astea. Adică... tra-la-la, altă grijă nu mai avem.

„Ba aveți, tu-vă ceapa voastră de puturoase, numai că nu vă pasă dă ea”. El vorbește, el aude, tot el se și înfurie. Alde Valerica... de! Se ajunsese domnișoară mare de Calafat. Cum să mai pună dânsa mânuța pe vreo cloșcă, pe-un dereticat sau măcar la scărpinat mâța sub coadă? Gata, nu mai e de nasul ei. Dar de-al lui – că-l costă o avere, cum i-o mai fi? Aud?! „Papa, vreau calculator pisi! Papa, îmi trebe Enciclopedia britanică. Ia-mi și costum la două piese din piele turcească!...”. Nubuc... trabuc... ciubuc... cum mă-sa-n cur i-o mai fi zicând. A mai mică, Virginica și lu’ dumneaei îi pute când aude de treabă. Batâr până colea, la doi pași, la birt nu vru să se deplaseze aseară, când o trimise după niște țigări, că rămăsese fără. Auzi la ea, cică nu-i frumos s-o deranjezi când se uită la serial. Fu gata s-o deranjeze cu o labă peste ochi, de să nu mai nimerească nici ușa, dar se trezi cu alde nevastă-sa peste el... adică cu gura ei. Că de ce e țăran și nu înțelege să respecte cultura fetei? Că îmbogățirea orizontului spiritual și a bagajului de cunoștințe e cea mai valoroasă zestre pentru o fată mare care vrea s-ajungă și mai mare în viață. Păi, dacă lui, care... orișicât, e ditamai șeful satului (ca să nu mai pomenim de aceeași funcție pe care o îndeplinește în familie, adică la baza societății) i se adresează matracuca asta așa, la ce belea de rățoială s-ar putea aștepta din partea ei ca simplu cetățean? Ar fi băgat-o el în mă-sa și pe mă-sa, adică p-a bătrână, dar tot de clanța ei i-e târșală. L-a scos din minți, nu mai suportă s-o audă cum trăncăne toată ziua și toată seara și... Se lăsă păgubaș și ieși la ulucă, unde taman își făcea de lucru unul, a lu’ Boșcodeală. Veni ăla cu niște papiroase de la barul de vizavi de biserică. Doar că i-a trebuit aproape juma’ de ceas să ajungă înapoi cu ele. Profitase, măgarul, de ocazie, că cică era în misiune și intrase pe blat în salonul de spectacol, la numărul de semistriptis în care se despuia, numai pân’ la sutien și chiloți, o amărâtă din Caracal. Ajunge atât, decretase primarul verbal după ce i-a semnat aprobarea. „Acum e peremptoriu”, subliniase el cu emfază, folosind un cuvânt care-i plăcuse, când l-a buchisit într-un ziar, chiar

dacă nu știa ce înseamnă. Ei, și... ce dacă? Poate peste niște câțiva ani, când o mai crește Urzica lor și o avansa corespunzător pe calea minunată a progresului și civilizației, s-or mai deștepta urzicenii și... abia atunci o să-i dea voie să le arate țâțele și fofoloanca.

Deocamdată e furios. Bagă două degete în gură și sloboade celebrul lui șuielat. Âla de zici că-i trenul oprit la semnal, se aude peste trei sate. E vestit primarul, ce țignal la purtător are. Unde mai pui că-i și natural... sută la sută! Acum i-a ieșit așa de mobilizatoare țiuitura, că se porni să urle și alarma de la mașină. Speriat, câinele se ia și el la întrecere, hămăind și agitându-se ca nebunul, de-i gata să rupă lanțul. Sirena antiaeriană de pe acoperișul primăriei mai lipsește, ca să fie cercul complet.

— Ce-ai, bre? Pățiși ceva... dau turcii sau ce...?

Valerica a ieșit, echipată în costum de trening și cu fața mânjită toată de galben cu roșu și verde. Cică mască de-aia cosmetică, luată de pe la televizor... din reviste... naiba mai știe de pe unde. Când o vede cum arată, lui tac'su i se urcă tot sângele la cap. Pentru asta a crescut-o el, muncindu-se s-o vadă cu bacalaureatul și, pe urmă, studentă la Craiova, la management și relații internaționale? Pe când ea - priviți: unsă pe mutră cu zeamă de castraveți, de roșii, de morcovi... cu puf de păpădie și găinaț de găscă și cine știe ce prostii o mai fi vârât pe acolo. Nici ochii nu mai e-n stare să-i țină beliți ca lumea, parcă-s de chinezoaică. Se bunghește la el ca picată din dud, în loc să dea fuga să ferece porțița la poiata cu orătării. Ba se mai și miră, ca proasta, de ce se stropșește la ea. Păi cum să nu se stropșească?!

— Ei, să te ții când oi da eu milităria jos din pod, mamzel Sacâz! îi înfundă o mână în părul creț și vopsit cu alte vreo două sau trei culori și începe să smucească cu nădejde. Fata urlă isteric. Ai zice că nu mai știe de ea, dar unghiile lungi și ascuțite s-au înfipt în brațul agresor, pe care îl zgârie la sânge, ca turbată. Cu laba rămasă fără ocupație, Postolea o pocnește peste ceafă, dar, cum pramatia de fii-sa nu se potolește, îi mai trage și un șut

zdravăn în fund. Ți-ai găsit, să rezolve ceva... Aia continuă să țipe, de porni iarăși alarma la mașină. Uite așa te faci de baftă în tot satul. Și, pe urmă, te mai înfurii cum se obrăznicesc țopârlanii și dau să se bată pe burtă cu tine care, orișicât... ești altceva decât ei.

— Hooo, nebunule, ho! Ce-ai cu fata, ce, vrei s-o omori? „Aha, ia uite cum înviarăți una după alta. Vezi că se poate?”. Domnu’ Marinică e mulțumit. Veronica, nevastă-sa, fuge de-i sar papucii, de frică să nu-i avarieze prea tare odorul. Până nu urlă asta - mucus. Pe el, stăpânul casei, nu-l aude nimeni. Ca și cum n-ar exista. Scăpată din mâinile lui, Prințesa continuă să se smiorcăie, trăgându-și mucii și boscorodind în legea ei. Se puse pe trepți, la suspinătură, privindu-l chiorăș. Ailaltă pramatie, mă-sa, stă și-i cântă-n strună, blestemându-l cu năduf pe el: că să dea Dumnezeu să i se usuce mâna, să damblagească, să-l ardă focul, să-l calce Garda Financiară și Curtea de Conturi... să-l suspende prefectul din funcție și, după aia, nici să nu-l mai voteze boii ăștia de urziceni. Să ajungă la pușcărie, de unde să nu mai iasă o sută de ani încheiați... Hai, gata cu panarama, că prea se-ngroașă gluma.

— Când vă trec pandaliile, puneți mâna pe muncă, s-a-nțeles comanda? Curtea - lună. În casă, camera de musafiri să fie pahar, că vine elvețianul și treb’e să găsească frumos.

— Fir-ai al dracu’ să fii... cu elvețienii și suedezii și patagonezii cu care umbli tu să te dai mare... să vadă proștii ăștia cât ești tu dă deștept.

Muierea e pornită rău pe el. Îl suduie temeinic, cu obidă. Nu mai țipă, dar cuvintele ei au atâta ură în ele, că-ți vine să-i faci orice (cheful, felul, bucuria) numai să-i închizi gura aia spurcată.

— Taci, fă... du-te-n bălăria mea! Bine - n-oi fi eu deștept. Da’ fără mine, așa prost cum sunt, ajungea una ca tine, de la coada vacii, să pună piciorul în Elveția aia, de-o drăcui acum ca tâmpita? Las că nu te chema nimeni... da’ nu-ți dădeau ăia viză și pe această lipsă de bază nu te lăsau nici să le miroși clanța de la intrarea-n țară. Iar

obraznicăturile astea două, de le ții tu acum ca pe niște pramatii puse la cură de intelectualizare forțată, stăteau tot cu curu-n bălării, mâncau urzici din șanț și gutui din pom și duceau oile la păscut în viroaga dinspre Bârca... nu se transportau pe ele la liceu și la Craiova și pe litoral... Acu' vă dați firoSCOASE foc, da' când mergeați la sapă, cu noaptea-n cap, pe tarlaua CAP-ului... aia uitarăți cu totul, da?

Îi mai arde o înjurătură îndesată, plină de năduf la adresa spiritului retrograd și conservator, al mentalităților învechite – cum bine zicea bărbosul ăla, aseară, la televizor, când se certa și se bălăcărea cu șnapanul ălălalt... tu-le ministerul lor la amândoi. După care întră-n casă, ia faxul din sufragerie, îl învelește cu un ziar să nu vadă careva ce duce el sub braț... Își culege și pălăria din cui, și-o îndeasă pe cap și iese trântind cu putere poarta de tablă, care bubuie în urma lui. Ajuns în uliță, îl trece brusc, ca o crampă, teama că nu va fi fost, poate, destul de convingător cu indicațiile pentru partea femeiască. Drept pentru care se răsucește pe călcăie, aruncă o privire superioară pe deasupra gardului și azvârle – pe un ton scăzut, dar cu atât mai amenințător – directiva finală:

— S-a-nțeleș pe de-a-ntregul ce-am spus eu, da? Să nu mai avem vorbe, că-i de rău... Eu n-am timp să mă țin de gărgăunii

95 voștri.

Chiar că nu are. Vestea vizitei inopinate l-a pus, cum se spune, pe jar. Nu-i vorba dacă se aștepta sau nu la așa un eveniment. În definitiv, ce mare scofală? Să zicem că apăsarea neamțul din senin. Ei, și...? îl trombonea c-a pierdut cheia primăriei, că s-a blocat broasca sau că-i dat cu otravă pentru goange. Găsea el ceva la îndemână, să nu se prindă gagiul că iar nu stătea faxul la locul lui. Ietee... na! Cum să le explici

— Așa, ca să priceapă și ei – că nu e bine să lași un lucru – și scump, și folositor, și rar prin locurile astea – să-l apuce noaptea prin vreun birou... fie el și al primarului? Că face pași... zboară... dispăre. Se fură, dom'le, ce s-o mai

lungim ori să ne dăm pe după piersic? Obiceiul pământului – asta-i situația. Se umple și acum de transpirație pe șira spinării, când își aduce aminte ce nasol îi picase atunci, la cea de-a treia vizită a sclifosiților ăștia de frați, când boșorogul de colonel (sau ce mă-sa pe gheață o mai fi fost) se porni să verifice, după carnețel, unde sunt și cum funcționează toate câte le căraseră madam Nona și ăilalți data trecută. Noroc că farmacistă... deșteaptă femeie, Maricica asta... se vede că-i unsă cu toate alifile și e tare la d-astea... la munca cu omul. O lovi așa o prezență de spirit, să-i ducă cu zăhărelul înspre povestea cu apa infestată din fântâni. Tocmai se îndemnau să guste din pelteaua dulce. Când auziră, se albiră la fețe... nu le mai trebui nici inventar, nici nimic. La cum le-o înnodase coana spițerița

— Cu otrăvuri de plumb iradiat... prostii din astea cu ecologia, cu bulgarii și cu centralele atomice – astea fac mereu impresie la fraierii de străini. Îi apucă, cât ai zice pește, și frica și mila.

Dar el, Marin Postolea, primarul ales democratic al comunei Urzica Mică, se simte răspunzător pentru toate câte se întâmplă acolo, sub autoritatea lui. Primar vine de la „primul”, adică „cel dintâi”. Nu-i normală, deci, grija lui să le aibă pe toate sub ochi? Este, cum piciorul calului să nu fie... Păi atunci, dacă-i vorba de protocol, patrimoniu, primire... cine să le primească, să le împartă, să vadă de ele? Și e normal că „cine împarte, parte-și face”, așa zice înțelepciunea strămoșească. Te pui cu tradiția? Sigur că lăzile cu doctorii ajung pe mâna Maricicăi, dar numai după ce le-a inventariat el, bucată cu bucată. Că seringile, și vata, și toate obiectele sanitare trec la dispensar, la dispoziția năsosului ăla de Cașcarade. Doar că, înainte, cad la învoială ca oamenii – ce-i foarte necesar... ce nu e... Dacă mai apar și chestii nepotrivite sau periculoase la folosit în condițiile de la noi, atunci de ce să nu le găsim o rezolvare optimă? Uite, să zicem calculatorul. Păi cum să-l dai acolo, la dispensar, să se cace muștele pe el degeaba? Cașcarade ăla a ajuns doctor din greșeală: era sanitar la

armată, chiar el se lăuda odată, la beție, cum a fost. Lega bandaje și dădea cu albastru-n gât și pe bubele soldaților, mai mult nu era de nasul lui. Da' băgăreț și obraznic, striga din toți bojogii lozincile cu partidul, până-l auziră ăia mai mari și le plăcu de el. A intrat în oștire bou și a ieșit doftor mare, cu halat alb peste uniformă soldățească. Numai bunul Dumnezeu ține socoteala câți or fi mierlit-o de mâna lui, până l-au dat afară – du-te, tăticu', de te plimbă; nu ne mai omorî oamenii, că nu-i mai rămâne pe urmă nimic de făcut dușmanului. L-au vărsat în civilie. Atunci nu se pomenea șomaj – bun, prost... trebuia să ai un serviciu acolo, nu să fii parazit social. Așa l-au dat unde și-a-nțarcat mutul iapa, la Urzica... Mai departe de aici, putea să treacă granița la bulgari. Așa, face și el cât îl duce capul: cele mai serioase realizări sunt certificatele de deces. Și pe alea, le semnează numai a doua zi după înmormântare, să fie sigur că-i mortul mort de tot. Și atunci, pe bune: computer îi trebuie unuia ca ăsta? Sigur, elvețienii le făcură dispensarul nou-nouț, arăta ca un grajd, iar acum zici că-i stație orbitală. Foarte frumos, a fost plăcerea lor... ne mândrim cu asemenea realizări. La ditamai cheltuiala, cam șapte dă mii cât a costat, frumos era din partea noastră să-l dăm în gât pe Cașcarade, săracul de el? L-am acoperit, era o acțiune umanistă și patriotică. Dă-i luarăm calculatorul, să nu-l strice cumva, că-i și pe inventar. Acum – e simplu. Să vină felcerul cu șareta, să-l ia din camera Virginicăi și să-l instaleze în dispensar. Numai de nu l-ar strica, la câtă hurducătură are de îndurat prin gropile de pe uliță.

Noroc cu inginerul de la București, că se nimeri să-l vestească din vreme de vizitatorul inopinat. Putea să-l prindă pe undeva, la iaz – că-i mare amator de dat la pește. Sau, mai știi, chemat oficial pe la județ, pe te miri unde. De aia nu mai merge așa – musai să se doteze cu un telefon din ăsta, cu antenă și satelit. Să-l sune și-n gaură de șarpe, dacă e ceva pe nasoale. Că, uite, apar chestii importante, ca asta. Acum, nu că s-ar speria el de ceva anume – nu-i din ăia. Se descurcă, iese din orice rahat. Măcar la vopsea,

cum se spune. Dai o pensulă și nu mai vede nimeni ce-i pe dedesubt. Cum fu astă primăvară, când cu plimbarea câmpenească. Erau domnul arhitect - ăla pe care-l întreabă toți și are ultimul cuvânt când se hotărăsc să le dea ori să le facă ceva. Mai era coana Nona, colonelul și încă unul - de venise atunci pentru prima oară. Speriat rău, săracul, ziceai că nimerise pe altă planetă. Poza și scria tot ce vedea prin jur. Se temea să nu piardă nimic din sărăcia asta a lor. În sfârșit, fiecare cu nebuneala lui... Numai că, ce-l puse necuratul, tocmai când treceau ei, frumos, în trăsura aia cu doi cai albi, ca-n filme, împrumutată pentru ocazie de la vecinii bârceni... să-l apuce dragul taman la tufele de laur. Că ce superbe îs... ce multe... ce așa și pe dincolo - nici nu se mai osteni madam Nona să traducă toată bălmăjeala lui. Destul că picase, ca prostul, pe spate, în admirație; și pentru ce mama dracului? Pentru sfânta buruiănă. Auzi întrebare la el: cică „La ce folosește această cultură?”. O vedea întinsă și deasă - caracudă, deh... cum crește după ploaie, se înmulțește repede și de una singură. Dar, orișicât, nu se cădea să dai în vileag la străini toate secretele tale naționale. Doar îți aperi sărăcia și nevoile și neamul. Cum să le spui că-i numai buruiănă? Steluța, profesoara de geografie, făcea fețe-fețe. Fusesse nevoit să-i îndese un cot discret între coaste. Noroc cu el - găscă, cum era, dădea drumul degrabă la sinceritate și îi făcea de baftă. Postolea, în schimb, s-a orientat la perfecție. Dacă-i deștept - n-ai ce-i face și cum să-l prinzi. Se descurcă. Le zise că-i o plantă medicinală foarte rară, care crește doar prin locurile astea și face... nu bine - face minuni de-a dreptul. Și la stomac, și la reumatism, și la multe altele. Le plăcu explicația. Și elvețienilor, și alor lui. Păi, nu? Așa se scapă cu fața curată, la o adică. Mai greu fu s-o lase încurcată, când ăloră le trăsni prin cap să ceară și ei niște tulpini din blestematul de laur. Cică să le transplanteze... adapteze... naturalizeze la ei acolo. Căzuse din lac în puț. Pe unde să scoți cămașa? „Sigur că daaa... Se poate? Vai de mine, nicio problemă, domnu' șef! Doar că laurul ăsta-i păcătos, rău de fel. Cum

Îl scoți din pământul lui, cum se moaie, se blegește, se... paștele mă-sii. În sfârșit: geaba vi-l dăm noi acum, de cadou, că nu v-ajută la nimic. Moare pe drum. Acolo sus, în avion, chiar că n-are scăpare. Și-i păcat. Mare păcat! Nici nu știți ce pierdeți. Nu mai bine vi-l aducem noi, la vară, când vă-ntoarcem vizita?". Că doar îi chemau an de an. Le făceau frații invitații în regulă, vorbeau la ambasadă să le acorde vizele, ba le trimiteau și biletele de avion. Zece zile se desfăta acolo, la Chambesy, delegația fruntașilor din Urzica Mică. Să vadă, să ia aminte cum se face și ce bine iese - schimb de experiență, așa se numea pe timpul socialismului, așa îi zicea și acum. Și era perfect. Tot perfect decurgeau și aceste vizite de lucru. Cu primarul, cu notarul, cu farmacistul și doctorul, inginerul agronom și directorul școlii... șvairii îi culcau la hotel, lux mare și scump... îi plimbau, îi duceau să vadă, să pipăie, să se convingă. Le explicau pe îndelete, ca la proști, de ce se face așa și nu invers. Din partea asta, erau cam căpoși, nu-i vorbă. El și cu inginerul agronom, mai oți, se distrau de minune încurcându-i, făcând de-ai naibii pe proștii doar așa, de plăcerea garagaței, ca să le arate pân' la urmă că ieșea treaba și după cum ziceau ei - ba, încă, mai repede și mai ușor. Era frumos, nu putea să zică nu. Când venea de acolo, Postolea se jura pe toți sfinții că, de-a doua zi... gata. Pune mâna să schimbe și la ei în sat sau măcar la el în bătătură, după cum văzură la ăia. Adică ce - ei erau cu ceva mai proști, nu puteau să-i imite? Ba bine că nu!... Puteau, dacă-și puneau mintea, să-i ajungă și să-i și întrecă. Ce mare scofală? Câteva zile, dom primar scotea foc pe nări. I se umflau amigdalele de atâta muncă. Striga la toți de-a valma - neamuri, subalterni, alegători - beștelindu-i cum îi venea la gură: să măture ulița, să adune maldărele de gunoi la un loc, să văruiască gardurile. Atunci, în cele nu mai mult de trei zile cât îl ținea ambățul, curgea apa și la școală, nu numai în primărie, se întocmeau planuri scrise de măsuri, cu termene și responsabilități precise, se făceau grafice, atârdate pe pereți și la avizierul comunal. Era foarte frumos, iar el -

șeful, comandantul - se simțea cu adevărat european. Umbla prin sat de acolo dincolo, se lua de toate, făcea scandal, împărțea amenințări, amenzi și indicații. Până ce obosea. Om era și el, nu mașină... Răgușea. Îl cuprindea lehamitea, văzând că toți zic ca el, dar fac ca ei. Adică nimic. Se pierdea, până la urmă, în daraverile de toată ziua: oricum, îi veneau mai la îndemână. De zdrobotit se mai zdrobea nițeluș când apăreau dânșii încoace. Întotdeauna anunțați, ce-i drept. Acum ar fi fost pentru prima dată când ar fi picat pe nepusă masă și... mde - ca musafirul nepoftit. Ce i-o fi cășunat lu' nea Bisturiu ăsta, să umble cu șmecherii? Te pomeni că se dădu pe brazdă... Oricum, lui îi pică la țanc. Cine-i deștept, are și noroc. O să-i dea la plecare tingirile pregătite pentru madam Nona, mai umflă ceva la preț, ciubucul lui. Dar așa, ca chestie... nu era frumos să dai buzna din senin.

Domnul inginer Dragu, băiat finuț, de comitet, îi dădu de veste ce bucurie-l păștea. Așa se și cade, dacă au pus împreună la cale afaceri bănoase. Când îl nimerise prima oară, belise ochii cât cepele: ce pizda mă-sii o mai pofti și ăsta - grangur mare, coios, bucureștean - ca să umble după unul ca el, un pârlit de primar de prin fundul Olteniei? A crezut mai întâi c-o fi vreo glumă, chitită de cine știe ce nărod bun de tromboane. Uite că nu fu! Să-l pici cu ceară, dar nici în ziua de azi nu-l taie capul cum de l-o fi găbjit domn inginer taman pe el. Destul că-l pofti, frumos, la Craiova, la restaurant, în separeu. Să se cunoască mai pe îndelete și să stea de vorbă așa, ca între oameni serioși. Barosanul făcuse cinste, l-a tratat cu mici, fleici, șpriț și mult respect. El, ca tot omul, căzuse la idei: „Bă nenică, ce paștele mă-sii o fi vrând nașparliu' de la mine?“. A priceput degrabă: șmecheria salvează România. Adică pe românașii cu ceva creier sub pălărie. ăsta, Dragu, era om greu. Se vedea după mașină, după cartea de vizită și maniere... și așa, în general, după planurile de dezvoltare pe care le purta în cap. Îi șoptise că-l bate gândul să pună de-o învârteală națională de milioane. Să nu mai stea țăranul nostru, vai de capul lui, cu vaca gata

să-nnebunească, cu porcul trichinelit sau cu recolta la cheremul secetei, al grindinei și ce mai pică din cer. Plătea și scăpa de orice grijă. Că venea apa și-i lua tot, că-i mâncau lăcustele grâul sau mana – via... lui nu mai avea de ce să-i pese. Încasa prima de asigurare și era rezolvat. Putea să-i tragă și un chef de bucurie că „s-a scos” – mai uscat, mai curat, mai bogat. Așa făcuseră și ăștia, prin străinătăți, de-o sută de ani, și iacătă cum le merge!... Ei... te prinzi? „Gata, șefu’... cum zici matale. Batem palma”. Fără să i se clintească niciun milimetru de piele de pe fața bine rasă, grangurele mârâise tăios: „De bătut o batem, dom’le primar Postolea. Dar greul abia pe urmă începe”. Eee... greu. Se descurca el cu orbeții lui, dă-i în pisici! Vrei aprobare să-ți construiești coteț, să intri-n moștenire sau în alte daraveri cetățenești, care trec musai prin primărie? Întâi te scrii mătăluță pe listele de asigurați și p-ormă mai stăm de vorbă despre ce te doare. Temperându-i avântul mobilizator, bucureșteanul i-a vârât sub nas un dosar care cuprindea, detaliat, tot proiectul. Atunci îi pică lui fisa: tot de la elvețieni i se trăgea și pleșca asta. Să fie primit! Înseamnă că domnul inginer făcea toată chestia pe picior mare. Așa că fără el, primarul din Urzica Mică, nu se putea. I-a mai promis că, odată pornită treaba, îl numește director general peste toată Oltenia – cu mașină, telefon mobil și restul acareturilor. Lui Postolea îi lăsase subit gura apă. Ca să iasă pasiența, nu avea decât să-i convingă pe proștii lui să semneze polița de asigurare la sume cât mai mari. Aici, domnul inginer fusese extrem de deschis cu el: „Măi, nea Marinică, lucrurile sunt clare: cu cât luăm mai mult de la ei, cu atât o ducem mai bine. M-ați înțeles, nu-i așa?”. Ba bine că nu... Mai târziu, întors acasă, văzu cum tocmai îi luase foc șopronul lui Mitrică a lu’ Paparudă. Scrum se făcu totul. Ba, încă, și bucătăria de vară se afumase bine de tot, desenchina acela că scăpase numai cu atât. Parcă ăl de Sus îl ajutase, potrivit totul cum e mai bine. A profitat rapid de ocazie să-i bată la cap: „Asigurați! Asigurați! Asigurați!”. Oamenii erau neîncrezători, îl ascultau și clătinau din cap:

nici da, nici ba. Țsta le era obiceiul. Prost, dar vindecabil. Or să vadă ei și pe urmă... or să se ia unul după altul, ca oile. Deocamdată, primarul e obligat să iasă bine la vizita neanunțată. Doctorul Martin nu trebuie să se prindă că era așteptat. După ce a moșmondit firele faxului la priză, Postolea cheamă omul de serviciu și-i dă dispoziție să adune de pe la WC-ul instituției maldărul de jurnale colorate.

— Vezi, nea Guță, să nu rămână niciunul pe acolo. Mi le aduci pe toate aici, în birou.

Nu are rost să-l lumineze de ce atâta grijă. Când țăranul se întoarce, cu ordinul îndeplinit, cară în brațe toată avuția tipărită. Foile cotidianului „Le Temp” stau învâlmășite și îndoite... mde, ca de acolo de unde s-au întors. Bine că le-a recuperat din vreme. Stăncuța lui Miroslov este blagoslovită cu sarcina să le scoată ca noi. Cum? Cu fierul de călcat, ce mare scofală... Aspectul contează mai puțin, duhoarea să iasă din ele, că put. Nu-i frumos să miroase musafirul ce și cum. Ei le făcură un abonament care vine regulat, de câteva luni de zile. Sigur, poștaşul aduce dintr-odată câteva numere... cinci, opt, paispe - câte se strâng la Craiova, la Oficiu. La început, domn Marinică a întrebat dacă are careva chef să buchisească ce scrie prin ele, să dea cu nasul prin franceza asta de belea, să mai deprindă câteva vorbe. Nu vru nimeni, aveau probleme mai serioase, abia le ajungea timpul pentru ele. Ce erau să facă? Le duseră la locul cu pricina. Acolo mai nimeresc unii care au obiceiul să-și arunce ochii în timp ce... vorba ceea. Măcar peste poze, că sunt colorate. Și, peste toate, hârtia este excepțională: moale, albă și subțire, nu ca ale noastre... uite ce repede și ce bine se netezește sub fierul fierbinte.

— Hai, las-o mai moale, Stăncuțo-tată. Nu le da și tu ca pe cearșafuri! Pe urmă, se prinde oricine că nu-i lucru curat la mijloc. Nici din tiparniță nu iese ziarul așa de fercheș, darămite cărat cu poșta și, chipurile, citit de urzicenii noștri, tu-i în cur pe mă-sa de analfabeți.

— Am priceput, Șefu'... gata. Se face acușica.

Și femeia se apucă de îndată să mai mototolească artistic câte o pagină, să mai îndoiaie vreun exemplar așa cum ar trebui să arate scăpat de la o lectură veritabilă. Apoi - niciuna, nici două - ia un pix cu care începe să încercuiască și să sublinieze la întâmplare porțiuni întregi din foile elegante, frumos ilustrate. O duce capul, putoarea, și-i mai și place munca asta. Se vede după cum își ține limba oleacă scoasă, printre dinți. Și-i lucesc ochii... mamă-mamă!

— Așa... Le puneți și dumneavoastră, dom primar, pe undeva la vedere. Să dea cu ochii-n ele cine trebuie și să ia aminte ce bine le folosim noi ăștia, proștii. Iaca, se citește, se conspectează... nu-s bani aruncați în vânt. Că miroase cam a control, dacă nu mă-nșel...

E dată dracului Stăncuța asta. Dacă se mai alege pentru următorul mandat, direct vice-primăriță o pune. E și tinerică... curățică... A așezat ziarele într-o vagă neorânduială, pe colțul mesei de consiliu. Apoi, din proprie inițiativă, se aruncă asupra scrumierelor îmbâcsite de mucuri și scrum, a sticlelor goale de vin și Coca Cola adunate pe la colțuri, aruncă apa stătută din vaza de mult golită de flori. Când să zici că a terminat cu nebunia, se-nfuge într-o cârpă groasă de praf, din molton albastru și ia la lustruit cele trei pahare de pe tava de protocol.

Primarul e mulțumit. O lasă singură, se descurcă ea mai bine decât dacă ar fi dădăcită de cineva. Un cadru de nădejde și de mare viitor. El mai are de rezolvat unele daraveri. Traversează agale ulița și intră la „Rața crăcănată”, una dintre cele câteva crâșme ale satului. Roiul gros de muște care-l iau, pline de ospitalitate, în primire îi declanșează, spontan, ideea unei amenzi. Așa, pentru lipsă crasă de igienă. Ei și... ce rezolvă cu asta? Nimic în afară de a și-l scula în cap pe Tudose, cârciumarul. Iar cu acesta nu-i bine să te pui - omul dracului. N-avu el ditai scandalul, mai primăvara trecută, cu inspectorii ăia de la protecția consumatorului? Ția cu ce s-au ales după toată îmbrânceala? îi trosniră o amendă de nici n-o vezi fără ochelari, pe care el și-o scoate în juma' de

oră numai din vânzarea produselor expirate. Iar ăia, colțoși și cu gura până-n tavan, deteră buzna și-a doua zi, să-l purice și să-l bage la recidivă. Numai că hoțul de Tudose aflase că se-ntorc să vâre iarăși furculița-n el, să-i suspende autorizația de funcționare. Nu c-ar fi fost el vreo Mafaldă, îi șoptise careva, un om de-al lui pe care-l spăguia pentru isprăvi din astea. Un tip avizat face cât doi – proverbul și-a demonstrat valabilitatea. Procedase și cârciumarul cam ca el, mai devreme, cu ziarele. Totul era în cea mai deplină ordine. Fură atât de mirați domnii inspektori, că l-au și felicitat pe patron pentru promptitudinea și seriozitatea cu care tratase aspectele negative semnalate de ei în procesul verbal de contravenție. Șmecher, olteanul îi ținuse numai în temenele. Le-a mulțumit în cuvinte alese pentru inspecția făcută și chiar pentru amenda cu care se lăsase vizita precedentă. I-a periat gros, mâncând rahat pe tema ajutorului neprecupețit pe care i l-au dat. Și, după ce i-a pus la o masă care strălucea de curățenie (abia terminată) cum nu mai arătase niciodată bomba lui împruțită, le-a oferit numai câte o cafeluță neagră și tare. De unde să le treacă prin cap la fraieri că mândrețea de caimac gros și spumos nu provenea nicidecum din calitate sau modul de preparare? Servindu-i cu mâna lui și cu toată considerația cuvenită organului de control, pramatia de Tudose nu doar că nu îi ciupise cu nimic la gramaj. Din contră, le adăugase, cu dărnicie, câte un scuipat gros, consistent, personal. Așa, din partea casei...

XIV

— Deci: Dra - cu?... A... dri... a... na... Și Mag... da... lena...?!

Agentul de circulație înaintează, trecând din silabă în silabă.

Rar și apăsător, cu cruzime. Și cu o notă de batjocură abia mascată.

— Corect, da?

Ar putea să-l lase în legea lui, să spună și să scrie ce-o vrea. În definitiv, dificultatea de a descifra cele câteva

litere care-i alcătuiesc numele complet se transformă, automat, într-un avantaj pentru ea. Procesul verbal de contravenție - pentru încălcarea prevederilor legale în privința vitezei maxime admise pe drumurile publice - este ușor de contestat. Mai încolo. La timpul potrivit. Pe de altă parte, o gâdilă tentația să-i dea peste bot. Acum. Pe loc. Să se metamorfozeze, într-o fracțiune de secundă, din victimă sigură în agresor. Ezită. Iritarea se diluează. Precumpănește sila. Deși îi desparte portiera, nu se simte capabilă să-și domine reacția viscerală, care i se declanșează la contactul cu orice autoritate în uniformă - vameș, pompier, poștaş.

— Nu.

Trosc! Polițaiul înțepenește. Ridică niște ochi bulbucați, tulburi, pe care îi proptește pe ea.

— Cum adică... nu?!

— Nu e corect. Ați citit greșit.

Dacă l-ar fi pocnit cu o măciucă în tarele capului și tot nu s-ar fi clătinat așa: sprijinindu-și burdihanul încătărâmat pe caroserie, în căutarea centrului de greutate pierdut. Concomitent, s-a umplut și de sudoare. Iese din el ca dintr-un burete îmbibat. Dă pe-afară. Așa! Rolurile s-au inversat. Contravenienta prinde curaj și îl cercetează cu scârbă. Un clonus nervos face să-i tresalte o pleoapă. Nu e palid, ci galben-verde. Cirotic. Buzele groase, țigănești bolborosesc fără sunet, separând literă de literă. Reacție emoțională tipică. Cursul de psihologie, anul doi, medicină umană. Reflex, constată ea cu sadism. Vine de undeva din subconștient. Probabil de prin clasele primare, atunci când citirea constituia un obstacol uriaș, de netrecut pentru unul ca el. Și-l închipuie tuns chilug, slăbănog și murdar, în picioare lângă bancă.

Tremurând de frica învățătorului care, postat ca un jandarm lângă el, se convinge încă o dată, cu tot disprețul cuvenit, că nu e-n stare să-și bage în căpătână toate cele douăzeci și șapte de semne ale alfabetului. Să le recunoască și să le lege cursiv, într-un text de câteva rânduri, scris cu litere de-o șchioapă. Panica asta mută,

îngropată acum sub straturile de osânză, sub timp și sub uniformă. De când a îmbrăcat-o, a scăpat de spaimă. Nu-l mai controlează, nu-l mai corectează și nu-l mai dăscălește nimeni. Cu excepția superiorilor - același material. Inferiorii în schimb - adică restul - sunt condamnați la achitarea umilințelor. Așa le trebuie - să tremure, să-l roage, să-l respecte. Dar dânsul, nu... Ai greșit? Plătești. Pe loc, fără drept la replică sau târguială. „Când vorbești cu mine, să taci!”. Pentru că el, ajuns omul legii, este infailibil. Când oficiază în exercițiul funcțiunii are, neabătut, dreptate. Clar? Nu. Uite-l că, de data asta, nu are. A încurcat-o...

— În sfârșit... Vă rog să nu mă luați pe mine cu din astea... Nu ține. Dumneavoastră ați comis contravenția. Ați greșit... sunteți vinovată. Radarul spune asta, nu eu.

El numai execută. Aplică regulamentul. O apără de răul pe care și-l face cu mâna ei. Știe lecția pe de rost. Așa îi spunea și căpitanul Tănase, pe parcursul anchetei din studenție. Acolo, în subsolul rece și umed, mirosind înțepător a dezinfectant cazon, de sub care răzbăteau, subaltern, miresmele de transpirație, igrasie, picioare și subțiori nespălate. Cum să iasă, toate, prin ferestruica îngustă și zăbreliță de sub tavan? „Tu nu-ți dai seama, fetițo, că tot ce lucrăm noi acum, cu tine, e doar spre binele tău. Îți reamintești... înțelegi ce-ai greșit. Suportă pedeapsa meritată, prevăzută de lege. Nu ca să-ți fie rău, ci ca să te îndrepti. Să nu mai greșești altă dată”. Glasul târăgănat, găjâit. Slab. Nu țipa la ea, așa cum își imaginase că se întâmplă la Securitate. Nu o zorise să recunoască, să scrie, să explice. Fața de mortăciune și damful grețos, fetid ce i se revărsa, cu

101 fiecare expirație, din gura veșnic întredeschisă, completau oroarea unei apropieri insuportabile, de care nu scăpa decât atunci când începea să-și dea drumul. Se apropia de ea, venind din spate, și se apleca pe jumătate, sprijinit cu mâna stângă de tăblia jupuită a mesei. „Spune, măi fetițo! Hai, ia mai adu-ți aminte, nu cred eu că a fost numai atât. Scrie tot, să te ușurezi de păcate, să scapi. Și,

pe urmă, mai vedem noi ce s-o alege de tine". Ea tăcea. Se ținea, strângând maxilarele menghină și ridicând ochii sus, spre tubul de neon pâlpâitor - oriunde, numai să nu plângă. Nu voia în ruptul capului să le ofere această satisfacție. Își dădea seama cât îi scoate din sărite încăpățănarea ei. Le încălcai așteptările. Îi înfruntai. Îi jigneai. Așa...?! Dar căpitanul Tănase etala o nesfârșită răbdare. Tensionată, amenințătoare - desigur. Ingredientele făceau și ele parte din ghiveciul acela confuz, pus la foc scăzut și alcătuit din stupiditate și brutalitate, grosolănie și perfidie. Adică „tu ești de vină că ne împingi, ne obligi că ne purtăm urât cu tine. Dacă ai fi cuminte, ascultătoare și ai face tot ce ți se cere, ia să vezi ce băieți buni și simpatici am fi și noi... Ce bine ne-am distra împreună... Poate ne-am și împrietenii". Așa, însă, nu era deloc distractiv. Foaia albă aștepta în fața ei. Alături, palma anchetatorului - lată, necioplită, cu degete noduroase și unghiile roase, exceptând-o pe aia de la degetul mic, cultivată cu grijă. Dacă voia să scape de această imagine, n-avea încotro - trebuia să-și refugieze ochii pe hârtie. Sarcina ei - să o umple cu cât mai multe rânduri, cuvinte, amănunte. Când și în ce condiții l-a cunoscut pe cetățeanul străin... ce discutase cu acesta... ce plănuiseră... ce informații îi furnizase, încălcând astfel prevederile legii care interzicea să menții orice fel de contact cu cineva din afara granițelor țării, dacă nu aveai aprobare de la organele de partid și de stat. Iar atunci, numai în incinte special destinate. Adică supravegheate. În acele momente, unicul spațiu unde putea să evadeze era cel plin cu amintiri. El și ea... ea și el. Dar, fiindcă acestea se dovedeau insuficiente, palide, irelevante în raport cu ceea ce pretindea curiozitatea lascivă, nesățioasă a ofițerului interogator, se vedea constrânsă să adauge. Să dezvolte. Să inventeze. Să îmbogățească totul cu noi întâmplări, detalii. Încetul cu încetul, rând cu rând, pagină cu pagină... scurta ei poveste de dragoste se amplifică și se înfrumuseța nu datorită memoriei sau sincerității, ci doar fanteziei. Nici acum, după atâția ani, când se

autoflagelează reamintindu-și acele foarte puține ore petrecute alături de Aimé, nu mai este capabilă să distingă ceea ce a fost real și ce fictiv, rod al unei imaginații terorizate să producă. Dacă voia să scape de înfățișarea degetelor urâte, boante, bătând ritmic darabana pe suprafața pătată a mesei, era silită să se conformeze. Să stoarcă și să verse. Să mintă. Să scrie, să descrie. Albul murdar al foi de hârtie aștepta. Mai închidea ochii, pasămite o formă de concentrare. Atunci, bocăneala se oprea. Dar nu pentru multă vreme. Dacă pixul cu pastă, curgând abundent și lăsând peste tot pete albastre, nu se pune în mișcare, extremitățile căpitanului anchetator își reîncepeau, nerăbdătoare, activitatea. Doar ritmul bătăilor se modifica. Și intensitatea lor. Mai repede, mai sacadat, mai ferm. Parcă îi ciocănea cineva în geam, în ușă... în suflet. Ceva ca o atenționare, un apel nervos, nerăbdător: Alo, ce faci acolo? Haide, dă-i drumul odată! Spune! Dezvăluie... deconspiră... mărturisește! Pornea. La început mai lent, mai ezitant. Apoi, pe măsură ce-și lua avânt, tot mai sigur și mai susținut. Greu, dar învățase lecția și se adaptase poruncilor. I-a venit mult mai ușor după ce pricepuse ceea ce doreau ei – nu sinceritate, ci doar productivitate. La ce le folosea un volum atât de mare de întâmplări? Doar acestea, puse cap la cap, depășeau vizibil timpul efectiv petrecut de ea „în compania lu' Făt Frumos” cum îl desemna, batjocoritor, Tănase, pronunțând „compania” militărește, cu accentul pus pe a doua silabă. Ei știau exact cât stătuseră împreună. Doar se lăudau că-i urmăriseră pas cu pas. Dacă adunai totul, nu ieșeau nici măcar patruzeci și opt de ore. Mai multe conțineau scrisorile. Dar ce sens ar mai fi avut stăruința de a-și aminti, fragmentar, conținutul acestora când, tot ei, nu făceau nicio taină din faptul că le interceptaseră pe toate, le citiseră și le copiaseră, păstrându-le la dosar? După câteva zile de calvar, l-a surprins pe anchetator cum savura ultima ei declarație. Proțâpit pe scaun, cu picioarele desfăcute și lăsat pe spate, își lingea buzele. Ca și sergentul acesta major, care o oprit-o să o amendeze

pentru că mergea prea repede, căpitanul lăsa impresia de a mesteca mărunț fiecare cuvânt al declarației. Câteodată, se oprea, își ținutua privirea spălăcită, de pește mort, asupra ei, ca și cum ar fi spus: „Serios? Ai făcut tu chestia asta?! Ia uite, dom'le... și eu care o credeam proastă. Vezi că nu e?”. După care se cufunda înapoi, în lectură. Înfricoșată, practica un fel de prostituție. De abia acum, chiar dacă într-o manieră inedită. Libidinos, securistul depășise cu mult grija profesională pentru patrie, partid și popor. Nu era altceva decât un voyeur, comandând și consumând lacom o literatură pe gustul fantasmelor sale. Acolo unde acestea nu erau satisfăcute, cerea completări, adăugiri, clarificări. „Haide, mă fetițo!...”. Ce să facă? Le inventa, le fabrica și i le servea. Într-un fel, scăpa ieftin, căci găsisese formula de a-l mulțumi. Perversitatea metodei, ca și adevărul ei scop nu mai erau un secret. Juca după cum îi cântau. Mai întâi, s-a rușinat de ceea ce-i era impus să facă. Se întreba, înfiorată, cum ar reacționa iubitul ei citind asemenea mărturisiri, pe cât detaliate, pe atât de neadevărate. Compensa lipsa de pudoare și de sinceritate cu o senzație stranie – aceea de a-și crea singură, prin asemenea echilibristică, o plăcere erotică. Reflectând în celulă, mai târziu, la acest aspect, a ajuns la concluzia că era chiar o formă de masturbare mentală. Se refula acolo, în scris, eliberând toate reziduurile neconsumate dar, pesemne, visate. Cumplit! Nu făcea decât să le pună la dispoziție celor care o acuzau de fapte și intenții ignobile, alte fapte – la fel de neadevărate, dar mai concrete, mai substanțiale. Îndeplinea ceva analog unui spectacol de striptease gratuit, nerușinat, simulat cu zel. Se consola, oarecum, la gândul că își delegase intimitatea unei femei gonflabile. O butaforie. Iar aceasta dădea randament maxim în raport cu cerințele clienților. La un moment dat, băgase de seamă că în cameră au început să se perinde diverși alți tipi, în mod sigur colegi de-ai lui Tănase. O priveau pe furiș, dar stăruitor și excitat. Se simțea asta, dincolo de pretextele abile prin care căutau să-și motiveze prezența: cel mai adesea, câte un dosar pe care, tocmai

atunci, Tănase trebuia să-l verifice. De aici, a tras repede concluzia că „mărturisirile” ei erau citite de prietenii apropiați ai anchetatorului. Și, din câte se vedea, deosebit de apreciate. Un serial erotic (și deloc eroic), publicat pe circuit închis, în foileton. Devenise scriitoare! Opera ei era urmărită cu sufletul la gură, așteptată, parcursă aproape clandestin... mai mult ca sigur, comentată. De unde crezuse, până atunci, că ea se află în mâna lor, iată cum situația se răsturnase, incredibil: hăndrălăii ăștia duri, infatuați, neciopliți, se muiaseră și așteptau, cu o nerăbdare de recruți, următorul ei produs! Oare îi citeau „opera” în comun, distrându-se pe seama scenelor și a detaliilor imaginate de ea, ori o studiau individual, mascându-și viciul sub scorțoșenia meseriei care, chipurile, îi obliga să caute informațiile cele mai mărunte, mai nesemnificative asupra obiectivului aflat în lucru? Se purtau ca niște câini asmuțiți, cărora le curg balele. Când și-a dat seama de asta, s-a speriat. Avea dreptate colegă-țigancă. Oricare dintre zdrahonii ăștia, stăpâni absoluți peste arest, putea năvăli asupra ei, excitat, să o violeze. Brrr!... În ce o privea, dincolo de aspectul detestabil și primejdios al îndeletnicirii, acest mod de a-și mărturisi „vinovăția” avea și o latură compensatorie, plăcută. Memoria ei își dăduse mâna cu imaginația. În cadrul acestui pact interior, Aimé devenea un personaj aflat cu totul la dispoziția ei. Putea să facă tot ce dorea cu el – și chiar făcea. Se plimbau, se sărutau, se îmbrățișau. Îl ducea prin cele mai ireale sau inaccesibile ambianțe, stăteau de vorbă fără să-și mai caute ori să-și cenzureze cuvintele, reacțiile, impulsurile. Îi atribuia nestingherită gânduri sau acțiuni, idei, gesturi, replici. Totul era la discreția ei, devenea posibil. Trăia cu el acolo, și dincolo de betoanele care o striveau... Astfel atinsese performanța de a se simți bine în atmosfera sordidă, până atunci deprimantă a celulei cenușii, din beton, cu patul de fier jos și tubul fluorescent sus, aruncând tot timpul asupra ei o lumină bearcă, tremurătoare. Nu-i mai păsa. După câteva zile, când dobândise deja reflexul, nici nu mai făcea efortul

concentrării. Nici măcar nu mai închidea ochii. Evada, cu o ușurință nebănuită până atunci, dar care se dovedea absolut la îndemână, și pleca departe, oriunde, aruncându-se cu o poftă vecină exaltării într-un nou episod minunat pe care - a doua zi - urma să-l aștearnă, detaliat și aberant, pe hârtie. Rezultatul fusese un amalgam de sublim și nerușinat, de sensibilitate și viciu, toate expuse la comandă, dar cu o tot mai perversă plăcere. O literatură - probabil destul de proastă, din moment ce făcea deliciul unor asemenea consumatori. Și ce dacă? Unicul pentru care ar fi fost îndreptățit sentimentul de rușine groasă, de vinovăție pentru tot circul în care îl târa fără voia sau știința lui, era Aimé, dragul de el. Când va scăpa de aici, va trebui oare să-i destăinuie bizarul joc în care îl implicase? Sau, poate, era mai nimerit să păstreze doar pentru ea teribilul și incredibilul secret? Pornind de la această dilemă, se trezise că - în fond - nu-l cunoaște aproape deloc. Se întâlniseră de numai patru ori și își scriseseră - ea: mult și tumultuos, el: mai puțin și mai convențional. Pe atunci, când se afla în temniță, nu bănuia ceea ce avea să fie ultima lui scrisoare. Ani de zile după aceea se întrebase, de sute și mii de ori, ce anume din purtarea ei îl va fi împins la o asemenea reacție dură, nedreaptă, fără drept de apel? Unica rațiune ar fi constat, eventual, tocmai în aceste fantasmagorii vărsate acolo, în beci. Dar cum să afle de conținutul lor?! Să i le fi transmis anchetatorii, într-un fel sau altul? Nu... nu aveau de ce să procedeze așa. Era riscant pentru prestigiul și autoritatea instituției. Și apoi, care ar fi fost scopul urmărit printr-o asemenea manevră, să o compromită? Era prea neînsemnată din perspectiva unui asemenea demers. Nu o acuzaseră nici de trădare, nici de complot împotriva orânduirii de stat sau alte infracțiuni politice. Relații neautorizate cu străinii și prostituție, după cum fusese inculpată, îi aducea o pedeapsă de drept comun, de maximum trei ani. Pe ea o ținuseră doar vreo patru săptămâni. Nici proces, nici condamnare... Îi dăduseră drumul

— Și gata. A lipsit până și oferta de a semna un

angajament de informatoare. I s-a invocat, cu emfază, toleranța partidului, coroborată cu grija nețărmurită pentru creșterea și educarea tinerei generații. Un colonel bătos, pătruns adânc de importanța gradului, dar și a misiei ce-i revenea, i-a pus în vedere că i se mai acorda, totuși, o șansă, de care ar fi bine să nu-și bată joc. Mai la vale, fusese luată în primire de către un subofițer, care i-a întocmit foaia de eliberare. Spre surprinderea ei, și asta se purta neașteptat de blând, aproape compătitor. A pus-o să scrie cu mâna ei, dar după dictare, și să semneze un text tip, în care specifica faptul că nu fusese bătută, umilită sau supusă unei alte forme de înjosire civică sau umană. Și nici obligată să declare nimic din ceea ce ar contraveni adevărului sau propriei conștiințe. Dar interogatoriile? Dar „mărturisirile”.

— Dacă nu forțate, sigur stimulate?! Certitudinea lașității, a decăderii i s-a înfipt în creier, după multe zile de acumulări în care se desăvârșise, ascuțindu-și vârful prin oscilații mărunte, înainte și înapoi, un fel de du-te-vino al gândurilor, care nu îndrăzneau, în agitația lor bezmetică, să atingă zona tot mai inflamată, unde colecta abjecția. Când buba s-a spart, din ea a țâșnit, mânjindu-i sufletul, toată josnicia de care se dovedise capabilă, imaginând și înșirând toate acele reziduuri liricoido-eroticosentimentale. Mahmură și epuizată, se simțea ca și cum ar fi dansat goală pe masă, sub privirile pofticioase cu care îi impuneau ritmul niște bețivi destrăbălați. Acum, la spartul dezmățului, dumnealor se încheiau tacticos și pedant la prohab și cravată, se ștergeau de transpirație și de restul secrețiilor, își trosneau încheieturile anchilozate și râgâiau eliberator, privind-o cu disprețul convenit și atrăgându-i atenția că tot ceea ce făcuse era nu pentru plăcerea lor jengoasă, ci corespundea numai impulsurilor ei intime. Ceea ce crezuse a fi doar o manevră abilă și gratuită, chiar facilă, datorită căreia scăpa din cleștele unor interogatorii mai dure, avansa acum, prin semnătura așternută pe fundul acelei blestемate pagini, până la recunoașterea propriei nimicnicii. Privite printr-o atare prismă, relatările

ei „sincere și complete” despre tot ce se petrecuse între „cetățeanul străin pe nume... pe care l-am cunoscut în următoarele împrejurări” erau mai mult și mai rău decât niște delațiuni. Mincinoase și indecente, ridicole, inutile și nerușinate. Când intrase acolo, în arestul Direcției de cercetări penale, se credea nu doar inocentă, ci și onestă, loială, pură, îndrăgostită, încrezătoare în valori fundamentale precum frumosul, binele, adevărul, dreptatea. Nu o bătuseră, nu o schingiuiseră și nici nu o violaseră. Chiar și fără asemenea torturi „clasice”, ieșea de acolo o altă persoană, monstruos renăscută. Ceea ce i s-a părut a fi numai niște reverii romanțioase, nevinovate în fond, se deformaseră pe nesimțite, se împutăiseră și se transformaseră în mostre ale insanității - impudică și detestabilă. Mecanismul diabolic - ceva oarecum analog psihanalizei - îi spulberase minima autocenzură. Paradoxal, tocmai acolo, în temniță, dobândise libertatea de a exterioriza tot ceea ce păstra ascuns adânc dincolo - în ungherele cele mai tainice, poate neștiute, ale sufletului ei. Cum avea să descopere de nenumărate ori, mai târziu, când acele lucruri gâlgâiau nestăpânit, revărsându-i-se din memorie și punând stăpânire pe ea, nu mai era în stare să separe realitatea de ficțiune. Da, reușise pe această cale să evadeze (iluzoriu!) din arest, să reziste (credea pe atunci) și, în cele din urmă, să iasă la liman. Dar cu ce preț?... Se afla la o moschee din Turcia, câțiva ani mai târziu, când pățise ceva extrem de asemănător. Intrarea în monument era gratuită. A fost invitată cu temenele și îmbiată, cu ton mios, să urce până sus, în cilindrul de piatră, de unde nu avea decât de admirat frumusețile peisagistice ale orașului și împrejurimilor. Singura rugămintă - la fel de unsuroasă ca halva - era să-și lase pantofii jos, la intrare. Tradiția musulmană impunea oricui (credincios ori vizitator, supus lui Allah sau altei religii) să nu aducă pe tălpile încălțărilor murdăria din afara spațiului sacru. S-a conformat, fără să se simtă lezată ori să intre la vreo bănuială. Când a coborât înapoi, sandalele ei nu mai erau nicăieri. Convinsă că nu putea fi vorba decât de vreo încurcătură, i-a cerut

turcului să i le caute și restituie. În aceeași manieră fals-amabilă, slujbașul cel pișicher i-a pretins pentru așa ceva fix zece dolari! Se enervase, realizând tardiv înșelătoria și reproșând procedeul, dar mustața de sub fes îi arătase anunțul ce stipula această condiție. Îl găseai scris în trei limbi de circulație internațională, cu litere mari și clare, doar că fusese afișat... pe dosul ușii de acces, acolo unde nu-l puteai observa decât la ieșire. Atunci, a avut la îndemână soluția de a-și salva demnitatea. Plecase în picioarele goale. Era cald, iar mizeria Istanbulului depășea, oricum, talpa pantofului.

Și arestul îl părăsise tot într-o zi senină, de primăvară coaptă. Ultimul hop pe care-l mai avea de depășit stătea lângă ghereta de la poartă. Gangul lung, întunecos, aducea cu un tunel la capătul căruia se zărea, strălucitoare, lumina. Gardianul de serviciu părăsise cușca. O aștepta, jucându-se cu inelul de chei mari, zornăitoare. Remarcându-l de la distanță, i se tăiaseră picioarele. Fără vreun motiv anume, a străfulgerat-o certitudinea că individul o va întoarce înapoi. Astupa drumul, crăcănat și greoi, o siluetă înfricoșătoare, neagră, diformă, ca un petic grosolan trântit acolo, pe fundalul însorit al lumii de afară. În contre-jour, nu avea cum să-i distingă rânjetul onctuos, profesional, dar nu avea nicio îndoială asupra lui. Și, mai ales, asupra funcției detestabile cu care fusese investit – aceea de a-i râde în nas și a o îmbrânci înapoi. „Da’ ce credeai tu fă... că de aici, de la noi, se iese așa... care cum poștește?”. Se apropiase cu pași din ce în ce mai mici, împleticiți, timorați. Era gata să o ia din proprie inițiativă înapoi, căci de ocolit nu avea pe unde. Așa proceda, în copilărie, atunci când vedea câte un câine în mijlocul drumului. „Hai, mai repejor domnișorică! Mi se pare mie sau nu prea te îndemni la ieșit?”. Nu mai avea nici glas, nici putere să reacționeze. L-a depășit, totuși, apropiindu-se buimacă de poarta din tablă, huruind greoi în mișcarea glisată, până s-a oprit; lăsase liber doar vreo jumătate de metru, intervalul minim necesar strecuratului. S-a trezit afară, strângând ochii împăienjeniți dureros de lacrimi și

lumină... Șocul încercat atunci i-a rămas încrustat în creier, în inimă, în fiecare celulă a corpului. Asemenea câinelui lui Pavlov, de câte ori se află în fața unei uniforme, se crispează, se inhibă și nu mai e în stare să scoată un singur cuvânt. Culmea a atins-o odată, la Londra, în urmă cu vreo doi ani. Era cu Șerban, aterizaseră pe Heathrow și mai aveau de depășit ultimul baraj aflat în calea celor ce pătrund în Marea Britanie: poliția de frontieră, controlul vizelor. La porțile de acces, îi întâmpinau doi funcționari – o femeie albă și un bărbat negru. Automat, s-a îndreptat către cel din urmă. Colega lui, zâmbitoare și destinsă, schimba cu fiecare pasager câte o amabilitate circumstanțială. Exact ceea ce evita, reflex, Magdalena. I-a întins negrului pașaportul. Privea în altă parte, aparent absentă, dar stăpânindu-și cu greu tremurul nervos care o cuprinsese. Întotdeauna, atitudinea ei dădea de bănuț. Știa asta și aștepta, încordată, să-i fie puricat pașaportul de către cerberul cel închis la culoare, înainte de a-i face semn că, totuși, este OK și, deci, are voie să treacă. De data asta, însă, vocea negrului a zgâlțâit-o, ca un curent electric de mare intensitate: „Oh... ce frumos țară aveți acolo... la România!”. Rigidă, n-a putut scoate un singur cuvânt. Funcționarul, și mai curtenitor, îi tot ieșea în întâmpinare elogiind, într-o românească stâlcită, dar inteligibilă, Craiova – orașul unde se școlise o perioadă, în tinerețea lui. Inutil. N-a scos de la ea nimic în afara unui zâmbet scremut, fals.

Cu agenții de circulație, însă, a depășit stadiul cataleptic. Nu coboară niciodată din mașină. În felul acesta, se uită la ei de sus, despărțită și apărută, simbolic, de baricada inexpugnabilă a portierei. Subofițerul ăsta se ambiționează acum să-i întocmească procesul verbal. Nu o afectează. Are cu ce plăti. I se întâmplă frecvent. Nu că ar conduce prost sau imprudent. Dimpotrivă – până și soțul ei a fost nevoit să-i recunoască talentul la volan. Dar de aici, din fortăreața ei Grand Cherokee, își plătește mai întâi polițele, și abia după ele – amenzile. Pe umflatul ăsta îl batjocorește deliberat, urmărindu-l cum se chinuie să

smângălească fiecare literă. Când a îndrăznit să-și sprijine talpa piciorului pe treapta nichelată a jeepului, l-a sancționat prompt, slăbind frâna de mână. Mașina a luat-o ușor, la vale, dezechilibrându-l și obligându-l să revină cu ambele picioare pe pământ. La propriu, dar și la figurat. Nu era destul că-i polițai... Dar e incapabil, dobitocul, să-i silabisească numele corect. Ce-i drept, au mai pățit-o și alții la fel. Acest prenume neobișnuit al ei i-a pus în încurcături identice pe majoritatea profesorilor din școală. Neatenți și superficiali, mai tot timpul grăbiți, strigau catalogul la începutul anului. Și greșeau când ajungeau la ea. „Nu mă cheamă Adriana!” devenise replica prin care se vedea nevoită să inaugureze, mai întotdeauna, cunoștința cu un dascăl nou. Dacă era bine dispusă, gusta încurcătura celui care călcase-n străchini, apoi scuzele de rigoare. Altă dată se enerva, ambele ipostaze intrând într-un fel de ceremonial curent, la care chicoteau toți colegii. Uneori, cei de la catedră resimțeau corectura ca pe o veritabilă ofensă. Întâi nu pricepeau, apoi se simțeau ironizați, atacați – ceea ce nu era departe de realitate. Cum adică – tu, profesor, să greșești în văzul tuturor la o simplă citire? Ei, faptul că ieșea în evidență îi făcea o imensă plăcere. Și-a dorit dintotdeauna să fie deosebită, originală, unică. Să dea de lucru celor obligați să aibă de-a face cu ea. Să se impună. Îi era recunoscătoare funcționarei de la starea civilă care a greșit, când i-a întocmit actul de naștere, mâncând o singură literă...

XV

Automobilul a depășit periferiile insalubre și pitorești ale capitalei. Domnul Paul întrebase, încă de când au pornit la drum, dacă e vreo grabă. Răspunsul distinsului client fiind negativ, au străbătut aceste zone cu încetinitorul și mai pe ocolite. În felul acesta, șoferul-filosof l-a introdus și inițiat în lumea mahalelei bucureștene. „Ma... a... laa?” încercase elvețianul să se agațe de pronunția cât de cât corectă. I-a explicat și proveniența turcească a termenului, și specificul inconfundabil al locului. „Spre deosebire de banlieu-urile dumneavoastră,

mahalaua este un amestec inedit. Nici sat, nici oraș, dar adunând ce-i mai rău din fiecare”. După care s-a referit, cu nuanțele absolut necesare unei corecte înțelegeri, la starea de spirit ce bântuie prin asemenea locuri mărginașe, marcate decisiv de lipsa unei identități certe: „Cartierele de tipul ăsta au o sută de ani... unele chiar mai mult. Sunt construite de pe vremea când terenurile erau extrem de ieftine, și asta pentru că se găseau în plin câmp. Cumpărătorii veneau de la țară. Pentru ei, a te așeza aici, însemna primul pas într-o tentativă curajoasă, uneori disperată, de a-și schimba condiția socială, parvenind la statutul de orășeni. Iată de ce construcțiile încropite sunt marcate de aerul provizoratului. Improvizate, ieftine, menite să adăpostească doar pentru o scurtă perioadă de timp. Uite că n-a fost să fie așa... O tranziție eșuată, ratată, încremenită într-un proiect ambițios, dar neputincios. Spre dezamăgirea lor, urmată de resemnare, adaptare și acomodare, proprietarii n-au izbutit să facă și următorii pași înainte, rămânând atârnați în această ipostază de provizorat fără sfârșit. Ei sunt niște neisprăviți, în sensul de oameni neterminați, incomplet definiți. N-au rămas țărani, chiar dacă păstrează multe din obiceiurile și îndeletnicirile rurale. După cum, din nefericire pentru ambițiile lor, n-au ajuns nici orășeni veritabili. Verticalitatea clădirilor cu etaj spre care au tins este înlocuită de orizontalitatea curții mici, nepavate, totuși mai încăpătoare decât balconul jinduț, dar detestat. Aici conviețuiesc, ca într-o Arcă a lui Noe, toate orășeniile trebuincioase unei gospodării închise, organizate după un sistem pseudoautarhic: câinele cu rațele, porcul cu pisica și găinile. Asta le asigură supraviețuirea alimentară, dar și continuitate în preocupări și obișnuințe. Adică un fel de liberate – nu de mișcare, ci de ședere. O jumătate de personalitate, cum ar veni. Cealaltă jumătate n-a murit. Este conservată sub forma unei aspirații, a unui deziderat de neatins și, de aceea, criticat, chiar disprețuit. Știți fabula cu strugurii... prea acri, dacă nu poți ajunge să-i culegi”. Din deplasarea lentă a automobilului, musafirul a

putut vedea semnele definitorii pentru absența confortului urban - grămezi de lemne și de cărbuni, destinate încălzirii pe timp de iarnă. Cabina de lemn dată cu var alb, din fundul curții, adăpostind closetul primitiv. „Ceea ce lipsește în primul rând acestui tip de habitat este canalizarea... adică apa curentă. De aceea, spălatul este economicos, rar, ajungând să reprezinte un adevărat ceremonial. Ligheanul și găleata sunt accesorii vitale pe aici”. Martin observase deja recuzita respectivă. Femei îmbrăcate în capoate sau bărbați în ținută la fel de precară cărau apa de la cișmele stradale, transportând-o cu efort de la distanțe mari, de multe zeci sau sute de metri. Sub povara găleților din material plastic, unele chiar din tablă, se mai opreau să își tragă sufletul, ocazie de a mai schimba o vorbă unii cu alții. O făceau fără grabă, fără nervi - ca într-un ritual îndelung exersat și deplin asumat. De altfel, comunicarea dintre vecini reprezenta o formă de superioritate a condiției lor sociale. Gardurile joase și transparente îndeplineau doar o funcție simbolică, fără a-și propune (în niciun caz) să separe, să adăpostească ori să ascundă ceva. Căsuțele, mici și gârbovite de vreme, aveau numai parter, fiind acoperite cu tablă, dacă nu chiar cu șindrilă din lemn. Stratul de flori, mic dar păstrat cu sfințenie și amplasat fără excepție la limita dinspre stradă, indica locul privilegiat pe care frumosul natural continua să-l ocupe în mentalitatea acestor orășeni de pripas. Altfel, oameni, curți și case - totul arăta ponosit, învechit, degradat. Ceea ce l-a frapat pe vizitator a fost vârsta foarte înaintată a acestor mahalagii. „Este vorba despre ceva în genul coloniilor pentru bătrâni?”, întrebuse el îngrozit. „A, nu... nici vorbă! Au fost și ei tineri dar... le-a trecut. Asta-i tot. Abia copiii lor, și nici aceștia toți, au reușit să ajungă unde visaseră ei. Dincolo, în oraș - asta însemnând câte un bloc cu multe etaje și apartamente mici, inconfortabile, înghesuite... cum ați văzut la mine. Acolo se duc, din când în când, să facă câte o baie ori să coacă la cuptor niște cozonaci care, aici acasă, ar goli butelia de aragaz atât de greu de încărcat. La rândul lor,

acești copii „realizați” le trimit nepoții vara, să se mai joace în curte, scăpând astfel de căldurile cu neputință de suportat ce se acumulează între zidurile de beton. Mai vin și ei, ocazional, să-și repare mașina ori să-și spele la cișmea vreun covor – prea costisitor pentru ei ca să-l ducă la curățătorie... ori să taie porcul de Crăciun”. Străduțele mici, strâmbe, cu o patină decăzută la rangul de ponoseală, erau pavate cu piatră colțuroasă, de râu, dar tot denivelate. Străinul a băgat de seamă că majoritatea trecătorilor privesc în jos, sprijinindu-se parcă cu ochii de pământ. După câte un colț – sau chiar dintre două coșmelii prăpădite, aproape gata să se prăbușească – izbucnea vertiginos și illogic câte o vilă, construcție recentă cu etaj, balcoane largi, ferestre termopan, țiglă pe acoperiș și nelipsitele ziduri împrejmuitoare. „Îmbogățirii tranziției, a punctat călăuza. Afaceriști dubioși, membri ai lumii interlope... de obicei aparținând mafiei țigănești”. Mirat de contraste, elvețianul a întrebat cum de s-a declarat de acord municipalitatea cu astfel de amestecături edilitare, eliberând aprobările de construcție. „Păi, toată mahalaua este, prin însăși esența ei, un produs al amestecului, al celor mai neașteptate și nepotrivite alături. Contraste, spuneți? Ele sunt enorme, desigur. Dar tocmai asta dă media. De care, până la urmă, toți sunt mulțumiți... Să nu vă închipuiți cumva că vecinul de peste drum, pensionar, nu se uită chiorâș și nu-l pizmuiește pe negustorul de mașini la mâna a doua sau pe contrabandistul mărunț, când vede ce căsoaie și-a trântit în numai câteva luni de zile. Îl înjură și îl bârfește la el în curte, cu neamurile sau cu vecinii, pe la cișmea, având grijă să vorbească în șoaptă. Dar când ajunge în centru... să-și facă o injecție, să-și plătească impozitul sau numai să se plimbe... să nu care cumva să-l calci pe coadă, amintindu-i ori reproșându-i mahalaua de unde vine. Imediat ia cu gura foc, dintr-un soi de patriotism, de solidaritate locală, și începe să se laude tocmai cu acest gen de construcții „ultimul răcnet” la care se simte părtaș și de care se declară mândru. Asta deși îl detestă pe proprietarul, neapărat hoț – spre

deosebire de el, care a rămas sărac, dar cinstit”.

Privind cu atenție prin parbriz, pe Martin l-a amuzat diversitatea și inventivitatea improvizațiilor de tot felul. În acest univers arhaic, rămas cu mai bine de jumătate de secol în urma orașului (cel care, și el... ce să mai vorbim?) vedeai la tot pasul deșeuri strălucitoare reciclate și folosite în cele mai năstrușnice combinații. Un fost corp de bibliotecă, cu vitrină și geamuri, devenit coteț pentru găini, o ușă de frigider instalată în locul obișnuitei porți de intrare într-una dintre curți, bidoane din plastic, ce adăpostiseră cândva vopsea Duffa, găzduiau acum, în ipostaza de ghivece, niște flori de grădină superb colorate și care, după părerea lui, ar fi meritat măcar niște vase din ceramică. Sifonăria caraghios improvizată într-un fost microbuz abandonat, fără roți și cu petice de tablă în locul geamurilor, oferea clienților inclusiv băuturi alcoolice ieftine, pe care aceștia le consumau chiar acolo, stând în picioare și trâncănind pe îndelete – preocupare esențială și primordială în arealul respectiv. De altfel, șoferul i-a atras atenția asupra recipientelor aduse la umplut de către nepretențioasa clientelă – niște butelii din plastic, în care fusese inițial Coca-Cola, cărora li se adaptase dispozitivul necesar pulverizării. „Aici, la

Porțile Orientului, unde totul se ia în joacă... nimic nu se aruncă, nimic nu se pierde, totul se păstrează, se transformă și se folosește la altceva”, i-a oferit el o parodie combinată între Poincaré și Lavoisier. „Cel mai mare succes îl au acele butelii promoționale, care primesc o jumătate de litru mai mult lichid în ele. Întrucât diferența de capacitate nu se distinge la prima vedere, clienții se dau în vânt după ele. Nu neapărat pentru câștigul efectiv, căci sifonul rămâne unul dintre produsele cele mai ieftine, ci în primul rând pentru plăcerea „ciubucului” – alt cuvânt turcesc, ce desemnează un câștig meschin, dar nemuncit și, cel mai adesea, necinstit. Nu-i vorbă, negustorul cunoaște și el trucul, dar se face că nu l-ar băga în seamă. Ca să-și scoată pârleala, scade intenționat concentrația acidului și umple incomplet orice recipient – pasămite, ca

să nu cedeze la presiunea gazului și să se spargă...”

Decorul se schimbase. Înaintau încet, cu prudența pe care o impune de obicei un teren minat, prin hârtoapele pline de gunoaie ce șerpuiau printre niște blocuri îngrozitor de mizere. „Știți care-i diferența dintre un pesimist și un optimist? l-a cercetat filosoful. Când ajunge la exasperare, pesimistul spune: Mai rău de-atâta nu se poate! La care optimismul răspunde: Ba se poate! Ca să nu spuneți că n-ați văzut totul, o să vă arăt acum și cartierul țigănesc...”. În jur, câteva blocuri de câte patru etaje, fără uși, fără balcoane, fără ferestre, despre care ai fi putut crede, la prima vedere, că sunt părăsite. Dar nu erau. A fost de ajuns să oprească mașina, că s-au și trezit înconjurați de o liotă de puradei slabi, murdari și gălăgioși, toți cu mâinile întinse, îmbrâncindu-se unii pe alții ca niște câini hămesiți, sperând să apuce ceva din ce li s-ar fi putut oferi. Aproape simultan, atrase pesemne de zgomotul făcut, în găurile negre ale fostelor ferestre au apărut chipurile unor adulți, majoritatea femei, care dialogau mai mult onomatopeic cu cei de afară. Câteva pastile de chewing gum, aruncate de domnul Paul peste capetele copiilor, i-au stârnit și dispersat pe aceștia, dându-le de lucru. Au pornit-o singuri spre una dintre insalubrele incinte. „Nu știu părerea dumneavoastră personală despre problema țigănească, dar sunt la curent cu tărăboiul pe care Uniunea Europeană și alte organisme internaționale, asociații și mișcări umanitare îl fac pe teme cum ar fi discriminarea și chiar segregția rasială, ghetoizarea sau persecutarea acestora. E bine să vedeți, să mirosiți și, eventual, să vă convingeți de realitate la fața locului”. Vreo cinci, maximum zece minute, îi fuseseră de ajuns pentru o documentare eliberată de prejudecățile uzuale în astfel de cazuri. Pășind anevoie printre bălți fetide și maldăre de gunoaie deja pietrificate, au ajuns înaintea unei găuri mari, negre, puturoase. Semăna oarecum cu intrarea într-o peșteră, dinăuntru căreia răzbăteau urlete, râsete, chiuături și alte zgomote mai mult sau mai puțin domestice. Noroc cu lanterna pe care șoferul avusese inspirația să o ia

în expediție. Doar astfel au izbutit să urce, cale de un etaj, niște trepte sparte, a căror balustradă nu mai exista nici ea. Primul apartament la care s-au oprit nu avea ușă. Nu fusese furată, cum s-ar fi putut crede. Se dovedise, pur și simplu, inutilă. Încurca libera circulație a persoanelor, problemă fundamentală înscrisă ca atare chiar în Cartea Universală a Drepturilor Omului. Numai puradeii se tot agățau de ea, dându-se ca într-un fel de ringespiel, distracție care, cu timpul, îi subrezise balamalele. Ca și cum n-ar fi fost suficient, îi mai și stătea în cale lui Neacșu, șeful numeroasei familii - fost gunoier, fost pușcăriaș, revenit în liberate ca șomer fără speranță, mereu în căutarea unor expediente din care să iasă ceva de mâncat și de băut. Alcoolic înrăit și violent, el se împiedica cel mai des de nedoritul obstacol - fie nu-l observa, ciocnindu-se de el asemeni unui liliac orb, fie îl găsea ferecat cu zăvorul, pe dinăuntru, atunci când țiganca, sătulă de bătăile încasate, nu-i mai dădea drumul în casă. Nicio problemă - a trecut prin ea, de-a dreptul. O dată. De două ori... în funcție de circumstanțe și trebuințe. După care, într-o zi seacă, a smuls-o și i-a vândut, ceea ce mai rămăsese din ea, unui vecin

— Mahalagiu de curte - ca să o ardă în sobă. Primise de pe urma tranzacției contravaloarea a fix o sută de grame rachiu pe care-l și băuse, plin de încântare, la prima cârciumă. Acum, în habitatul familiei Mărăcine se pătrundea printr-un fel de cârpă atârnată șui și destul de inutil, căci nici muștele nu se sinchiseau de ea. În spate, se deschidea o cameră de maximum cincisprezece metri pătrați, plină de igrasie și jeg. De-a lungul pereților zgrunțuroși, din beton, care nu mai păstrau pe ei nici măcar amintirea vreunei urme de tencuială, darămite de zugrăveală, erau înșirate un fel de paturi strâmbe, din scânduri

— Altfel, unicul mobilier existent. Într-unul din ele dormea, sforăind voinicește, însuși stăpânul casei. Tatuajele i se vedeau lăbărțate pe piept și pe brațe, dar impresia cea mai puternică nu o produceau nici picioarele

mizere și îngrozitor de mirositoare, nici gura căscată hidos, în care străluceau doar doi dinți, dar din aur, ci sângele închegat pe față, semn al unei bătai recente. Pe jos, zăceau aruncate de-a valma cârpe de învelit sau de îmbrăcat, sticle de băutură proastă, resturile strâmbe ale unei triciclete dezmembrate, plus diverse rămășițe alimentare, intrate deja într-o stare avansată de alterare. Acesta era decorul. Personajele se arătau, și ele, pe măsură: doi copii de patru-cinci ani se jucau în legea lor cu un câine jerpelit și costeliv, având numai trei picioare, de care trăgeau din toate puterile, smulgându-i scheunături de durere. Un alt specimen, de maximum un an, plin de bube mari, de muci și de excremente mai vechi sau mai noi, fusese legat cu un cordon de cauciuc de un piron bătut direct în zid. Urla, doar – doar l-o băga cineva în seamă. Ceea ce nu era cazul. O femeie de vârstă incertă, probabil maică-sa, era absorbită cu totul de televizorul color, așezat tot pe jos, în care tocmai se zbenguia un film indian plin de patos și de muzică. Dintr-o hrubă alăturată (ce ar fi putut fi, odată, baie sau bucătărie) se auzea prăbușindu-se cu zgomot, direct pe podea, un jet puternic de apă – probabil direct dintr-o țeavă care nu mai avea robinet. Domnul Paul i-a explicat – în timp ce încercau să iasă înapoi, la aer curat – că niciunul dintre aceste adăposturi nu mai beneficiau de utilitățile curente: apă caldă, gaz, curent electric, pentru că fuseseră mai întâi părăsite, apoi reocupate fără nicio formă legală de acești locatari pripășiți dintr-o stare seminomadă, într-o existență sălbatică, asumată cu seninătate dincolo de limitele socialului. „Dar televizorul?! ... Țsta cum de funcționa?”, a încercat vizitatorul să se mențină între datele stricte ale realității. „A... sigur că da. De așa ceva nu se lipsesc nici morți. Abonamentul la rețeaua de distribuție prin cablu este singurul pe care acceptă să-l plătească, căci altfel rămân fără bunătate de distracție. Dar sursa de alimentare a aparatului, n-ai băgat de seamă, era o baterie-acumulator. Furată, mie-nută, de la vreo mașină”...

Martin era impresionat de mizeria, infinită și fără de

leac, pe care o descoperise. Nu mai văzuse așa ceva nici în Nepal, nici în Zambia sau Nigeria. Până și periferiile marilor metropole sud-americane arătau mai omenește. De ce această diferență aici, atât de aproape – sub aspect geografic – de inima Europei, la sfârșit de secol XX? „Aveți dreptate, e greu de înțeles pentru cine încearcă să privească lucrurile prin prisma normalității. Dacă n-ar exista riscul să mă considerați șovin... ba mai rău de-atât, chiar rasist... m-aș încumeta, poate, să vă explic unele aspecte esențiale ale problemei. Cele ce nu ajung niciodată să fie înțelese de mass media și, prin ea, de opinia publică în general...”. Tentația era prea mare ca să poată fi refuzată. În plus, călătoria lungă care-i aștepta și, nu în ultimul rând, prestația intelectuală a interlocutorului, îndemneau la încrederea care potențează întotdeauna curiozitatea legitimă.

Elvețianul era conștient în sinea lui că nu știe mai nimic serios despre acești țigani, pe care îi compătimise întotdeauna din inerție, considerându-i victime nefericite ale unor societăți prea puțin înțelegătoare și aproape deloc îngăduitoare cu nevoile lor specifice. Se putea spune, deci, că era dominat de o idee preconcepută în ceea ce-i privește. Ciocnirea șocantă cu realitatea brută din acest ghetou îi clătinase serios convingerile. A putut constata, fără nicio formă de intermediere, de selecție sau de speculare a spectaculosului, ceea ce nu-și imaginase niciun moment până acum – și anume că oamenii aceștia erau absolut liberi și fericiți. Marginalizarea și mizeria păreau să însemne opțiuni asumate în mod natural. „Nu i-a închis nimeni aici. Inițial, blocurile acestea – pe care am ținut să le vedeți – fuseseră cămine pentru nefamiliști, destinate muncitorilor tineri, de abia veniți în capitală. O altă mahala – mai nouă și așezată pe verticală. Așa-zisele apartamente au, din proiectare, pe lângă camera de zi, câte o chicinetă și grupul sanitar...”. Desigur, nu reprezentaseră niciodată, pentru nimeni, raiul pe pământ. Ca dovadă, fiecare locatar provizoriu făcuse tot posibilul să scape cât mai repede de acolo. Într-un târziu, fuseseră părăsite cu totul,

așteptându-și o binemeritată demolare. „Atunci au năvălit țigani în ele, asemeni șobolanilor sau insectelor, cotropindu-le efectiv, instalându-se și înmulțindu-se în ele. Fără grijă, fără frică, fără rușine, dar și fără vreo opreliște din partea nimănui. Nu au acte de identitate, nu muncesc, nu câștigă. Doar consumă, distrug și proliferază...”. Doctorul nu putea pricepe cum adică... să nu ai acte? Păi, nu este asta treaba poliției, a municipalității? De ce nu se intervine serios și metodic pentru a se pune totul într-o elementară rânduială... de la care să înceapă abordarea civilizată, eficientă a celorlalte probleme? Un stat civilizat este dator să acționeze pentru integrarea minorităților înapoiate, defavorizate. „Desigur! Numai că.

111

privite din unghiul lor de vedere, asta nu înseamnă decât asimilare forțată, pierderea identității culturale... concepte deosebit de fragile, la care lumea civilizată a devenit foarte sensibilă. Or, acestor indivizi nu le place să muncească, să respecte normele curente de conviețuire socială... în genere, niciun fel de reguli. O euforie primitivă, animalică, infantilă – cum vreți s-o numiți – le guvernează întregul comportament. Complexe de inferioritate, certe și justificate, generează un spirit vindicativ, agresiv... chiar dacă uneori afișează o ipocrită, dar foarte lucrativă stare de inferioritate, apelând la compasiune și milă pentru a primi benevol ceea ce este prea greu sau periculos să fure. Nu întâmplător, cerșetoria este ocupația lor predilectă, de pe urma căreia câștigă enorm. Revenind la cei pe care i-am vizitat, aceștia nu doar că nu încearcă să-și depășească deplorabila condiție, dar o și perpetuează cu o îndărătnicie incurabilă. Pretind să li se dea totul de la stat și să fie lăsați în pace, să viețuiască în conformitate cu obiceiurile, cu impulsurile lor devenite tradiție și reclamată ca atare.

Uite, să luăm doar problema gunoaielor pe care le produc și care îi năpădesc. Ei bine, societatea de salubritate încearcă zadarnic, de ani de zile, să rezolve măcar problema asta. Le-au adus și instalat pubele și containere pentru depozitarea deșeurilor menajere. Au

dispărut imediat... O să mă întrebați, pe bună dreptate, ce se poate face cu un container de gunoi - orice. Dacă sunt confecționate din plastic, li se schimbă destinația, ajungând să păstreze în ele cărbuni sau pământ pentru flori, nisip ori murături pe timp de iarnă. Intrați prin curțile mahalalei vecine și le veți găsi cu siguranță, cumpărate pe mai nimic. Cele metalice sunt și mai rentabile, ajungând imediat la fier vechi. Iese, de pe urma lor, de-o țuică, de câteva pâini sau de o jumătate de kilogram de carne. Destul. Se mulțumesc cu orice, puțin și prost... nu contează, dar supraviețuiesc din asta, căci expediente respective sunt extrem de frecvente. Cât despre aspectul igienic... ca și cum n-ar exista. Infecții, alergii, molime? Nu contează. Ca, de altfel, tot ceea ce este abstract, chiar dacă previzibil înainte de a se manifesta nociv, periculos. Sunteți medic, nu trebuie să vă spun eu că, genetic, țiganii au o imunitate puternică, dar și o durată a vieții mult mai scurtă. S-a făcut mare caz, pe la dumneavoastră prin occident, de zidul prin care locuitorii unui sat din Cehia au încercat să se protejeze în fața zgomotului, a murdăriei și a celorlalte neplăceri venind dinspre colonia țigănească de acolo. Imediat s-a vorbit de segregatie, apartheid și altele asemenea. Conceptual, așa s-or fi văzând lucrurile. Dar aici, în ghetoul pe care l-ați vizitat, gunoiul, duhoarea, mizeria sunt cât se poate de concrete, reprezintă mediul lor natural de care sunt mândri, le place... Poți să-i duci oriunde, în altă parte... în cele mai curate și civilizate condiții - le vor aduce în același hal. Ați văzut copiii cum aleargă, scotocesc și cât de bine se simt și în casă, și afară. Nu se poate face nimic la nivelul respectiv..."

Cum să nu existe remediu? O asemenea motivație conduce automat, își spune vizitatorul, la resemnare, abandon și agravare. Nu se poate așa ceva... trebuie să procedezi ca toată lumea civilizată, nu e cazul să descoperi America, ci doar să o imiți. Ca și cum i-ar fi ghicit gândurile, domnul Paul vine imediat cu argumentele sale. „Bineînțeles, la dumneavoastră acasă lucrurile s-ar rezolva

cât ai clipi. Amenzi, poliție, tribunal, închisoare... În cel mai rău caz, la urmă, expulzarea – dacă e vorba de străini. De altfel, cu ceilalți e greu de crezut că s-ar putea depăși faza incipientă. Pe când la noi, acum, ce poți să le faci? S-o luăm pe rând. Amenzile: n-au din ce le plăti. Nu lucrează, n-au niciun venit oficial. Celelalte nu se declară. V-am spus, nu-și achită ei căldura și lumina, darămite restul. Recurgi la poliție... aceeași neputință obiectivă. Conform legislației europene, nu arestezi pentru contravenții, ci doar pentru infracțiuni... și acelea, numai dacă sunt destul de grave. Se ajunge și acolo când sunt prinși că fură, tâlhăresc, omoară. Dar asta, numai când făptașii sunt de vârstă adultă, or, la majoritatea șterpelelilor, la cerșit și la restul găinărilor mărunte sunt folosiți copiii. Țștia stârnesc milă și scapă ușor, doar cu câte o bătaie. Adulții, când sunt prinși în urma unor acte anti-sociale grave cum ar fi violurile, jafurile, crimele... ăștia ajung, pentru o perioadă, în pușcărie. Spre exemplu tatăl, capul familiei. Cât stă în dosul grațiilor, cei rămași acasă invocă acest lucru. Handicap real – ce să le mai faci? Odată ieșit de acolo, e și mai rău: detenția nu l-a dat pe brazdă, doar l-a înrăit, l-a motivat și – ceea ce este și mai periculos – l-a specializat în alte activități infracționale. Cum ar veni, și-a făcut studiile superioare, specializarea în așa ceva. Față de amploarea și puterea de contaminare a acestei veritabile maladii, democrația nu-ți permite să folosești mijloace de eradicare precum munca obligatorie, măsurile preventive sau civilizarea forțată”.

Așa cum era prezentat, tabloul arăta într-adevăr sumbru. Oricât ar fi fost de deschis și tolerant, Martin Eissler nu putea fi și orb. Fenomenul exista, intrase în contact nemijlocit cu el, iar vorbele frumoase sau ideile preconcepute nu ajutau, în niciun caz, la vindecare, nici măcar la ameliorare. De unde, atunci, o astfel de malformație? Și pentru această nelămurire, companionul său avea răspunsul pregătit. „Analizând obiectiv structura psiho-comportamentală a acestor etnii de proveniență orientală, se disting câteva repere structurale:

individualismul exacerbat, impulsivitatea dusă până la violență, labilitatea emoțională ce generează atitudini oscilând năvalnic între extreme. Cu cât sunt mai needucați, cu atât apar mai pregnant. Sigur, generalizările sunt periculoase, cu toate astea, statistica operează cu ele. Gradul ridicat de infracționalitate caracterizează majoritatea membrilor acestei comunități, lui adăugându-i-se refuzul acceptării normelor sociale, parazitismul, promiscuitatea. Repet, sunt date certe, nu păreri sau impresii. Uitați-vă la zona sud-asiatică, pe care ȣiganii o revendică - și cred că justificat - ca leagăn al obârșiei lor: India, Pakistan, Bangladesh... aceleași tradiții, tendințe, apucături. Și dacă nu s-au mai străduit englezii să impună civilizația, în accepția ei occidentală!... Au făcut-o folosind mijloace restrictive, contondente, uneori de-a dreptul brutale, și asta timp de peste două sute de ani. Și... ce-au obținut? Au sfârșit prin a se retrage demn, sub sloganul frumos al decolonizării, dar care maschează, pe fond, un eșec evident al acțiunii civilizatoare. Vă rog să țineți seama că, pe atunci, nici nu se discuta despre drepturile omului, tratamentul minorităților sau discriminarea pozitivă, ce conferă categoriilor presupus defavorizate avantaje suplimentare”.

Oaspetelui îi venea greu să obiecteze, în fața unor argumente solide care, din păcate, se verificaseră și rezistaseră la proba adevărului. Dar nici nu putea accepta, cu conștiința împăcată, anatemizarea colectivă a etniei țigănești. „Nu-i puteți băga pe toți în aceeași oală”, a apelat el, în replică, la o formulă stilistică des întâlnită pe aici, prin care se subliniau tocmai diferențele specifice. Văzuse cu ochii lui țigani care își depășiseră condiția, ajungând la un nivel de reprezentare socială extrem de ridicat: umblau numai cu limuzine scumpe, locuiau în adevărate palate, își trimiteau copiii la studii în țările cele mai avansate ale lumii. Șoferul nu l-a contrazis, dar a ținut să adauge că - exceptând câteva cazuri izolate - aceștia se ridicaseră economic prin afaceri oneroase, conducând rețele întinse de hoți și proxeneți, făcându-și averile cu

adevărat impresionantă din activități specifice crimei organizate. „Încă un contrast izbitor, poftim, specific culturilor primitive și societăților înapoiate: acela dintre opulența copleșitoare, indecentă și ridicolă a conducătorilor, în raport cu sărăcia endemică a supușilor, pe care pretind că-i reprezintă și îi apără... În realitate, îi exploatează dincolo de orice limită imaginabilă”. Pe elvețian îl câștigase această analiză metodică, riguroasă, obiectivă a fenomenului. Începea deja să vadă cu alți ochi și să reevalueze tot ceea ce crezuse, până atunci, că nu-i mai poate oferi cine știe ce surprize.

Filosoful și-a întrerupt prelegerea spre a-și exercita deplin atribuțiile de șofer, pentru care fusese angajat și plătit. Pe șoseaua îngustă și aglomerată, șerpuind sinuos atât pe orizontală cât și pe verticală, datorită reliefului colinar, au ajuns din urmă o caravană ciudată. Câteva căruțe cu coviltir înaintează lent, în pasul molcom al cailor care le trag. Toate sunt pline de țigani, așezați claie peste grămadă, care pe unde a apucat. Nu este prima oară când Martin vede în România asemenea expediții exotice. I se părea că fac parte, oarecum, din decor. Acum, însă, imaginea capătă o altă dimensiune și chiar încărcătură, prin prisma celor văzute puțin mai devreme și discutate apoi cu Paul Vărzaru. Iată de ce privește cu atenție convoiul rutier în coada căruia limuzina se târâie neputincioasă. Căci vizibilitatea precară și traficul greoi, lent și amestecat de pe contrasens, face imposibilă orice tentativă de depășire. „Precum observați, lecția are și ilustrații adecvate. Aceștia sunt țiganii nomazi, umblând în legea lor de colo-colo. Asta deși legislația rutieră interzice, pe hârtie, circulația vehiculelor cu tracțiune animală”. Elvețianul zâmbește, constatând că hârtia e una, iar șoseaua cu totul altceva. „Și nu sunt opriți de către agenții de circulație?”, se miră el, ipocrit, scoțându-și aparatul de fotografiat. „Nu. Nici aici, nici în orașe. Poliția nu se complică cu ei. V-am mai spus: n-au acte pentru identificare, nici bani pentru amenzi de rigoare. Confiscarea vehiculelor, cu animale cu tot, ar ridica alte

probleme, practic insurmontabile: cine și unde să le ducă după aceea? Statul român nu deține grajduri unde să le adăpostească, fonduri și personal pentru îngrijirea lor. Și caii nu se mai împușcă, nu-i așa? Între atâtea complicații aberante și realmente insolubile, s-a ales soluția de a închide ochii...”

Vădit amuzat, străinul pare cuprins de ceea ce s-ar putea numi „beția imaginii”. Trage clișeu după clișeu, acționând frenetic zoom-ul și înghițind, cu o savuroasă lăcomie, fiecare detaliu. Pălăria cu boruri largi, texane, sub care lucește o pereche de ochelari cu ramă din aur și cu o singură lentilă neagră, perechea lipsind cu desăvârșire. Copilul sugar este ținut cu o mână la sân, în timp ce cealaltă duce spre gura mamei o sticlă de coniac Napoleon. Radio-casetofonul imens, aruncat peste o armonică veche, alături de un ceas-pendulă și doi dovleci spărți. Dincolo de costumația șocantă – amestec de culori țipătoare, de cel mai desăvârșit prost gust – se observă și murdăria, și degradarea, și ridicolul. Sub fiecare căruță umblă, legați cu lanțuri, câini flocoși ce par niște prizonieri lihniți și istoviți, obligați să îndure calvarul unei absurde deplasări. Deasupra, la nivelul superior, ocupat de oameni, realitatea nu are prea multe tangențe cu normalitatea. Deși șoferul așteaptă, răbdător, o posibilitate de depășire, fără a claxona ori a forța fluxul greoi, țigani privesc de sus, făcând gesturi obscene și aruncând un șuvoi de vorbe al căror sens, chiar neinteligibil, nu poate fi foarte diferit. Reiese asta din tot comportamentul lor. Ura agresivă li se scurge într-o încântare unsuroasă atunci când unul dintre ei, proțăpit în picioare, își ridică poalele unui veșmânt incert, își scoate penisul vânăt și începe să facă pipi direct pe capota elegantului Volvo. Colegii lui sunt în delir, în timp ce eroul se dă pe spate, se crăcănează grotesc, încercând să ajungă cu jetul până la parbriz. Scop pentru care este susținut, apoi înlocuit de ceilalți tovarăși ai săi, aliniați cu toții într-un scabros pluton de execuție urinară.

Le este imposibil să evite scârbosul recital, căci din față continuă să apară, la tot pasul, ba un tractor, ba un

biciclist, ba vreo altă căruță, amestecate printre camioane grele, autobuze pline sau automobile ținute, și ele, la respect, obligate să se târâie lent, fiecare la locul său. Și în spate, coloana formată umblă bară la bară, neadmițând ieșirea din cârd. Tentativa lui Paul Vărzaru de a se opri, pentru a câștiga distanța salvatoare, este sancționată printr-un claxon asurzitor și neiertător, slobozit de sub capota înaltă a camionului din spate. De acolo, de pe locul său privilegiat, conducătorul acestuia vede perfect tot ce li se întâmplă, dar nu acceptă să-i ajute, renunțând la spectacolul neobișnuit în care o căruță de țigani ține la respect luxoasa, dar neputincioasa limuzină și pe pasagerii aflați înăuntru. Elvețianul ia lucrurile așa cum sunt, păstrându-și aerul senin, chiar dacă ușor contrariat. În pofida așteptărilor sale, nici românul de lângă el nu se arată mânios ci, mai curând resemnat. „Quod errat demonstrandum”, se mulțumește el să puncteze. Doar nervozitatea gestului prin care acționează ștergătoarele de parbriz îi trădează întrucâtva starea de nervozitate... Zgomotul ritmic al acestora, punctând mișcarea lor amplă, oscilatorie, este singurul care umple habitacul minute bune, chiar și după ce ultimii stropi galbeni au fost oarecum șterși...

— Și totuși, trebuie negreșit să faceți ceva cu ei. În occident există deja, bine înrădăcinată, tendința de a-i considera români. Nu e nici foarte exact, și nici nu vă face cinste.

Un oftat adânc, venit dinspre locul șoferului, ține locul oricărei alte reacții. Cum să-i explice musafirului confuzia extrem de lesnicioasă și din ce în ce mai frecventă dintre „români” și „romi”, noua titulatură pe care și-au luat-o, întâmplător sau nu, țiganii? Destul că ea funcționează deja, sporind confuzia celor excedați, pe străzile Parisului sau ale Londrei, la Stockholm, Roma sau Amsterdam, atunci când sunt asaltați de cerșetori care se pretind refugiați, de hoții de buzunare sau de cei specializați în spargeri de case, mașini ori magazine.

— Lumea neștiutoare este dispusă să-i

compătimească, luând prea ușor sărăcia afișată drept una reală. De aici și percepțiile diametral opuse asupra lor. Aici, la noi, nu mai e un secret și niciun mister organizarea piramidală a acestei etnii, pentru care autoritatea consanguinară reprezintă una dintre puținele reguli respectate cu sfințenie. Altfel spus, marea masă a Țiganilor de jos este supusă șefilor de care ascultă și pentru care activează. Pe limba lor, li se spune „bulibașă”, având drept de viață și de moarte asupra celor aflați în subordinea lor. Mai nou, majoritatea acestora și-au luat titluri ridicol-pompoase, de reprezentare. Unul s-a autoîncoronat drept „regele internațional al romilor”, pretinzând ascultare de tip medieval. Văru-său, gelos și mai paranoic, s-a intitulat imediat „împărat al romilor de pretutindeni”... alt palat, altă curte, alte afaceri la fel de necurate. Colac peste pupăză, cel de-al treilea văr din numeroasa familie nu putea, desigur, să stea în raftul lui, închinându-se celor două capete încoronate. Așa că, fără multă vorbă, și-a zis „guvernator internațional al Țiganilor”. Dincolo de titlu, fiecare este stăpân peste mii de alți supuși, majoritatea utilizați pentru operațiuni ilegale, antisociale, de îmbogățire a Șefului suprem. La ordinul lor, femeile fac copii în serie. Cei mai mulți sunt vânduți, restul fiind păstrați „de sămânță”. Dar și aceștia produc, integrați în sistemul de cerșetorie stradală, fiind pur și simplu crescuți spre a se ocupa cu infracțiuni aducătoare de profit. Puține etnii mai au, astăzi, un comportament atât de omogen ca ei. Solidaritatea rasială funcționează întotdeauna, de la căsătorii și asocieri în cerc închis. Evoluție, emancipare... da, se poate vorbi și despre așa ceva, dar într-un fel anume. Cei care se dovedesc capabili de sedentarism și, apoi, de o minimă educație parvin pe scara ierarhiei interne. Organizați în clanuri, rețele sau familii mafiot, au ajuns să alcătuiască azi un sector aparte al lumii interlope. Cel mai violent, mai curajos în acte violente, mai eficient. De la celebrele taxe de protecție, cămătărie și prostituție organizată, răpiri și sechestrări de persoane până la recuperatorii și falsificatorii de bani, ucigașii plătiți sau,

mai nou, rețelele pedofile, totul se subordonează unor capi ai țiganilor. Firește că, la câștigurile fabuloase obținute pe aceste căi, cei aflați pe palierele superioare ajung să afișeze bogății imense, cu care sfidează orice constrângere legală, cumpărând și corupând totul: polițiști, judecători, vameși, politicieni, miniștri... Cam ăsta este, pentru majoritatea dintre ei, sensul evoluției, al socializării”.

Liniște. Doctorul stă, pe jumătate întors spre stânga și ascultă. E bine așa... Filosoful poate să continue, chiar dacă șoferul este obligat să privească drept înainte, la drumul ce taie în două un sat obscur, cu case mici și rare, ca atâtea altele prin care au trecut și până acum.

— Știți de ce v-am detaliat toate acestea? Vedem cu toții, la televizor, imagini șocante de prin Bangladesh sau Burkina Fasso, Sri Lanka ori Salvador. Ne îngrozim de mizeria generalizată, de înapoierea fără speranță care bântuie pe acolo... Intrăm chiar în contact, uneori, cu detalii terifiante, surprinse de câte un cameraman mai norocos sau mai curajos. Ei bine, impresia – sau depresia – care se instalează în urma contactului, fie și vizual, cu asemenea realități nu înseamnă nicidecum rasism, xenofobie... ci doar o reacție firească de evaluare și de apreciere a respectivelor realități. Dumneavoastră, occidentalii, sunteți predispuși să ne acuzați pe noi, românii, că am fi șovini, că am discrimina minoritățile etnice. Ba să avem pardon! Le suportăm... cu greu, dar atât. Ce te faci însă când segmentul activ, ofensiv, lucrativ al etniei țigănești nu se mai mulțumește cu sărăcia generală instalată aici, la noi? Drept pentru care își mută atenția și câmpul de acțiune spre țările bogate, avansate. Dau buzna, pătrund fără probleme... în pofida politiciii restrictive din domeniul vizelor... și trec la treabă. Cum ajung acolo, deranjându-vă și sperându-vă cu năravurile lor admirabile de la distanță, dar insuportabile de aproape, nu mai știți cum să îi vânați, să-i faceți pachet și să-i trimiteți înapoi, de unde au venit. Am dreptate sau nu?

— Aăă... într-o oarecare măsură, poate. Și aceea, recunosc, este o dreptate regretabilă. Eu unul nu agreez

asemenea soluții și nu pot să le aprob.

— Nu puteți... Dar știți de ce? Fiindcă nu ați avut ghinionul să suportați pe propria piele binefacerile unei asemenea îngăduințe, a toleranței dumneavoastră necondiționate în principiu. V-au amuzat țiganii din căruță, făcând pipi pe mașina noastră. Ați luat-o ca pe un fleac, admirând ineditul experienței și trecând cu vederea ceea ce este mult mai grav. Și anume, primitivismul în expansiune, poluant și degradant. Iertați-mi franchetea, dar mă tem că am descoperit și motivul real care v-a limitat percepția și reacția doar la atât: câteva poze și o superioară îngăduință. De vină este paravanul protector interpus între dumneavoastră și ei. V-a apărat parbrizul, domnule doctor. Dar ia să fi apucat ei un ciomag sau vreun pietroi, să ne fi spart acest geam izolator, cum se întâmplă frecvent... Nu i-ați mai fi urmărit, atunci, ca pe ecranul televizorului. Și urina aceea scârboasă v-ar fi atins nemijlocit, sărind de pe capota lucioasă direct pe fața și pe hainele dumneavoastră! Iertată să-mi fie bănuiala, dar cred că nu v-ar mai fi amuzat la fel de mult. Și nu ați mai fi rămas la fel de impasibil, de detașat. Percepute doar pe lungime și lățime, cum se văd pe ecran, lucrurile arată într-un fel... de cele mai multe ori suportabil, dacă nu chiar amuzant sau atrăgător. Când apare, însă, și cea de-a treia dimensiune – atunci începe să se cam schimbe treaba. Ea face întotdeauna diferența între impresie și realitatea concretă, palpabilă...

Se oprește, căci nu mai are aer în plămâni. Este epuizat. Și, în plus, se teme că a cam sărit peste cal. Riscurile sincerității. Elvețianul, însă, nu arată deloc deranjat de turnura pe care a luat-o toată discuția.

— În bună măsură, consider că aveți dreptate. Totuși, nu cred din principiu în problemele insolubile... în defectele incorigibile... în situațiile fără ieșire.

Paul Vărzaru își reprimă cu greu un zâmbet. Nu însă și gândul ghiduș care l-a provocat. Ia uite la străinul ăsta – umblat, bine informat... dar păstrându-și aceeași inalterabilă bună credință, chiar naivitate. Nu dă deloc

bine să tulburi niște convingeri atât de sensibile, de nobile. Mai cu seamă când îți este mai întâi client, și abia apoi un eventual partener de dialog. Alternativa – aceea de a-l lăsa să persiste într-o eroare preconcepută și perpetuă – nu se arată nici ea a fi mai onestă. Sigur, planează asupra lui primejdia de a fi perceput și clasificat drept rasist. Omul nu-l cunoaște deloc, deci nu are de unde să știe că are oroare de orice gândire sau atitudine extremistă. Însă, în ce-i privește pe ȣigani (nu pe toți, firește) datele esențiale țin de anumite permanențe, regăsibile la nivelul indivizilor cu o frecvență atât de mare, încât nu pot fi trecute cu vederea atunci când ajung să reprezinte niște caracteristici definitorii la nivel de macro-grup. Dilema care-l domină, în acest moment, pe filosoful decăzut în ipostaza de șofer, este una dintre cele mai incomode. Ori rămâne complezent, politicos și mincinos, acceptând să confirme ipocrit niște păreri, niște stereotipuri bazate pe o percepție insuficientă sau eronată – altfel spus, niște falsuri. Ori îndrăznește să-și depășească actuala condiție, să-și ia mintea la purtare și să exprime ceea ce cunoaște destul de bine. Oricum, mult mai bine decât alții...

— Dificultatea unei evaluări colective este de fiecare dată măsurată prin însăși excepțiile care infirmă concluzia rezultată statistic. Însă, în ce-i privește pe ȣigani, evident, nu pot nega cu totul ipotetica lor capacitate de socializare. Dar, ca să fiu corect, trebuie să subliniez că procentul acestora este foarte mic. Etnia și rasa determină la ei un fenomen asemănător fuziunii nucleare...

— Cum adică? Dumneavoastră susțineți că...

— Da. Și nu mă jenez de această opinie. Ca și evreii, ȣiganii sunt puternici – generic vorbind, deci asumându-mi riscurile globalizării – ei constituind o rasă națiune. Forța lor constă în primul rând în omogenitate. Nu discutăm acum diferențele, dintre care una este esențială și, ca atare, se impune subliniată: aceea că, în cea mai mare parte a lor, evreii au avut impulsul și conștiința valorii lor, raportată aproape întotdeauna la restul societății. Au acceptat competiția, s-au pregătit și s-au instruit, ajutându-

se și trăgându-se în sus unul pe altul. Pe când ȋiganii, asemeni celorlalte naȋuni inferioare din punctul de vedere al culturii și civilizaȋiei, se măsoră și se apreciază prin comparaȋie cu propriile criterii, valori, capacităȋi și realizări. Ca fenomen de masă, ei au tendinȋa de a trage în jos, înapoi... un instinct pe care, mai nou, conducătorii lor încearcă să-l justifice sub pretextul păstrării tradiȋiei. La polul opus se situează ceilalȋi, care au dezvoltat de mii de ani o conșȋinȋă rasial-naȋională constructivă, ȋintind cu precădere în sus și bazată întotdeauna pe cultură și educaȋie. Deci efortul ca mijloc prin care se atinge bunăstarea și se obȋtine respectul, eventual invidia – în fond, o formă de manifestare a complexelor de inferioritate. Pe când ȋiganii, dimpotrivă – au ales plăcerea, ușurătatea, improvizaȋia dusă deseori până la delincvenȋă. Pentru ei, fericirea momentului (manifestată tumultuos, asemeni unui foc de artificii spectaculos, dar scurt) a fost preferată perspectivei care pretinde rigoare, seriozitate, efort sau suferinȋă. Raportarea unora și a celorlalȋi la normele exterioare, impuse de societate, este definitorie și elocventă în același timp. Pe când evreii s-au supus acestora, chiar cu unele încercări abile de a le mai adapta sau păcăli, ȋiganii le-au desconsiderat, respingându-le instinctiv, vehement și violent, punând în locul lor propriile impulsuri, obiceiuri, apucături. Nomazi au fost, prin forȋa împrejurărilor, și unii și alȋii. Dar nivelul intelectual superior (și religia, desigur, cu ale sale constrângeri morale) i-au determinat pe evrei să elaboreze, să construiască, să convingă. Pe această cale au obȋtinut tot ce au dorit – bogăȋie, putere, consideraȋie... în cele din urmă și un stat al lor propriu, pentru care au găsit tăria să lupte și să sufere. Pe când majoritatea covârșitoare a ȋiganilor – și insist asupra concluziilor știinȋifice pe care ni le pune la dispoziȋie istoria și sociologia – au optat mai de fiecare dată pentru plăcerea de moment, satisfacerea pornirilor atavice, neglijând, dar neputând să evite consecinȋele pe termen lung și perpetuând o tradiȋie care... Cum să vă spun eu?... Poate fi admirată ca relictă, dar nu se

potrivește nicicum cu cerințele pe care le impune civilizația unor societăți aproape intrate în cel de-al treilea mileniu. De fapt, dacă stau și mă gândesc mai bine, cred că tocmai conștiința egocentrică a ambelor etnii, forța deosebită ce decurge din solidaritatea lor când trebuie să-și impună interesele le-au făcut să fie atât de hulite de-a lungul istoriei. Și nu numai...

Își dă seama că a cam alunecat pe panta nepotrivită a unei conferințe, exagerând cu teoretizările. Doctorul l-ar putea bănuî de oarecari refulări. Posibil, nu ar fi cinstit să nege o asemenea interpretare. Schimbă viteza și apasă pedala de accelerație, căci s-a luat cu vorba și a cam pierdut din vedere serviciile pentru care este angajat.

— Și, ca să revin la întrebarea dumneavoastră strictă, cred că aveți puțină dreptate.

— Puțină?! Cum adică?

— Adică sigur... cei care au fost în stare să se instruiască, integrându-se social și emancipându-se în mod real, adică reușind să respecte și să se conducă după valorile și normele curente sunt demni de toată stima. Cu atât mai mult cu cât s-au văzut nevoiți să îndure niște handicapuri uriașe precum culoarea pielii, mediul din care provin, mentalitățile, inerțiile, sechelele copilăriei. Pentru aceștia, desigur, reținerile, suspiciunile sau antipatia manifestată aprioric de către unii membri sau instituții ale societății sunt dureroase și nemeritate. Cel puțin pe aici, prin țările din Est, continuă să fie foarte răspândite reflexele, prejudecățile. Îmi amintesc despre un banc de-al nostru: „Care este diferența dintre un țigan și o fată mare? Păi țiganul tot țigan rămâne”. Așa se explică - dintr-o experiență ce nu poate fi neglijată - anunțurile publicitare privind diverse oferte, și în care se subliniază cu claritate „exclus țiganii”. Dar este tot atât de nedrept ca și cei care au reușit performanța integrării sociale să fie primii bănuîți, atunci când se petrece ceva necurat. Cum, de asemenea, tot primii vizați sunt și când e vorba să fie făcute reduceri sau disponibilizări de personal. Sigur, sunt doar niște amărăți la locul lor, asupra cărora ajung să

acționeze reflexele unor mentalități inerțiale, preconcepute.

Elvețianul este deosebit de mulțumit. A avut șansa să dea peste o persoană nu doar foarte deschisă, care cunoaște multe, dar și extrem de interesantă ca mod de a vedea realitatea în care trăiește. Și - ceea ce este și mai important - demn de toată încrederea. Cel puțin până în acest moment...

4 XVI

— ...și noapte bună, Odetta!

Prietena o sărută de trei ori, ca de fiecare dată când se întâlnesc sau se despart. O enervează acest obicei, pe care îl găsește excesiv, fals, stupid... dar nu are încotro. Ar fi nedelicat din partea ei să o jignească pentru ceva atât de mărunț. Pentru ea, sărutul înseamnă o formă de maximă și reală intimitate, nicidecum o formalitate, un fetiș protocolar cum a ajuns astăzi. Ba, încă, și de trei ori, așa cum îi vedea făcând pe toți șefii de state din Europa de Est, când se întâlneau unii cu alții: Brejnev cu Ceaușescu, Jivkov cu Ceaușescu, Honecker cu Ceaușescu... până și coreeanul Kim Ir Sen se avânta, la fel de entuziast, în acest ceremonial strident și ipocrit, menit să arate fotografiilor și operatorilor TV - iar, prin ei, lumii întregi - câtă iubire și înțelegere i-ar uni pe respectivii pupăcioși, partidele, țările și popoarele lor... De atunci i-a rămas, mai mult ca sigur, senzația de respingere a stereotipului gol de orice încărcătură afectivă. Ah, dacă ar fi fost Silviu... cu totul altceva. S-ar fi contopit cu el, într-o îmbrățișare totală, fără să vadă, fără să se gândească și fără să-i mai pese de nimic. Dar prostia asta cu țocăitul pe obraji? O maimuțăreală gratuită, care nu spune și nici nu înseamnă nimic. Nici spontaneitate, nici sinceritate, bucurie, prietenie sau orice altă disponibilitate afectivă. Maică-sii se obișnuise să îi sărute mâna. Așa a apucat, de când era mică, crescută sub respectul lui „zis și făcut”. La fel se întâmplase și astăzi, când a vizitat-o ca de obicei în ultimul timp: scurt, fără să o anunțe în prealabil, să se bucure sau să se simtă bine în compania ei. Trecea pe acasă și atât.

Obligație sau inerție... nici nu merita să mai delimiteze pragul dintre ele. La ce bun? Nu se înțeleseră niciodată una cu alta. Pisăloagă și autoritară, coana Lucica (nume sub care era cunoscută prin cartier) emana o părere mult prea bună despre sine. Și, simetric, prea proastă despre restul lumii – vinovată, toată, de faptul că nu era așa cum trebuia să fie. Asta însemnând, desigur, cum credea ea. Femeie fără noroc, cum se lamenta în permanență, nu avusese parte la viața ei decât de muncă și sărăcie, de necazuri și nerecunoștință pentru strădaniile depuse de ea tot timpul ca să fie bine. Binele ei. Că a ieșit mai întotdeauna rău... de vină erau ceilalți: familia, vecinii, colegii de serviciu, autoritățile statului, istoria, geografia, meteorologia – totul. Într-un cuvânt: soarta. Pe care nu contenea să o invoce, luptându-se cu ea și blestemând-o neîncetat. Nu avusese parte de bani, de dragoste, de liniște, de un bărbat cum a visat sau de un copil cum și-a dorit, Magdalena trebuie să recunoască – chiar avea dreptate. Nimic nu-i ieșise după criteriile și pretențiile ei ferme, din care nu a acceptat să cedeze nicio fărâmbă. Muncise mult și cam în zadar, dacă era să socotești realizările. Se zbatuse în lipsuri și anonimat, făcând eforturi să le mascheze pe cele dintâi și să se scuture de condiția-i oarecare. Ea, care se credea îndreptățită să fie considerată un exemplu, o autoritate ascultată, urmată, admirată... Bărbatul nu doar că nu îndeplinise minimele-i pretenții, dar făcuse totul, mereu pe dos. Îi mâncase sufletul, zilele și banii. Modest și retras, întotdeauna grijuliu să nu se pună rău cu nimeni și bine cu toată lumea, mulțumindu-se cu puțin. Până și când a murit, nu a făcut-o decât de-al dracului, e convinsă și acum de asta, să o lase singură la greu. Copilul, adică ea, nu ieșise și nici nu evoluase deloc conform dorințelor și planurilor sale. Prea orgolioasă, independentă și animată numai de propriile-i dorințe. În fond, se gândește Magdalena acum, seamănă aproape perfect una cu alta. Fiecare a încercat să-și impună părerile sale, să domine, să aibă dreptate și succes. Numai dimensiunile acestora au fost diferite. Deși

n-ar recunoaște-o în ruptul capului, maică-sa o invidiază, e geloasă pe ea și furioasă pentru că - deși nu i-a ascultat sfaturile, dorințele, comenzile - și-a atins până la urmă obiectivele. În pofida accidentelor, a neprevăzutelor și a încercărilor prin care a trecut cu bine, are acum tot ce și-a propus: și bani, și prestigiu, și statut social. Numai coana Lucica a rămas ceea ce a fost toată viața - o contabilă acrită și limitată, neputincioasă și supărată că nu-i ies socotelile așa cum le aranjează ea. Azi, când a văzut-o la poartă, s-a bucurat în felul ei, adică luată prin surprindere, deranjată pe chestia asta, dar satisfăcută că, până la urmă, podoaba de fie-sa ajunsese să-i bată tot ei în poartă... A exteriorizat doar niște bombăneli și reproșuri: putea să-i dea un semn că apare, n-ar fi sărăcit dintr-un telefon. Dacă nu de altceva, măcar din puțin respect și considerație. Știa, oricum, că trebuie să apară Măgduța, i se făcuse semn în cafea de vreo trei zile, nu se înșela niciodată când era vorba de zaț. Au pălăvrăgit aproape o oră, fără efuziuni sau curiozități excesive. O întrebase, în treacăt și cu o vădită neplăcere, despre Șerban. „Ce mai învârte? E vremea lor acum, ăștia se îmbogățesc rapid și te scui pă-n cap că ai rămas prost de cinstit și, din cauza asta, sărac lipit”. Nu avea rost să o contrazică, n-ajungeau la niciun rezultat. În realitate, oful ei era altul - că podoaba de ginere se uita la ea de sus. Restul, mai treacă-meargă, dar aroganța o găsea nemeritată și, ca atare, de neiertat. Magdalena i-a dat plicul cu bani pe care-l pregătise, conform obiceiului din ultimii ani. Nu a așteptat mulțumiri, știa că nu vor veni niciodată de la o mamă convinsă că i se cuveneau. Încă era prea puțin, comparându-i cu datoriile inestimabile acumulate în peste treizeci de ani de eforturi făcute pentru a o crește. După aceea s-a ridicat să plece. Asta urma de fiecare dată. Nici acum, coana Lucica nu protestase, mulțumindu-se să remarce cu năduf că nu era casa ei de nasul ținut atât de sus de către fie-sa. Magdalena nu știe nici acum ce-o fi apucat-o, să încalce pentru prima oară obiceiul prăfuit și să protesteze. Habar nu avea bătrâna ce treburi importante și încurcate o

așteptau pe ea, afaceri de sute de mii de dolari. „Da, da... i-a întors-o aceasta cu aceeași nuanță atotștiutoare. Mie-mi spui”. Aerul superior, cu pretenții de înțelepciune la kilogram, de care era sătulă de-o viață întreagă, o făcuse să răbufnească, ieșindu-și din fire. A repezit-o, reproșându-i cu furie veșnica nemulțumire că învinovățește pe toată lumea, bazându-se doar pe scornelile, închipuirile și complexe ei. Că, în fine... e ușor să stai toată ziua, plictisindu-te și alternând televizorul cu ceașca de cafea și cu cărțile de ghicit – îndeletniciri care-i ocupau tot timpul, răsplătind-o cu impresia falsă că ar ști, înaintea tuturor, ce urmează să se întâmple. „Habar n-ai tu câte aflu eu datorită harului ăsta pe care mi l-a dat Dumnezeu numai pentru că l-am meritat”. Era inutil să-și pună mintea cu damblaua asta a maică-sii. Nici măcar atunci când îl pierduse pe Aimé și ar fi dat orice să știe ceva de soarta lui nu apelase la dubioasa clarviziune a coanei Lucica. Aceasta își oferise serviciile, dar refuzul agasat, primit în locul mulțumirilor așteptate, a mai adăugat un grăunte de năduf și umilință la grămada deja existentă. Acum, însă, iritată, a zădărar-o ca pe un câine la gard: „Știi, da? Foarte bine. Înseamnă că nici nu mai e nevoie să-ți povestesc eu, din moment ce te dai atât de bine informată. Azi-măine te pomenești că o să fii la curent chiar cu ceea ce eu nu am habar”. Efectul fusese neașteptat. În loc să se îmbufneze, cum făcea de obicei, bătrâna izbucnise cu o încântare de sine care o prindea de minune: „Păi da, sigur că nu ai. Uite, dacă vrei să știi, te-am prins din nou... degeaba te dai tu secretoasă și misterioasă. Da’ ești gând la gând, la așternut, cu un crai de roșu... unul subțire și șaten adică, cu păcat și destrăbălare. Nu-i vina mea, eu una te-am crescut cum trebuie, să fac din tine o femeie cinstită, nu o curvă, cum ai ieșit până la urmă. Semenii lu’ pramatia de tac-tu, să-i ierte ăl de Sus păcatele, că rău a mai fost și el... N-ai decât să faci ce vrei cu viața ta. Tu ți-ai croit-o așa. Te privește. Doar că, de data asta, te așteaptă încurcătură mare...”. Și s-a oprit. Ajunseseră la poartă, ea gata să se îmbarce în jeepul cu care nu o plimbase niciodată pe

maică-sa. Până la un punct, nu dăduse atenție prostiilor debitate, insinuărilor și chiar jignirilor cu care o gratula coana Lucica, o cunoștea prea bine, nu avea rost să se complice cu ea. Altă dată s-ar fi înfuriat, căutând să combată aiurelile maică-sii, întorcându-i-le cu vârf și-ndesat. Nu acceptase niciodată să fie învinovățită, indiferent din partea cui veneau acuzațiile, fără să riposteze energic. De data asta, nici ea nu știe din ce motiv, cedase, lăsând să treacă de la ea. Poate unde descoperise un sâmbure de adevăr. A căzut în capcană, cerând amănunte, pe care maică-sa nu s-a sfiit să i le ofere. Era prima oară în disputele lor când se instaurase, tacit, un fragil și nedeclarat armistițiu. „Ai grijă, că se complică lucrurile. Mai întâi o întârziere, care-ți schimbă cu totul gândurile și drumul. Pe urmă, intră pe fir ăl de tobă, cred că Dragu, numai el îmi cade tot timpul cu capul în jos, cu care te cerți, da' parcă vă și înțelegeți cumva. Stă între voi altul, ceva așteptat și totuși neașteptat...”. O lăsase să se urce la volan, să bage cheia în contact. Motorul turuia puternic, nervos, nerăbdător. Și urmașe, după ce Magdalena, căzută pe gânduri, își luase rămas bun sărutându-i mâna: „Vezi, ai grijă! Că ești pe o răscruce importantă...”

A demarat în trombă. Zgomotul scrâșnit al roților groase, cu pneuri late și negre, acoperise vocea maică-sii și confuzul ei avertisment, așa cum câinele aruncă pământul cu labele de dinapoi, ca să-și acopere rahatul proaspăt. Deși nu credea în prorociile bătrânei, se simțea vulnerabilă. Nesigură, vag alarmată. La reprezentanță, unde se abătuse în fugă pentru a-și justifica deplasarea, fusese scârboasă, pe alocuri chiar agresivă, căutând nod în papură și răstindu-se nejustificat la cel mai bun agent de vânzări pe care-l avea în zona respectivă. Se mai răcorise întrucâtva, cu prețul - era conștientă de asta - unor toane de neam prost sau de femeie „neregulată”, cum erau taxate de către alții, în genere, asemenea ieșiri necontrolate și nemotivate. În fine... Ajunsese mai devreme la gara centrală a orașului, acolo unde fusese fixată

întâlnirea cu iubitul ei. El venea, ca de fiecare dată, cu trenul, lucru care o nemulțumea, chiar o sâcâia. Un bărbat tânăr care să nu aibă mașină – imaginea pe care o asocia întotdeauna acestei anomalii era aceea a unui handicapat. Pentru ea, care făcuse ani de zile o navetă incomodă, plicticoasă și umilitoare, trenul însemna doar o formă de umilință și de mizerie „la comun”: să stai la cheremul orarului, al condițiilor și al partenerilor de care depinzi și cu care ești obligat să te amesteci, să le suporti mirosurile și zgomotele... groaznic. Silviu era sărac, nu avea din ce să își cumpere un automobil, oricât de ieftin. Spre a-l mobiliza în plan volitiv, încercase să-l tenteze, să-l motiveze și să-l ambiționeze, oferindu-se să-i dea chiar lecții de șofaj. Pentru ea, volanul reprezenta o plăcere inegalabilă, aproape orgasmică, fără de care nu mai concepea că ar putea să trăiască. Mai întâi a crezut că nu a fost înțeleasă, pentru ca apoi să o scoată din sărite refuzul lui în acest sens. Scuza pe care s-a simțit dator să i-o ofere era, pentru ea, nu ridicolă, ci de-a dreptul imbecilă: n-ar fi fost de dorit să deprindă o îndeletnicire pe care nu se simțea capabil să o continue. „Dacă mă molipsesc, cum spui tu, de o asemenea plăcere? Ca să mi-o satisfac, aş deveni dependent, de tine... sau de altcineva”. Nu a mai insistat, dar nici nu a înțeles cum poate fi capabil un om atât de inteligent să emită asemenea tâmpenii – culmea, argumentate logic, și totuși absurde. Nu agreea nici ipostaza de a fi ea prima la locul de întâlnire, nevoită să-l aștepte. Cobora întotdeauna dintr-un vagon de clasa întâi, dar odată, la Sibiu, îi căzuse din buzunarul pantalonului biletul cu care călătorise până acolo. Descoperise, oripilată, că avea culoarea galben-maronie specifică celor ieftine, de clasa a doua. Să-i fi rămas, oare, din alt voiaj? Sau se descurcase ca vai de el, trecând în ultimul moment în vagonul vecin, pentru care nu avea bani destui, coborând din el și salvând astfel penibilele aparențe? I-l ceruse, trecând peste orice fel de jenă, cu un ton energic și înțepat, care nu admitea refuzul. Confirmarea bănuielilor a venit odată cu paloarea din obrajii iubitului, apoi din

lentoarea gestului - un detestabil ritual de nedemnă capitulare. Paradoxal, dar ea nu a regretat deloc umilința la care l-a supus atunci. O considera un leac necesar, un fel de vaccin obligatoriu spre a-i dărâma barierele interioare și a-l capacita să devină mai pragmatic, mai ambițios în privința unor chestiuni de reprezentare socială. La primele lor întâlniri, găsea adorabil comportamentul lui ezitant și stângaci, vădind deopotrivă delicatețe și sensibilitate, finețe și eleganță. Destul de curând, însă, avea să conștientizeze cu neplăcere că lipsa de aroganță o ascundea și pe aceea a forței, că pretențiile modeste erau pe măsura aspirațiilor sale și că, până la urmă, fragilitatea lui comportamentală, cu ezitări și generozități păguboase, chiar cu farmecul inedit care o cucerise inițial, toate la un loc nu alcătuiau altceva decât prototipul psiho-comportamental al ratatului iremediabil, al îndrăgostitului veșnic părăsit și dezamăgit. La toate acestea s-a gândit, de atunci, de nenumărate ori, provocându-l și testându-l, întorcându-i pe toate părțile și analizându-i reacțiile. Diagnosticul? Comportament defectuos, păgubos... deficit accentuat de voință. Era datoria ei să-l trateze și să-l vindece. Căci, deși adorabil în anumite privințe, iubitul ei părea totuși răătăcit, fiind venit de pe altă lume și sortit eșecurilor. Odată ajunsă la această concluzie, Magdalena și-a asumat cu hotărâre și mândrie sarcina de a-l schimba. De a-i insufla un surplus de ambiție, așa cum altor bolnavi li se inoculează extract de tiroidă sau de testosteron. Considera că a făcut un pariu cu sine însăși, a cărei miză era obținerea unui alt Silviu - mai decis, mai motivat, apt să urce pe scara ierarhiilor sociale, fără a deveni neapărat mojiș și grosolan, asemeni soțului ei. Experimentul secret în care se avânta trebuia să aibă drept efect canalizarea energiilor și a disponibilităților iubitului ei către scopuri mai puțin aiuristice, așa cum considera ea preocupările, eforturile și devotamentul lui pentru ajutorarea celor defavorizați de soartă. „Dar la tine n-ai timp să te uiți? Fă-o, măcar odată, însă cu multă atenție...”, îl îmboldise, exasperată de îndârjirea și risipa de efort și de afecțiune

pe care le investea în căutarea de soluții și argumente pentru a duce la școală un boschetar analfabet de aproape șaisprezece ani, față de care se arăta disperat la gândul că nu va ajunge niciodată altceva decât un perpetuu asistat. Imediat, își regretase scăparea datorată impulsivității ei irepresibile, care-i deteriora de multe ori cele mai bune intenții. Dar îl iubea și era gata să se facă luntre și punte doar ca să-i fie lui ceva mai bine pe lumea asta, pentru care se dovedea absolut nepotrivit și nepregătit. „Ție ți-e greu, n-ai cum să mă înțelegi pe mine, care mă simt atras irezistibil de nenorocirile acestor rebuturi ale sorții. Ai dreptate, mă implic și sufăr cot la cot cu ei, uneori chiar mai tare... sunt convins că menirea mea este de a-i ajuta, cu toate că, nu o dată, am simțit cât de zadarnic este totul... Șansele sunt minime...”. Se opri, pentru a continua totuși după o ezitare: „Până la urmă... cum să spun? Păstrând proporțiile și nuanțele, mă chinui cu ei cam la fel cum te chinuiești tu cu mine”. Replica o înfuriase pe Magdalena, tocmai ea să fie pusă în ipostaza care o deranja cel mai mult când despre el era vorba – prea de tot. A resimțit-o dureros, ca pe un afront la adresa dragostei pe care i-o arăta și a grijii pe care i-o purta. Deși se aflau, ca de obicei, într-o cameră de hotel, s-a închis în ea și a refuzat orice comunicare cu el până dimineată, când trebuiau să se despartă, plecând fiecare spre ale lui. Abia când momentul acela neplăcut sosise, i-a părut rău de timpul irosit cu supărarea. Dar nu a renunțat la convingerea că totul se întâmplase numai din vina lui. Începuse să caute, în București, o afacere mai potrivită pentru pregătirea lui, dar și pentru ambițiile ei. Greu de conciliat cele două condiții... Teologia nu prea avea căutare, mai cu seamă în mediile frecventate de ea. Avocații și popii se înmulțiseră grozav în ultimul timp, concurându-se acerb, chiar dacă inegal. Primii luau caimacul (adică milioanele) lăsându-le celorlalți colacii, prescurile și colivele. Procurorul și pușcăria erau mai aproape – și înspăimântau mai tare – decât Judecata de Apoi și iadul. Ce mai încolo și-ncoace... nu încăpea

concurență între robă și sutană, nici din punctul de vedere al banilor câștigați, nici al prestanței publice. Dracul l-a pus să se arunce în legile divine tocmai acum, când venise vremea celor pământești... Cealaltă specialitate a lui Silviu, psihologia, era și mai puțin cerută pe piață. Numai americanii sunt atât de bogați și de nebuni... pardon, de angoasați... pe chestia asta încât să arunce un purcoi de bani în buzunarul psihoterapeutului, numai ca să stea cu burta-n sus pe faimoasa canapea, scoțând apoi pe gură toate aiurelile care, vezi Doamne, îi stresează în așa hal încât nu le dau voie să se bucure de viață – a lămurit-o o cunoștință la care încercase, discret, să apeleze, cu speranța că și-ar putea aduce amantul mai aproape și pe mai mulți bani. Râzând de strădaniile ei în acest sens, chiar Silviu venise cu o soluție care avea alte hibe, printre care lipsa de realism: „Pot oricând să mă fac preot. Dar, conform regulilor, sfânta biserică nu-mi conferă această calitate decât dacă sunt însurat. Dacă accepi să divorțezi de omul tău, ne căsătorim imediat și, astfel, le rezolvăm pe toate”. Din nou, se stăpânise cu greu să-și reprime o reacție jignitoare. Dincolo de avântul lui legitim-matrimonial, dificil de domolit, numai perspectiva de a schimba „doamna Dragu” pe „doamna preoteasă” o făcea să râdă acru. Intra și acest gen de obsesie în naivitățile lui, imposibil de luat în serios.

Ajunsă în gara aglomerată, descoperise cu neplăcere pe tabla de afișaj că trenul lui avea întârziere. Mai mult ca să se amuze, a pus-o în legătură cu previziunile culese de maică-sa din fundul ceștii sau din „bibliografia de căpătâi”, cum își bătea ea joc de cărțile tocite și decolorate, sursa infailibilei clarviziuni a coanei Lucica. Uite că, de data asta, o nimerise. Nu suporta viermuiala dinamică a holurilor, aspectul deprimant al peroanelor goale și mirosul greu al sălii de așteptare. S-a întors în mașină. Acolo a găsit-o, după câteva minute în care nu apucase să-și fumeze până la capăt țigara, apelul telefonic prin care Silviu, cerându-și scuze, o anunța că urma să sosească abia mâine dimineață. Vestea i-a căzut ca un bolovan greu,

trântit chiar în moalele capului. N-a avut vorbe pe măsura furiei negre care o invadase. A ascultat, mută, explicația oferită - ceva meschin și încâlcit, cu o fetiță violată de propriul tată, care a trebuit internată nu știu pe unde... drumuri... examen medico-legal... Scăpase cu numai câteva minute în urmă și vorbea pe ultimele impulsuri ale cartelei de pe un post public, fiindcă refuzase cu aceeași păguboasă fudulie telefonul mobil pe care i-l oferise ea, cu câțva timp în urmă. Ce să-i mai spună? Știa unde o găsește, n-avea decât să vină singur. Asta doar dacă nu se mai trezea, între timp, cu vreun alt nefericit în brațe. Conducând prin oraș cu gesturi furibunde, care făceau ambreiajul să geamă și pneurile să scrâșnească, a conștientizat pentru prima oară absurditatea acestei relații. În definitiv, ce însemna pentru ea nulitatea care răspundea, gângăvit și speriat, la numele de Silviu? O impresie înfrumusețată, prin bunăvoința ei prostească. O copie aleasă întâmplător, doar pentru ceea ce i se păruse ei a fi asemănător cu originalul. Nici măcar o copie, ci doar o adaptare. Și aceea, imperfectă, pe alocuri chiar penibilă, în raport cu pretențiile ei. Ce avea blegul ăsta în comun cu Aimé, bărbatul distins și impozant, pe care fusese ales, dintr-o inspirație greșită a ei, să-l înlocuiască? La drept vorbind, aproape nimic. Era doldora de complexe și, de aceea, dificil, temător, ezitant. Slab, vulnerabil... pe alocuri ridicol de-a binelea. O iubea? Desigur, era normal. Dar și asta o făcea în felul lui, foarte diferit de gusturile și chiar de pretențiile ei. Veneau din lumi complet diferite, incompatibile una cu alta. Și, ceea ce era evident pentru fiecare, niciunul nu accepta - fiindcă nu putea - să renunțe. Jumătatea drumului care îi separa, locul unde se întâlneau conspirativ, însemna mai întâi de toate un spațiu conspirativ, acolo unde fiecare se străduia, cu efort și neplăcere să se adapteze, să corespundă cerințelor celuilalt. Înduioșător dar, cu timpul, tot mai anevoie de suportat. Cum de rezistase până acum la chinuiala asta fără perspectivă și fără rost? Ce anume a orbit-o în halul ăsta? Îl alesese, nădăjduind că va face din el un bărbat

adevărat. Uite că pierduse pariul pe care îl pusese cu sine însăși. După aproape un an, bilanțul era descurajator: Silviu rămăsese o cârpă, o dădacă veșnică și inutilă. Impresionabil, visător, năuc și îngrozitor de păgubos. Preț de o clipă, Magdalena a încercat tentația să răsucescă volanul chiar acolo, în mijlocul bulevardului, să întoarcă și să se întoarcă la București. Și acolo...? A oprit-o din fața acestui impuls doar imaginea-alternativă a lui Șerban. Îl disprețuia prea mult ca să îi ofere, de bunăvoie, o asemenea victorie. Cu mirosul lui de câine polițist, cu flerul acela de gangster rasat, ar fi intuit, mai mult ca sigur, înfrângerea suferită de către nevastă-sa. Disimularea continua să rămână unul dintre punctele ei slabe, s-ar fi trădat cu ușurință. Nu-i plăceau deloc oamenii învinși. Victimele eșecurilor nu fac două parale. Cum să se expună, tocmai în fața unui veșnic învingător cum era soțul ei, la o asemenea înjosire? Nici vorbă... Trebuia, mai întâi, să descopere o soluție... un reper. Ceva... altceva... orice.

Odetta îi aștepta cu masa întinsă. Aranjament de bun gust, farmecul și rafinamentul ei se revărsau asupra interiorului cu care, pe bună dreptate, gazda se mândrește. Era pentru a treia oară când se adăpostea cu amantul în pensiunea cochetă și discretă a prietenei sale. O soluție convenabilă sub toate aspectele. În primul rând, putea conta pe discreția ei. Femeie frumoasă, energică și îndrăzneță, aceasta știa să-și cultive la fel de eficient și relațiile, și plăcerile și afacerile. Se cunoșteau din vremea când Magdalena era studentă, iar Odetta lucra undeva, la un ghișeu de schimb valutar din oraș. Fâșneță și foc de pricepută în toate cele, era apreciată de șefi și, în plus, curtată intens de bărbați. Ar fi putut face carieră în turism, dacă nu ar fi avut probleme grele, insurmontabile, cu dosarul de cadre. Fratele ei fugise în Germania și, de acolo, mai departe în Canada. Un obstacol de netrecut pentru ea în timpurile acelea, așa că a rămas aici și a suportat consecințele. Oricât de dificilă, soluția emigrării se prefigura ca ultimă scăpare. Cu ceva scandal internațional, cu niște bani plătiți mai mult sau mai puțin

oficial... până la urmă s-ar fi rezolvat lucrurile. Dar Odetta, oricât de realistă și chiar de pragmatică ar fi fost (calități pe care nimeni nu s-ar fi încumetat să i le pună la îndoială) avea o ciudățenie de neînțeles pentru unii: își iubea țara în care s-a născut. Deși săsoaică – sau, poate, tocmai de aceea – îi cunoștea și îi aprecia potențialul turistic. Ținea cu tot dinadinsul să își pună în aplicare ideile sale organizatorice și manageriale. Și chiar izbutea de multe ori! Pisălogia cu talent și metodă pe câte un șefuleț căruia i se scurgeau ochii după ea și care apoi se împăuna cu succesul obținut. Ei îi era suficient. Material, o ducea peste medie, căci știa să placă bărbaților avuți și generoși, iar frate-său – transfugul, trădătorul de țară cum era desemnat de către autoritățile vremii – avea grijă să-i depună bani în cont și să-i trimită pachete cu tot ce lipsea pe atunci din magazinele românești, de la cafea și țigări până la haine, doctorii și alimente. Nenorocirea s-a abătut asupra lor brusc, neașteptat și, de aceea, cu atât mai devastator. Canadianului Josef i s-a descoperit o leucemie a cărei singură soluție de vindecare (și aceea, relativă) rămânea transplantul de măduvă. Faptul că ambii frați aveau aceeași grupă sanguină rară a relevat, după o mulțime de teste sofisticate făcute la Toronto, că singura soluție compatibilă se găsea la Feldioara. Adică la peste doisprezece mii de kilometri distanță. Așa se și cunoscuseră ele două: atunci când studenta la medicină a fost rugată să-i recolteze Odettei, cu cea mai mare discreție, sângele care apoi avea să ajungă – la fel de clandestin și de primejdios – într-o clinică occidentală. (Ulterior, în timpul anchetei de la Securitate legată de relația ei cu Aimé constatase cu stupeoare că se știa, în detaliu, și acest amănunt!) Nenorocirea absolută a apărut, însă, câteva săptămâni mai târziu, când autoritățile românești i-au respins categoric femeii cererea de pașaport. Niciun argument și nicio tentativă de corupție nu au putut înlătura mârșava opreliște. I s-a declarat cu cinism că nu ar prezenta „garanții moral-politice”, nu erau siguri că, după efectuarea complicatei operații (care nu se

putea efectua decât într-o clinică din lumea liberă, unde existau condițiile obligatorii reușitei), ea ar mai fi revenit în țară. A doua zi după primirea veștii că frate-său a murit, Odetta și-a depus cererea de căsătorie cu un cetățean suedez. De fapt, era vorba despre o manevră fictivă, unicul mijloc legal care-i mai stătea la îndemână spre a scăpa dintr-o lume criminală, devenită insuportabilă. Prietenul care îi sugerase cu multă vreme înainte respectivul azil politico-matrimonial era același care, cu câteva luni mai devreme, transportase peste graniță - pe banii și pe riscul său - probele de sânge recoltate de Magdalena. Tot el îi găsise, căutând printre cunoștințele lui de acolo, pe cineva dispus să coopereze la formula salvatoare, fără a complica aranjamentul prin îndeplinirea altor obligații. Nu mai fusese cazul. Căderea regimului așezase lucrurile, pentru fiecare dintre ele, pe un alt făgaș. După toate cele îndurate (arestare, anchetă, exmatriculare) Magdalena se măritase, reușind o partidă de succes în raport cu standardele momentului. Odetta se trezise la viață și la vechile ei ambiții profesionale, se lansase cu multă seriozitate în afaceri pe cont propriu, desigur că tot în turism. Cei aproape o sută de mii de dolari, moșteniți de pe urma fratelui mort, fuseseră investiți judicios și profitabil. A cumpărat la Feldioara (un orașel medieval foarte bine plasat și extrem de atrăgător) o casă mare și veche de peste trei sute de ani. Dezinvoltă și știind întotdeauna ce vrea să obțină, iar în plus înzestrată cu un sex appeal irezistibil, pentru care Magdalena a invidiat-o întotdeauna, afacerile îi merseseră de minune. Faptul că nu era căsătorită, luptându-se de una singură cu prejudecățile și inerțiile, nu a reprezentat vreun handicap serios. Din contră, i-a conferit libertate de mișcare și de acțiune. Arhitectul cu care a trăit, atât cât a fost nevoie, îi făcuse planurile de transformare și de modernizare a casei. Era el gelos, pisălog, tipic și... poate cam impotent, dar aceste defecte greu suportabile în cazul menajului reciproc de chinuitor - și de avantajos în același timp - se dovediseră utile și chiar salutare în privința șantierului pe care l-a

organizat și supravegheat cu maximă rigoare, până la ultimul amănunt. Rezultatul: un mic hotel cu aspect rustic, o adevărată bijuterie de eleganță și confort, originalitate și bun gust. Nu-i vorbă, și Odetta știuse ce să pretindă, impunându-și punctul de vedere acolo unde considera că era cazul și cedând atunci când argumentele specialistului se dovedeau imposibil de respins sau amendat. Menajul lor oscilase, destul de agitat, între inspirație și pragmatism, ambele în funcție de mersul lucrărilor. Ea însăși recunoaște acum – după ce treaba a fost gata, ca și arhitectul, de altfel, care făcuse un infarct la trei zile după inaugurare – că o anumită consolă montată neobișnuit, dar tocmai din cauza asta de mare efect, este urmarea unui scandal monstru, stins după momente deloc agreabile, când a trebuit să pună la bătaie tot farmecul ei de femeie și de stăpână, spre a-l întoarce din drum și a-l convinge să rămână. Sau că niște soluții ambientale deosebit de ingenioase (și, de aceea, mult admirate de către vizitatori) ar fi fost imposibile fără încăpățânarea de catâr a bărbatului de tranziție. Căreia are grijă să-i facă, în fiecare an, cele cuvenite pentru lumea cealaltă.

Când intrase prima oară în „capodopera” prietenei sale de vremuri grele, Magdalena se extaziasă literalmente. Lucru care, după ce se măritase și intrase în afaceri, i se întâmpla foarte rar, conform principiului ei că, oricând, rămâne destul loc și pentru mai bine. De data asta, însă, chiar că nu mai încăpeau obiecții sau rezerve. În spatele unei fațade anodine și a porții masive, excelând doar prin masivitate și banalitate, se ascundea un univers inedit, cum mai întâlnise doar prin unele mici localități germane sau austriece. Rigoarea și funcționalitatea primeau aici, în plus, adaosul fanteziei, al imprevizibilului și chiar al rafinamentului. De la șemineul veritabil, care încălzește încăperea din subsol, până la oglinzile mari, strălucitoare, care largesc și deschid fiecare cotlon al podului unde sunt amplasate camerele de dormit, totul surprinde și atrage. Scări de lemn, răsucite cu dichis, alternează cu spații anexe ascunse, neașteptate. Niște mici

și elegante oferă adăpost de lux câte vreunei veioze sau vreunui aranjament din flori uscate și lăcuite, la care Magdalenei i-au rămas și ochii, și sufletul. Se răsfăță, de fiecare dată, în camerele mansardate, cu pereții oblici făcuți din bârne înnegrite și lăcuite, mirosind a lemn vechi în care lumina se filtrează prin bătrânele lucarne, reabilitate și puse în valoare. Mobilierul vechi – ajustat, adaptat și recondiționat – i-a creat ei, dar și lui Silviu, senzația de a fi absorbiți în alte dimensiuni și determinări ale timpului. Odetta s-a arătat întotdeauna bucuroasă de vizitele ei, fie că acestea aveau loc în mod întâmplător („Tocmai treceam spre Mediaș și m-am oprit pentru o jumătate de oră și o cafea tare”), fie că erau anunțate dinainte. Odată nimerise „la înghesuială”. Curtea era blocată de un autocar înalt, vopsit în culori stridente, cu etaj și număr străin, iar pensiunea zumzăia de turiști japonezi, care nu mai pridideau să se minuneze și să fotografieze cele descoperite înăuntru. Nici Silviu nu și-a ascuns admirația, chiar dacă și-a exprimat-o în stilul lui, adică destul de stângaci. Timiditatea lui structurală, la care se adăuga jena de a fi privit ca un amant, îi afectau și mai mult reacțiile. Gazda, femeia exigentă și pricepută, care văzuse multe la viața ei, l-a privit cu amabilitate, dar nu mai mult de-atât. Evitase să-și exprime o părere tranșantă asupra lui, chiar atunci când prietena i-o ceruse în mod explicit. „Toți oaspeții mei sunt drăguți, civilizați, adorabili. Altfel, nu ar avea ce căuta aici” – formulă diplomatică suficient de binevoitoare și de cuprinzătoare ca să nu mai insiști asupra a ceea ce ar fi trebuit să fie sincer și substanțial. De câte ori veneau ei doi, se întâmplase să fie singurii musafiri. Aveau la dispoziție tot etajul, cu cele cinci camere elegante prin care Magdalenei îi plăcea să hoinărească goală, admirându-se din toate pozițiile în oglinzi și schițând mișcări îndrăznețe de balet pe dușumeaua lustruită a podului, lucind ca o pistă de bowling.

„Singurică... singurică?...”, o întrebase gazda, văzând-o încă îmbufnată, chiar dacă furia împotriva lui

Silviu se mai domolise între timp. După ce dăduse în clocot, îi părea rău pentru gândurile dezlănțuite. Era unul dintre puținele defecte personale pe care se arăta dispusă să și le recunoască, în sine - impulsivitatea. Sub presiunea acceselor de furie, rațiunea o lua razna, construind cele mai radicale și, uneori, mai nedrepte acuzații. Regretele pentru ceea ce fusese în stare să conceapă în astfel de momente erau rare. Dar, tocmai de aceea, cu atât mai acute. Într-o asemenea stare emoțională, nepăsarea elegantă cu care Odetta i-a remarcat solitudinea îi picase prost. Bănuielile i s-au accentuat pe măsură ce atitudinea lejeră, relaxată a prietenei-gazdă devenea tot mai familiară, mai intimă. S-au așezat la masă, într-un tête-à-tête accentuat de lumina discretă, de aromele subtile, euforizant-afrodisiace răspândite parșiv de uleiul oriental, dinainte pregătit în scobitura unui vas de ceramică arsă sub care ardea o mică lumânare făcută, și aceasta, dintr-o ceară specială. Tequila tare, iar după ea vinul negru - un Cabernet gros, amintindu-i ca de fiecare dată de preferințele lui Aimé - toate la un loc izbutiseră destul de curând să le inducă celor două femei o stare difuză, alunecoasă, în care dezinhibarea începea să semene, din ce în ce mai mult, cu un fel de anestezie. Pe acest fond, confidențele sentimentale au apărut aproape spontan. Odetta tocmai fusese părăsită de un amant mult mai tânăr ca ea. Dezamăgită, vexată, furioasă - se arăta hotărâtă să nu-i mai pese de nimeni și de nimic. Mai avea puțin și împlinea patruzeci și cinci de ani. Deși nu se vedeau pe ea, apropierea pragului îi crea probleme. Menopauza se prefigura ca o amenințare urâtă, neplăcută, cu atât mai mult cu cât nu putea fi ocolită sau sărită, cel mult (dar nu prea mult) amânată. De aceea, cu o sinceritate la limita indecenței, se declara plină de regrete pentru ceea ce nu făcuse la viața ei, hotărâtă să recupereze totul. „Nimic din ce ține de sex nu trebuie să-mi fie necunoscut” - o parafrază care, rostită ușor împleticit și subliniată de un râs isteric, anunța un vast program de activitate. După ce a mai aruncat un lemn de brad în focul jăruit al căminului,

a început să-i relateze, excitată, despre un prim episod de concretizare a acestui proiect ambițios. „Tu, nici nu-ți închipui ce „trăsnet” a fost!... Uite, eram tot aici, într-o seară, cu un prieten... Prieten și atât, nu altceva. Chiar îi refuzasem, mai în tinerețe, niște avansuri... mi se părea atunci că nu e cazul... nu-mi spunea nimic ca bărbat. Voiam să rămână o relație pur amicală. Ei, și asta venise cu un francez, coleg cu el... mă rog, plecat tot de aici, dar rupt de tot – abia mai rupea câteva vorbe românești. Stăteam toți trei aici, de povești. Să mă bată Dumnezeu dacă premeditasem ceva rău...”

S-a întrerupt și, ridicându-se, a moșmondit ceva pe la combina muzicală. Când a dat peste melodia lunguroasă, și în același timp bine ritmată pe care o căuta, a mărit volumul, s-a întors și și-a aruncat pantofii, ridicându-și apoi picioarele pe masă. Bătea tactul cu degetul mare, în timp ce brațele lungi, încă frumos modelate, cu pielea netedă și frumos bronzată, se unduiau grațios, în ritmul muzicii, antrenând odată cu ele și o studiată mișcare a sânilor nu prea strânși sub decolteul amețitor al bluzei din mătase neagră.

„Mă, și s-au încălzit băieții ăștia, de mai mare dragul. Mai întâi m-a luat unul la dans, s-a lipit puțin de mine... eu și mai tare de el... nu-ți spun. Pe urmă – eram gazdă, inițiativa îmi revenea de drept – l-am invitat eu pe celălalt. Și am început, încet, să-i deschei la cămașă. Când a văzut ce se întâmplă, asta... francezul a vrut să se retragă. Băiat finuț și discret, s-o fi gândit să nu inoportuneze, boul! M-am dus după el, sus în cameră, l-am luat de gât, apoi m-am urcat în brațele lui și... i-am cerut să mă ducă jos, aici. Apoi am dansat în trei... a fost o nebunie. La început, nu îndrăzneau, fraierii, să se atingă de mine, lăsându-se mângâiați și pipăiți, ca niște motani timizi și puturoși. Așa că, tot răsucindu-mă ca să ating cât mai mult din fiecare, a trebuit să mă dezbrac singură! Abia pe urmă au prins și ei ceva curaj, dar sutienul și chiloții tot eu mi i-am scos. După care, venise momentul să trag de țealele lor... totul languros, lasciv, înmuiat în muzică... Stai numai să vezi ce

urmează, că e un CD parcă anume făcut pentru așa ceva". Stimulată de încărcătura senzuală a evocării și ajutată de mișcările tot mai sugestive ale picioarelor, fusta Odettei alunecase deja spre talie, dezvelind puțin din triumphiul negru al pubisului. Chiloți nu purta - oare și-i scosese între timp - sau nici nu se mai încurcase cu ei? Ochii îi luaseră foc, fixând-o pe Magdalena pe sub pleoapele ușor lăsate, într-un mod care nu permitea nicio îndoială asupra pornirilor care o animau în acele momente. „Ei... ce zici? ...”, a provocat-o cu o întrebare perfect asortată, depășind până și granițele imprecise ale insinuării. Ce să zică? Înțelegea totul, dar nu o trăgea inima. Nu intra în rezonanță. Nu făcuse niciodată așa ceva. Ei îi plăceau bărbații. Nu toți! Era pretențioasă, nu alegea la întâmplare, chiar dacă lua o asemenea decizie, uneori, foarte repede. Se simțea prost. Nu putea onora oferta fără perdea a prietenei și se temea că refuzul ei ar putea declanșa reacții neplăcute. Din nou, furia ei mocnită s-a reaprins, deviind către Silviu. Dacă era bărbat, și nu cârpă, trebuia să fie aici. Acum, nu mâine dimineată, când își va face apariția odată cu lăptarul, șifonat după o noapte amețită prin vreun vagon sordid de personal. „Să fi fost și el...” s-a trezit vorbind singură, dar cu voce tare. „Ooo... era perfect! Ca să fiu sinceră pe de-a-ntregul, trebuie să-ți mărturisesc că m-am gândit la chestia asta, de triumphi invers... două la unul. Mă temeam doar de tine, să nu faci nazuri, că te știu cam sclifosită”. Mai dă un pahar de tequila peste cap și apoi chicotește indecent: „Dacă-i bou... Nu te superi, sper. Da, până la urmă, poate tot răul e spre bine. Poftim... Am aproape patruzeci și cinci de ani, nu mi-am petrecut niciodată noaptea în pat cu o femeie. Nu-i așa că nu-ți vine să crezi?”, mai apucă să îngame, subliniind totul printr-un sughiț ră tăcit, dar sincer.

Magdalena se ridică, răsturnând deliberat scaunul de sub ea.

Lovită cu soldul, și provocându-i o vânătaie zdravănă, masa se zguduie ca la cutremur. Un pahar gol, aflat prea în margine, cade jos și se sparge cu un zgomot strident, dar

necesar. Oricât de iritată ar fi, în minte îi revine, salvator, replica eroinei ei preferate, Scarlett O'Hara: „Și mâine mai e o zi...”. Chiar așa. Cum se vor mai privi, după tentativa de seducție ratată? Ce-și vor mai putea spune una alteia? Ei nu i s-a întâmplat niciodată să fie refuzată sau măcar evitată de vreun bărbat pe care și l-a dorit. Cu toate astea, nu e nevoie de prea multă imaginație ca să-și închipuie cum trebuie să se simtă acum Odetta. Nu vrea să o jignească acum sau să se certe, dar nici să se culce cu ea. Face o piruetă grațioasă și ostentativă, subliniind dimensiunea ludică, se apleacă deasupra ei și o sărută, de cele trei ori obligatorii, pe obraji, având grijă să nu-i ajungă buzele prea aproape nici de gura, nici de urechea sau de gâtul prietenei. „Mai vorbim mâine, când sper să apară și blegul ăsta al meu. Până atunci – totul a fost minunat. Mulțumesc din suflet și... noapte bună, Odetta!”...

Se pierde amețită pe treptele din lemn. Când ajunge sus, în pod, trânteste ușa. Abia după această bufnitură, căzută ca un punct final, dar cu ecoul reverberând prin toată hardughia, simte că s-a golit de toate mizeriile care o năpădiseră în ultimele două zile. Ușurată, se oprește în pragul camerei cu pat larg, matrimonial. Dar se împiedică imediat nu de prag, ci de pustiul care o așteaptă aici. Se simte năpădită de o senzație amestecată – jenă, frică, stinghereală, inutilitate. Ochii au început să o usture, semn că lentilele de contact și-au îndeplinit cu vârf și-ndesat norma pe ziua de azi. Intră în baie și începe operația de scoatere a acestora. Neplăcută pe moment, dar, oricum, mai ușor de suportat decât aplicarea lor, dimineăța. Dintr-odată, totul în jurul ei devine neclar, învăluind-o asemeni unui vâl de ceață. Își amintește ochelarii vechi, cu rame mov, de care nu se putea lipsi niciodată. Dioptriile lor creșteau îngrijorător de repede, dar ceea ce o interesa pe ea, în adolescență și apoi, pe timpul studenției, era aspectul de intelectuală rasată. Asta până la primele fotografii-portret, pe care i le făcuse Aimé, cel care – cu infinite precauții – a rugat-o mai întâi să și-i scoată. N-a

înțeles o asemenea pretenție, ba, chiar, a luat-o ca pe un mic afront, un atentat la integritatea imaginii ei atât de căutată, de controlată și de grijuliu întreținută cu creme, farduri, tratamente cosmetice... Mai ușor îi venea să renunțe la un element de lenjerie intimă (chiar și la bikini), decât la „bicicletele” în lipsa cărora se temea că arată incompletă, neterminată. Dar bărbatul i-a explicat pe îndelete, cu tact și blândețe, că lentilele reflectau lumina, iar ramele așterneau dungi umbroase pe chip. Ceva mai târziu, când a primit pozele în plic și a putut constata rezultatul, a rămas siderată. Din imaginile plane, de pe cartoanele lucioase, era privită de o cu totul altă persoană, pe care ea nu o mai văzuse niciodată. Nu-și închipuise că poate fi atât de frumoasă. Pentru că, la cele minus cinci dioptrii, nici în oglindă nu se putea privi fără ochelari. Acum, descoperea cu fervoare liniile armonioase ale feței, trăsăturile frumos arcuite ale sprâncenelor și proeminențele incitante ale pomeților. Tot ansamblul chipului arăta altfel. Bretonul nu se mai sprijinea pe rame, bărbia suplă și voluntară, împinsă doar cu o idee, nu mai mult, spre înainte, devenea un pandant necesar al arcadelor ferm desenate, și ele ascunse, până atunci. Ca printr-o savantă operație estetică, pleoapele cu gene lungi ieșiseră la iveală, bordând niște pupile mari și adânci, eliberate de sub strânsoarea sticlelor groase. Odată trecută uluiala, rapid înlocuită de auto-admirație, decizia venise aproape de la sine, în doar câteva secunde. Ea, care se hotăra foarte greu asupra oricărui accesoriu pe care urma să-l poarte, oscilând zile întregi în dilema dacă să-și scurteze o şuviță din păr sau să-și mute un simplu nasture la bluză, a optat instantaneu pentru atât de rarele (pe atunci) lentile de contact.

Ca întotdeauna când și le dă jos, savurează senzația de ușurare. Aruncă apoi și hainele de pe ea, fără să-i pese cum și pe unde cad. Nu își poate reprima un zâmbet reflex imaginându-și reacțiile atât de diferite pe care le-ar fi etalat, în fața acestui spectacol, Silviu și Odetta. Pentru prietena ei încearcă o undă de compasiune, ceva între jenă

și milă. De Silviu i se face milă. Una profundă și intensă, potențată de regretul și rușinea că a putut gândi urât despre el. Îl și vede, înghesuit într-un colț sordid de vagon, hurducăit o noapte întreagă în frig și mirosuri urâte, greu de suportat pentru una ca ea, dar cu care amărâtul a fost obligat să se obișnuiască. La fel de neașteptat și de nestăpânit, simte o pornire imperioasă de a comunica cu el. Și îi revine, căzută din memorie, dar la fel de intensă, trăirea unică, nemaipomenită, pe care o străbătea în momentele când îi scria lui Aimé. Izbucneau atunci din ea atâta iubire și înțelegere, spontaneitate și grație, emoție și încântare, toate descătușate din strânsoarea opreliștilor ori a inhibițiilor și așternute firesc pe foile de hârtie, într-o revărsare de tandrețe atotcuprinzătoare. De ce oare nu a simțit impulsul să-i scrie și lui Silviu? Nici măcar un singur rând sau măcar o telegramă, un mesaj pe e-mail, nimic... Asta, deși distanța care îi separă, ca și condițiile vitrege în care evolua legătura lor, făceau o astfel de comunicare nu doar posibilă, ci și necesară. Aimé îi mărturisise, în timpul ultimei lor întâlniri dinaintea prăpădului, că epistolele ei sunt extraordinare. Că reușește să se strecoare acolo, în plic, ea însăși, cu tot ce are mai frumos – gingășie și căldură, umor și gravitate, incisivitate și nerăbdare, încredere și disperare – rămânând totuși ascunsă, fără nicio teamă că ar putea fi descoperită de cei care îi desfac și îi citesc corespondența ca sarcină de serviciu. „În felul acesta îi păcălești pe toți, te strecoari neobservată peste blestemata de frontieră și ajungi la mine”, a conchis el fericit, rugând-o ca, orice s-ar întâmpla, să nu renunțe la scris...

O îneacă ceva greu, nedefinit, amintindu-și cum i-a trecut totul, cum s-a lecuit de această disponibilitate (poate chiar talent?) de care fusese atât de mândră la vremea aceea. Constrângerile, obligațiile din timpul anchetei fuseseră cele care au stricat, au murdărit și au sufocat predispoziția ei, alterând-o și sfârșind prin a o anula. Acel amestec abject, dar indestructibil, de înălțare și decădere, de autentic și impostură, de dorință deformată

în ficțiune perversă, o făcuse incapabilă să mai scrie un rând curat, sincer, autentic. Printre atâtea coincidențe ciudate pe care le-a descoperit, apoi, la soțul său, fusese și aceasta. Erau la începutul relației lor, când ea stătea toată ziua închisă în casă, ca într-un alt arest, benevol și ceva mai confortabil, plictisindu-se și așteptându-l să se întoarcă de la serviciu. „Dacă tot te plângi că vegetezi, i-a aruncat el din senin, așa cum îi era felul, ce-ar fi să te apuci să-mi scrii? Trece timpul mai ușor. Și pe urmă – mai știi? – poate că-ți descoperi vreun talent neobișnuit de scriitoare”. A încercat, dar nu i-a ieșit nimic. El a mai adus o dată vorba („Ce s-a mai ales de treaba aia cu scrisul?”), în treacăt, lăsând impresia unei glume nesărate, ceva derizoriu... O prostie, în orice caz mai potrivită pentru muierismele ei decât pentru seriozitatea lui care, vezi Doamne, i-ar fi făcut hatârul să se joace cu ea, cum faci cu un copil bolnav sau pedepsit, care nu are voie să iasă afară, ca să-i mai treacă din plictiseala zilnică. Îi răspunsese, intimidată și temătoare, că a încercat, dar nu a fost în stare de nimic lizibil. Șerban se mirase acru, ridicând un colț de sprânceană, fără să mai dezvolte subiectul. Nici ea nu a mai revenit, nu a mai încercat... de fapt nu a mai îndrăznit să scrie, de atunci, nimic altceva decât formalitățile curente. Dacă s-ar încumeta acum?

XVII

— Mă duseei... păi mă dusei să trec la O-ooolt!... Vocea caldă și amplă a Lianeii are, ca întotdeauna, același efect asupra celor din jur. În doar câteva secunde, aproape toți lasă paharul, tacâmul sau țigara, se întrerup din conversație și își îndreaptă atenția spre micul podium din colțul localului, acolo unde, brusc, se întâmplă ceva... Altceva. Nu se mai află, niciunul, într-un bistrou oarecare din Carouge, unde vin adeseori ca să se întâlnească cu prietenii ori, pur și simplu, ca să mai scape de plictisul rutinat, confortabil, perfect, de acasă. Nu pricep cuvintele, dar melodia îi trage după ea pas cu pas, notă cu notă și vers cu vers, smulgându-i din starea de lejeritate agreabilă căreia i s-au abandonat. De pe locul unde se află masa lor,

Nona nu îi poate zări chipul prietenei sale, ascuns după pianul pe clapele căruia zburdă și suferă. Dar îl simte, concentrat și dezlănțuit, lăsându-se purtat și stăpânind în același timp muzica pe care o interpretează. Izbucnind ca o durere adâncă, irepresibilă, care scapă din chingile strânse ale sufletului, cântecul se răsuțește și se revarsă cu o voioșie șireată, amețitoare, înconjurându-i și învăluindu-i pe cei din jur. „Ce popor extraordinar trebuie să fiți voi, românii, dacă ați putut crea o astfel de artă!...”, exclamase un director de bancă pe care Nona îl adusese – deloc întâmplător – aici, într-o seară. Asta se întâmplase, însă, demult și începuse bine. Bine de tot. Curând după aceea, elvețianul s-a urcat în avionul personal, aterizând plin de speranțe și de proiecte la București, pentru a demara niște afaceri. Partenerii contactați („Slavă Domnului, își spune și acum Nona, amintindu-și de episod, că nu am avut cunoștințe în lumea bancherilor. M-aș fi făcut de râs”) îi revărsaseră rapid sacul cu promisiuni și aranjamente, udate cum se cuvine cu vin... și alte momente frumoase. Muzica populară, despre care genevezul făcuse imprudența să declare că îl împinsese acolo, contribuise și ea la aiureala rezultată. Cea de pe urma căreia bancherul pierduse (nu poate să-și explice nici până azi cum) peste două milioane de franci, se făcuse de râs și fusese nevoit să se retragă din funcție.

— Unde-o fii... păi unde-o fi Oltul mai maaa... rece... Nona urmărește, discret, reacția lui Philippe. Arhitectul se află într-o dispoziție de care nu l-ar fi crezut în stare. Relaxat, încântat, bate din palme ritmul, urmărind (ca un îndrăgostit subit, dar încă timid) după volutele provocatoare ale melodiei. Margarete, soția lui, se uită la el amuzată, cu coada ochiului. Apoi îi face Nonei un semn discret – „Uite la el... îl credeai om serios și când colo...”

Are dreptate. Pentru că Philippe Bosch se apropie, fără să-și dea seama, de starea aceea periculoasă, în care admirația se transformă subit în entuziasm și încredere. Odată instalată, disponibilitatea subiectului devine totală. Așa li s-a întâmplat multora. Tocmai de aceea, Nona se

simte responsabilă pentru ceea ce ar putea să urmeze. Îl cunoscuse prin firmă, apelând întâmplător la el ca să-i execute niște modificări ordinare la casă. Intrase acolo degajat, poate chiar ușor plictisit - iată o treabă oarecare, previzibilă și, de aceea, plicticoasă pentru el. Când a dat însă cu ochii de interiorul primei încăperi, surprinderea lui a fost totală. De aici - momentul inițial de care nu scapă cam niciunul dintre musafirii ei - până la cea mai desăvârșită încântare a trecut extrem de puțin. Oalele de ceramică și obiectele vechi, icoanele și scoarțele expuse discret, cu bunul gust fără cusur al Nonei, colecția de fiare vechi de călcat... toate îi luaseră ochii. A descoperit apoi, aproape cu frenezie, mobilierul din lemn de nuc și stejar, lămpile, colecția de măști atârinate pe pereți, pierzându-se fascinat în puzderia de obiecte mici, decorative, răspândite într-o dezordine aparentă, dar riguros controlată, prin toate ungherele. Când a descoperit-o și pe Catherine, nepoțica de doar patru ani și jumătate, îmbrăcată în costumul național simplu, dar de mare efect, pe care bunică-sa i-l cumpărase din Mărginimea Sibiului (fustă lungă, albă și creată, cu fotă brodată pe deasupra, le din borangic, laibăr fără mâneci și o năframă legată cochet la ceafă), arhitectul era gata cucerit. Rabatul prietenesc pe care i l-a făcut la prețul lucrărilor angajate exprima cât se poate de grăitor acest lucru. După ce i-a oferit, cu titlu de împrumut, câteva CD-uri și i-a arătat o parte din fotografiile făcute acolo, în țara ei natală, omul i-a solicitat permisiunea - adică ajutorul - de a-și iniția și nevasta în ceea ce i se părea (și lui!) o descoperire formidabilă. Unde putea să-i aducă, dacă nu aici, în „Le Coin”, restaurantul în care Liana fermeca auditoriul câte șase luni pe an?

— „Și unde-o fiii... unde-o fi Oltul mai mare... M-o trece, m-o trece, m-o trece mândra călare... traa-la-la-la-la-laaa...” În local, elvețienii s-au încălzit. Solidar, dar și motivat de ei, Philippe le declară triumfător: „Priviți! Dacă și ăștia și-au dat drumul, înseamnă că chiar e ceva nemaipomenit!”. Într-adevăr, de și fac mare caz de nongermanismul lor, genevezii de la mese s-au apucat să

bată - nemțește, sănătos, ritmic - din palme. Nu-i de mirare. Liana sfârșește întotdeauna prin a le inocula acea stare de exaltare, în care euforia se contopește cu sentimentalismul. După această piesă de rezistență, vor urma altele și altele, cerute și urmate de aceleași aplauze zdravene, generoase, din ce în ce mai calde. Este, pentru cei care o ascultă și o îndrăgesc, cel mai eficient ambasador al țării sale aici, printre elvețieni. Complimentul este cu atât mai valoros cu cât provine chiar din partea șefului misiunii diplomatice de la Berna, un intelectual subțire, care nu pierde niciodată ocazia să o admire pe superba cântăreață. Iar

131 Excelența Sa este numai una dintre personalitățile publice care vin să se împărtășească, aici, din splendoarea spiritului românesc. Ca de fiecare dată, Nona e nu doar mulțumită, ci de-a dreptul fericită. Nu degeaba se zbate ea, insistă, convinge... nu-i deloc simplu să treci peste scepticismul politicos, dar solid și rece al acestor oameni. Aproape de fiecare dată, senzația pe care o încearcă este mereu aceeași. Se teme nu că ar putea da greș în demersurile ei de captatio benevolentiae, nu asta este problema. Durerile de cap încep abia după ce cucerirea respectivă a devenit un fapt cert. Mobili și curioși, disponibili oricând să descopere lucruri noi, mulți dintre elvețieni folosesc prima ocazie ivită spre a-și face drum către sursa originală. Sigur, ambasadorul oficial le oferă viza și le face, eventual, unele recomandări de natură protocolară. Rolul Nonei, în aceste expediții cu adevărat excepționale, este deosebit și, de aceea, absolut necesar. Acela (mult mai consistent, dar și mai dificil) de a le recomanda ce e de văzut, de încercat și de îndrăznit. Pe de altă parte, însă, trebuie să aibă grijă (numai ea știe cum...) să prevadă și... restul, să-i protejeze împotriva acelor incidente, capcane sau provocări de pe urma cărora ar putea rămâne cu un gust dezamăgitor. Le știe, sunt inevitabile, deși, măcar uneori, previzibile. Când poate însoți chiar ea pe câte cineva, nu-i este teamă. Știe ce are și ce nu are de făcut. Lucrurile se complică însă când ele

decurg de la sine. Nu poate merge cu toți. Iar țara ei oferă atâtea surprize, cât nu poți bănuși și nici cuprinde. Bancherul care s-a aventurat, luându-se după cântecele Liane, a dat acolo peste niște escroci cu gulere albe, care l-au nenorocit. Au făcut-o, ce-i drept, de o manieră ireproșabilă: foarte politicos și mereu cu zâmbetul pe buze. Nici Martin, cu toată experiența lui românească, nu e încă scutit de pericole, manipulări și dezamăgiri. Ca orice elvețian, nu se poate vindeca de bună-credință. Gândește pozitiv, pune întotdeauna normalitatea înainte, incapabil să înțeleagă – darămite să și accepte – tot ceea ce o excede. Și, întru nefericirea lui, i s-au adunat destule motive care să-l îndemne dacă nu la suspiciune, cel puțin la necesara prudență. Suficiente pentru ca prietenul lor Alex, jurnalistul, să spună despre el că este un fel de Stan Pățitul... de largă recunoaștere cantonală. Și el – zâmbește Nona acum, când își aduce aminte – s-a agățat de o himeră frumoasă. Femeia aceea, de dorul căreia tot nu i s-a ostit suspinul, i se pare ei a avea destul de puțin din Fata Morgana, mai curând dintr-o Mata Hari balcanică. „Cine iubește și lasă, Dumnezeu să-i dea pedeapsă!... Târâitul șarpelui, și pasul gândacului, pulberea pământului...”, rostește dureros, sfredelitor un alt cântec popular românesc, pe care Liana îl lasă întotdeauna la urmă (*pour la bonne bouche!*), încheindu-și recitalul într-o notă de sfâșietoare tristețe. Una dincolo de care nu mai rămâne nimic de adăugat. „*Les jeux sont faites. Rien ne va plus!*”...

Arhitectul Bosch este, de regulă, un tip ponderat, reținut. Nu l-ai fi putut crede în stare de o asemenea dispoziție entuziast-euforică. A luat-o pe Liana în brațe, învărtind-o prin aer și sărutând-o zgomotos, de mai multe ori. A comandat șampanie și a rostit chiar un mic discurs, aplaudat călduros de către toți cei prezenți în local. Deși dezinvoltă de obicei, Nona a încercat totuși o emoție aparte. Elogiul adresat de elvețian spiritului românesc și celor care l-au adus, nealterat, până aici, în inima Europei Centrale, i-a declanșat amintiri nu foarte vechi și nici deosebit de plăcute.

Se aflau în sala de festivități a comunei Chambesy. Erau prezenți consilierii și un mare număr de invitați. Cu toții, îi așteptau emoționați pe frații lor din Urzica Mică. Ca în fiecare vară, primarul, doctorul, directorul școlii, agronomul și - prin rotație - alți câțiva privilegiați ai satului veneau în schimb de experiență la Geneva. Să vadă, să afle, să învețe ce și cum trebuie făcut pentru a trăi bine. Probleme de adaptare apăruseră la fiecare vizită. O dată greșiseră trenul pe care trebuiau să-l ia de la Zürich Flughafen. Au fost dați jos la Luzern, după confuzia și tânguiala de rigoare cu un controlor care, privindu-i, îi suspectase de tot ce poate fi mai rău în materie de imigrație. Altă dată, li se oferiseră niște bonuri valorice cu care urmau să-și achite pe tot parcursul sejurului mesele luate la anumite bistrouri din oraș. Mai întâi, au intrat unde nu trebuia, apoi au declarat că și le-au pierdut pentru ca, în final, să-i propună administratorului delegat un fel de târg - după părerea lor - reciproc avantajos. Totuși, se jenaseră să apeleze pentru așa ceva la mijlocirea Nonei sau le fusese mai curând frică să nu fie refuzați și muștruluiți corespunzător. Așa că, luându-și puținele cuvinte franțuzești la purtare, negociaseră direct cu reprezentantul cel mai nepotrivit al autorității locale, propunându-i să i le lase lui, contra a jumătate din suma aferentă. Au produs o impresie foarte proastă. Pentru asemenea antecedente, gazdelor li s-a părut nu doar nevinovată, dar și convenabilă inițiativa lor de a veni, data următoare, pe cont propriu. Adică cu automobilele personale. Sosirea fusese programată pentru 30 iulie. Dar, cu numai două zile înainte, oltenii dăduseră un telefon prin care, invocând nu se știe ce încurcătură mărunță pe post de forță majoră, o amânau cam cu două zile. Și era chiar sărbătoarea națională, „așa, cam pe la șase... șapte... opt seara, picăm sigur”, adăugase fără complexe și destul de imprecis dezinhibatul Postolea. În fine... s-au dat peste cap toate aranjamentele stabilite riguros cu mai multe luni înainte, au fost nevoiți să-și ceară scuze hotelului unde li se rezervaseră camerele. Și, firește, a fost decalat

programul ceremoniilor publice de 1 August, respectând ideea inițială potrivit căreia rostirea discursurilor festive, intonarea imnurilor de stat și, în final, focurile de artificii urmau să aibă loc în cinstea musafirilor frați. Până la urmă, s-a cam ales praful de totul, iar Nonei nu i-a rămas decât să facă fețe-fețe, crăpându-i obrazul de rușine pentru stimatăii săi compatrioți. Pierduți pe drumurile complicate ale Europei, urzicenii au luat-o în legea lor. Se certaseră cu grănicerii români, fuseseră amendați de poliția rutieră ungurească și scotociți la sânge de vameșii austrieci. Apoi o luaseră pe o scurtătură spre Italia, unde nu au putut intra din lipsă de viză, fiind obligați să se întoarcă aproape o mie de kilometri. Altfel, popasurile lungi și dese („cheia marilor succese”), făcute cu precădere în jurul vreunei benzinării, care vindea berea cu câțiva firfirei mai ieftin, le-au mai ostoit din năduf. Ce dracu’... erau mai întâi în vacanță și abia apoi în vâjâială, trebuiau să profite și să se simtă bine, fără constrângeri sau alte obligații. Inclusiv cele ce țin de civilizație sau bun simț. Veterinarul mai dăduse un rând de beri... „Mai fu și-o pană de cauciuc, fir-ar mă-sa a dracului cu șoselele lor cu tot”... Ba chiar un mic scandal, iscat ușor și stins cu greu, atunci când nevasta agronomului găsisese de cuviință să se sprijine cam prea apăsător, deci dubios, de brațul vânjos și tatuat al directorului școlii, atunci când a sărit parapetul drumului pentru a ajunge cu treburi personale și presante în mijlocul naturii. Ce mai la deal, la vale... se lungiseră că... „na, oameni suntem”. Alt telefon n-au dat. Ce să mai prăpădească banii, mereu prea puțini și chivernisiți cu grijă pentru lucruri mai serioase? În loc de șapte-opt seara, au ajuns aproape de unu noaptea. Se iscase și o furtună puternică, cu ploaie și vânt violent, care spărsese petrecerea comunei înainte de zece. Consilierii erau deja împărțiți: retrași în aerul închis al sălii de festivități, din care se evacuasera instrumentiștii și dansatorii, unii picoteau demni și resemnați, spre deosebire de cei enervați sau de alții – naivi și de-a dreptul îngrijorați de soarta necunoscută a bieților drumeți. Când i-au văzut

apărând (transpirați și guralivi, cu chef, dar fără nici cea mai mică scuză pentru încurcăturile provocate), au zis mersi că nu se adevăreră celelalte griji. Discursurile s-au rostit, în cele din urmă, cu ușurare, dar fără niciun rabat de la lungimea inițială și de la ordinea stabilită. Muzica a cântat și ea, chiar dacă banda magnetică înlocuise fanfara plecată acasă la oră fixă. Recepția festivă s-a derulat ceva mai repede, dar faptul s-a datorat exclusiv apetitului dezlănțuit al oaspeților...

Acum, însă, este cu totul altceva. Între Liana și Margarete Bosch s-a legat o conversație animată, despre religiile lor diferite. Una e ortodoxă, cealaltă - catolică. Soția arhitectului nu vrea să creadă - și subliniază asta, spre a spulbera orice confuzie în sensul respectiv - că ar face operă de prozelitism. Nu. Este vorba, doar despre comparațiile aplicate asupra ceremonialului liturgic, pe care ea îl consideră definitoriu pentru comportamentul curent al credincioșilor ce participă la el. La polul opus, cântărețul susține că acesta reprezintă doar o formă, derivată din fondul doctrinar. Cum să-l consideri definitoriu?

— Îmi cer scuze pentru neștiința mea. Recunosc, am participat o singură dată la un astfel de ceremonial, pe când eram copil și mă aflam cu părinții în vizită, pe undeva, pe acolo... Rusia sau Iugoslavia, nici nu mai știu exact. Plus unele lecturi pe tema asta...

— Atunci, vorbești aiurea. Nu e corect așa, apreciază arhitectul.

— Ah, ba nu! Uitasem. Am mai văzut și o mulțime de fotografii și chiar niște secvențe filmate. Nu mai ții minte, Philippe, când ne-am întâlnit și ne-am împrietenit cu grecii aceia simpatici, în Anglia?

Se vede că subiectul o pasionează, chiar dacă îi cam lipsesc mijloacele de a-l trata. Pentru ea, Liana e privită ca un fel de emisar artistic al acestei credințe care, din câte a înțeles ea, pune mult preț pe fast și pe încărcătura emoțională.

— Am văzut și costumele strălucitoare ale preoților...

mult aur în biserică, o ornamentație fabuloasă. Asta înseamnă... nu-i așa?... că participanții sunt captivați în primul rând de formă, de imagine. La noi, totul este mult mai auster.

Răbdătoare, Liana îi explică substratul unei asemenea realități: oamenii, credincioși și devotați, oferă bisericii – oricât ar fi de săraci și ar duce-o de greu – puțin din puținul lor. Alții, dimpotrivă, dau mai mult, proporțional cu ajutorul sau sprijinul ceresc de care consideră că au nevoie aici, pe pământ. Or, foarte puțin din toate aceste oferte se întorc spre oameni, în operele de binefacere care, la ortodocși, pun accentul pe milostenie, respectiv, pe dimensiunea sufletească, afectivă și nu pe caritate – adică pe sprijinul efectiv, material. Ceea ce se primește de la credincioși se îndreaptă, cu precădere, spre Dumnezeu. Ridicarea de noi lăcașuri și împodobirea lor înseamnă venerație și cinstire prin faptă, nu doar prin gând sau cuvânt.

— Pentru omul nostru, strălucirea garantează esența. Mai grăbit, poate mai superficial, dar sigur mai încrezător în ceea ce vede decât în ceea ce ar trebui să simtă, el are un cult al frumosului. Ceea ce iubește trebuie decorat, înfrumusețat. Și invers – cu cât este mai împodobit, cu atât trebuie și iubit, venerat, adulat. Aici aveți dreptate... sobrietatea formelor și a decorațiilor poate fi considerată o dovadă a spiritului rațional, auster.

Este destul de neobișnuită o asemenea discuție, mai ales în atmosfera unde se desfășoară – un local public pe care, oricum l-ai lua, nu are cam nimic sfânt. Nona se mulțumește doar să asiste, într-o tăcere neobișnuită firii sale deschise, comunicative, având întotdeauna ceva de spus, de adăugat sau de comentat. Pe Bosch-i nu îi cunoaște destul de bine, între ei nu există decât o relație de lucru destul de recentă. La invitația lor de a se întâlni în oraș le-a sugerat „Le Coin”, tocmai pentru a o asculta și ei pe Liana. Bănuia că le va place și nu s-a înșelat. Dar direcția pe care a alunecat ulterior conversația – spre problema spațiilor diferite de cultură și civilizație – îi

confirmă interesul pe care destui dintre concetățenii ei îl manifestă pentru diferențele specifice dintre lumea lor și ceea ce descoperă, ori de câte ori au ocazia, în afara acesteia. Îi pare rău că lipsește, tocmai acum, unul ca Martin Eissler, care ar fi avut multe de spus. În plus și dintr-o perspectivă inedită. Și așa, însă, prietena și protejata ei se exprimă mai mult decât onorabil pe acest teren captivant, dar dificil. Este meritul ei de a fi stimulat, prin arta sa, un asemenea interes asupra unor aspecte ce țin de poporul care le-a zămislit. Din muțenia ei, Nona a sesizat și punctul critic, cel de unde poate începe confuzia dintre specificul religios și cel național. Suprapunerea celor două dimensiuni, oricând la îndemână, poate fi valabilă doar în cazul unor popoare în care religia este impusă de stat, unde există și se manifestă foarte mulți credincioși practicanți, cum se întâmplă în Israel sau unele țări arabe. Ceea ce nu este valabil la români, pentru care sentimentul de relativitate, foarte răspândit, nu îl ocolește nici pe Cel de Sus. Or, o asemenea alăturare, poate deforma percepția acestor elvețieni atât de cumsecade, de sincer interesați asupra aspectelor care îi preocupă. Nu mai poate sta pe margine, trebuie să intervină.

— Știți, poate e mai greu de înțeles în doar câteva cuvinte. Rețineți, însă, un detaliu fundamental: noi, românii, suntem singurii ortodocși latini. Înconjurați de slavi tot ortodocși, cum sunt rușii, bulgarii și sârbii, ori de catolicii maghiari. De aici, un nonconformism la regulile acceptate, cu devieri surprinzătoare, uneori până în sfera absurdului - dar nu unul formal, întâmplător, ci de-a dreptul necesar, ca formă de conciliere a atâtor sensuri diferite. Vicisitudinile istoriei și-au pus, și ele, amprenta asupra concepției de viață și, mai departe, a ceea ce rezultă din ea. Mărginiți la un spațiu de manevră restrâns, instabil și, de aceea, veșnic inconfortabil, nu ne-am ascuns limitele, nici nu am încercat să le depășim. Poate, de aceea, bisericile noastre sunt miciute, adunate, accentul căzând nu pe măreția și forța construcției, ci pe interiorul atât de grijuliu dichisit. Spre deosebire de catedralele

gotice, care exprimă o îndrăzneală semeață și o forță dominatoare, copleșitoare.

Aici, arhitectul se află în elementul său. Își dă drumul la gură și la gesturi, aducând în discuție ideea de durată a demersului, tinzând spre veșnicie. Or, asta se tot diluează pe măsură ce te afunzi către răsărit. Pe Nona o deranjează, ca de fiecare dată, evocarea punctelor cardinale ca reper al unor mentalități, deși e obligată să recunoască lipsa unor contra-argumente dacă nu solide, cel puțin încurajatoare, dătătoare de speranță. E nevoită, deci, să tacă și să-l asculte pe Bosch, care s-a lansat într-o expunere interesantă.

— Și catolicismul, și protestantismul care, oricum, derivă din el și nu i se opune... ambele și-au propus, programatic și serios, să se arate demne în fața Divinității. Căreia i te supui, nu te tocmești cu ea. Dogma a explicat, iar credincioșii au înțeles că, pentru a ajunge la Dumnezeu și a merita iubirea lui, îi datorezi mai întâi trudă și cumpătare. Iată de ce ei au pus accentul pe piatră și nu pe aur. Catedralele noastre sunt înălțate ca o aspirație profundă, grea, istovitoare către cer, spre care trebuie să îți ridici privirea, nu să-ți încovoiezi spinarea, așa cum sugerează forma rotundă a cupolelor bizantine. Risipa ce caracterizează ofranda se concretizează în efort, în sacrificiu rece, interior. Sigur, Bizanțul a absorbit ceva din propensiunile și spiritul oriental, el își etalează bogăția, fastul, puterea preponderent exterioară. Tentația aurului, a culorilor în exces nu face decât să exprime această dimensiune extrovertită, superficială. De aceea bisericuțele ortodoxe sunt ca niște sipete mici, pline cu bogății – încărcate și foarte scumpe. Dar, când te uiți pe pereți, nu mai ai răgazul să privești în tine. Forma precumpănește asupra conținutului, a substanței, iar asta se vede în modul cum se comportă credincioșii când ies din biserică, în viața de zi cu zi...

Deloc furată de expunerea academică a soțului ei, încântat de a-și fi găsit și pretextul, și auditoriul pe măsura ideilor sale, Margarete a sesizat riscul deturnării discuției

înspre zone sterile, speculative. De aceea, se simte dator să îl tempereze, tocmai pentru a spulbera eventualele neînțelegeri, interpretări, confuzii.

— Philippe, cred că riști să le jignești pe doamne! Sunt convinsă că fără intenție, dar fii mai atent la nuanțe și ferește-te de generalizări. E drept, tu ai umblat mai mult ca mine prin zona Balcanilor și prin Orientul Mijlociu... nu știu, nu mi-ai povestit mare lucru. Dar ține cont că, pe noi, ne-a interesat muzica superbă, înnebunitoare, pe care am ascultat-o în seara asta. Or, este un folclor care își extrage seva și valoarea tocmai dintr-o asemenea spiritualitate...

XVIII

Ecranul protector al parbrizului a devenit, dintr-odată, inefficient. Nu-i mai separă și nici nu-i mai apără de ceea ce năvălește peste ei, venind de undeva, din afară. Cel puțin asta e senzația doctorului acum, când o duhoare insuportabilă a invadat habitaculul, până de curând confortabil și frumos parfumat, al limuzinei. În fața lor se târâie o altă căruță șantalie, cu roți diforme și trasă de un măgar costeliv. Când linia albă de pe mijlocul șoselei se întrerupe, îngăduind depășirea, se poate distinge și chipul celui care o conduce: un bărbat de vârstă incertă, musculos și bronzat, îmbrăcat într-un maiou decolorat și purtând pe capul mare, tuns chilug, o pălărie cu boruri largi, iar sub ea – o pereche de ochelari negri de soare. Ținuta de carnaval este completată de cizmele cu carâmb înalt, deasupra cărora se termină un fel de pantalon scurt, dintr-un material înflorat, în culori stridente țipătoare.

— Uitați-vă ce ține la brâu! Îl atenționează șoferul, menținând pentru asta automobilul la un nivel de viteză apropiat teleguței de un măgar putere.

Într-adevăr, cuțitul imens, cu urme de sânge închegat pe lamă și pe mâner, pare a defini personajul: spintecător care nu își ascunde nici îndeletnicirea, nici uneltele cu care o practică. Din casetofonul portabil, așezat alături de el, pe care își sprijină un braț tatuat fioros, se deșartă în toate direcțiile un fel de muzică stridentă, faimosul hip-hop de ghetou, în care melodia nu există, sufocată și alungată

de ritmul obsesiv, aiuritor, tembel. Nici în partea opusă, privirea agasată a elvețianului nu găsește refugiul pe care îl căuta. Maldăre de steril pietrificat însoțesc marginile incerte ale drumului. Praful fin este purtat de vânt în valuri dense, agitate și vălătucite prin curentul vehiculelor care străbat șoseaua.

— N-am mai trecut niciodată prin aceste locuri. Îmi lasă impresia unui peisaj deșertic.

Șoferului i-a scăpat, rămânându-i întipărit pe față un rictus de oroare, scăpat nu din zona intelectuală, ci din aceea psihosomatică, chiar viscerală. E mai mult decât o reacție olfactivă acută, depășind puterile sale, cu toate eforturile pe care le încearcă spre a-și ascunde scârba irepresibilă care l-a cuprins. Mirosul pestilențial, care a umplut habitacul, se dovedește insuportabil și de neevitat.

— Nu cumva am ajuns în preajma unui abator? Sau, mă rog, a unei instalații industriale care prelucrează substanțe biologice depreciate...

Supozițiile încep să se confirme după prima curbă, la numai câteva sute de metri distanță. Aici se înghesuie, într-o parcare ad hoc, vehicule care mai de care mai diverse: de la obișnuitele căruțe țărănești ori țigănești (acestea din urmă purtând inconfundabilele coviltire făcute din rogojini, prelate textile sau folii transparente din polietilenă) până la șaretele cu numai două roți, automobile vechi, furgonete sau chiar o motocicletă cu ataș, veche de mai bine de jumătate de secol, probabil abandonată de armata germană. În jurul lor domnește o animație de târg macabru, alcătuit după viziunile lui Goya și populat cu personaje parcă descinse din picturile lui Dürrer. Așa, cel puțin, îl percepe doctorul. Au oprit și ei. Coboară, fără ca nimeni să se mire ori să-i întrebe ce caută acolo. Pe jos, țărână îmbibată de pete mari, negre, de ulei amestecat cu benzină. Oameni – ieșiți parcă de undeva, de sub pământ, plini de sudoare, de praf și de sânge – pășesc cocârjați sub apăsarea poverilor cărate în brațe, pe umeri sau în spinare. Sunt bucăți de animale, omorâte și ciopârțite de curând, căci sângele încă mai picură, căldura

lui ridicând în jur aburul îmbibat cu acel damf dulceag și grețos, amestec de substanțe organice din care nu lipsesc urina, transpirația, fecalele și restul dejecțiilor. Prezența lor nu a perturbat cu nimic starea de agitație din jur. Vorbesc tare sau răstit, râd și suduie, strigă și înjură amestecat... Domnul Paul a schimbat câteva cuvinte cu unul ce se arată a fi de-al locului și pare edificat. Gestul explicativ al acestuia trimite, fără echivoc, undeva, sub malul abrupt, către fundul râpei care se cascadează în jos. Acolo unde, e de presupus, vor putea ajunge la originea lucrurilor. Dacă se simt în stare...

Nu le mai rămâne decât să coboare povârnișul bolovănos, pe un fel de cărare croită la întâmplare printre măraciniș și bălării. Obișnuit cu drumurile de munte, elvețianul se descurcă fără probleme. Nu același lucru se poate spune, însă, despre fidelul și necesarul său companion. Acesta alunecă, e gata să cadă, redresându-se în ultimul moment, cu prețul unor gesturi dezarticulate, caraghioase, făcute cu mâinile prin aerul greu. Ajunși la destinație, nimeresc de-a dreptul într-un univers apocaliptic, gregar și monstruos. Câteva zeci de indivizi spintecă și ciopârțesc în mare viteză animalele aduse. Stupefiat, elvețianul înregistrează cu privirea cai și câini, măgari, oi, capre. Martin știa că, în momentele premergătoare sacrificării, animalele se agită, urlă, încercând cu disperare să scape. Instinctul le împinge să fugă, să se îndepărteze de locul unde urmează să-și dea ultima suflare. Acestea, dimpotrivă. Unele nici nu sunt în stare să se țină pe picioare, zăcând la pământ, agonizând dureros, așteptând ca pe o izbăvire binefăcătoare lovitură de grație. Pe care parlagii improvizați o aplică cu îndemănare, folosind un instrumentar divers și incredibil ce cuprinde totul - de la cuțite și securi, până la săbii Ninja și chiar arme de foc! Printre scheletele dezmembrate și leșurile proaspete, deasupra cărora se învârt, voioase și lacome, roiuri de muște mari, verzi, mâini butucănoase, pline de sânge - iar unele chiar de inele și de brățări strălucitoare din aur - numără bani sau înșfacă energic

ciozvărtele rezultate, cu care se opintesc apoi la deal, spre șosea, acolo unde mortăciunile devenite marfă sunt încărcate în mijloacele de transport care le așteaptă.

...Plecând de acolo, a trebuit să parcurgă mulți kilometri, până le-a revenit glasul.

— Acum înțeleg eu, după ce am văzut cu ochii mei, cum se desfășoară cu adevărat lucrurile, îngaimă șoferul cu jumătate de gură. Auzisem câte ceva, dar credeam că sunt zvonuri, exagerări reportericești, fabulații. Uite că e cât se poate de real.

Doctorul Eissler tace, stăpânit de greața profundă, explozivă, care l-a invadat până în cele mai ascunse unghere ale corpului. Își simte carnea de pe el străină, mușchii țepeni și pielea iritată. Capul îl doare și ochii îl ustură, iar mucoasele îi par îmbibate de miresmele terifiante. De câte ori încearcă să spună ceva, parcă tot stomacul îi urcă reflex până în gât și are senzația că e gata să se dezintegreze, dinăuntru spre în afară. Trebuie să facă eforturi uriașe ca să se stăpânească. Nici nu mai e nevoie să-i spună șoferul cât de palid este – se vede în oglindă.

— Vă e rău tare... Regret că am coborât până acolo. E vina mea că v-am dus, iertați-mă, dar... nu mi-am imaginat ce vom găsi.

Nici el. Ascultă, cu buzele strânse și ochii ficși, explicațiile culese de șofer direct de la cei implicați și i se pare că totul – imagini, sunete, mirosuri – se topește într-un sos vâscos, obligatoriu de înghițit și imposibil de vomitat. Până la un punct, era la curent cu situația jalnică a unei agriculturi care pendulează încă între primitiv și agonic. Știa și că oamenii nu au banii necesari pentru îngrijirea profilactică a propriilor animale... Că apa din unele fântâni sau râuri este adesea infestată prin aruncarea gunoaielor ce-și găsesc acolo locul de depozitare. Și că, din aceste cauze, multe vietăți se îmbolnăvesc și mor. Dar nici prin minte nu i-a trecut că există oameni care le sacrifică în această stare, valorificându-le, iar alții le cumpără la preț mai scăzut și...

în fine... înseamnă că există și cei care le mănâncă în cele din urmă, nu?

— Faptul că nu le consumă ei li se pare suficient. Lanțul economic s-a organizat spontan și funcționează eficient. Țăranul vede că-i moare vita din grajd, calul, măgarul... așa că zice mersi să scoată pe ea măcar prețul potcoavelor și a osteneții pe care o implică transportul ei. Restul nu-l interesează, nu e treaba lui. Deși cunoaște prea bine sau cel puțin bănuiește ce urmează mai departe. Următoarea verigă sunt cei care se ocupă de mijlocirea unor asemenea achiziții. Ei le descoperă, se tocmes, găsesc transportator. Câștigul în bani este ușor și sigur. De ce să te ascunzi sau să te temi, din moment ce nu există o lege care să pedepsească un astfel de trafic criminal? Eventual, ceea ce ai văzut că se petrece aici, intră tot la capitolul contravenții, ceva de genul „comerț neautorizat”, care presupune o amendă ridicolă. Mai departe, aceeași negustori specializați o distribuie în circuitul sigur și incontrolabil al zecilor de mii de cârciumi dubioase, cu grătare improvizate pe marginea drumurilor sau în marile aglomerări urbane, unde foamea e mare, banii puțini, iar nivelul de civilizație pe măsură. Aici, se toacă și se bagă în preparate mai ieftine, căutate și cerute de niște hămesiți atât de săraci, încât ar mânca orice. Țiganii, dar nu numai ei. Așa se produc alergii, intoxicații, tot felul de otrăviri alimentare. Cum spune un proverb: „Prinde orbul, scoate-i ochii” ...

Elvețianul nu comentează. Nu e în stare să deschidă gura, dar nici să priceapă cum poate sărăcia să dezvolte în oameni asemenea apucături înfiorătoare. Barbare e prea puțin spus.

Este încă atât de marcat, de traumatizat emoțional, dar și mental, încât nu-l mai interesează peisajul pe care-l străbat. Aceeași șosea îngustă, răsucită, aceleași sate care – dintr-odată – nu-i mai arată decât fața lor hădă, mizeră, monotonă. Garduri prin care treci nu doar cu privirea, curți nepavate, acareturi puține, strâmbe și stricate, case mici și ponosite, nu cu mult peste nivelul unor colibe,

adăposturi fără alte pretenții. Dincolo de ele - câmpul. Vast, mănșos, dar cultivat doar ici și colo. Șesuri vălurite, pe întinderea cărora se pierde câte un petec de vie ori o pășune galbenă, uscată de soare și de lene. Indispoziția declanșată de oborul monstruos îl face să descopere, cu aceeași ochi - acum parcă întorși pe dos - o altă dimensiune a lumii prin care se mișcase și până acum. Dezordonată, lăsată la voia întâmplării, a pustiului. Porțiuni de pantă jupuite de pe urma ploilor acide și a vântului, cu o marcată eroziune, devin semne ale părăsirii, neglijenței, dezinteresului. Un foc mocnit, pârjolind molcom vrejurile de porumb ori de floarea soarelui lăsate în urma culesului, rezolvă ceea ce lenea agricultorului a lăsat neisprăvit. Cultura viitoare? Să mai trăim până atunci și mai vedem noi... Pentru unul ca el, venit dintr-o țară în care spațiul este deficitar și unde contează fiecare metru pătrat de pământ, este imposibil de înțeles și de acceptat această risipă nonșalantă. Sigur, i s-a explicat și știe că satele sunt populate de prea mulți bătrâni, prea săraci și neputincioși ca să le poți pretinde performanță. Dar a văzut chiar acolo, la Urzica, destui oameni în putere, mai predispuși la trândăveală și văicăreală decât la efortul pe care îl cere munca pământului și îngrijirea vitelor. La începutul anilor '90, pusese această tendință de masă pe seama unei crize conjuncturale: după o jumătate de secol în care fuseseră deposedați de bunurile lor, confiscate și colectivizate de stat, sătenii se dezobișnuiseră, aproape că uitaseră ce trebuie să mai facă atunci când li se restituise totul. Exista convingerea că, în scurt timp, se vor dezmetici și se vor pune pe treabă, cei care se așteptau chiar la un miracol economic venind cu o serie de argumente solide, valabile. Nici vorbă să se fi confirmat așteptările. Lui, care știa de acasă ce chin este să aduci și să așterni peste piatră patul de bălegar roditor, să stropești artificial și să întreții fiecare palmă de cultură, i se părea o adevărată minune acest pământ darnic, generos, aproape fermecat, care produce dacă nu singur, în orice caz, cu efort minim, infim prin comparație cu cel la care sunt supuși

compatrioții săi. Ca să descopere acum, cu o privire rece, obosită, dezamăgită, dar limpede, cum bântuie aproape peste tot deruta, indolența și neputința.

— Să omori animale bolnave și să le dai altora să le mănânce... Ce câștig poate fi ăsta? Și ce oameni pot fi ăștia...

ca să trăiască din așa ceva?

Vorbe rostite în șoaptă, mai curând scăpate... Străinul, năucit și incapabil să înțeleagă rostul celor văzute, cere o explicație. Un argument. Vrea să afle de la el cauza unor asemenea anomalii cronicizate în stadiul de aberații.

— A dispărut, pentru o bună parte din această populație, însăși ideea de normalitate, de rost. S-a pervertit, s-a îmbâcsit, s-a deteriorat până la epuizare. Vreme de cincizeci de ani, singura lor preocupare a fost supraviețuirea. Li se confiscase aproape totul – pământ, unelte, vite. Din ce se producea la colhoz, nu primeau nici măcar strictul necesar existenței. Erau obligați să fure. Nu era un păcat, ci un act de minimă recuperare. Câteodată, în raport cu riscurile asumate prin prezența câte unui polițai zelos, gata să pună cătușele ori chiar să apese pe trăgaci pentru doi coceni sau un dovleac, furtișagurile se puteau transforma în precare acte de eroism. Aveau, oricum, o anumită legitimitate. Plus că era și mai ușor. Mai riscant, dar mai palpitant. Succesul însemna nu doar un câștig material, ci și o victorie... să-i zicem simbolică. Desigur, prin prisma unei morale întoarsă cu capul în jos, care funcționa ca atare. Și care continuă să funcționeze și astăzi. Din păcate...

— Să nu mi-o luați în nume de rău. Știți... s-au adunat tot felul de impresii, de informații, de întâmplări. Pe parcursul timpului, unele s-au dovedit altfel decât le apreciasem inițial...

Pasagerul se exprimă greu, cu pauze destul de mari între cuvinte. Paul Vărzaru simte că „stăpânul” său este la strâmtoare – una mentală. Ar dori să spună ceva, dar se teme să nu-l trădeze cuvintele și să iasă altceva. Iar acel

ceva trebuie să fie greu de rostit, dacă iese la lumină atât de temător și nesigur, așa cum pășești din piatră în piatră, încercând să treci printr-o baltă fără să te uzi. Elvețianul ezită, luându-și toate măsurile de precauție. Prudență și delicatețe la un loc. Românul înțelege că e nevoie să-i iasă în întâmpinare. Și o face.

— Spuneți de-a dreptul, fără jenă... ce vă contrariază? Sau poate chiar vă nemulțumește? Simt că este vorba despre o problemă importantă, gravă. Dați-i drumul...

Un zâmbet recunoscător și, totodată, ușurat îi confirmă justetea impresiei sale.

— Îmi dau seama acum, ascultându-vă, că dumneavoastră, românii, nu duceți niciodată lipsă de explicații. Mai ales când ceva merge prost sau nu merge deloc, scuzele țin loc de soluții. De fapt, nici măcar nu le înlocuiesc, căci totul se blochează, rămâne pe loc. Toată lumea știe de ce și se mulțumește cu asta, în loc să caute remediul pentru a schimba, a îmbunătăți, a face să funcționeze.

Șoferul se vede silit să amâne răspunsul. Un autobuz, aflat în plină depășire, se îndreaptă vijelios către ei, venind pe contra-sens. Șoseaua îngustă își arată limitele celor numai două benzi înguste cu care își permite să se strecoare prin imensitatea câmpului. Metru după metru, zâmbetul relaxat, superior, al filosofului dispare brusc, sub crisparea încruntată și îngrijorată a conducătorului auto. Cele două TIR-uri, cărora autobuzul de raliu și-a pus în cap, cu tot dinadinsul, să le-o ia înainte, nu par a se sinchisi de iminența impactului. Ca atare, nu acceptă să-și reducă viteza spre a-i face loc zăbăucului să reintre acolo unde îi este locul. Cu o fracțiune de secundă înainte de a smuci volanul spre dreapta, domnului Paul îi fulgeră prin minte acel epitaf, plin de umor negru, văzut pe o cruce, cu mulți ani în urmă: „Aici odihnește cel ce avea prioritate”... Aproape instantaneu, urmează saltul și șocul aterizării în miriște, după hurducătura provocată de marginea șanțului. Mașina suedeză s-a ținut bine. Pasagerul coboară tulburat,

se precipită împleticindu-se către o tufă de mărăciniș, din spatele căreia răzbat apoi zgomotele specifice golirii pe cale bucală a unui stomac greu încercat. Revine, după câteva minute, ușurat și chiar cu chef de glumă.

— Dacă șoseaua ar fi fost înzestrată cu parapet... probabil că n-am fi scăpat atât de ușor.

— Vedeți? Ați și găsit explicația. Și... de ce nu... chiar un fel de soluție. Precară, dar totuși salvatoare. Știți vorba aceea – cel mai deștept cedează, întotdeauna, primul... În cazul acesta, reflexul a ținut locul civilizației.

— Adică ne-am... „des... cu... u... cât”? Parcă așa se spune... Râd. Dacă nu cu poftă, cel puțin din nevoia imperioasă a descărcării nervoase. Întâmplările, accidentele sau evenimentele trăite capătă dimensiuni sporite când sunt rememorate și evaluate a posteriori. La momentul critic al desfășurării lor, nu ai timpul și nici criteriile de a le estima adevăratele proporții și posibilele consecințe.

— Revenind la oile noastre... Am reținut. După atâta timp, v-ați cam săturat de explicații, scuze, motive și văicăreli, oferite de cele mai multe ori în locul faptelor, al acțiunii. Și eu. Doar că, pentru înțelegerea fenomenului la care mă refeream, sunt necesare niște determinări – cauzele care provoacă sau cărora li se datorează efectul. În cazul acesta... mentalitatea, obiceiul, apucătura. „Năravul din fire n-are lecuire”, spune alt proverb de-al nostru, îngrozitor de pesimist. Dar și de adevărat, din păcate. Nu numai absența regulilor reprezintă handicapul acestei lumi „a treia”, cât nerespectarea lor... a celor puține care, totuși, există. Cam la fel se petrec, în fond, lucrurile, și prin Brazilia sau Trinidad Tobago, Bangladesh ori Salvador. Țările care au scăpat de sub celebra Cortină de Fier (fostele republici sovietice, Bulgaria, Albania, Iugoslavia... desigur că și noi!) nu fac niciuna excepție de la această regulă devastatoare în plan social. Atunci când populația dispusă să facă orice pentru scopul urmărit – maximum de câștig cu minimum de efort și de legalitate – este majoritară, ea imprimă inevitabil cursul societății

respective. Îi croiește tiparul, cum face croitorul când coase o haină. Prin votul democratic, se constituie o majoritate legislativă - din care derivă și guvernul - ambele adecvate unor astfel de cerințe. Ca atare, actele și deciziile lor vor fi nu doar compatibile, ci și perfect congruente cu fondul uman care le-a emanat. Buun... Adică rău. Mai departe - instituțiile statului. De unde să găsești alți funcționari publici, care să lucreze altfel în ele... să spargă cercul vicios? Să luăm, de exemplu, segmentul destinat combaterii activităților anti-sociale, infracționale și așa mai departe. Păi și polițiștii, și procurorii, și judecătorii devin părți compatibile într-un asemenea sistem, ei nu mai sunt niște anticorpi, a căror sarcină este aceea de a-l apăra, ci se integrează, chiar se subordonează tendinței generale. Dincolo de mentalități, tradiții, sechele, reflexe comportamentale, activitatea lor este determinată esențial de condițiile sociale generale. Un stat în care economia subterană ajunge să însemne, după cele mai optimiste estimări, între patruzeci și cincizeci la sută din total, va dispune de un buget pe măsură - sărac, precar, insuficient. Oricum i-ai spune, de însemnat tot aia înseamnă: bani puțini pentru plata slujbașilor săi. Ca atare, aceștia vor fi lesne coruptibili. Cercul vicios se închide și se învâрте la nesfârșit, iar corupția devine o modalitate de existență ce tinde să se generalizeze în organismul social bolnav, slăbit, prost hrănit. Înțelegeți cum stau lucrurile pe ansamblu?

Nu. Nu înțelege. Știa că așa se întâmplă cam peste tot în țările sărace, din așa numita lume a treia. Și că, din acest motiv, ele se adâncesc tot mai mult în propria mizerie, derută, neputință. Dar oricum ar fi întors lucrurile, i se părea că un asemenea curs nu poate fi imprimat decât de sus în jos. De la nivelul deținătorilor puterii, cointeresați în perpetuarea mecanismului. Dar într-o țară realmente democratică, în care alegerile libere permit, dacă nu chiar asigură alternanța forțelor politice la putere, este de presupus că eventualele anomalii pot fi corectate, îndreptate.

Cu acuitatea și realismul pe care le conferă percepția din interior a fenomenului, românul era mai edificat, chiar dacă nu și mai câștigat, ci doar mai deprimat în urma felului cum vedea și resimțea el lucrurile. Era greu să-i explici unui străin – obișnuit să gândească exclusiv prin schemele logice ale normalității – cum este posibilă generalizarea de sus și până jos a acestei tendințe. Când un sondaj de opinie indică acceptul și disponibilitatea a șaptezeci la sută din populație pentru procedeul cunoscut sub numele „dare de mită”, diagnosticul social nu e greu de stabilit. Corupția își are dinamica ei regeneratoare: cu cât infracțiunile sunt mai multe și mai grave, cu atât câștigul ce le revine celor chemați să le contracareze este mai consistent, mai stimulat. La polul opus, o populație năucită și disperată încearcă să se adapteze la rău, printr-un mimetism proporțional – ciupește fiecare ceva, cât de puțin... nevoia de a fi în rândul lumii, de a nu rămâne mai prejos sau în afara sistemului.

— Așa s-a ajuns la „infracționalitatea de masă”, care proliferază în toate țările sărace...

— Doar că țara dumneavoastră nu este deloc săracă! Dispune de niște resurse formidabile, după câte știu eu.

Românului îi pare bine că discuția a început să se încingă. Este ca un ogor arat (dacă tot merg la țară), pe care merită să arunci sămânța, căci se va prinde și va rodi cu siguranță.

— Nu la lipsa resurselor naturale mă refeream, când vorbeam de sărăcie. Exploatarea lor aduce averi, într-adevăr, dar numai în buzunarele unor minorități: oligarhia organizată în structuri mafiote. Firește că nici membrii acesteia nu plătesc statului impozitele aferente, se bucură de scutiri birocratice și preferențiale, de legi făcute deliberat prost, ca să le ofere portile de scăpare. Adică de pârgurile și de beneficiile aceleiași atotcuprinzătoare corupții. Nu vă va veni să credeți, dacă vă spun că există un indice al prețurilor la comisioane.

141 bacșișuri și restul modalităților de anihilare a autorităților, diferențiat în funcție de puterea de decizie și

de intervenție a acestora. Prețul pentru cumpărarea unui vameș va fi mult mai mic decât cel plătit procurorului care te anchetează pentru contrabandă sau, mai sus, judecătorului care te achită. Singura lege - nescrisă, dar respectată cu sfințenie: dacă tot furi, fură destul, ca să-ți poți plăti impunitatea. De aceea, marile escrocherii se ridică aici la sute de milioane de dolari. Bani care nici măcar nu sunt investiți, ci depuși în bănci. Dar în băncile dumneavoastră!

— Ceea ce-mi descrieți dumneavoastră ține de crima organizată... Mafiile locale, pricep, nu-s atât de naiv. Dar eu nu mă refeream la granguri, ci la nenorociții aceștia pe care i-am văzut spintecând, printre gunoaie și buruieni, măgari bolnavi spre a-i toca și a-i băga în chiftele. Ce legătură pot avea unii ca ăștia cu marii moguli, de care-mi vorbiți dumneavoastră?

Altul, în locul lui Paul Vărzaru, s-ar fi enervat văzând atâta naivitate. Nu și el. E firesc, la urma urmei - își spune cu un soi de înțelepciune - să te rătăcești printre atâtea articulații și determinări ascunse ale acestui haos bine organizat. Cu atât mai mult cu cât vii dintr-o lume unde regulile nu sunt numai limpezi și severe, dar și orientate înspre cu totul alte finalități.

— Păi, legăturile despre care vorbiți se regăsesc în raporturile cauză-efect. Evaziune fiscală masivă înseamnă, la nivelul statului prejudiciat, un buget sărac. Insuficient. Din el se hrănesc dotările și salariile polițiștilor, magistraților etc. Amărâte ca vai de lume - și unele, și celelalte. O să râdeți - sau, pur și simplu, nu o să vă vină să credeți - dacă vă voi povesti despre patrulă care, pentru a se ține după o bandă de gangsteri, se folosesc de mașinile și de armele grupării adverse, cointereseată în anihilarea rivalilor. De ce un asemenea ajutor? Simplu - pentru că ale lor, vechi și depășite sub toate aspectele, nu fac față. La asemenea ajutoare sociale se adaugă, desigur, șpaga de rigoare... și ea, pe măsura mizei.

— Bine, bine... înțeleg. Însă cei pe care i-am întâlnit acum o jumătate de oră nu intră nici în categoria asta.

Erau... nici n-am termen de referință... sub orice critică. Drojdia. Să spargi o bancă... să falsifici bani... chiar să arunci în aer sau să-i ciuruiești în plină stradă, cu rafale de mitralieră, pe cei care-ți stau în cale... am mai văzut. Dar să hăcuiești mortăciuni, cu care se vor otrăvi alții, mâncând din ele...

Într-adevăr, e aproape imposibil să explici așa ceva. Fiecare societate își are infrafrățiunile calibrate corespunzător gradului ei de dezvoltare, unor standarde sau mize spre care tind infractorii respectivi. Românul își dă perfect seama ce anume nu poate concepe elvețianul. Din unghiul lui de vedere, o asemenea îndeletnicire, sălbatică și nocivă, nu ar putea avea nici loc, nici sens, în absența câștigului care rezultă de pe urma ei. Cine dă banii pe o asemenea blestemăție, care îi pune sănătatea și chiar viața în pericol? Cât de flămânzi și de săraci trebuie să fie consumatorii unor asemenea produse?! Dacă ar mai adăuga și faptul că destui dintre ei sunt, îndeobște, la curent cu calitatea dubioasă a unei asemenea hrane, pe care însă o ignoră sau o desconsideră, atrași doar de ieftinătatea ei, ar însemna să atingă acea dimensiune a curajului izvorâtă nu din asumarea riscului, ci din inconștiență. I-ar mai putea vorbi clientului său despre o anume fericire de a fi sărac cu duhul, cu care s-a intersectat de prea multe ori în viață. Și care, printr-o stupidă răsturnare a criteriilor, înseamnă ignoranță, nicidecum puritate, șmecheria măiastră în disimulare și nu umilința reală. Acea obișnuință de a face pe prostul, convins că - în felul acesta - ești mai deștept decât cel pe care ai izbutit (sau numai crezi asta) să-l păcălești. Că rezultatele unor asemenea concepții precare, uneori chiar primitive, sunt pe măsura felului de a gândi... el unul s-a convins demult. Vede la tot pasul, în jurul său, ce ravagii sociale, ecologice, uneori și biologice pot să creeze astfel de obișnuințe, de stereotipuri mentale și comportamentale atât de larg răspândite și de adânc înrădăcinate. Dar se jenează, totuși, să-l edifice pe străinul acesta a cărui admirație se bazează tocmai pe imensa lui ingenuitate.

Meritul - sau eroarea - ce caracterizează atitudinea admirativă a elvețianului este nu de a fi văzut, până acum, altceva, ci de a fi apreciat și evaluat altfel lucrurile. De ce ar fi tocmai el (în fond, un ratat) cel sortit să-l lumineze pe oaspete? Care l-ar putea taxa drept un original, un exagerat, dacă nu chiar un renegat, lipsit de onoare și de sentimentul mândriei naționale care hrănește, de regulă, patriotismul...

Alege să privească drept înainte. Cu mâna strânsă pe volan și cu piciorul pendulând între frână și accelerație, licențiatul în filosofie găsește că e mai înțelept să tacă, lăsându-și clientul să plutească măcar în starea de buimăceală în care pare să fi eșuat pentru moment. E, oricum, mai confortabilă pentru el, decât șocul neplăcut al unor concluzii limpezi și dure, dar categoric deranjante. Șoferia ultimilor zece ani a avut un mare merit: l-a dus pe unde vrei și unde nu vrei, punându-l în contact direct cu tot felul de oameni, de situații, de stări. Dar și inconvenientul de a-i fi oferit privilegiul unor descoperiri lamentabile în privința din ce în ce mai puțin stimaților săi compatrioți. Altfel spus, noua meserie i-a dat peste cap și i-a făcut praf toată concepția prin care își făcuse iluzia că ar putea să priceapă lumea în care trăiește. Răsturnarea nu a avut loc dintr-odată, ci treptat, cu oscilații și temeri, speranțe urmate de deziluzii repetate, dureroase. Chiar și așa, i-a venit extrem de greu să accepte o evidență deloc încurajatoare, măcar pentru viitor. Iată de ce, gândește el acum, nu are niciun rost să-i distrugă străinului dragostea care i s-a edificat în suflet, așa cum ai sufla într-un puf de păpădie. Dacă va fi în stare să se lămurească singur asupra a ceea ce întâlnește, e treaba lui.

Pentru așa ceva e de ajuns percepția personală, nu ai nevoie de un ajutor suplimentar. Sau ai, dar există riscul să nu fie bine venit și nici bine primit. În definitiv, acest Martin Eissler pare mai curând un îndrăgostit, cu o percepție marcată de disponibilitățile sale afective. Că nu înțelege întâmplări de genul celei recent suportate... dar cine, oare, poate să garanteze că interpretările lui, ale

șoferului, sunt cele mai juste? La urma urmei, România întreagă este un spectacol fascinant sau respingător, depinde de gusturi și de dispoziție. El, unul, este plătit doar pentru a-l transporta pe client unde dorește acesta, nu și pentru a-l orienta, a-i influența modul de a vedea cele întâlnite în cale. Dacă cineva ar avea nevoie de părerile lui, și le-ar putea exprima mult mai adecvat într-o revistă de specialitate, în niște conferințe sau chiar în paginile unei cărți. Acum, însă, important rămâne doar numărul de kilometri pe care-l mai au de străbătut, alimentarea cu carburant și confortul fizic al pasagerului. Restul...

XIX

„Dragul meu prieten... Încerc să fac abstracție de două noțiuni care m-au copleșit de când mă știu: singurătatea și distanța. Voi putea, oare, să mă descătușez acum de apăsarea lor copleșitoare? Greu de crezut. Poate și de încercat. Totuși... n-am încotro. Trebuie. Este singura posibilitate – și aceea... ce să mai vorbim? – de a te simți din nou lângă mine. De a mă cuibări, ca o vrabie convertită subit la imobilism și cumințenie, sub brațul tău tandru, ocrotitor. Ce bine e!... Iată cum albul hârtiei izbutește să topească miraculos depărtarea care ne rămâne și singurătatea, de sub a cărei manta aspră și groasă, orice am face, suntem condamnați să nu putem ieși, al cărei rost este acela de a ne ocroti obligatoriu. Te urmăresc acum cu gândul, în speranța – desigur, deșartă – de a mă rupe și a ieși din cercul strâmt, inconfortabil, a cărui prizonieră de lux îmi fac iluzia că aș putea fi. Aiurea! Dincolo de ceea ce ne place să credem despre noi, amăgindu-ne semiconștient, dispunem de prea puține (și prea puțin importante) certitudini comune. Din păcate... Mă străduiesc să le ating în joacă, sau în trecere, așa cum făceam în copilărie, când săream într-un picior, jucând șotron, tremurând, agitându-mă stupid și bucurându-mă nevoie mare atunci când reușeam performanța de a ajunge, victorioasă, înapoi la cifra 1, cu ciobul de sticlă păstrat intact la picioarele mele. Astăzi, când copilul din mine pare pierdut și singur, iar iubitul din tine nu pare, ci

chiar este acolo, departe, încerc fie și numai o regăsire iluzorie, topăind cu sufletul la picior, într-un vagabondaj frenetic care trebuie să mă ducă, până la urmă, undeva. Unde? Dacă mă primești și promiți să nu faci nazuri la cele ce vor urma, îți voi împărtăși teribilul meu secret de îndată ce ne vom topi unul în brațele celuilalt. Cu toată dragostea mea...”

Sau: „Iubitule... Îmi dai voie să-ți spun astfel, nu? Mai ales dacă sunt așa cum mă arăt, adică fetița cuminte, răbdătoare și înțeleaptă. O minune, nu alta... Fotografiile trimise (și, culmea, primite în timp record!) m-au încântat. M-au răvășit... m-au zguduit... m-au făcut să sar în sus, să mă aprind și să mă sting... nici nu pot defini starea în care m-au aruncat. Pentru prima oară, m-am descoperit altfel decât mă obișnuisem cu mine însămi. Văzută prin ochii tăi, am devenit dintr-odată mai cochetă, mai frumoasă, mai... nu știu cum. Adică știu, dar nu e frumos să mă dau prea mare, folosind adjective tentante și incandescente precum „superbă”, „splendidă” sau chiar „încântătoare”. Sunt modestă, dar țin să se știe asta! Îmi dai voie, nu-i așa? De trei ore, de când am intrat în posesia plicului, nu fac altceva decât să foiesc și să răsfoiesc minunatele cartoane, pe care nu mă mai satur să le tot admir. Nu pe mine (nici n-ar fi frumos), ci doar chipul acela surprins și fixat de către tine. Imortalizat – cum se spune în acel limbaj convențional și searbăd, care nu va lăsa niciodată să se bănuiască nici trăirea autentică, nici vibrația imperceptibilă – dar cu atât mai reală – investită de amândoi, deodată, în străfulgerarea clipei. Îți mărturisesc, dar de data asta fără jenă, că nu mă mai satur privindu-mă și descoperindu-mă nu așa cum mă știam eu, ci cum m-ai văzut tu. Nu, serios... sunt chiar atât de nemaipomenită cum s-ar crede din imaginile acestea parcă străine mie, de care mă tot minunez, incapabilă să mă desprind de sub atracția lor inefabilă?”

Alta: „Dragă M.E. Știi că inițialele tale, pronunțate într-un anume fel, dau cuvântul „Aimé”? Am descoperit chestia asta chiar acum și, pentru că mă consider atât de

deșteaptă și de norocoasă, nu-mi mai încap în piele de bucurie. Ar trebui, poate, să te întreb mai întâi dacă nu cumva ți-o mai fi spus cineva în felul ăsta, dar refuz categoric să admit așa ceva. Lasă-mă (poftim, îmi iau singură dreptul) să mă consider autor unic, absolut și să mă bucur de exclusivitatea drepturilor cuvenite pentru găselnița de care sunt atât de mândră. Și nu numai de ea... ci și de multe altele, cum ar fi: ideea de a învăța limba franceză atât de bine, încât nu doar să mă pot înțelege cu tine, ci să și izbutesc să-ți transmit prin intermediul ei tot ceea ce gândesc și simt pentru tine. Ideea de a-mi părăsi confortul mărunț, poate chiar meschin, al camerei de cămin, într-o duminică de iarnă când nu-ți venea să scoți niciun câine din casă, spre a mă întâlni - întâmplător... miraculos... niciun cuvânt nu este exagerat prin comparație cu ceea ce însemni tu, de atunci, pentru mine - cu alt călător (sper că îl cunoști!) pornit pe cărările imprevizibile ale hazardului. Ideea de a lăsa să plece fără mine un tren mohorât și ostil, cu toate că următorul (inevitabil, până la urmă) nu putea să fie decât și mai rece, mai străin și mai antipatic. Ideea de a te purta, câteva ore, prin orașelul medieval descoperit în același timp cu tine, deși îmi consumasem până atunci zeci, poate chiar sute de ore numai în gara lui mică și neprimitoare, neștiind cum să mai omor un timp inert, destinat până atunci așteptării sterpe și monotone. Ți s-o fi părut ciudată, poate, acea călăuzire printr-un burg cățarat pe coline, acoperit de zăpada albă și invadat de puzderia bezmetică a ciorilor negre, bătut de vântul în rafale care ne-a împodobit obrajii cu mii de ace ascuțite, tot străduindu-se parcă să ne împingă, până la urmă, în obscuritatea amorțită și difuză a unei ceainării unde doar câțiva bețivi rătăciți își scufundau năduful în ceștile nu îndeajuns de deteriorate spre a nu putea adăposti, pe fundul lor slinos, viciul conspirativ cu miros de alcool prost, rar și totuși ieftin. Știi, iubitele... îmi stăruie nu în memorie, ci de-a dreptul în suflet acea înserare pustie, stranie... lăsându-se asupra noastră ca un capac izolator. Cu mine atârnată de brațul tău și cu tine

purtându-mă, parcă, într-o stare de imponderabilă plutire, strecurându-ne numai noi doi printre nămeții înghețați și sticloși, poticnindu-ne și râzând de câte ori ne trezeam aruncați unul în brațele celuilalt. Certitudinea unei intimități pline și depline, numai a noastră, cunoscându-ne cu fiecare pas făcut, vorbă rostită sau fiecă gând nerostit... fără nicio frică, o reținere sau orice alt obstacol. Tu - Prințul din basm și eu - o Cenușăreasă mai deschisă și mai încrezătoare în șansa ei. Pot să-ți mărturisesc acum, eliberată de grija de a-mi fi răstălmăcite gândurile și sancționată sinceritatea, că te căutam, fără a cuteza să cred în existența ta, darămite să te mai și găsesc. Te așteptam, tânjind în adâncul sufletului după întâmplarea din poveste, despre care știam îngrozitor de bine că nu poate fi adevărată decât în acea poveste. Iată după cât timp și pentru ce m-am deschis și m-am abandonat ție aproape instantaneu, cu încrederea desăvârșită pe care ți-o dă - în clipele rare, dar cu atât mai însemnate - convingerea irepetabilului, a șansei trimise și hărăzite să-ți încerce intuiția, să-ți îndeplinească așteptările și să-ți schimbe viața. De atunci, din seara aceea fascinantă de noiembrie, te-am ținut în inima mea, în gândurile mele. Acolo de unde nu concep, nu pot și nu vreau să-ți dau drumul, oricât de departe ai crede tu că te afli. A ta..."

Scrisorile ajunseseră, foarte curând, să o absoarbă cu totul. În așteptarea câte unui telefon greu de prins ori a unei sosiri mai mult sperate decât programate, se năpustea asupra foilor. Le umplea, una după alta, cu o fervoare și o lăcomie de care nu se crezuse niciodată aptă. Din studenta deschisă, sociabilă și guralivă devenise, în scurt timp, o ființă retrasă, gravă, interiorizată... de nerecunoscut pentru colegi. Aceștia îi diagnosticaseră cu precizie suferința, dar greșiseră tratamentul, preferând insistențele și ironiile - întotdeauna mai la îndemână și mai de efect. Foile de hârtie - întotdeauna albe - o atrăgeau, o vrăjeau și o excitau, asemeni unor cearșafuri imaculate, aruncându-se și abandonându-se lor, într-un soi de frenezie, ba chiar de exaltare. Deși, la început, îi fusese

rușine să recunoască, fie și numai în sinea ei, dezlănțuirea trăirilor amoroase și revărsarea lor în scrisori îi produceau stări paroxistice, de intensitatea și savoarea celor orgasmice. Nu încerca să și le reprime, dimpotrivă, dădea curs - cu o firească plăcere - unor asemenea impulsuri dezlănțuite. În urma acestui ritm epistolar, se împrietenise cu ambele oficiante de la poștă, căci se întâmpla - nu o dată - să scrie și să trimită mai multe plicuri în aceeași zi. Grija ei pentru cât timp va trece până vor sosi la destinație - și niciodată a faptului dacă vor ajunge sau nu - li se părea de-a dreptul comică funcționarelor, care știau prea bine parcursul unor asemenea plicuri, adresate străinătății. Invariabil (și aceasta nu mai era pentru nimeni un secret) ele poposeau mai întâi la „camera 16”, așa fusese botezat serviciul unde corespondența interceptată era desfăcută, citită, fotocopiată și abia apoi - eventual - trimisă mai departe.

Preocupată, obsedată chiar de persoana destinatarului, ea nu și-a pus niciodată problema impresiei produse asupra celorlalți intermediari de nebunia ei epistolară. Nu făcea, pentru nimeni, un secret din asta, ori de câte ori se întâmpla să fie întrebată, atunci când se întâlnea cu vreo cunoștință, asupra grabei de a încredința poștei o scrisoare. Alta. Încă una...

„Dragul meu drag... Am avut o noapte îngrozitor de chinuită, deși, îmi dau seama, ar fi trebuit să fie una minunată. Ilustrata primită chiar ieri de la tine o știam, deja, pe dinafară. Inclusiv textul standard, tipărit, care explică imaginea de pe verso. Sunt nebună, nu-i așa? Nebună după tine... Cartonul colorat, purtător de vorbe frumoase, de gânduri tandre, adică de dragostea ta nețârmurită, a ajuns aproape un fetiș. Încă unul, cel mai recent. Am așezat-o la loc de cinste, între paginile tratatului de endocrinologie pe care ar trebui să-l învăț pe dinafară până la sfârșitul săptămânii, când am examen. Ți-ai găsit... Nu-mi intră în cap nimic, vreau să spun nimic în afara cuvintelor tale pe care, cu cât le reiau mai des, cu atât le găsesc înțelesuri mai profunde, sensuri mai

minunate, nuanțe mai încântătoare. Când am adormit, cartolina era alături de mine, așezată pe pernă. Mi-am propus... mi-am impus să... te visez! De unde să bănuiesc că împlinirea acestei dorințe avea să se transforme, pe parcursul nopții, într-un coșmar prelung, confuz, traumatizant? Am visat că fugeam împreună. Eram desculți, ba chiar complet goi, într-un peisaj pustiu, cu teren accidentat și obstacole de tot felul. Eu mă tot împiedicam și cădeam... mă păraseau forțele și strigam, disperată, după tine, rugându-te să mă aștepți. Nenorocirea era că îmi dădeai asigurări în acest sens, dar te îndepărtai tot mai mult, până ai dispărut cu totul. Niște bubuituri cumplite în ușa camerei au avut meritul de a pune capăt calvarului. Voci aspre, brutale, mă somau să deschid imediat. Abia când Miruna, colega mea de cameră, a intrat de afară, speriată și scârbită, am înțeles că tot scandalul (un control administrativ făcut împreună cu poliția) se petrecea undeva, în apropierea noastră, pe același culoar. M-am trezit plângând, perna era udă, iar din cuvintele tale nu mai rămăseseră decât niște pete diforme, ilizibile. Știu că e o prostie, ca orice superstiție băbească, dar această înlănțuire de situații m-a speriat, m-a indispus teribil, înșurubându-se în mintea mea ca un semn... un avertisment. Caut să mă amăgesc, prinzând curaj la gândul-pansament că, poate, mă înșel. Sunt surmenată, stresată, înspăimântată. Cu toată dragostea, mereu și numai a ta..."

Nu-și făcuse probleme asupra ajungerii lor la destinație. De aceea, nici nu a urmărit dacă se întâmplă așa sau nu. I se părea normal ca răspunsurile primite să nu respecte, de cele mai multe ori, cronologia strictă. Ar fi fost imposibil ca Aimé să le returneze, ca pe niște mingi de tenis, oferind o replică promptă tuturor gândurilor, interogațiilor, tristeților sau entuziasmelor ei, unele mai nestăpânite decât altele. În fond, ce ar fi putut să-i răspundă el, un bărbat îndrăgostit, dar matur și sobru, atunci când ea se lansase, plină de un avânt impudic și total, în descrierea „avant la lettre” a ceea ce trebuia să fie

prima lor noapte de dragoste?

„Știi, iubitele?... Mă gândesc neîncetat, îmi fac planuri, vise, dar și o mulțime de griji referitoare la clipa minunată când ne vom cunoaște cu adevărat, deplin și profund, unul pe altul. Visez (cu ochii deschiși, desigur! Ceea ce înseamnă evitarea eventualelor coșmaruri, dar și șanse mai mari de a se îndeplini întocmai) să fim numai noi doi, singuri, într-o cabană din bârne, iarna (numai iarna!), la munte... Camera să aibă pe jos un parchet lucios și blănuri de fiare sălbatice aruncate ici și colo... geamurile înghețate bocnă, acoperite cu flori albe prin care să pătrundă, noaptea, lumina lunii reflectată de zăpadă. Voi ieși din camera de baie, înfășurată într-un prosop pufos... și te voi privi mirată de a te găsi tot îmbrăcat în haina ta de homespun, cu nodul cravatei doar ușor slăbit și cu țigara tremurând imperceptibil în colțul unui zâmbet deopotrivă de sfios și, totuși, de complice... Îți voi scoate lucrurile, unul câte unul, trăgându-te încet spre - și apoi în - baie, agățată strâns de gâtul tău... doar din teama de a nu te pierde în aburul gros și protector pentru pudoarea ta atât de neobișnuită. Apoi...”

XX

Niciunul nu mai spune nimic. Șoferul - din respect pentru clientul său. E limpede că i-a pierit cheful de vorbă. Oboseală, suprasaturație? Cele întâlnite în doar câteva ceasuri, de când durează această călătorie, i-au schimbat evident dispoziția inițială. De unde se arătase curios și entuziast, receptiv și guraliv, acum a devenit doar sobru și preocupat. Ai zice să se uite pe geam, eventual absorbit de peisaj. Dar lui Paul Vărzaru i-au stat prea mulți clienți alături, în mașină, ca să mai confunde o asemenea stare aparentă cu refugiul în sine. Aparatul de fotografiat - indiciu grăitor al interesului și curiozității, al dorinței nemuririi celor mai interesante locuri, persoane ori ipostaze întâlnite în cale - zace, aruncat neglijent pe bancheta din spate. Nu-i mai trebuie nimic. Într-un fel, șoferul se simte vinovat. Fie și numai pentru faptul de a-l fi acompaniat, la cerere, în acest periplu ce se dovedește, pe

alocuri, tot mai greu de digerat. Oricât de sincer și-ar evalua, acum, inițiativele, nu se poate acuza – dar nici scuza – de modul cum s-au orânduit lucrurile. Proasta lui inspirație de a-l fi introdus în mahalaua Zăbrăuților, la margine de București, și cele descoperite acolo au ajuns să pară o nimica toată prin comparație cu episoadele care i-au urmat. E drept, pe acestea nu le-au căutat. Au dat peste ele...

Ca și peste bariera de cale ferată care le taie drumul acum. E de așteptat. Chiar dacă aproape toate vehiculele ajunse aici opresc puțin, se orientează și apoi se strecoară printre vergile șui – niște prăjini vag vopsite în alb și roșu, oarecum lăsate în jos, într-un unghi de minimum de grade față de orizontală. Românul nu se miră de ceea ce vede. Încă unul din obiceiurile pământului, oralizat într-o snoavă foarte răspândită potrivit căreia orice obstacol există pentru a fi sărit de cei puternici, șmecherii se strecoară și numai proștii rămân în fața lui. Așa, ca ei... Au oprit, s-au dat jos și asistă la derularea traficului: aceleași biciclete și căruțe, tractoare, autobuze sau automobile, acestea din urmă învăluind locul într-un nor gros și înecăcios de fum, specific combustibilului prost și motoarelor vechi, uzate. Nicio grijă dinspre lungul căii ferate, o linie mărginașă, brăzdată de vechile traverse din lemn și străjuită, la câteva zeci de metri distanță, de silueta unui semnal metalic, al cărui braț stă înțepenit într-o poziție la fel de incertă, de aproximativă, cu cea a barierei... bătând totuși către „deschis”.

— Și trenul?!

Nedumerirea elvețianului este într-un totuși justificată. Se scurseseră minute bune de când stăteau în loc, așteptând degeaba. Nu se vedea nimic. Cantonierul își părăsise locul de veghe, aflat lângă manivela masivă și ruginită, al cărei rost continuă să fie de a acționa bătrânul mecanism. Poți cel mult deduce că a dispărut și el pe cine știe unde. Revine, după un timp, trăgând de frânghie o capră recuperată, pesemne, din miriștea învecinată. Cu mișcări stereotipe, îndelung exersate, dar la fel de lipsite

de grabă, omul - din a cărui uniformă se mai păstra doar chipiul - a legat animalul chiar de lemnul barierei. Doctorului Eissler îi mai trecuse din mirare. Putea să admire detașat întregul ceremonial. Doar când patrupedul s-a îndreptat, agale, către spațiul dintre șine, apucându-se să ciugulească plictisit niște fire de buruieni răsărite printre traversele terasamentului, s-a arătat interesat de soarta lui în momentul trecerii trenului... și cum de acceptă ciudatul păstor un sfârșit mai mult decât previzibil. De fapt, nonșalanța cantonierului le oferea cheia bizarei situații - apariția garniturii nu era ceva de actualitate. Chestionat, omul cu șapcă a confirmat deducția. Atunci, de ce mai ține bariera oarecum închisă?

— Păi... că așa trebuie să stea dânsa aplecată când dumnealui se găsește la mai puțin de trei kilometri și opt sute cinzeci de metri de trecerea de nivel. Așa ordonă reglementul... nu e voie să se pună nimenea cu el.

E nevoie de alte întrebări pentru a afla toată povestea, căci omul, plictisit și îmbufnat, se arăta mai preocupat de capră, decât de tren. În cele din urmă, au reușit cu greu să smulgă de la el informații cât de cât coerente despre ceea ce se petrecuse după curbă, nu departe de locul unde se aflau ei. O cursă mixtă (având în componență și vagoane de călători, și de mărfuri) se oprise între stații și rămăsese acolo.

— S-a stricat... s-a întâmplat ceva cu locomotiva?

— Aaa... nu. Doar cu mecanicul.

Acesta oprise trenul când ajunsese în dreptul unei livezi aflată pe marginea căii ferate. I-a cerut unui copil, care păștea oile, să-i culeagă câteva prune, căci prea i se făcuse poftă de ele și urât de drum. Dar puștiul, al dracului, i-a cerut bani. Mecanicul l-a înjurat, reproșându-i plin de năduf și lăcomia, și lipsa de respect pe care o datorează unui om mai bătrân și, pe deasupra, îmbrăcat în uniformă de feroviar! După care, spre a-i da peste nas, arătând că se poate descurca și singur, a coborât de pe locomotivă și s-a cățarat în pom. Sus de tot, aproape de vârf, unde erau fructele mai coapte. Din grabă sau numai

din nebăgare de seamă, se sprijinise pe o cracă nepotrivită pentru gabaritul său, care nu l-a suportat și s-a rupt. A căzut brusc, ca un bolovan, trecând printre crengi și slobozind un urlet disperat, parcă mai puternic decât șuieratul locomotivei părăsite. Cantonierul l-a auzit perfect, avea urechea formată... Impactul cu pământul îi fusese fatal ghinionistului culegător - și-a frânt gâtul și a murit în câteva minute, înconjurat de toți călătorii care se agitau, fără a-i putea fi de niciun folos. Unul dintre ei a venit, pe jos, să anunțe evenimentul la cel mai apropiat punct fix. De aici, unul dintre șoferii care auziseră istoria trebuia să comunice nenorocirea când va ajunge în primul sat. El, feroviarul de serviciu, nu putea să rezolve nimic în acest sens, chiar dacă intra în atribuțiile sale. Nu că n-ar fi vrut, dar n-avea cum. Cablurile de comunicații fuseseră iarăși furate, cu câteva nopți în urmă, de către ȣiganii care ori le vindeau la centrele de metale vechi, ori le topeau, făcând ȣingiri și cazane din cuprul astfel obȣinut. Se întâmpla frecvent, nu doar în zona respectivă, ci cam prin toată țara.

— Ici-șă, în fundul ăsta de lume, merge mai încet cu reparaȣia... atâta tot. Da' ne-am obișnuit, nu-și mai face nimeni probleme... Asta era evident. Și trenul? Și victima??

— Eee... știȣi cum se zice: mortul de la groapă nu se mai întoarce. Să-i fie țărâna ușoară, săracul, că era băiat bun...

Altfel, trebuiau îndeplinite formalităȣile legale acolo, la locul nenorocirii. Până venea procuratura să constate cele întâmplate... până apărea alt feroviar să preia trenul părăsit și să-l ducă mai departe... Puteau s-o ia ca și ceilalȣi, de-a dreptul printre beȣe. El unul nu putea ridica bariera, căci în regulament nu scria nimic despre cum trebuie procedat când cade mecanicul din prun.

Doctorul Eissler se arătase nu doar stupefiat, ci și disponibil să se deplaseze la locul accidentului... poate era nevoie de competenȣa sa. Mai marele peste barieră l-a deconsiliat plictisit, așa cum capra lui, păsând printre șine, alunga alene muștele care o anturau. Nu mai era

nimic de făcut. Ajunsese vestea că un veterinar, aflat întâmplător în trenul blocat, constatase decesul. Restul era treaba popilor...

După ce s-au pus din nou în mișcare, domnul Paul a fost din nou solicitat pentru a comenta noutățile. Străinul nu putea pricepe cum poate fi acceptată o asemenea brambureală generalizată. Nu există reglementări, sisteme de prevenire ori de sancționare a infinității de ciudățenii și aberații de care te lovești la tot pasul? Și care dau peste cap un întreg sistem?!...

— Ba, de existat... există. Doar că nu se respectă. Nu m-ați crezut - sau, în orice caz, v-ați îndoit - când am afirmat că regula acestei lumi este aceea de a nu respecta niciun fel de regulă. Cei puțini, care încearcă să reziste și să se opună acestei tendințe în continuă expansiune rămân păcăliți, păgubiți. Chiar desconsiderați de către cei ce constituie majoritatea. N-au nicio șansă de a-și impune principiile, atitudinile, comportamentul. Sunt considerați proști și, firește, ies mereu în pierdere. Ce vreți?... Regula de bază a democrației - dreptate au întotdeauna cei care sunt mai mulți. Priviți!...

Din sens opus, tocmai veneau doi bicicliști. Fiecare purta pe ghidon câte un colac mare din sârmă groasă de cupru. Nu era greu de bănuir nici proveniența prețiosului material, nici felul în care ajunsese în posesia lor. Aducându-și aminte de comisionul Nonei, transmis la telefon, pe elvețian l-a fulgerat o stare de disconfort. Avea de preluat de la primar câteva vase de aramă, pe care trebuia să le ducă la Geneva. Acum, după ce văzuse cum stau lucrurile și ce consecințe apar, îl deranja teribil ipostaza de a deveni, și el, o verigă a unui asemenea lanț. Ce avea de făcut spre a nu ajunge - chiar și numai în ochii șoferului - părtaș la așa ceva? Căci domnul Paul își va da imediat seama - chiar dacă nu va spune nimic - despre ce este vorba. Și, mai ales, despre răspunderea ce-i revine. Va triumfa astfel punctul său de vedere, brutal și greu de combătut prin exemple concrete, potrivit căruia toți sfârșim prin a ne adapta, a servi și a perpetua deplorabilul

sistem.

Căzut, ca într-o groapă, în penibila perspectivă, indispoziția elvețianului s-a accentuat. Omul de lângă el a devenit, pe nesimțite, un virtual martor. Până atunci, îi făcuse plăcere să-l considere ghid, dacă nu chiar un necesar și plăcut inițiator în complicatele probleme ale acestei lumi. Iată însă cum precizările, nuanțările și chiar dezvăluirile sale au atins un nebănuit punct critic. Dincolo de el, apare pentru ascultător o stare de dezamăgire și disconfort: prea mult, prea plin, prea serios și prea grav... Paradoxal, ea provine nu atât din cantitatea, cât din calitatea argumentelor ce susțin demonstrația. Poate și tonul folosit în expunere... Dar nu, acesta s-a dovedit ireproșabil. Mai curând savoarea demonstrației a ajuns să-l deranjeze, asemeni firicelelor de nisip pe care le simți, prea târziu, că ți-au intrat în ochi, iar aceștia lăcrimează deja. Paul Vărzaru pare atât de satisfăcut când izbutește să te aducă la concluzia lui, încât elvețianul se trezește nu numai implicat, ci și - într-un fel - răspunzător pentru cele aflate. Le admirase, fără a înțelege substratul precar, pe alocuri nociv, oricum condamnable sub aspect etic. Ba chiar și contribuisese la perpetuarea și agravarea unor asemenea stări de fapt, prin ajutoarele aduse sau prin anumite inițiative în favoarea cărora se zbatuse prin „Operation Villages Roumaines”... pentru ca acum să fie copleșit, de contactul direct cu urmările lor. Lui, care se îndrăgostise orbește, necondiționat, de această țară, considerând-o minunată, i se smulgea acum ceva... ca un fel de voal. Ieșit de sub protecția lui - care diminuase contrastele și edulcora percepția - se vedea obligat să constate că obiectul admirației sale arată destul de diferit... și asta nu în bine. Vinovat pentru așa ceva era, poate, și modul de a înțelege și a explica lucrurile al companionului său. Considerațiile și comentariile sale, precise ca o tăietură de bisturiu, acide ca un astringent, dar și politicoase ca un pansament, semănau cu o intervenție chirurgicală exploratorie, pe care ai tot amânat-o, luându-te după starea generală bună a

pacientului și sperând că restul simptomelor alarmante se vor remedia prin capacitatea de autoapărare a organismului. Pentru ca, într-un târziu, să te trezești în fața unei maladii avansate, poate nu fatală, dar, oricum, greu de tratat. Inconfortabilul său îndrumător se dovedea a fi un cinic irecuperabil. Ce-i drept, îl avertizase de la bun început asupra respectivei trăsături, expunându-i cu mândrie avantajele majore ce decurg dintr-o asemenea abordare: luciditatea și sinceritatea. Până la un punct, musafirului îi conveniseră amândouă. Pentru ca să constate, după numai câteva ceasuri de conversație, că și una, și cealaltă devin incomode, greu de acceptat și de suportat ca atare. Explorată – și explicată – prin prisma acestui filosof ratat, eșuat lângă volan și obligat să intre permanent în contact cu noi realități (însemnând, cel mai adesea, tot atâtea confirmări) lumea românească apărea nemilos și brutal sfâșiată. De fapt, nu lumea ca atare, ci doar imaginea ei. Neplăcută revelație! Cel puțin pentru un intrus ca el, silit astfel să descopere ca fiind grotesc ceea ce considerase până atunci doar pitoresc. Sub acest fluid interesant, dar totuși antipatic, multe din slăbiciunile sau disfuncțiile cunoscute se transformau în niște repere semnificative, unele de-a dreptul emblematice, oscilând pe o axă tot mai îngustă între ridicol și imoral, meschin, absurd, deplorabil. Martin Eissler se trezise parcă aruncat într-un mediu lunecos, descurajant, dezamăgitor. În pofida manierelor sale ireproșabile și a unui limbaj elevat, domnul Paul ăsta avea un har... poate mai curând o hibă, un nărav: acela al scormoneliilor neobosite, înverșunate, aproape masochiste. Cucerit de eleganța și suplețea discursului său, i te abandonai cu toată încrederea. Ca să ajungi, pe nesimțite... unde? Mult dincolo de aparența agreabilă, uneori amuzantă, a lucrurilor, scufundându-te într-un soi de mlaștină poate reală, dar categoric dezagreabilă. Fără să vrea, memoria afectivă îi alunecă pe luciul întâlnirii de afaceri cu Șerban Dragu și secretara sa. Oricât nu i-ar conveni alăturarea, e obligat să recunoască congruența dintre revelația negativă pe care a încercat-o în seara

precedentă și pesimismul fără menajamente, dar și fără speranțe, al actualului interlocutor. Nona îi prezentase și îi explicase România cu o încântătoare detașare. Nu pune nimic rău la inimă, plasând întotdeauna motivațiile într-o zonă mărunță, acolo unde până și chestiunile neplăcute deveneau mici și trecătoare, ușor de evitat sau chiar de înghițit. Un derizoriu corigibil sau măcar pasabil, pe alocuri agasant, dar niciodată grav, lăsându-te să-ți manifesti, pe lângă eventuala contrarietate, o necesară îngăduință. După felul ei de a percepe realitatea de aici, orice element, situație sau stare rămânea – în ultimă instanță – drăguță, de înțeles și de scuzat, în perspectiva unei posibile ameliorări. Ca și prietenul său Alex – jurnalistul, șoferul manifesta o plăcere aproape sadică în decelarea unor resorturi oribile și – ceea ce apărea absolut deprimant – incurabile. Cu aerul că evită orice fel de sentință sau de diagnostic, izbutea performanța de a nu lăsa intactă nici cea mai mică nădejde că, într-un viitor rezonabil, s-ar mai putea schimba sau măcar îmbunătăți ceva. Numai în aparență detașat și îngăduitor, omul se sprijinea zdravăn pe același scepticism pe care – culmea! – îl reproșa sever celorlalți. Și Alex manifesta aceeași predilecție pentru comentarii sarcastice, dure, șocante. Dar acestea punctau, numai, un discurs discontinuu și, în orice caz, mai superficial, limitat la faptul divers. Or, filosoful acesta, care lăsa impresia neplăcută că le-ar ști pe toate, aproape că te apucă de gât și de trage după el, obligându-te să pătrunzi nu într-o întâmplare oarecare – poate neplăcută, dar trecătoare, izolată – ci direct într-un fenomen mai amplu și mai profund. Poate și spațiul închis, în care se găseau amândoi, să contribuie la accentuarea disconfortului, a senzației de sufocare și respingere instinctivă, de care elvețianul începe să se simtă din ce în ce mai dominat.

Se apropie de Urzica Mică. Ca să-și mai ridice puțin moralul, doctorul se gândește la surpriza pe care o vor avea prietenii lui când se vor trezi cu el acolo, neanunțat. „Pe nepusă masă”, subliniase Nona când i-a dat ideea,

insistând asupra surplusului de autentic cu care urma să intre, mai mult ca sigur, în contact. Deocamdată, intraseră doar într-o turmă de oi care, nu se știe de ce, prefera deplasarea pe asfalt. Erau multe și se mișcau alene, deloc influențate de semnalele sonore ale claxonului. Behăituri răzlețe se amestecau cu zgomotele monotone ale tălăngilor de la gât. Privită de la distanță, priveliștea ar fi putut părea bucolică. Dacă mai adăugai la socoteală și Volvo-ul, înconjurat și blocat de patrupezele devenite stăpâne absolute ale șoselei, imaginea căpăta dimensiuni comice. Cu condiția ca să fie admirată sau gustată de la distanță. Așa, însă, înaintau cu greu.

— Mi... o... ritza? Parcă așa se numește oaia aceea legendară a dumneavoastră...

Întrebarea elvețianului îl amuză și îl încurajează pe șofer. Înseamnă că i-a trecut bâzâcul.

— Trebuie să fie, negreșit, pe aici, pe undeva. Incognito. Mă bucur că vă cunoașteți. În felul acesta, mă scutiți să mai pierd timpul descoperind-o și făcând prezentările.

Cu ciobanii, însă, tot au trebuit să se oprească. Erau doi și veneau la urmă, fiecare sprijinindu-se în câte o bucată de țevă metalică, menită să suplinească tradiționalul ciomag. Disproporția fizică dintre ei te ducea cu gândul la Stan și Bran. Cel mai corpulent avea atârnat de gât, cu o funie, un radio-casetofon portabil, din care se revărsa o muzică săltăreață, ritmată... totuși deloc asemănătoare cu cântecele populare după care se dădea în vânt Eissler. S-au oprit și au dat binețe, fără a-și ridica însă căciulile de blană din cap. Stăteau chiar în fața limuzinei, ca niște patrule coborâte de undeva, din alte vremuri. Apoi, cel mai mititel dintre ei s-a deplasat agale până la geamul șoferului, interesându-se încotro merg domnii și dacă nu au, din întâmplare, câte o țigară disponibilă. Elvețianul a auzit și chiar a înțeles solicitarea. Ca întotdeauna, era gata să le ofere ceva. Șoferul l-a zărit, însă, cu coada ochiului și i-a făcut semn să stea liniștit, că nu e cazul. După care a scăpat repede de restul

conversației, ba chiar de obstacolul ce le bara drumul. Surprins de schimbarea de atitudine a ciobanilor și de zelul neobișnuit cu care au renunțat la pretențiile lor, eliberând drumul, musafirul s-a arătat curios asupra argumentelor cu care șoferul îi convinsese atât de repede.

— Un mic truc... nevinovat, dar necesar. Le-am spus că sunteți procurorul general al statului și că mergem la o anchetă importantă.

Elvețianul se amuză, dar îi pare rău că nu a fost lăsat să le dea pachetul de țigări solicitat.

151 - Lăsați-i... nu aveți idee cât câștigă unii ca ăștia. Cei mai mulți dintre ei îndoiaie laptele cu apă... vând brânza și lâna calculându-și prețul numai în dolari... și s-au spurcat taman la muzică hip-hop. Vezi Doamne, s-au dat pe brazda civilizației. Dar la milogeală și cerșetorie tot nu renunță.

Pe fundalul arămiu al cerului, se decupează turla bisericii. Dar, până la ea, au de trecut pe sub ceea ce localnicii denumesc „Arcul de triumf”. Triumful cui? Nimeni nu mai este dispus să recunoască azi că ridicola hardughie din tinichea fusese proțăpită acolo, în capul satului, cu vreo douăzeci de ani în urmă, spre a simboliza victoria socialismului și trăinicia eternă - credeau constructorii - a celei mai bune și mai drepte dintre orânduiri. Între timp, de ea s-a ales praful, ca și de multe dintre glorioasele-i realizări. Nu le-a trebuit prea mult urzicenilor ca să se năpustească asupra rămășițelor, aflate la îndemâna celor mai curajoși dintre ei. În satul lor, revoluția anti-comunistă s-a considerat încheiată atunci când gardurile și grajdurile fostului colhoz, ca și mobilierul, întrerupătoarele electrice, prizele, cercevelele ferestrelor și ușile sediului de partid au dispărut, fiind furate în timpul devastărilor vesele, chiar entuziaste, care însoțiseră spontan primele manifestări libere... Supraviețuise, în mod inexplicabil, numai această inutilitate masivă, pe care poposesc și acum, în tihnă, zgomotoasele și dinamicele cârduri de ciori. Când sosirea fraților genevezi era anunțată și pregătită corespunzător

de autoritățile comunei, enormul banner de tablă primea pe fața dinspre exteriorul satului un fel de husă, pe care stătea scrisă în franțuzește o stângace, dar sinceră urare de bun sosît. Acum, însă, alcătuirea metalică își etala în tihnă hidoasa inutilitate. Nu avea nimeni nevoie de serviciile sale...

Vremea de octombrie scoate în evidență farmecul frust al peisajului. Pâcla alburie a înserării calme filtrează și amestecă nuanțele. Prin străvezeala ei, norii flenduriți, cu irizări ciudate de cenușiu, mov sau bleumarin se târâie, îmbrânciți parcă în dorul lelii de vântul nehotărât, pe fundalul arămiu al cerului. Din orizontul imprecis și neregulat o pornesc în sus siluete mărunte de pomi și case, garduri sau vite. Mai jos, galbenul obosit al porumbului din care mai rezistă doar cocenii, întrerupt de maroul dur al pământului arat sau de verdele stins al câte unei fânețe rămase necosită. Dintr-odată, privirea lacomă a oaspetelui se înnămoleşte în negru. Cât cuprinzi cu ochii, solul îmbibat etalează, din loc în loc, pete întinse de lichid. Printre ele șerpuiesc șleauri adânci - urmele de neconfundat ale unor roți de autovehicule ce se pierd într-o dezordine convergentă spre același orizont, ale cărui irizări portocalii amplifică decuparea unor siluete minuscule ce par - văzute de la distanță - că robotesc într-o agitație frenetică.

— Ooo... dar ce-i asta?! Un dezastru ecologic...

Mașina se oprește, fără ca pasagerul să fi solicitat acest lucru. Șoferul a aprins farurile, punându-le să lumineze cu faza lungă. Sub bătaia lor, urmele negre se prelungesc și se răsfiră aiurea chiar pe asfaltul șoselei, ducând spre centru.

— Dezastru spuneți? Dacă-i întrebați pe ei, s-ar putea să-l considere altceva...

Primarul își exprimă zgomotos nu surpriza, ci numai încântarea de a-l revedea pe musafir, oricât de nepoftit ar fi fost el.

— Picarăți cum nu se putea mai bine, domnu' doctor. E gata și mustul, ne-am pricopsitără și cu un găuroi foarte

rentabil în conducta de gaz din capul satului...

Subiectul izbucnește de la sine, doar că de pe poziții diametral opuse. Elvețianul se arată alarmat, cerând detalii despre ce s-a întâmplat și cum a fost posibil așa ceva. Îngrijorarea lui sinceră și motivată, pare mai curând comică - dacă e să o califici prin prisma guralivului Postolea.

— Nicio problemă, Șefu'... Unde n-avem noi bafta să ne pice batâr de două-trei ori pe an așa o plească? Am ajunge miliardari ca voi, elvețienii. Știți cum ați veni, atunci, aicișă la noi? Cu căciula-ntr-o mână și cu garnița în cealaltă, mânca-v-aș banii voștri.

Se scarpină lung și apăsător, fără jenă, în cap. Apoi le oferă, învâlmășite una peste alta, un potop de explicații asupra minunii grație căreia dumnealor, urzicenii, au devenit un fel de texani, lansându-se în afaceri cu petrol.

— Să n-am parte dacă vă mint... zău, acum ce interes aș avea? Da' pentru amărății ăștia ai mei e ceva cum nu există mai cinstit. Noi nu suntem ca țiganii sau borfașii, să ieșim noaptea cu burghiul la drumul mare. Da' dacă așa vru ăl de Sus...

Și le desenează pe hârtie o schemă aproximativă a instalațiilor vechi, neîngrijite și nesupravegheate de către compania de stat a petrolului (care preferă să treacă pagubele în costurile de producție și transport, adică în preț) precum și a traseului subteran pe care îl străbate conducta prin vecinătatea satului. Dacă așa stau lucrurile, nu-i vina lor că, de vreo două săptămâni, s-a fisurat peretele acesteia. Destul cât să se infiltreze mai întâi în pânza de apă freatică, apoi să îmbibe solul.

— Știți cum?... De prin vară începuse să pută apa din fântânile oamenilor a gaz. Zise unul... se plânse altul... Până și la mine acasă, să le fi văzut pe domnișoarele mele ce strâmbau din nas...

Nu le-a trebuit mult până să priceapă că-i rost de o învârteală nesperată. În loc să anunțe autoritățile despre defecțiune, se puseră pe ceea ce ei numeau „afacerea secolului” - adică săpară, pe dibuite, până ajunseră la

conducta veche, ruginită...

— Nu-i făcură nimic, pă onoarea mea! Doar ce încercară să curețe puțin locul...

Adică lărgiră spărtura, construind un primitiv bazin de colectare. Apoi încă unul... și niște șanțuri de scurgere - amenajare în toată regula, chiar dacă destul de primitivă. De atunci, toată lumea e foarte mulțumită. Proprietarii terenurilor pe care se desfășoară activitatea au stabilit o taxă de exploatare, pe care o plătește fiecare culegător. Nu au altceva de făcut, decât să o încaseze în avans. Ceilalți s-au năpustit mai întâi asupra magazinului sătesc, pe care l-au golit de tot ce înseamnă recipient: canistre, găleți, butoaie... Până și cădițele de baie pentru copiii mici, confecționate din material plastic, au fost cumpărate și puse la treabă, adică umplute cu scursura respectivă. Plasele de nylon, folosite îndeobște la ferestre, contra muștelor și a țânțarilor, fuseseră reorientate profesional pentru a filtra lichidul gros, amestecat cu pământ și alte gunoaie.

— Știți cum merge treaba? Strună! Robotesc toți la găzărit... mamă-mamă!

Și le explică, metodic, în ce constau organizarea și diviziunea familială a muncii:

— Ai în putere trag la recoltare și încărcare. În genere, copiii mai măricei și chiar unele muieri, dacă n-au brațe destule în ogradă. De acolo, care cu mașina - dacă are așa ceva - care cu căruța sau căruciorul, care cu măgarul sau bicicleta... duc marfa acasă. Acolo e treaba babelor, că-s mai cu răbdare și mai neputincioase, să stea pe scăunelul de muls vaca, să bage cănița în căldare și să treacă gazul prin sită. Când produsul e gata filtrat, intră pe mâna celui mai de încredere din casă, de obicei capul familiei, care pleacă cu el la vânzare. Se dă bine, pe marginea drumului, cu jumătate din prețul de la pompă.

Uimit și îngrozit, doctorul Eissler s-a interesat despre gradul de infestare a apei de băut, dar a aflat că asta nu mai are niciun fel de importanță. La cât se câștigă din afacere, oricine își permite să cumpere și să bea apă

îmbuteliată.

— Asta dacă cumva ești din ăla... de nu-ți place vinul sec, adăugase primarul, făcând șmecherește cu ochiul. Cât despre spălat – iarăși, nicio problemă. Păi, care-i cel mai bun leac când te-au năpădit păduchii? Aud...? Eram sigur că nu știți – te dai cu gaz, domnule doctor! Care va să zică, igienă a-ntâia, ce mai...

Se aflau în biroul său de primar, unde ținea la loc de cinste, pe masa de lucru, drapelul cantonal al Genevei, ziarul „Le Temp” și nelipsitele flori artificiale. A scos din frigider (un bătrân Zil sovietic, huruind ca un tractor) tava pe care erau cu dichis pregătite niște gustări, îndemnându-i să se servească; agitat și degajat, apucă cu degetele o bucată de brânză pe care și-o aruncă în gură, continuând să trăncănească în același ritm. Vorbea mult și tare, nelăsându-i interlocutorului răgazul să asculte măcar traducerea, dacă nu să se și dumirească, sub potopul de palavre revărsat fără încetare. Își cerea scuze la tot pasul, invocând surpriza și manifestându-și încântarea de a-l avea pe domnul doctor ca oaspete. Chiar dacă se înserase, a ținut neapărat să le arate minunățiile cu care comuna se fălește – toate realizate sub mandatul său de șef al obștii: introducerea curentului electric în cimitir, clopotul automat al bisericii, pornit de la distanță cu telecomanda și echipa sătească de fotbal, al cărei stadion urma să se construiască în viitor, din exploatarea a ceea ce el numea, fără nicio glumă, zăcământul petrolifer. După ce a constatat, cu o ușurare prost mascată, că niciuna dintre celelalte notabilități nu sunt de găsit, spre a trage un chef pe cinste, i-a invitat să le și arate primul obiectiv. Se întuneca devreme, așa încât plimbarea printre mormintele ornate cu becuri colorate a avut – cel puțin în percepția lui Paul Vărzaru – toate elementele definatorii ale kitsch-ului: cruce din neon și firmă animată de efecte luminoase, instalație de radioficare și ghirlande din becuri colorate suspendate printre morminte, candelă cu reostat...

Noaptea au dormit, ca vai de lume, în ultramodernul dispensar comunal, cel de care doctorul Eissler era atât de

mândru, el constituind primul obiectiv finalizat în urma programului de întraajutorare frățească. Ce-i drept, utilitățile și restul amenajărilor erau, într-adevăr, impresionante, dar entuziasmul avea să sucombe iremediabil atunci când țevile de alimentare cu apă ale chiuvetelor din cabinete și ale grupurilor sanitare (vopsite patriotic în roșu-galben-albastru) s-au dovedit pur decorative, căci tocmai apa curentă lipsea... Sosit cu chiu, cu vai, către miezul nopții, pentru prezentarea omagiilor colegiale și manifestarea cuvenitei ospitalități, medicul șef s-a dovedit a fi băut, dar plin de efuziuni, confundându-l constant și agasant pe șofer cu arhitectul elvețian care dirijase lucrările de modernizare, binemeritând astfel adâncă și zgomotoasă lui admirație. Cu toată ora târzie, nu a uitat să-i ceară colegului elvețian o mulțime de medicamente – absolut necesare pentru sănătatea populației! – și să se intereseze cu multă nerăbdare asupra viitorului voiaj la Geneva, în care urmau să schimbe experiența oltenească pe aia elvețiană.

Noaptea a fost scurtă, dar bogată în... purici. A doua zi dimineață, apa adusă în canistre, pentru spălat, mirosea a petrol, iar primarul a țuică amestecată cu un parfum after-shave puternic, înțepător. Nu i-a lăsat până nu i-a dus la biserică, să admire clopotul pornit cu telecomanda și să-l vadă pe tânărul preot în exercițiul funcțiunii. Acesta a sfîșit, cu gesturi ample și voce puternică, mînea, tricourile și bocancii fotbaliștilor locali. A fost invocată stăruitor intervenția providențială, căci meciul următor trebuia neapărat câștigat, iar popa dovedise și cu alte ocazii că avea „mână bună la chestii din astea”, cum le numea Postolea. El însuși (le-a șoptit confidențial, căci o asemenea informație valoroasă nu era de nasul tuturor) câștigase câteva sute de milioane la Bingo, după ce sfîșia sa îi binecuvântase cartoanele de joc, în schimbul unui procent corespunzător din profitul intrat, la fel de discret, în fondurile bisericii.

Înainte de plecare, i-a mai dus și pe la Gianni Usturoi, recomandat oaspeților drept cel mai descurcăreț

urzicean. Ce făcuse dânsul pentru a binemerita asemenea faimă? Mai nimic. A pus la cale o metodă nemaiauzită de a stimula vaca să dea la fel de mult lapte și după ce vițelul (uitat nesupravegheat în garaj) murise asfixiat de gazele provenite din eșapamentul mașinii. Plin de imaginație, Gianni rezolvase problema... împăindu-l. După care l-a așezat înapoi, în grajd, aranjându-i poziția astfel încât vaca, săraca, să creadă că doarme!

Elvețianul nu mai auzise, până atunci, de proverbul care spune „să-ți furi singur căciula”. Șoferul avea nu doar să i-l prezinte, ci să i-l și detalieze, în toate nuanțele și semnificațiile sale, pe drumul de întoarcere. Până atunci, însă, Postolea îi pusese să semneze (pentru elvețian era a șaptesprezecea oară!) în cartea oaspeților de onoare, ținută în vitrina biroului său de la Primărie. Apoi, le vorbise confuz și insistent ceva despre niște asigurări de risc asupra recoltelor, caselor și animalelor, de care consătenii lui aveau neapărată nevoie în procesul accelerat de modernizare și pe care el însuși era hotărât să le impună prin orice mijloc – presiune sau chiar șantaj.

— Orbeții ăștia ai mei habar n-au ce-nseamnă aia lume civilizată, domnu' doctor. Da' lăsați pe mine... știu eu cum să le bag pe gât chestia asta. Să nu-mi spuneți mie Postolea N. Dumitru dacă nu le bag civilizația pe gât și pe unde s-o mai putea... Cu forța, dacă altfel nu merge...

La urmă, încercase să le înghesuie în portbagajul mașinii o damigeană cu țuică și alta cu must, plus vreo douăzeci de tigăi și cratițe strălucitoare, făcute din aramă.

— Pentru doamna Nona. Avem noi un pont de milioane... trebuie să o serviți.

Martin Eissler refuzase și ploconul, și comisionul, fără a se lăsa înduplecat de insistențe și argumente, rezistând zgomotos asaltului prin care primarul spera să obțină câștig de cauză. Era pentru a doua oară când șoferul a surprins în comportamentul lui (îndeobște receptiv, binevoitor) un refuz ferm și evident, disproportionat în raport cu situația care l-a provocat și, de aceea, greu de înțeles. În definitiv, apucase să-i arate

fragmente și ipostaze mult mai penibile ale realității. Mai știi?... Pesemne că tingirile astea, de artizanat dubios, or fi reprezentând picătura care a făcut să se reverse paharul scârbei, al dezgustului și, poate, chiar al disprețului... până și la un ins atât de credul, de tolerant și de delicat.

Când au pornit înapoi, spre București, dimineața era pe sfârșite. Pe ulițele satului, prin curți și pe la porți nu se zărea mai nimeni. „La ora asta, trebuie să fie cu toții pe câmp”. Erau, într-adevăr. I-au văzut – cu mic, cu mare, arând cu tălpile picioarelor pământul negru, mustind a petrol. Care cu câteva butelii goale de Fanta sau Cola, ținute în brațe, care cu canistrele puse pe cobilițe, dând de-a rostogolul butoaie din material plastic sau tablă ori chiar împingând vreun cărucior improvizat, încărcat cu fel de fel de recipiente... Toți scoteau lichidul negru și uleios din gropi, îl preparau primitiv, încântați și pofticioși la gândul banilor pe care aveau să-i câștige de pe urma lui.

— Dar cine riscă să bage așa o mizerie în rezervorul propriei mașini?

Șoferul nu răspunde. Doar zâmbeste. Afișează același aer nesuferit, parcă satisfăcut că realitatea îi confirmă tezele enunțate anterior. Un fel de „nu v-am spus eu? N-ați vrut să mă credeți. Poftim, aveți ocazia să vă convingeți că am avut dreptate”... Se mulțumește doar cu un gest discret, abia schițat, prin care îi arată clientului său puzderia de vehicule staționând activ pe marginea drumului. XXI

Harșt! Nona smulge, cu un gest nervos, hârtia din fax. Ca de fiecare dată, se rupe strâmb. Chiar și așa, mesajul imprimat pe ea vine să pună capac unei zile nefaste, în care toate i-au ieșit pe dos...

Mai întâi a fost mașina, care și-a găsit să se strice tocmai când avea mai multă nevoie de ea. Poate că i-a venit timpul micuțului Volkswagen să se odihnească și el, mai pe îndelete, într-un atelier de reparații. Dar nu tocmai azi, când trebuia să o ducă la Berna! Întâlnirea cu ambasadorul Văluoreanu fusese stabilită încă de săptămâna trecută, așa cum îi stătea mereu în fire diplomatului să

procedeze. Se vedeau periodic, fie în clădirea masivă și rece a ambasadei, fie pe la expoziții, aniversări sau alte momente ce izbuteau să adune laolaltă o parte din colonia românească. Atunci, frumoasa anticăreasă era mândră de comunicarea privilegiată de care beneficia în relația ei cu demnitarul. Se bucura de onoarea de a fi considerată și tratată drept una de-a casei, cu toate consecințele ce decurg de pe urma unui asemenea statut. Nu abuza, dar nici nu se lăsa prea mult rugată să intervină cu sfaturi sau inițiative pertinente, unele cam nonconformiste, dar întotdeauna interesante. De aceea, nimeni nu s-a simțit ofensat când a strâmbat din nas văzând mobilierul vechi și uzat, pe alocuri chiar sărăcăcios, tablourile inexpresive „a căror unică valoare rămâne cea de inventar”, cum le caracteriza de fiecare dată; nici comportamentul personalului nu scăpa criticilor ei, atunci când era cazul. De fiecare dată, însă, le formula cu farmec și argumente, făcându-le mai ușor de înghițit. Ca să nu mai vorbim de faptul că nu le servea dragilor săi compatrioți numai cârcoteli sterile, oferindu-le întotdeauna soluții pentru ceea ce ea considera că poate fi corectat ori perfectibil. Altfel, nu mergea niciodată cu mâna goală, contribuind la dotarea misiunii cu câte ceva din sfera ei de activitate – ba o carpetă, ba o lampă sau vreun alt obiect decorativ.

Prima dată când s-a întâlnit, la cea dintâi vizită oficială, sosirea ei fusese de pomină, lăsându-l cu gura aproape căscată pe însuși domnul ambasador, care o cunoștea doar din auzite. Când a și văzut-o... Cu jilțul din lemn de nuc tronând maiestuos pe capota automobilului, ancorat ingenios spre a rezista la transport, stârnise senzație. Era o piesă foarte valoroasă, pe care se hotărâse să o ofere instituției, nu neapărat șefului acesteia, un simbol al stabilității și al înnoirii, al tradiției, eleganței și chiar rafinamentului – calități atât de dorite și de necesare în atmosfera tulbure, cenușie de până atunci. Mai mult chiar, darul generic (despre care nu încăpea nicio îndoială că se va afla și la București) se voia a fi o expresie a prețuirii cu care diaspora românească de aici, reticentă și

suspicioasă la noii veniți din țară după ridicarea Cortinei de Fier, îl întâmpinase pe primul domn veritabil, după atâția tovarăși. Apariția cu totul neobișnuită a tandemului om-scaun atrăsese neobișnuit de multe priviri în conformista și sobra capitală federală. Cât sunt elvețienii de indiferenți în raport cu ceea ce nu-i implică direct, de data aceea s-au găsit destul trecători care să privească spectacolul. Căci imaginea scaunului cu spătar înalt, plutind de-a lungul bulevardelor aglomerate, printre tramvaie sau troleibuze (iar mai apoi) pe străzile elegante și liniștite din cartierul rezidențial al misiunilor diplomatice era chiar un spectacol. Să fie vorba despre o formă originală de reclamă publicitară? – s-au întrebat unii, contrariați însă de lipsa mesajelor sonore sau grafice ce însoțesc, îndeobște, o asemenea manieră de comunicare publică. Alții, mai subtili ori mai avizați, s-au dus repede cu gândul la continuarea campaniei împotriva minelor anti-personal. Obiectul părea o copie, un pandant la scară redusă, a expresivului monument amplasat, din inițiativa prințesei Diana, în Place des Nations din Geneva. Dar nu... acesta avea toate cele patru picioare egale și la fel de solide. Un funcționar de la ambasada Columbiei, aflată în vecinătatea celei române, i-a făcut chiar o fotografie, adresându-i Nonei un semn de solidaritate. La fel de nepăsătoare cum fusese pe tot parcursul călătoriei – dar, în realitate, foarte mulțumită de recitalul pe care-l oferea atât de stimaților și blazaților ei concetățeni – anticăreasa a oprit mașina când a ajuns la destinație, a dezlegat cu îndemănare corzile de susținere, l-a dat jos, apucându-l voinicește în brațe, și s-a proțăpit cu el în fața porții. Nu a deranjat-o (căci se așteptase la așa ceva) nici măcar uitătura tembelă, speriată – singura reacție de întâmpinare din partea portarului-compatriot care, în loc să-i iasă în întâmpinare și să o ajute, fugise în interiorul clădirii ca să dea alarma. Nicio problemă... Și-a instalat cadoul direct pe trotuar și s-a așezat pe el, picior peste picior, făcându-și vânt, să se răcorească după efort, chiar cu pașaportul pe care venise să și-l prelungească. Când și-a făcut din nou

apariția, simbriașul cel speriat era însoțit chiar de către șeful misiunii. Acesta i-a cerut scuze pentru primirea de care avusese parte și a ajutat-o să care obiectul înăuntru. „Să înțeleg că nu vă despărțiți niciodată de el?” o întrebase cu umor, când au ajuns în cabinetul său. „Până în acest moment – niciodată, i-a întors-o Nona, intrând fermecător și firesc în joc. Ceea ce vă recomand și dumneavoastră de acum încolo, căci vi-l dăruiesc”. Relația de simpatie se stabilise aproape instantaneu. În pofida unei agreabile lejerități, ea avea girjă să nu încalce niciodată limitele admise, chiar dacă Văluoreanu – om cultivat, provenit din lumea cărților – îi venea în întâmpinare purtându-se galant, curtenitor și admirându-i fără rezerve farmecul pe care nu se sfia să-l califice drept adorabil.

Acum, însă... Ora 12, la care conveniseră să se întâlnească – de această dată în parcul urșilor – devenea imposibil de respectat, din pricină că motorul refuză să mai pornească. A sunat și i-a explicat, cu toată jena cuvenită, situația neprevăzută, dar imposibilă în care se găsea, întrebându-l dacă nu puteau lăsa pe altă zi. Se mirase când ambasadorul, atât de gentil de fiecare dată, a insistat ca ea să găsească, totuși, o soluție, oricât de incomodă, de a veni. El unul se declara gata să-și ajusteze programul după mersul trenurilor, dacă altfel nu se poate. Așa a ajuns în Garre de Cornavin, neobișnuit de aglomerată pentru o zi din mijlocul săptămânii și un anotimp impropriu turismului. Nu mai călătorise cu trenul de o groază de timp. Îi era imposibil să scape de o reacție pe cât de stupidă, pe atât de subiectivă, dar și de motivată: nu suporta deloc acest mijloc de transport. Știe de unde i se trage: aproape doi ani, după terminarea facultății de Arte Frumoase, fusese obligată să facă o navetă zilnică până în comuna unde fusese repartizată obligatoriu, ca profesoară de desen, cu completare de catedră pe franceză și educație fizică. Ca să apuce cursa de ora șase, trebuia să se trezească de la trei, căci gara de îmbarcare se afla în celălalt capăt al Bucureștiului. Era, de fapt, un fel de

hangar, rămas pe lângă cele câteva perechi de șine din apropiere. Ușile mereu vraiste, un megafon care huruia absolut neinteligibil și o ferestrică mică, în fața căreia trebuia să te apleci ca să dai banii și să primești biletul – nu putea să scape de aceste repere... sechele... cicatrici mentale. De acolo, se urca într-o tărboanță infectă, murdară, cu bănci de lemn și geamurile cel mai adesea sparte de navetiștii care călătoreau cu ea, venind de la țară, către fabricile în care făceau pe clasa muncitoare. Ce-i drept, avea norocul să nu se bucure de compania lor, căci se deplasau în sensuri diferite și dimineața, și seara. Când ea pleca din capitală, ei năvăleau. Și invers. Dar vagonul aproape gol purta mirosurile nepieritoare de tutun, alcool și transpirație, care îi declanșau, de cum se urca, reflexul de greață. În fond, nu avea de ales și nici de schimbat cu altceva, rămânând același „bun al întregului popor” – numitorul comun care o așeza pe ea, nefericita reprezentantă a toleratei și detestății intelectualități, la coada eroicei clase muncitoare și a harnicei țărâni cooperatiste. Așa ajunseseră să i se imprime în creier, pe piele și în oase, toate cele douăzeci și una de opriri la dus și tot atâtea la întors, toate cele treizeci și nouă de curbe ale liniei (șaisprezece spre dreapta și douăzeci și trei spre stânga), trei poduri și o sută cinci macazuri care zgâlțâiau din încheieturi caricatura de tren. Mai aude și acum în urechi sirena prelungă, răgușită pe care mecanicul de pe locomotivă găsea de cuviință să o tragă numai din plictiseală și, mai mult ca sigur, dintr-un complex de identitate personală ce-l îndemna să iasă astfel (adică prin același șuiert prelung, exasperant și complet inutil) din anonimatul lui fără leac. Când și când, „Trenul foamea”, cum era poreclit chiar de către localnicii care-l frecventau, se oprea brusc în plin câmp. Sau, și mai rău, în vreun capăt de sat, acolo unde câte un călător de-al locului găsea de cuviință să acționeze semnalul de alarmă. De ce să se mai obosească întorcându-se de la haltă, dacă în felul acesta putea descinde direct la gardul personal? Conducătorul ieșea la geam și îl înjura pe descurcăreț,

amenințându-l fără noimă că îl amendează și că, data viitoare, nu-l mai primește în tren. Până la urmă, între nesimțiii respectivi și feroviar se stabilea aceeași concordie. Cei dintâi nu mai aruncau banii pe bilet, ci achitau încă de la urcare bacșitul cerut (câte un pachet de țigări proaste sau nelipsita sticlă cu vin ori cu țuică), în timp ce mecanicul știa și accepta să reducă viteza atât cât să-i permită lui nea Ghiță să sară din mers. Se și salutau de rămas bun, căci erau nu doar tovarăși de afaceri, ci și aliați, prieteni la cataramă... ce mama mă-sii?

Aici, în Elveția, ar fi trebuit să se fi vindecat de acea repulsie. Dar încercarea de revenire la normalitate s-a dovedit, sub acest aspect, peste puterile sale. Ocoala instinctiv gările, deși curățenia și ordinea ce domnesc în ele o impresionează. Astăzi a putut constata - amuzată, dar și plină de admirație - că, după mai bine de douăzeci și cinci de ani, trenul de Fribourg pleca tot la „și treizeci și patru de minute” și tot de la peronul al cincilea. Știe că, pentru elvețieni, rețeaua feroviară internă reprezintă o mândrie națională. Lucru perfect explicabil. Când era în România, se putea întâmpla ca tramvaiul sau autobuzul să sosească în stație la intervale mai mari de șaiszeci de minute. Pe când aici, este considerat absolut firesc ca trenul să treacă, în aceeași direcție, cel mult la o oră distanță de precedentul. În vagonul comod și silențios erau nu mai mult de câțiva pasageri. Ar fi putut fi o călătorie deosebit de agreabilă, dar a avut ghinionul să observe, pe banca din față, o pereche de asiatici care au enervat-o. Departe de ea orice urmă de rasism și, cu atât mai puțin, de xenofobie - atitudini pe care le aprecia ca fiind absurde și descalificante. Dar nu putea să treacă cu vederea (și, cu atât mai puțin, să suporte) faptul că vietnamezii se descălțaseră, punând fără rușine pe banchete niște picioare așa de murdare, cronic și iremediabil nespălate, neîngrijite, încât ți se făcea scârbă și rușine... să fii obligat să împarți locul și chiar o anumită condiție cu asemenea specimene, după cum arătau, imune la minima civilizație. Nona sosise și ea, aici, tot ca refugiat politic. Știa ce

presupune o asemenea condiție și, dincolo de spiritul ei cosmopolit, îi simpatiza în plus pe nefericiții obligați să fugă de la ei de acasă. Dar i se părea la fel de normal ca, odată ajunși aici, aceștia să se conformeze întru totul, oricât de greu le-ar fi venit, normelor impuse de către societatea elvețiană. Începând cu igiena personală și cu comportamentul public... Când a ajuns, în cele din urmă, la destinație, automobilului defect și vietnamezilor nespălați li se adăugaseră veștile proaste primite de la ambasador. Care fusese rechemat, întrucât alegerile din țară aduseseră la putere un partid care nu-l agreea. Chiar și fără să cunoască ceva din doctrina stângistă, pe alocuri extremistă a acestuia, Nona era în măsură să-și facă o părere despre noii guvernanți, ghidându-se fie și numai după calitățile pe care nu i le înghițeau lui Văluoreanu: cultură, moderație, distincție, spirit european desăvârșit, un respect riguros a tot ceea ce înseamnă normă, regulă, promisiune sau angajament. Acesta venise la locul de întâlnire fără mașină - nu avusese niciodată prea multă încredere în șoferi, secretare și alți simbriași, plătiți de stat pentru cele mai... diverse activități. Au pornit-o pe sub arcadele întunecoase și apăsătoare din centrul comercial, unde era aglomerația mai mare, intrând și ieșind succesiv din mai multe magazine și localuri. Adăugând la aceste manevre crisparea evidentă a demnitarului și atenția cu care privea în jur, nu încăpea nicio îndoială asupra temerii lui de a nu fi urmărit. A recunoscut că era îngrijorat - nu atât pentru ce urma să se întâmple cu el, căci avea în pregătire două cărți care-și așteptau o finalizare pe măsura prestigiului său academic - ci asupra direcției în care avea să se îndrepte țara. Îi mărturisise deschis, cum nu mai făcuse niciodată de când se cunoșteau, că România se găsea aproape în întregime sub controlul unor grupări mafioate dirijate dinspre răsărit. Că economia, mediul de afaceri, chiar structurile vitale ale statului de drept sunt profund viciate datorită influențelor multiple exercitate de respectivele structuri și că, prin turnura pe care tind să o ia lucrurile, ar putea fi afectați și unii dintre elvețienii pe

care izbutise să-i convingă, pe parcursul mandatului său de ambasador, să se implice în diverse colaborări. „Ce vor crede, oare, acești oameni serioși – despre noi în general și despre mine în special – când se vor trezi păcăliți, manipulați, trași pe sfoară?”. Căci, adăugase el cu voce scăzută, după ce se mai uitase încă o dată în spate, tendința acestor indivizi plini de inventivitate și fără scrupule, este de a se infiltra și extinde cu afacerile lor oneroase către occident, acaparând noi zone de acțiune. Or, băncile elvețiene reprezintă priorități majore pentru unii dintre ei. „Bani plimbați de colo colo de firme fantomă de prin Belarus, Kirghistan, Moldova sau Iugoslavia vor ajunge, în cele din urmă, pe aici... într-o necesară și periculoasă lor spălare”. Ipoteza nu era de neglijat, mai ales ținând cont de calitatea celui care o formula. Era de ajuns să-i remarci emoția și o neobișnuită surescitare, ca să realizezi cât de serioase și de grave erau grijile sale. Un om onest și responsabil, preocupat de ceea ce lasă în urmă, se gândea Nona ascultându-i argumentele care îndreptățeau neliniștile la care îi făcea cinstea să o asocieze. „Credeți că le va fi așa de simplu... ori sunt atât de tari ca să pătrundă într-un sistem atât de perfecționat cum este cel de aici?” îl întrebase ea mai mult spre a-i ameliora dispoziția și a-i domoli îngrijorarea, decât pentru a primi un răspuns. Acesta, însă, a venit pe cât de neașteptat, pe atât de fără speranță: „Nimic nu le stă în cale unora ca ei. Îi cunosc, am avut ocazia să le fiu client când lucrau în Securitate. Mă supravegheau, mă șicanau, încercau să mă intimideze sau numai să-și bată joc de mine. Trebuie să recunosc – se dovedeau meseriași desăvârșiți. Sunt inventivi și versatili, ranchiunoși, metodici în acțiune. Nu le lipsește nici imaginația, nici cruzimea în felul cum gândesc și în ceea ce întreprind... Școală sovietică pe fond latin și cu ingrediente levantine”.

Începuse o ploaie mărunță, monotonă, care făcea să strălucească pavajul străzilor. Ambasadorul s-a oprit din vorbă și din mers. A deschis umbrela mare, englezească, și i-a oferit Nonei nu doar protecția acesteia, dar și brațul

său. Era cu aproape un cap mai înaltă decât el și, pentru un moment, anticăreasa a încercat senzația dizarmoniei comice pe care ar fi oferit-o eventualilor privitori: un bărbat și o femeie atât de deosebiți ca aspect, plimbându-se agale, atârnați de tija umbrelei și înfruntând vântul potrivnic care mătura podul suspendat deasupra Aarului. Dar cine să stea, însă, să-și bată capul cu doi pietoni oarecare, rătăciți în viermuiala de vehicule mereu zorite, al căror zgomot de fond le asigura protecția necesară împotriva unor posibile tentative de înregistrare de la distanță? Nu doar că nu-l văzuse, dar nici nu-l bănuise vreodată pe bărbatul de lângă ea că ar putea fi marcat de asemenea obsesii mai degrabă comice, desprinse din recuzita romanelor polițiste ale căror intrigi subțiri, convenționale, alimentau producția de filme „serie B” în anii '80, cu diplomați și agenți ai unor servicii secrete malefice pe urmele lor. „Vulnerabilitatea elvețienilor – dar și a americanilor, a nemților, olandezilor ori suedezilor – în raport cu gangsterii est-europeni provine din incapacitatea lor de a gândi atât de neobișnuit și a acționa atât de imprevizibil cum o fac aceștia...”. Diplomatul vorbea rar și apăsător, ca și când ar fi susținut o expunere în fața unui auditoriu select. Își măsura cu grijă fiecare nuanță, spre a fi bine înțeles. Era pentru prima oară când Nona îl vedea nu în ipostaza de om de lume, destins și echilibrat, ci în aceea de factor responsabil, apăsător de ceea ce avea să urmeze. „Cum să vă explic eu dumneavoastră?... Redusă la esență, schema succesului lor are doar trei componente: resurse financiare, îndrăzneală, imoralitate. Toate fără nicio limită. Discutam cu autoritățile dumneavoastră de aici, anul trecut, când s-au întreprins niște investigații speciale pentru depistarea unei filiere de contrabandă cu armament... și mi-am dat seama, cu groaza pe care ți-o conferă neputința, că nu sunt încă în stare să se adapteze la dinamica absolut neconvențională a fenomenului infracțional generat de o lume pe care nu o înțeleg, pentru că nu o cunosc. Cum să combini, într-un program de computer, oricât de avansat și de performant, violența cu

ridicolul, îndrăzneala de miză mare cu derizoriul mijloacelor folosite? Ei știu, de acum, că dacă vrei să obții... să spunem... rezultatul X, poți folosi mijloacele Y și Z. Varianta W nici nu este luată în calcul – fie pentru că nu s-a gândit nimeni la ea, fie că a fost considerată inadecvată normelor uzuale. Pe când ceilalți... ăștia de-au fost primii în socialism și tot acolo au rămas și în capitalism... efectiv nu țin cont de asemenea criterii. Pentru ei, nu există nicio regulă. Vor un lucru și fac orice spre a-l obține. Scenarii și diversiuni de mare subtilitate, concepute la limita ficțiunii – iar uneori chiar dincolo de ea – sunt puse în operă, luând absolut prin surprindere partenerul, considerat ab initio ca adversar. Când acesta realizează că a fost păcălit, este prea târziu. Desigur, el explică poliției sau altor servicii ale statului schema care s-a folosit pentru a-l înșela. Acestea o analizează, o învață, o stochează... dar, și așa, rămân tot cu o mișcare în urma infractorilor. Care au grijă, la următoarea lovitură, să nu se repete. Inventează altceva...". Dacă tot venise vorba despre asemenea operațiuni neconvenționale, Nona i-a relatat în câteva cuvinte ultima pățanie în care intrase Martin Eissler – pe care ambasadorul îl cunoștea, de altfel, foarte bine. Ideea unui necunoscut președinte de fundație caritabilă („Multe sunt doar niște firme fantomă. Funcționează ca paravan pentru a obține bani și a nu plăti taxe vamale sau impozite” le-a definit scurt diplomatul) de a-și deschide și o companie de asigurări, musai sub o acoperire occidentală, i s-a părut suspectă. Sfatul lui era ca doctorul – om serios, dar tocmai de aceea vulnerabil – să evite oferta. Avea destule motive să creadă că se urmărește folosirea lui ca paravan respectabil pentru ceva obscur. La fel procedaseră acești oameni, de aceeași calitate îndoielnică, și în urmă cu câțiva ani, când s-a lansat pe piață o bancă, chipurile, helveto-română. Doar că asociatul elvețian era reprezentat în toată combinația de o... banală căsuță poștală. „Cacealmaua a prins, rezuma ambasadorul toată povestea. Mii de români și-au depus banii acolo. Urmarea? Au fost rapid furați, pasămite sub formă de „credite

neperformante” acordate acoliților din umbră. A urmat falimentul zgomotos și, cu asta – basta. Și-n Albania, și-n Rusia, și în România cele mai eficiente și mai sigure fraude... de la jocuri piramidale la bănci cu capital anonim, fonduri de investiții sau presupuse firme de asigurări... se bazează pe atragerea banilor de la sute de mii de creduli care speră, astfel, să-și păcălească soarta, îmbogățindu-se peste noapte, fără a face nimic. Când își dau seama că au fost înșelați, iese scandal public... proteste... urlă presa. Demarează, mai totdeauna, și un fel de anchetă penală, care va eșua cu certitudine pe drum – în cel mai bun caz când ajunge în fața instanței de judecată. Și știți de ce?”. Nu, Nona nu știa. Auzise de câteva dintre marile afaceri de acest gen și se mirase doar de faptul că, după atâtea experiențe catastrofale, continuau să se găsească suficienți naivi care să își arunce agoniseala în ele. „Pentru că procedura juridică, într-un stat de drept, prevede audierea tuturor părților vătămate. Or, în cazul unor lovituri de asemenea amploare, există de fiecare dată câte două, trei, cinci sute de mii de păgubiți. Durează luni de zile numai completarea citațiilor... apoi audierea fiecăruia, vă dați seama, nu? În atari condiții, un asemenea proces se va întinde – și asta obiectiv, fără a mai apela la tertipuri obișnuite cum sunt amânările, expertizele și contraexpertizele – ani și ani de zile. Timp în care inflația galopantă (și ea, abil întreținută de către cei interesați) topește prejudiciile precum soarele zăpada. Cine mai are răbdare sau zile să aștepte sfârșitul unui asemenea calvar absurd? Până în acest moment, niciun proces nu a fost încheiat. Inculpații prosperă bine mersi, iar păgubiții își încearcă, în continuare, norocul, în alte expediente. Frumos, nu-i așa?”

Plimbarea a fost lungă, neplăcută prin conținutul celor discutate și sumbră prin perspectivele anunțate. Înainte de a-și lua rămas bun, i-a încredințat un plic, cu rugămintea de a-l deschide și de a instrumenta conținutul acestuia în cazul în care lui i s-ar întâmpla ceva... neverosimil. Nona se simțea deja indispusă, descurajată,

copleșită de amploarea și de gravitatea celor aflate de la ambasadorul în curs de desființare.

Ca un adaus inutil, primul obiect pe care i-au căzut ochii intrând în biroul ei a fost faxul. Conform obiceiului, prima citire a mesajului se face din picioare. „Vă informez că bunul dumneavoastră prieten, doctorul Eissler Martin a refuzat să preia comisionul pe care trebuia să vi-l aducă de la primarul Postolea Dumitru. Motivul acestei atitudini rămâne să-l stabiliți singură. Noi doar v-am adus la cunoștință, ca să știți cu cine aveți de-a face și în cine merită să aveți încredere altă dată”. Atât.

Ce-i cu porcăria asta? A smuls foaia din aparat și a citit-o încă o dată, după ce și-a pus ochelarii, să fie sigură că nu i-a scăpat nimic. Nesemnată. O turnătorie evidentă, făcută după toate regulile genului. Ce spunea Vălureanu, că nu se respectă nimic? Ba bine că nu... Să fie Postolea? Nu, nici vorbă. Prea rapid, prea perfid... nu e stilul lui. De altfel, numărul de identificare a postului emitent indica Bucureștiul. Probabil de la vreo cabină publică, pentru ca anonimatul întregii mârșăvii să rămână protejat. Dar cine, oare, avea interesul să o asmută, sperând să o învrăjbească astfel cu bunul ei prieten? Și, dincolo de asta – chiar să nu fi luat obiectele pregătite de către furnizorul ei? Dacă se va confirma, înseamnă că a avut el un motiv serios să procedeze astfel. Nona îl cunoaște prea bine pe Martin, ca să se mai îndoiască de ceva în privința lui. Și totuși, cineva – un anonim bine conspirat, bine informat și foarte prompt în reacții – era la curent cu micul serviciu pe care i-l solicitase cu nicio zi în urmă. Ba, mai aflate și ceea ce s-a

161 petrecut acolo, în acel fund de țară... Formidabil! Cum să nu-i dai dreptate ambasadorului, deși l-ai suspectat inițial de o explicabilă depresie anxioasă?

Foamea, care îi crease până atunci o senzație neplăcută de sfârșeală, a dispărut, lăsând locul unei dureri spastice difuze. În schimb, gura i se uscăse dintr-odată și o simte bântuită de un gust amar. Noroc cu sucul de portocale. Și-a umplut un pahar și, cu el în mână, se așază

în balansoarul obișnuit să-i legene incertitudinile, dubiile, angoasele. Parcurge, încă o dată, mesajul primit, doar – doar va descoperi (măcar printre rânduri) vreun amănunt suplimentar, capabil să o edifice asupra intențiilor celui care l-a conceput și expedit. Inutil. Nu încape nicio îndoială că, sub forma ineptă și abjectă a scriiturii, se ascunde un interes... Dar care trebuie să fie acesta, îi este imposibil să descopere. Cel puțin deocamdată. Rămâne, până una-alta, constatarea că cineva îl urmărește pe Martin, cunoscându-i traseele, acțiunile, relațiile pe distanțe de mii de kilometri. Remarcabil dintr-un anumit punct de vedere și detestabil din altul... Iarăși, ceea ce ar fi putut fi considerat exagerare din îngrijorările și aprehensiunile prietenului ei, ambasadorul, se vedeau confirmate acum. Dacă unul ca Martin Eissler se află, și acum, în colimatorul unei rețele atât de extinse și de perfecționate, înseamnă că persoana lui se bucură de o anumită importanță strategică, poate că se mizează pe el. Sau că, dimpotrivă, o fi încurcat cumva niște socoteli. Care anume... on verra qui vivra. „Iată-mă și detectiv de ocazie!”, își spune anticăreasa, mai mult agasată decât amuzată. Deși s-a făcut târziu, nu-i vine să se ridice, să încuie magazinul și să plece acasă. Mai aruncă o privire ostilă faxului, din care continuă să atârne un colț alb și strâmb de hârtie. Lumina gălbuie, filtrată, a lampadarului cu abajurul din trestie, îi oferă certitudinea unui confort ocrotitor, de care nu o lasă inima să se desprindă. Dar cât de durabil și de suficient o mai fi și acesta? Pentru prima oară după mult timp, resimte dimensiunea relativă și reversibilă a acestei stări. Ideea că cineva – chiar și un necunoscut, deocamdată – se ocupă de ea, având acces și intoxicând-o de la distanță cu mesaje otrăvite îi induce un sentiment confuz: scârbă, spaimă, revoltă... Se smulge din balansoarul care, lăsat de capul lui, continuă să se bâtaie, animând o umbră oscilantă pe perete. Logica, dar și intuiția o avertizează că prietenul său se află într-o situație delicată sau pe cale de a deveni neplăcută. Alta sau aceeași – are mai puțină importanță decât faptul în sine: și

anume că acolo, în haosul oriental al capitalei, cineva îl lucrează. Profesionist și, fără îndoială, nu cu cele mai curate intenții. Dacă a lovit până și aici, înseamnă că respectivul (ori respectivii – cine poate ști câți sunt?) au în vedere o mișcare amplă de învăluire, care să-i afecteze totalitatea relațiilor. Trebuie verificat dacă nu au inclus printre țintele urmărite și clinica sau chiar pe Amélie – la fel de ușor de abordat și mult mai simplu de manipulat. „Cum naiba reușește băiatul ăsta, animat de cele mai curate gânduri și mai bune intenții față de ceea ce este românesc, să nimerească și să se rătăcească în tot felul de situații obscure, incerte? Mai întâi povestea de amor cu misterioasa Ariana. Apoi, afacerea asigurărilor... Acum această măgărie promptă, dar cu bătaie lungă, care conectează într-o rețea de interese absconse Bucureștiul, Geneva și Urzica Mică. Stupid sau...?”. Balansoarul a obosit și s-a oprit din legănat. Dar umbrele pe care corpul ei, în mișcare, le aruncă acum prin cotloanele încăperii, unduindu-se și răsfrângându-se peste dulapuri și vitrine, draperii, tablouri, pendule sau rafturile pline cu obiecte vechi, nu fac decât să-i sporească și să-i amplifice gândurile negre care au invadat-o. Reactivate și amplificate, avertismentele formulate de către ambasadorul Văluoreanu i s-au înțepenit pe creier. Orice ar face, nu poate scăpa de rezonanța lor lugubră și amenințătoare. De unde să-și imagineze că, peste nici trei ceasuri, spusele viitorului ex-ambasador aveau să fie confirmate atât de straniu? Poate că, pentru moment, numai parțial – dar totuși edificator și alarmant...

XXII

Tac amândoi. Extenuați, plictisiți, epuizați. Deja? Silviu apăruse în zori. Sub zâmbetul lui temător, se amestecau oboseala, ingenuitatea și... Magdalena deslușise abia în ultimul rând bucuria reîntâlnirii. Și aceea – purtată ca pe o haină prea largă, de împrumut. Se aștepta, desigur, la reproșuri și incriminări. În ochii ei, se făcuse vinovat de păcatul capital: acela de a fi acordat întâietate altcuiva. Indiferent de întâmplare, conjunctură

sau orice alte determinări, nu avea nicio scuză. Știa că nu suportă să fie lăsată pe planul al doilea. I-o declarase de la prima lor întâlnire amoroasă (felul ei direct și răspicat prin care își afirma întotdeauna pretențiile, neglijent și inabil împachetate în ambalajul principiilor): „Sunt, poate, puțin cam egoistă... recunosc și nu mă jenez. Mi se pare absolut normal ca, pentru omul care susține că m-ar iubi, lumea să înceapă și să se sfârșească tot cu mine. E prea mult ce-ți cer? Eu cred că nu...”. Atunci, o luase ca pe o cochetărie. Eventual, dublată de teribilism. Asistentul social era obișnuit cu această ultimă formă exacerbată, infantil-primitivă, de manifestare a personalității. Mulți dintre micii lui prieteni, vagabonzii, manifestau aceeași tendință, doar că în forme mai necizelate. Pentru aceștia, „vreau” însemna începutul și sfârșitul oricărei comunicări cu altcineva. Când i-a spus-o, după ceva timp, iubita lui se înfuriase. Rău de tot. Suportate cu îngăduința îndrăgostitului, izbucnirile ei de mânie, scurte, dar violente păreau fermecătoare. „E normal să fiu așa... Pe mine nu m-a cules nimeni de pe stradă, și nici nu mă asistă social! Mă consider un om puternic. Știu ce vreau și vreau tot ceea ce știu că mi se cuvine! Iar pentru asta, viața m-a învățat să găsesc întotdeauna mijloacele potrivite”. Cât de diferită era o asemenea concepție de modul lui răbdător, măsurat și generos de a înțelege lucrurile!... Câteva luni mai târziu, când și-a luat inima în dinți, îndrăznind să îngaime, ca pe o scuză, remarca respectivă, Magdalenei nu i-a sărit nici măcar țandăra, așa cum se temuse: „Normal. Întotdeauna se atrag polii de semn opus, nu cei asemănători. Când îmi voi fi terminat opera de transformare, de schimbare a ta, e posibil să apară respingerea. Nu m-a interesat niciodată cineva monoton și previzibil”. El nu protestase atunci, convins că o asemenea reacție nu ar fi ajutat la nimic. În niciun caz la detensionare. Oricât ar iubi-o pe această femeie voluntară, era exclus să cedeze imboldurilor ei negative, pragmatice, egoiste. Chiar căzut în ispită, apoi în păcat, era convins că resursele sale sufletești îl vor ajuta să revină, ispășind totul prin faptă bună, curată, cinstită.

Credea în Dumnezeu și, ca atare, în sarcina de viață cu care fusese investit pe lumea aceasta. După multe frământări, ajunsese la concluzia că își va putea asuma păcatul acestei legături nelegiuite - și totuși, atât de plăcute... - ca preț al operei de recuperare morală a femeii. Era pătruns de ideea că iubirea, înțelegerea, atracția și comunicarea dintre ei nu puteau avea decât un sens benefic. Pe de altă parte, se temea de firea ei nă râvașă și de acest egoism solid, dar nu până într-acolo încât să admită că ar putea eșua în fața lor.

Surprinzător pentru amândoi, reîntâlnirea se petrecuse calm, tandru, liniștit, aproape conjugal. A ciocănit încetișor în ușă, cu o mână rece și lemnoasă. Se aștepta, ba chiar dorea pe undeva, în adâncul sufletului, ca Magdalena să nu se trezească, să-i mai acorde un răgaz. Când i-a deschis și a zărit-o - cu fața boțită, ochii cârpiți de somn, ciufulită și înfășurată într-un cearșaf (ea, care făcea din lipsa de pudoare o altă regulă de comportament!) se așteptase să-l ia la rost. Nici vorbă... Pe dibuite, l-a tras înăuntru și s-a lipit de el, lăsându-se îmbrățișată, sărutată, rugată... Să-l înțeleagă și să-l ierte. Nu a deschis ochii și nu a scos un singur cuvânt. Au făcut dragoste chinuit. Încercau să se regăsească, contopindu-se, fiecare cu vinovăția și cu regretele lui, cerându-și parcă iertare unul de la celălalt pentru că veneau din lumi îndepărtate și atât de deosebite. După ultimele spasme, au rămas nemișcați, unul lângă altul. Nici măcar nu se priveau. El nu s-a mai acoperit, rușinat, cu cearșaful. Ea nu l-a mai tachinat, așa cum se obișnuise să o facă - amestecând afecțiunea cu nemulțumirea și tandrețea cu agresivitatea.

— Iartă-mă! Știu că poți...

Stă aplecată deasupra lui, plimbându-și cu delicatețe degetele peste liniile feței. Se oprește deasupra buzelor, pe care le apasă la timp... N-o interesează răspunsul. Complică și mai mult lucrurile. Apoi, îl eliberează de sub presiunea corpului ei greu, dominator, și se ghemuiește cu fața la perete. Un refugiu minim, dar necesar pentru ea, inexplicabil - ca atâtea altele - pentru el. Mai trebuie să

treacă minute bune, în care răsuflarea i se liniștește, devenind regulată și lăsând impresia că ar fi alunecat în somnul de „după”, cel pe care îl detestă atâta.

— Silviu... Să nu mă faci să mă simt vinovată și față de tine. Te rog!

Înțelege. Pentru o persoană atât de voluntară, de nestăpânită și de instabilă cum este Magdalena, unul cu el nu va putea depăși vreodată nivelul unei toane – din cele pe care și le permit, adesea și pentru scurtă vreme – femeile răsfățate. În loc de altceva... ca să treacă timpul... sau pur și simplu: de-aia. Mai devreme sau mai târziu, se va trezi, întrebându-se ce-a apucat-o. La fel de brusc și de nemotivat cum începuse, legătura lor va lua sfârșit. Pentru ea, e mai bine așa. Poate și pentru el. Prin lucarna oblonită a acoperișului mansardat, se strecoară primele reflexe ale luminii de afară. Silviu zărește, în raza ei timidă, firul subțire al unui păianjen. Gângania stă atârnată de el, avansând invizibil în munca la sfârșitul căreia pânza străvezie, dar densă, va fi gata să prindă în ea insectele rătăcite, ce urmează a fi devorate.

Vinovată. Este pentru prima oară, după foarte mulți ani, când gândul i-a alunecat pe gheața conștiinței. S-a împiedicat și s-a răsucit, poticnindu-se în această noțiune incomodă, desuetă. Numai ea știe câte eforturi făcuse spre a se elibera de acest sentiment, după toate câte se întâmplaseră atunci... când viața ei s-a trezit aruncată pe un cu totul alt făgaș decât și-ar fi imaginat vreodată. Arestarea... și toate câte se succedaseră imediat după aceea (inclusiv pierderea lui Aimé) nu au fost altceva decât consecințe ale nesăbuiinței sale. Se aștepta la asta, dar nu-i păsa de faptul că erau supravegheați, urmăriți. Așa se rânduiseră vremurile și legile lor, nimeni nu se putea sustrage sau evita controlul statului polițienesc, extins până la cele mai delicate intimități personale. Nu se îndoise niciun moment că omniprezenta Securitate se ocupa îndeaproape, fără rușine, de relația ei cu acel „cetățean străin”, dar nu s-a temut, tocmai pentru că nu se simțea cu nimic vinovată. Convingerea că nu făcea nimic

ilicit împotriva statului, nedemn, ținea de naivitățile și exaltările întârziate ale vârstei... Poate chiar de un teribilism, ingenuu și provocator totodată. Când colegele de cămin i-au atras atenția că se interesează „organele” de ea, îndemnând-o să fie mai prudentă, a râs. „Abia atunci pot da de bănuț. N-am nimic de ascuns!”. Îl iubea – și atât. Ce putea fi periculos în asta? Se întâlniseră, până atunci, numai în spații publice. Nu făcuseră nici cel mai mic efort să se ferească ori să se ascundă. Era tot o formă a impudorii ei structurale – ce rost avea să mascheze ceea ce, oricum, exista ca atare? După o brumă de chibzuință, adoptase acest comportament tocmai spre a spulbera suspiciunile și a evita complicațiile. N-aveau decât să-i violeze corespondența... găseau astfel dovada scrisă că povestea ei de dragoste nu conține nimic conspirativ, politic, interzis. Că nu transmitea informații secrete, nu discuta politică, nu se plângea de nimic și nu înjura regimul. În definitiv, proba deplină și repetată a bunei sale credințe stătea la îndemâna autorităților vigilente și veșnic suspicioase. Puteau să o întoarcă pe toate părțile, să analizeze și, pe urmă, să îndosarieze toate scrisorile, să le asculte convorbirile telefonice – oricum vorbea de la Poșta din centrul orașului – și chiar să le filmeze plimbările, îmbrățișările, sărutările. Până la urmă, trebuiau să se plictisească și să-i lase în pace. Aimé, la rândul lui, se arătase complet dezinteresat de acest aspect. El, întotdeauna obișnuit să respecte cu strictețe orice reglementare oficială, era conștient că nu încalcă cu nimic legile țării în care devenise un obișnuit, cunoscut și apreciat de autorități. Nu avea motive să se teamă și nici să se ascundă.

În hotelul acela, au intrat nu ca să completeze, ci ca să facă dragoste. Fusesse inițiativa ei. Îl dorea și, în circumstanțele date, era imposibil de găsit altă formulă civilizată și chiar legală, oficială. Colegele își rezolvau asemenea probleme în condiții improvizate, uneori – o penibilă și înjositoare promiscuitate. Anotimpurile calde ofereau pentru așa ceva păduricea din marginea orașului.

„Sexul la pădure” (sau „la porumb”, în stagiile obligatorii de cules recolta) devenise ceva obișnuit, incomod și neigienic, ca să nu mai vorbim de sentimentul umilitor. Nu ar fi îndrăznit niciodată să-i propună iubitului său așa ceva. Dar nici alternativa numită „la comun”, când cele patru sau cinci paturi din camera unui cămin adăposteau, concomitent, câte un cuplu amoros, se înclina ușa, se stingeau lumina și... fiecare își vedea de treaba lui, fără a lua în seamă ce se întâmpla în jenanta vecinătate. Cum să participi la un asemenea spectacol indecent? Există o butadă a vremii, care spunea că „socialismul este șaptezeci și cinci la sută generos și doar restul de douăzeci și cinci la sută restrictiv – ai voie, ai când, ai și cu cine, dar nu ai unde”. Căutând o soluție pentru ceea ce rămânea sfertul nerezolvat, încercase să aranjeze cu Diana, colega căreia părinții, mai înstăriți (tatăl măcelar, mama coafeză), avuseseră cu ce să-i închirieze o garsonieră. Însă aceasta, speriată de eventualele încurcături (cu administratorul blocului, cu vecinii sau cu Miliția) o refuzase fără multe menajamente, sfătuind-o să se descurce cât mai legal și mai transparent cu putință. Așa că a rezervat camera la hotel, cu o săptămână înainte, lăsând astfel timp autorităților să reacționeze preventiv (anularea rezervării sau chemarea ei la ordine). Nimic din toate astea nu s-a întâmplat. Totul părea să decurgă decent, normal, civilizat. Nu și-a pus ochelari de soare, perucă sau vreo broboadă care să-i acopere fața. Și nici nu l-a trecut pe Aimé sub un nume fals, pe actul de identitate al vreunui coleg. A dat recepționarului (iar acesta a luat) ca pe ceva de la sine înțeles pachetul de cafea și pe cel de țigări Kent, valuta forte întru cumpărarea bunăvoinței oricărui simbriaș public... Cu un zâmbet slugarnic pe chip, acesta a asigurat-o că „Totul e-n ordine”, ba i-a și condus politicos pe scara răsucită și întunecoasă, scuzându-se pentru defecțiunea trecătoare a ascensorului. Le-a deschis ușa camerei, a aprins luminile, a verificat robinetele și le-a anunțat ca pe ceva firesc intervalul de numai două ore în care se furniza apa caldă. Apoi s-a retras, urându-le o ședere cât se poate

de plăcută și făcându-le șmecherește cu ochiul. Trecuseră trei minute... poate cinci, dar nu mai mult. Ea stătea pe singurul scaun din încăpere, oarecum ghemuită, cu genunchii strânși și mâinile încrucișate, ușor aplecată înainte, cu privirea în pământ. Capul i se învârtea, urechile îi ardeau... nu știa cum să se miște și nici ce să spună, copleșită de fericire, dar și inhibată de unicitatea momentului. Nici Aimé nu se simțea mai în largul său... ori se temea că inițiativa pe care trebuia să o ia va părea brutală, nedelicată, că ar putea-o jigni sau... N-a mai aflat niciodată la ce se va fi gândit în acel interval tulburător și crispat, de liniște, așteptare și teamă. Atunci s-au auzit primele bătăi în ușă. La început rezonabile („toc... toc... toc...”) pentru a se repeta apoi tot mai energic și mai des, urmate de somații și amenințări: „În numele legii, deschideți!... Securitatea statului! Știm tot, nu vă mai ascundeți, că vă agravați și mai mult situația... Deschideți sau spargem imediat ușa!”

În celulă, rememorând cele întâmplăte, și-a dat seama cât de naivă fusese. Inconștientă curată. Curată – la început. Mai târziu, când trecuse la producția absurdă și abundentă de declarații, fusese tot vina ei – se lăsase antrenată într-un joc pervers, stupid, descalificant. La început, când au văzut-o cât de încăpățânată se dovedea, refuzând cu îndârjire să colaboreze, anchetatorii îi băgaseră în celulă o țigancă arestată pentru vânzarea ilicită de chewing gum și blugi. În realitate, o turnătoare șmecheră, unsă cu toate alifile, care a momit-o cu trucul clasic al ghicitului în palmă. Aceeași imaturitate de neiertat o făcuse să cadă în cursa întinsă, ascultând – ca pe niște predicții teribile – aiurelile abil însăilate, care amestecau detalii din trecut (culese prin filajul ordinar și turnătoriile unor colegi) cu perspectivele cele mai fericite, incitante și atrăgătoare. Versată și instruită corespunzător de cei care o însărcinaseră cu mârșava misiune, țigancă o sfătuisă să scrie acolo, în declarațiile pe care i le cer tovarășii, tot ce-i trece prin cap: „Prinde bine la suflet, îi explicase ea, expertă, și pe urmă... își face și ei, săracii,

treaba la care îi obligă statul". Încă sub șoc, neavând nici cel mai mic indiciu despre ce i se putuse întâmpla lui Aimé, dar gândindu-se la tot ce poate fi mai rău, a fost înspăimântată de perspectiva violențelor fizice și chiar a violului, pe care coana Levănțica, cum spunea cu glas mios că o cheamă, nu i le mai culegea din palmă, anunțându-i-le de-a dreptul, din cultura ei de pușcăriașă cu vechime. Era, pretindea dumneaei, metoda ultimă, dar care nu dăduse niciodată greș, de a stoarce mărturisiri complete de la orice femeie. „Nu fi proastă, fetico... te văz crudă și slabă de înger, vai de capul tău, în ce te-ai băgat. Are ăștia metodele lor sigure... de le dă plăcere și pentru serviciu, și pentru ei... mă-nțelegi tu... ca bărbați. Că pe mine mă scoate-ntr-o clipită d-acilișă, să nu se ezixte martori... și vine peste tine de-ți face felu'. Unul... doi... trei... câți se nimerește și are chef de muiere proaspătă. Ba încă, știu de la florăresele mele alea tinere, de le saltă și le-aduce aici doar așa... pentru poftetele lor, zici bogdaproste dacă te ia pe rând, și nu toți deodată... de te fac pe toate părțile și prin toate găurile de ți le-a lăsat Dumnezeu!“. Prea târziu a înțeles că i se inoculase un amestec mocirlos de psihoterapie și coerciție prin manipulare. Imaturitatea și lașitatea se deversaseră în suvoiul puternic al defulărilor. Fantasmele și obsesiile care-i mobilau subconștientul izbucniseră spontan. Atunci, sub presiunea insuportabilă a incertitudinilor și spaimelor, nu și-a pus nicio clipă întrebarea ce avea să o răvășească mai târziu: ce ar spune iubitul ei dacă ar citi toate acele invenții, unele la limita obscenității? După eliberare, când a găsit la secretariatul facultății scrisoarea prin care Aimé îi puna în vedere să nu-l mai caute niciodată, „întrucât am înțeles, în cele din urmă, cu cine am avut de-a face“, a dedus, îngrozită, că anchetatorii făcuseră să-i parvină detestabilele ei invenții.

Poate că încrederea în Șerban Dragu (sentiment ce a ținut, un timp, locul dragostei neîncercată niciodată pentru soțul ei) să se fi datorat, la începutul relației lor, tocmai acestui nemărturisit, dar real complex de culpabilitate.

Într-un mod neobișnuit pentru vanitatea majorității bărbaților, el nu îi ceruse niciodată explicații asupra întregii afaceri. Înregistrase cu o admirabilă reținere atât cât considerase ea suficient să-i relateze. „Nu mă interesează trecutul. Dacă ai greșit, e treaba ta. Oricum, înțeleg că ai plătit cu vârf și-ndesat oalele sparte... gata. Capitol încheiat”. Ea înregistrase cu ușurare atitudinea lui, pe care a considerat-o expresia unei atitudini de mare noblețe morală. De atunci, minunata paranteză a vieții ei nu mai revenise niciodată în menajul lor. Doar unele ecouri, amintiri, ezitări în care se refugia uneori. Dacă așa ceva se întâmpla în timp ce era singură, îi făcea plăcere să se abandoneze stărilor respective. Mai stânjenitoare se dovedeau nostalgiile când era împreună cu Șerban. Era de ajuns un gest, un subiect de conversație ori vreo asociere, de cele mai multe ori, declanșau în sufletul ei cicatrizat, dar niciodată complet vindecat, comparații sau analogii deloc nevinovate, care o făceau să roșească subit ori să se irite din senin, să se bâlbâie sau – remediul cel mai la îndemână – să se încuie într-o tăcere impenetrabilă, nemotivată, penibilă. Căuta astfel să se izoleze ridicând, între ea și bărbatul cu care trăia, un paravan menit să-i protejeze intimitatea dureroasă. Un timp, a apreciat tactul și răbdarea cu care el o trata în asemenea momente. Se cufunda în lectura vreunei reviste ori își găsea te miri ce fleac de meșterit, comportându-se de parcă ea nici nu ar fi existat. O lăsa să se deznoade în legea ei, să-i treacă. Abia după ce ea se liniștea, revenind spășită în prezentul comun, tot el era cel care găsea o vorbă, o remarcă, un accent capabil să-i semnalizeze că momentele ei de blocaj nu trecuseră neobservate. Orgolios fiind, cum avea să-l descopere ulterior, a înțeles cât de greu trebuie să-i fi picat luxul de a-i trece cu vederea muierismele. Pe fondul unor asemenea stări nevralgice, reluarea comunicării dintre ei nu era deloc simplă. Asta chiar dacă Magdalena, conștientă de răspunderea ce-i revenea în astfel de situații neplăcute, se străduia să reînnoade dialogul prin drăgălășenii forțate sau explicații șchioape pe tema

labilității ei emoționale. Invoca, cu jenă, explicații forțate sau își făcea autocritica pentru stările de anxietate și disconfort de care se declara incomodată, dar dependentă fără voia sa. „Fleacuri... prostii. Nici nu merită să-și bată cineva capul cu fasoane din astea. Sunt destule probleme serioase, obiective, ca să ne pierdem timpul cu nimicuri”. Pentru orice om sortit succesului pe lumea asta, cum se considera el, reușita depinde întotdeauna de certitudinile cu care trebuie să-ți blindezi ceea ce el numea „spanacul ăla de conștiință”. Emoțiile, slăbiciunile sufletești, ticurile afective, îndoielile sunt apanajul nehotărâților, al celor incapabili, din cauza asta, să finalizeze vreodată ceva mai acătării. Temerile? Justificările fricoșilor, la fel de slabi și, în plus, permanent timorați, dacă nu chiar terorizați de posibilele consecințe neplăcute ale greșelilor... faptelor pe care, tocmai de aceea, nu îndrăzneau să le comită. „Dacă vrei să obții ceva, atunci ești obligat să întrebuințezi metodele și instrumentele cuvenite, adecvate. Scopul nu numai că scuză mijloacele, dar întotdeauna le și impune. Vrei să faci pe delicatul... pe grijuliul sau pe moralul? N-ai decât. Dar după aceea să nu te plângi că ai rămas cu buzele umflate și că ți-a luat-o altul înainte. Înseamnă că nu poți și nici nu meriți mai mult”. Conform acestei teorii, vinovați sunt numai cei incapabili să conștientizeze această regulă fundamentală: păguboșii, văicăroșii, neputincioșii. „Câștigătorul are întotdeauna dreptate. Știi vorba aia înțeleaptă - obraznicul mănâncă praznicul, delicatul mănâncă căcatul”, proclama el cu acea grosolănie pe care femeia o confundase, la început, cu forța.

Ultima - și cea mai importantă - discuție pe această temă avusese loc în primăvara nebună a lui '90. Atunci când, în toate țările Europei ex-comuniste, se dezbătea aprins responsabilitatea celor ce au acceptat și sprijinit regimurile proaspăt prăbușite. Se aflau într-un cerc de studenți, proaspeții colegi ai Magdalenei. Unul dintre ei tocmai îi judeca cu asprime pe psihiatrii care, la comanda autorităților, acceptaseră să-și exercite necinstit profesia, declarându-i nebuni periculoși pentru societate (și

tratându-i ca atare, prin încarcerare și spălarea creierului) pe oponentii politici. Glasul lui Șerban, insolent și arogant, făcuse țândări argumentația de cristal a tânărului revoltat: „Hai să fim serioși, domnu' student!... Vinovați, spuneți?! Și, mă rog, pentru ce anume? Refuza el să execute ordinul – nicio problemă, s-ar fi găsit imediat altul. Pentru victimă era același lucru. În schimb, tâmpitul care și-ar fi luat deontologia la purtare, onestitatea și alte rahaturi din astea care sună frumos al dracului, dar tot atât de păgubos... ar fi fost, la rândul lui, terminat. În loc de... să zicem douăzeci de victime, ieșeau douăzeci și una. Care și al cui era câștigul într-un asemenea caz de conștiință, cum îl numești dumneata acum, când nu te paște niciun risc?”. Ea tocmai terminase medicina și se punea problema să opteze pentru o specialitate. Refuzase, ca pe ceva de neconceput, sugestiile soțului, care încerca să o orienteze spre altceva mai comod și mai bănos. Se considera datoare pentru efortul părinților, care au ținut-o la studii, și chiar pentru memoria lui taică-său care, cât a trăit, nu o visa decât îmbrăcată în halat alb, alinând suferințele bolnavilor. „Prostii! Te trage așa la chin și sărăcie, o contrase Șerban, dur și sfidător. Taică-tău? Oricum nu-l mai învie nimeni. Zici că era cardiac cronic – om cu socoteală, moșul, fie-i țărâna ușoară, că tot nu l-am cunoscut.

Dar sunt sigur că te-a vrut doctoriță în primul rând ca să-l îngrijești tu, să nu mai dea banul altuia. Șase ani... ba chiar șapte, cu bis cu tot... s-au dus oricum. Și nu degeaba – ai și tu un titlu. O să-ți scrii și pe cartea de vizită, și mai târziu, pe cruce „Doctor Magdalena Dragu”. Frumos, dar și suficient. Mai mult... nu te văd eu pe tine, comodă și superficială, ahtiată după lux, mondenități și plăceri, chinuindu-te cu gărzi de noapte și alte mizerii din astea”. Mergeau pe stradă, era o seară de iunie înăbușitoare, strivită sub parfumul aproape grețos al teilor înfloriți. Auzindu-l, ea s-a smuls – enervată și jignită – de sub brațul lui lăsat ocrotitor peste umăr, cu degetele coborâte neglijent deasupra sânului. Era prima oară când îi vorbea atât de direct și de brutal. Nu se așteptase la așa

ceva, iar acuzațiile și concluziile lui o stupefiau, și prin forma de exprimare, dar și prin surpriza provocată prin descoperirea bruscă, nemiloasă a fondului pe care ea încercase (spera că și reușise) să-l țină ascuns. Că i l-a ghicit... mai treacă-meargă. Asta era ea... în unele privințe. Nu în toate! Dar să i-l arunce într-o asemenea manieră în față, fără nicio urmă de considerație... Se crispase toată, uluită și revoltată. Soțul ei nu a făcut nicio tentativă de împăcare sau măcar de a nuanța lucrurile ori de a îndulci tonul. A continuat în aceeași manieră tăioasă, rece, agresivă: „Te-ai ofuscat degeaba. N-ai decât... Poți să te duci, cu idealurile tale imature, undeva într-un fund de țară, să-ți consumi energiile altruiste în vreun cabinet prăpădit, mirosind a clor și spălându-te la lighean. Să vezi cum o să-ți treacă avântul, drăguț... Urgentissim, ascultă-mă pe mine, că te cunosc cum nici nu visezi tu. Poate că, totuși, nu atât de repede încât, la întoarcere, să mai găsești locul gol. Lumea s-a deșteptat, numai proștii se simt vinovați”. Când și-a terminat diatriba – cu atât mai greu de suportat cu cât nu se așteptase la așa ceva – ajunseseră într-o intersecție, destul de aproape de blocul în care locuiau pe atunci. La ora destul de târzie din noapte, circulația se îmușinase. Când și când mai trecea vreo Dacie, un Trabant sau o Ladă – mărcile înapoiate ale unei epoci care se pretinsese a fi de aur, până când s-a ales praful de ea. Îi supraviețuiseră doar reflexele și inerțiile, cum era obsesia economiilor stupide. Semaforul fusese „redus”, adică trecut pe galben intermitent. Avertiza, dar nu interzicea nimic. Descumpănită, Magdalena se opri pe marginea trotuarului, el își continua neabătut drumul, nici gând să privească în urmă, s-o cheme sau s-o aștepte. Era liberă, nu o împiedica nimeni să-și ducă până la capăt puseul de demnitate pe care-l simțea gata să explodeze. Putea să aleagă, îndreptându-se încotro o împingea inima: la dreapta, la stânga sau să pornească înapoi. Ezitarea a fost scurtă și decisivă. Calculul rapid, aproape instantaneu, confirma rezultatul – verdict cu care tocmai o ștampilase, fără menajamente, bărbatu-său. Sosiseră vremuri noi,

dominate de puterea pe care o conferă și o oferă îndrăzneala eliberată de orice scrupule. Se săturase să tot iasă în pagubă. Cum, necum, lângă unul ca Șerban avea să avanseze. Să urce. Soarta i-l scosese în cale la momentul cel mai greu al vieții ei. Ratase odată, nu era cazul să recidiveze. Cine își permite să renunțe și la a doua șansă... De sus, semaforul spânzurat deasupra intersecției îi făcea, complice, cu ochiul. A strigat gura, fără ea. „Șerban! Stai... Așteaptă-mă și pe mine!” Își însușise lecția, dovedindu-se un învățăcel silitor. Abia mai târziu, reflectând asupra acelui moment de cumpănă, a trebuit să se recunoască învinsă. Opțiunea nu-i aparținuse. Fusesse manipulată, atrasă pe o direcție unde a găsit banii, luxul, călătoriile și toate celelalte desfătări după care subconștientul ei tânjise. Bărbatul nu s-a oprit. Nici măcar nu a întors capul. Dar a micșorat pasul, permițând să fie ajuns din urmă. Știa, din clipa când s-a agățat de brațul lui musculos și țeapăn, că nu avea să se simtă niciodată vinovată cu ceva față de el.

Stă cu ochii închiși, străduindu-se să respire cât mai egal. Ca niciodată în întâlnirile ei amoroase cu Silviu, simulează. Are nevoie de liniștea inerentă reflecției și de timpul necesar hotărârii pe care este aproape gata să o ia. Noaptea nu se dovedise un sfetnic bun, cum se spune, ci unul parșiv, nehotărât. O bulversase, spulberându-i fără milă certitudinile, habitudinile, așteptările... Trecuse asemeni unei furtuni, se vânturase prin cele mai contradictorii stări sufletești: de la furie la îngăduință, de la admirație, compasiune și dor la dispreț și descurajare. Într-unul din momentele de descurajare totală, fusese gata să coboare în curte, să se urce la volan și să plece. A renunțat la fel de brusc – nu-și putea permite să fugă, să dispară ca o amantă exaltată sau ca o servitoare hoată. Se învârtea prin podul luxos al Odettei ca într-o cușcă. Ba îl detesta pe Silviu, ba i se făcea milă de el, scormonind și născocindu-i scuze spre a-i motiva limitele. Cele pe care – de asta era absolut sigură – nu le mai suporta. Până și întârzierea lui – picătura ce revărsase paharul – era doar o

mostră de slăbiciune și indecizie, de risipire inutilă, absurdă... de tembelism infantil. Dacă are veleități de sfânt, să se ducă la mănăstire, nu la femei. Ori, să-și găsească pe undeva o nevastă bună la bucătărie, care să-i cârpească ciorapii și să-i toarne plozi, nu o amantă stilată, voluntară, pretențioasă. Nu se poate și cu dânsa-ntr-însa și cu sufletul în rai – iată un proverb care i se potrivește la perfecție. O fi bun, milos, conștiincios... etc... etc... dar ea, una, s-a săturat. Îi trebuie un altfel de bărbat. Ajunsă la această concluzie, se năpustise la vale, pe scara de lemn, lăsând totul vraiste în urmă. Se temea ca nu cumva să se răzgândească. Ajunsă în cramă, dibuise rezervele strategice de băutură ale Odettei, înșfăcase o sticlă de votcă și dăduse peste cap, dintr-o răsuflare, câteva înghițituri zdrene. Le turnase în ea, așa cum verși, în obscuritatea laboratorului, soluția de fixare peste o imagine fotografică de abia apărută și pe care te temi să nu o pierzi. Abia târziu și-a dat seama că plânge, când lacrimile îi inundaseră obraji, ajungându-i deja sub bărbie și gâdilând-o neplăcut pe gât. Pentru prima oară, după foarte mulți ani, simțea fizic rușinea – amestecând repulsia față de sine cu o compasiune infirmă pentru cel decăzut. Se temea că nu va fi în stare să-și mențină hotărârea de a o rupe cu el. Merita amărâtul ăsta de Silviu atâta investiție sufletească? I-ar fi venit mai ușor dacă reușea să se convingă, într-adevăr, că nu. Sau poate... Ceea ce îngropase atunci, în noaptea când optase să rămână nu împreună, ci alături de bărbatu-său, fără să fi dorit lucrul acesta ori să fi conștientizat primejdia, răbufnea acum. O năpădisese, necontrolat și greu de suportat, vinovăția față de copilandrul ăsta neajutorat și caraghios, pe care-l amețise dintr-un hatâr... un moft... în cel mai bun caz dintr-o confuzie. Se amăgise pe ea, se jucase de-a altcineva cu el... a mers, dar numai până la un punct. Mai grav i se părea faptul că procedase astfel cu bună știință, așa cum te amuzi cu un balon pe care îl umfli nu pentru a te bucura de rotunjimea lui, ci doar ca să experimentezi... să vezi cât rezistă la presiunea aerului și când va plesni. Nu s-a spart

încă. Dar ea nu mai are putere și chef să sufle în el. Zbuciumul, de care nu ar fi avut parte, mai mult ca sigur, dacă blegul ăsta venea la timp, are însă și un alt suport, mai chinuitor: trebuie să recunoască acum, la capătul cursei, că a trișat deliberat. Cât e el de neisprăvit, poate că, totuși, n-ar fi meritat o asemenea păcăleală. Dar nicio astfel de femeie. Dacă stă să se gândească bine, nu ar fi deloc exagerată acuzația că l-a sedus și l-a violat. Stând cu spatele la el și privind realitatea în față, din bărbatul care nu îndrăznește, acum, nici măcar să o atingă, nu rămâne mai nimic valabil. O confuzie pentru care zici „pardon!” și treci mai departe. O eroare. Un accident. Se întâmplă... Recunoaște asta în sinea ei, dar e mult mai greu să i-o spună și lui. Nu se simte capabilă, în momentul de față, nici măcar să se întoarcă și să-l privească în ochi.

Toc!... Toc!... Toc!... Tresare speriată din ațipeala scurtă în care alunecase, ca într-un refugiu fragil și precar. Pentru câteva clipe, a crezut că visează. N-ar fi fost prima oară. Periodic, coșmarul se repetă identic. Debutează atrăgător, cu aceeași imagine a iubitului dispărut... și sfârșește cu bubuiturile din tăblia ușii. Doar că, acum, nu mai e vorba despre obișnuita nălucire. Cineva chiar se află afară și ciocănește de zor. Amețită, privește în jur. Lângă ea, frica i-a declanșat amantului același reflex pudibond: s-a acoperit cu pătura, trăgând-o până sub bărbie. Nu îndrăznește nici să mai respire, doar o fixează cu ochii înspăimântați, ca și cum ar acuza-o: „Ce se întâmplă? Tu m-ai adus aici. Vezi în ce m-ai băgat?”. Nenorocitul... uite pentru cine se agitase ea, făcându-și probleme de conștiință!

— Magda!... Magda, răspunde odată, că-i de rău... Glasul Odettei – precipitat, complice, dar și ușor isteric – răzbate de afară, în timp ce degetul ei reia bătăile precipitate.

— Magdo, nu face pe nebuna! Ieși repede de acolo, înțelege! Coboară din pat, trecând dintr-o mișcare agilă (chiar dacă nu foarte grațioasă) peste bărbatul încremenit alături. În grabă, culege de pe spătarul unui scaun

canadiana lui și intră în ea. Nu contează cum arată, doar ce aude venind de afară.

— Te caută bărbatu-tău! Scoală-te odată și deschide, nu fii tâmpită!

Cheia se răsucește violent în broască, gata să se rupă.

— Cine?!? A auzit perfect. Dar nu-i vine să creadă, asta-i tot. Cum să dea Șerban de ea, aici?! Înseamnă că... Sau nebuna asta de Odetta se ține de farse?

— Deschide naibii telefonul ăla! Descurcă-te cu el cum oi știi, nu mă băga pe mine în chestii din astea urâte...

Panica gazdei se dovedește, până la urmă, justificată. Acceptase să le acorde adăpost amoros. Discret, confortabil; desigur, totul plătit pe măsură. Adică scump. E drept, nu și-a pus problema că s-ar putea ivi complicații. Care apăruseră cu doar câteva minute înainte, când telefonul de pe biroul ei sunase și o voce bărbătească, amabilă, o ceruse pe doamna Magdalena Dragu - fără să întrebe, măcar, dacă era acolo, dacă putea vorbi sau nu. Luată ca din oală, Odetta ezitase. De fapt, se bâlbâise, oscilând între curiozitatea de a afla cine-i tipul și impulsul prudent, mincinos de a pretinde că nu o cunoaște sau că... mă rog... nu știe să fi fost acolo, în pensiune. Solicitantului nu-i fusese deloc greu să sesizeze încurcătura duplicitară a prietenei. Dar nu a dat niciun semn că l-ar deranja în vreun fel. Cu aceeași stăpânire de sine - admirabilă sau înfricoșătoare, depinde din ce unghi o priveai - a subliniat că nu are niciun dubiu asupra prezenței sale acolo. Dar că, doamna având telefonul mobil închis („... lucru pe care, în fond, pot să-l înțeleg...”), un caz de forță majoră îl obliga să apeleze la amabilitatea doamnei Mueler, rămânându-i recunoscător pentru solitudinea. Odetta tresărise dureros, ca atinsă de un fir electric - cine dracu' era ăsta de la telefon care-i știa și numele de familie, și numărul de telefon, și musafirii?! Nu avea niciun sens să facă pe neștiutoarea, trebuia să fie doar prudentă și abilă, să iasă cât mai neșifonată din toată dădănaia. Punând la bătaie cele mai mieunoase inflexiuni, se interesase asupra

identității solicitantului. „Șerban Dragu mă numesc, stimată doamnă. Și adăugase imediat, fără să-i lase răgazul de a-și reveni: Știu că soția mea se află la dumneavoastră de aseară. Nicio problemă. Doar că am nevoie urgentă să-i comunic ceva. Atât și nimic mai mult. Tot ce vă rog este să o chemați la aparatul dumneavoastră sau... dacă nu se poate, să-i transmiteți rugămintea de a-mi răspunde pe al ei”.

Răsuflase ușurată. Nu-i trebuia scandal. Iar tipul, slavă cerului, nu arătase deloc că ar intenționa așa ceva. Restul... nu o mai privea pe ea. N-au decît să se descurce cum or ști.

Scăpată de o parte din grijă, dar încă emoționată și, de aceea, precipitată, se năpustise realmente sus, sărind peste câte două-trei trepte deodată. Deși obișnuită cu urcușul rapid, acum găfâia. Mesajul cu care fusese însărcinată nu era unul obișnuit și, cu siguranță, deloc plăcut. Totuși, ineditul situației o excita. Îi și vedea pe cei doi amorezi îmbârligați, unul peste altul, plini de ardoare („Putoarea asta de Magda dă în clocot rău de tot, deși altfel face pe mironosița”) ... și perturbați brusc de neobișnuita chemare, pe cât de legitimă, pe atât de incomodă în situația lor. La început, și-a lipit urechea de tăblia ușii, străduindu-se să surprindă zgomotele specifice. Dezamăgire – nu se auzea nici scârțâitul patului, nici suspine sau măcar șopocăiala conversației dintre... A prins apoi curaj, apăsând ușor clanța. Nu i-ar fi displicut să surprindă o scenă live – avea acoperirea necesară. Dar... era încuiat. Așa că se pusese pe ciocănit – la început ușor, discret, elegant... cum îi stă bine unei femei discrete și manierate, care știe perfect ce și cât deranjează. Lipsa oricărei reacții venite din spatele ușii, în loc să-i domolească interesul pervers, o zgândărea tot mai mult. Ce mama dracului fac ăștia doi acolo, de se dau morți? În cele din urmă, vocea somnoroasă, năucă și arțăgoasă a amantei în exercițiul funcțiunii o lămurise, fără ca asta să schimbe ori să simplifice în vreun fel penibila ei misiune. Dialogul precipitat, confuz și incomplet contribuisese la

creșterea confuziei, de ambele părți. De aceea, când ușa s-a dat foarte puțin la o parte, atât cât să permită strecuratul afară, Odetta deja fierbea de nervi. Magdalena luase ca pe o satisfacție prost ascunsă această stare de surescitare, bănuind-o de tot ce putea fi mai urât, anume că ea l-ar fi anunțat pe bărbatu-său unde și cu cine se află. Fără o asemenea turnătorie ordinară, de unde putea ăla să-i dea de urmă? O vânduse, scroafa! La ce altceva s-ar fi putut, oare, aștepta de la una ca ea, care-și pusese deja în cap să-l împartă pe nevolnicul de Silviu (amândouă deodată!).

171 pentru ca apoi să facă pe jignita când îi refuzase oferta unei ședințe de lesbianism? Ce-și tot răcea gura de pomană, vânzându-i gogoși despre cum o năpădiseră toate sudorile și cum era să scape telefonul din mână când domnul Dragu o trimisese cu penibila sarcină de a-i transmite rugămintea lui?

— Zău, tu... mă jur pe ce-am mai sfânt că-mi venea să mor de frică.

Dacă s-ar fi limitat la a-i mărturisi că se udase toată, ar fi crezut-o. Așa, însă... cu jurăminte țigănești...

— Frică de ce, mă rog? E hotelul tău și nu trebuie să dai nimănui socoteală pe cine primești în el. Doar dacă...

Se oprește. Nu are rost, acum, să o împrăște cu bănuielile și reproșurile aferente. Eventual, altă dată, căci o asemenea trădare abjectă nu se uită. Și nici nu se iartă.

— Bine, bine... mă descurc eu. Mulțumesc, oricum, pentru toate.

Îi întoarce spatele, lăsând-o acolo, o simplă cameristă trimisă de șef cu misiune precisă. Tremurul nervos, incontrollabil, o face să vibreze ca o coardă întinsă la maximum și ciupită ușor de o mână expertă. Ridică jaluzeaua, inundând camera cu lumina strălucitoare a unei zile ce se arată a fi superbă. Intimitatea și misterul s-au spulberat, de parcă nici n-ar fi fost. E timpul clarificărilor dure. Se apleacă deasupra genții de voiaj, prin care cotrobaie nervos, căutându-și telefonul. Nu are timp să reproșeze nici paloarea, nici gângăveala amantului, care se

poartă de parcă el - nu ea - ar fi fost prins cu mâța-n sac. Deșteptul!... A avut grijă doar să se ascundă în nădragi, de frică să nu i se vadă bărbăția. Doar șlițul și l-a uitat descheiat, ca orice bețiv care, după ce scapă de presiunea bășicii prea pline, uită de restul mărunțișurilor. Până și vocea i s-a făcut mică, întrebând-o pe șoptite nu ce s-a întâmplat, ci numai dacă e grav. Ea se face că nu-l aude și nici nu-l vede. Numărul lui bărbatu-său nu l-a știut niciodată pe dinafară. Noroc cu memoria încăpătoare a micuțului Nokia, care înghite orice. Își aprinde o țigară, din care trage cu lăcomie două-trei fumuri de îmbărbătare. Apoi, apasă tasta de apel, ca și cum ar avea sub deget declanșatorul de la distanță al unei bombe.

— Da... Aud că m-ai căutat. Care-i problema?

Glasul bine jucat, egal cu sine însuși, pare mai curând plictisit, decât alarmat. Scârbos - cu siguranță. Privirea i se duce cu dispreț pe urmele lui Silviu, care s-a refugiat în baie, unde a dat drumul jetului puternic de la robinet. Probabil că i-a rămas din armată, această obsesie de a fi în permanență ras proaspăt, obicei pe care ea încercase degeaba să i-l înlăture, afirmându-i explicit (și nu doar o singură dată) cât o excită să simtă pe piele nu un obraz pomădat și moale, ca un fund de copil, ci înțepătura aspră a virilității lui. Până și-n momente ca ăsta, deși e imposibil să nu fi priceput că treaba e destul de groasă, n-a găsit altă îndeletnicire mai acătării decât să-și tragă repede masca de săpun... să scape cu fața curată. Un rahat. ăsta se dovedește a fi bărbatul din care ea nădăjduse și se străduise să scoată un al doilea Aimé - ediție națională. Privirea rece, disprețuitoare îl împunge din spate în timp ce, în ureche, îi răsună vorbele seci și reci ale lui Șerban.

— Problema e doar că trebuie să fii azi, la șase, acasă. Avem...

— Imposibil. N-am isprăvit treaba aici, n-am cum s-o las baltă tocmai acum, când am găsit un potențial partener...

Se miră și ea, ba chiar o amuză nonșalanța cu care

improvizează. Asta îi dă aplomb, izbutind să vorbească de la egal la egal cu soțul șef.

— Lasă-l acum pe partener, oricât ar fi de important. Am eu pe altul... și mai și... nici nu se compară. Dar am nevoie de prestația ta la cea mai înaltă cotă, diseară. Te rog să lași orice problemă la o parte... Aceleași comenzi dure, inflexibile, mecanice – care exclud orice replică din partea celui ce trebuie să le execute. Aceeași aroganță desăvârșită, de neam prost parvenit, urcat în copac... Care nu o mai consideră nici femeie, nici nevastă, doar o piesă minoră, insignifiantă, pe care o instalezi, o muți, o programezi după cum îți vine. În fond, un asemenea apel neprevăzut și inevitabil o avantajează, într-un fel. Nu doar că vine în întâmpinare, ușurându-i maniera în care este decisă să-l părăsească pe amantul nedemn de așteptările ei, dar îi ușurează și sarcina – totuși neplăcută – oferindu-i pretextul ideal, irefutabil. Cum o să admită, însă, atitudinea asta cazonă, de general pentru care ordinul se execută fără crâcnire?

— Auzi, Șerbane?... Tare aș fi curioasă să știu ce-o fi în capul tău în acest moment. Ce-ți închipui tu despre mine... cum mă consideri, mai bine zis mă desconsideri de atâta timp, trimițându-mă să fac frumos la unul și la altul...

Furia îi încarcă bateriile, dându-i energia necesară exploziei pe care și-o dorește. După ce a expediat-o, ca pe o cocotă de lux, la grangurul libidinos și corupt („La produs!”, cum le spun proxeneții prostituatelor pe care le stăpânesc), acum repetă, calm și fără nicio ezitare, porcăria. Afacere capitală... prestație la cea mai înaltă cotă... ba cocotă! Poftim: nu mai e nevasta legitimă, ci doar o nadă perfecționată, bună de momit și de agățat în cârlig peștii sau rechinii care, altfel, nu pun botul. De acum – gata! Nici nu mai vrea să audă de asemenea misiuni, combinații, mizerii. Să-și scoată din cap dumnealui impresia că ar fi la cheremul său, bună numai de exploatat. Cine știe ce învârteală mai pune la cale cu neamțul ăsta, pe care se chinuie de nu știu când să-l înhațe ca să-l tragă pe sfoară. N-are decât, dacă ăla-i așa un bou, bun de

jumulit. Oricât ar fi de mare potul, poate să-i pună în brațe nu nevasta, ci secretara personală - să facă aia frumos, să-i îmbrobodească și să-i ducă de nas pe onorații și distinșii parteneri. Nu pe ea, care...

— Te consider nu doar necesară, ci - în cazul ăsta - ești soluția optimă... unică.

Evident!... Ea nu este femeie, nu are demnitate și mândrie, sentimente sau dorințe. Rămâne doar o soluție - ce-i drept, aia optimă! Să nu-i dai cu ceva în cap nesimțitului? În loc să se întrebe, ca orice soț normal, ce caută ea în pensiunea Odettei de la Feldioara și, eventual, cu cine ar putea fi acolo... ce anume o determină să-și găsească o relație paralelă... dânsul este preocupat să o pună în funcțiune când, cum și unde are el nevoie de ea. Restul nu observă. Nu-l interesează. Aranjamentele oculte și beneficiile obținute de pe urma lor devin, pentru dumnealui, compensația prețioasă a coarnelor pe care le poartă, cu indiferența deplină a nesimțitului absolut. Trage aer adânc, în piept, și o pornește binișor, de jos de tot, ca să reziste până la capăt în ceea ce are de gând să-i spună...

— Ar trebui să-ți mulțumesc. E pentru prima oară când aud de la tine un astfel de... hai să-i zicem, deocamdată, compliment. Dar încerc, tot pentru prima oară, să fiu nedemnă de el.

A făcut greșeala să se oprească puțin. Destul pentru a-i da prilejul să intervină și să o întrerupă.

— Mă obligi să adaug la toată chestia și o surpriză. Una foarte plăcută... Ai să te convingi că merită efortul. Și deranjul...

Aha! Are nevoie de ea cu orice preț. O lingusește... îi promite... Miză enormă, dacă se arată el atât de blând, gata să negocieze, să ofere la schimb. Acum e momentul să-l umilească, retezându-i scurt, fără menajamente, toată ploconeala.

— Nu pot. Mai exact, nu vreau. Ai înțeles?

— Te rog, Ari!

Ari?! Apelativul o frige. Niciodată nu l-a folosit Șerban. Nici nu i-ar fi permis așa ceva. În el stă închisă o

felie (cu siguranță, cea mai frumoasă) din viața ei. Cea mai frumoasă! Și în care nimeni nu are voie să pătrundă. Ce caută porcul ăsta chiar acolo? Cum și-a permis să se strecoare și să mânjească singura zonă imaculată, pură, strălucitoare din sufletul ei? Pe lângă tresărirea resimțită la auzul acestui cod secret, considerat până acum inviolabil, noutatea absolută pe care o reprezintă rugămintea lui pălește, trecând neobservată.

— Dacă n-ai aflat... sau n-ai ținut cont de asta până acum... e cazul să știi că nu sunt o marfă. Nici robot sau instrument de lucru. Încearcă să înțelegi asta și, poate, vei ieși în câștig. Restul - vorbim altă dată. Acum am treabă... mă scuzi, te rog!

— Ai treabă, da? Vrei să-ți spun eu care-i treaba aia și cu cine ți-o faci?

Ca și cum ar fi acționat un întrerupător, starea de calm blazat și nesimțit a lui Șerban s-a spulberat. Ceea ce scoate din el este ceva scrâșnit și tăios, încă potolit, dar cu atât mai amenințător.

— Auzi, fetițo? Chiar dacă mă crezi dobitoc, e cazul să afli că tu ești aia care te înșeli, nu eu. Știu foarte bine - și asta de la bun început - ce tot cauți tu și pe la Cluj, și prin Sibiu sau Oradea, și în pensiunea bordel a lu' madam Mueller. Mai poștești amănunte sau ți-s de-ajuns?

— Șerban, cum îți permiți să jignești așa...?

— Hai sictir! Lasă mofturile și tromboanele că nu țin. Sunt cu ochii pe tine și când faci pe nebuna, inventând afaceri sau întâlniri dubioase, și când ți-o tragi cu tembelul ăla de popă neisprăvit, îngerul boschetarilor. Vrei să-ți scot lista cu tot ce ai făcut, pas cu pas, în ultimele trei luni? Ți-o scot, nicio problemă. Sau cât ai plătit amenda de ieri și la ce kilometru de pe șosea... cât ți-a întârziat futălăul de ocazie sau ciclul de luna trecută? Lasă fasoanele, madam, că n-am timp de ele... m-ar costa prea mult să le iau în seamă. Și am treburi mai importante în acest moment. Așa că, ascultă comanda la mine: în jumătate de oră ești în mașină - până atunci mai ai timp, dacă ești eficientă, să ți-o tragi încă odată, de adio - și până în patru ești acasă.

Hai, cinci... că ieri te-ai contrat cu mă-ta și trebuie s-o împaci. Vezi că știu tot, da? După aia, ai timp să te calmezi, să te aranjezi ca să arăți „marfă”... și apari în stare de funcționare maximă diseară, la opt, când vin cu neamțul. Oricât ți s-o fi părut de ciudat, află că n-am glumit și nici n-am exagerat când te-am declarat unica soluție în toată povestea. Dacă iese, s-ar putea să fiu dispus să privesc puțin mai altfel lucrurile pe care le cunosc despre scumpa și destrăbălata mea nevestică. Hai, salut!

Pe marginea patului, Magdalena a rămas nemișcată. Umerii i s-au încovoiat înainte, ca și spatele. Privirea caută un inexistent reper de care să se agațe. Ușa de la baie scârțâie ușor. Din spatele ei, Silviu își scoate doar capul pieptănat cu dichis.

— Regret nespus... E grav?

— Deloc.

Se îndreaptă și țâșnește în sus. Nu-i place să fie văzută de nimeni în dificultate. Continuă cu un ton metalic, înțepat, nesuferit.

— E chiar al dracului de captivant, cu bărbații ăștia. Serios... ce te uiți așa, ca un vițel corigent?

Își aruncă de pe ea canadiana și rămâne goală, într-o poziție voit și penibil provocatoare.

— Hai, tinere domn, acum să te văd câte parale faci la contra-cronometru. Ai fix o jumătate de oră pentru futingul de adio. Niciun minut mai mult - a zis bărbatu-meu... Niciunul mai puțin - zic eu.

4 XXIII

Se apropie de biserica monumentală, cu două turle, aflată în plin centrul Bucureștiului, la doar câteva sute de metri distanță de locul unde este marcat „kilometrul 0” al întregii țări. Paul Vărzaru a insistat să îl aducă aici. Pentru că relatările sale, oricât de documentate și de atrăgătoare, ar putea fi suspectate de subiectivism, de parti-pris-uri sau chiar de exagerările obișnuite prin partea locului, unde spiritul latin se combină, savuros, dar periculos, cu cel levantin.

Pe elvețian, înghesuiala din preajma sfântului lăcaș,

prin care este nevoit să se strecoare, nu îl mai impresionează. Trotuarele oraşului sunt aproape în permanenţă aglomerate. Se circulă alandala, de cele mai multe ori lent, cu schimbări bruşte şi imprevizibile de direcţie, cu opriri nepotrivite şi reacţii nemotivate: ba pentru a căsca gura la vreo tarabă ieşită în cale, ba cu ocazia uneia din frecventele întâlniri. Împrejurare în care protagoniştii, bucuroşi nevoie mare şi gata oricând să stea la palavre, fac abstracţie atât de configuraţia (uneori improprie) a locului, cât şi de traficul intens; ei pun stăpânire imediată şi completă pe locul unde s-au fixat, oricât de strâmt şi de populat ar fi acesta. Câteodată, nu-i de ajuns nici disponibilitatea de a-i ocoli. Trebuie să le ceri voie, scuzându-te pentru faptul că prezenţa ta îi deranjează, perturbându-le şueta în care s-au lansat. Agasaţi de pretenţia ta, în cel mai bun caz se chiorăsc, reproşându-ţi îndrăzneala, iar în cel mai rău, îţi recomandă - batjocoritor sau tăfnos - să o iei prin altă parte ori, pur şi simplu, să nu te mai grăbeşti, că doar nu dau turcii şi, în cele din urmă, ultimul drum sfârşeşte tot la cimitir.

Aici însă, lucrurile se prezintă uşor diferit. Eşti aşteptat, dorit - deci binevenit. O singură condiţie: să răspunzi prompt şi cu dărnicie noianului de văicăreli patetice, de solicitări insistente şi deşănţate care te acompaniază, de cum ai pătruns în perimetrul respectiv. S-a lămurit: cerşetorii. Mulţi, gălăgioşi, dinamici, unii de-a dreptul agresivi. Viermuiesc pe acolo agitându-se încolo şi încioace, agăţându-se ca nişte scaieţi de oricine se vede nevoit să străbată acest baraj inform şi colcăitor. Cu instinctul lor bine exersat, care nu prea dă greş, l-au mirosit repede că e străin. Adică impresionabil, darnic, numai bun de jumulit. Către el se întind cu lăcomie mâini strâmbe, exhibând persuasiv răni oribile, cicatrici dizgraţioase, tatuaje mizerabile şi - peste toate - un jeg cronic, bine întreţinut. Nu înţelege fondul sonor, la fel de intens utilizat, dar şi onomatopeele astea îl ating şi îl agresează, fără putinţa de a le evita. Cunoscător al locului (cu năravuri cu tot), însoţitorul său îi ţine la distanţă de el,

aproape comandându-i să nu facă greșeala de a se opri, să-și înfunde mâinile în buzunare și să nu le scoată nicicum de acolo.

Scăpați cu bine din conglomeratul viu, ajung în cele din urmă dincolo de gardul metalic. Aici găsesc celălalt eșalon - cei veniți să-i ceară direct lui Dumnezeu. Mai mulți, dar mai civilizați. Și, ca atare, mai bine organizați.

— Acatistele, îi explică în germană însoțitorul său - căci puțină franceză pricepe tot românul - sunt o formă artificială de conlucrare lucrativă cu Divinitatea. Așa cum Biserica Catolică vindea indulgențe pentru iertarea păcatelor omenеști, surata ei ortodoxă a introdus rugăciunea cu plată. Care, pasămite, ar fi mai bine primită în cer, poate și mai prompt satisfăcută. Așa pretind preoții care oficiază - cei mai siguri beneficiari ai controversatului ritual.

Martin înțelege explicația, dar se declară ostil procedului în sine. Protestantul din el nu-și permite să treacă cu vederea că unul dintre motivele invocate de Luther în sprijinul reformei sale a fost tocmai această negustorie ipocrită și blasfemică, ce nu poate avea nimic în comun cu credința adevărată. Pe Dumnezeu nu-L îndupleci cu bani...

— Mai ales că, în folclorul românesc, banul este supranumit „ochiul dracului”, adaugă domnul Paul. Ei bine, aveți prilejul să constatați cum decurge partea lumească a afacerii...

La prima impresie, adunarea celor vreo sută și ceva de oameni care stau înșiruiți, așteptând răbdători să ajungă înăuntru, în fața preotului, nu se deosebește prea mult de cozile pe care doctorul Eissler le cunoștea din experiențele sale anterioare. Până la dispariția regimului comunist, asemenea grupuri numeroase înconjurau, în mod frecvent, magazinele alimentare - de regulă goale - sperând și așteptând să se aducă marfă. Le regăsisese, cu surprindere, și la începutul lui 1990, de data asta în fața secțiilor de votare. Explicabil... Ceea ce vede acum îi creează impresia stranie că acești oameni au întotdeauna

ceva de așteptat, de cerut.

— Desigur, n-ar fi drept să-i băgați pe toți în aceeași oală, subliniază domnul Paul, cunoscător al obiceiului. Unii sunt, într-adevăr, disperați: necazuri mari, nenorociri... cel mai adesea boli grave, situații fără ieșire. Vin să se reculeagă aici, punându-și toată nădejdea în Dumnezeu și crezând cu toată ființa lor că numai El mai poate oferi sprijinul grație căruia să poată rezista încercărilor pe care le este dat să le îndure. Prin legiurile religioase nedeformate, această formă strict determinată de implorare s-ar limita exclusiv la tăria morală pentru care credinciosul se roagă, spre a ieși cu credința neștirbită din greutățile la care este supus. Există însă convingerea că, rostită de către preot, rugămintea ar putea fi întrucâtva purificată, amplificată, girată. Și, deci, mai lesne de îndeplinit.

Plimbându-se prin curtea bisericii, pierduți în mulțime, cei doi pot observa fără opreliște, de aproape, figurile credincioșilor și comportamentul lor. O fată tânără, cu disperarea mută întipărită pe chipu-i purificat de durere, se sprijină parcă de lumânarea aprinsă pe care o ține în mână. Este total ruptă de ce-i în jur, ochii privesc nedefinit, undeva departe; doar buzele, dacă le urmărești cu atenție, se mișcă abia sesizabil, murmurând ceva nedeslușit. Disperarea, întipărită pe chipul ei răvășit, vorbește de la sine despre motivele care au adus-o acolo. Nu același lucru s-ar putea spune despre grupul din vecinătatea ei. Vorbăreți, gălăgioși chiar, cei ce îl alcătuiesc par să fi venit mai curând la o instituție laică, unde urmează să depună o cerere, despre care vor să știe sigur că va fi aprobată. Adică îndeplinită. Conversația lor animată are aerul unei agitate dezbateri publice, cel puțin așa o percepe străinul, luându-se după altitudinea tonului, dinamismul cu care se întretaie replicile sau gesticulația amplă, necenzurată. Faptul că fiecare ține în mână câte o foaie de hârtie, pe care a scris în detaliu ceea ce solicită, însoțind pretențiile de câteva bancnote de valoare ridicată, sporește și întărește această impresie. Lui Paul Vărzaru

nu-i este nici greu, nici rușine să se oprească în preajma lor, trăgând cu urechea la sporovăiala animată. Ba chiar, după ce i-a făcut un semn discret elvețianului, intră fără nicio dificultate în vorbă cu ei. Rămas singur, Martin se încumetă să pătrundă în interiorul bisericii, acolo unde spectacolul la care a fost adus atinge, după părerea lui, punctul culminant. Priveliștea pe care o descoperă este terifiantă și grotescă. În orice caz, el unul nu a mai văzut niciodată o asemenea scenă, amintind mai mult de agitația fulminantă a brokerilor în incinta unei burse importante, decât de atmosfera presupus solemnă și pură a unui lăcaș religios. Trei preoți, fiecare amplasat în câte un colț, nu mai prididesc să recepționeze foile de hârtie, împreună cu snopul de bani pe care îl examinează aproape expert, comparându-i valoarea cu greutatea cererii scrise. După îndeplinirea, în mare viteză, a laturii comerciale, se trece – dacă se poate spune astfel – la cele sfinte. Pentru rapiditate, solicitanții nu mai îngenunchează, ci se îndoaie din mijloc, atât cât să intre cu capul, mai mulți deodată, sub poala patrafirului, veșmântul aurit, bogat ornamentat, pe care îl poartă preoții ortodocși deasupra sutanei negre. În această poziție menită să simuleze smerenia, rămân preț de câteva minute să asculte citirea textului în care și-au exprimat doleanțele. Chiar și fără alte explicații, doctorul pricepe că munca în grup este menită să concentreze tematic și să ușureze, astfel, prestația preotului, mărinind productivitatea și scurtând timpul de așteptare al celor cărora nu le-a venit încă rândul. Fumul dens al lumânărilor galbene, din ceară amestecată cu multă parafină, se combină cu cel mirosind a tămâie, care se înalță din recipientul metalic, agățat de un lanț gros și zornăitor, pe care slujitorul Domnului îl agită energic și sacadat în timp ce vocea lui – la fel de precipitată – dă citire textelor scrise pe foile ținute în mână. Până acum admirator al complicatului și solemnului ceremonial bizantin, Martin Eissler este contrariat de agitația ce domnește în incinta din care, i se pare lui, a dispărut tocmai sacralitatea. Cu foarte puține excepții (oamenii

prăbușiți în fața icoanelor, a căror rugăciune izvora evident dintr-o dimensiune interioară), ceilalți participanți au aspectul unora veniți să rezolve, rapid și sigur, niște daraveri cotidiene. Impresia este întărită – pentru el, ca observator neimplicat – de modul în care cei mai mulți își fac semnul crucii: gesturi automate, incomplete, plasate sub semnul aceluiași formalism zorit care predomină în jur. Constată cu stupeoare că destui dintre cei eliberați de sub poala popii întorc efectiv spatele și o zbughesc afară. Alții, obligați de prezența și rostul icoanelor (poate și de nevoia asigurării succesului) se perindă prin dreptul lor la fel de expeditiv și superficial, înclinându-se ca în fața unui ghișeu pe la care ești obligat să treci spre a primi chitanța.

Când revine afară, descumpănit și oarecum mâhnit de cele văzute, reîntâlnește cârdul de solicitanți, la fel de animat și de puțin cucernic. Cu documentarea isprăvită, șoferul îl ia în primire, spre a-i împărtăși cele aflate între timp de la eșantionul cercetat.

— În eventualitatea că aveți cumva îndoieli, putem să-i mai întrebăm o dată, împreună, despre motivele care i-au adus aici. Dacă mă credeți pe cuvânt, vi le pot rezuma eu, garantând autenticitatea informației.

Cum să nu-l creadă tocmai pe acest bărbat care, în mai puțin de patruzeci și opt de ore, i-a dezvăluit și i-a explicat câte nu reușise el să afle în aproape zece ani, de când România devenise, practic, a doua lui țară?

— Dați-i drumul! Sunt pregătit să nu mă mai îndoiesc și să nu mă mai mir de nimic.

— Atunci amuzați-vă, după cum cred că merită. Cei cu care am stat de vorbă au fost deschiși și sinceri. Nimeni dintre ei nu face un secret din scopurile care l-au adus aici, căci nu consideră asta ceva rușinos sau nelalocul lui. Ca atare, de ce s-ar sfii?

Străinului îi era familiară, de acum, această dezinhibare, aproape totală, a românilor. Majoritatea interlocutorilor actuali nu-și mai făceau niciun fel de probleme când era vorba să-și ia la purtare libertatea recent câștigată. Pur și simplu, nu le mai era frică – dar

nici jenă! – de nimeni și de nimic. Vorbeau și acționau după cum le dictau fie impulsurile, fie interesele. În cel mai bun caz, cei ce aparțineau acestei categorii foarte răspândite, se arătau uneori dispuși să adauge motivații (nu scuze!) pentru aspectele despre care erau nevoiți să recunoască, la nevoie, că ar putea comporta oarecari rezerve. Asta dacă nu se mulțumeau cu obișnuitul adaos „E părerea mea”, cu formula populară populară „Am vorbit, n-am dat cu parul” sau, în cazul că se izbeau de o reacție indignată ori de vreo mustrare, cu sintagma salvatoare „ei și... ce dacă?”, menită să minimalizeze, plasând sub semnul derizoriului, orice consecință neplăcută care decurge dintr-o gândire sau acțiune sancționabilă.

— Grupul vesel – căci ați văzut ce animație plină de optimism ținea locul plicticoasei evlavii – a venit aici cu afaceri grele. Sigur, adjectivele mele asigură comentariul necesar, dar nu alterează defel realitatea. Tipul în costum la două rânduri și cu pantofi de lac în picioare era furios că i se refuzase viza de intrare în Statele Unite. Are o firmă de comerț, specializată în mijloace contraceptive și se teme că Europa e prea mică pentru afacerile sale. Supărat pe americani, s-a decis să-l ocolească pe scârbosul de consul, aranjând afacerea direct cu „Șeful” cel mare... Celuilalt – ăla care și-a scris formularul de acatist direct la laptopul scos din servieta diplomat – nu i-a dat banca un împrumut, de care el are absolută nevoie pentru a-și termina piscina și terenul de golf din curtea casei. În fine, cucoana cu unghiile intens lăcuite și plină de bijuterii a fost părăsită de amant, se pare – dacă e s-o crezi – un influent și însurat om politic. De pe urma acestui abandon a zburat și din slujba foarte confortabilă în care ajunsese datorită traficului de influență exercitat de acesta... numai necazuri pe capul ei. L-a reclamat prin presă... a fost la ghicitoare pentru niscai farmece – nimic. Penultimul remediu: să-l dea pe mâna Celui de Sus. S-a gândit să încerce și „chestia asta”, despre care a auzit că ar fi sigură și fără alte complicații. Dacă nici El nu-i dă satisfacția dorită, atunci se va considera delegată și dezlegată să-l

termine cum știe ea mai bine. Probabil îi va da foc la casă ori va plăti niște gangsteri să-l „aranjeze” corespunzător. Ascultând-o, ceilalți doi nu mai puteau de încântare. Ochii li se scurgeau, mâinile o pipăiau... tare mi-e că, până le-o veni rândul la citit acatistul, să nu se răzgândească, preferând o altă variantă, mai lumească și mai voluptuoasă. Restul... poate nu chiar așa, dar convingerea lui „Deus ex machina” reprezintă paliativul cel mai la îndemână pentru unii ca ei. Fiecare este convins că, plătind o sumă respectabilă - mai mare decât se obișnuiește în mod curent la biserică, dar mai mică decât ar fi necesar pentru a-i corupe pe cei vizați - Dumnezeu va aranja totul. „Cere și ți se va da” rămâne, pentru unii ca ei, nu un crez spiritual, ci un slogan comercial de succes, adaptat la cele mai concrete afaceri. „Dacă așa scrie la Scriptură - îmi argumenta plin de aplomb cel cu viza pentru America - înseamnă că e serios. Când am intervenit eu în consfătuire, nu mai aveau nicio îndoială asupra acestui aspect. Vedeți cum merg treburile pe aici, pe la noi? Erați sceptic când v-am explicat unde își are rădăcinile această stare generală de delăsare, de evitare programatică a rezolvărilor bazate pe efort, competență și onestitate. În loc de asta... apelul stupid la improvizații, la înlocuitori. Și încrederea că, într-un fel sau altul, lucrurile trebuie să se aranjeze cumva...

Discuția asupra acestei teme începuse în momentul când musafirul, realmente dezorientat și aproape descurajat de cele descoperite în ultimele zile, s-a încumetat să-i ceară însoțitorului său sprijinul întru înțelegerea a ceea ce, pentru el, apărea doar paradoxal... inexplicabil... absurd. Hectare întregi, cât vedeai cu ochii, stăteau necultivate, îmbelșugate în buruieni. Pante expuse admirabil soarelui, în loc să poarte pe ele podoaba viței de vie sau a pomilor fructiferi, erau lăsate pradă eroziunii masive produse de vânt și amplificate de ploii ori de topirea zăpezilor. Primarul cel guraliv și demn de toată neîncrederea se fălea cu mijloacele șmecheresc-coercitive pe care le pregătise spre a le smulge consătenilor săi banii

pentru niște iluzorii asigurări, dar nu a fost în stare să-i răspundă la întrebarea de ce nu ia inițiativa împăduririlor care să împiedice alunecările de teren, a unor irigații necesare pe timp de secetă sau a îndiguirilor - acolo unde se plângea că șuvoaiele făcuseră prăpăd. Cum de-l mai alegeau sătenii acum, când stătea efectiv în puterea lor să pună în fruntea satului pe unul mai destoinic, mai harnic, mai serios?!

„Foarte simplu: ei sunt ca el - el este ca ei, filosofase anemic șoferul. Apoi, completase butada cu un exemplu concret, și anume, sloganul electoral de mare succes, utilizat chiar de șeful statului în ultima campanie: „Un om dintre noi. Un om pentru noi”. Ce alt argument mai credibil ar fi putut exprima deplina compatibilitate dintre niște autorități corupte, leneșe, incompetente sau dezinteresate și cei asupra cărora se răsfângeau direct toate consecințele nefaste ale unei asemenea administrații? Irigațiile? Începuse el să le ia pe rând. Au fost. Ba au și funcționat până la începutul lui '90, când ceea ce trebuia să fie o minune s-a transformat într-un prăpăd. Atunci s-au repezit - cu mic, cu mare - să-și încropească micul lor capital, smuls din avuția socialistă a întregului popor. Ăștia din sat ce puteau apuca? Care niște țevi, care o vană, niște robineți... mă rog, tot ce era demontabil. Nu știu dacă ați observat, dar până și dalele de beton, care pavau canalul respectiv, au fost smulse și cărate acasă, pentru a pardosi într-o veselie ograda plină de noroi, găinaț și bălegar a lui nea Ghiță ori a lui nea Vasile. Evident că, de rezolvat, s-a rezolvat doar problema noroiului - și aceea, într-o mică măsură, pe acolo pe unde calci dacă ești în stare să umbli drept. Or, primarul dumneavoastră, pe care l-ați crezut educabil și reformabil, a intrat în curțile respective, le-a văzut pe toate... dar a închis ochii. Băiat bun, înțelegător, tolerant... cum să nu-l alegi din nou?

Cu dealurile golașe - a continuat domnul Paul după ce a tras un oftat plin de năduf - cam tot așa. S-au tăiat, la repezeală, toți copacii. Prin unele locuri, libertatea asta și

prea libera inițiativă au pus jos păduri întregi. Lemnul s-a vândut ori s-a băgat pe foc. De ce? Pentru că, de când se știu, au trăit cu frigul în casă și cu frica în oase. Le-a fost interzis orice nu era obligatoriu. Când autoritatea statului (identificată, pe bună dreptate, cu forța coercitivă) a dispărut, cei mai mulți dintre nestimații mei compatrioți s-au repezit să profite orbește. Adică distructiv, cu profituri meschine și pe termen scurt. Consecințele grave, unele catastrofale, erau prea îndepărtate, n-aveau timp și nici chef să se gândească la ele. Sau măcar să ia în seamă avertismentele unor specialiști de bun simț, pe care au preferat să-i batjocorească, în loc să-i asculte. Mai ales în asemenea așezări mici, este de ajuns să pornească unul doi o asemenea acțiune nesăbuită, care însă aduce repede un fel de câștig, pentru ca exemplul lor să se extindă cu iuțeală. Dacă mai apare și vreun ziar sau post de televiziune – chiar criticând ceea ce arată demersul publicistic – puterea exemplului negativ se răspândește ca o epidemie, prin toată țara. La noi este încă foarte obișnuit un fel de orgoliu primitiv, declanșat și pus în operă de întrebarea „Dar ce, io-s mai prost ca ăla?”. Așa s-au extins și furtul cablurilor de la calea ferată, și perforarea conductelor petroliere...”

„Și pildele bune, inițiativele valoroase... atunci când apar ele... sunt preluate la fel de rapid?” s-a interesat, dialectic, străinul. Era adorabil efortul său de a găsi tendința cât de cât compensatorie, capabilă să restabilească, în cele din urmă, echilibrul necesar. După o ezitare involuntară, dar semnificativă – generată nu de nesiguranță, ci de grija de a nu fi calificat drept cârcotaș și negativist – șoferul încuviințase cu doar o jumătate de gură. A avut însă prudența să adauge un „depinde”, nuanța obligatorie dacă nu voia să fie ipocrit. Nu-i putea scăpa deruta tot mai inconfortabilă în care se adâncea elvețianul, dar și reținerea lui în a insista asupra aspectelor pe care le intuia ca fiind neplăcute. Vârzaru bănuia că se apropiau cu discuția de limita unor adevăruri – poate chiar a unor verdicte – penibile, atât pentru cel care le formulează, cât

și (în situația lor) pentru cel ce trebuie să le accepte, din acel soi de politețe, cu care este întotdeauna dator musafirul bine crescut, față de gazda care se arată dispusă să-l inițieze în secretele ei...

Ca să evite generalizările, cu doza lor inerentă de relativism și vulnerabilitate, însoțitorul s-a limitat la exemplele întâlnite în cale. Erau, după părerea lui, suficiente ca număr și elocvente din punctul de vedere al forței semnificante. Într-un cuvânt: edificatoare pentru ceea ce era de demonstrat. „Partea proastă este că, la mai toate necazurile ce se abat asupra lui, prima grijă încercată de românul nostru este de a găsi vinovatul. Cum el însuși iese, ab initio, din discuție, rămâne întotdeauna altcineva căruia să i se pună în cârcă tot răul produs. S-a revărsat râul, inundând cultura și luând cu sine gradul, animalele, poate chiar casa? Nu este nicidecum vina lui... că le-a construit de mântuială, prea aproape de apă sau că n-a găsit de cuviință să fie prevăzător, apărându-și bunurile prin necesarele îndiguiri, care ar fi împiedicat prăpădul. Așa a vrut Dumnezeu... Data viitoare, e treaba Lui să repare ce-a stricat. Doar n-o să-l lase așa pe bietul creștin. Îi mor păsările din gospodărie, atinse de vreo molimă? Nu contează că s-a zgârcit, că nu l-a interesat sau... pur și simplu, i-a fost lene să le vaccineze la vremea potrivită. Domnul a dat... Domnul a luat. El este nu lăudat, ci boscorodit, criticat, tras de mânecă. Apoi „iertat”, cu condiția și cu convingerea aberantă că, acum, după toată supărarea, a înțeles că nu-i frumos ce-a făcut”.

Elvețianul asculta cu atenție, dădea din cap că a înțeles... adică a auzit. Dar tot nu-i venea să creadă. Cei din Urzica ajunseseră să-i fie destul de apropiați, se familiarizase atât cu calitățile, cât și cu defectele lor. Fusesse surprins de neputința lor, încercase să-i înțeleagă mecanismele, declarându-se într-un fel fascinat, în altul iritat de abilitatea cu care găseau întotdeauna explicații favorabile, din care reieșea invariabil că eșecul se datora altcuiva: persoană, situație, natură, istorie, soartă... una mai ostilă, mai nedreaptă, și mai nemeritată ca alta. Dacă

se gândea bine, la fel se întâmpla și cu cei mai mulți dintre bolnavii pe care-i operase. Amestecul acesta de resemnare și încredere, care îi determina să accepte ca pe o fatalitate ceea ce era ușor de prevăzut, chiar de prevenit – pentru ca apoi să viseze și să se bizuie pe miracolul salvator... îi apărea drept o veritabilă maladie națională.

„Catastrofa, la români, este mereu prezentă, dar tratată cu un fatalism superior. Se manifestă o dublă încredere: în iminența ei, dar și într-un soi de imunitate personală. Omul nostru are o încredere fudulă în sine. După el urmează Dumnezeu care... nu-i așa?... trebuie să-l apere. Că, doar, merită. Vedeți dumneavoastră, românul acesta – vorbind la modul generic despre majoritatea reprezentativă, cea care decide mersul treburilor într-o democrație – este tradiționalist și încăpățânat, văicăros și lăudăros, neajutorat, dar descurcăreț. Pentru toate aceste apucături contradictorii, nu doar că nu se rușinează, ci chiar are o excelentă părere despre el. De aceea se și crede îndreptățit întotdeauna să improvizeze, spre a scăpa din orice încercare, pe termen scurt și pe cont propriu. În ultimul moment, „la mustață” cum se spune. Sprijinul în această certitudine – nemăsurabilă, neverificabilă, dar, de aceea, cu atât mai statornică – îl face să privească, pesimist în formă, dar încrezător până la inconștiență în fond, la tot ceea ce-l așteaptă în viitorul apropiat. Există – cum spunea Andrei, un fost coleg de facultate de-al meu, care chiar a rămas filosof (ba, încă, unul de talie europeană!) ceea ce se poate desemna ca fiind „euforia dezastrului”, anunțat cu acea seninătate a prorocului încântat de sine căci... nu-i așa?... le știe pe toate. Inclusiv esențialul – care e păstrat secret – anume că necazul, nenorocirea, dezastrul îl vor excepta numai pe el”. Dacă tot îi era dat să-și utilizeze competența profesională, doctorul întrebase, cam cu jumătate de gură: „Dar asta nu se apropie, cumva, de o viziune egocentrică, poate chiar puțin paranoidă?”. Interlocutorul a râs, deloc surprins de precizia sau de duritatea diagnosticului. „Ba sigur că da! Există aici o logică perversă, pe cât de confortabilă, pe atât

de nocivă pentru cel care apelează la ea. El spune așa: „Domnule, dacă știu că va urma ceva rău, înseamnă că sunt deștept. Păi, dacă sunt deștept, găsesc eu o porțiță să evit... să mă strecor... să scap”. Acest optimism este de neclintit, în primul rând datorită confortului mental pe care-l asigură până în ultima clipă. Altfel spus, nu e nevoie să faci nimic, trebuie doar să ai încredere în norocul tău, cel care reprezintă panaceul absolut, singura, dar cea mai de preț avere. Asta la modul iluzoriu, firește, căci este vorba - în majoritatea covârșitoare a cazurilor - doar de o virtualitate. Pentru asemenea oameni, nefericirea - așa cum o concep ei - este predestinată și înseamnă un merit personal. Care, în cele din urmă, va fi recompensat. Prin grija cui? A lui Dumnezeu, desigur. Așa ajunge el în relație cu Divinitatea - din teamă, din calcul și din interes”.

Limuzina străbătea acum Piteștiul, oraș în care noroiul etern din rigole și de pe trotuare izbutea performanța să se amestece cu praful prezent peste tot. Strada principală, în același timp și șosea națională, era străjuită de clădiri urâte, cu fațadele deteriorate de timp, dar păstrând pe alocuri urmele unor decorații de gust îndoielnic - un fronton, un stâlp sau chiar o cariatidă din gips, acum ciobită. Curțile vaste de pe margini, ca și esplanada de pe mijlocul drumului - o limbă neasfaltată, de pe care iarba dispăruse de parcă nici n-ar fi fost - trădau aceeași nepăsătoare risipă de spațiu, pe care niciun elvețian nu ar fi putut-o vreodată înțelege, darămite și accepta. De altfel, aceeași rană a pământului scormonit adânc de roțile mașinilor parcate pe ici, pe colo, aproviziona carosabilul nu doar cu noroiul lipicios și îmbelșugat, ci și cu gunoaiele menajere aruncate de-a valma și scotocite apoi, apatic, de către haitele de câini vagabonzi, mereu în căutare de ceva de-ale gurii. Traficul aglomerat și gătuț îi puneau nervii la grea încercare lui Paul Vărzaru. Se străduia să arate calm, dar degetele, bătând darabana pe circumferința volanului, îl trădau. Blocați minute bune în apropierea unei intersecții al cărei semafor era mort, lăsând șoferii să se descurce cum or ști,

au avut prilejul să admire pe îndelete clădirea în dreptul căreia înțepeniseră. Era un fel de palat aflat încă în construcție: două etaje, turnulețe crenelate și îmbrăcate în tablă strălucitoare, mici stâlpi de susținere a balustradelor de la terase și scări, trepte de marmură, geamuri termopan... și, peste toate, nu una, ci două antene de recepție prin satelit a programelor TV. În curtea largă, pardosită cu plăci de ceramică multicoloră, erau parcate două limuzine strălucitoare, printre care țopăiau în legea lor câteva găini. Kitsch-ul era desăvârșit de statura imperială a unui ȋigan burtos, cu mustățile mari și răsucite, ce ieșeau de sub borurile mari ale pălăriei de șerif american. Un lanț gros de aur, de care spânzura un medalion rubiniu, îi atârna de gât, un altul – pe încheietura butucănoasă a mâinii cu care își arunca în gură semințele culese din cealaltă palmă, ținută căuș, și care etala salba de ghiuluri și inele groase, înfipite în fiecare deget. Cocoțat pe un fel de băncuță din marmură neagră, amplasată pe trotuar, chiar lângă poartă, individul se uita cu un aer scârbit la șirul de mașini oprite la picioarele sale. Părea, dacă nu o statuie, cel puțin o butaforie expusă admirației publice. Privindu-l, elvețianul nu s-a putut abține să nu-l compare cu nenorociții pe care-i întâlnește nu de mult în mahalaua Zăbrăuților, atât de diferiți sub aspectul condiției sociale. Care este, oare, adevărul despre condiția economică și socială a ȋiganilor? „Aveți posibilitatea să vă convingeți singur asupra sensului și a dimensiunilor ce marchează evoluția acestor minoritari. Sigur că da, iată unul emancipat. Și nu e singurul... Așa cum șeicii arabi și-au băgat petrodolarii în palate strălucitoare, nici ȋiganii mai răsăriți nu se orientează altfel. Acum, nu mă lasă inima să atentez la admirația dumneavoastră, făcând anumite adaosuri referitoare la sursele reale ale acestei bogății copioase, afișată ostentativ și ridicol totodată. Însă nivelul de civilizație extrem de scăzut al acestor parveniți rămâne o realitate. Să nu ne oprim decât la nivelul lor de instruire și la igienă. Plus imoralitatea, violența, promiscuitatea pe care le patronează și pe care se bazează

acumulările lor". Iar exemplarul cu pricina nu era nici măcar unul dintre cei ce alcătuiau puzderia de lideri recunoscuți ai etniei. „Asta-i doar un „modest” bulibașă local, celebru doar pentru performanța de a fi în același timp, la cei șaizeci de ani câți are, și pușcăriaș, și student. Detenția i-a fost suspendată pe motive medicale: e claustrofob și supraponderal, deci inapt. Studenția și-o face la un fel de facultate prin corespondență, unde a fost admis după îndelungi tocmeli, căci nu prea avea bacalaureatul, diploma pe care a încercat s-o prezinte s-a dovedit falsă și atunci a început să țipe ca din gură de șarpe, acuzând autoritățile de încălcarea drepturilor omului și de discriminare rasială, de persecuții politice, xenofobie și șovinism. Ce era la gura lui...! Important rămâne că a obținut câștig de cauză. Deși el abia știe să scrie și să citească, studiază în felul acesta managementul în marketingul internațional. Acum, pesemne că se află în recreație, între două cursuri universitare”. Stârnit de toate amănuntele, extrem de pitorești în opinia sa, doctorul își arătase interesul să stea de vorbă cu el și, eventual, să-i viziteze imobilul. Dar, tocmai atunci, șirul de mașini s-a pus în mișcare. „Lăsați-i dracului de țigani, l-a consolât șoferul. E mai important să-i cunoașteți cum trebuie pe români, dacă vreți să vă dumiriți pe ce lume vă aflați când ați ajuns pe aceste meleaguri și de ce arată ele așa cum arată...” Au mai trecut câțiva kilometri până când Martin s-a încumetat să aducă vorba și despre subiectul care îl rodea, incomod, de când se despărțise de Dragu și etern-fascinanta sa Manuela. „Știu eu ce să vă spun în privința asta? De priceput, nu mă pricep în domeniu. Iar părerile diletanților pot nimeri ca nuca-n perete. Așa încât...”. Hotărât lucru, omul avea mult bun simț. De aici moderația în gândire. Adăugând inteligența și cultura, amândouă remarcabile, rezulta o înțelepciune care elvețianului îi impunea respect și admirație. Regreta momentul acela penibil – de agasare și descumpănire – când fusese tentat să pună la îndoială tocmai obiectivitatea acestui admirabil însoțitor. Se simțea vinovat, făcându-și reproșuri pentru eroarea sa de

apreciere. Dacă era să și-o explice, trebuia să o pună pe seama celui fel de a gândi, nediferențiat și excesiv de critic, de care se ciocnise prea adesea în peregrinările sale prin această țară. La început, fenomenul îl atrăsese. Era pe la începutul lui 1990, imediat după dezghețul masiv care a urmat revoluției. În condițiile acelea, considera absolut normală tendința tuturor de a vorbi deschis, fără precauții sau menajamente, eliberând astfel uriașele reziduuri de nemulțumire acumulate, pe parcursul anilor, de mai multe generații. Încetul cu încetul, însă, disponibilitatea sa față de această avalanșă de reproșuri și revendicări, de inculpări și incriminări s-a diminuat. Prea multă vorbărie goală, prea puține soluții. Observase - la început cu surprindere, apoi cu o reală consternare - că, dacă te luai fie și numai după intervențiile publice, fiecare dintre acești români dezlănțuiți avea pretenția că s-ar pricepe la toate! Cel mai adesea fără pregătirea și experiența necesară, dar și fără vreun complex pe această temă, oameni de cele mai diferite condiții se aruncau în dispute gălăgioase și, cel mai adesea, inutile, în care patimile și voluntarismul exacerbat țineau locul lucidității și competenței. Datul cu părerea devenise un obicei național, orientat cu precădere spre defăimare și minimalizare. Cu ajutorul prietenilor săi, a înțeles ce însemna pentru majoritatea românilor „bășcălia” - o formă de ironie inferioară, specific balcanică, orientată întotdeauna de jos în sus și urmărind cu predilecție tratarea neîncrezătoare și reducerea la dimensiuni derizorii a oricărei idei, persoane sau inițiative, indiferent de valoarea reală a acesteia. Pentru el, crescut și educat într-o lume care evoluase tocmai datorită respectului acordat valorii, seriozității și hărniciei, era de neînțeles (iar mai târziu - de neiertat!) acest curent poluant și dezintegrator. Alex, a cărui profesie îl obliga prin însuși specificul ei la cultivarea și afirmarea spiritului critic, i-a atras la un moment dat atenția asupra faptului că respectiva bășcălie era stimulată, întreținută prin nevoia de a sancționa nivelul, cel mai adesea precar, al liderilor politici nou afirmați, intens și penibil mediatizați, care

îmbinau fără probleme tupeul cu ignoranța. Ca să nu fie bănuțit că ar vorbi fără acoperire, jurnalistul îi prezentase înregistrarea unui reportaj TV (o farsă corozivă și amară) în care câțiva colegi de-ai să i se adresau celor mai cunoscuți demnitari, cerându-le să se pronunțe asupra pericolului pe care îl reprezenta „recenta descoperire” a faptului că apa potabilă a capitalei conține șaiszeci și șase la sută hidrogen. Nona, care i-a tradus – ca de obicei – toată sporovăiala, a trebuit să vadă de două ori caseta respectivă, râzând în hohote de ineptiile debitate de cei intervievați. Replici stupide de genul „nu mă interesează, eu sunt parlamentar din provincie, iar acolo nu s-a semnalat așa ceva” alternau cu altele pline de o ridicolă grijă pentru sănătatea periclitată a concetățenilor sau chiar cu indignarea sinceră a unui ditai ministru, care vedea în respectiva calamitate perpetuarea criminală a ceea ce el desemna drept practici neo și cripto-comuniste... Nici la nivelul străzii lucrurile nu puteau să fie foarte diferite. Molipsită și încurajată de nonșalanța celor pe care tocmai îi aleseseră în fruntea treburilor publice, lumea ordinară – superficială, incultă, flecară – nu s-ar fi abținut, nici în ruptul capului, să-și dea cu părerea, făcându-se de răs cu nonșalanță în provocări asemănătoare – comice până la un punct, dar alunecând în ridicol, prin raportarea lor la mecanismul democratic potrivit căruia deciziile publice se iau, obligatoriu, în funcție de voința majorității. Doctorul Eissler era uneori descurajat, și acasă la el, când cei numiți „les Suisses primitifs”, chemați să se exprime în referendumuri locale asupra unor probleme de interes general cum ar fi integrarea europeană sau includerea nașterilor în sistemul asigurărilor de sănătate, se opuneau cu acea îndârjire specifică oamenilor de la munte, imobili, consecvenți și tradiționaliști. Una era, însă, aquis-ul comunitar, pe care elvețienii lui îl respingeau fără să-l înțeleagă, dar și fără să-l comenteze, și cu totul altceva chestiunile de genul „Ați auzit că s-a deschis un magazin alimentar cu mărfuri mai ieftine pe Calea Lactee?” – test la care interpelații

răspundeau întotdeauna cu entuziasm, mulți lăudându-se că au și cumpărat de acolo. Sau la o chestionare precum „Cine credeți că e vinovat de scăderea alarmantă a libidoului, în ultimii ani?” fel de fel de imbecili, zâmbăreți sau indignați, dădeau vina ba pe guvern, pe președinte sau pe rețeaua de aprovizionare, susținând că ar fi nevoie – pentru remedierea situației – fie de o lege specială, fie de importuri subvenționate de către stat. Sigur, asemenea farse publicistice, de o tristă relevanță culturală, se practica pe peste tot în lume. Din câte văzuse și el, unii se bâlbâiau ori cădeau în confuzii comice, alții cereau lămuriri suplimentare înainte de a-și da cu presupusul, cei mai mulți, însă, nu se sfiau să-și recunoască nepriceperea în chestiunea asupra căreia erau invitați să se pronunțe. Or, tocmai acest aspect te frapa și – după inevitabila porție de râs – te pune pe gânduri la acești români: seninătatea fudulă cu care își exhibau ignoranța, ambalată sub masca ridicolă a competenței sigure de sine, intratabilă și incorigibilă. Dar și absența aproape totală a celor dispuși să-și recunoască limitele și să se abțină de la pronunțare. Paul Vârzaru se dovedea, prin această prismă, acea excepție numai bună întru confirmarea deplorabilei reguli. Se putea, așadar, baza pe discernământul, pe seriozitatea și pe realismul lui ca să-l consulte în spinoasa problemă a companiei de asigurări. Există vreo șansă de succes ori e mai cuminte să se țină departe de bizarul proiect?

„Vedeți, Herr Doktor, tot ce pot să vă spun în problema aceasta se referă la oameni. Cei simpli, care ar urma să o susțină și, eventual, să beneficieze de pe urma ei. Ce v-am spus la începutul acestei captivante conversații? Românul este fatalist în plan general, dar, în același timp, optimist sub aspect individual. Asta este lumea noastră, latini balcanici, prinși între cele mai incompatibile tendințe și supuși unor contraste spectaculoase. Haideți să luăm acum în calcul cele două dimensiuni care ar putea decide implicarea țăranilor noștri într-un asemenea demers: starea materială și mentalitatea. Sărăcia este doar un aspect, nu mai insistăm nici asupra

ei, nici a cauzelor complicate care o generează și o mențin. Pentru că, oricum ne-am răsuși, tot la fondul mental ajungem. Chiar dacă ar avea banii necesari unei polițe curente, aproape nimeni nu vede rostul de a plăti în avans pentru un pericol virtual. Posibil, dar nesigur... oricum, într-o perspectivă îndepărtată. El, țăranul, nu mișcă până nu-i ajunge cuțitul la os”.

Deși captivat de rigoarea demonstrației, elvețianul nu se putuse abține să nu-l întrerupă: „Totuși, catastrofele, enumerate chiar de către dumneavoastră, se petrec cu o frecvență destul de mare. Jurnalele de actualități sunt pline ba de una, ba de alta... imediat se anunță pagubele și se solicită ajutoare pentru remedierea lor. Nu-i mai judicios să te asiguri împotriva lor, decât să deznădăjduiești apoi, când nu prea mai e nimic de făcut?” Paul Vărzaru nu s-a împiedicat în această obiecție, oricât de întemeiată s-ar fi dovedit ea. În felul acesta, interlocutorul îi venea în întâmpinare, subliniind fluiditatea și limpezimea comunicării dintre ei. „Aveți perfectă dreptate. Așa ar trebui să fie, pentru cine operează cu criterii logice. Însă, atunci când se mizează pe miracol... este așteptată acțiunea acestuia. Inutil, desigur. În română, ca și în franceză, distanța dintre a spera și a dispera este extrem de mică – o silabă, un prefix. Ca de la sublim la ridicol... se ajunge repede acolo. Ei, și ce dacă? Găsim și aici paliative... pardon – resurse mentale, dar și emoționale, de „a drege busuiocul”, altă expresie specifică, al cărei conținut se referă la eterna și fascinantă cârpăceală, la fușereală, la veșnica improvizație. Pe de o parte, caracterul general al catastrofei prinde bine la moral. Egalitatea neșanselor dă senzația inevitabilului. Deci, a inutilității oricăror măsuri de prevedere. Vinovat – tot Cel de Sus, a cărui voie se manifestă precum în cer, așa și pe pământ. Nu știu câte tangențe aveți cu filosofia „omului revoltat”, dar cam așa se prezintă românul după o asemenea încercare. Îi este mai confortabil din punct de vedere psihic să se supere nu pe el, care știa că i se poate întâmpla ceea ce i s-a și întâmplat. Dar nu! Se supără pe

Dumnezeu. Chiar dacă se manifestă fals umil, plângăcios, îi cere, în fond, să-i răspundă ce-a avut tocmai cu el și de ce l-a pedepsit, adică l-a nedreptățit astfel; sensul tot ăla rămâne. Pentru că, dincolo de disculparea personală, apare și dimensiunea compensatorie: Domnul a decis nenorocirea naturală – tot El e dator să remedieze și consecințele. Cum așa? Foarte simplu: preotul l-a asigurat că același Dumnezeu este bun, milostiv și drept, dându-i fiecăruia după cât merită. Aici e aici... Din păcate, religia ortodoxă pune prea puțin accent pe calitățile credinciosului. De aceea, el nu s-a obișnuit (ori s-a obișnuit prea puțin) să reflecteze, să se întrebe cât și de ce merită pedeapsa primită ori răsplata cerută. Este predispus și prea dispus să reducă totul la cea din urmă. Mecanismul de gândire care-l conduce într-acolo mi se pare mie destul de găunos și cam imoral, deși perfect logic: „Chiar dacă am greșit / păcătuit – regret și mă rog pentru iertare. Deci, mi-am făcut datoria. După aceea, e rândul lui Dumnezeu să-și facă datoria Lui. Adică să mă ierte. Să înțeleagă că nu e numai vina mea, dacă am căzut în păcat. Ci și a Lui, care nu mi-a ascultat rugămintea de a nu mă împinge în ispită și de a mă izbăvi de cel rău. Așa că trebuie să mă ajute, să-mi dea”. Partea proastă cu datul ăsta... respectiv cu primitul... reprezintă pentru prea mulți dintre compatrioții mei mobilul, esența, scopul suprem al oricărui demers. Legătura cu Divinitatea se stabilește, în prea multe cazuri, nu din iubire și credință, ci din teama de sancțiune – iar asta privită la modul cel mai concret și material cu putință”.

Elvețianul, care-i urmărise cu sufletul la gură expunerea, începea să deslușească unele aspecte subtextuale, determinări și nuanțe care, până acum, îi scăpaseră. Și pe care niciunul dintre prietenii săi nu îndrăznise să i le explice. Cu riscul de a părea pisălog sau cârcotaș, l-a rugat să-i explice încă o dată, mai pe îndelete, de ce nu intervine biserica, respectiv preoții ortodocși, pentru îndreptarea unor asemenea mentalități false, eronate... dar care explică, în bună măsură, gradul de

înapoiere al acestui popor. Auzind întrebarea, altfel cu totul justificată, șoferul a zâmbit, a ezitat preț de o schimbare de viteză – după cum îi era obiceiul când simțea că trebuie să vorbească despre lucruri complicate, confuze, neplăcute – până a găsit curajul și cuvintele necesare: „Biserica? A intervenit, cum să nu... Pentru asta, ea oferă servicii nu numai de natură confesională, dar și comercială. Inclusiv cele compensatorii și asiguratorii. Mă înșel eu sau chiar nu vă vine să credeți una ca asta?”, l-a întrebat el, prinzând cu coada ochiului expresia sceptică, nelămurită, de pe chipul străinului. Apoi, privindu-și ceasul și constatând că, dacă se grăbesc, mai au timp, a apăsat energic pedala de accelerație. „Știți, oamenii noștri înțeleg într-un fel aparte îndemnul biblic „Cere și ți se va da”. Mai ales după jumătatea de secol trăită în comunism, în care nu câștigau, ci partidul și statul le dădeau totul – casă, serviciu, alimente, curent electric, concediu, salariu – și-au păstrat obiceiul, schimbând doar adresantul. Așa încât, nu se mai duc după aprobări pe la ghișee ci... direct la Dumnezeu. Căruia îi solicită să le dea cam aceleași lucruri, îndeplinind în prealabil un ceremonial original – cerere scrisă, taxă de intermediere, profit... S-a ajuns până într-acolo încât unii dintre credincioși își duc la sfințit biletele de loterie, promițându-i preotului un procent din viitorul câștig. Ce rost mai are, în atari condiții, să se mai chinuie cu munca efectivă, îndârjită, serioasă?”. „Cu asta sper că glumiți”, a simțit doctorul nevoia unei precizări, căci până acum luase în serios tot ceea ce aflase. „Deloc. O să vă duc la o astfel de ceremonie comercial-religioasă, spre a vă convinge la fața locului că nu exagerez”.

Oricât de mult și-ar fi admirat șoferul, încrezându-se în spusele lui, Martin Eissler refuzase să își închipuie că relatările acestuia aveau să fie confirmate și chiar întrecute de spectacolul la care tocmai asistase. Părăsind incinta bisericii asediate de cerșetori și asaltate de solicitanți, nu se poate abține să nu-i ceară ghidului său o ultimă explicație.

— Am văzut... m-am convins... vă cred. Ceva nu

reuşesc, totuşi, să înţeleg din toate acestea: nu-şi dă nimeni seama că o asemenea cale se înfundă... nu duce nicăieri?

— În toate sondajele, Biserica Naţională (căci sfânta instituţie ţine foarte mult la acest titlu reprezentativ) se bucură de încrederea a peste optzeci la sută din populaţie. Urmează, în preferinţe, Armata, cu un procent foarte apropiat – în timp ce pe ultimele locuri se situează la fel de constant Justiţia, Parlamentul şi partidele politice. XXIV

— Ei şi... ce dacă?

Rezemat cu un şold de biroul său masiv, pe a cărui suprafaţă lucioasă poţi juca lejer o partidă de ping-pong, Şerban Dragu mătrăşeşte cu o mişcare energetică a braţului tot biblioraftul care se găsea deschis în faţa lui. Sprintenă şi îndatoritoare, mereu pe fază – aşa cum i-o cere rostul ei de asistentă, pe care şi-l cunoaşte foarte bine – Manuela se apleacă şi începe să adune, de prin colţuri, de sub scaune şi fotolii, foile risipite, care au zburat asemeni unui stol de vrăbii la o aruncătură de reţevei.

Cel de-al treilea participant la scenă este Dorel Musteţea, coordonatorul departamentului de investigaţii speciale al Fundaţiei „Inimi în suferinţă”. Maxilarele lui puternice, ca ale unui câine de pază, se încleştează spasmodic, strivind între ele vorbe cărora nu îndrăzneşte să le dea drumul în faţa şefului. Neavând de ales, urmăreşte neputincios, dar demn, aprecierea de care se bucură munca lui de atâtea luni. Încruntătura i se mai relaxează, oarecum, atunci când se fixează, scurt şi lacom, asupra pulpelor rotunde, apetisante, gata să biruie strânsoarea ciorapilor tip Lycra, pe care femeia le expune cu dărnicie. Ai putea zice că pozează, aşa cum a rămas îndoită din şale, la cules de foi şi de poze – recolta risipită dintre copertile cuprinzătoare ale dosarului repudiat.

— Nu te mai chiorî la bulanele ăsteia, că nu-s de nasul tău. Bă, Musteţeo, tu chiar mă crezi tâmpit?... Pe mine, mă, care te-am cules de pe drumuri şi te-am făcut, dintr-un securist obscur şi terminat, dîtai şeful – democrat şi capitalist – de informaţii confidenţiale?!

Reflex, insultatul ia poziția de drepti. În această privință, patronul are dreptate absolută. Ceea ce nu mai este valabil, gândește el, și când vine vorba despre subiectul analizat, cel care i-a stârnit mânia, declanșându-i accesul de brutalitate. Pentru că Mustețea știe, mai bine ca oricine, cât de perfid și de periculos poate să fie ministrul Berca – dacă i te pui împotriva sau numai dacă îl calci pe coadă. De ani de zile, de când Dragu i-a dat pe mână sectorul atât de important al culegerii, centralizării și analizării informațiilor, strânge sânguincios date despre temutul demnitar. Abil și cameleonic, nu întâmplător a reușit acesta să păstreze sub influența sa toate pârghiile comerțului exterior. Un mafiot redutabil, așa îl caracterizase patronul, ordonându-i să nu scape nicio mișcare a acestuia – chit că era vorba de persoana lui, de afacerile ori de legăturile sale. Ca să-i dea tot lui peste mână, beștelindu-l urât și nemeritat, atunci când pramatia de ministru le face figura și-i lasă cu curu-n baltă... Ba, încă, și în fața curviștinei ăsteia, care aproape a picat în orgasm la plăcerea de a-l vedea apostrofat, umilit, desconsiderat. Pe el care... orișicât, se consideră un profesionist redutabil. Dracul știe ce-o fi bătând câmpii marele boss... ori c-a intrat în anul morții... ori i-a luat Dumnezeu mințile, dacă se joacă cu vipera asta pe care el o lucrează și o cunoaște la perfecție. De parcă ar fi știut ce-i umblă prin cap netrebnicului său subaltern, șeful catadicsește să-i arunce o ciozvârtă de explicație pentru neașteptata lui atitudine.

— Te-ai udat în izmene când ai auzit de chestia cu comisia de anchetă. Mare brânză! Dar te-ai întrebat ce păstrez și eu în mânecă, la o adică, să-l mai temperez puținel pe jigodia asta când și-o ia în cap și începe să se dea mare?

Nu. Nu se întrebese. Nu era treaba lui. Sarcinile sale fuseseră strict delimitate chiar de patron, care nu accepta să-ți depășești nici cu o idee atribuțiile pe care ți le încredințase. Acum făcea pe nebunul, era în toane proaste și dădea cu el de pământ doar așa, de amorul artei. Show

ieftin, ca să-l vadă scârba asta de ce e-n stare când se dă armăsar.

— Află că marea ta găselniță nu-i decât un bluff ieftin, bun doar să sperie proștii, dragă detectivuțule. Dacă ți-ai fi luat creierașul la purtare... ceea ce nu-ți prea stă-n caracter, între noi fie vorba, ai fi înțeles că nu vrea decât să mă sperie – doar – doar accept târgul cu el. Ceea ce eu nici nu mă gândesc. De vreo trei ani se tot chinuie pramatia să-mi dea de înțeles, direct sau prin diverși emisari, ce afaceri bune am putea face noi. Căcat! De fapt, ar fi trebuit să știi că tot ceea ce urmărește este să-mi stoarcă un fel de taxă de protecție. Uite că nu i-o dau! E bine? Poți să-i transmiți chestia asta când te vezi cu el, dacă cumva faci joc dublu...

Terminând de adunat recolta de foi, Manuela se ridicase. Tocmai la timp ca să-l observe pe Big Boss, într-o poză marțială, de stăpân absolut și intangibil. Erau rare momentele când dădea pe dinafara imaginii lui atent construite. O făcea doar atunci când se enerva foarte tare sau, dimpotrivă, când ajungea la capătul unei acțiuni grele, îndelung pregătite, cel mai adesea vreo lovitură, de reușita căreia putea fi sigur. Secretara nu se putea abține să nu asemene acest gen de recție grosolan-triumfătoare cu tabietul dezagreabil, dar inevitabil, al tatălui ei. Grigore Băruț fusese o viață întreagă polițist-milițian, cum se numea oficial. Șiret și slugarnic, ajunsese târziu, spre bătrânețe la rangul mult jinduit: cel de șef al anchetelor penale. Odată atinsă respectiva demnitate – adevăratul și singurul ideal al vieții sale – ținuta exterioară fusese singura care suferise modificări importante. Dom comisar, cum îi plăcea să i se spună neoficial, se considera obligat să arate altfel. Umbla îmbrăcat impecabil, cel mai adesea în uniforma de paradă. Reușise să-și modifice chiar și aparențele comportamentale, impunându-și un ton calm și gesturi domoale, ponderate. O făcea din dorința de a-și demonstra lui, dar și celor din jur, că nu mai era bruta repezită și zeloasă, ci un cerebral elegant și detașat de lucrurile mărunte, murdare. Se străduia să lase impresia

că nu ar avea nicio legătură cu bătaușii, cu torționarii din subordine, vestiți pentru modul violent, adesea criminal, în care efectuau cercetările și obțineau mărturisirile celor ce trebuiau să fie scoși vinovați. Când ajungea, însă, acasă, nea Grigore redevenea el însuși. Se dezbrăca de uniformă și de caracter. Ani de zile a trebuit să îndure fii-sa (obișnuindu-se, ba chiar găsind și resursele spre a-l înțelege) ritualul lui respingător, repetat în același ritm și cu aceleași gesturi mecanice, stereotipe, de îndată ce intra în casă. Mai întâi răsucea cu dichis toate broaștele și zăvoarele ușii. Trăit o viață întreagă printre spărgători și criminali, acorda ustensilelor acelea o funcție aproape sacră, deși în mod obișnuit, adică declarativ, n-ar fi dat doi bani pe eficiența lor. După care își arunca, unul câte unul pantofii din picioare, fără să se ostenească a le mai dezlega șireturile, gemând adânc de plăcerea pe care i-o producea ușurarea monturilor și a bătăturilor enorme, ajunse în libertate și emanând un miros acru, nu de nespălat, ci numai de stăut. Celelalte constrângeri de care se debarasa apoi erau – într-o ordine respectată cu sfințenie – cămașa, ceasul și verigheta; prima aruncată pe unde se nimerea, următoarele două rânduite cu minuțiozitate, una pe cureaua celuilalt. Ciorapii încheiau suita. Ceremonialul nu era urmat, așa cum s-ar putea crede, de cel al spălatului pe mâini, pe la subțiori... în fine, acolo unde se simțea nevoia. Se tolănea pe canapeaua din sufragerie, cu brațele și picioarele larg desfăcute, le chema cu glas poruncitor – care nu admitea întârzierea sau absența – la raport. Nu al lor, cum s-ar fi putut crede, ci al lui! Își relata, suficient și arogant, isprăvile din ziua respectivă. Considerate mari și incontestabile succese, erau pigmentate din belșug cu pilde și învățături, considerații sau prorociri – aproape toate înfricoșătoare. Dată fiind bogata ei experiență, primită ca zestre de acasă, Manuela nu se simțea nici lezată, nici mirată și nici intimidată de ieșirile destul de asemănătoare ale lui Dragu. Chiar dacă unele dintre acestea contrastau izbitor cu imaginea lui afișată în public, erau totuși mai decente și oarecum mai

stilate decât cele paterne. Acum, „eterna și fascinantă Manuela”, așa cum o alina el când era sau foarte bine dispus sau foarte încântat de vreuna din prestațiile sale, nu făcea decât să asiste la un recital obișnuit. Flerul ei imbatabil îi spunea că Șeful se simțea călare pe ceva zdravăn, dacă se arăta atât de gălăgios și ofensiv, încheindu-și diatriba în forță, necruțător:

— Știi ce, bă Mustețeo? De mâine te dau afară. Gata m-am săturat de mutra ta. Prea ești bou. E clar?

Bietul slugoi era aproape groggy. Secretarei nu-i era milă de el. Nu avea niciun motiv să încerce acea compasiune care-i leagă câteodată pe servitori, în raport cu ifosele sau istericalele stăpânului. Dimpotrivă chiar, fusese nevoită să-l amenințe cu „datul în gât” bilateral - la nevastă-sa, dar și la Șeful - spre a-l determina să renunțe la avansurile necioplite, cazone și tot mai insistente pe care i le făcea. Când Dragu l-a dat afară din birou, asistenta zâmbise galeș, insinuând cu abilitate imaginea unei complicități și, deci, a unui succes comun. Oricum, în cazul disputat, ea una știa mai multe decât copoiul detestat și proaspăt repudiat. Temutul ministru lătra doar pentru că nu putea să muște, atâta tot. Fată deșteaptă, ea băgase de seamă (având însă grijă să nu arate asta) că celebrele transporturi de alcool figurau ca atare doar în acte, spre a eluda taxele obligatorii pieței interne și a beneficia, pe de altă parte, de prima pentru export. În realitate, cisternele nu treceau niciodată frontiera, ci doar primeau - contra comisionului de rigoare - ștampilele vămii pe facturile de expediție. Ele porneau din capul locului spre o altă destinație, revărsându-și încărcătura prețioasă în beneficiul insațiabilei piețe autohtone.

Filiera, bine pusă la punct prin complicități solide, complicate, sus puse, nu putea fi nici dovedită, nici anihilată. Ceea ce nu aflase dobitocul de Mustețea era legătura, pe cât de discretă, pe atât de solidă, dintre Șerban Dragu și Vasile Mărgineanu, perfidul și coruptul șef al principalului serviciu de informații speciale. Grație acestuia, informații și intervenții foarte importante operau

acolo unde era nevoie, asigurând pătrunderea și beneficiile, iar, la urmă, ștergerea oricăror urme compromițătoare. Iar comerțul cu alcool reprezenta doar una dintre sursele de câștig ale patronului. Contrabanda cu țigări și adopțiile ilegale de copii se numărau, de asemenea, printre activitățile bine camuflate și extrem de profitabile ale firmelor lui Dragu. De aici veneau banii, nicidecum din stupidul comerț cu seringi și irigatoare, cum îl desemna Manuela, plină de dispreț la adresa fumurilor ce ieșeau, pe chestia asta, din capul prea bine coafat și fundul prea mare a lu' madam Dragu. E drept, fundația juca de minune rolul de paravan, scoțând în față generozitatea și compasiunea față de durerile bolnavilor, atrăgând astfel oameni și fonduri, energii și prestigiu. Deștept tip Șefu' ăsta! Dat dracului, ce mai încolo și-ncoace... o băga pe ea la înaintare. Asistenta, folosită la nevoie în chestiuni legate de protocol și alte forme de persuasiune, era la curent cu toate aranjamentele de culise. Când îl lucraseră pe ambasadorul elvețian la București - un pompălău fricos și caraghios, dar fustangiu și plin de el - fundația fusese infiltrată magistral în toată acțiunea. Atragerea lu' madam Pasacaglia, nevasta cea elegantă, distinsă și afurisită a libidinosului de diplomat, în operele de binefacere inițiate de „Inimi în suferință” a permis, la momentul potrivit, manipularea perfectă a diplomatului, mai întâi una moral-afectivă, devenind apoi tot mai directă și mai aplicată. În ultima fază, când i-au pus la dispoziție fotografii și înregistrări audio-video ale partidelor de sex în care bărbatu-său dădea un incredibil randament, pe babă au apucat-o ceea ce tot Manuela a numit „pandalii fără frontiere”, expresie care îl distrase la nebunie pe Șefu'. Acum, însă, în după-amiaza târzie de toamnă, Mister S - cum îl alintă ea în momentele de intimitate - este ciufut și antipatic cum nu l-a mai văzut de foarte multă vreme. Nu s-a răcorit nici după perdaful cu care își blagoslovesc subalternul, nici după trabucul consumat cu nesaț și o neobișnuită precipitare. Se foiește de colo-colo, nu ca un leu în cușcă, ci doar ca un dulău în

lanț, privindu-și des ceasul de aur Seiko și mânuind încruntat, chiar înverșunat pe alocuri, mouse-ul computerului, dând iama printre fișiere și situații. Nu o deranjase bruscheta cu care a dat-o până și pe ea afară din birou, cât neatenția absolută, indiferentă la toate tertipurile prin care căuta să-l scoată din evidenta stare de stres. Se așteptase la altă atitudine din partea lui – tocmai în această seară, când nu o avea pe nevastă-sa acasă și când ultima întâlnire cu elvețianul, mai mult ca sigur decisivă în perfectarea afacerii îndelung ticluite, trebuia să-l găsească într-o cu totul altă dispoziție. Văzând că nu-i pomenește nimic de programul pregătit, și nici de restul detaliilor, Manuela se încumetase, o dată, să atace ea subiectul. În fond, fusese mai mult decât implicată în acțiunea de seducție a clientului. Pe undeva, se simțea răspunzătoare de eșecul înregistrat. Refuzul neamțului de a se lăsa însoțit a vexat-o, deși fusese inițiată în antecedentele sentimentale care continuau să-l bântuie. Pe de altă parte, însă, răsuflase ușurată, cu el s-ar fi descurcat, mai mult ca sigur, agreabil. Nu și cu mofturile Șefului, de care avea parte întotdeauna după asemenea combinații, puse chiar de el la cale. Mofluz și ațos, tot el făcea pe supăratul, pe abandonatul... de parcă ea, săraca, s-ar fi culcat de bunăvoie cu tipii ce-i reveneau ca sarcină de serviciu – unii absolut respingători, alții, însă... Defulările lui Dragu îi evidențiau nu doar mojiția, ci și anumite frustrări sexuale. Prima oară i-a fost mai greu să înțeleagă cum devine toată chestia. Dar, îndată ce a priceput, ieșea destul de ușor din toată țâfna lui, începând să-i laude potența, farmecul și restul bărbăției... întotdeauna prin comparație cu ale clientului recent epuizat. Atunci îl simțea deznodându-se și redevenind cooperant, ba chiar mai mult decât atât. Marea lui plăcere era să o supună unui interogatoriu amănunțit și straniu despre toate detaliile actului de prostituție comandat. Când a sesizat enorma plăcere provocată de relatările ei, nu i-a fost deloc greu să le amplifice și să le înflorească, inventând cu succes gesturi, ticuri, vorbe sau poziții

erotice pe care i le descria și comenta cu o perversă savoare, de parcă le-ar fi trăit aievea. Abia atunci se ambala Șeful și își dădea drumul, demonstrând o virilitate cu care, altfel, nu se prea putea făli. Ce chestie!... Bine că-i descoperise leacul. Iată însă că, în după amiaza asta sucită, nu mai reușea să-l ademenească cu nimic. Ce naiba o fi cu el? Nu-l văzuse niciodată atât de urâcios. Avea nevoie de ajutorul ei, nu mai încăpea nicio îndoială în privința asta. Nu-l putea lăsa în halul ăsta de nervi, dragul de el. Așa încât, după ce și-a deschiat cu dichis primul nasture de la bluză și ultimul de la fustă, Manuela a revenit în birou, pasămite pentru a goli scrumiera și a verifica dacă funcționează instalația de ventilație.

— Ce program avem în noaptea asta, Boss? Tot cu Elvira sau...

În definitiv, fusese implicată nemijlocit în acțiunea de seducție a clientului... treabă încă nedusă la bun sfârșit. Nu i se făcuse niciun reproș pentru asta; pur și simplu, Dragu nu a mai adus vorba despre subiect. Galant din partea lui... Însemna că problema a rămas deschisă. Se strecoară prin spatele fotoliului, încolăcindu-se așa cum - e sigură de asta - numai ea știe s-o facă. Indiferent cu cine urma să se culce peste câteva ore, trebuia să-l flateze, arătându-i că tot el rămâne jupânul.

— Te fute grija de tanti Elvira, da? Ei, pune-ți pofta-n cui, că nu-i de nasul tău, fetițo... S-a văzut câte parale ai făcut data trecută - m-am lămurit. N-o să risc acum să-l pierd de tot, doar pentru că țâțele tale s-au fleșcăit și nu mai dau randament. Ce te uiți așa, ca găina-n lemne? Hai... valea! Gata cu diletanții binevoitori. M-am hotărât să lucrez cu o profesionistă veritabilă... mama ei de curvă!

Avusese o zi proastă. În pofida dorințelor sale și a felului cum se pregătise pentru ca totul să iasă bine, continua să fie încordat, îngrijorat, nesigur. Ceva, mereu altceva, nu funcționa cum ar fi dorit. O urticarie nervoasă îl sâcăia pe tot corpul. Încheieturile îi trosneau antipatic, la fiecare mișcare mai energică, vocea suna răgușit, gura i se uscaser, ideile i se cam învălmășeau în cap. Groaznic...

După atâta pregătire, nu are voie să rateze. Prea s-au așezat lucrurile într-un anume fel... ține toți așii în mână. Cum să piardă partida?

Salonul în care și-a poftit musafirul nu mai este doar un spațiu confortabil, ci un dispozitiv aranjat meticulos, până în cele mai mici detalii ale mizanscenei pregătite. Studiase omul, strânsese și analizase informațiile despre el. Nu mai avea niciun dubiu despre cum trebuie să-l ia spre a-l aduce acolo unde era interesat să ajungă cu el. Reținerile acestuia față de utilitatea încă unei întâlniri, chiar în seara dinaintea plecării, fuseseră și ele avute în vedere. Erau, într-un fel, de înțeles. Lipsa de interes a lui Eissler pentru proiectul în care se chinuia să-l agațe nu l-a surprins, nici nu l-a descurajat. Îl știa rigid, lipsit de curaj, nehotărât, dar încăpățânat când apuca să-și bage vreo prostie în cap. Ariana nu era singura. De aceea, plusase abil, punând accentul nu pe clarificarea așteptată (mai mult, chiar: subliniasse că îi lasă oaspetelui toate opțiunile de conversație, promițând să nu aibă niciun fel de inițiativă în sensul respectiv: „O prietenie e mai importantă decât orice afacere de pe lumea asta”), ci doar pe dorința soției sale de a-l cunoaște. Minciună pe cât de flatantă, pe atât de greu de refuzat. Cunoștea obiceiul elvețienilor de a face invitații numai în oraș, la restaurante, prin baruri sau berării. Să fii primit de cineva la el în casă – care să mai și insiste pentru vizită – reprezenta un semn de prețuire supremă. Va rezista străinul ăsta, fraier și cartonat, la o asemenea tentație? Uite că nu. A cedat. Dragu ar fi vrut să-l preia el însuși de la domiciliul provizoriu – o formă suplimentară de considerație, dar și o asigurare că elvețianul nu va inventa în ultimul moment ceva spre a se sustrage și a-și încălca acordul smuls cu greutate. Doctorul sosise punctual, cum îi era felul. Nu de asta se temea... Arăta evident obosit, efortul deplasării de peste trei sute de kilometri îl marcase. Șerban a constatat din prima clipă asta, dar l-a complimentat, admirându-i forma impecabilă în care se prezenta după patru zile așa de tracasante. Conducându-l în salon, a aprins din telecomandă spoturile

luminoase. Nu pe toate, ci - cum calculase și repetase în prealabil - doar pe cele menite să scoată în evidență anumite zone sau colțuri ale uriașei încăperi și să estompeze altele. După ce i-a indicat, cu un gest lejer, dar precis, canapeaua de două persoane, a pornit instalația de aer condiționat, încheind sofisticata butonadă prin acționarea combinei muzicale. Îi aflase preferințele și în acest domeniu, așa încât nu i-a fost deloc greu să le armonizeze cu specificul atmosferei și cu datele întregului scenariu conceput pentru abila cucerire. Sunetul viorii, avântându-se pe notele unui concert de Paganini, a umplut de îndată încăperea, încălzind-o și înveselind-o ca prin farmec. „Dacă nu agreeți muzica asta...” și a lăsat în suspensie disponibilitatea de a o înlocui cu altceva. Dar oaspetele, așa cum prevăzuse de altfel, a îndepărtat imediat - chiar cu o anumită neliniște - perspectiva de a asculta altceva. Sigur că da! îl „ciupise” de unde trebuie, uite-l cum reacționează. Și asta nu era decât uvertura... După ce au închinat de la distanță paharele, elvețianul și-a muiat buzele în Chivas Royal-ul asupra cărora conveniseră cu câteva momente mai devreme. Savurând licoarea aromată, simțise deja imboldul unei confidențe neobișnuite. Ușor încurcat, i-a mărturisit că melodia respectivă se întâmpla să fie pentru el un reper sentimental deosebit. Șerban s-a mulțumit să încline capul a înțelegere, păstrând apoi câteva zeci de secunde de respectuoasă tăcere. O anumită coeziune se stabilea, astfel, între cei doi bărbați. Gazda, convinsă că nu este decât primul pas în direcția preconizată, aștepta să-i facă și pe ceilalți. Deși prevăzuse totul cu maximă rigoare, luându-și măsurile de siguranță pentru reușita planului său, continua să fie nesigur... Nu care cumva să-i facă nevestă-sa vreo figură stupidă - așa ceva nu avea cum să contracareze și cu ce să înlocuiască. S-ar fi dus dracului totul...

Când i-a auzit pașii, pe palierul etajului, apropiindu-se de marginea superioară a scării, iar apoi coborând primele trepte, a răsuflat ușurat. Scăpase de o grijă...

urmasu celelalte. Dar, de acum încolo, lucrurile aveau să devină - era sigur de asta - pasionante. Pentru fiecare dintre ei, chiar dacă în moduri diferite. Musafirul, adâncit în canapeaua de piele, cu spatele la direcția din care se apropia femeia, este prea captivat de melodie ca să-i simtă apropierea. Lui Șerban, în schimb, încordat ca un arc, nu are cum să-i scape o ușoară tresărire a ei. Spotul de lumină direcționat într-adins asupra scărilor pe care trebuia să coboare, evidențiază fără milă ezitarea scurtă, ca și gestul reflex, specific miopilor, de a-și îngusta ochii atunci când au impresia că nu văd bine ceva ce li se ivește în față în mod neașteptat. Ridicându-se fără grabă spre a-i ieși, cavalește, în întâmpinare, bărbatul nu-și poate reprima admirația spontană pentru ținuta ei impecabilă. S-a temut degeaba. Ambiția, cochetăria, poate chiar o anumită curiozitate se dovedesc mai presus de cerbicia cu care încercase inițial să se sustragă acestei obligații. Elegantă și strălucitoare, montată parcă special spre a sfida conflictul conjugal acut și a-și copleși soțul cu farmecul și puterea ei de seducție, nevastă-sa se oprește pe ultima treaptă, lansându-și fluent și grațios, direct în germană, salutul protocolar de bun venit.

— Mă bucur să fiți oaspetele nostru în această seară, stimate domn!...

Asemeni unui regizor de culise, Dragu s-a oprit la jumătatea drumului, într-o zonă protejată de penumbra atent distribuită. De acolo îl vede perfect și pe musafir, cum se răsucesce brusc, și pe nevastă-sa, cum încremenește... apoi începe să se bâlbâie, când descoperă pe cine trebuie să întâmpine.

— Sunt... sunt onorată să... să vă cunosc, domnule Eissler...

XXV

Doctorul s-a ridicat. Se întoarce. Rămâne perplex. La numai câțiva metri în fața lui se găsește, ca pe un pedestal, femeia a cărei dispariție îl chinuie de aproape un deceniu. Uluiala ei nu pare a fi cu nimic mai prejos. Poate doar mai bine stăpânită. Eventual, mai ușor suportată.

— Ariana... Magdalena Dragu.

A coborât și ultima treaptă. Se apropie de el cu mâna întinsă. Tremurul acesteia, extins și în glas, îi trădează tulburarea. Emoție, surpriză sau spaimă? Probabil, câte puțin din toate.

Musafirul e obligat să facă, la rândul lui, un efort. Cât ar fi

191 de năucit, de crispat, de bulversat, izbutește performanța de a încropi un calm ca vai de lume. Aparențele sunt întotdeauna înșelătoare, dar și salvatoare... uneori.

— Îmi pare bine să vă cunosc, doamnă. Numele meu este Martin Eissler.

Stă, țeapăn, în fața ei. Nu știe cum să continue. Nici ce să facă cu mâinile, unde să privească, cum să procedeze. Gândurile i se învârtesc în cap precum o masă centrifugală dementă, scăpată de sub orice control. Palmele i s-au umezit, vocea și-o simte nesigură. Ariana?!

— Ariana?!... îngaimă automat. A vorbit gura fără el. Nu reușește nicicum să-și revină de pe urma șocului. Este conștient și jenat de comportamentul lui penibil, dar asta nu-l ajută la nimic. Mental, este paralizat. Ce ar putea crede... sau chiar înțelege soțul ei, martor neavizat, dar real și incomod, al acestei scene așteptată de atâta timp... la care a visat în neștire... dar pe care nu și-ar fi imaginat-o, în ruptul capului, astfel cum se desfășoară ea acum. Ce să facă? Cum trebuie să se comporte unul ca el într-o asemenea situație greu de imaginat... de bănuț... de controlat? Din nou:

— Ariana?...

Atât. Stop. Blocaj. Mașinărie stricată. Nu se poate! E obligatoriu să găsească o ieșire, ceva. Nu sunt singuri. Tocmai... Contextul confuz și tensionat îl paralizează. Ceea ce simte, în aceste momente dilatate, gata parcă să plesnească dintr-o clipă în alta, poate fi asemănat unei căderi vertiginoase în gol, de la mare înălțime. Se apropie, implacabil, impactul final. Îl și aude pe soțul ei mirându-se... pe bună dreptate, întrebând ce s-a întâmplat. Îi este

cumva rău? Starea lui îndreptățește o asemenea nelămurire, imposibil să treacă neobservată. Ce va putea... și ce trebuie să răspundă într-o asemenea eventualitate? Amețit printre incertitudini și temeri, se străduiește cu disperare, dar nu izbutește să se agațe de niciuna dintre ele. Să afirme că se cunosc?... Sau că... Nu, nu... Exclus! Dacă ar fi fost potrivit... convenabil... declarabil - ea ar fi fost aceea care să-l fi precizat de la bun început. Nu a făcut-o. Deci, presupune el, năucit în vârtejul de supoziții, soțul ei nu știe nimic despre relația lor... și tot ce s-a întâmplat atunci?! Desigur... Nu încape nicio îndoială. Dacă n-ar fi fost așa, era normal să recunoască și să se salute de la început, ca două vechi și obișnuite cunoștințe.

— Ariana?! Aceeași gângăveală ineptă, puerilă, ridicolă. Așteaptă ideea. Cuvântul. Salvarea. Ceva de care să se prindă. Orice, numai să nu mai repete, ca un idiot, doar acest nume care i-a cotropit, impregnându-i memoria, sentimentele, preocupările. Știți... există la Geneva un palat. Un muzeu care poartă exact acest nume. Numele dumneavoastră, doamnă.

A găsit. S-a smuls... a scăpat! Deocamdată. Și... mai departe? Ea zâmbește forțat, mimând uimirea placidă, neîncrederea relativă în raport cu această coincidență minoră, banală, poate ușor amuzantă. Un fel de „Chiar?!... Vorbiți serios sau doar așa... vreți să-mi faceți un compliment? Ooo... ce drăguț!...”. Rece, ca o mască japoneză. Și-a recăpătat, inadmisibil de repede, pentru el, sângele rece. „Ce bine a învățat arta disimulării mondene!”, își spune Martin, amintindu-și perfect de încântarea ei zgomotoasă, spontană, atunci când îi pomenise pentru prima oară despre pandantul ei genevez. Apoi, de buza lăsată în jos, mofluză și sincer dezamăgită la vestea că prenumele ei nu era unicat pe lumea asta, așa cum crezuse până atunci.

— Exact cum vă spun. Presupun că nu știți... Se numește chiar așa - Muzeul Ariana. M.A. Și nu M.E., cum sunt tentați să-l prescurteze, să-l stâlcească și să-l pronunțe turiștii americani care îl vizitează, întotdeauna

grăbiți. M.E. Înseamnă cu totul altceva. De pildă, inițialele mele.

Punct țintit - punct lovit. Cu aceeași placiditate artificială care a înlocuit la iuțea emoția inițială, Ariana preia oferta subtilă - codul lor secret, de care pot uza fără nicio teamă că pot fi prinși - ale cărei drepturi de autor îi revin în exclusivitate. - M.E? Din puțina franceză pe care o mai știu, asta se pronunță Aimé. Sunteți chiar atât de iubit? Aaa... fiți liniștit! N-am deloc intenția să vă provoc și nici să fiu indiscretă.

Gheața inițială pare că s-a spart. Cel puțin așa ar putea crede un observator neavizat. Pentru Martin Eissler, însă, lucrurile nu stau deloc atât de simplu. În limbajul pescarilor curajoși, gata oricând să înfrunte aparența imposibilului, de abia s-a făcut o copcă. Și aceea, mică de tot. Golul de liniște scurt, dar stingheritor, care urmează este umplut prin intervenția conformistă, dar salutară, a lui Dragu.

— Eu zic să ne așezăm, nu? Ce-a fost mai greu să zicem că a trecut. Te-am avertizat, dragă nevastă, că prietenul meu elvețian este o persoană încântătoare, care îți ia glasul de cum îl cunoști. Ești de acord că n-am exagerat cu nimic în aprecieri...

Din nou, ton și gesturi de cordialitate uzuală. Poate chiar de flaterie ieftină, dar ambalată impecabil.

— Păstrăm muzica sau trecem pe altceva mai relaxant, mai ușor?

A auzit întrebarea. I-a înțeles sensul. Dar nu izbutește să articuleze răspunsul așteptat. Încă nu se simte în stare să-și strunească reacțiile, să-și adune gândurile, să se poarte ca un om normal. Este paralizat, încă sub efectul surprizei enorme. Ariana?!... Se dematerializase, rămânând o obsesie. O nălucă, așa cum o definise Nona. Cel mult o imagine. Cu tot ce are și bun, și rău asemenea reprezentare. O formă fixă, golită de conținut și redusă la liniile, la petele frumoase, dar deloc vii, ale fotografiilor. Pentru ca, acum, miracolul să se producă. Dintr-odată, fără niciun indiciu, o avertizare, o premoniție. Nici cea mai

mică, mai neînsemnată bănuială! Nimic. O

Întâmplare, la urma urmei tot ce poate fi mai banal. Eventual, mai melodramatic. Coincidență de telenovelă.

Stăpânul casei nu oferă niciun indiciu care să ducă la concluzia că ar fi observat frământările musafirului. Pare preocupat exclusiv de îndatoririle sale ospitaliere. Băutura din pahare, țigările de foi scumpe, pe care le etalează cu o lejeră ostentație. Toată ambianța îl reprezintă, de altfel, cum nu se poate mai convingător. Din momentul când Paul Vărzaru a oprit limuzina în fața adresei indicate, invitatul a înțeles că numele de „Dragu” nu este doar o identitate, ci o condiție de succes social. Cartierul rezidențial nou construit în afara orașului, pe care și-l permit numai cei cu o foarte bună stare materială – îmbogățiții tranziției, cum li se spune pe aici – reprezenta doar emblema exterioară. Genericul. Vila ultra modernă, spațioasă și, desigur, extrem de scumpă, copleșește vizitatorul de la prima vedere; arată masivă și inexpugnabilă. Un buncăr civil greu accesibil, dur, impunător. Opulență afișată ostentativ, de la zidurile înalte, impenetrabile și porțile masive – ai zice că blindate –, până la balustradele nichelate ale teraselor, geamurile fumurii, clanțele masive din bronz. O masivitate fermă, chiar amenințătoare, indicând – cui știe să decrypteze asta – puterea ascunsă cu meșteșug, dar și cu rost undeva, în zona aflată sub linia de plutire. Martin sesizase respectiva dimensiune – nu atât materială dar, tocmai de aceea, cu atât mai impresionantă – în Sicilia și, apoi, în America. Acolo unde marii gangsteri și-au edificat și consolidat imaginea unor oameni de afaceri solizi, onești și respectabili. Doar că, apreciază elvețianul, ăia au totuși o tradiție... malefică, detestabilă, cum vrei să-i spui. A fost nevoie de succesiunea câtorva generații, jalonate de complicități oneroase și jafuri monstruoase, crime sângeroase și asocieri oculte, până să ajungă la nivelul de bogăție afișat cu nonșalanța sfidătoare a infractorului versat, temut, imun la rigorile legii. O sută, două de ani, în care s-au organizat, au câștigat, s-au rafinat și s-au afirmat. Pe când cei de pe aici, din Europa de Est... iată că

au izbutit să recupereze decalajul în doar a zecea, a douăzecea parte din timpul considerat necesar acumulării și consolidării. Când comuniștii se lăudau, prin propaganda lor, că vor ajunge și vor întrece în bogăție lumea liberă, nimeni de acolo nu s-a gândit să-i ia vreun moment în serios; pe bună dreptate, firește. Dar acum văzând de ce performanțe se dovedește în stare crima organizată – reformată, școlită și emancipată – din fostul lagăr al socialismului nepieritor și biruitor, doctorul Eissler se vede nevoit să recunoască superioritatea indiscutabilă în materie de eficiență economică a lupilor roșii, năpârliți și revopsiți.

Interiorul se înfățișează, și el, pe măsura aceluiași standard înalt. Nu asta îl surprinde, ci dezinvoltura neașteptată, aplombul cu care se mișcă Ariana în acest mediu. Cum o fi ajuns să se mărite, să se acomodeze și să prospere într-un asemenea context? Imaginea ei, pe care o păstrase intactă (și, desigur, idealizată) în memorie, este cu totul alta prin comparație cu ceea ce descoperă acum. Privită cu o minimă detașare, necesară lucidității, iubita lui nu mai evidențiază aproape nimic din prospețimea și spontaneitatea de atunci, din drăgălășenia și inocența care îl cuceriseră pe el. Ah, nu... Nu încape îndoială, are încă mult farmec... doar că unul diferit. Trupul i s-a mai împlinit, se ține dreaptă, rigidă, aproape țănoșă, pășește apăsător, ca o stăpână. Și-a adjudecat un aer de mare doamnă, emanând o siguranță de sine vecină cu aroganța, nealterată aproape deloc prin scurtul moment de descumpănire pe care trebuie să i-l fi produs surpriza reîntâlnirii. Dar... dacă nu a fost o surpriză? Înfiptă ca un cui ascuțit și dureros, a cărui înțepătură sfâșietoare nu o simți din primul moment, dar care începe mai târziu să te tortureze din ce în ce mai tare, până devine insuportabilă, îndoiala se suprapune diabolic. Ustură, apoi chiar arde, asemeni unui acid puternic peste carnea vie care este, în momentul de față, sufletul lui. Printre așchiile insignifiante ale conversației convenționale, se străduiește să surprindă, să ghicească și să înțeleagă din mișcările și gesturile, din

inflexiunile vocii ei și din seninătatea ușor forțată a zâmbetului, cât a mai rămas nealterat din fetișcana vie și strălucitoare, expansivă și sinceră de care se îndrăgostise odată...

Spre norocul său, amfitrionul se menține în aceeași atitudine pasivă, neașteptat de rezervată. Preferă să vorbească puțin, lăsându-i nevestei sale prim planul întâlnirii. Așa cum procedase, data trecută, cu secretara deghizată în personaj folcloric pur și atrăgător! De altfel, fotoliul pe care stă este amplasat într-o nișă a salonului elegant, fastuos, pretențios. Pardoseală din marmură roșie de Cararra, arcade ample, sprijinite pe stâlpi înveliți în plante decorative exotice, despre care îi vine greu să aprecieze – de la distanța unde se află – dacă sunt naturale sau artificiale. Console sufocate sub apăsarea altor obiecte de valoare: statuete, ceasuri, vase orientale, cu încrustații de aur și abanos. Nu expuse, ci de-a dreptul înghesuite, ca într-un muzeu încropit în grabă. Tapiserie din piele fină, acaju... blănuri aruncate prin câte un colț, vitrine cu lumină interioară, etalând alte obiecte decorative, de certă valoare comercială – totul într-o abundență excesivă, chiar dacă nu de cel mai bun gust. Geamul enorm care dă spre terasă – iar de acolo mai departe, în grădina cu gazon și arbori pitici, piscină cu valuri și iluminare subacvatică – culege în imensitatea sa, ca într-un ecran, jocul siluetelor și al umbrelor din interior.

Cu aceleași mișcări – energice și grațioase totodată – Ariana și-a asumat îndeletnicirile specifice gazdei perfecte, pendulând magistral între intimitate și protocol. Tratația frugală, dar rafinată (somon afumat, salată, brânzeturi franțuzești, vin Lacrima Christi, fructe exotice, trufe de ciocolată) a fost adusă cu o măsuță pe roțile, manevrată cu dexteritate și eleganță. S-a așezat apoi, absolut firesc, alături de Martin. Picior peste picior, relaxată și oarecum familiară, a izbutit să-i transmită totuși ceva din tensiunea interioară ce pare imposibil să nu o fi cuprins și pe ea. Musafirul bănuiește, speră mai mult decât constată sau observă, freamătul... neliniștea, ezitățile femeii.

Genunchiul ei rotund, scăpat la milimetru din tăietura modernă a rochiei elegante se găsește la numai câțiva centimetri de palma lui. Se vede obligat să-și reprime, într-un efort continuu, tentația unei atingeri, dacă nu chiar a unei mângâieri imposibile, reluată în gând de nenumărate ori, de când a pierdut-o.

Imaginându-și scena reîntâlnirii – tot mai iluzorie pe măsura trecerii timpului – era convins că (dacă se va întâmpla minunea) o vor trăi expansiv și tumultuos, înecați într-un șuvoi interminabil de întrebări, revărsate din adâncul infinit al temerilor, spaimelor, nădejdlor și deznădejdlor acumulate din momentul când s-au pierdut unul pe altul, ea urcată cu forța într-o dubă sinistră, el invitat să ia loc, între doi agenți în civil, pe bancheta din spate a unui automobil... Ca să se descopere acum, intimidat și conformist, stângaci, poate chiar penibil – pentru un observator neutru. Imaginea lor, stând împreună sub un spot de lumină, se reflectă, ca într-o oglindă perversă, în sticla fumurie a aceluiași geam care separă livingul de exterior. Sporovăiesc, conformist și superficial, despre subiecte anodine precum ultimul salon auto de la Paris, vizele încă obligatorii pentru români, prețul barilului de petrol pe piața mondială, soliditatea băncilor elvețiene. Cumpătat și prudent, Martin încearcă să dibuie vechile conexiuni și să afle, în măsura posibilului, ce a mai rămas din ele.

Avansează prudent, aducând vorba despre clinica universitară și câteva din cazurile operate acolo. O idee excelentă, căci evocarea experiențelor sale medicale din vremurile acelea permite conversației să alunece aproape firesc spre patriarhalul Târgu-Mureș.

— Ah, mă bucur să aud că știți orașul... Și clinica? Extraordinar!... Am fost studentă acolo, cam în aceeași perioadă. Ciudată coincidență, nu-i așa?

A apucat subiectul, aruncat de el asemeni unei frânghii cu ajutorul căreia poți fi tras într-o anumită direcție și salvat. Precaut, elvețianul face efortul – și chiar reușește – să simuleze inocența. Trebuie să fie atent la

fiecare vorbă, măsurând cu grijă orice nuanță. Este mai mult decât dacă și-ar face semne pe sub masă. Complicitatea îl incită, îl stimulează, dar îl și incomodează. Se teme de cea mai mică imprudență, eroare sau confuzie care, odată scăpată, ar distruge convenția, tacit stabilită și abil mimată de amândoi, în folosul celui de-al treilea participant: soțul ei. Cel căruia nu-i este permis să bănuiască nimic din secretul care i-a legat odată. Este clar că Ariana a optat, instantaneu, pentru această abordare a situației. Decizia ei devenind, prin forța împrejurărilor, ireversibilă, exclude posibilitatea de a-și comunica unul altuia ceea ce, cu siguranță, îi frământă. În plus, restrânge spațiul de manevră, amplifică încordarea și amână – chiar dacă lasă totuși un loc în viitorul neprecizat – scadența pentru obsedantele clarificări.

Din locul său adumbrat, Șerban Dragu se mulțumește să facă o inocentă figurație, trăgând tacticos din havană. Intervine, rar și nesemnificativ, în abureala conversației – suficient cât să nu poată fi considerat politicos sau absent. În sinea lui, elvețianul oscilează între recunoștința pe care i-o datorează pentru regăsirea Arianei și invidia (de fapt gelozia) de a-l descoperi în ipostaza de soț legitim al iubitei lui. La limita onestității, trebuie să aprecieze totuși discreția imposibilului său partener, admirându-i în același timp tăria și consecvența de a-și menține promisiunea prin care l-a convins să accepte invitația: aceea de a nu mai discuta despre afacerea ELVIRA. Fie și numai pentru atât, tot nu merită jignit prin vreo gafă... o scăpare sau prin orice altceva s-ar putea referi la trecutul relației atât de speciale, pe care soția lui s-a întâmplat să o aibă, înaintea căsătoriei, cu musafirul pe care tocmai el l-a adus în casa lor. Categorie, îi este imposibil în aceste circumstanțe să afle de la iubita lui ce s-a întâmplat după despărțirea lor, atât de brutală și de traumatizantă. Concentrarea lui, scindată aproape schizofrenic între aluziile stângaci improvizate și informațiile discontinue, incomplete, mascate, pe care Ariana izbutește din când în când să i le strecoare, păstrează dureros, în nucleul memoriei,

momentul arestării. Stăteau, exact ca și acum, unul lângă altul. Doar că... pe marginea unui pat la care visaseră, intens și curat, fără a îndrăzni – odată ajunși acolo – să precipite în vreun fel fragilul ceremonial. Ea, cu mâinile încrucișate, aproape ca într-o auto-îmbrățișare de sine, palmele ascunse la subțiori, doar – doar se vor mai încălzi puțin, căci emoția le înghețase complet. Și tot picior peste picior, cum stă și acum! Doar ceva mai aplecată spre înainte, zgribulită și cu umerii aduși, fixând un punct nedefinit prin ochelarii de care nu se putea despărți niciodată, la cele aproape cinci dioptrii pe care le purta pe vremea aceea. Martin avea deja pregătite, într-o punguță așezată cu grijă în buzunarul sacoului, lentilele de contact pe care i le adusese inițial numai pentru probă – dar la care nu mai ajunseseră... Era altceva: o treabă, o surpriză amânată pentru după aceea. Nu mai apucaseră să facă nimic. Tropăiturile de pe culoar, vocile răstite, agresive și imperative, spulberaseră totul. Când au început să bată în ușă, somându-i să deschidă imediat, încremeniseră amândoi. Elvețianul nu poate uita nici acum valul de furie care l-a năpădit în momentul când a realizat în ce cursă ordinară se lăsaseră prinși. Nu-și pierduse cumpătul, căutând febril, în minte, o explicație cât de cât plauzibilă, prin care să ia totul asupra sa. Nu avea ce să-i facă. Dar Ariana, deja paralizată de frică... Și nici nu apucase să ajungă în brațele lui! Aproape instantaneu a intuit tot ce trebuia să urmeze: i-o vor lua, o vor ancheta cu duritate și rea-credință, o vor pedepsi potrivit legilor draconice instaurate în această țară. Pentru el, putea urma cel mult expulzarea – estimare care se dovedise îngrozitor de exactă. Cu toate că el, nu altcineva, se făcuse vinovat de imprudența și ușurătatea care aveau să fie plătite de iubita lui. Așa se și întâmplase, mai mult ca sigur. Nu avea nicio îndoială în această privință. Unii dintre prietenii săi, care erau la curent cu cele întâmplate atunci (și după aceea...) se arătaseră mai circumspecți. Disparația ei fără urmă, în pofida căutărilor desperate din partea lui, putea stârni anumite întrebări, rămase încă fără răspuns. Dacă fusese o

momeală? Adică...?! Exclus. Refuzase cu îndârjire să ia în considerare varianta ignobilă. Totuși, în ultimul timp începuse să se gândească, cu oarecare strângere de inimă, la suita de întâmplări și elemente inexplicabile, cu care se ciocnise ori se găsisese implicat fără voia sa...

— Ați terminat medicina la Târgu-Mureș, doamnă? Se întrerupe, muindu-și buzele în paharul cu vin. În condiții normale, întrebarea ar fi sunat cu totul altfel. Așa, însă, nu-și poate permite mai mult. Înseamnă că suntem colegi... regăsește în memorie și lansează provocarea cu tâlc, de la prima lor întâlnire.

— Aaa... nu chiar. De terminat, mi-am terminat studiile aici, în București. Dar, spre rușinea mea - și eventuala dumneavoastră dezamăgire - n-am practicat deloc.

Se ridică și, absorbită subit de îndatoririle specifice unei gospodine oarecare, începe să adune pe o serveuză farfuriile folosite.

— Și... nu regretați?

Preferă să-și facă de lucru, cu o suspectă insistență, printre vase. Concentrarea afișată este în măsură să sublinieze sânguinta sau nepriceperea sau... Un cuțit cade cu zgomot pe pardoseală, apoi încă unul și, în cele din urmă, toate tacâmurile ajung să se răsfire pe jos.

— M-am reprofilat pe afaceri. Ce vreți... Viața te obligă uneori să faci lucruri de care nu te-ai fi crezut în stare. Nu avem întotdeauna forța necesară de a ne opune și a continua pe drumul început. Oricât ne-ar părea de rău pentru ceea ce am pierdut.

Răspuns vag, cu imprecizii circumstanțiale, silite, lăsând pentru altă dată completările, amănuntele, explicațiile. Parcă spre a curma eventualitatea unor insistențe din partea oaspetelui, aruncă de-a valma, pe cărucior, tot ce a recuperat de pe jos și dispare grăbită spre bucătărie. Părăsit, elvețianului nu-i rămâne decât soțul iubitei sale - martorul cel mai nepotrivit la exteriorizarea trăirilor ce-l răvășesc în aceste momente.

— Îmi place soția dumneavoastră. Îmbină feminitatea

cu o dimensiune cerebrală, aş spune chiar filosofică.

— Mda... Pentru că nu ne aude, vă mărturisesc că acel abandon profesional mi se datorează în bună măsură. Deşi nu mi-a reproşat-o niciodată, am bănuir că - pe undeva - există unele frustrări. Ar trebui, într-un fel, să vă fiu recunoscător că aţi făcut-o să le exteriorizeze. Este prima oară când i se întâmplă...

Bărbatul se întrerupe exact acolo unde interlocutorul ar fi fost mai interesat să continue. Preferă să-şi facă de lucru tăind cu îndemânare vârful unui alt trabuc, operaţiune care îi maschează în mod firesc, chiar onorabil, alunecarea involuntară a discuţiei spre o zonă delicată, mult prea intimă.

— Mai mult nu are rost să vă spun, continuă el după ce a reuşit să tragă primul fum. Ar însemna să pătrund în domeniul arid al afacerilor. Or, v-am promis să nu ne atingem de acest subiect...

Eissler oscilează între curiozitatea care aproape îl fierbe şi rigorile comportamentului „de lume”. Pe de o parte, ar da orice să afle încă un element... ba, încă, unul extrem de important din povestea Arianei. Din viaţa ei prezentă. Asta ar însemna, însă, abordarea zonei periculoase, cea de care continuă să se ferească. Cu orice preţ?! Acum, când lucrurile se prezintă suficient de confuze, surprinzătoare, buimăcitoare... dar şi tentante prin posibilitatea de a le limpezi cât de cât, trebuie să ştie dacă nu cumva, în combinaţia misterioasei ELVIRA, s-ar putea afla chiar Ariana. Se foieşte încurcat, neştiind cum să profite de conversaţia cu Dragu, fără însă a-l lăsa pe acesta să creadă că şi-ar fi abandonat rezervele asupra chestiunii. În timp ce prin urechi îi trec, serbede, nişte consideraţii de evidentă umplutură a conversaţiei, caută cu înfrigurare o soluţie de sondare discretă, dar neangajantă a subiectului. Una ar fi să redeschidă discuţia, atunci când ea va reveni printre ei, insistând în mod evident şi nejustificat pe ceea ce a rămas într-o delicată suspensie. Eventualitate în care, mai mult ca sigur, versatului om de afaceri nu-i va fi deloc greu să sesizeze natura suspectă a

interesului său, resuscitat doar de implicarea nevestei lui. Fie și numai în stadiul incomplet de bănuială, tentativa ar arunca o lumină dezonorantă asupra sa. Ce poate fi mai josnic decât o asemenea impresie? În fața acestui pericol, nu-i rămâne decât să se mențină în plasa conveniențelor, riscând o piruetă al cărei centru de greutate să fie de ordin principal.

— Domnul meu, pentru mine nu există subiecte tabu. Doar am fost invitat... am venit... și mă simt bine în casa unui partener care mă interesează prin tot ceea ce gândește, vorbește și întreprinde. Ceea ce începusem să tratăm data trecută...

E rândul lui să se oprească, lăsând totul într-o jenantă așteptare. Prezența și rolul din acea seară ale Manuelei, reevaluate a posteriori, nu fac subiectul cu nimic mai lesnicios în cadrul actual. Poate că nevastă-sa nu trebuie să știe ceea ce s-a întâmplat data trecută. Și, de aceea, chiar nu e cazul redeschiderii întregii afaceri. Mai știi...? Dacă omul este chiar de bună credință și l-a invitat acum, aici, doar din plăcerea dezinteresată de a-l avea ca oaspete – și atât? De altfel, a și trecut la un alt subiect, arătându-se mult mai interesat de meniul servit la bordul curselor Swiss Air, în comparație cu oferta similară a Tarom-ului autohton. Aduce vorba despre caviar, champagne și whisky, produse ce abundă în avioanele românești. Firește, doar în tratația de la business class, acolo unde toate serviciile oferite, inclusiv stewardesele sunt mai cooperante... dacă știi cum să le iei. Cuvânt cu două înțelesuri pe care, dată fiind revenirea nevestei în încăpere, a simțit nevoia să-l sublinieze făcând doar cu ochiul.

Ariana aduce, pe același cărucior („De stewardesă!” – nu se poate împiedica să nu remarce Martin... în gând) cafea, cognac și whisky.

— Poate aveți de discutat afaceri. Sau despre femei... Nicio problemă – eu pot să mă retrag.

Pe Martin îl trece un fior. Chiar ar fi în stare de una ca asta? Bâlbâie, precipitat, o negație menită să-i disculpe

de penibila bănuială. Și să evite concretizarea intenției care, înțelege cu un moment prea târziu, poate să nu fie decât o formă de cochetărie provocatoare.

— Fii serioasă! Se vede că nu-l cunoști deloc pe domnul doctor. E mult prea serios pentru asemenea frivolități...

Ca și cum nu ar fi așteptat decât această caracterizare flatantă, venită din partea lui bărbatu-său, Ariana acceptă să-și ducă mai departe obligațiile ce-i revin în ipostaza de gazdă. O face, afișând un aer mai curând resemnat. Oricum, net convențional. Întâmplător sau nu, și-a schimbat și locul, trecând pe un fotoliu aflat la distanță aproximativ egală de cei doi bărbați. Nu mai păstrează nimic din emoția inițială, făcând față, oarecum blazată, unui protocol oarecare. Unde sunt adorabilele ei izbucniri imprevizibile, care-l făceau pe Martin să se topească de încântare, lăsându-i impresia că improvizează și că se alintă? Îi plăcea să se joace - un copil mare și deloc cuminte, hazardându-se, de dragul unui capriciu de efect ori a unei impresii pe care o voia șocantă, la cele mai surprinzătoare și nostime giumbușlucuri. Ce a mai rămas din acea Ariană... așa cum o știa și o păstrase el în suflet? Vorbește afectat, sigură pe ea, dar și cu un aer de iritare, atunci când trebuie să contrazică ori să critice ceva. Din toate gesturile sale

— Măsurate, trădând pe alocuri o plictiseală vecină cu blazarea

— Descoperi o femeie plină de certitudini mărunte, superficiale, pe care nici măcar nu încearcă să le machieze spre a arăta altfel. Dacă ar căuta un cuvânt care să o definească azi, acesta ar fi, cu siguranță, suficiența. Copii nu au; asta i-o spusese în treacăt, încă de la una dintre primele lor întâlniri, Dragu. L-ar interesa enorm să-și dea seama ce înseamnă, pentru ea, această căsnicie, despre care nu știe nici de când durează, nici cum s-a ajuns aici. La o primă privire - superficială și subiectivă, marcată inevitabil de avatarele trecutului - nu pare a depăși nivelul unei suportabilități solide, civilizate, dar atât.

Condusă de ea, conversația alunecase - pe nesimțite - spre fleacuri convenționale, debitate conjunctural, doar ca să treacă timpul. Generalități neangajante și imprecise, constatări, automatisme, insignifiante comentarii... ici și colo câte un crochiu de întrebare („Sper că nu vă deranjează aromele de anason...”) care nu cereau, dar nici nu așteptau vreo replică. Cel mult o interjecție amabilă, impersonală și neutră. Intimidat și oarecum resemnat, doctorul încearcă senzația de a fi nimic altceva decât un corp străin. Se străduiește să rămână, totuși, amabil și prezent. Nu trebuie, cu niciun chip, să-și trădeze în vreun fel dezamăgirea care a început să-l cuprindă. Apelează la trucul obișnuit în astfel de situații, preferând să admire, ipocrit, ambientul. Dincolo de vorbe, nu izbutește însă - oricât ar încerca - să descopere, în modul de concepere și decorare a acestuia, nimic din firea deschisă, neconformistă a Arianei. Aici domină, în exces, obiectele. Multe și pretențioase, culese parcă sânguincios, chiar lacom, din revistele de specialitate. Curios, dar interiorul acesta nu transmite nimic din ceea ce ar trebui să însemne stăpâna casei. Totul exhibă bunăstare, dar nimic mai mult. Despre vreo notă personală, de sensibilitate sau originalitate, nici nu poate fi vorba. A, ba nu!... Tapetul fotografic de deasupra nelipsitului șemineu înfățișează, totuși, ceva mai deosebit. Ziduri solide, medievale, turnuri de apărare, arcade, străduțele înguste și silueta unei catedrale gotice impunându-se și dominând, de pe înălțimea ei, totul în jur. Sighișoara!?... Ar însemna că, totuși, cealaltă Ariana a păstrat măcar ceva - în fond, locul cel mai dureros - dintre cele foarte puține pe care apucaseră să le străbată împreună.

— Nu, vă înșelați. Domnul Dragu se simte obligat să-i sară în ajutor cu corectura necesară. Și o face de pe aceeași poziție corectă, exactă, fadă. E Schlissenburg... un orașel nemțesc din landul Renania de Nord - Westfalia. Am fost invitați acolo, într-o scurtă vacanță, de către un asociat de-al meu. Vreau să spun de-al nostru, căci eu și soția mea lucrăm împreună. Ne-am simțit foarte bine -

greșesc, draga mea?... Ea a ținut, din cauza asta, să aducă un colț din el acasă. Femeile au, câteodată, mici slăbiciuni sentimentale. Da... poate că, pe undeva, aveți și dumneavoastră puțină dreptate. Eu ziceam că seamănă cu Stein am Rhein-ul elvețian dar... parcă aduce pe undeva și cu Sighișoara noastră, adaugă el ca pentru a-i face plăcere invitatului.

Ariana nu intervine deloc, preferând să-și admire cu atenție vârful pantofului pe care îl bââtaie, absentă. Ar fi putut să spună ceva, dar preferă tăcerea. S-a plictisit. Sau consideră că nu are rost să continue în niciun fel jocul cu trecutul. Înțelepciune sau prudență? Poate că este mai simplu. Chiar mai confortabil pentru ea. Elvețianul a avut timp să o observe cum s-a închis, ca într-o carapace. Nu-i poate scăpa nici răceala politicoasă, chiar lipsa de afecțiune dintre gazdele sale. Oricât ar fi de marcat, de tulburat, își dă seama că nu comunică unul cu altul. Sunt doi parteneri, nu doi soți. Cel puțin asta este imaginea pe care o afișează. Nu se străduiesc cu nimic să o îmbunătățească. Nu pot... nu vor... Cine știe? Atunci de ce mai stau împreună?!...

Atmosfera a devenit inertă, aproape apăsătoare. Odată depășit șocul surprizei, Ariana a preferat evident neimplicarea, distanța. Bruma de complicitate încropită inițial se topise cu repeziciune. Trebuie să se dea bătut și să accepte - acum, după atâția ani de căutări, de temeri și speranțe mereu infirmate - că a găsit o altă persoană. Atrăgătoare și elegantă, stilată, poate chiar fermecătoare pe alocuri. Dar, în același timp, cerebrală, versată, cu un foarte riguros și eficient control asupra propriilor afecte și reacții. Eissler a așteptat degeaba să o audă aducând vorba despre profesia ori, măcar, preocupările ei. Până și micile lui provocări au rămas fără efect. Evoluează corect, lunecând deliberat, cu nonșalanță rece, pe lângă tentativele lui de abordare dincolo de limitele mondenității curente. Martin se simte marginalizat... în plus. Oricum, s-au epuizat repede, nemairămânând nimic din timidele sechele de curiozitate pe care își făcuse iluzia că le-ar fi

distins sub semnul unei iluzorii complicități. Ar trebui să-și revină, să se destindă, să iasă de sub tensiunea inutilă. Constată însă că îi este imposibil. În compensație, încearcă să se convingă că ar fi mai bine așa. Măcar a scăpat de echilibristica periculoasă, oricând detectabilă de o persoană atentă și abilă, ca Dragu. Indiferent cum ar fi acesta, lui unul i-ar fi extrem de neplăcut să-l vadă lezat. Nu există ofensă mai mare pentru un bărbat normal, serios, civilizat, decât să descopere că oaspetele pe care l-a adus în casă se arată interesat de nevastă-sa. Iar când aceasta ar mai și răspunde unei asemenea provocări – chiar pe baza unui precedent atât de delicat cum este cel dintre Martin și Ariana – situația poate degenera, eșuând direct în promiscuitate. Nu, nu... Categoric că, dintre ei, actuala doamnă Dragu a procedat cel mai adecvat situației date. Oricât l-ar contraria sau l-ar durea acest comportament – până la urmă, poate că e mai bine așa.

Pentru o vizită de acest gen, s-a făcut deja târziu. Deși conștient de asta, musafirului îi vine greu să renunțe. Conversația lânzește, iar Ariana nu mai face niciun efort să o revitalizeze. Oboseala i se citește cu ușurință pe chip. I s-o fi părând lui sau seamănă acum cu Amélie, când vine de la gărzile de noapte, tracasată și fără niciun chef de comunicare? Epuizare – iată cuvântul ce se potrivește perfect întregii situații. Doar Șerban Dragu se îndeamnă să-i mai facă față, cu o înverșunare demnă, eventual, de cauze mai bune. Dacă dumnealui ar lipsi fie și numai câteva minute, atât cât durează un mers la toaletă... poate că ar încerca să-i spună Arianei și altceva în afara stupidităților care au umplut până la refuz această seară. Dar, fără a bănuși nimic din ce-i trece prin minte elvețianului, acesta continuă să stea neclintit în fotoliul său, ca un cerber îndatoritor. El însuși, e nevoit s-o recunoască măcar pentru sine, se scufundă tot mai accentuat într-o stare de derută somnolentă, simțindu-se inutil și caraghios. Deocamdată, e destul pentru fiecare dintre ei. Cel mult, la viitoarea călătorie, să se întâlnească din nou cu ea... cu el. Atunci va fi pregătit să se comporte

și el de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Se ridică, pentru rămas bun. Insistențele lui Șerban Dragu, spre a-l convinge să mai rămână, evidențiază, prin contrast, placiditatea soției sale. Din toată atitudinea ei, nu se face remarcată decât o indiferență somnolentă, agasată.

De ajuns. Ora foarte matinală la care va trebui să fie pe aeroport, a doua zi dimineață, înseamnă cel mai convingător argument.

— Cum... plecați chiar mâine?! Dar de ce atâta grabă... nu vă place la noi, în România?

O nuanță, de abia perceptibilă, de falset se suprapune peste surprinderea autentică. Cine să mai înțeleagă ceva, din tot acest joc aiurit?

— Și eu, care eram convinsă că mai rămâneți...

Au ajuns deja, cu toții, lângă ușă. Prea târziu... Se scuză glacial, pretextând obligațiile deja asumate, care îl așteaptă la Geneva.

— Acum, că am apucat să ne cunoaștem, mă gândeam că... poate... ne și împrietenim. Dacă nu cumva sunt exagerate așteptările mele.

Ea s-a înviorat dintr-odată, cu tot voalul ce-i acoperă vocea, trădând oboseala acumulată. Se poate vorbi, chiar, despre preluarea unei inițiative, la care păruse a fi renunțat. Bărbatu-său intervine, muștrând-o cu blândețe contrafăcută și explicându-i că domnul doctor are și alte activități, mult mai importante, care-l acaparează de fiecare dată.

— Din păcate, preocupările noastre sunt cel mult tangențiale, subliniază el cu o falsă detașare, parcă cerându-i elvețianului necesara dezmințire sau măcar o corectură, o nuanțare, ceva. Apoi adaugă, după ce se convinge că nu poate fi vorba despre așa ceva.

— Aaa... dacă vom ajunge vreodată să ne intersectăm... ori chiar să conlucrăm în vreun fel...

Zâmbete la fel de convenționale, jumătăți de frază rostite formal, în așteptarea mașinii, chemate să-l transporte acasă pe Martin. Cei doi bărbați au rămas singuri afară, pe peronul mozaicat, schimbând ultimele

vorbe, răsuflăte și epuizate. De câteva minute, Ariana a dispărut, strecurându-se înapoi, în casă, fără să spună nimic. Încă o bizarerie comportamentală. Dar M.E. a decis deja, în sinea lui, să nu se mai mire de nimic. Este aproape la fel de obosit, năucit, excedat, ca după precedenta întâlnire cu Dragu. Doar că, atunci, ispita se numea Manuela. Alt comportament – altă calitate...

Iată-o revenind, la fel de surprinzător. Este zgribulită, cu toate că – spre a contracara răceala nopții – s-a înfășurat într-un șal larg. Seamănă acum cu o arăboaică ascunsă sub veșmântul protector, mă rog, sub partea inferioară a acestuia, căci feregeaua lipsește. Soțul o măsoară atent, contrariat de noua și prea puțin obișnuita ei înfățișare.

— Te știam mai călită, dragă Magdaleno. Ce-i cu tine? ... Ia uite, mai și tremuri! O îmbrățișează tandru, lipind-o de el spre a-i ceda din căldura corpului său. Din această ipostază familiară i se adresează elvețianului.

— Dacă acceptați să vă conducem noi până acasă... cu cea mai mare plăcere. Nu te-ar tenta o plimbare nocturnă, în compania doctorului Eissler, draga mea?

Propunerea – involuntar provocatoare dacă îl exclude din combinație pe însuși cel care a avansat-o – ascunde o ispită. Naivitatea emitentului, plus complicitatea lor secretă... o transformă – fie și numai la modul virtual – într-o gafă absolut magnifică. Ariana nu reacționează. A rămas indiferentă, sub brațul ocrotitor al bărbatului ei. Arată, mai curând, nerăbdătoare să-i întindă străinului mâna și să încheie astfel cât mai curând episodul acesta tulburător, căruia nu-i mai face față.

Cât despre el – pare trezit după o anestezie generală. Sau după un drog al cărui efect a trecut, lăsându-l pradă stării de „jeg pe suflet”. Resimte pustietatea nopții care va urma și-i va umbla dureros prin mușchi și oase. Se aruncă, aproape masochist, în faldurile ei reci. Are nevoie de liniște, ca să pună în ordine și să analizeze, cu obiectivitate, rezultatele acestei lovituri de teatru... complicațiile pe care le generează noua stare de lucruri,

așa cum se prezintă ea astăzi. Un fior l-ar atrage spre Ariana... dar nu cea de acum, ci către imaginea ei, așa cum a păstrat-o el. Cât mai au în comun una cu alta? Rămâne de văzut...

Mulțumirile, pentru primirea de care s-a bucurat, sună glacial, evitând deliberat orice accent sentimental sau nuanță de complicitate. Și, cu atât mai puțin, vreun angajament de viitor. Strângerea de mână a amfitrionului este puternică, deosebit de cordială. Și însoțită de amabilitățile obișnuite. Nevasta lui se mulțumește să îl privească alb, parcă chiar vag agasată de prelungirea momentului. Ce mai așteaptă și asta? Parcă spre a scăpa odată de el, se hotărăște în ultimul moment să-și scoată mâna de sub șal, întinzând-o spre a-i fi sărutată, după obiceiul galant-oriental, încă la mare preț prin aceste locuri. Din pumnul aproape strâns, în palma lui alunecă un ghemotoc de hârtie strecurat cu grijă, dar și cu o certă îndemânare. Un semn? Un mesaj? Vreun număr de telefon?!... Va putea vedea doar când va rămâne singur.

XXVI

A plecat. Încă o dată. Se vor mai întâlni? Probabil că da. Este, aproape sigur, și întrebarea care-l frământă pe bărbatu-său acum, chiar dacă sub alt aspect - cel practic, lucrativ... urmărit de el. Asta admitând că îl poate frământa, vreodată, ceva. Acceptase să rămână sub îmbrățișarea lui formală, numai până când mașina care-l luase pe Aimé s-a pierdut în întunericul nopții. După care s-a scuturat rapid, oripilată. Nu mai tremura. Ghemotocul de hârtie ajunsese cu bine la destinație. Din acest punct de vedere, putea fi pe deplin liniștită - Șerban nu observase trucul. Cum ar fi reacționat, oare, în eventualitatea că neîndemânarea ei, precipitarea sau - pur și simplu - incapacitatea adresantului de a intra în combinație ar fi zădărnicit manevra, dând-o în vileag? Spre norocul ei, nu mai are rost să-și bată capul cu presupuneri și ipoteze. Rămân, și așa, destule de clarificat.

Este, din nou, servitoare. Una silnică, precipitată, sâcâită. Debarasează. S-a descotorosit de stil, de tăvi, de

cărucior... Și-a aruncat inclusiv pantofii din picioare, o strângeau prea tare. Cară - vase, resturi, scrumiere - cum apucă: de-a valma, băgate unele în altele. Putea să le lase acolo, claie peste grămadă. Dar simte nevoia unei descărcări nervoase. Bufnește, trăneste totul direct în chiuvetă, fără a se mai osteni să le bage în mașina automată de spălat. Treaba menajerei, mâine dimineată...

— Ei, doamnă... cum ți s-a părut neamțul meu? Până la urmă, văd că nu ți-a picat chiar atât de-a-ndoaselea.

Ca întotdeauna când scapă de musafiri, soțul ei simte nevoia să-i întoarcă pe toate părțile, să-i bârfească fără nicio reținere sau limită. Neam prost... S-a descotorosit de cravata de la gât și s-a repezit să ciugulească cu lăcomie ce a mai rămas, cât de cât întreg, pe platouri și farfurii. Vorbește cu gura plină, hăpăind de zor și lingându-și scurt, cu aplicație, degetele. Dezgustător...

— Mă auzi, Ariano? Te-am întrebat ceva, dacă nu mă-nșel... Nu atât tonul, cât apelativul folosit, îi fulgeră neplăcut urechile. Ce i-a venit să o strige pe numele interzis? Azi dimineată, la telefon, se oprișe la jumătatea lui. Un „Ari” scăpat, ca preambul galant înaintea agresivității triviale. Acum a mers până la capăt, ba i-l mai și maltratează cu vocativul vulgar, insuportabil. Parcă ar striga slujnica: „N-auziși, Leano?”. Revine în living, ca să preia ultima tranșă - sticlele, paharele... Încearcă să se concentreze strict pe manualitatea operațiunii - pretext ideal pentru a justifica ezitarea: să-i răspundă sau nu? Pe de o parte, firește, ar fi îmboldită să lege conversația despre Aimé. Numai astfel ar putea afla de la bărbatu-său acele informații care o interesează mai mult ca orice: cum l-a cunoscut? De cât timp? Ce are de gând cu el pe mai departe?... Abia acum realizează că, pe parcursul întregii serii, nu au discutat deloc despre vreo afacere prezentă sau viitoare. Nimic despre fundație, importuri, comisioane sau altceva de genul ăsta. Cum dracu’?... Doar pentru așa ceva a tras de el, s-a pregătit cu tot dichisul. Niciun dubiu, în privința asta. Și atunci... pe ea de ce a mai chemat-o?! În niciun caz pentru că i-ar fi fost dor. Atunci...? Încă un

mister comportamental, pe lângă atâtea altele.

După ce i-au trecut prin cap toate acestea, cel mai potrivit pentru ea ar fi să-l evite. Nu e deloc exclus ca, agățând-o astfel în discuție, să pregătească, cu perfidia-i bine cunoscută, atacul principal: Feldioara, Odetta, Silviu. O avertizase, când a sosit acasă, că aspectele celelalte le vor clarifica „la timpul potrivit”. Or, momentul de acum este, cu certitudine, cel mai nepotrivit. Din punctul ei de vedere, desigur. Ca o chelneriță excedată de faptul că ultimul client rămas în local nu pleacă și nici nu-i dă pace, părăsește încăperea fără să-i acorde vreo atenție. Să stea naibii acolo, tolănit în filmul erotic cu care tocmai se delectează, după ce a lins, ca mitocanul, blidele. Ea trebuie să facă altceva... spre a evita tocmai acel „ceva” care-l absoarbe pe el în momentul de față. Repede, să încheie socotelile menajere și să rămână singură cu ale ei.

Ți-ai găsit!... Când zicea că a scăpat, se trezește cu el. Mișcări imprecise, respirație greoaie, privire răsucită pervers, amenințător; o cunoaște, știe prea bine că are de ce se teme. Clocește întotdeauna ceva, când te fixează astfel. Broboanele de sudoare, prelinse de sub frunte către bărbia dublă și, de acolo, mai departe, pe gât, completează portretul deloc atrăgător.

— Faci pe muta... ai?

Stă acolo, proțâpît în cadrul ușii, sprijinit cu cotul de canatul acesteia. Neglijența aparentă a poziției nu poate ascunde scopul urmărit – i-a blocat ieșirea.

— Șerban, sunt obosită... Crede-mă! Sunt multe de spus, de explicat... poate și de terminat, în fond. Dacă ții neapărat, dau socoteală, recunosc ce-i de recunoscut... dar nu acum. Las-o pe mâine dimineață. Te rog!...

O sclipire scurtă, imprecisă îi animă, pentru o fracțiune de secundă, fizionomia. Ceva între ferocitate și tandrețe. Se stinge, însă, imediat. Ca și cum n-ar fi fost...

— Am spus eu ceva de amant, de adulter, de... restul? Vezi că ești cretină?

Știe că nu suportă insultele, vorbele grele. Tocmai de aceea i le servește perfid, rostite aproape șoptit, amestec

savant de duioșie ipocrită și sadism tăios. Ca și cum i-ar părea rău de ceea ce spune... dar importanța conținutului îl obligă să o facă.

Stă în fața lui, ca o elevă prinsă copiind la teză. Urmează morala de rigoare, mâhnirea perversă, apoi reproșurile din ce în ce mai vehemente, până la indignarea incandescentă care justifică sancțiunea – după standardele lui, una meritată, incontestabilă și inevitabilă. A făcut ultimul pas înapoi. Se sprijină cu fundul de marginea rece a chiuvelei. Ține ochii în jos, refuzând înfruntarea. Numai două degete de la mâna stângă își fac de lucru asupra unuia de la cea dreaptă, în căutarea unei pieluțe rebele.

— Vezi care este diferența dintre noi doi? Eu nu intenționez decât să discutăm calm, deschis... dacă ai fi în stare, cerebral.

Să-mi spui verde-n față ce te preocupă – sau te nemulțumește – ce simți, cum vezi lucrurile... Poate că le ai și tu pe ale tale... e normal așa. Cine nu le are?

Continuă să-l audă, dar refuză să-l și vadă. Și tonul, și conținutul predicii o miră, dar nu o conving nici de sinceritatea, nici de bunele lui intenții. Tot ce așteaptă este să scape. Să rămână singură. Chiar și aici, în bucătărie.

— Bine, pricep. Nu ai chef să-ți deschizi sufletul. Nu-i nimic, se întâmplă. Dar nici nu poți să stai așa blocată, crispată. Dăunează la sănătate, draga mea. Visezi urât la noapte. Ce-ar fi, atunci, să-ți deschizi altceva? Să zicem... sexul!

Asta era. Falocrat scârbos, după toate câte s-au întâmplat în ultimele zile... îl excită frustrarea. Sau simte că ar putea să o piardă?

— Vezi că mă judeci eronat? Iarăși! Crezi că vreau să mă dau la tine. Te înșeli, fetițo...

O apucă brusc, printr-o mișcare abilă, trăgând-o spre el. O strânge puternic. Simte că nu i se poate opune, îi lipsește forța fizică. Ce să facă? Închide ochii încercând să și-l imagineze pe Aimé. Bărbatu-său o ține zdravăn, cu o singură mână, care funcționează ca o frânghie. Cealaltă i se plimbă prospectiv, dar nu senzual, pe corp,

inventariindu-i zonele erogene. De neînțeles, însă, nu se arată deloc excitat, doar încrâncenat.

— Șerban... ce vrei tu acum de la mine?

Se lasă moale. Învinsă. Fie ce-o fi... În definitiv, s-a obișnuit.

— Un fleac. O informație...

Degetele lui au apucat-o și o strâng, ca într-o menghină dură, implacabilă, de bărbie. Așteaptă să deschidă ochii. Nu are cum să reziste.

— Te-ai culca cu tipul ăsta, nu-i așa? Cu neamțul... pardon: elvețianul.

Ultimele vorbe le-a rostit șoptit. Tăios.

Linște. Îl privește cu mirare. Apoi cu repulsie. Se confruntă amândoi într-o tăcere tensionată. Corpuri încordate, vibrând de oroare și de ură.

— Fără să fie nevoie. Fără să ți-o ceară nimeni - nici soțul, nici societatea, nici patria. Citesc asta pe fața ta. Nu te osteni să negi. Fute-te! Nici nu știi ce serviciu îmi faci...

— Du-te dracului!

I-a scuipat-o în față. Simetric. Scurt.

Găsește apoi forța necesară spre a se smulge din strânsoarea lui. Fuge în dormitor, trânteste ușa și o încuie răsucind de două ori cheia în broască. Cu două zile în urmă, o violase pe neașteptate. Legitim. De față cu Aimé, fusese obligată să suporte gestul matrimonial - tandru, ocrotitor... Destul. Reprezentația s-a terminat. Publicul a plecat.

În sfârșit, singură. Liberă să-și rememoreze, să recompună pe îndelete detaliile halucinantei întâlniri. Să descoase cu atenție toate elementele, vizibile și invizibile, să le analizeze, să le înțeleagă. Trecutul recent înseamnă timpul ideal pentru un asemenea demers. Ba nu. Dacă e prea devreme?... Se află, încă, sub imperiul emoției. Trepidează toată. În ea s-a revărsat, abia acum, toată energia comprimată pe parcursul serii. S-a ținut tare. Sub masca plictiselii politicoase, a oboselii purtate cu decență, clocoteau intens gânduri și impulsuri năvalnice, contradictorii. Tăietura decisivă, care a imprimat croiala

comportamentului ulterior, s-a săvârșit într-o secundă... două; cine le-a putut măsura? Distanța dintre recunoașterea lui Aimé și modalitatea cum l-a abordat poate fi comparată cu doi electrozi, din tensiunea cărora urmează să se producă, inevitabil, descărcarea scânteii. Ei bine... a evitat acest lucru, cu o stăpânire de sine impecabilă. Calculul rece, logic se substituise, aproape spontan, pornirii afective. Între trăirea spontană, sinceră și infiltrarea în angrenajul neașteptat, dar cu atât mai fascinant, a ales varianta mai complicată, dar mai prudentă: prefăcătoria. Bărbatu-său nu trebuia, sub niciun chip, să bănuiască – darămite să surprindă – cel mai mic indiciu din trecutul lor. Destul că, printr-o conjunctură blestemată, devenise beneficiarul. Titularul de contract – încă în vigoare. Poate, mai târziu, după ce se vor fi lămurit între ea și Aimé toate reperele rămase în suspans, lucrurile vor lua alt curs. Până acolo, însă, era obligată să avanseze cu cea mai mare grijă. Să deducă, să pipăie, să afle... să se convingă. Și-a tras instantaneu masca inocenței și a interpretat impecabil (era sigură... până acum câteva minute) rolul femeii de lume, obligată să suporte elegant una dintre banalele îndatoriri mondene.

Așezată pe taburetul moale din fața oglinzii de la toaletă, se demachiază. Dă jos, îndepărtând unul după altul straturile suprapuse de fard. O face cu mișcări stereotipe, dar moi, dezlânate. Nu se grăbește să ajungă la capătul operației. De sub bucățile de vată înmuiate în pomada cosmetică reapar, una câte una, trăsăturile. Schimbate, deteriorate, urâțite... Timpul. Opera lui. Ce s-ar face fără aceste smacuri scumpe, dar din ce în ce mai necesare? Ce ar fi descoperit Aimé dacă, pornită cum era împotriva mitocanului de bărbatu-său și a nesuferitului său invitat, ar fi dus până la capăt intenția plină de ciudă, răzbunătoare, de a apărea nemachiată și îmbrăcată în ținută lejeră – blugi sau chiar un halat de casă, invocat ca scuză și remediu pentru o indispoziție oarecare de sezon, răceală, viroză, ulcer? Nici nu vrea să se gândească acum. Noroc că nu o obligă nimeni la asta. Severă, oglinda îi răspunde

fără menajamente la absurda întrebare. Cearcăne destul de adânci și urâte, riduri tot mai vizibile și mai greu de astupat, o mulțime de imperfecțiuni, mai mici sau mai mari. Grav e că cer tot mai multă osteneală, talent și bani pentru a fi ascunse. Asta e... Dacă nu le poate veni de hac, măcar să nu le mai vadă. Degetele se apropie febril de ochi, acționând cu îndemânare și culegând – mai întâi pe cea din stânga, apoi din dreapta – lentilele de contact. Fără ele, arată altfel. Depinde nu cum ești, ci doar cum te privește cineva.

Toc!... Toc... Toc!! Din nou, bătaile în ușă. Șerban. Știe și asta – că nu le suportă, că are oroare de zgomotul lor. Ei, și ce dacă? insistă. N-are decât. Va insista și ea, în celălalt sens, făcându-se că nu le aude. Poate să creadă ce pofteste – că doarme, că și-a vârât capul sub pernă sau a sărit pe geam... orice. Treaba lui. A ei s-a terminat. Și-a îndeplinit datoria. Venise imediat de la Feldioara. Suportase, fără să crâcnească, umiliința jignirilor și a șantajului. S-a supus. Îl lăsase acolo pe Silviu, de pe care tocmai căzuse vopseaua. Nu semăna deloc cu originalul... peste care avea să dea, uimitor, câteva ceasuri mai târziu! La orice s-ar fi putut aștepta, numai la una ca asta – nu. Auzise de câteva ori, în treacăt, despre „neamțul” lui bărbatu-său. Nu o interesa. Combinații obscure, întortocheate, cu bătaie lungă... urmărind, ca de obicei, altceva decât lăsa el să se creadă. Cunoștea stilul – marca firmei, rețeta succesului. Tot drumul de întoarcere căutase să și-l configureze: corpolent, bonom și ghiftuit, superficial. Portretul robot se împlinea cu pântecul proeminent, respirația dispneică, vorbirea dezlânată, morocănoasă. Hipopotamul. Rinocerul de la finanțe – versiunea... sau perversiunea de import.

Se afla la etaj, când i-a auzit prima oară glasul. Conversația se desfășura pe un ton lejer, dar nu lipsit de vigoare. Până la ea, ajungeau numai unele frânturi, absorbite pe cornetul acustic al casei scării. Muzica lui Paganini, care îi inducea de fiecare dată o disponibilitate afectivă specială, contopea totul într-un halou imprecis,

mai curând suportabil, dacă nu chiar agreabil. Până aici, temerile îi erau infirmate. Cu atât mai bine. S-a oprit preț de câteva momente, în trecere dinspre baie către dormitorul ei, reținută de sunetele concertului de vioară. Ce chestie!... Îl ascultase pentru prima oară la filarmonică... era împreună cu

Aimé și nu aveau unde să se adăpostească, într-o seară mohorâtă de martie. De atunci, îi rămăsese la suflet. A căutat discul, trebuind să se mulțumească, la început, doar cu o casetă, și aceea înregistrată în condiții proaste. Apoi și-a cumpărat - ține minte și acum magazinul mic, înghesuit într-un demisol de pe Via Veneto din Roma - CD-ul după care tânjise atâta. Cum de-l nimerise tocmai pe ăsta mocofanul de Șerban, ale cărui gusturi necioplite nu depășeau cântecele de fanfară și hip-hop-ul? Pesemne că așa s-a brodit. Cu atât mai bine - muzica a fost cea care izbutise să-i înmoaie dispoziția. Fredonând, și-a ales rochia neagră, mulată pe bust, scoțându-i în evidență sânii, care făceau întotdeauna o excelentă impresie bărbaților, și curbura accentuată a taliei, evazându-se apoi înspre soldurile pe care se muncea să le păstreze între limite rezonabile. Schițase chiar câțiva pași de dans... o piruetă, un zâmbet standard de control... apoi și o strâmbătură acră, poate va fi nevoie să-și etaleze tot repertoriul.

Coborând spre living, o reținuse timbrul, parcă cunoscut, al vocii. Aaa... nu. Iluzie fonică, datorată fantasmelor ei, răbufnind când și când, prin asociere cu vreun alt element - cum era, în acel moment concertul. A redeschis ochii, încercând să-și revină și să îndepărteze comparația tentantă, spontană, irepresibilă. Își cunoștea prea bine reacția-marotă, prin care îi cășuna să stabilească asemănări forțate cu iubitul dispărut în condiții atât de dramatice, de traumatizante pentru ea... și care aveau ulterior să-i influențeze direct traiectoria vieții. Își promisese că nefericitul de Silviu avea să fie ultima experiență de acest fel. Ce rost are să tot persevereze, lăsându-se înșelată și atrasă de nimic altceva, în afara propriilor aiureli? Și totuși... nu! Ceea ce zărea din spate

era cu adevărat o siluetă zveltă și armonioasă. Pe măsură ce se apropia, coborând treaptă după treaptă, capul frumos desenat, cu părul scurt, de culoarea grâului copt și ud... umerii largi...

205 spinarea dreaptă, dar nu rigidă... toate recompuneau perfect imaginea pietrificată în memorie. Pas cu pas, ezitant și avântat în același timp, îndoielile se învălmășeau alături de câteva nădejdi, făcând loc unei emoții buimace. Șerban s-a ridicat în picioare, îndeplinind automat ritualul ridicol de a-și încheia nasturele de la sacou. Se priveau pe deasupra oaspetelui care, așezat cu spatele, continua să stea, neștiutor, între ei. De sus, imaginea soțului i-a apărut teșită. Nu mai păstra nimic din masivitatea și aroganța cu care domina întotdeauna, impunându-se asupra celui din fața sa. În schimb, celălalt... Doamne, Dumnezeuule... era cu puțință așa ceva? Era. Ba nu! De câte ori nu i se năzăriseră asemănări iluzorii, rod al unor reflexe imaginative, care îi declanșau instantaneu adrenalina, sfârșind întotdeauna prin a se dizolva de la sine, câteva clipe mai târziu? Forțându-se, a mai stors din ea bruma de energie necesară spre a se sustrage ameteții care o cuprinsese, apoi să rostească, în franceză, salutul obligatoriu. Îi ieșise perfect: impersonal, protocolar, gâtuind surescitarea incandescentă, răvășind-o pe dinăuntru. Jocul magistral, interpretat în acele secunde - cele mai grele din toată seara - o umple acum de auto-admirație. S-a ținut tare, nelăsându-se târâtă de impulsul devastator, simultan recunoașterii. Creierul a câștigat disputa cu inima, rezolvând dilema contextuală supraacută: ne-am mai văzut sau... acum e pentru prima oară? Oscilase câteva momente lungi, încordate și - poate - penibile pentru orice observator din afară. Prima variantă presupunea explicații pentru Șerban. Mincinoase, încâlcite, fragmentate, incomplete... nu. În niciun caz! Pe de altă parte, nu știa cum să-l ia nici pe celălalt. Ultimul semn de viață primit de la el fusese cu un deceniu în urmă. Un mesaj impersonal, dur și ireversibil, menit să-i reteze curajul de a îndrăzni să mai dea vreodată ochii unul cu

altul. N-avea ce face... A preferat să simuleze inocența - mai comodă, mai lipsită de complicații, lăsându-i răgazul să se dezmeticească, să vadă pe ce lume se află. „Sunt onorată să vă cunosc!” se substituia, prudent și oportun, primejdioasei uluieli, riscând să scape de sub control, luând-o la vale ca un torent, o avalanșă de vorbe: „Tu?!... Cum ai ajuns aici?... Unde te-ai ascuns?... De ce mi-ai trimis scrisoarea aia blestemată?... Ce te-a determinat să o faci?...”. O bombă amorsată de o veșnicie și din care întrebări vechi, chinuite și deformate, reluate de mii de ori, ar fi explodat împrôscând totul cu schije rezultate. Nu era nici timpul, nici locul să le elibereze dintr-odată, în prezența nedorită a celui mai nepotrivit martor din câți ar fi putut exista...

Așa că s-a străduit să arate detașată și indiferentă. Parcă plutea. Aerul pentru respirat se terminase. O morișcă stricată i se învârtea nebunește în cap. Străbătuse cei câțiva pași într-un interval de timp dilatat la infinit, atentă să nu se împiedice, să nu se clatine... să nu-i cadă grimasa zâmbitoare de pe chip. Atingerea care a urmat fusese electrizantă. Două mâini de gheață, crispate și umede, încercau să simuleze și să se oprească la limita gestului protocolar stereotip. Totul, printre niște vorbe ce nu-și puteau permite să se abată de la o convenție încă inexistentă, dar care era obligată să funcționeze fără greșală, în prezența neștiutoare a unuia ca Șerban!...

Ceea ce urmasa primului contact direct trebuia să-i respecte cu strictete premisele. Nimic nu mai putea fi schimbat. Erau nevoiți să joace, să mimeze, să simuleze un comportament de lume - firesc, agreabil, detașat. Constatase, încântată, dar și îngrijorată în același timp, că, la acest capitol, îi era superioară lui Aimé. Deși departe de a-și fi revenit în urma șocului, acum e sigură că reușise să-l depășească cu bine. Adică fără să-și lase soțul să sesizeze nimic din substratul adânc și complicat al acestei relații. Uite că s-a înșelat...

Dăduse peste cap whisky-ul din paharul lui, ca o bețivă înrăită. Nu s-a sinchisit de impresia pe care o face

pentru moment. I-ar fi recomandat și fostului iubit același remediu, când l-a văzut cum se bâlbâie, repetându-i numele la nesfârșit, fără a izbuti să-l lege de altceva. A răsuflat ușurată, în cele din urmă, când el se prinsese de ideea muzeului... despre care îi povestise, încă de la prima lor întâlnire, o sumedenie de elemente fascinante, pe care ea le ține minte și acum, pe dinafară: despre bătrânul elvețian - Gustave Revillod se numește! - niciodată căsătorit, care a vrut să rămână, totuși, ceva în urma vieții lui... Palatul numit Ariane, nu după numele unei iubiri nefericite, ci după cel al mamei sale... colecțiile de ceramică... parcul superb, chiar în vecinătatea Palatului Națiunilor... Uite ce bine a învățat lecția! În timp ce el dădea, caraghios, din mâini, neștiind ce să mai facă cu ele, profitase de ocazie ca să-i observe cu atenție degetele. Nu toate... Dar răsuflase ușurată constatând absența verighetei. Ulterior, a profitat de mersul la bucătărie spre a se descotorosi și ea de bijuteria scumpă, din aur cu platină. Se fălise destul cu strălucirea ei mată, semn al valorii de piață ridicate... a smuls-o cu o repulsie tardivă, dar demnă, ascunzând-o printre furculițele dintr-un sertar. Gest doar în aparență mărunț, mai mult simbolic, a cărui adevărată dimensiune putea fi apreciată numai de către cine îi cunoștea pasiunea lacomă, necondiționată pentru tot ce înseamnă podoabă. Nici nu are certitudinea că sacrificiul său fusese observat. Păcat... Se liniștise destul de repede, lăsând calculele să tempereze, dacă nu să alunge emoțiile. Abilitatea, chiar viclenia au luat rapid locul exaltării sufletești. Pulsul i se domolise, tremurul dispăruse, mișcările redeveniseră naturale. Cum altfel? Unei femei care se respectă nu-i va cădea niciodată mintea în ovare, oricât de sensibile sau de active ar fi ele. Asta rămâne apanajul puștoaicelor neexperimentate, fragile și - din această cauză - vulnerabile. Trecuse prin faza respectivă, altfel nu ar fi intrat cu el într-un hotel de stat...

S-a redresat perfect, lansându-se într-un joc complicat, pe alocuri subtil, cu resorturi ascunse. Năuceala adorabilă a iubitului ei, care nu-și revenea deloc

din emoțiile care-l năpădiseră, îl făcea pe alocuri simpatic. Acum, însă, privind la rece lucrurile, se teme că stângăciile lui evidente ar fi putut cu greu să scape ochiului versat și vigilent al stăpânului. Cunoscându-și prea bine omul, aștepta temătoare atacul decisiv asupra musafirului. Doar îi fusese anunțat; nu avea cum să facă abstracție de scopul în care fuseseră aduși acolo. Într-un fel, întâmplător... în altul, absolut intenționat. Să știe nemernicul de Șerban cum a nimerit-o în planurile sale abjecte... Din combinația celor două determinări, străine una de alta, rezultase tocmai zbuciumul ei. Pe care era nevoită să și-l păstreze sub cel mai strict control.

Prea multe nu știa despre planurile elaborate de bărbatu-său în privința „neamțului”. (De ce l-o fi denumit în felul acesta inexact? Poate, dacă i-ar fi zis „elvețian” ar fi fost mai atentă). Nu avea nicio îndoială, însă, că acesta se afla în faza cea mai periculoasă: aceea a manipulării subtile. Preludiu al trasului pe sfoară – foarte probabil, dar încă nu iminent. În contextul dat, se aflau acum amândoi la mâna ei. Unul trebuia să piardă. Care anume – depinde pe cine va alege ea.

Ca niciodată până acum, Dragu cedase locul lui obișnuit de „vioara-ntâia”. Nu numai că se mulțumea cu un rol secund, dar lăsa impresia că e și foarte mulțumit de o asemenea ipostază, cu totul neobișnuită apucăturilor sale. A mers până acolo încât să-l lingusească vizibil, chiar dacă indirect, pe oaspete, prin ricoșeul provocat al unei formule de prost gust, ceva în genul „Nu ți-am spus eu că tipul e adorabil?”. Așa era. Doar că ei doi îl evaluau din unghiuri și ipostaze absolut diferite. O amuza teribil să-l vadă pe Șerban vorbind, pentru prima oară de când îl cunoștea, pe lângă realitate, total în necunoștință de cauză... obiect, dar și subiect al unei confuzii, cu atât mai rușinoase și umilitoare cu cât el nu-și dădea seama în ce ipostază penibilă se află: aceea numită de copii, la joacă, „măgarul la mijloc”. Până și acest fel de subliniere prea apăsată, la care s-a dat prin întrebarea lui constatativă, nimerea ca nuca-n perete. Tocmai ei să-i ceară confirmarea farmecului

lui Aimé!? Pe care, chipurile, dumnealui îi revine meritul de a-l fi descoperit... făcându-i apoi, unei proaste ca ea, favoarea și onoarea de a i-l prezenta și da în grijă. O acțiune autoritară, dar la fel de imorală, prin care a obligat-o să participe la întâlnire, fără să-i treacă prin cap ce avea să însemne pentru ea corvoada impusă. Și cât riscă el de pe urma unei atare combinații... Peste formele nedefinite ale propriului chip, așa cum le distinge acum în sticla străvezie a oglinzii, se suprapune și se îngroașă rictusul versatil al lui Șerban, pe care el și-l consideră, mai mult ca sigur, zâmbet – unul ironic, subtil, caustic. „Te-am avertizat, draga mea, că prietenul meu elvețian este o persoană încântătoare” nu însemna, în subtext, decât că „Am avut dreptate să te smulg de lângă amant, cu toate nazurile tale. Recunoști acum că a meritat sacrificiul... că e mult deasupra celui alt?”. Aceste încrucișări ascunse, dar cu atât mai dure și greu de înghițit, amplificau ipostaza delicată în care se afla, fără să știe, dragul de Aimé. Dezorientat, străinul încerca pe de o parte să afle, dibuind, ce s-a întâmplat cu ea între timp, oscilând probabil între propriile-i reproșuri și teama de a nu încălca, prin vreo imprudență, conveniențele sociale și securitatea secretului lor. Imobilizat lângă ea, pe canapeaua unde-l găsisese deja așezat, se foia neputincios, căutând subiecte – adică asocieri, pretexte – prin intermediul cărora să se edifice cât de cât asupra unora dintre întrebările pe care este exclus să nu și le fi pus, înainte, dar și după blestemata de scrisoare...

Se feliță de una singură pentru ideea de a-i fi ieșit în întâmpinare, aducând vorba despre Târgu-Mureș-ul primei lor întâlniri, la fel de accidentală ca și cea de acum. Conexiunile care urmaseră deveneau, chiar și pentru cel mai suspicios martor, perfect plauzibile: clinica de chirurgie, în care el operase, iar ea urma practica studentească... eventualele cunoștințe comune și restul – niciuna nu depășea limitele unei zone de interes public, în interiorul căreia se puteau ascunde fără probleme secretele lor, atâtea câte au fost. Ca niște copii puși pe

șotii, ajunseseră cu ușurință la sintagma „Înseamnă că suntem colegi, nu-i așa?” – joc inițial nevinovat, dar devenit pervers prin prisma celor petrecute după aceea, inclusiv a stării lor actuale, a locului și circumstanțelor în care se vedea reluat, după un deceniu de întrerupere absurdă.

Rememorând pe îndelete totul, nu i se pare întâmplătoare nicio altă nuanță strecurată, probabil intenționat, în aparent anodina lui întrebare: „Ați terminat facultatea la Târgu – Mureș?...”. Evident, un gentilom ca Aimé nu s-ar fi încumetat, oricât de incandescentă i-ar fi fost curiozitatea, să ceară pe față informații asupra celor petrecute după episodul arestării. Dar sensul acesta era. Intuindu-l perfect, consideră acum că s-a ridicat la înălțimea partenerului, atingând aceeași subtilitate, precisă și elegantă în replică. Nu numai că terminase studiile în alt oraș – deci, ceva se petrecuse, accentul cădea pe ruptură, pe discontinuitate – dar această schimbare forțată constituia motivul unei păreri de rău majore. Îl exprimase fără echivoc, punând accentul asupra vieții care te obligă, uneori, să faci lucruri neconvenabile pe care le poți regreta, fără a fi și vinovat de înfăptuirea lor. Altfel spus, el trebuia să descopere printre cuvintele banale adevăratul mesaj: „Nu-mi place deloc ce-am ajuns. M-am supus unor determinări care m-au copleșit, impunându-se peste dorințele, chiar peste voința mea. N-am avut încotro”. O fi înțeles-o cum trebuie? Ar avea toate motivele să creadă că da. Trăsese apoi cu urechea, din bucătărie, auzind declarația admirativă pe care el o strecurase, sub acoperirea unor complimente protocolare, în vorbăria cu Șerban. Ar fi interesat-o, în acest context, și reacția (nicidecum părerea!) lui bărbatu-său. Dar, oricât își încordase auzul, i-a fost peste puteri să distingă ceva din cuvintele rostite pe un ton scăzut, parcă într-adins ascunse în muzica înnebunitoare – care continua să se rostogolească, umplând incinta cu sonoritatea ei atât de limpede, desăvârșind atmosfera inefabilă a complicității lor.

Pe Șerban l-a resimțit în ipostaza de corp străin - mai străin ca niciodată - atunci când conversația a atins, fie și din greșeală, subiectul Sighișoara. Imaginile burgului nemțesc, din tapetul autocolant de care, ea una, fusese atât de fericită când și l-au cumpărat, îi atrăseseră atenția asupra oaspetelui. În fond, unele asemănări nu pot fi excluse. Goticul medieval este inconfundabil și amprenta lui, atât de durabilă și de răspândită în toată Europa Centrală, constituie numitorul comun a mii de așezări, de unde vrei și unde nu vrei. Pe ea a tulburat-o, însă, în mod deosebit localizarea; identificarea încercată - sub forma unei anodine întrebări - de către Aimé. Poate... ba nu poate... sigur eronată. Dar ei i-ar plăcea și speră ca această greșeală să fi fost făcută deliberat, provocator. Un pretext, admirabil găsit, spre a-i semnaliza că n-a uitat deloc orașelul cu rezonanțe dramatice pentru fiecare dintre ei. Acolo, în hotelul solid și vechi, se refugiaseră într-o binemeritată, dar nepermisă intimitate. Ce s-a ales din ea... numai ei doi au voie să știe. E secretul lor, dureros și rușinos, dar, mai ales, inaccesibil oricărui străin. Inclusiv - sau mai ales - soțului ei, pentru care toată povestea lor rămâne, din fericire, o confortabilă necunoscută. Cum nu ar avea nimic de câștigat de pe urma ei, nu există niciun motiv să se intereseze ori să afle vreodată ce s-a întâmplat atunci. Iată de ce s-a simțit ofensată, aproape agresată, de intervenția lui prostească. Intrase în vorbă inoportun, aducând niște precizări contabile, inginerești (nu Sighișoara, ci Schlissenburg... concediu... prieteni...

amintiri...) de care nu avea nimeni nevoie. A vorbit ca să nu tacă, dând cu bățul în baltă. Să-i facă pe plac elvețianului... să-i cante în strună, cu promptitudinea și solitudinea proprie slugii, doar - doar îi va câștiga acestuia încrederea, ca să-i fie mai ușor să îl înșele apoi. Ce trebuie să-și fi râs Aimé, în sinea lui, de acest fazan care s-a lăsat păcălit, cu o fudulă seninătate, dând curs unei stratageme simple, dar înșelătoare, al cărei dedesubt complicat îi este, din fericire, cu totul necunoscut. Auzi tâmpenie la el: „Aduce, pe foarte departe, cu Sighișoara

noastră". Îi vine să râdă dar, totodată, se sufocă de indignare când își repetă, cu un anume sadism, gugumănia lui bărbatu-său. „Sighișoara noastră”?! Unu – că pe el nu-l interesează nimic pe lumea asta, dacă nu implică un potențial... o miză cât de mică în perspectiva afacerilor, a intereselor sale. Doi – care „Sighișoara noastră”, când ea a evitat, sistematic, să se și oprească măcar, când erau împreună, în acel colț magnific, pe care l-a considerat, de atunci (împreună cu numele de Ariana), intangibil oricui altcuiva în afară de cel rămas acolo, într-un pliu secret al sufletului, „bărbatul vieții ei”? Iritată, ca în fața unei ofense grave, a părăsit brusc starea de placiditate politicoasă în care se refugiase confortabil, preferând falsa impresie pe care risca să i-o producă iubitului, în locul oricărei gafe, pasibilă a-i asmuți soțul. Dar, o asemenea imixtiune prostească în „zona interzisă” nu putea rămâne neamendată. Era de datoria ei să-l contrazică... să-l plesnească într-un fel... să-i sancționeze suficiența și ignoranța, grosolănia și multe alte păcate care tocmai acum, în această împrejurare, se revelau în toată hidoșenia lor. Noroc că, aproape instantaneu, își adusese aminte o altă învățătură însușită de la Aimé: „Numără până la cinci, ori de câte ori simți impulsul de a te repezi!”. Și a numărat. Rar, trăgând aer – adică tutun – adânc, în piept. O dată... pe urmă încă o dată. În același timp, își plimba asupra lor o privire fals agasată, la limita plictiselii perfect simulate. În spatele căreia, măsura și compara febril imensitatea diferențelor dintre ei. La ce bun să intervină? Și ce să mai spună acum, când e – într-un fel – prea târziu, iar, din altă perspectivă, prea devreme? Dar nu... nu putea lăsa lucrurile așa – la cheremul unei confuzii oarecare. Omul ăsta urma să plece. Încă o dată. Dacă și pentru totdeauna? Intrase în rezonanță cu zbuciumul lui interior. Îi simțise ezitățile, descumpănirea. Era gata să lase totul baltă, retrăgându-se politicos și resemnat, dar, mai cu seamă, dezamăgit de ea. Groaznic! S-a cutremurat, străbătută de un frison nervos, la gândul că el ar putea rămâne cu impresia că ea ar fi ajuns o cuconiță

superficială și frivolă, resemnată în confortul arid al unei căsnicii făcute din întâmplare, în loc de... Nu cumva, tocmai de aceea, nu a întreprins nimic spre a-l căuta și a relua vechea lor legătură? Pierduse câteva ore, însăilând o conversație aiurea, în loc să-l fi chestionat direct, muiereste, asupra stării lui actuale. Aburită de informațiile fragmentate și confuze ale soțului ei (ce-i drept, nu avea de ce s-o intereseze personajul abstract plasat în spatele lor), s-a trezit deodată că nu știe absolut nimic nici despre el, nici despre activitățile continuate de el în România. Probabil tot chirurgie – era un pasionat incorigibil. Dar altceva... Ea singură este răspunzătoare pentru asta. Nu și-a putut trece peste orgoliu și vanitate, peste sechelele mereu dureroase dobândite în singurul loc cu care era de așteptat ca el să fi menținut legătura – clinica universitară. Acolo unde, însă, ea refuza să mai calce de când s-au întâmplat toate necazurile de atunci... Ridicolul și umilința nu le-a suportat niciodată. Cu niciun preț. Și, apoi, mai era și scrisoarea aceea – ultima primită de la el, semnată... adică parafată... înfiorător de oficial „Dr. Martin Eissler”. Nu, nu... e destul pentru a fi scoasă de sub orice incriminare. Gata. Obosise. Ajunsese în pragul epuizării, după toate cele suportate în această zi de pomină. Câtă forță și ce argumente îți sunt necesare ca să recuperezi zece ani în numai trei ceasuri? Nu a mai făcut niciun efort să reanimeze conversația. Nici nu a insistat să-l mai rețină. Trecea în seama lui restul – să se dezmeticească, să priceapă, să revină. Eventual, să reînnoade totul sau măcar o parte, aceea necesară clarificărilor. Ea, una, nu se arăta dispusă în niciun caz să joace rolul hărăzit de bărbatu-său în acest aranjament rocambolesc. Știe foarte bine ceea ce lui Șerban, mereu plin de el, nici măcar nu-i trece prin cap: indiferent de cum vor evolua lucrurile, ea una nu va fi niciodată momeala cu care Aimé să fie prins și folosit în tot felul de combinații obscure... dubioase... periculoase... sau cel puțin dezonorante. Va vedea ea cum...

Soluția îi venise pe neașteptate, când totul părea

ajuns la limanul visat de Dragu. Se ridicaseră, fuseseră epuizate toate formulele uzuale de încheiere. Banalități agreabile, neangajând la nimic și lăsând deschise toate opțiunile. S-a retras neobservată, fără să spună nimic. Pur și simplu, a rămas puțin mai în urmă și... a dispărut. Era greu de estimat cu precizie în cât timp va sosi mașina solicitată să-l ducă acasă. Și cât îi va fi ei necesar să găsească ceea ce căuta. Există posibilitatea rateului, a nesincronizării. Trebuia să și-o asume. Până la urmă, între impolitețea dispariției înainte de vreme și ipocrizia unei despărțiri convenționale, aseptice – mitocănia avea, cel puțin, darul să șocheze. Să pună pe gânduri. Ajunsă în camera ei de lucru, se apucase să scotocească febril prin servieta veche și demodată, din piele de porc, pe care o târâse de toartă patru ani, pe parcursul liceului. Păstra în ea, amestecate, câteva fetișuri mărunte: un caiet-oracol în care colegii îi scriseseră, cu înflorituri la propriu, dar și la figurat, tot soiul de declarații și alte prostii adolescente, câteva mărtișoare, ridicole și scâmoșate, mici și nevinovate orori de care nu încetează – de fiecare dată când le scoate la iveală – să se mire că s-a putut împodobi cu ele, diploma de bacalaureat, adeverința de eliberare (copie!) care i se pusese în mână la ieșirea din arest... Scrisorile primite de la Aimé avusese prudența să le ascundă acasă, la Brașov, pe fundul îndepărtat al unei lăzi cu tot felul de vechituri. Era mai sigură că acolo nu-și vor găsi vreun cititor indiscret. Ultima dintre ele, însă – cea cu buclucul – nu putea sta lângă celelalte. Inițial a vrut să o distrugă. Nici acum nu știe cum de se răzgândise, preferând să o țină la păstrare. O formă de masochism ori un remediu – și acela, destul de relativ – pentru cazul că ar fi potopit-o dorul sau reproșurile. Așa ajunsese aici, în ghiozdanul jerpelit, care mai păstra și acum mirosul acriu, inconfundabil de hârtie proastă, umedă. Nu-i trecuse, în niciun caz, prin cap că, odată, într-o noapte de toamnă, o va căuta ca să i-o înapoieze. Și, cu atât mai puțin, că acesta va veni personal ca să și-o recupereze. Spre ușurarea ei, a găsit-o destul de repede, cu toată presiunea timpului, miza utilizării ei și

nervozitatea mișcărilor destul de nesigure și dezordonate. Textul standard, rău și rece, distant, retezând orice virtual răspuns: „Domnișoară, întrucât m-am convins în cele din urmă cine sunteți, care vă este caracterul și ce anume a animat comportamentul dumneavoastră față de mine, vă rog prin prezenta să nu mă mai căutați vreodată. Ar fi inoportun și inutil. Dr. Martin Eissler”. Nu i-l putea restitui așa. Ar fi însemnat o acceptare. Și, odată cu aceasta, tăierea oricărei punți de comunicare ulterioară. Ca un făcut, pixul cu pastă refuza să mai lase vreo urmă pe hârtie, limitându-se la o scrijeletură strâmbă și insuficientă. Rujul de buze a căzut, dintre alte mărunțișuri, odată cu răsturnarea întregului conținut al poșetei. Excelent! Cu el a tras, de sus și până jos, semnul de întrebare. Să mai și semneze? Ar fi aproape pleonastic. Prin fereastra întredeschisă, răzbăteau până la ea frânturi din sporovăiala dezlânată a celor doi bărbați... ai ei. N-a mai interesat-o ce-și spuneau unul altuia. Era mult mai important peticul de hârtie vinovat, până la urmă, de tăcerea ultimilor zece ani. Presată de timp, dar și de emoție, Ariana mai apucase să întoarcă îngrozitoarea foaie de hârtie și să scrie, cu același instrument, dar cu litere mici, tremurate și dezordonate: „Soțul meu se înșală. Sighișoara nu se aseamănă cu nimic altceva pe lumea asta! Pentru cine a apucat să o cunoască și să se lege de ea, nu există asemănare, comparație... sau uitare...”. O ezitare încordată, dar scurtă, după care și-a dat drumul - fie ce-o fi: „Cine s-a îndrăgostit de Sighișoara, nu se mai îndrăgostește niciodată”.

Restul a fost doar recuzită; ceva îndemânare și, firește, noroc. Frigul de afară îi fusese de ajutor pentru a motiva zgribuleala, șalul, tremurătura... de frică. Se descurcase. Nici nu vrea să-și închipuie ce s-ar fi întâmplat dacă guguloiul de hârtie ar fi căzut pe jos.

Ce va fi de aici încolo? Nu știe. Rămâne să hotărască - sau numai să reacționeze - în funcție de cum vor evolua lucrurile... Ba nu. În niciun caz! Nu mai acceptă să se lase la voia întâmplării. Într-un fel sau altul, e obligată la o

opțiune care să-i aparțină. Atunci, consecințele se suportă mai lesne, oricare ar fi acestea...

XXVII

Mai încearcă odată: Toc... Toc!... Toc!!... La fel de inutil. O cunoaște bine pe nevastă-sa. Mult prea bine... Firește, s-a încuiat pe dinăuntru. La propriu, dar mai ales la figurat. E ferecată. Impenetrabilă, deocamdată. Insistența bătailor lui, rare, ritmice, gradate ca intensitate într-un crescendo abia sesizabil, nu o poate atinge decât într-un singur fel - exasperând-o. Perfect. Nici nu trebuie să-și propună, deocamdată, altceva. Ajunge atât. Încăpățânarea ei de catârcă rea, nevricoasă, funcționează până la urmă tot în avantajul lui, care știe ce va urma. Spre deosebire de ea, cufundată într-o incertitudine agitată. Asta i se și cuvine... Răsucindu-se pe călcâie, pleacă pășind apăsător, cazon. Să-și tragă sufletul, să se dreagă cu ceva tare, că merită. După care va reveni la fel de calm... de înnebunitor. Toc... toc... toc... Rezonanța marmurei din care este făcută pardoseala întregului etaj amplifică zgomotul pantofilor cu tălpi solide, turnate și cu tocurile groase, așa cum poartă, de obicei, bărbații scunzi, când încearcă prin asemenea artificii să-și ascundă deficitul de înălțime și să-și dilueze cât de cât complexele pe chestia asta. Spre deosebire de ei, Șerban nu este deloc scund. Măsoară un metru și optzeci și opt de centimetri, a fost pivot în echipa de baschet a unității. Chiar și la aceste dimensiuni îndestulătoare, niciun adaos nu este de prisos. Câștigă. Un centimetru... un milimetru în plus deasupra interlocutorului, oricine ar fi acesta, creează avantaj. Cu cât te uiți mai de sus la oameni, cu atât îi vezi mai mici. Îi domini. Îi supui. Și pe Magda a supus-o. Pas cu pas. Metodic, consecvent, total. În pofida caracterului ei nărzăvesc, a hachițelor și a celorlalte apucături muieresti. Nu contează că acum o ține pe-a ei. O falsă și trecătoare impresie. Perfectă pentru slăbirea voinței și demoralizare. Tactică îndelung exersată, cu efecte garantate. O lasă puțin să-și revină. Să creadă că a scăpat de el. Se va convinge că s-a înșelat.

Dacă-i proastă... Dă cu piciorul unei asemenea ocazii. Și se mai laudă cu flerul, cu intuiția care, pasămite, ar funcționa fără greș. Poftim! Pentru ea ar fi fost o favoare... o onoare, chiar un privilegiu, să afle ce s-a întâmplat în realitate. Toate elementele esențiale ale afacerii și detaliile cele mai importante. Din gura lui, rânduite cu dichis și explicate pe îndelete. Acum ar fi fost momentul, la spartul târgului. N-a vrut? Cu atât mai rău pentru ea. Are ce regreta. Pentru prima oară în viața lui, a vrut să facă o mărturisire. Completă. Să fie nerușinat de sincer. Iar ea, bosumflată ca o manichiuristă cu mai multe ifose decât clienți, nu știe să profite de o asemenea stare unică, de imboldul cu adevărat excepțional, dar cu atât mai incitant, pe care îl încearcă acum, la încheierea cu succes a comediei: de a da totul în vileag, explicând pe îndelete cum s-au orânduit și cum au funcționat, grație calităților lui, toate roțițele diabolicului angrenaj. A văzut, odată, un film american, cu de Niro și, parcă, Dustin Hofmann, unde autorul unui aranjament, la fel de bine pus la punct ca și al lui, simte, la sfârșit, nevoia ieșirii la rampă. Absolut omeneste, vrea să culeagă cu mâna lui recunoașterea capodoperei din partea publicului - cel care a trăit-o pe propria-i piele. Așa se întâmplă când ai de-a face cu oameni de nimic. Ratezi efectul din vina lor. E o frustrare, dar nu o pagubă. În pierdere este numai ea, neavând nici măcar habar de ceea ce ratează. Stă acolo, mai mult ca sigur goală, trântită printre perne... își masează voluptuos clitorisul și își sugă bălos câte un deget, plimbându-și-l apoi pe sfârcurile erectate exploziv ale superbilor ei sâni, masiv siliconați... și se imaginează gata transportată în brațele blegului ăstuia de elvețian. De unde știe el? Știe. Din logică, din instinct, din experiență. La un moment dat, se gândise să instaleze camere video camuflate, în toate încăperile. N-ar fi costat mult... nu asta era problema. Ci aceea a prestigiului lezat, a neîncrederii certificate în propriile-i calități. Nu-l întrece nimeni când e vorba despre deducții, potriveli, combinații sau de lovituri măiestre, pregătite cu răbdare, cu subtilitate și îndrăzneală. De

aceea i-au ieșit întotdeauna pasiențele. Pentru că, realmente, este un virtuoz al lor. În noaptea asta, era dispus să se spovedească. Să-i dezvăluie totul. Sau aproape... Fusesse gata să o inițieze, să o lumineze, să-i împărtășească ceea ce, altfel, nu i-ar trece prin cap. Văjâie prin el un amestec-dinamită de fuduleală generoasă, de triumf și intransigență, de scârbă, violență și toleranță – din care s-ar fi putut alege și ea cu ceva. Păcat. A stat tot timpul la pândă, atent la fiecare gest, privire sau cuvânt schimbat între japița de nevastă-sa și tăntălăul de musafir. Amanți rebuțați, căzuți încă de pe linia de montaj, două păpușele stricate, chinuindu-se să pună ciob lângă ciob și petic lângă petic, din ceea ce nu apucaseră, deși încercaseră. Se amuza copios, urmărindu-i cât de fidel, de riguros îi joacă scenariul. Nu s-au abătut deloc de la el și n-au fost în stare să modifice nimic esențial din schema de desfășurare pe care le-o stabilise el. Erau atât de siguri, de convinși de inocența lui pe care încercau să o menajeze, tratându-l ca pe un figurant în plus, nimerit acolo dintr-o regretabilă, dar neglijabilă eroare. În ce-l privește pe Eissler, descoperise în fasoanele lui penibile o anumită condescendență – neamțul tot neamț rămâne, chiar cu pașaport elvețian. Pe când în scârba de Măgduța tresăltau hormonii gâlgâind de fericire, crezându-l perfect și iremediabil îmbrobodit, drept pentru care îi și pregătea, cu savoare perversă, noul rând de coarne, deja despachetate, lustruite, iminente. Pe parcursul acestui joc tembel (ceva între

Baba-Oarba și leapșa-pe-ouate) se amuzase nu o dată, închipuindu-și cum ar reacționa mutrele marionetelor sale dacă le-ar arunca, deodată, în față, tot rahatul prin care ei tocmai se tăvăleau, ca idioții, convinși că este șerbet de trandafiri. Dar nu! Nu era el bărbatul care să ejaculeze precoce, oricât de intensă și de imensă i-ar fi fost plăcerea. Numai oamenii slabi și cei proști sunt în stare să rateze prin scăpare, incontinență sau altceva de felul ăsta. Preferase – ba chiar savurase – să facă pe prostul, păstrând pentru sine controlul și mânuirea întregului

mecanism - inițial un fleac, găsit întâmplător, păstrat, îngrijit cu migală și noroc, stimulat, îmbogățit și adus, genial, la stadiul perfecțiunii absolute. Ce știau ăștia doi?... Nu-i vorbă, văzându-i cum se fandosesc, tare îl mai trecea dorința de a le trânti niscai muci în fasole, dar... nu merita. Nici efortul depus, nici efectul obținut. Miza era una, iar impresia artistică - alta.

A revenit jos, în livingul răvășit - scena spectacolului recent încheiat. E bine... e foarte bine. Bărbatul masiv, dar încă suplu, simte nevoia să se dezmoștească. Își lărgeste, cu mișcări dezordonate, cravata din mătase naturală. După care, definitiv hotărât asupra ei, o smulge dintr-o mișcare frântă, peste cap și umăr, aruncând-o unde nimerește. Nu-l interesează că a rămas atârnată de o vază scumpă, chinezească, cu încrustații de fildeș și jad. Acum îl preocupă nasturii cămășii de poplin, prea mici și încăpățânați ca să-i tratezi cu binișorul. Urmează, la fel de neglijent, pantofii, ciorapii și chiar pantalonii. Mai păstrează pe el doar chiloții și lanțul de aur de la gât. Astfel descătușat, își aprinde o țigaretă, căci trabucurile sunt prea puturoase, nu le suportă decât în public, pentru impresie. Dezbrăcat de caracter și eliberat din strânsoarea efectelor vestimentare, se tolănește greoi pe canapeaua care mai păstrează, impregnat în tapiserie, mirosul fundului parfumat al nevesti-sii.

— Idioata!...

Întotdeauna a ieșit în pagubă de pe urma emoțiilor nestăpânite care o bântuie scurt, dar devastator. A furiilor violente, zgomotoase sau a momentelor de exaltare binevoitoare, de încântare gratuită și trecătoare, urmate, aproape de fiecare dată, de căderea într-o dezorientare resemnată ori în năuceală. Ca și acum, când zace acolo, extaziată și copleșită - așa cum îi e felul - de ceea ce ea crede a fi coincidență... forța destinului... bunătatea lui Dumnezeu și norocul ei, despre care nu se îndoiește că l-ar merita întru totul. Las-o să se bălăcească în această zeamă tulbure, dulceagă și cleioasă, în loc să guste privilegiul cu adevărat excepțional al revelației pe care el, în mod cu

totul excepțional, era dispus să i-o ofere.

Adevărat... Se miră și el, acum, după ce au trecut atâția ani, câte au trebuit să se întâmple, să se complice, potrivească și răsucească pentru a ajunge la această combinație de trei compusă. Un coleg fusese avansat în grad și trecut la o altă activitate. Generalul îl chemase pe el, dându-i sarcina să se ocupe de citirea și copierea scrisorilor venite, dar și expediate din România spre exterior. Era o muncă importantă, dar extrem de sedentară, fadă, seacă. Stăteai, cât era tura de lungă, într-un birou meschin și aseptice, ale cărui ferestre dădeau în curtea interioară a unității, fix pe un calcan gol, cenușiu. Nu se compara cu deliciile excitante ale filajului, cu farmecul brut al descinderilor sau cu savoarea perchezițiilor domiciliare, când aveai nu doar ocazia, ci chiar datoria să cotrobăi temeinic prin lucrurile cercetatului. Pe când aici... plictiseală și cam atât. Coresponzența interceptată, după depunerea ei în cutiile obișnuite ale poștei, era scoasă din plicuri și sortată în prealabil, prin obișnuitele operații de rutină. La el ajungea doar conținutul – mănunchiuri de foi, prinse în niște mecanisme metalice cu arc, să nu se piardă vreuna. Nu că ar fi fost o mare nenorocire, dar se putea rupe firul după care urmăreai informativ un caz sau altul. Aici apărea răspunderea: cum să te duci, apoi, la expeditor, să-l iei la întrebări și să afli ce elemente îți lipseau ție din dosar? În genere, din toate maldărele răsturnate pe masa lucioasă, cu tăblia melaminată și puricate zilnic, sub lumina severă a tuburilor de neon, tot timpul aprinse, apăreau numai când și când unele elemente interesante din punctul de vedere al securității statului. De unde dracu' să asiguri și calitatea, și cantitatea dorită? Toți știau că scrisorile sunt interceptate și citite, așa că erau prudenți. Rareori puneai ochii pe ceva mai acătării; și atunci, caracterul deosebit al descoperirii rezulta, cel mai adesea, din câte o confuzie – cel mult o interpretare, o speculație animată de vigilența excesivă, specifică perioadelor interesante dinaintea congreselor de partid, protestelor internaționale împotriva

încălcării drepturilor omului sau sfârșiturilor de an când superiorii contabilizau realizările, pentru acordarea primelor bănești ori a avansărilor în grad. Când apăreau, totuși, lucruri deosebite, rolul ofițerului-lector era să le sesizeze, să le analizeze și să consemneze pe cartoteca cetățeanului luat în lucru cele reținute în seama lui. Mă rog, dacă chiar apăreau probleme speciale (atitudini dușmănoase împotriva orânduirii de stat, plângeri, informații confidențiale transmise spre a fi comentate la posturi de radio precum „Europa liberă” sau „Vocea Americii”) se făcea raport, dându-se subiectul în urmărire informativă permanentă: filaj, interceptarea telefonului, declarații și referințe de la vecini, colegi și alte cunoștințe. Dar, până în martie '90, când a devenit celebru în toată lumea datorită bătailor spectaculoase dintre unguri și români, Târgu-Mureș-ul fusese un oraș realmente liniștit, unde nu se întâmpla nimic ieșit din comun. De aceea au răbufnit, cu atât mai spectaculos, scrisorile unei zăpăcite de studentă la medicină, îndrăgostită în spume de un doctor elvețian, cu care se corespundea în draci. Din punctul lui de vedere, marfa nu ar fi reprezentat vreun interes deosebit. Scrisori multe și exaltate. Prin comparație cu toate celelalte, însă, se deosebeau; ieșeau în evidență imediat: vii, sincere, extrem de personale și total dezinhibate în exprimarea sentimentelor. La început, tânărul căpitan se amuzase. Le citea cu o curiozitate aparte, aproape inexistentă în restul eforturilor sale de a fi util patriei. În pofida absenței desăvârșite a elementelor incriminatorii, devenise interesat, apoi chiar cucerit de spontaneitatea nebunei (cum a numit-o generic, multă vreme, când nu avea niciun alt indiciu asupra persoanei), de farmecul și grația ei. Avea să conștientizeze cât de curând - pe de-o parte amuzat, pe de alta alarmat - această alunecare neregulamentară către o implicare personală. Zilele în care nu primea porția de scris de la Magdalena Ariana Froiban erau considerate ca fiind proaste. Noroc că smucita scria destul de mult și de avântat, extrem de colorat. Așa ajunsese ofițerul - model

de conștiințiozitate și intransigență profesională - să fie intrigat, apoi de-a dreptul interesat de profilul ei sufletesc. Îi urmărea, asemeni unui nevăzut și neștiut confesor, gândurile, impresiile, intențiile. Răspunsurile neamțului, plate și corecte, nu-l interesau din niciun punct de vedere. Toată atenția și curiozitatea se concentrau asupra zuzei aceleia, tot mai delicioase de la o epistolă la alta. Când a dat, în plicurile trimise de amoresul elvețian, peste niște fotografii făcute în timpul unor sporadice întâlniri, admirația s-a amestecat deja cu gelozia. Căpitanul, până atunci dur și corect („fără mamă, fără tată - numai țara adorată” cum suna lozinca ofițerului de securitate) s-a trezit mai întâi captivat de frumusețea fizică a clienței sale, apoi chiar subjugat de fata frumoasă, ale cărei intimități scrise le viola la ordin. Fuseseră suficiente câteva săptămâni, pentru ca el să se simtă implicat direct în textele interceptate. Ca să-i vină mai ușor și ca să estompeze sentimentul pe cât de neobișnuit, pe atât de excitant, dar și de primejdios care-i încolțise în suflet (căci rușine nu era indicat să-l numească) găsisese o soluție compensatorie: printr-o licență poetică, se considera pe sine adevăratul destinatar al gândurilor, al vorbelor și, mai cu seamă, al declarațiilor de dragoste care abundau în foile respective. În felul acesta, îi venea mai la îndemână, dar numai pentru scurt timp. Substituirea și identificarea odată săvârșite, lucrurile au ajuns să se complice și mai mult. Acum, cititorul neștiut se bucura sau se enerva, se amuza ori se simțea lezat de câte o formulare, o idee... Nu putea interveni cu nimic, ceea ce stimula sentimentul de frustrare deja instalat. Și asta din două motive, unul mai întemeiat (adică mai obiectiv) decât celălalt: întâi, că el nici nu exista, operațiunea efectuată fiind neoficială, deci perfect acoperită. Pe urmă - nu avusese norocul să descopere, în niciuna dintre misive, vreo informație, apreciere sau intenție care să poată fi inclusă în categoria cuprinzătoare intitulată „primejduirea intereselor de stat”. Sensibil, dar neputincios, ajunsese să se consume, să se enerveze, chiar să viseze, imaginându-și reproșuri și

completări, întrebări, replici subtile, galante sau acide, răspunsuri dure, corective, care să o pună la punct. În mai puțin de trei luni, căpitanul Dragu se văzuse obligat să își recunoască, stupefiat, căderea: se îndrăgostise de medicinista din scrisori! Cui să mărturisească și cu cine să se sfătuiască asupra ciudățeniei a cărei victimă devenise? Copil găsit, crescut la orfelinat, nu avea nicio rudă. Și nici vreun prieten de încredere, toți fiindu-i colegi. De școală, de serviciu... Credincios nu era, așa încât mărturisirea izbăvitoare, în fața preotului, se dovedea inoperantă. Soluția unică răsărea din litera regulamentului: să raporteze superiorilor. Partea proastă era că, pentru prima oară în carieră, îi lipsea tocmai curajul răspunderii. Se temea că se expune batjocurii, umplându-se de ridicol – ipostază pe care nu era capabil să o accepte. Totuși, într-un fel oarecare, trebuia să

215 reacționeze, căci starea de tensiune sufletească începuse să-l afecteze: agitație și irascibilitate, insomnii... Cu multă prudență, i-a contactat pe colegii de la „Operativ”, interesându-se ce știu despre studenta cea frumoasă, înamorată încă platonice (asta rezulta din scrisori!) de chirurgul elvețian care făcea naveta între Solothurn și Târgu-Mureș. Ce să știe? Doar faptul că nu ceruse aprobarea și, în consecință, nici nu prezentase obligatoriul raport scris după fiecare întâlnire cu cetățeanul străin. Încălca, astfel, vestita Lege 23, lucru de care, însă, organele se sesizau doar atunci când apăreau și alte motive, mai serioase, pentru care trebuiau să intervină. În plus de asta, chirurgul respectiv nu doar că făcuse o grămadă de lucruri bune pe aici, dar se întâmplase să îl opereze chiar pe tatăl primului secretar de județ. Ca atare, nu era potrivit să te iei de el fără un motiv serios...

Nu știuse. Ceea ce nu a făcut decât să-l întărească mai abitir. Cum adică, pentru considerente din astea, fals umaniste și profund neprincipiale, o mucoasă ca asta să se bucure, practic, de imunitate?! Unde mai era grija socialistă față de om, frecvent și apăsătoră clamată de către

Însuși președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dacă nimeni nu intervenea să îndrepte la timp pașii greșiți, care o duceau pe minunea asta de față direct spre pierzanie? Pentru că el știa totul, mai bine decât oricine pe lumea asta: îndrăgostită ca proasta, înșelată și orbită de tertipurile machiavelice ale virtualului spion, Magdalena Ariana nu mai avea mult – asta-l scotea pe el din minți – până să aleagă definitiv iadul capitalist. Societatea de consum, cu toate relele și nenorocirile ei, o atrăgea aproape irepresibil, în curând avea să o înghită definitiv. Din scrisori, se putea deduce cu claritate că mai răbda puțin, pe aici, doar cât să-și termine studiile și să-și ia diploma de medic. Apoi... pa și la revedere, vă salut din mers pe toți! Nu invidia, ci doar spiritul de responsabilitate îl făcuse să întocmească și să înainteze nota oficială. Frustrat? Poate... dar în destul de mică măsură, cât îi stă bine unui bărbat îndrăgostit. Ei și... ce era rău în asta? Iubirea nu-l împiedica să vadă lucrurile mai limpede, mai corect. Se simțea obligat, cavalereste, să o ocrotească, să o apere. Acum îl umflă râsul când își amintește prin ce zbulucium stupid trecuse. Noroc că s-a vindecat la timp, păstrându-și cumpătul și restul atuurilor, pe care a știut să le valorifice impecabil. În orice situație, oricât de nasoală ar fi, ai nevoie doar de trei chestii: răbdare, inspirație și noroc. Cu astea, lucrurile se aranjează întotdeauna.

În cazul acesta, raportul său urmașe filiera obișnuită. Generalul Kelemen s-a declarat foarte mulțumit de vigilența tânărului căpitan, propunându-l chiar pentru avansare. Faptele semnalate și date în lucru se dovedeau binevenite, sub toate aspectele. Nu erau o bagatelă, dar nici atât de grave, cât să ridice organelor superioare problema răspunderii ce revenea, în primul rând, direcției lor: că n-a vegheat și supravegheat corespunzător, că ar fi luat lucrurile prea superficial, dovedindu-se slabi, toleranți, mereu în urma realității, ușor de dus de nas... reproșuri care însoțeau de regulă dosarele „grele”. Dimpotrivă, totul era perfect. Intervenția organului de stat s-a produs la momentul optim, spre a se sprijini pe o bază

faptică și a o atenționa corespunzător pe fată. În felul ăsta, se putea preveni la timp actul necugetat și nociv pe care aceasta ar fi putut să-l comită printr-o viitoare cerere de căsătorie cu un cetățean străin. Aspectele raportate de către conspirat-îndrăgostitul căpitan („Iată ce înseamnă, măi tovarăși, cunoașterea nemijlocită și amănunțită a fiecărui subiect în parte! Lucrăm cu oameni, nu numai cu hârtii...”) se verificau unul după altul. Printr-o muncă responsabilă, plină de necunoscute și adversități, dar și de satisfacții, elementul rătăcit putea fi recuperat, adus pe drumul cel bun și reeducat, făcut folositor pentru societate. El (adică ea, Froiban Magdalena Ariana) intrase sub cercetarea strictă a organelor ce garantau, prin munca lor, securitatea statului. Căpitanul Dragu, deși activa pe un segment limitat și oarecum colateral al cazului, a primit – la cerere – aprobarea de a avea acces la toate notele informative care se strâneau în dosarul iubitei sale. Iar mai târziu, când ajunsese deja maior, a fost cooptat chiar la desfășurarea anchetei. În sufletul ofițerului se declanșase deja acel conflict dintre sentiment și datorie, care a constituit în toată istoria umanității motorul marilor drame. Ce putea fi mai chinuitor și mai înălțător în același timp decât dragostea solidă, bazată pe sentimente profunde și puternice, care se întrepătrundeau cu principiile severe, dar juste, ale educației socialiste? Fusesse tot timpul în contact cu mersul anchetei. Avea calitatea oficială de a fi prezent, dar... nu l-a lăsat inima să meargă atât de departe. Se simțea vulnerabil. Cu toate că aproba metodele folosite de colegii săi, i-ar fi fost peste putință să participe la organizarea flagrantului și la arestare, apoi la interogarea ființei iubite. S-a mulțumit să le urmărească îndeaproape, formulând sugestii valoroase pentru colegii lui. Era condamnat să se consume, să se indigneze și să sufere de unul singur, așa cum se întâmpla și când citea blestematele de scrisori, cărora nu le-a putut niciodată răspunde. Însă cel mai mult îl afectaseră, îl uimiseră și îl învrăzburaseră declarațiile date de ea în timpul arestului, cele în care relatea scene erotice

îneebunitoare, de o complexitate, fantezie și destrăbălare de neimaginat. Cum fusese capabilă ființa asta, atât de curată în aparență, să dea dovadă de o asemenea duplicitate perversă? Din noianul de epistole interceptate, exalta așteptarea castă și nevinovată cu care îl scosese pe el din minți, cucerindu-l și înflăcărându-l, pentru ca acum, strânsă doar puțin cu ușa, să dea drumul unor adevăruri îneebunitoare. Îl mințise, ticăloasa! îl intoxicase deliberat cu fraze frumoase, mofturi dulcege ascunse sub șmecherii versate, mimând inocența și puritatea feciorelnică. Se jucase cu el de-a șoarecele și pisica, de parcă ar fi știut că un chinuit ca el este pe cale să-i devină victimă. Care va să zică, îl dusesse de nas, ca pe ultimul nătăfleț de cartier, înșelându-i încrederea și așteptările, făcându-l să se umple de rahat și să se îndrăgostească de o curvă rafinată. Acum, când încăpuse pe mâna sigură a unor profesioniști fără alte scrupule, față de care maiorul se simțea înjosit, inferior prin credulitatea lui de neiertat, își dăduse arama pe față. Poftim... Iată cine era în realitate! Furios, dar în egală măsură excitat de cele citite în mărturisirile ei, îl întrebase pe locotenentul major Dragoș dacă nu cumva folosiseră mijloacele clasice de convingere - cele după care anchetatul sfârșea mai întotdeauna prin a recunoaște nu numai ce făcuse, dar și ce nu apucase să facă. De unde... Colegul l-a asigurat că nu fusese nevoie, mai mult, spre a fi crezut îl invitasese într-o zi să asiste, din spatele unui geam oglindă, la toată ședința de interogatoriu. Atunci, urmărind-o pe învinuită cum scria, prăbușită sub povara propriilor păcate, în sufletul lui se produsese o nouă și neașteptată răsturnare. Nu că o iertase... Simțea că așa ceva nu va fi posibil în veci. Dar era dispus să încerce salvarea ei. Acum, că neamțul fusese expedit la el acasă, cu interdicție fermă de a mai pătrunde vreodată pe teritoriul țării de ospitalitatea căreia își bătuse joc în cel mai perfid și ordinar mod cu putință, trebuia să existe cineva care să aibă grijă de ea. Ce naiba, oameni suntem! Și fiecare avem dreptul la o a doua șansă... orice greșală am fi săvârșit.

Statul era aspru, dar bun și drept. Nu avea să ajungă la condamnare, alegându-se doar cu sperietura și cu învățătura de minte. Știa ce o așteaptă după eliberarea condiționată... Așa erau vremurile, el nu avea nicio vină. Cei din jur nu sunt neapărat răi, ci numai prudenți; după prelucrarea publică a cazului de „prostituție și tentativă de trădare de țară”, aproape toți aveau să o evite. Unii chiar să o disprețuiască. Era mai cuminte așa. Pornind de la aceste anticipări, care s-au dovedit corecte, aranjase lucrurile astfel încât să-i iasă în cale aparent întâmplător, în cel mai greu moment - după ce ea aflase și de exmatriculare, și de moartea lui taică-său. Chiar și să fi vrut să o apuce în altă direcție sau cu altcineva, i-ar fi fost imposibil. A mers cu el, așa cum Eva acceptase însoțirea cu Adam. Ce altceva putea să facă, în situația ei?

Desigur, slăbiciunile omenești își au și ele limitele lor. Nu a fost atât de idiot încât să-i mărturisească, vreodată, ori să o lase măcar să bănuiască implicarea lui în toate cele întâmplate atunci. Nici măcar profesia și locul de muncă nu avea voie să le deconspire. Pentru ea, serviciul lui era la o întreprindere industrială unde se lucra în trei schimburi, ceva cu multe inițiale, unde fusese repartizat ca jurisconsult stagiar după absolvirea facultății de drept. Vorbea puțin, eliptic, evaziv. Iar când se referea la întâlnirea lor, reușea fără probleme să o pună pe seama coincidenței de a se fi nimerit, amândoi, în același loc și în același timp. Pur și simplu, îi căzuseră ochii asupra ei, cum stătea năucă, dărâmată... Era normal să-i întindă o banală mână de ajutor - și atât. Ce mare scofală? Dar veritabila revelație se petrecuse concomitent cu o simetrică dezamăgire. Iubita lui era complet neexperimentată, chiar stângace și deloc interesantă în manifestările sexuale. Constatarea - la locul faptei, cum spun polițiștii - îl descumpănise, făcându-l să treacă prin cele mai contradictorii stări... și să nu mai înțeleagă nimic. Se căznise, cu chiu, cu vai, să o dezvirgineze. Evenimentul se petrecuse după aproape o lună de când o culesese de pe drumuri și o dusesse la el acasă. Mă rog... șocul,

debusolarea. Îi acordase circumstanțele cuvenite, luând-o cu binișorul. Uluiala și mândria de a fi, până la urmă, primul bărbat care ajunsese acolo, nu se dovedeau, însă, suficiente pentru vanitatea lui. Rămânea nesatisfăcută dragostea recunoscătoare, devotată, la care avea dreptul pentru performanța de a o fi salvat de la pierzanie. Ea se dovedea, în cel mai bun caz, sânguincioasă, dornică să se achite de obligații - dar nu mai mult. Inhibată și complexată, mai tot timpul cu mintea în altă parte, începuse prin a-l exaspera și sfârșise prin a-l plictisi. În pofida eforturilor lui, nu ajungea nici pe departe la nivelul și intensitatea celor imaginate când îi citea pârdalnicele de declarații în care „recunoscuse” ce și cum și-o trăgea cu elvețianul. Înnebunitor pentru el era, în continuare, faptul de a nu-i putea reproșa deschis decalajul între așteptări și realitate. Poate, dacă ar fi avut cum discuta chestiunile delicate, s-ar fi găsit mijloacele prin care impasul să fie depășit. În lipsa acestei descătușări, se văzuse nevoit să apeleze tot la dosarul din fișetul metalic, clasat acum. Se năpustea asupra filelor ce conțineau incendiarele declarații, le întorcea pe toate fețele, comparându-le cu nebuniile din scrisori. Căuta, pe această cale, să se documenteze pe cont propriu, să afle ce anume și-ar fi dorit ea... cum ar fi trebuit să fie el. A mers până într-acolo, cu disperarea lui metodică, încât se năpustise să-l descopere, să-l înțeleagă și să-l imite pe elvețian. Ce mama dracului avea asta, dom'le... ce-i făcuse și îndrugase, de rămăsese asta topită după el? Ia să luăm noi la bani mărunți toată afacerea! Exclus să nu dea, până la urmă, de acel „ceva” care făcea „clic” în scăfârlia nebunei ăsteia, de-l scotea din minți și din răbdări.

A început cu fleacurile. Mai un buchet din flori de câmp, în miez de ianuarie, cu multă floarea miresei în el, cum îl descrisese ea odată, pe aproape două pagini, Mai o casetă de muzică, pe care se nimerise (vorba vine) taman o prostie simfonică de-aia, de-a lu' Păgânel... Paganini ăsta - ceva aiurit, dezlânat, auzise de el pentru prima oară în raportul locotenentului Cașcarade, care îi urmărise la

filarmonică pe cei doi porumbei și notase conștiincios totul, inclusiv datele înscrise pe afiș. Uite ce bine prindea la nevoie! îl inspira, ridicându-i și nivelul cultural și prestigiul în fața melomaniacei cu care se pricopsise cam din greșeală... În sfârșit, asta era, acum. Niciodată nu dăduse înapoi când întâlnea o împotrivire din partea cuiva. Primele ei reacții au fost încurajatoare într-un fel și înnebunitoare în altul. Toată ziua-bună ziua, nu se auzea prin casă decât scârțâiala insuportabilă pe care și-o făcuse, cum ar veni, cu mâna lui. Îi țiuiau urechile și-l călca pe nervi, bănuind unde fugea dumneaei cu gândul în timp ce lălăia, în neștire, cu ochii închiși. N-avea încotro - era obligat să înghită totul, cu răbdare și cu noduri, dacă voia să-și atingă scopul. A continuat, care va să zică, cu revistele străine de modă și decorațiuni interioare - altă bazaconie cu care o răsfăța tipul la fiecare venire de-a lui. I-a adus și el un snop (le obținuse printr-un aranjament cu colegii de la vamă, care le confiscaseră fără probleme) aruncându-l, cu o neglijență studiată, pe masa din bucătărie, peste varza, ceapa și ardeii pe care tocmai îi curăța pentru tocană. Lovitură de maestru - Măgduța lăsase totul baltă, repezindu-se ca o apucată asupra lor. Nu înainte de a-i fi sărit de gât, sărutându-l cu foc și mărturisindu-i, pentru prima oară de când trăiau împreună, cât de fericită a făcut-o! Se afla, cu certitudine, pe drumul cel bun. Au urmat lenjeria fină și fardurile - inexistente în comerțul oficial, dar accesibile unuia ca el, plin de relații - alte atenții mai mici sau mai mari, despre care știa că o preocupă și îi fac plăcere. Și nu una oarecare, ci... aia anume, legată într-un fel sau altul de perioada cu pricina. Reacțiile cu care le primea începeau să se apropie de așteptările lui. Pe zi ce trece, se purta tot mai binevoitor, chiar dacă efortul depus pentru asta nu putea scăpa vigilenței sale suspicioase, mereu la datorie. Jocul de-a coincidența, pregătit subtil și condus perfid, dădea roadele scontate. Magdalena se minunase, arătându-se tot mai copleșită de flerul, de intuiția inexplicabilă prin care reușea să-i vină, aproape de fiecare

dată, în întâmpinarea unor așteptări și dorințe pe care nici nu apucase să i le împărtășească. „Ești formidabil! a izbucnit ea într-o seară când, sosit mai devreme ca de obicei de la slujbă, i-a adus în dar un volum splendid cu versurile unui franțuz... nici nu mai ține minte cum îl chema. Parcă mi-ai citi gândurile. Mă și sperii... zău că nu exagerez!”. Avea dreptate. Avea și motive. Era bine așa. A continuat să o uimească, să o întărească. Nu trebuia decât să calce atent pe urmele elvețianului. Într-o sâmbătă, luase cu împrumut din inventarul unității un aparat de fotografiat. Fără să-i spună nimic despre asta, a invitat-o la o plimbare, inițiativă neobișnuită pentru preferințele lui, ducând-o pe o stradă superbă din cartierul vechi al orașului, peste care lumina amurgului se strecura pieziș, amestecând umbrele arborilor bătrâni, rămași pe esplanadă, cu siluetele rarilor trecători. I-a făcut câteva poze convenționale, atât cât să o incite. Ședința foto a continuat acasă, desăvârșind înjositoarea, dar eficienta lui acțiune de seducție. „Habar nu ai ce mult îmi place să pozez...”, îi deconspirase, printre mișcările provocatoare, cu o voce precipitată, tot mai șoptită, ceea ce considera că este unul dintre secretele ei de mare preț. Nu zău...!? Într-un extaz erotic real, nu doar descris, de care nu o crezuse capabilă până în acel moment, se lăsa purtată către el de efluvii desfrânate ale memoriei. Mirosul discret de colonie English Blazer, despre care aflate, pe aceeași cale, că o scotea din minți când îl amușina pe celălalt, completase prăbușirea dezlănțuită și pândită cu atâta furie. A posedat-o ca un apucat, euforic, înnebunit de ideea că, până la urmă, o păcălise... Câștigase... Învinsese. Dar era isterizat la gândul - de care nu reușea nicicum să scape - de a fi, în aceeași măsură, înșelat. Confundat cu bună știință. Folosit pe postul altuia, considerat mai bun, mai priceput... cine ar putea să știe mai cum? A aprins veioza de la capul patului, aruncându-i abajurul, ca să o oblige astfel să-i vadă chipul. „Uite-te la mine, nenorocito!” i-a strigat mut, ca un revolver cu amortizor de sunet, al cărui glonț te despică fără să facă niciun zgomot, dar și fără să-ți lase vreo șansă

de scăpare. Refugiată în spatele pleoapelor strânse, apărându-și cu înverșunare și perfidie ireproșabilă fantoma ascunsă și păstrată acolo, femeia continua să-i scape. Să-l folosească, făcând abstracție de el. Să-l sfideze. Se jurase, în acele momente, să nu cedeze și să nu renunțe până nu va fi în stare să își ia revanșa absolută, adică umilind-o unilateral, definitiv...

De aceea nu i-a dat papucii, cum ar fi fost tentat. Nu merita eliberarea. Experimentul se cerea continuat, perfecționat, rafinat. Dacă umbra elvețianului nu se lăsa alungată, așa cum se întâmplase cu persoana lui, continuau să conviețuiască în trei. Jocul pervers avea, categoric, avantajele lui: subtilitate, suspans... era mai mult decât excitant. Senzația violului îl stimula și îl încânta. Devenise brutal și expeditiv, fără să se mai complice cu salvarea unor ridicole aparențe. După doar câteva luni de la debut, concubinajul ajunsese pe butuci. I-au venit în ajutor evenimentele exterioare. Prin vară, un coleg de serviciu l-a luat deoparte și l-a informat că, până la sfârșitul anului, regimul comunist urma să se prăbușească nu numai în România, ci în toată sfera de influență sovietică. Nu l-a crezut decât atunci când instalarea, în Polonia, a guvernului Solidarnosc avertiza că nu era de glumă cu chestia asta... se cam ducea dracului șandramaua. Și el?... După câteva contacte discrete, dar de maximă seriozitate, știa ce are de făcut. Se schimbau vremurile - trebuia să se adapteze. Nu asta era problema. Se va muta din oraș, să i se piardă urma, și se va lansa în afaceri, devenind omul nou, constructor devotat al societății capitaliste. În noua conjunctură, care se anunța tulbure, dar suficient de avantajoasă pentru cine știa să profite de atuurile păstrate în mânecă, Magda devenea un pion important, ce va fi transformat, la momentul oportun, în regină.

Fostă persecutată politic, arestată și anchetată de Securitate, victimă a regimului... ăsta da capital! Nu mai era timp de mofturi - a luat-o repede de nevastă. Desigur, fără să-i dezvăluie adevăratul motiv. Aranjase să fie

reprimită în facultate, ocazie cu care a rezolvat și cel mai neplăcut aspect, care ar fi putut periclita întrucâtva stabilitatea ecuației inițiale: Eissler. Nu de eforturile lui de a-i da de urmă se temea. O lua de acolo, își pierdeau urma în capitală, numele schimbat din Froiban în Dragu – era liber s-o caute până la adânci bătrâneți... n-avea nicio șansă. Cât despre eventualitatea ca ea să se agite, se gândise din timp la chestia asta. Fusesse băiat deștept, uite ce bine prindea acum manevra lui cu scrisoarea...

Redactată pe computer, la serviciu. Text scurt, tăios, fără replică. Semnătura scanată de pe un alt document... plicul „distrus la cartare”. A ajuns la decanatul facultății, de unde i-a fost înmănată odată cu decizia de exmatriculare. Înciudat, dar din nou neputincios în a interveni, soțul șarlatan și legitim asistase cu o falsă indiferență la reacția ei după primirea documentului apocrif – altfel, o capodoperă a diversiunii. Îl apucă și acum nervii când își amintește de reacția ei din acea zi. Ipocrită ca întotdeauna, o pusese pe seama neplăcerii pe care i-ar fi provocat-o ultima întâlnire cu colegii. Îi venea s-o cârpească și să-i urle în față că minte ca scroafa... și că o face degeaba, întrucât el știe adevărul. Știe tot! Asta însemna, însă, auto-demascarea. Miza era prea mică, nu avea niciun rost. Scrâșnind din dinți, s-a făcut că o crede. Avea să-i vină, cât de curând, apa la moară... Și atunci să te ții, coană Magdaleno!

Așa s-a și întâmplat. Precipitarea evenimentelor și aspectul lor spectaculos (morți și răniți, sute de mii de oameni în stradă, luarea cu asalt a instituțiilor publice, apoi toate convulsiile politice) l-au găsit pregătit. Nu era prost să-și piardă vremea cu asemenea aiureli. Apăreau alte priorități: afacerile, extinderea, îmbogățirea. Căsnicia lor devenise, destul de repede, tot un fel de firmă. Cu interese și obiective precise, complicații și compromisuri. A fost pus la curent imediat ce ea și-a găsit primul amant, dar nu era să-și facă probleme din atâta lucru. Era și el încurcat până peste cap cu o evreică, nevasta unui bancher din Haifa, combinație de pe urma căreia câștigase foarte

bine. (Pontul i l-a vândut, contra comisionului de rigoare, un fost coleg care o avusese în lucru pe cucoană de câte ori venea în țară, deci o cunoștea pe toate părțile). Restul nu conta - în definitiv, mentalitățile se schimbaseră odată cu vremurile, nu? Mai important era să nu-l înșele în afaceri. Acolo trebuia să fie cu ochii-n patru. Pe elvețian l-a păstrat sub observație, mai mult din reflex profesional... ba nu, trebuia să fie atent pe unde umblă, să nu-i pice ăsteia-n cale. Nu că l-ar fi dărmat așa ceva - putea, acum, să se ducă învârtindu-se - dar nu apucase să-și finalizeze revanșa promisă, chestie de principiu. Așa că se mulțumise să-i monitorizeze mișcările prin România, amuzându-se de sterilitatea lor. Tipul se agita mult, băgându-se în tot soiul de rahaturi stupide, păguboase: contacte, schimburi de experiență, ajutoare.

Era evident că, tot fâțâindu-se atâta, căuta să dea și de urma neveste-sii. Răbdare, pușor, o veni ea și clipa aceea fericită. Dar nu așa, ca data trecută... când s-a sfârșit pe nasoale. Aveau dreptate ăștia, societarii civici, când clămpăneau ceva despre proștii care nu cunosc greșelile trecutului și riscă să le repete. Poate ei... El în niciun caz! Dacă va fi să se întâmple minunea, atunci să nu se desfășoare la voia întâmplării. În cadru organizat (cum se numeau, înainte, contactele strict supravegheate), cu tot dichisul și cu tot folosul. Ideea de a-l atrage taman pe Eissler în combinațiile sale îi venise destul de repede, apreciind corect valoarea aportului de prestigiu, de credibilitate pe care l-ar fi implicat asocierea cu străini proveniți din țările serioase, avansate. Prima lovitură în acest sens o încercaseră tot câțiva colegi de-ai lui, lansați acum în afaceri financiare. Dar, fușeriști și fanfaroni, lucraseră în legea lor, la plesneală. Tembелii deschiseseră o bancă ce se voia imbatabilă tocmai prin soliditatea partenerului - tot un elvețian. Până aici, jos pălăria. Doar că acesta... era sublim, dar lipsea cu desăvârșire! Pur și simplu nu exista, fiind reprezentat în acte de o simplă casuță poștală din Ticcino. Șmecheria ar fi mers, poate, și așa, însăilată de mântuială, dacă nu le dădea prin cap să-l

vâre în ciorba tulbure chiar pe ambasadorul elvețian, unul Passacaglia. Sigur, treaba ăsta era doar să apară la inaugurare, să dea din cap și să bălmăjească un discurs de abureală, care i se dădea în mână, gata scris, totul era să gireze cu prezența lui protocolară... mă rog, aproape oficială, seriozitatea afacerii. După aia, lucrurile mergeau de la sine. Doar că fazanul n-a vrut să pună botul, oricâte presiuni și trucuri încercaseră băieții asupra lui. Nici măcar amenințarea cu darea în vileag a amantei pe care avuseseră grijă să i-o implementeze în pat (o curvă ultraversată, colaboratoare specifică și de mare randament a serviciilor secrete) nu l-a dat pe brazdă pe pământul andropauzat. Tipul a ținut-o pe-a lui: totul până la obligațiile oficiale. Țștia o țineau pe-a lor: coane, ori joci cum îți cântăm noi, ori te castrăm de funcție... desigur, cu mânuțele gingașe ale elvețienilor matala de acasă. Scandalul rezultat a fost unul pe cinste: l-au umplut de rahat ca la carte, cu poze și înregistrări profesionale, publicate prin presă, cu declarații sincere, altfel bine tocmita, ale fufei... care își cunoștea la perfecție meseria. Spre ghinionul lui, nenea diplomatul a mai vrut s-o facă și pe cavalerul, recunoscând totul, inclusiv că era îndrăgostitul de „Bambolina” lui. Caraghiosul... cu mintea picată-n testicule, dar incoruptibil în meserie, s-a dus de-a berbeleacul de nu s-a văzut. Căci, întărâtați de fraiereala lui păguboasă, nici șmecherii noștri, nici elvețienii lui nu s-au lăsat până nu l-au făcut arșice. Ce oameni!... se gândește Șerban acum, întinzându-se de-i pârâie

221 oasele. După care trage încă o dușcă zdravănă din Chivas-ul Royal cu care elvețianul „lor” nu se prea lăsase prostit. Dacă-i bleg...

Uite la el: a știut totdeauna să învețe, inclusiv din greșeli, din poticneli, din chixuri. Ale altora, dar și ale lui. În afaceri, înțelesese perfect chestia asta, e destul să ai imaginație și tupeu. Să-ți urmărești planul, indiferent de sentimente, principii sau legi. Să nu-ți pese, domnule, ăsta-i tot secretul reușitei. Pontul acesta cu ELVIRA nici nu

fusesse al lui. L-a cules de la Janate, alt fost coleg din Securitate... care lucrase acoperit într-un post de diplomat. (De aia îl și porecliseră „Consulul” – se învățase, javra, la maniere de lume, dar continua să își sugă măselele și își trosnea degetele ca la ei, în sediu, pe timpul anchetelor plicticoase). Fraier și păgubos, Dumnezeu să-l ierte acum, dacă tot a ieșit din dispozitiv. Mai întâi se îndrăgostise de sticlă; de pe urma pasiunii începuse să vorbească ce nu trebuie... până ce-a adormit, cică, la volan. Praf s-a făcut, l-au scos pompierii cu sudura dintre fiarele Opel-ului.

Ei, uite că ceva tot i-a supraviețuit: ideea. O companie de asigurări tocmită în felul acesta – strașnică lovitură. Și, mai ales, sigură. Nu, nu aici, bineînțeles! Căcăcioșii ăștia de români ori sunt plini de bani, pe care îi scot rapid în străinătate și îi plasează acolo, ori n-au nici după ce bea apă. Ce parale să scoți de la ei, când ba arde, ba se surpă, ba se alege praful de câte ceva? Ar însemna să le tot achiți, ca prostul, pagube și neputințe cu toptanul – faliment rapid și sigur. Nuuu... domnule, nu așa! Găsești omul. Faci firma cu el. Pe urmă te duci cu ea unde trebuie, cât mai departe de aici. Mexicul, Guatemala, Insulele Virgine, Columbia cu drăguțul ei de Medellin, Chile... Ba nu, fără Chile, pe ăștia-i deșteptase tataie Pinochet. Lui îi trebuie – și doar e plină lumea de din ăștia – mocofanii... lumea a treia, a patra... țări înapoiate, dar doldora cu tot ce poțtești: aur, droguri. De acolo vine repede și ușor bogăția, au știut imperialiștii ăia de unde să stoarcă. Și tot a mai rămas destul. Pe ei! Pe ei! Pe mama lor!! – așa striga, alaltăieri, galeria pe stadion. Era 7-0 și tot nu se săturau... bravo lor! Cu un șut puternic și destul de precis, Șerban Dragu își trimite un pantof direct în ceasul de ceramică glazurată de pe consolă. Praf s-a făcut. Semn bun, tată... Cioburile aduc întotdeauna noroc.

Noroc a avut, de asta chiar că nu se poate plânge. L-a găsit, iar atunci când a fost nevoie și l-a făcut chiar cu mâna lui. Pe blegul ăsta de Eissler l-a luat finuț, pe foarte departe. Întâi a pus de-o fundație – „Inimi în suferință”,

cum să nu te înduioșezi când auzi de ea? Exceptional lucrat, fără falsă modestie. A avut grijă să-i ajungă în mână, mai întâi, un pliant. Frumos, lucios, trilingv. I-l dăduse un doctoraș de pe aici, pe care-l avea el la mână cu o porcărie mai veche – fusese informatorul lui. Cum să nu-l servească acum cu atâta lucru? Plus recomandările călduroase, neutre: „Generozitate, interes, seriozitate”... texte. Spuse frumos, cursiv. Repetase totul cu ăla-și gesturile, și intonația, și zâmbetul. Inclusiv absența altor amănunte... nu știa mai mult, deși i-ar fi plăcut. Abia la vreo zece zile după asta i-a ieșit și el în cale. Făcuse în așa fel încât să dea peste el chiar acolo, la clinica universitară din Târgu-Mureș, de care știa cum și cât rămăsese de atașat. Loc plin de amintiri, care predispun la nostalgie, compasiune... nimicuri din astea duioase, siropoase. L-a prins. Au stat de vorbă, s-au plimbat pe anumite străzi, oprindu-se când și când unde trebuia. Ar fi fost nu păcat, ci scandalos... revoltător... absurd să nu folosească zonele și impulsurile sensibile, dacă tot deținea informațiile necesare. Fișate, rânduite, evaluate – treabă subtilă, profesionalism fără cusur. După aia l-a mai lăsat... pe stand by, cum se spune. O felicitare de Crăciun, un caz interesant propus pentru tratament... Omul se prindea în laț ca într-o cravată.

Magdei (căci Ariana nu avea nimeni voie să-i spună... mama ei de putoare perversă și nebună!) nu i-a suflat o vorbă. Dacă ieșea pasiența fără s-o mai amestece și pe ea, ar fi fost cu atât mai bine pentru el. Dacă nu... îi pomenise, vag, ceva despre un neamț. Atât. O dată, de două ori – tactică subliminală, care nu-l angaja cu nimic, dar lăsa deschise, la o adică, niște porțițe numai bune de speculat. În același timp, însă, se mai juca de unul singur (așa cum atingi cu limba o măsea bolnavă, să vezi dacă începe durerea sau nu), imaginându-și reîntâlnirea lor în toate variantele posibile – cu el, fără el, dar cu știința lui (inclusiv măsurile de supraveghere corespunzătoare), în fine, fără el... Treaba îl excita teribil. Măcar așa să se mai simtă și el interesat de nevastă-sa, pentru care ajunsese să

încerce o altfel de senzație, stranie. Pe de o parte, ura lui nepotolită, adânc înrădăcinată și intratabilă, își găsea motive tot mai frecvente și mai intense de a-l năpusti, direct sau pe ocolite, asupra ei. Pe de alta, o admirație veritabilă, sinceră, pentru calitățile „de lume” dobândite într-un timp atât de scurt și stăpânite cu mult aplomb. Știa, scârba, să se miște lejer și elegant, să ducă o conversație agreabilă, să provoace, să stimuleze ori – dimpotrivă – să desființeze cu rafinamentul cel mai desăvârșit sau, după caz, cu grosolănia unei țate de mahala, pe oricine avea în față. Oriunde ar fi dus-o, făcea impresie bună. Ceilalți o admirau pe ea și îl invidiau pe el, pentru așa o bucățică strașnică. Amândoi se arătau neîntreцуți când era cazul să lase impresia unui cuplu unit, modern, de succes. Ce mai... deosebit de utilă în toate împrejurările publice. Cu toate fasoanele și aiurelile ei, era conștientă despre cât îi datorează bărbatului pentru respectivul statut social și se achita impecabil de obligații. Era o calitate și, în același timp, unul dintre marile ei defecte: nu suporta să rămână datoare cu ceva. Nu s-a pus niciodată problema să dea întâietate unei întâlniri adulterine, când avea de rezolvat vreo afacere cu care fusese însărcinată de el, oricât i-ar fi displăcut sau ar fi incomodat-o. Chiar și într-o situație mai dificilă, despre care Șerban fusese informat cu aceeași promptitudine și discreție, s-a dus mai întâi să semneze contractul cu un partener important, și abia după aceea – la ginecolog, să-și facă chiuretajul, de pe urma imprudenței săvârșite în compania unui senator pe cât de chipeș, pe atât de influent.

— Până la urmă, ce paștele mă-sii... Totul e bine când se termină cu bine, adică cu profit – își spune, satisfăcut, omul de afaceri, cu un gând la ELVIRA din plan și cu altul la Magdalena de acasă, înghițind ultimii stropi de whisky rămași pe fundul sticlei și regretând că nu are la îndemână o ceapă, după care îi lăsa gura apă. Nu avea niciun dubiu, după cum se desfășurase tot cercul recent încheiat, că lucrurile se vor înscrie pe traiectoria imaginată și pregătită de el. Ar fi putut să o împiedice. Dar nu!... Într-adins a

lăsat-o să se ducă până la curva aia de hangiță, să și-o tragă cu bunul popă samaritean. (În treacăt fie spus, nici el nu pierduse vremea cu bucățica de Manuela care, când se vede în patul matrimonial, este atât de ambiționată, încât dă un randament maxim). Nu-l afectase postura inedită, de a o căuta prin intermediari și a o chema urgent înapoi. Că s-a lăsat mai greu ca în alte dăți - n-are importanță. Ori se sculase cu curul în sus, ori n-o mulțumise ălacum trebuie. În schimb, dușul rece pe care i-l administrase, dezvăluindu-i fără menajamente, dar și fără furie, că știe totul despre isprăvile ei, dăduse efectul scontat. S-a întors fără să crâcnească - botoasă, dar punctuală și motivată - spre a intra în scenă și a-și interpreta rolul primit. Nici nu-i trece prin minte cine i l-a scris și în ce condiții i l-a încredințat. Dacă-i fraieră... el fusese dispus, în noaptea asta, la mărturisiri complete. Sau pe aproape. N-a vrut?... Cine știe dacă va mai repeta vreodată oferta?

Mai dă încă o raită prin butoanele telecomenzii. Nimic interesant. Atâtea posturi cu pretenții... M6, RTI, PRO 7, Canale Quatro, Canal Plus. Uite că niciunul nu e-n stare să-i ardă un

223 film de valoare, de suspansul și de intensitatea episodului pus în scenă de el aici, cu cei doi porumbei care s-au regăsit după douăzeci de ani... cu cincizeci la sută reducere din partea producătorului. Ce replici! Ce situații!! Și ce substrat... de Oscar, nu alta! Când a văzut-o cum se schimbă la față, iar pe ălacum dă în bâlbâială... mai că-i venea să intervină și să le dea „pe loc repaus”. Era, zău, aproape înduioșător, să-i admiri pe urmă, bulversați, cum se chinuiau să păstreze conveniențele. Și disperarea temperată, strânsă în chingi, cu care se zdrobeau să-și transmită mesajele inofensive, adică mascate... în spatele cărora dibuiau ca niște orbeți grațioși, în căutarea unor informații. Cele aflate chiar în mâna lui, care jonglase cu ele, le răscolise și le amestecase ca pe niște cărți de joc, făcându-i pe cei doi amorezi să se dea cap în cap... Impresii, concluzii, calificative? Hm... Mediocre pentru Moș Martin, excelente pentru coana Măgduța, rapid și

incomplet costumată în inaccesibila Ariana.

Fără să vrea, desigur, elvețianul îi dovedise încă o dată ceea ce el știa de mult, încă din școală – că se afla, cu toți ai lui, pe marginea prăpastiei, cum bine le-o zicea papa Marx. De ce? Că-s bătuți în cap, uite de-aia! Politicoși, sclifosiți, conformiști, ezitanți, fricoși, slabi. Să vezi cât o să se sucească și o să aștepte caraghiosul, ce scrupule, temeri și îndoieli o să-l tortureze până va găsi curajul să o caute direct și discret, așa cum trebuie să-i fi scris javra în biletul acela, transmis pe șest. Pramatia de Magda, în schimb, numai muc și sfârc, cum se zicea la ei în regiment. A sărit repede și bine din amețeala de început, bravo ei! Cine n-ar fi picat cu cracii-n sus la așa o bombă neașteptată? Mneaei, în schimb, s-a ținut tare. Beton. Curvă de clasă, ce mai!... Versată, țeapănă, unsă cu toate alifile. Poate să fie mândru de cum a evoluat pe linia asta. Nu că se laudă, dar are și el câteva merite pentru această prestație ireproșabilă și înnebunitoare în același timp. Curios... deși ar trebui să se simtă vexat, cel mai mult i-a admirat găselnița cu care i-a vârat bilețelul cel ticălos. Chiar de lângă el, domnule, care o mai și ținea de umeri, să nu mai tremure! De frică, nu de frig... că fierbeau adrenalina și foliculina în curul ei, să ia foc, nu alta... Îți trebuie ceva îndrăzneală, numai să încerci, în condițiile date, așa o figură... darămite să-ți mai și iasă! Sigur, nu putea să-l înșele chiar pe el, mereu cu minimum o juma' de pas înainte, că... deh, diferențele de calitate vor rămâne întotdeauna, oricât s-ar strădui ea să-l întreacă în jigodism. Dar, pe bune, asta nu mai are nicio însemnătate acum. Lui îi venea să o și aplaude. Serios că da. Așa se și explică, probabil cheful care-l lovise, mai devreme, să-i aducă la cunoștință totul – ce și cum ajunseseră toți trei în ghiveciul acesta...

Și acum... ce o să urmeze? Întrebare dezumflată, aproape fără miză, cu variante de răspuns plicticos de previzibile. Ceea ce fusese important s-a vărsat – constată satisfăcut fostul agent, câscând relaxat și puternic, cu gura deschisă hipopotamic. S-a vărsat, dar nu aiurea, ci într-o

formă fixă. Gândită și instalată de el - alambicul care va rafina acum toată lucrătura. Norocul a funcționat. Mai e nevoie doar de răbdare. De acum încolo, amănuntelor le-a mai rămas doar o pondere infimă, aia care se degustă, îndeobște, prin gaura cheii. Cine pofteste, n-are decât. El nu este omul să se coboare la un asemenea nivel. Nu-l mai interesează decât rezultatul. Iar pe acela îl cunoaște deja, poate să parieze oricât asupra lui. Nada a fost înghițită. Aștia doi fierb deja, dau în clocot așteptând să se întâlnească, să-și plângă unul altuia în brațe... eventual și restul. Treaba lor. Mâine? Din partea lui, oricând. Totuși, îi este greu să creadă că mămăliga asta de amarez să-și amâne plecarea. Îi trebuie timp să se dezmeticească, să cântărească... să prindă curaj. Bașca urâta aia, cu care e combinat și care-l așteaptă acasă, cu mâncarea pe foc. Pentru asta de aici - principiile, manierele... și abia pe urmă restul. Mai degrabă va încerca să o sune mâine dimineață din aeroport. Ei și... ce dacă? „Connex GSM a suspendat temporar accesul la postul telefonic pe care-l căutați” va suna vocea caldă, amabilă a robotului.

Avusese el grijă, de aseară, să apeleze firma și să-l declare pierdut, cerând blocarea numărului. Încă puțin suspans. Ba, încă - de ce să nu recunoaștem? - de cea mai bună calitate. Mai întâi, să vină dumnealui înapoi. Acum chiar că-l va lua direct de pe scara avionului. Are pregătite toate actele pentru ELVIRA. O semnătură și gata. După aia, facă ce-or vrea. Treaba lor. N-a scos din calcul varianta maximală: pramatia lui ar fi în stare chiar s-o taie, ducându-se unde-o vedea cu ochii, după Nea Șvaițer ăsta.

Pagubă-n ciuperci. Doar că mai trebuie s-o înghită și neamțul. O

să pună botul? Chestia cu supa încălzită, după atâta vreme... mai știi? Chiar în eventualitatea că ea va cere divorțul, nu-i cel mai rău lucru de pe lumea asta. Cesionarea tuturor acțiunilor în schimbul consimțământului - scurt pe doi. Se revoltă, nu vrea să plătească prețul? Tot el păstrează un ultim ac pentru jocul ei: un dosar plin cu copii după toate năzbâtiile

scrise acolo, jos, la beci.

Una nu lipsește. Vor apare la momentul potrivit. Potențialul generică le va primi, ca dar de nuntă, prin Prioripost. Sau vreun comisionar de nădejde... un gest de bunăvoință, nu contează din partea cui. Dinamită curată. După cum l-a analizat el pe Eissler, nu-l vede rămânând pe picioare la o asemenea surpriză. Și dacă, totuși, rezistă, riscul ca prețioasa și excitanta colecție să apară prin presă este suficient de serios spre a-i descuraja eventuala nesăbuiță. Amantlâcul le e prea destul. Dar, și pentru atât, sunt obligați să rămână prinși în cârligul ELVIREI. Cât despre pasiune, câtă o mai fi rămas, nici asta n-o să țină prea mult, el unul nu se îndoiește. Căci „iubițelul” se așteaptă să o găsească pe inocenta pisicoasă de acum un deceniu. Când o să descopere ce vampă lacomă și apucată s-a ascuns sub pielea Arianei lui, să-l vezi ce-o să mai bage-n marșarier flăcăul. Dar asta nu-l mai privește pe el. Cu gândul la câștigurile fabuloase ce-i stau în față, Șeful alunecă pe nesimțite într-un somn adânc, despuiat și răsturnat pe canapeaua împărțită, cu doar câteva ceasuri înainte, de prizonierii lui. De acum încolo, nu-i mai pasă, poate să sforăie liniștit...

XXVIII

Nu a fost chip să pună geană peste geană, cât a mai durat noaptea. S-a perpelit în pat, s-a foit prin cameră în așteptarea orei foarte mici la care trebuia să pornească spre aeroport. Tulburat, confuz, indecis, a tot amânat, până în ultimul moment, să-și facă bagajul. Și-a îndesat lucrurile prin valiză, apucătură complet străină firii lui pedante. Gândurile, sentimentele, impulsurile - nu arăta niciunul cu mult mai bine. Ariana... Mereu Ariana. O găsisese, tocmai când era gata să îngroape orice nădejde în acest sens. Și...? Dăduse peste o altă femeie, care seamănă - ce-i drept, destul de bine - cu cealaltă. Cu Ariana lui. Ceea ce îl torturează sunt tocmai deosebirile. Multe și, pentru el, descurajante. Normale, pe undeva, dar, totuși, stânjenitoare... incomode, aiuritoare pentru oricine îndrăznește să le compare. Încercarea de a evita un

asemenea demers se dovedise a fi peste puterile lui. Să fie vorba doar despre aparențe? Poate că da, dar mai sigur – nu. Ceva îi șoptește, agasant, că diferențele acestea inevitabile țin, totuși, de substanță: mentalitatea, atitudinea, comportamentul. Și atunci?... Se cer precizate, definite în măsura posibilului, analizate la rece. De aceea și rezistase tentației să o sune pe telefonul mobil, imediat ce ajunsese acasă. „Oricând” era mâzgălit sub numărul care-i fusese indicat. Ceea ce nu însemna, neapărat, și imediat. În fond, era vorba despre o respectabilă doamnă, pe care o lăsase adăpostită confortabil sub brațul puternic, ocrotitor, al soțului. Și apoi – scrisoarea. Ce era aia?! Nu gândise și nici nu trimisese vreodată așa ceva. Falsul era, dacă nu foarte evident, oricum cert. Se dovedise, însă, eficient. Așa își explică de ce ea nu l-a căutat deloc în acest răstimp. Inhibată? Speriată? Convinsă?... Oricum, bine lucrat. Cât despre cine o făcuse și în ce scop... cine poate ști, după aproape zece ani în care aproape nimic nu s-a mai păstrat intact? Așa e. Doar că, iată, ei nu i-a trecut prin minte că ar putea fi vorba de un fals. Se consolase. Ori se mulțumise cu pretextul, în spatele căruia se justifică printr-o replică a cărei promptitudine te poate pune pe gânduri. Să fi fost pregătită?! A, nu! Totuși... chiar și numai pentru a lămuri acest lucru, tot va fi obligat să o mai caute.

Curios, dar nu Amélie (mică, ștearsă, insignifiantă), ci Nona întruchipează limita opusă a oscilațiilor largi, amețitoare între care pendula istovitor, dar de neoprit. Avea nevoie, mai mult ca niciodată, de flerul și experiența ei. Modul limpede, realist, dar, totodată, îndrăzneț de a vedea și a face ordine în cele mai neobișnuite situații, curajul de a da deoparte ceea ce se impunea abandonat, mizând ferm pe opțiunile asumate, îi câștigaseră nu doar încrederea, ci și admirația pentru atât de buna lui prietenă. Nu exista pe lume un mai bun confesor și sfătuitor într-o asemenea nebulie.

Lângă el, Paul Vărzaru conduce tăcut și concentrat. Ce înseamnă omul inteligent, manierat, plin de tact!... A

remarcat că nu are chef de vorbă și îi respectă indispoziția. Nu e deloc exclus să i-o și înțeleagă, pe undeva. Ceața deasă, lăptoasă, care sufocă orașul în zorii încă nedezmățiciți, îl solicită la maximum. Parcă fusese special comandată pentru starea lui. Un abur fantastic, brăzdat pe alocuri, scurt, de flash-urile iluminatului public, ca niște junghiuri scurte, fără conținut, numai bun ca să te izoleze de concretețea unui mediu pe care îl simte, pentru prima oară, nesigur. Mai bine așa. Încearcă, fulgurant și dureros, revelația a ceea ce l-a determinat atunci, la început, să se îndrăgostească de această lume: cufundat și adăpostit în abureala pe undeva confortabilă, proteguitoare și promițătoare a unor neclarități permanente, dincolo de care nădăjduiai că – atunci când se va ridica... risipi... în fine, va trece – o să dai de altceva. Ce țară! Cu cât o cunoști mai bine, cu atât o înțelegi mai puțin...

Volvo-ul s-a oprit în fața terminalului strălucitor, scăldat în lumina albastră a neonului și în răceala aspră, pătrunzătoare, a dimineții buimace. Filosoful reprofilat oficiază fără rețineri ceremonialul specific hamalilor, de negăsit la ora asta. Un rămas bun expeditiv, fără efuziuni exterioare, parcă pentru a nu deranja substanța prețioasă, în curs de solidificare, a relației încropite pe parcursul aventurii lor comune. Omul i-a plăcut mult. Se numără, cu siguranță, printre românii pe care îi prețuiește și – oricât ar fi de penibilă alăturarea – îi compătimește. Nu se simte capabil să precizeze motivul. Important și regretabil este că simte asta.

Formalitățile legate de îmbarcare decurg lejer. Doar câțiva pasageri, care somnoroși, care încruntați sau de-a dreptul absenți, trec prin filtru, lăsându-se controlați de niște funcționari deloc grăbiți. Puțină lume alege, spre a călători, o cursă atât de matinală. Majoritatea se scoală mai târziu. Funcționara de la ghișeu de check-in i-a zâmbit profesional, urându-i călătorie plăcută. Totul a decurs repede și relaxat, fără nimic din febra îmbarcărilor, specifică marilor aeroporturi. Îi mai rămân câteva minute de petrecut în holul larg și aerisit, unde te poți învârti în

voie, fără să te împiedici de puzderia standurilor și a magazinelor care – observă pentru prima oară – lipsesc cu desăvârșire. De la telefonul public care, minune, chiar funcționează, îl tentează ideea de a încerca un apel. Dacă cumva...? „Pentru moment, Connex GSM a limitat accesul la acest post telefonic”. Ia te uită! De aseară și până acum?! Într-un fel... mai bine așa. Ce să-i fi transmis acum, când nici el nu-și dă seama ce va urma? De întors se va întoarce, nu încape nicio îndoială. I-au mai rămas atâtea de rezolvat pe aici... sau măcar de terminat. Mai departe... văzând și făcând, cum a auzit de atâtea ori că se obișnuiește pe aici. Polițistul de la frontieră îi examinează atent pașaportul, ridicând câte un ochi cercetător asupra lui, prin geamul insacabil care îi separă, spre a se convinge că el, cel din poză, este același cu cel din realitate. Are dreptate, își spune aducându-și aminte de dubla ipostază a Manuelei. Și, din nou, de Ariana. A treia dimensiune, aceea care determină mereu diferența. Nu și în cazul său. Dar pe cerberul mustăcios, încotoșmănat într-o jachetă lucioasă, din piele neagră, nu așa ceva îl interesează. Bate stângaci, dar energic, în tastatura calculatorului, apoi așteaptă încordat să afle de pe ecranul pâlpâitor dacă cetățeanul elvețian Eissler W. Martin Friedrich poate părăsi nestingherit țara. Confirmarea este ștampilată zgomotos pe pașaport, prin intermediul unui aparat al cărui zgomot seamănă cu un sughiț dublat de o eructație. Înainte de a-i da drumul spre zona de extrateritorialitate, nu rabdă totuși să nu-l interogheze, într-o franceză stângace, cu ce treburi a fost în România, dacă i-a plăcut și dacă are de gând să mai revină vreodată „dans notre patrie, qui est la plus belle du monde entier”. Da, da... sigur că da.

Pășind agale spre poarta de îmbarcare, lui Martin îi revin în memorie cuvintele unui filosof român, Emil Cioran, despre care nu a înțeles niciodată ce l-o fi determinat să aleagă exilul: „Nu-i rău să-i frecventezi pe români. Defectele oamenilor, în general, apar la ei în toată goliciunea”. Ca și calitățile, atâtea câte sunt. Nu puține și, crede el în continuare, deloc neglijabile. De aceea continuă

să-i placă aici. Cu o singură condiție: fără niciun fel de iluzie!